نقش نبی در ایران زمین

از کهن‌ترین زمان تا دوره‌های

نوشته

جلیل ضیاءپور

از انتشارات اداره کل نگارش وزارت فرهنگ و هنر

نقوش زینتی در ایران زمین

از کهن‌ترین زمان تا دوره‌های

نوشته

جلیل ضیاءپور

از انتشارات اداره کل نگارش وزارت فرهنگ و هنر

بمناسبت جشن فرهنگ و هنر

آبانماه ۱۳۵۳

ziapour.com

شکل (۱) ظرف سفالی منقش مکشوفه از تپهٔ ماقبل تاریخی «سی‌یلك» (درحوالی کاشان)

ziapour.com

در زندگی روزانهٔ افراد مبتکر ، دقایق و مواقعی هست که به ایجاد طرح و شکل دست می‌برند و با نوك قلم ، شکلهای آشنا و مکرر به وجود می‌آورند و از اینراه به شکلهای تازه راه می‌یابند . زیرا از راه تکرارها وخطوط هرز کشیدن یا خطوط موازی ومتقاطع به‌وجودآوردن ، میان آنها را نقطه گذاری کردن ، نقطه هارا پهلوی هم یا دور از هم قرار دادن ، شکلهای تازه به وجود می‌آید .

بشر اولیه از آنگاه که چشم به طبیعت دوخت و به اطراف خود نظر انداخت چیزهای زیادی برای طرح کردن اندوخت . خاطرات زیادی داشت که آنها را می‌بایست بازنویسی یا شکل‌سازی کند و بمانند زینت گری از هر خط راست یا کج الهام بگیرد و آنها را برای خوش آیندی چشم درجائی مناسب کاربگذارد وبنحوی مطبوع ، ترکیب‌بندی کند .

شاید مناسب‌ترین وسیلهٔ زینت گری پس از آرایش هیکل و سر و صورت ، کوزه‌های گلی و سفالی بوده باشند (در واقع همان وسیله‌ای : که نوك چوبها یا سنگهای تیز میتوانسته رویهٔ نرم آنها را آسانتر بکاوند و احیاناً میشده است خطوط اشتباهی و بد راه و نامناسب را به‌اصلاح آورند)

ziapour.com

خطوط راست وکج یا موازی و متقاطع کشیدن ، هاشورزنی و نقطه‌گذاری کردن شاید ابتدائی‌ترین شکل زینت‌گری بوده باشد . زیرا هم ساده‌ترین شکلها را داشته و هم مناسبترین نمونهٔ مکرر سازی و به‌دست آوردن مهارت دراین راه بوده است .

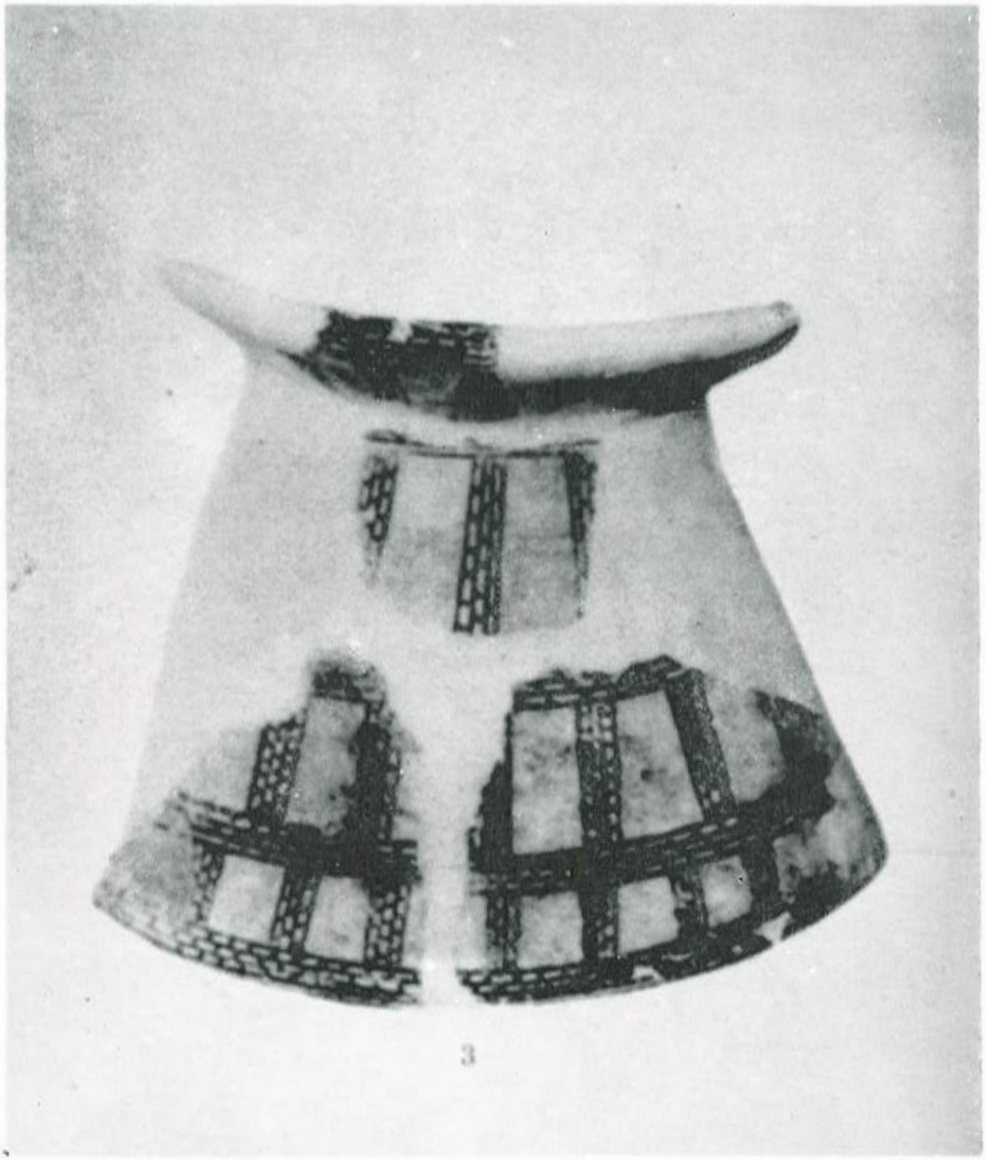
چه‌بسا سفالها ، که به‌دست آمده وبرروی آنها ابتدائی‌ترین نقوش بشر ماقبل تاریخ این فلات ، خودنمائی میکند و بخوبی میتوان دریافت‌که کدام شکل ، ماهرانه یا ناشیانه انجام شده ، یا کدام طرح از روی شتاب یا حوصله به وجود آمده است .

. . . . . .

شاید نوع طراحی شکل (۲) که بخاطر دشواری مستقیم کشیدن خطوط و همچنین شکل (۳) که طراحی آن از حیث دشواری دست کمی از نقش دوم ندارد حاکی جرأتی باشد که کوزه‌گر طراح به اتکاء تمرین فراوان درانواع طرح ، ازارائه چنین ترکیبی باك نداشته‌است وبا پرکردن خانه‌ها یا راههای پهن که نقش چشمگیر به وجود می‌آورده عیب طرحها پوشیده میمانده است .

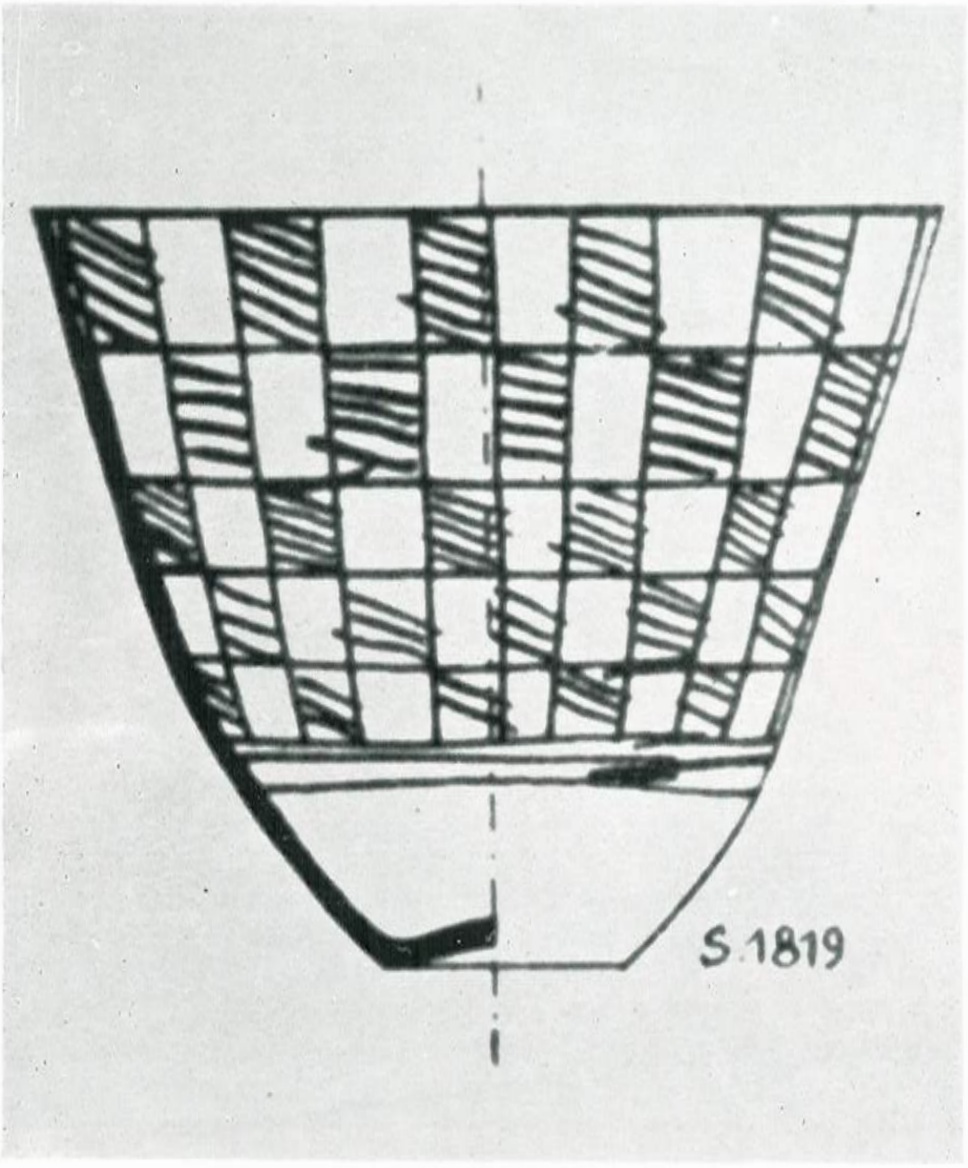
طرح (٤) که شانه‌ای شکل است و طرحهای (٥ و ٦) که اکثراً بهم شباهت دارند وشکلهای (۷ – ۸ و ۹) که از هرحیث یادآور یکدیگرند و شکل (۱۰) که با خطوط متقاطع نازك و خطوط افقی پهن زینت شده است آنچنان حسابشده و منظم‌اند که مانند شکلهای (۱۱ و ۱۲) و یا شکلهای (۱۳ و ١٤) دارای ریتم نرم و ظریف میباشند ودرعین یکنواختی شکل ، چون زمزمهٔ سائیده دوران‌ها و مردمی است که آوای گمشدهٔ آنان گوئی چون خود طرحها از میان فضای هزارها سال بگوش ما میرسد .

ziapour.com

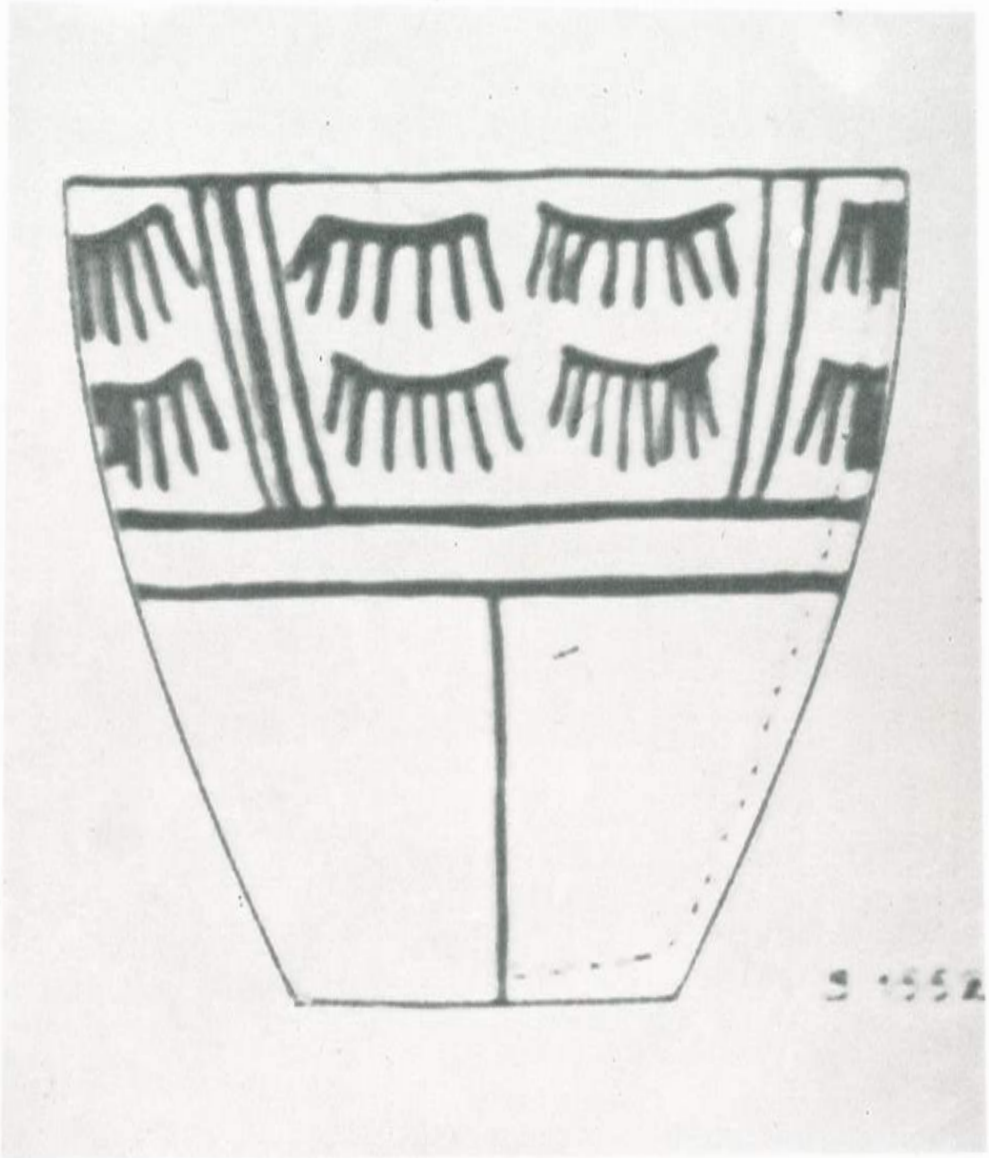
شکل (۴) ظرف سفالی منقش مکشوفه از تپهٔ ماقبل تاریخی «سی‌یلك» (درحوالی کاشان) بانقش خطوط متعامد. این نقش ازکتاب «سی‌یلك» گیرشمن دراینجا آورده شده است.

ziapour.com

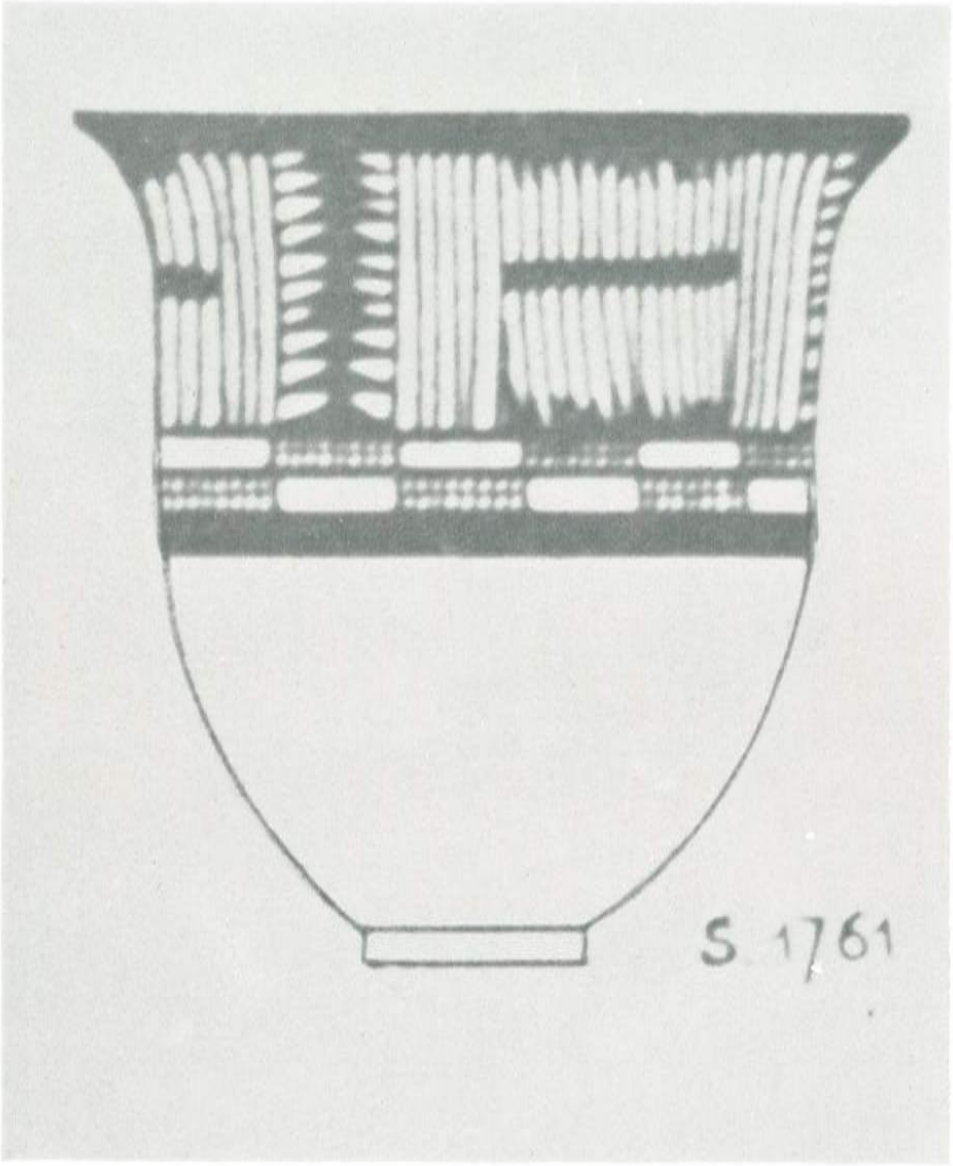
شکل (۳) طرحی ازظرف سفالی تپهٔ «سی‌یلك» که نقشی شطرنجی‌را نشان میدهد.

ziapour.com

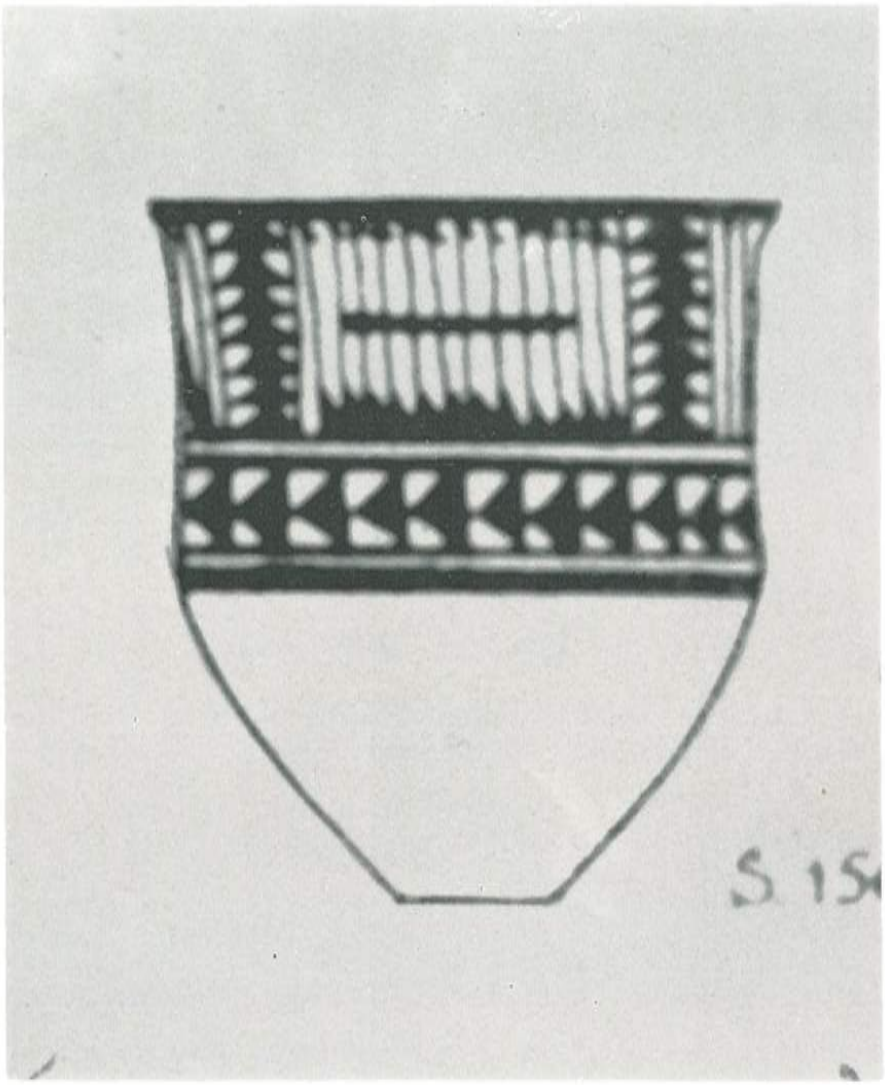
شکل (٤) طرحی شانه‌ای‌شکل ، برظرف سفالی مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» که دو خط موازی بصورت کمربند ، این ظرف‌را فراگرفته است .

ziapour.com

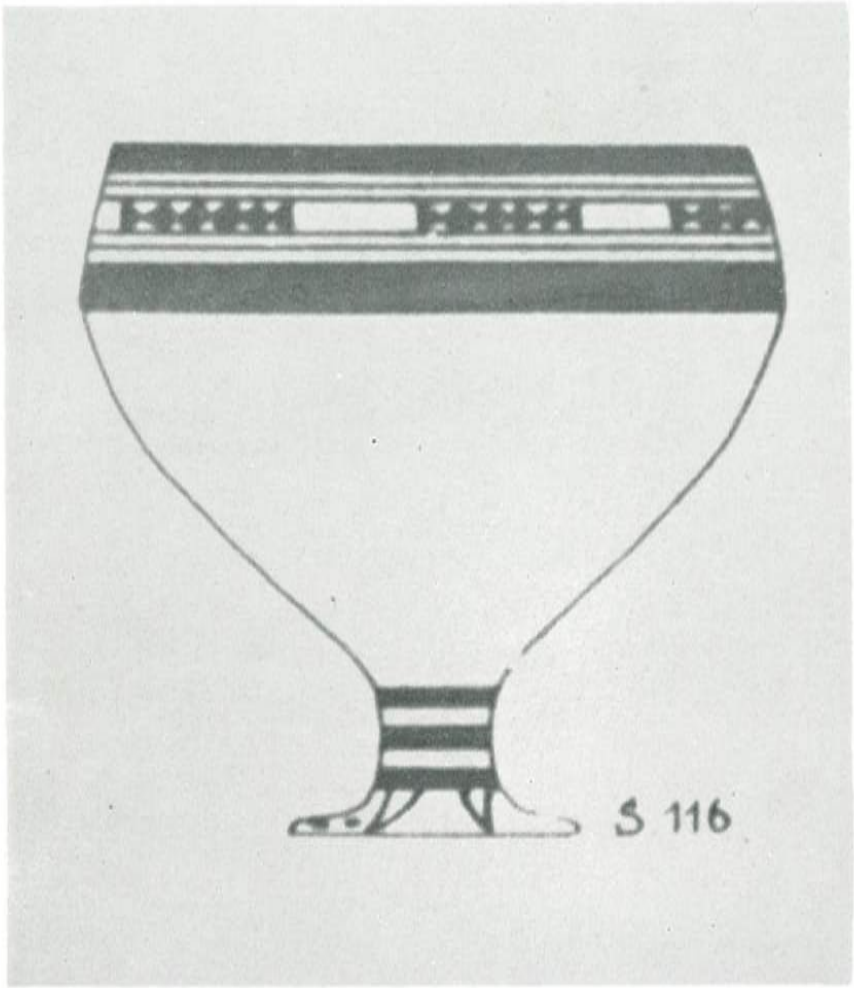
شکل (۵) طرحی ازظرف سفالی مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» که‌دارای دهانهٔ لبه‌برگشته به‌بیرون ونقش باخطوط عمودی وکمربندی میباشد .

ziapour.com

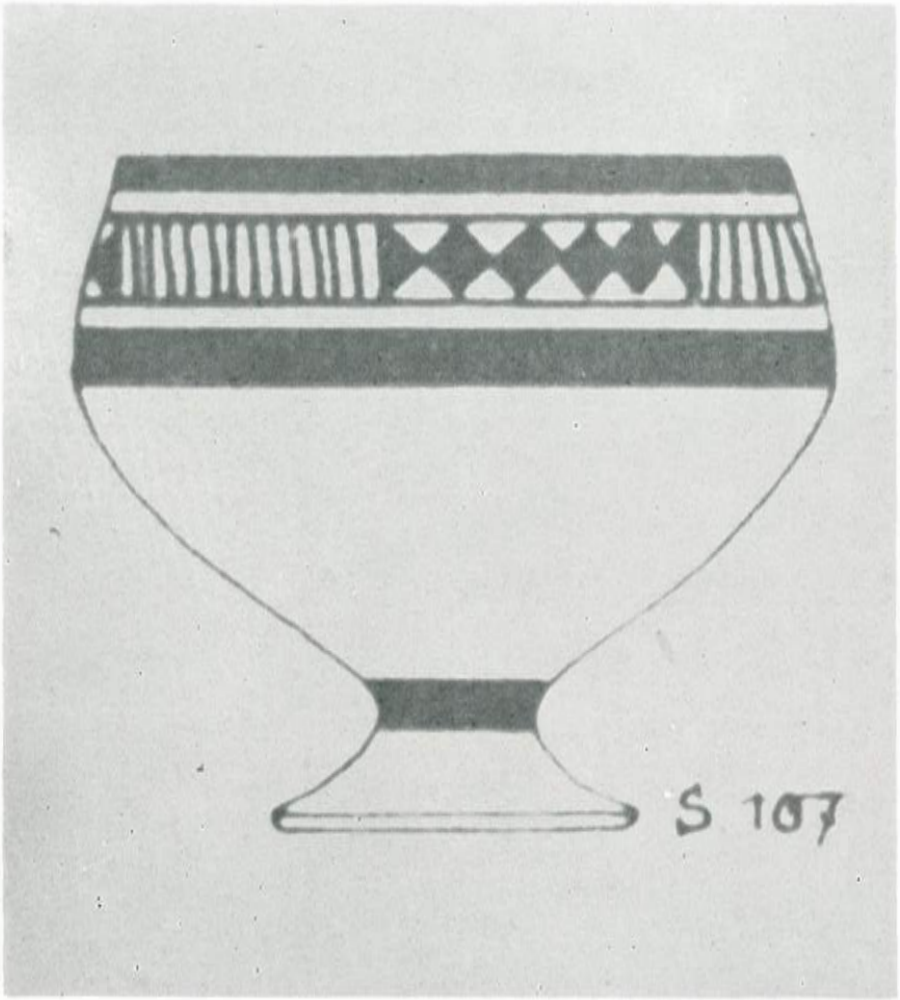
شکل (٦) طرحی ازظرف سفالی مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» که‌دارای طرحی نظیر شکل قبلی است . ولی نقش کمربندی آن ازسه‌گوشیهای بهم‌پیوسته مرکب است .

ziapour.com

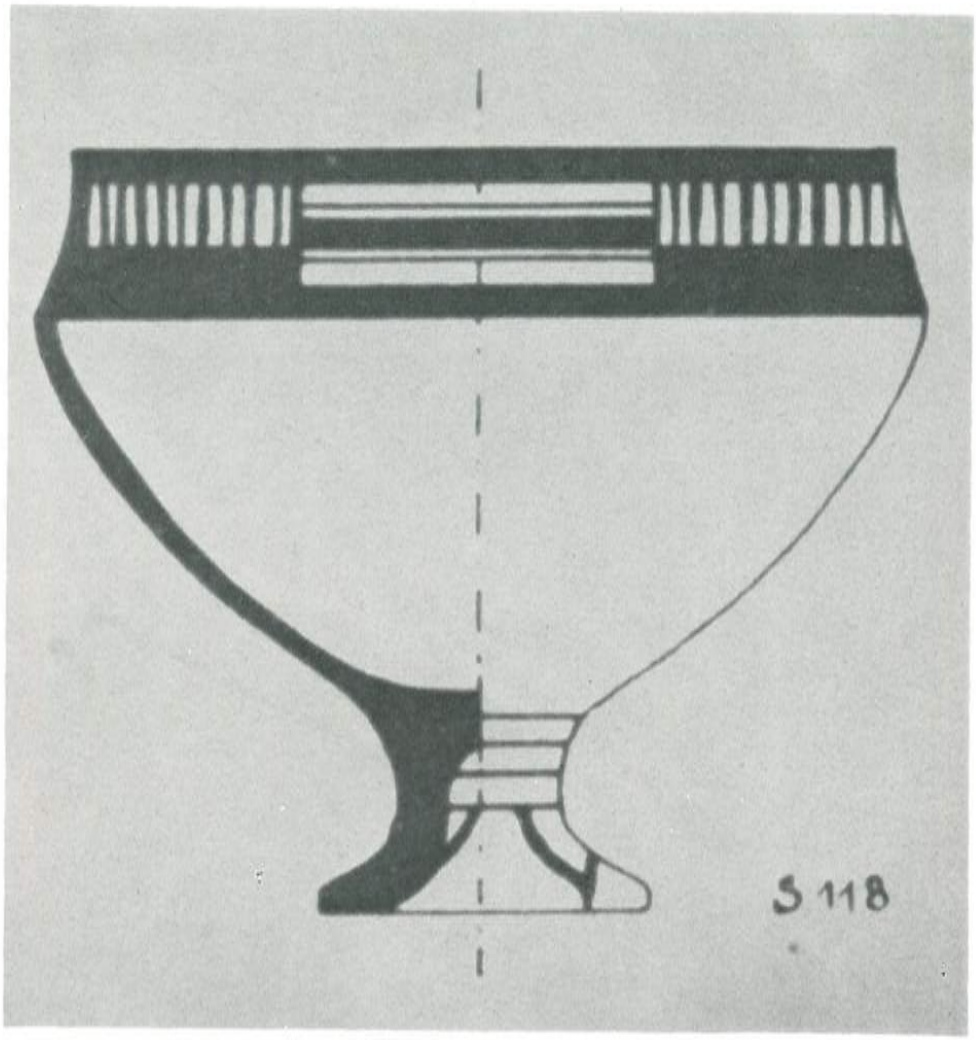
شکل (۷) طرحی ازظرف سفالی مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» باپایهٔ کوتاه و باریك ، و دارای دو مجموعه نقش بردور لبهٔ دهانه ونوارهائی بردورهٔ پایهٔ باریك‌که همهٔ آنها خطوط موازی هستند وچون کمربند بدور ظرف گشته‌اند.

ziapour.com

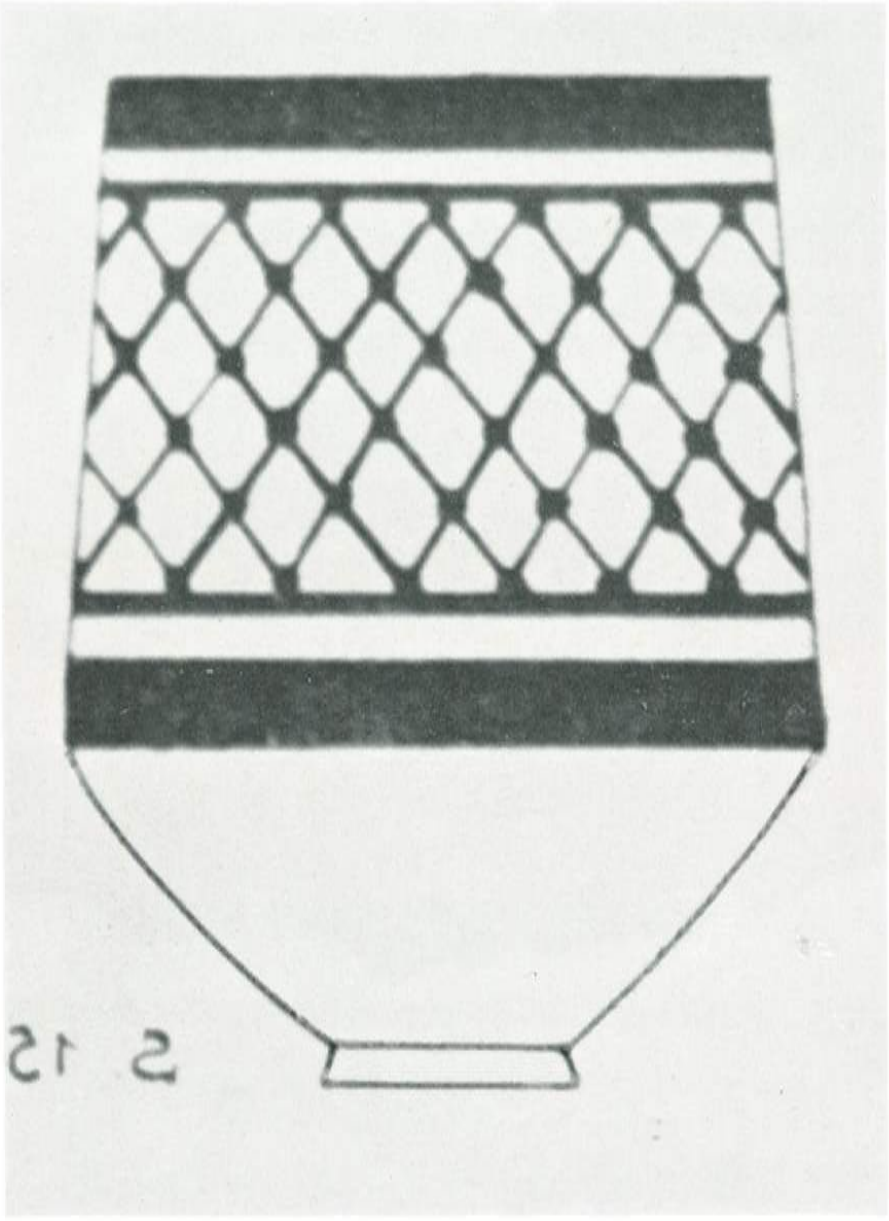
شکل (۸) طرحی ازظرف سفالی مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» که‌ازلحاظ شکل و نقش ، یادآور سفال قبلی است ولی نقش وسط خطوط کمربندی لبهٔ آن ازخطوط عمودی وچهارگوشی‌های لوزی ترکیب شده است .

ziapour.com

شکل (۹) طرحی ازظرف سفالی مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» که هیکل عمومی آن یادآور دو ظرف قبلی است ولی درشکل دهانه ، بکمك فرورفتگی قوس لبهٔ دهانه بداخل ، و نیز بکمك خطوط عمودی و موازی کمربندی دراین ناحیه ، باآن‌دو تفاوت یافته است .

ziapour.com

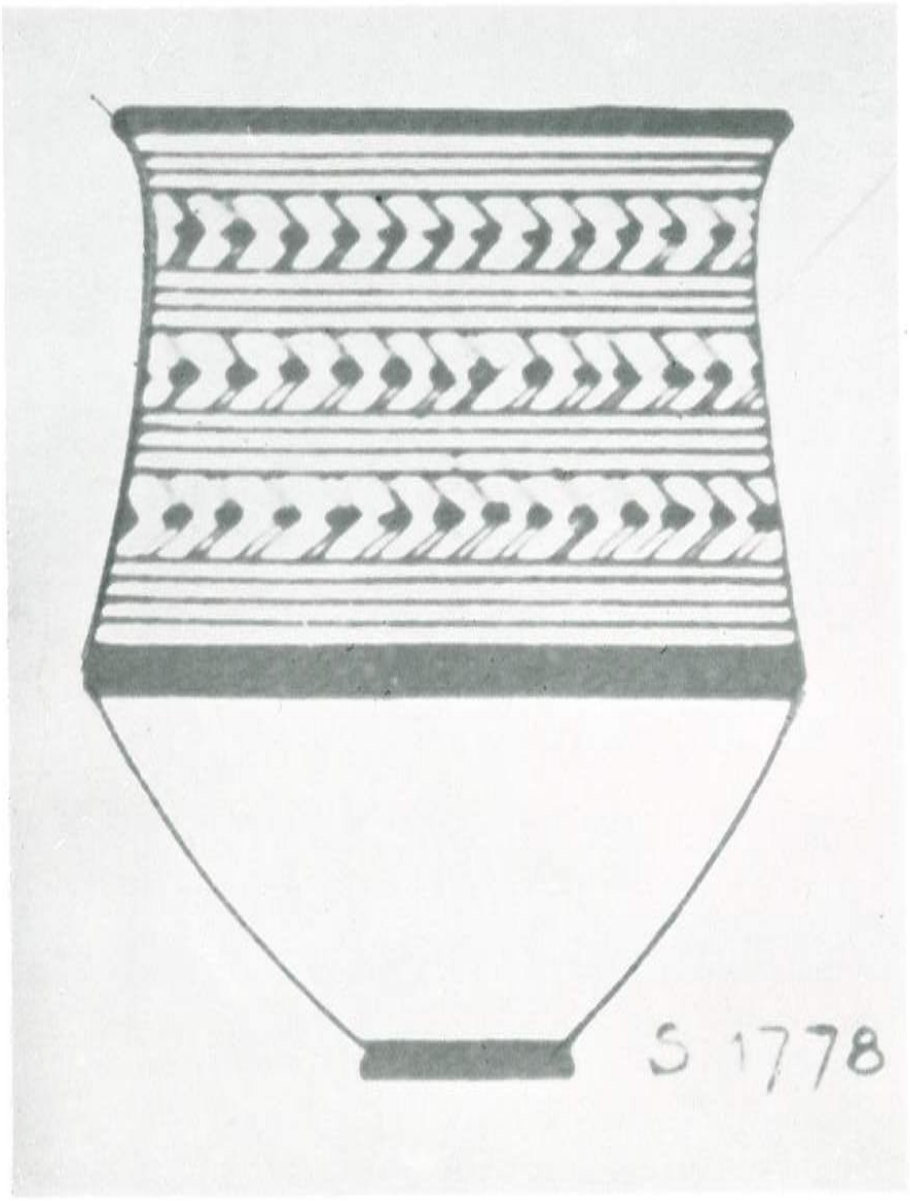
شکل (۱۰) طرحی ازظرف سفالی مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» بابدنهٔ بلند وپایهٔ کوتاه چسبیده به‌آن . این ظرف، بوسیلهٔ خطوط موازی مایل و متقاطع ، پوشیده شده ودرمحل تقاطع خطوط گره‌دارست . دو خط موازی پهن‌نیز بالا وپائین این نقش پهن را احاطه‌کرده است .

ziapour.com

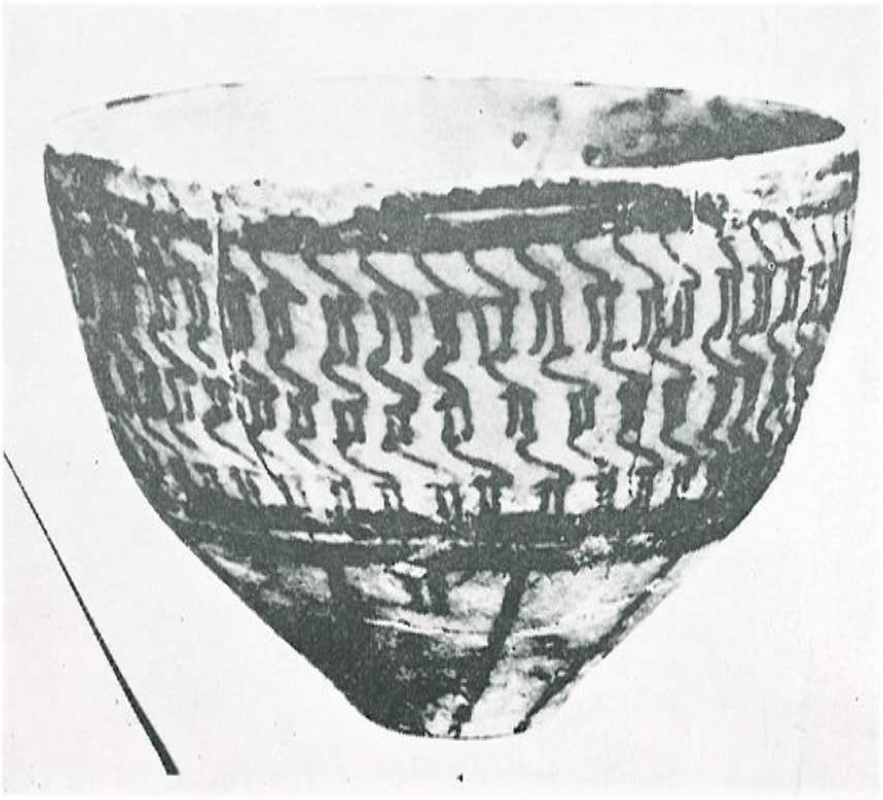
شکل (۱۱) ظرفی سفالی مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» با بدنهٔ بلند وپایهٔ کوتاه‌که دور بدنهٔ آن دارای خطوط موازی است ودرمیان این خطوط، سه رج ازپرندگان پا دراز نقش شده‌اند.

ziapour.com

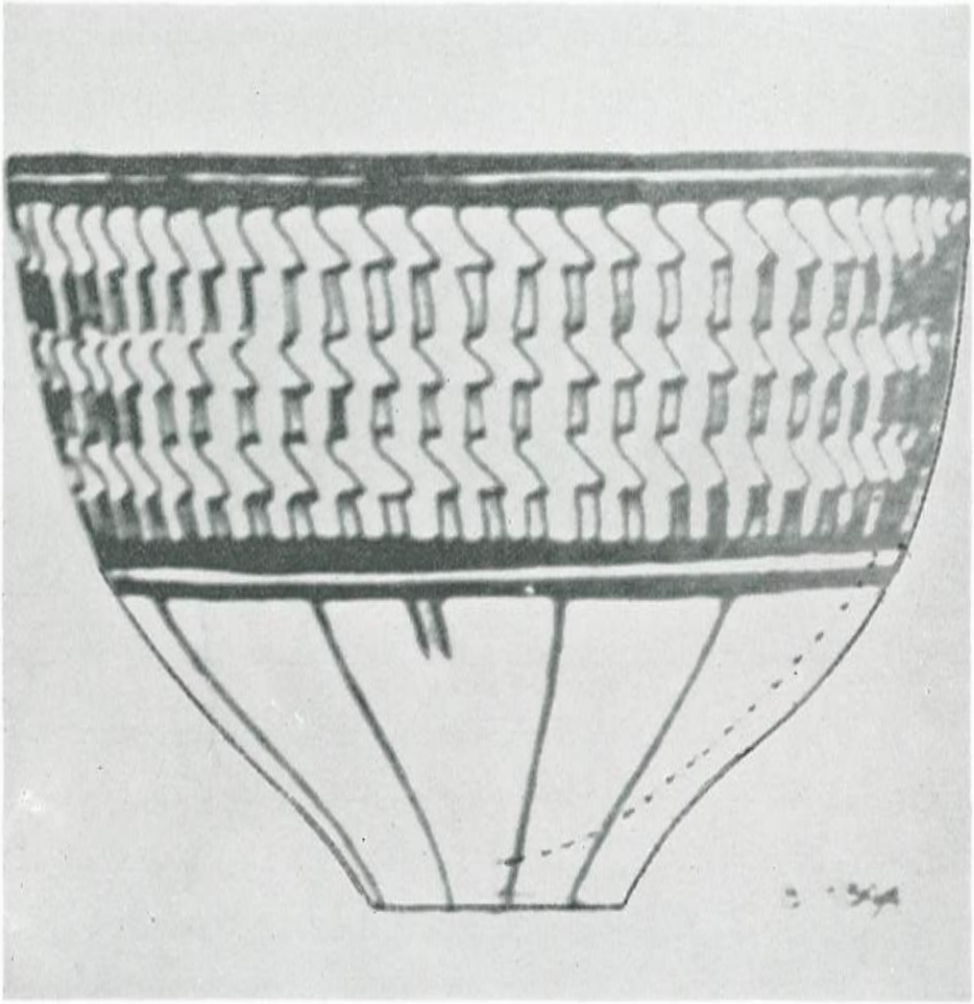
شکل (۱۳) طرح ظرف سفالی بشمارهٔ (۱۱) .

ziapour.com

شکل (۱۳) ظرف سفالی تپهٔ «سی‌یلك» که‌بدون پایهٔ اضافی باریك شده، بلندی وگشادگی این ظرف (یا، کاسه) یکسان است. نقش روی آن، سه ردیف کمربندی ازحیوان (یا، پرنده) پادرازست‌که سر هریك ازآنها زیر دو پای این پرنده (؟) قرار دارد.

ziapour.com

شکل (۱٤) طرح کاسهٔ سفالی بشمارهٔ (۱۳) .

ziapour.com

یافته‌های ماقبل تاریخی مردم فلات ، مقداری کوزه‌های منقوش به دست داده‌اند که اغلب آنها دارای نقش های حساب شده میباشند . ولی تعدادی از آنها نیز هستند که به صورت به اصطلاح بازاری و بدون حساب وفقط به منظور پر کردن جا خالیهای ظروف سفالی روی آنها نقش‌بندی وطرح شده است و نمیتوان از آنها انتظار یك ترکیب مناسب را داشت ، و بعلاوه ، وضعیت شکل کوزه‌ها نیز ایجاب میکرده یا که طراح کوزه لازم میدیده که جا خالیها را به نحوی پر کند .

این ترکیب‌ها تا چه اندازه امروز مطبوع خاطر ماست و با حسابگریهای فنی ما جور درمی‌آید امری است که شاید در اصل نباید با سلیقهٔ وحسابگریهای خودمان آنهارا مقایسه کنیم ، بلکه باید بهمین کفایت کنیم که آنها سعی داشته‌اند طرحهائی بمنظور زینت روی سفالها و ظروف خود به وجود آورند و خود از آنها لذت ببرند .

این کارشان آنچنان ماهرانه انجام شده که نه تنها مورد پسند زمان خود بوده (و تکرارها این نظر را تأیید میکنند) بلکه امروزه نیز ما ازکاری که آنها کرده‌اند لذت می‌بریم و الهام می‌گیریم .

دراین کتاب سعی براین‌است که بدانیم تنوع شکلی که آنها به وجودآورده‌اند تا چه حداست وبعلاوه تاچه‌اندازه توانسته‌اند با الهام‌گیری از شکلهای طبیعی اطراف خود ، ترکیب های تازه به وجود آورند .

. . . . . .

از بشر دوران غار فلات ایران ، زمینهٔ در خورنداریم . ولی آنچه از حفاریهای ماقبل تاریخی ارائه داده‌اند و نقوشی را دربر دارند باید یقین کنیم که طرحهای به دست آمده ، حاصل شاید هزارها سال تمرین از

ziapour.com

دورهٔ غارنشینی تا سفالگری است که سفالگران حرفه‌ای طرحهائی محکم وماهرانه روی آنها به وجود آورده‌اند .

از میان دوگونه طراحی بر روی سفالها ، بنظر میرسد که نوع کنده‌کاری شدهٔ آن بیش از طراحی با رنگ معمول بوده باشد . زیرا کشف رنگ شاید به تجارب فراوان و برخورد تصادفی یا مایهٔ لازم ، بستگی داشته است .

بهرانجام ، تحقیق دراین باره شاید از حدود وظیفه‌ای که دارم به دور باشد . ولی بطور طبیعی میتوان دریافت که کنده‌کاری کوزه ، کاری مناسب‌تر بوده و زودتر پیش آمده و رنگ‌آمیزی وطراحی با رنگ ، دیرتر شروع شده است .

. . . . . .

از میان مقدار زیادی نقوش بر روی سفال مکشوفه از یك ناحیهٔ ماقبل تاریخی درسی‌یلك، مقداری نقوش کنده‌کاری‌شده به دست آمده است که نمیتوان گفت بهمین علت مربوط به زمانهای گذشتهٔ دور است .

چه بسا ، که گاهی کوزه‌گر مناسب دیده است که با نوك چوب مخصوص خود که بجای قلم ازآن استفاده میکرده کنده‌کاری کند ودر همان زمان که رنگ نیز موجود داشته از آن استفاده نکرده باشد .

دراین کتاب ، حساب قدمت طرحهای یك ناحیه که کدام مقدم بر دیگری بوده مطرح نیست بلکه آشنائی با انواع طرحها که مردم یك ناحیهٔ ماقبل تاریخی به وجود آورده‌اند مطرح است و همچنین این موضوع در میان است که تا چه اندازه مردم این نواحی ماقبل تاریخی که دور از هم یا که نزدیك بهم بوده‌اند از یکدیگر برداشت شکل زینتی کرده‌اند وعموماً

ziapour.com

معلوم گردد شکلهای زینتی‌ایکه مردم گذشته‌های دور این سرزمین به‌وجود آورده‌اند تا چه حد اعتلا یافته است .

. . . . . .

. . . . . .

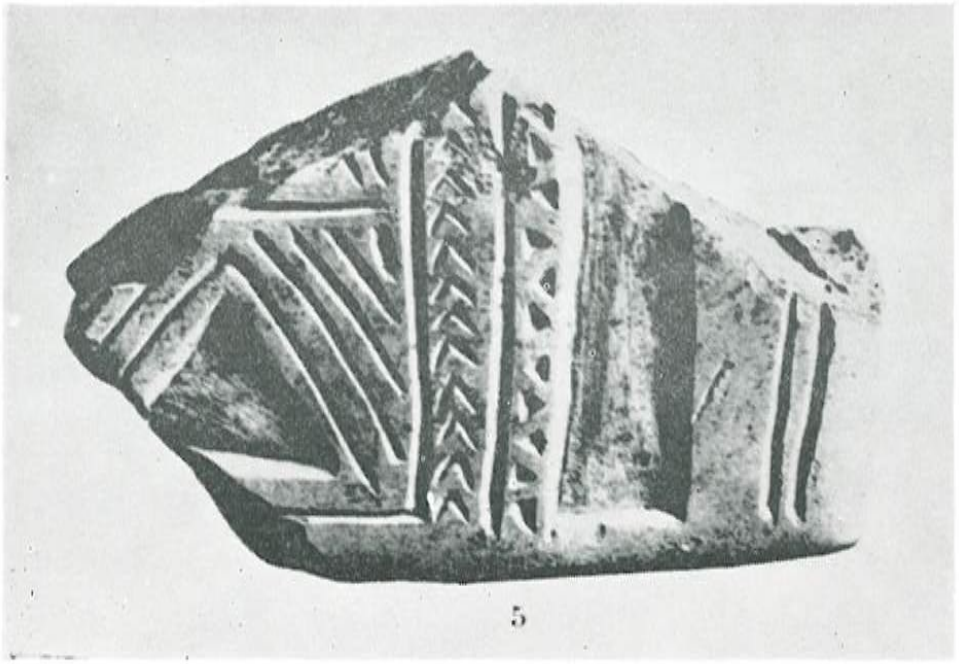
از میان آثار به دست آمده از حفاری تپه سی‌یلك که قدمت آنرا تا به چهار هزار وپانصد سال پیش‌ازمیلاد میرسانند مقداری کوزه وظروف سفالی منقوش در دست است که دارای ابتدائی‌ترین نقش کنده شده میباشند وچنانکه گفته شد این نقوش قطعاً نمی‌توانند نقوش‌اولیه باشند ولی ازلحاظ ترسیم ازخطوط ساده استفاده شده وترکیب گرفته‌اند .

مثلا تکه‌سفال بشمارهٔ (۱۵) را سفالگر طراح با شکلهای گوشه‌دار زینت کرده است و عبارتند از سه‌گوشی‌هائی در سمت راست که بنظر میرسد با یك حرکت قلم سه‌بر ، آنهارا بر روی یك سطح طویل موازی چنان کنده‌کاری کرده‌که قاعدهٔ سه‌گوشی‌هارا یك درمیان بموازات‌برسطح طویل قرارداده وبه این طریق ، حدفاصل سه‌گوشی‌ها ، خط زیکزاکی یا (۷ – ۸) به وجود آورده است .

ستون دوم این تکه سفال با شکلهای به صورت (۸) کنده‌کاری شده ومجموع‌آنها برروی‌هم ، الهام ازشاخهٔ گیاهی‌بنظرمیرسدکه به‌اینطریق ساده طرح شده است .

طرح سمت چپ تکه سفال ، سه‌گوشی بزرگ کنده شده‌ایست که دو طرف «وتر» آنرا باخطوط سادهٔ موازی پرکرده‌اند . سفالگر طراح در عین اینکه خواسته‌است جاخالیهای سفال را پرکند به تنوع نقش‌ها نیزتوجه داشته است .

ziapour.com

شکل (۱۵) تکه سفال مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» که‌دارای نقوش متنوع کنده‌کاری‌شده میباشد.

ziapour.com

درشکل (۱٦) ظرف سفالی پایه‌دار، حاشیه‌ای دربخش بالای خود دارد که طراح سفال ، با نقش زیگزاکی (۷ – ۸) آنرا برجسته‌سازی کرده و میان هر شکل (۷) یا (۸) را با یك گردی زینت بخشیده است . ایجاد این نقش (۷ – ۸) ساده‌ترین کاری است که یك سفالگر میتوانست مانند خطوط هاشوری انجام دهد . زیرا گل کوزه را چون نواری گرد درآورده و بصورت (۷ – ۸) دور تا دور حاشیه را نقش کرده است .

همینگونه نقش‌بندی را برروی ظرف پایه‌دار دیگری که با شمارهٔ (۱۷) ارائه شده است میتوان دید .

نظیر نقش‌بندی زیگزاکی در شکلهای (۱٦ و ۱۷) را در کوزهٔ بشمارهٔ (۱۸) میتوان دید . ولی دراینجا برجسته سازی نشده بلکه آنرا با رنگ انجام داده‌اند .

. . . . . .

آیا رنگهائی که سفالگران ماقبل تاریخی برای نقشین کـــردن کوزه‌ها و سفالها بکار میبردند چه چیزی بود ؟

شاید تا همین اواخر ، باستانشناسان روی آن نمیتوانستند حدسی بزنند . گیرشمن در کتاب خود «ایران از آغاز تا اسلام» در فصل مربوط به تمدن هزارهٔ چهارم پیش ازمیلاد در سی‌یلك ، نوشته است : «چینه ، جای خودرا به خشت گلی که تازه اختراع شده بود داد و رنگ قرمز که با آن دیوار های اطاقهارا می‌اندودند وسیلهٔ تزئین داخلی بشمار میرفت . این رنگ ، مخلوطی از اکسید آهن (که در فلات ایران بسیار عمومیت داشته) وهمچنین عصارهٔ میوه بوده است» .

اظهارات گیرشمن در بارهٔ استفادهٔ مردم ماقبل تاریخی ناحیهٔ

ziapour.com

شکل (۱۶) ظرف کوتاه سفالی منقش مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» با آبریز کوتاه، که بخش بالای ظرف باخطوط ۷ ــ ۸ بطور برجسته نقشین است ودروسط هرطرح ۷ یا ۸ نیز نقطه‌گذاری شده است.

ziapour.com

شکل (۱۷) ظرف سفالی دیگری از تپهٔ «سی‌یلك» با پایهٔ کوتاه و دسته‌دار که بخش بالای آن چون ظرف قبلی ، نقش ۷ ــ ۸ دارد .

ziapour.com

شکل (۱۸) ظرف سفالی مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» دارای نقش رنگی بصورت زیگزاك.

ziapour.com

سی‌یلك از اکسید آهن ، یادآور خاطره‌ای در زمینهٔ استفاده از اکسید آهن دردیه «کلپورکان» (ناحیهٔ ساراوان درمکران بلوچستان) است .

در دیماه سال ۱۳۳۵ شمسی که بمنظور بررسی نقوش زینتی مردم ایران به آن سامان رفته بودم ، برحسب علاقه‌ای که اظهار نمودم مردم بومی خاطرنشان ساختندکه دردیه «کلپورکان» کارخانهٔ سفالگری وجود دارد . چون میدانستم که نام کارخانه باید منحصر به چال و کورهٔ بومی و کار دستی باشد با یکنفر بلد به آنسو عزیمت کردم و بکارگاه کوزه‌گری زنی بومی در زیر سایهٔ چادری سیاه وارد شدم . زن سفالگر روی تخته پاره‌ای به ساختن ظروف و کوزه‌های گلی مشغول بود . به یاد تذکر گیرشمن افتادم که ایضاً در کتاب فوق‌الذکرخود نوشته بود : «درتپهٔ سی‌یلك‌یکنوع از ظروف در جوار مصنوعات قدیم بظهور رسید که کوچك‌تر از ظروف دیگربود ولی بادقت بیشتری‌انجام میشد . پیدایش این ظروف نشانهٔ اختراع چرخ کوزه‌گری است . این چرخ عبارت بود از یك تختهٔ سادهٔ باریك که روی زمین قرارداشت و شخصی آنرا می چرخاند . اهمیت این ظروف در تزئین آنهاست‌که با رنگ مشکی روی زمینهٔ قرمز سفال‌که به سیاهی میزد حیواناتی را در حال جست‌وخیز نقش کرده بودند . در هیچ جای دیگر نظیر این فن شناخته نشده است . اینکار میرساند که فلات ایران زادگاه اصلی ظروف منقوش است و این اقدام اولین‌بار در حدود هزارهٔ چهارم پیش از میلاد تنها به وسیلهٔ‌کوزه‌گر ماقبل تاریخی این فلات صورت‌گرفته است» .

زن‌کوزه‌گر «کلپورکانی» نیزکوزه‌های خود را برروی تخته پاره‌ای سرانجام میداد ودرمواقع لزوم با انگشتان پا به آهستگی آنراروی

ziapour.com

زمین هموار ، می‌چرخانید .

دراندکی دورتر از سیاه‌چادر ، در میان چاله‌ای بزرگ ، مقدارزیادی کوزه‌های نیم پخته در حال سفال شدن بودند و زردی و سرخی بخود میگرفتند .

مقداری از کوزه‌های پخته دربیرون چاله قرارداده شده بود وچند نفری گاه بگاه کوزه‌های پخته را ازچاله بکنارمی کشیدند وآتش چاله‌را نیز می‌تابانیدند .

زن کوزه گر ، کوزهٔ پخته‌ای را برداشت و مشغول نقش اندازی شد و من به یاد سفالگران ماقبل تاریخی به انگشتان زن کوزه‌گر که با مهارت طرح‌ریزی بومیانه میکرد چشم دوختم . سر یك چوب نازك را هربار به مایع داخل گودی یك سنگ فرو میبرد و پس ازاندودن آن ، پیرامون ظرف را با نقوش هندسی زینت میکرد .

مایع داخل سنگ ، زردی‌ای چون آب پیاز بر روی کوزه جا میگذاشت . پرسیدم که آن مایع چه میباشد ؟ پاسخ داد آب خالص است که هربار به داخل گودی سنگ میریزد و این سنگ ازکوه مقابل آورده شده است .

سنگ را بررسی کردم باجنس فلز مخلوط بود . با سرانگشت از آن مایع برروی تکه‌سفالی مالیدم . به‌رنگ قهوه‌ای زلال بود . زن‌کوزه گر اندیشه‌ام را در قیافه‌ام خواند و گفت این رنگ چون آتش و حرارت به بیند تیره و سیاه میشود و سپس کوزه‌ای منقش را که دوبار حرارت دیده بود بمن نشان داد . درست بهمان کوزه هائی میمانست که اینك در موزهٔ ایران باستان بفراوانی بچشم میخورد .

ziapour.com

سفالهای دوران چرخ کوزه‌گری شاید با برخورداری از گردش منظم چرخ ، رنگ‌آمیزیهای منظم‌تری به خود گرفته باشند. ولی‌بهرانجام، ظروفی از ماقبل تاریخ تپهٔ سی‌یلك در دست است که نقوش آنها ، هم کنده‌کاری وهم رنگ‌آمیزی‌شده میباشند. مانند شکل (۱۹) وظروف سفالی دیگری از همین قبیل نیز موجودند که فقط رنگ‌آمیزی شده‌اند مانند شکل (۲۰) . طرح این قبیل سفالها با شمارهٔ (۲۱) ارائه میشود .

چنانکه درشکلهای مربوطه دیده‌میشود نواری کمربندی وشطرنجی دارند و بخش بالای آنها دارای کنده‌کاری و طرح زیکزاکی (۷ – ۸) میباشد .

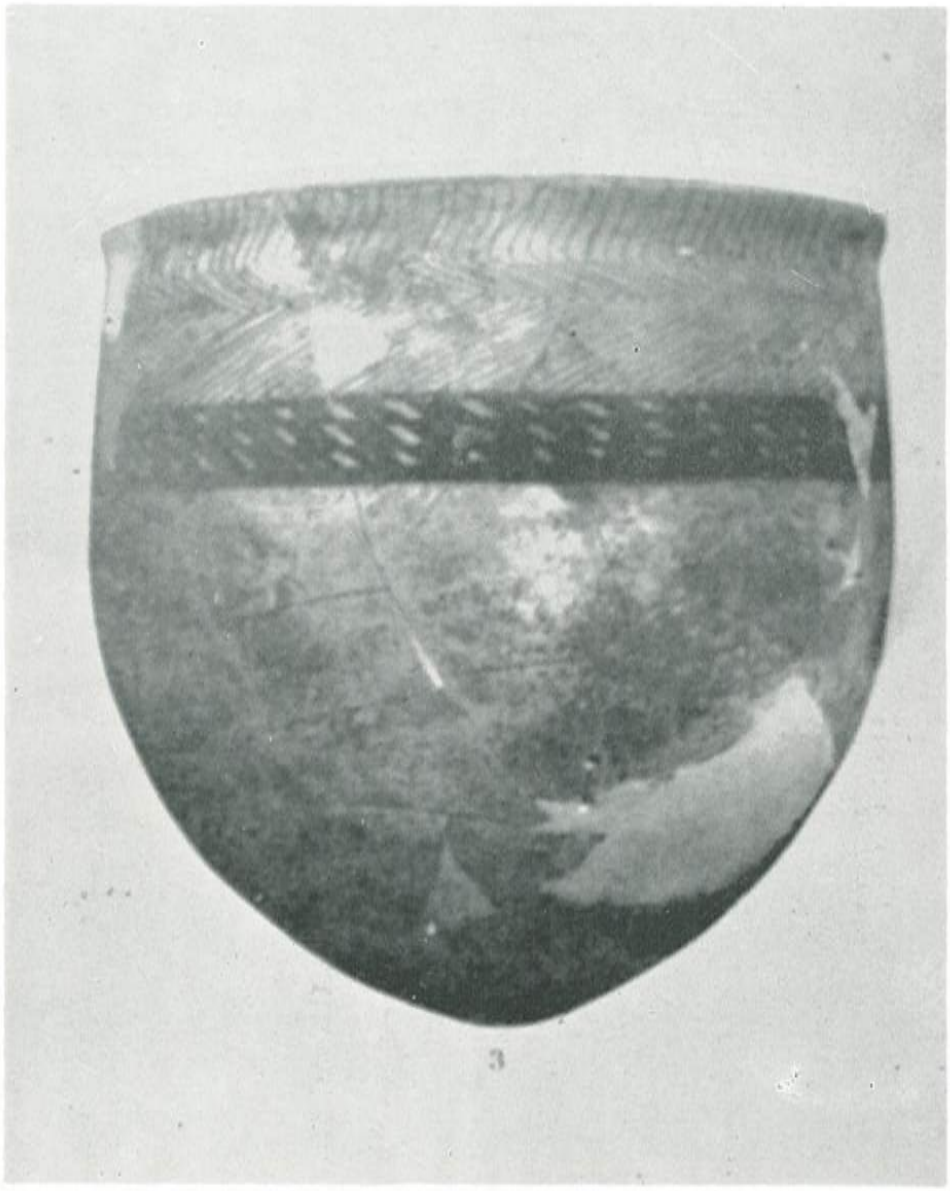
استفاده ازرنگ سنگهای‌معدنی به‌آسانی برای مردم ماقبل تاریخی مقدورنشده است . تجربهٔ این‌کار چیزی نبوده است‌که به ذهن آنها راه یابد جزاینکه‌باورکنیم تصادف آنهارا بااین‌رنگ‌آشناکرده وموجب‌برخورداری شده است .

بهرانجام، باکشف این رنگ، سلیقهٔ مردم ماقبل تاریخ دامنه گرفت و ذوق آنها درراه طرح‌ریزی وترکیب‌بندی شکلهای ساده ، وسعت یافت . با اینهمه ، آنچه بنظرمیرسد اینکه : «تا با تمرینات زیاد درطرح‌ریزی مهارت فنی پیدا نکرده بوده‌اند ، خطوط ساده ومنکسر ومتقاطع همچنان تنها نقوش زینتی بوده است» .

. . . . . .

شکل (۲۲) که ظرف سفالی پایه‌داری را نشان میدهد دارای دوگونه نقش ساده میباشد : بخش بالای ظرف دارای خطوط مایل است وبخش پائین با خطوط متقاطع زینت شده است .

ziapour.com

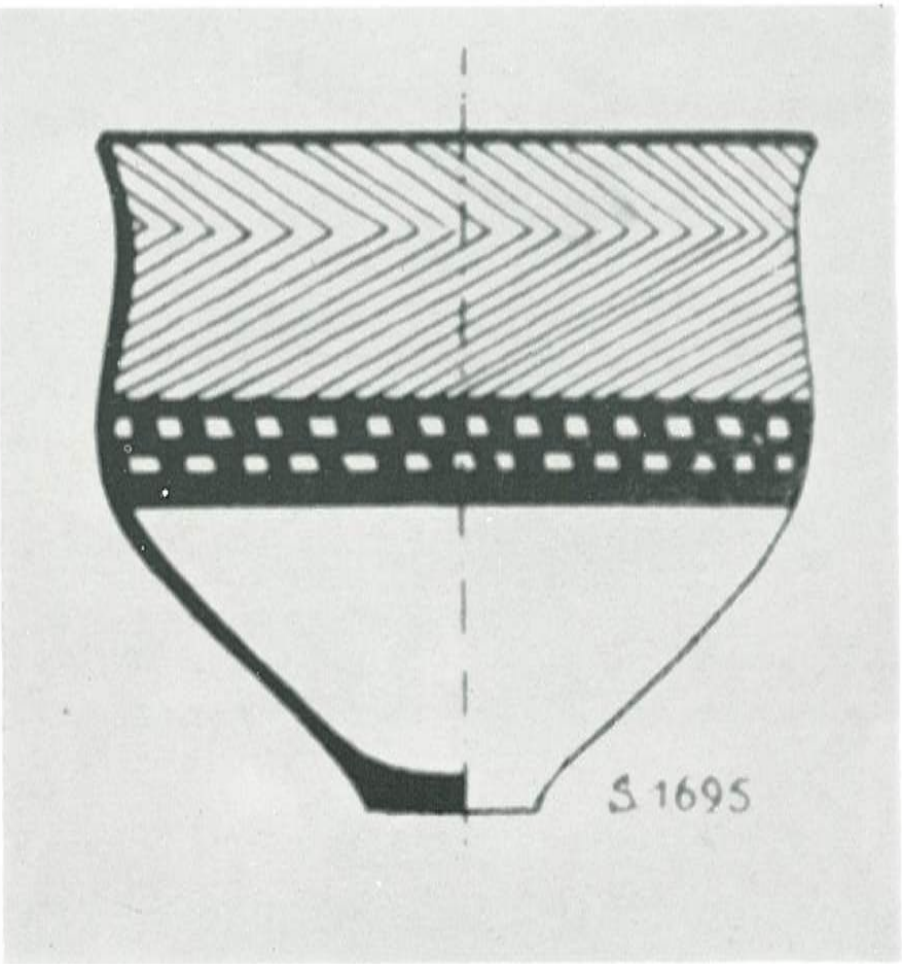
شکل (۱۹) ظرف سفالی باته‌گنبدی . مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» با نقش کمربندی‌که ازلوزیهای افتاده تشکیل شده و بالای طرح کمربندی ازطرحهای زیگزاگی پرشده است .

ziapour.com

شکل (۲۰) ظرف سفالی‌ای با ته‌گنبدی و نوك ته . مسطح . مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» که چون سفالی قبلی دارای نقش کمربندی ودربخش بالای خود دارای طرحهای زیگزاگی است .

ziapour.com

شکل (۳۱) طرحی درزمینهٔ دو نوع ظرف سفالی که با شماره‌های (۱۹ و ۳۰) ازتپهٔ «سی‌یلك» ارائه گردید.

ziapour.com

شکل (۳۳) ظرف سفالی دسته‌دار باپایهٔ دگمه‌ای شکل . مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» که باخطوط متقاطع (چون «تور») درپائین و با خطوط مایل درگردنه ، زینت شده است .

ziapour.com

سفالگر طراح توجه داشته است که آنچه در بالا طرح کـرده تکرارش در پائین خوش‌آیند چشم نیست وازینرو ، بخش پائین را به وسیلهٔ خطوط متقاطع پر کرده است .

. . . . . .

میدان برای سفالگر طراح به تدریج وسیع گردید و مشعر هنری او در ایجاد نقوش متنوع بکار افتاد . از خطوط متقاطع به انواع مختلف استفاده کرد و چنانکه در شکل (۲۳) دیده میشود لیوان دسته دار را در دوبخش زینت کرد . بخش بالای آن را با خطوط متقاطع شکل داد و سراسر بخش پائین را رنگین نمود .

. . . . . .

در لیوان دیگری (شکل ٢٤) می‌بینیم که نیمهٔ پائین آن ساده میباشد و سه خط موازی دورهٔ آنرا کمربندی گرفته و بخش بالا بـا خطوط منکسر دوخطی دوره گشته ومیان‌خطوط منکسررا هاشورزده‌است.

همین کار را روی سه ظرف سفالی دیگر نیز تکرار کرده‌اند و شکلهای (۲۵ – ۲٦ و ۲۷) آنهارا ارائه میدهند .

. . . . . .

در دو ظرف سفالی که دهانهٔ آنها از یکطرف لبهٔ دراز ناودانی پیدا کرده است کوزه‌گر با دو سه خط کمربندی به آنها زینت بخشیده و به آن کفایت کرده است . شکلهای (۲۸ و ۲۹) .

. . . . . .

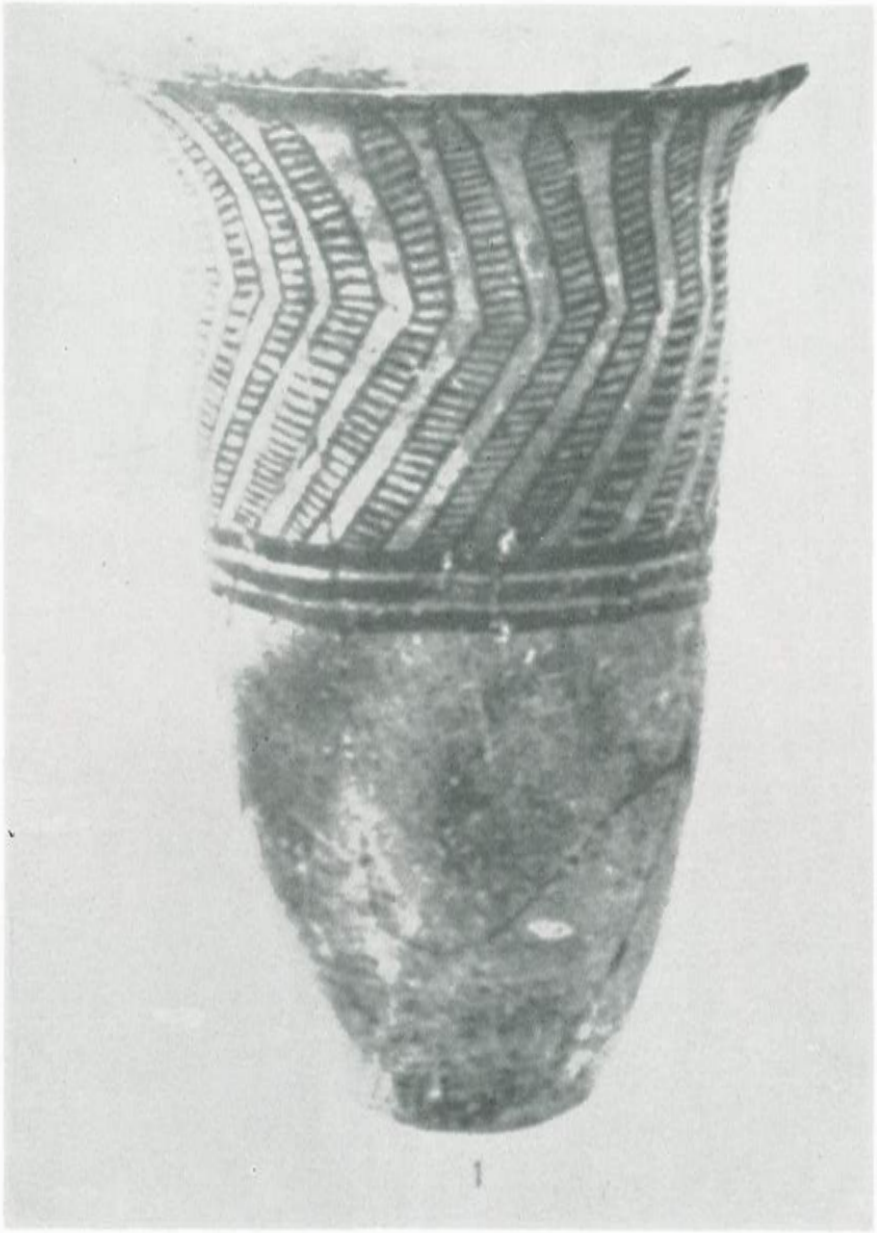
خطوط موازی ، زمینهٔ زینت‌بخشی فراوانی برای کوزه‌گر طراح ماقبل تاریخی شده وازآن ، به طرق مختلف استفاده نموده است .

ziapour.com

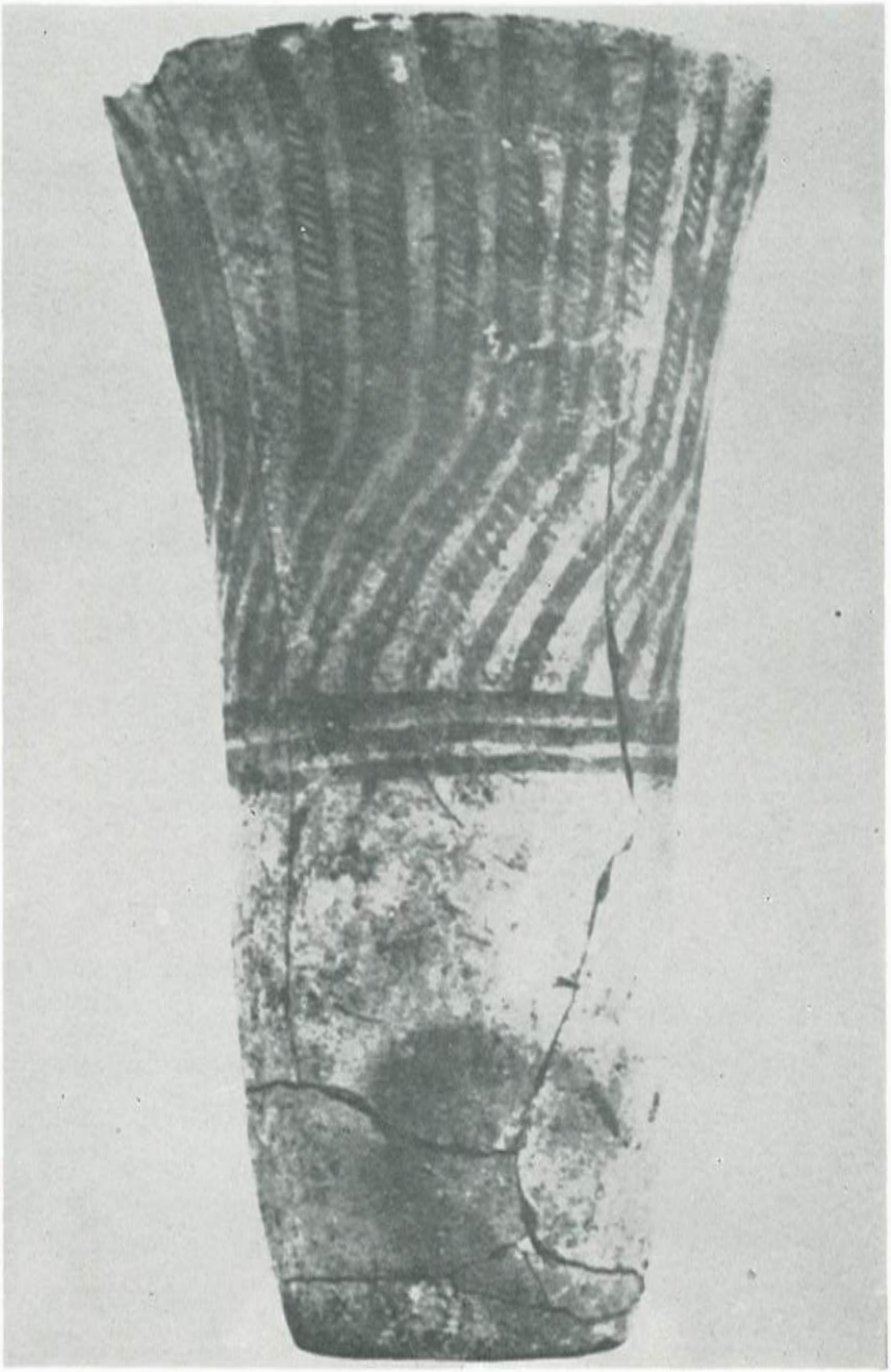
شکل (۲۳) لیوان پایه‌دار و دسته‌دار سفالی بلند. مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» که نیمهٔ پائین آن دارای رنگ‌آمیزی یکسره است وبخش بالای آن تالبهٔ لیوان باخطوط متقاطع نقش شده است.

ziapour.com

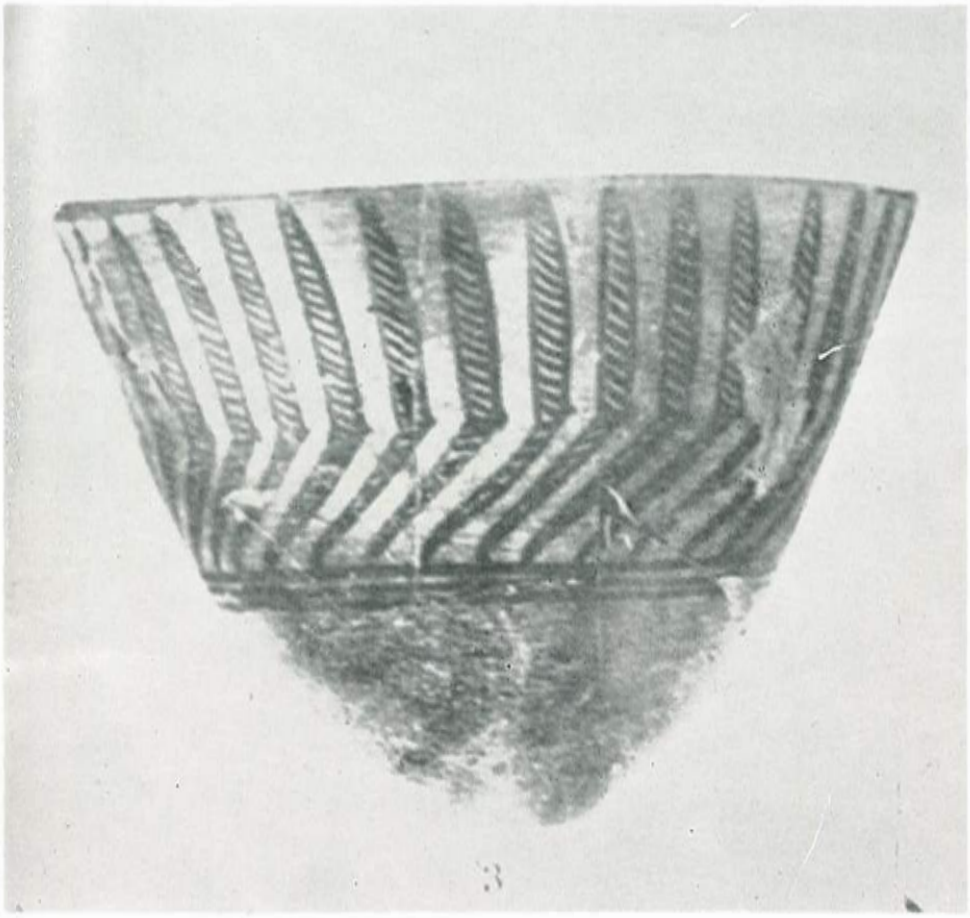
شکل (۳٤) ظرف سفالی لیوانی شکل بدون پایه ، مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» که نیمهٔ بالای آن بعد ازسه خط متوازی کمربندی ، با نقش خطوط مسطح شکستهٔ هاشوردار زینت شده است .

ziapour.com

شکل (۳۵) ظرف سفالی لیوانی شکل بدون پایهٔ دیگری ، مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» که مانند ظرف قبلی ازنیمهٔ قد ببالا دارای همان نقوش شکل (۳٤) میباشد .

ziapour.com

شکل (۳۶) کاسهٔ سفالی ته‌کله‌قندی مکشوفه از «سی‌یلك» که چون دو لیوان به‌شماره‌های (۳٤ و ۳۵) منقوش است.

ziapour.com

شکل (۳۷) کاسهٔ سفالی دیگری نظیر کاسهٔ قبلی. مکشوفه از «سی‌یلك» باهمان نقش خط شکسته (بدون هاشور) ویك نوار پهن کمربندی در وسط بلندی کاسه.

ziapour.com

شکل (۲۸) کوزهٔ سفالی دهانه تنگ ته فراخ با آبریز نوک بلند . مکشوفه از «سی‌یلك» که با دو خط موازی زینت شده است .

ziapour.com

شکل (۳۹) یك کوزهٔ دیگر سفالی مکشوفه از «سی‌یلك» باآبریز کوتاه‌تر ولی باسه خط کمربندی زینتی .

ziapour.com

چنانکه درشکل (۳۰) دیده میشود ظرف سفالی‌ایکه چون گیلاسی ساخته شده وبدنه‌ای بلند دارد از پائین تا بالا با فواصل مختلف وبا خطوط موازی نقش شده وجاخالی دو دسته خطوط موازی نیز با نوك قلم‌نقطه‌چین شده است . همچنین برای خوش‌آیند چشم ، خطوط را به یك پهنا نگرفته بلکه باریکتر و پهن‌تر گرفته‌اند .

بنظر میرسد که کوزه‌گر طراح نسبت بکاری که انجام میداده آگاهی داشته وازینرو ، به تناسب و تنوع فواصل خطوط توجه میکرده است . طرح این سفال با شمارهٔ (۳۱) ارائه میشود .

. . . . . .

ظروف فراوانی دراین زمینه به دست آمده است که دارای چنین ترکیب و نقشی میباشند . مانند شکلهای ۳۲ – ۳۳ و ۳٤) که از خطوط موازی در هرکدام بنحوی استفاده شده و دریکی از آنها (۳٤) نقش سه‌گوشه‌ای نظیرخارگل سرخ بکاررفته است .

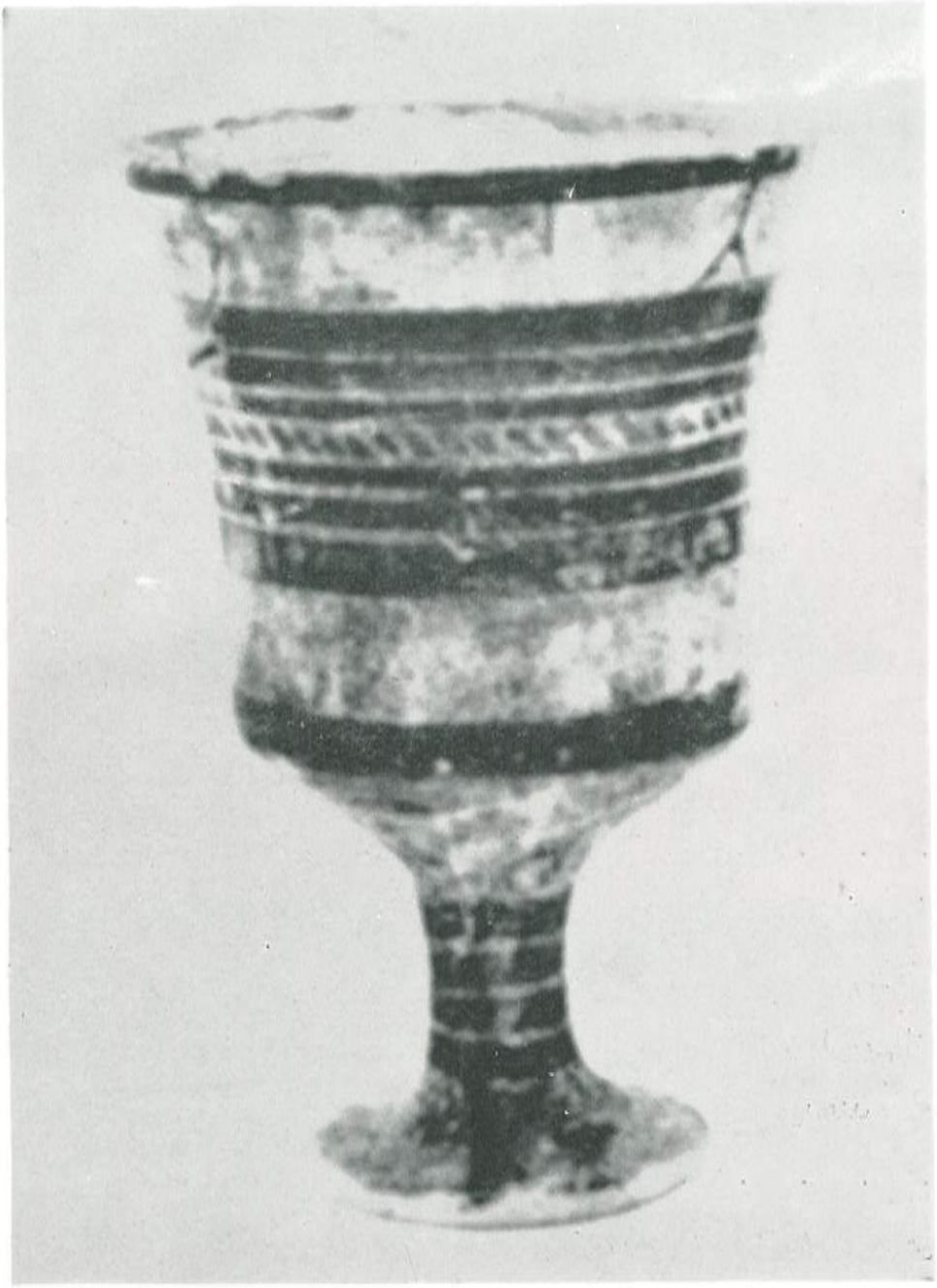
. . . . . .

همچنین در فواصل دوخط موازی ، نقوش روی سفالها از خطوط زیکزاکی بصورت حرکت مار و بصورت منحنی های متواتر موجی شکل استفاده کرده‌اند و این قبیل نقوش را شکلهای (۳۵ و ۳٦) و طرحی از شکل (۳٦) با شمارهٔ (۳۷) و شکل‌های (۳۸ و ۳۹) ارائه میدهند .

. . . . . .

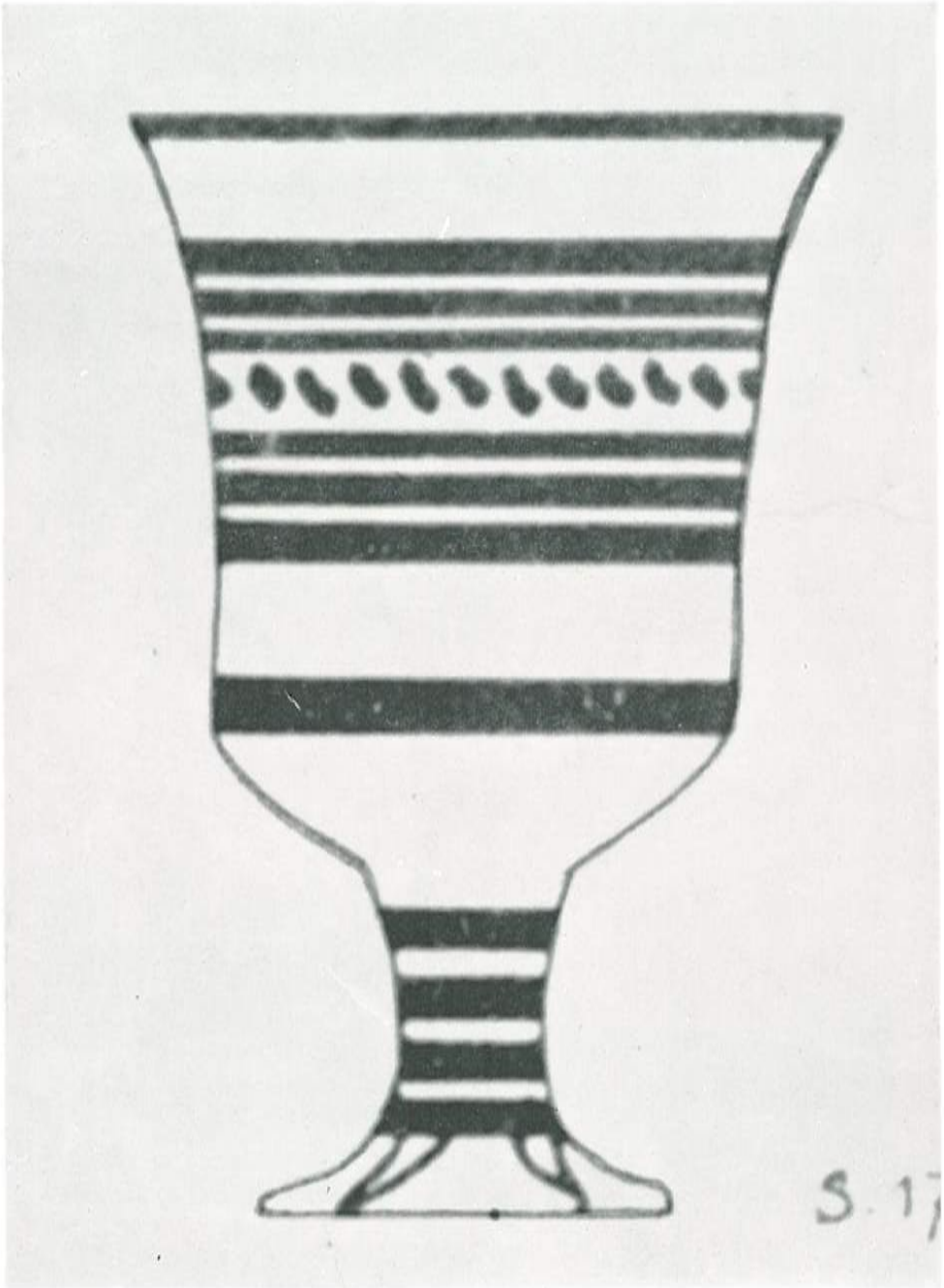
بعلاوهٔ اینها، درمیان این خطوط موازی‌کمربندی، نقوش دیگری از انواع هفت وهشتی شکل (۷ – ۸) را بکار گرفته اند مانند شکل (٤۰) که خطی افقی میان زیکزاك را بریده است .

ziapour.com

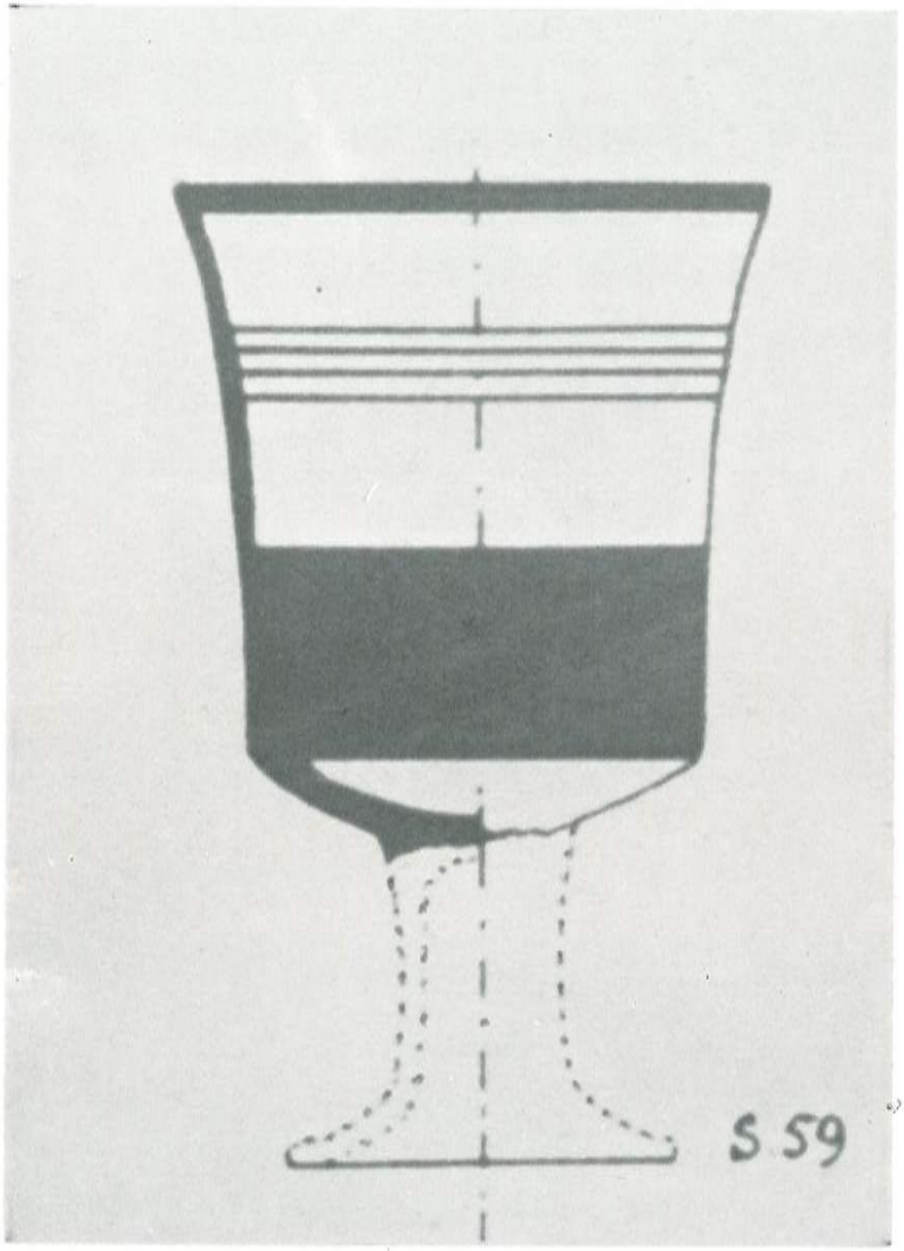
شکل (۳۰) ظرف سفالی به‌شکل گیلاس پایه بلند. مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» که‌باخطوط موازی کمربندی، بفواصل، ترکیب و نقش شده است.

ziapour.com

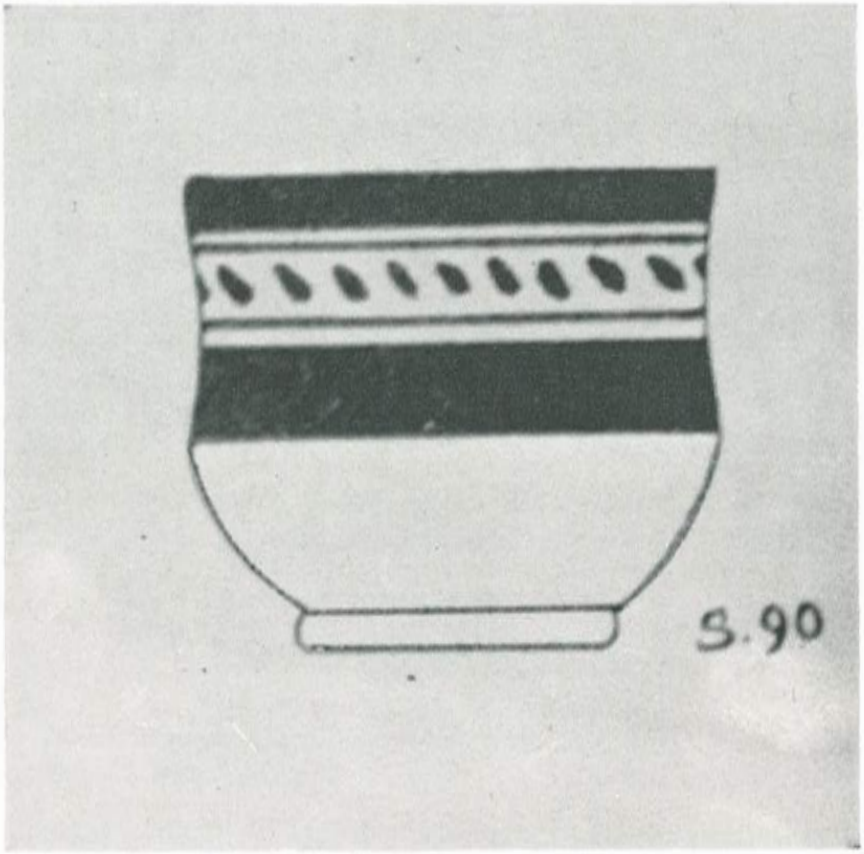
شکل (۳۱) طرح گیلاس سفالی‌ایکه با شمارهٔ (۳۰) ارائه گردیده است .

ziapour.com

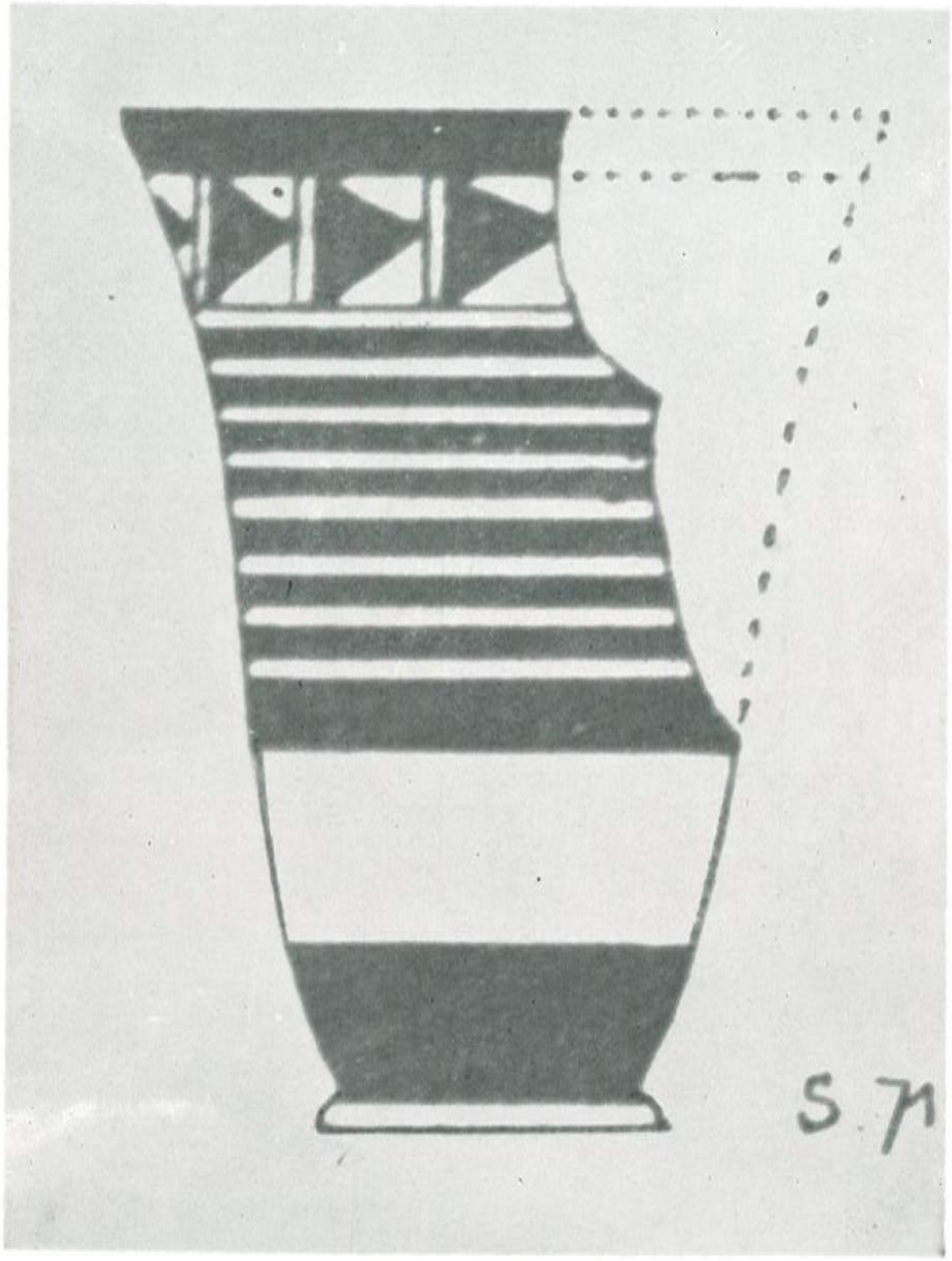
شکل (۳۳) طرح دیگری از گیلاسی دیگر (سفالی) که‌مشابه گیلاسهای سفالی ارائه شده ازمکشوفه‌های تپهٔ «سی‌یلك» است .

ziapour.com

شکل (۳۳) طرح کاسه‌ای سفالی با پایهٔ کوتاه . مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» که با خطوط پهن کمربندی زینت شده و در وسط دو خط نازك موازی از یك ردیف نقطه‌چین برای نقش‌بندی استفاده شده است .

ziapour.com

شکل (۳۴) طرح لیوانی سفالی بادهانهٔ گشادکه باخطوط پهن کمربندی ازپائین تا بالا نقش‌بندی شده ودر دورهٔ بیرونی نزدیك دهانه ، از سه‌گوشیهائی چون خارگل سرخ‌که بدنبال هم وصل‌اند مزین است .

ziapour.com

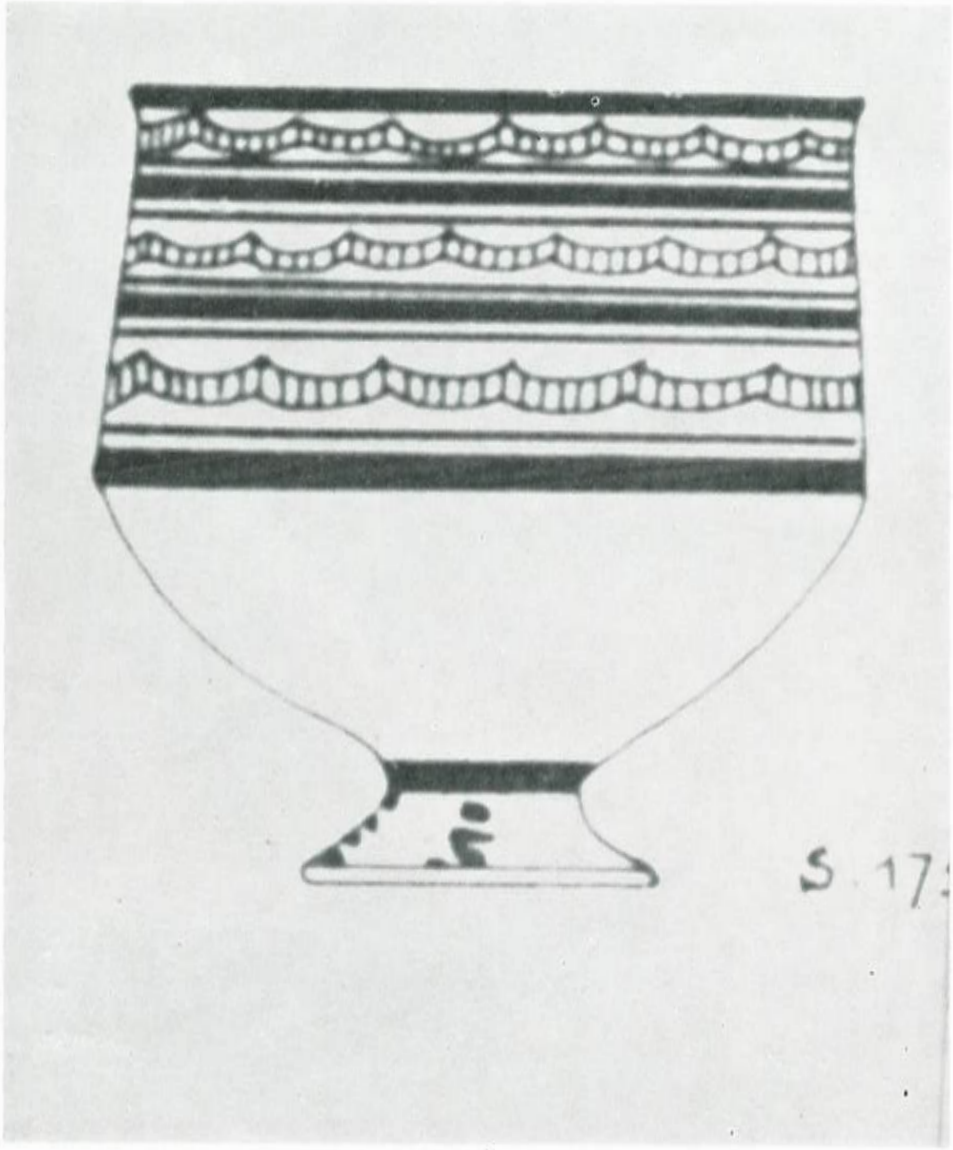
شکل (۳۵) ظرفی سفالی ازتپهٔ «سی‌یلك» باپایه ودهانهٔ فراخ‌که بخش بالای آن ازخطوط کمربندی پهن و نقش ماری (در وسط آنها) زینت شده است .

ziapour.com

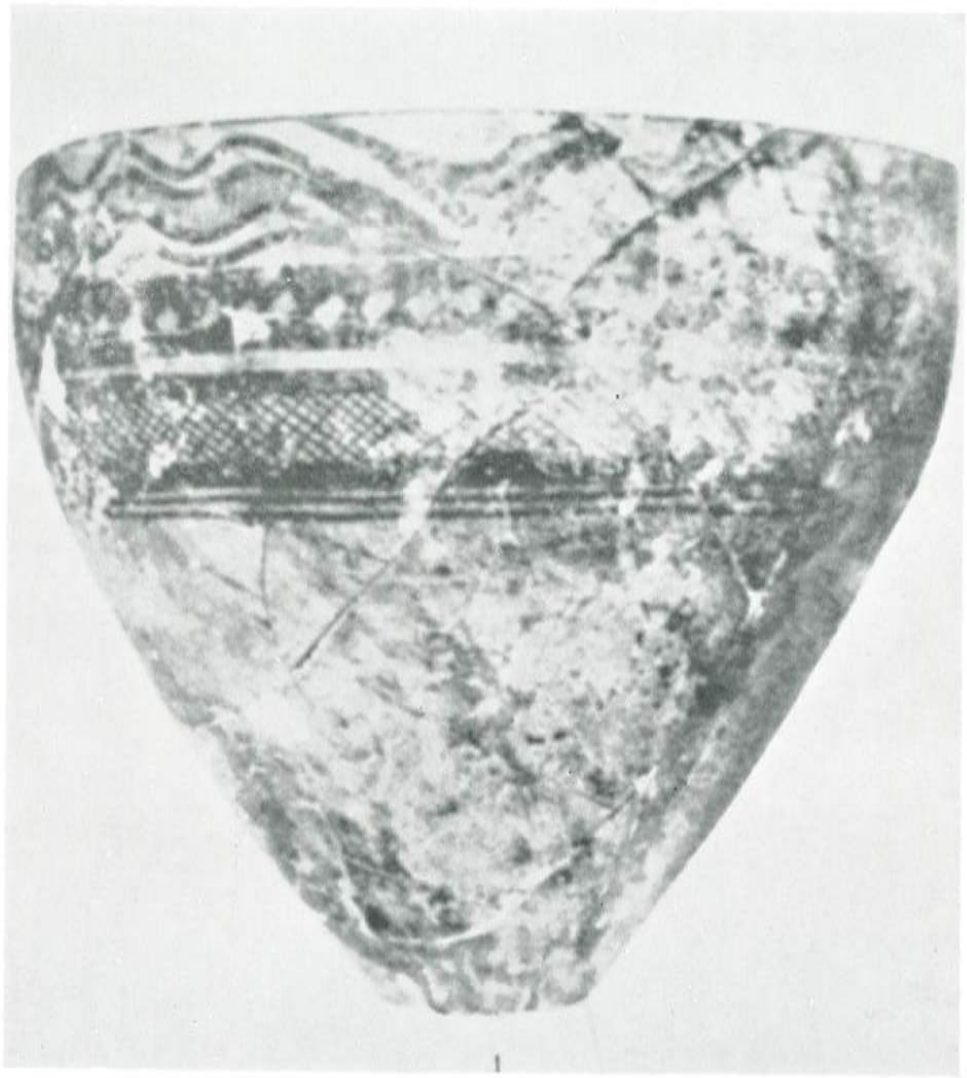
شکل (۳۶) ظرف پایه‌دار سفالی. مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» که‌بخش استوانه‌ای ظرف باخطوط کمربندی پهن ونازك ومنحنی‌های پیوسته بهم (در وسط این خطوط کمربندی) زینت شده‌است.

ziapour.com

شکل (۳۷) طرح ظرف سفالی‌ایکه باشمارهٔ (۳۶) ارائه گردید.

ziapour.com

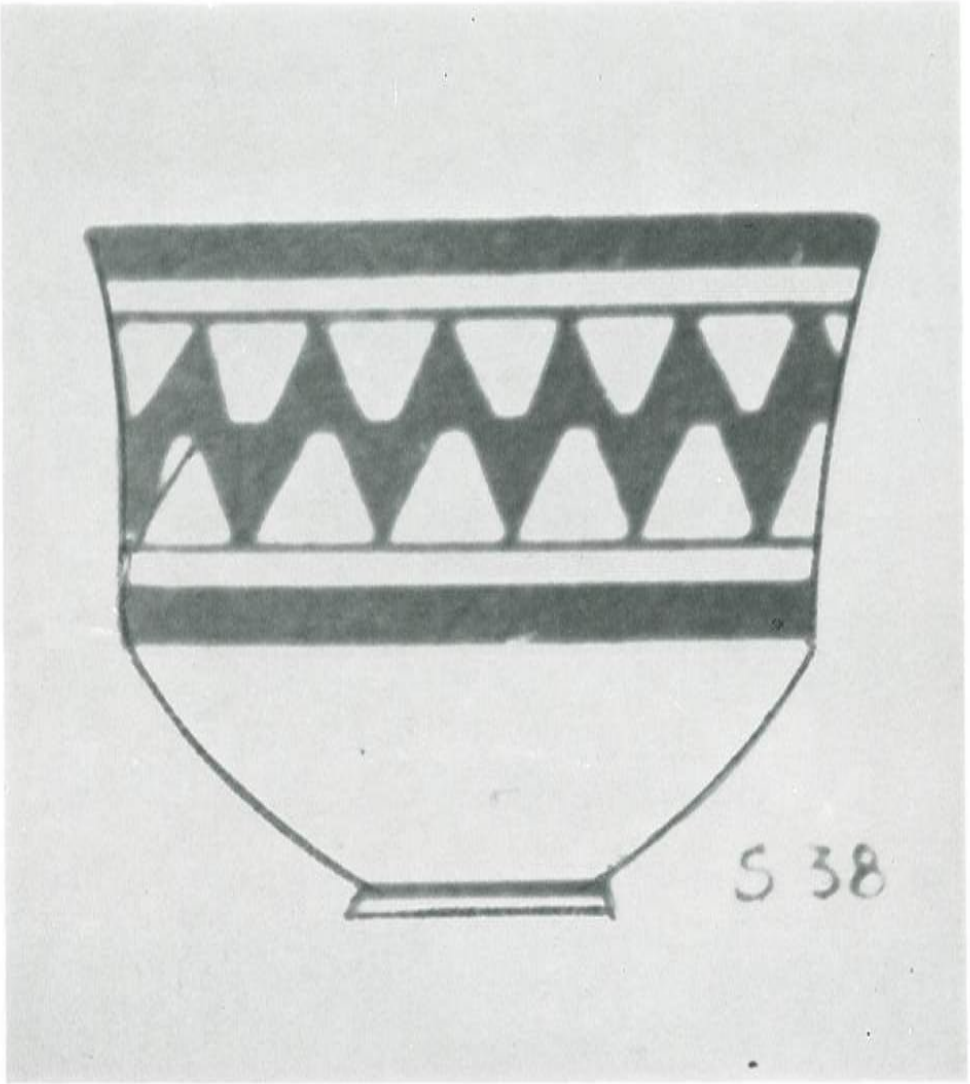
شکل (۳۸) ظرف سفالی مخروطی . مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» که‌نیمهٔ بالای آن باخطوط کمربندی هاشوری و ماری زینت شده است .

ziapour.com

شکل (۳۹) ظرف سفالی دیگری به شکل ظرف قبلی . مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» که نیمهٔ بالای آن در دوقسمت متفاوت منقوش است . بخش پائینی بوسیلهٔ خطوط هاشوری پهن پرشده وبخش بالائی ازخطی پهن باحرکت ماری ، که با خطوط عمودی هاشور زده شده است .

ziapour.com

شکل (٤٠) طرح کاسه‌ای پایه‌دار . مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» که علاوه‌بر خطوط کمربندی ، در وسط دارای طرح ۷ ــ ۸ متوالی میباشد .

ziapour.com

یا شکل (٤١) که نقوش هفت و هشتی در بالای خطوط کمربندی قرار گرفته و لبهٔ ظرف را پر کرده است .

یا در نقش (٤٢) که خطوط منحنی ای معکوس هم در میان دو خط موازی کمربندی این ظرف ، هاشور های عمودی گرفته است .

یا ظرف به شمارهٔ (٤٣) که بخش بالای آن ، خانه‌های شطرنجی متمایل به لوزی دارد و پس از چندین خط کمربندی موازی نازك ، خطوط هفت‌وهشتی شکل پهن ساخته شده و در پائین با دو خط نازك کمربندی و یك خط پهن محاط شده است .

. . . . . .

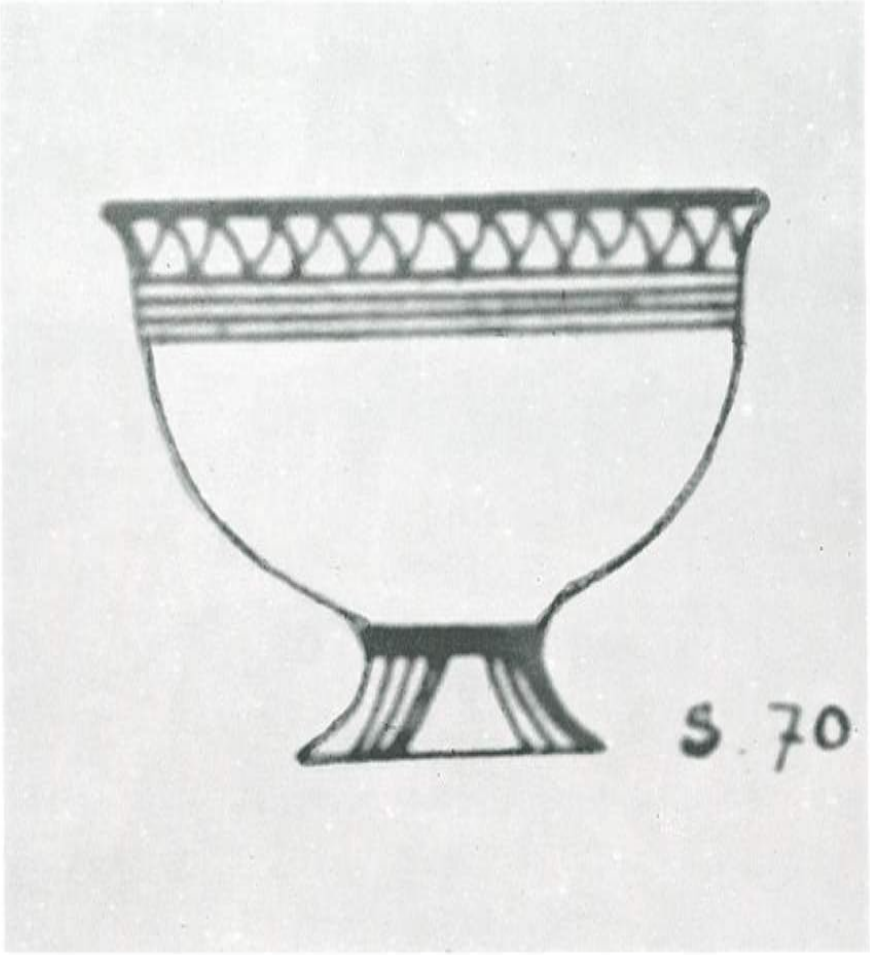
عالیترین نقش از نوع زیکزاکی یا هفت‌وهشتی شکل را در ظرف سفالی‌ای میتوان دید که طرح آن با شمارهٔ (٤٤) داده شده است .

چنانکه در طرح دیده میشود پس از دو خط موازی کمربندی پهن ونازك ، دریك زمینهٔ وسیعتر ، شکل‌های‌هفت‌وهشتی دوخطی‌ای‌شروع شده‌که با هاشورها و سفیدگذاشتن وسیاه‌کردن ، با آنها بازی‌مطبوعی شده وجاخالیهای این زیکزاکیها را نیز با نقشی شبیه گل چهارپر ، پر کرده‌اند.

بخش پائین این هفت هشتی شکل (وهمچنین پایه را) با خطوط پهن کمربندی رنگ‌آمیزی نموده‌اند .

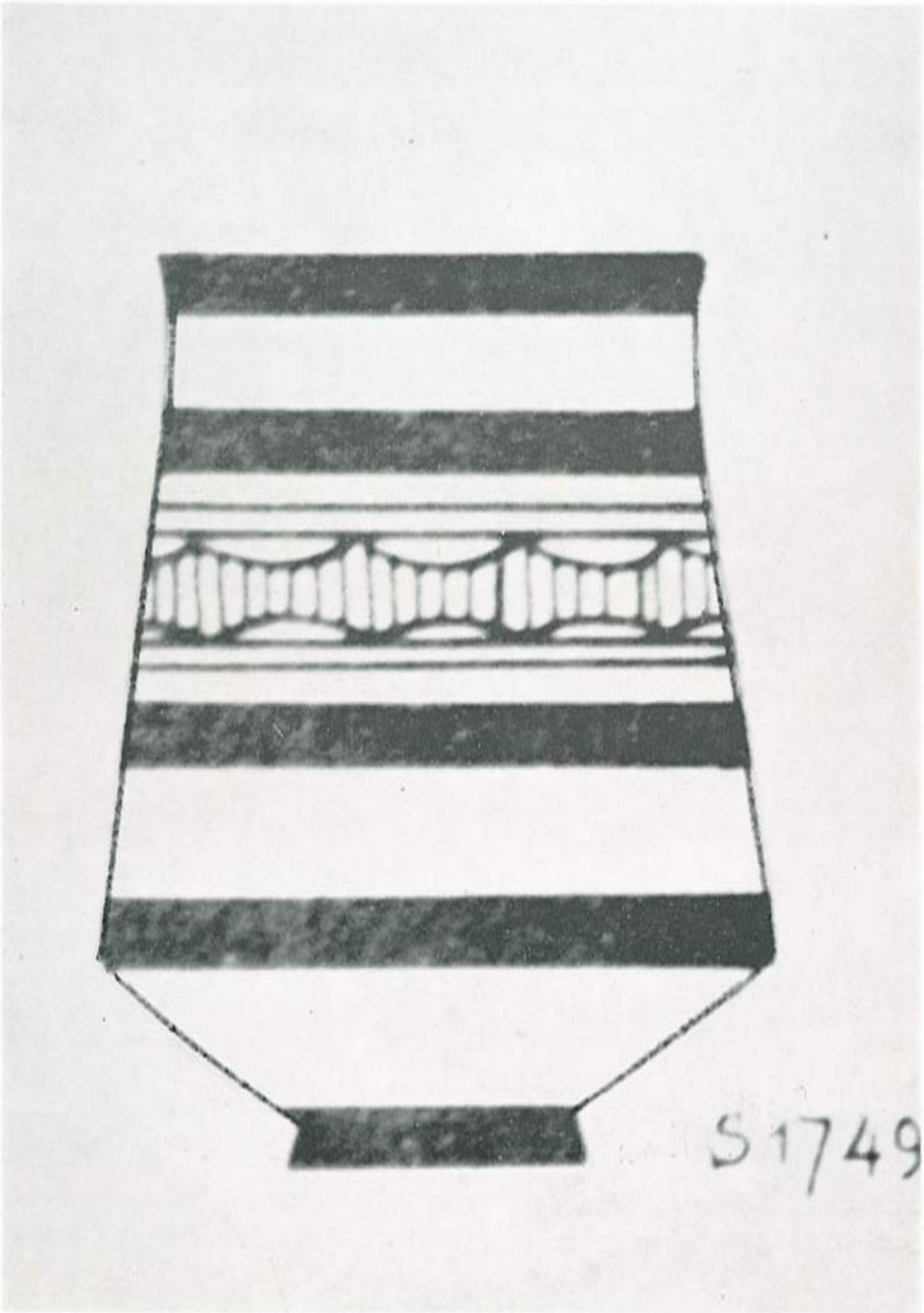
جز این شکلها ، در میان خطوط موازی وکمربندی ظروف ، از گردیها ومنحنی‌ها نیزبرای زینت بخشیدن به‌وضع خاصی استفاده‌نموده‌اند . مانند شکل (٤٥) که از گردنهٔ کوزهٔ سفالی که دارای خط کمربندی پهن است نیمدایره‌هائی با انحنای بسوی پائین شروع کرده اند و حد فاصل این نیمدایره‌های پشت بهم کرده را با هاشور پرنموده‌اند و مضافاً در زیر

ziapour.com

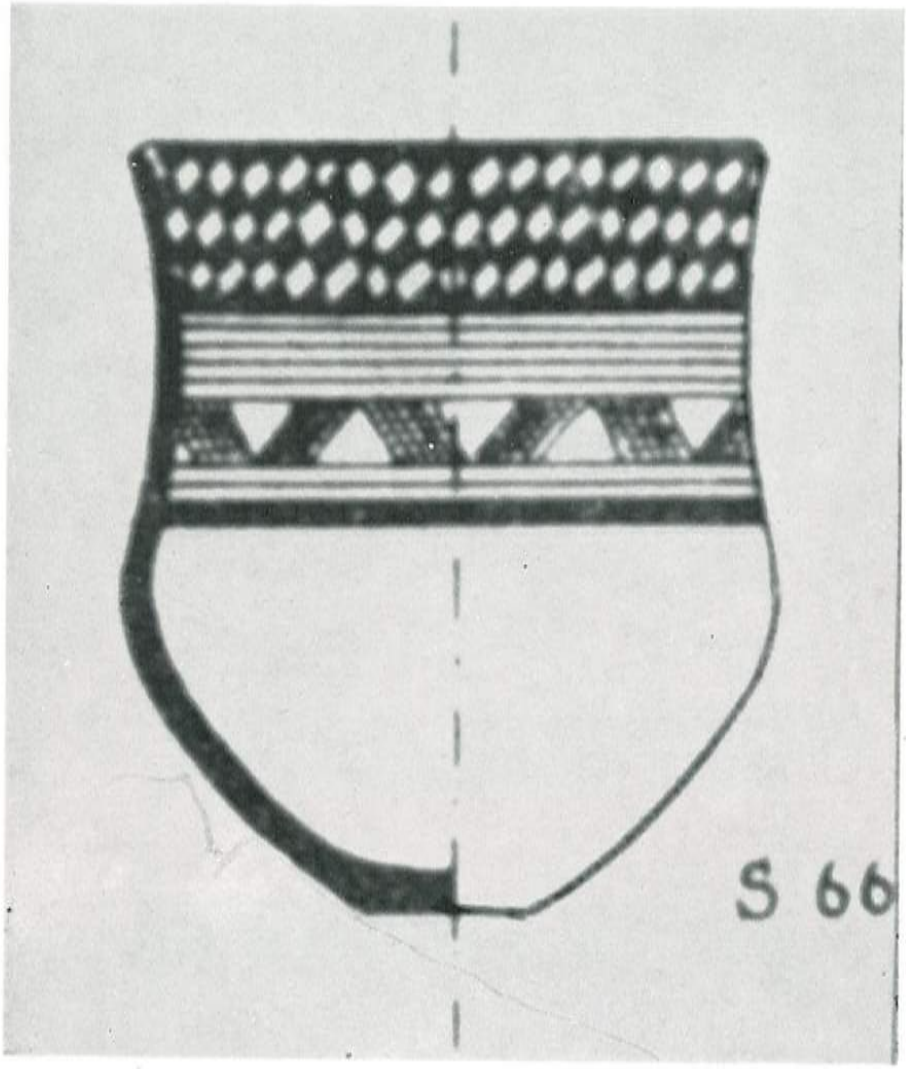
شکل (٤١) طرح کاسه‌ای ازتپهٔ «سی‌یلك» که‌برپشت پایهٔ خود مانند گیسوی افشان طرح دارد و دور بیرون دهانه نیز باخطوط موازی کمربندی و خطوط زیگزاگی مایل به‌منحنی زینت شده است.

ziapour.com

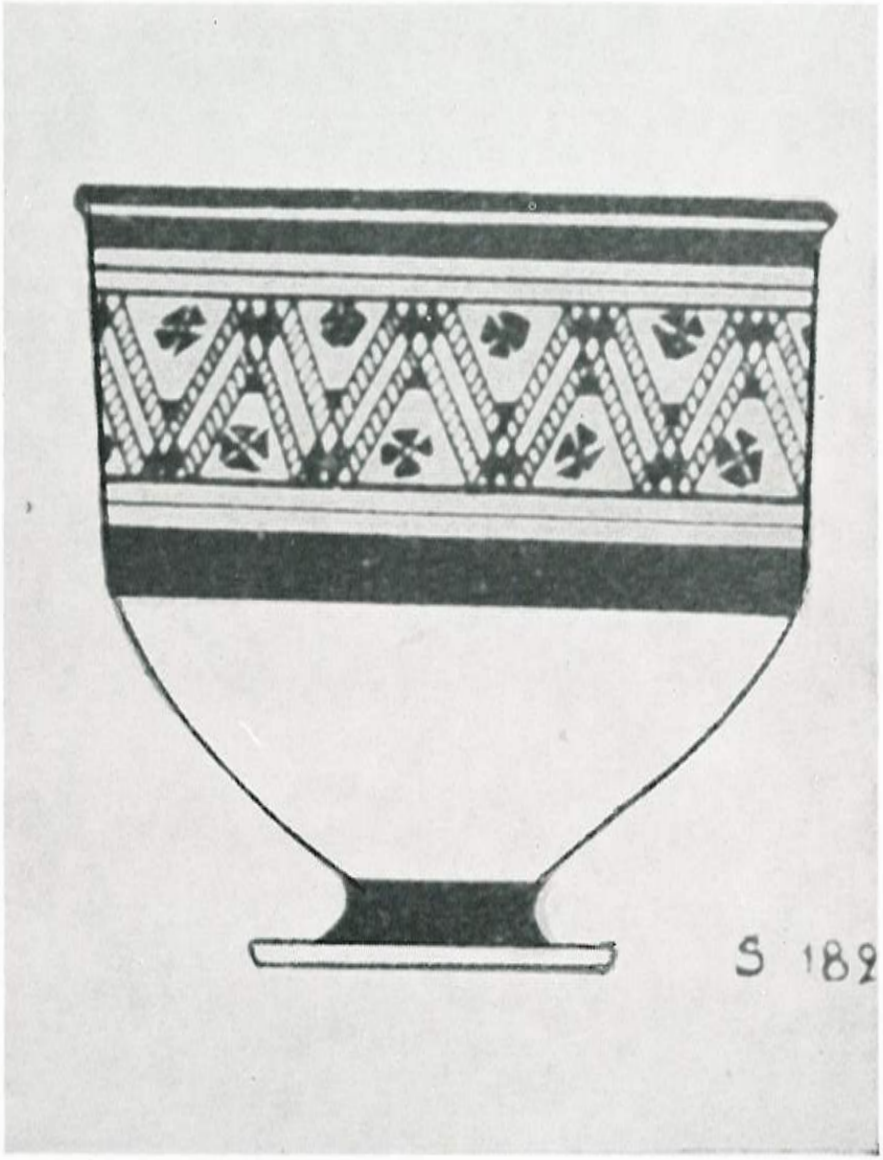
شکل (۴۳) طرح لیوانی سفالی مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» با خطوط پهن و موازی ونیم قوسی‌هائی مقابل هم‌که وسط آنها با خطوط عمودی هاشور زده شده است .

ziapour.com

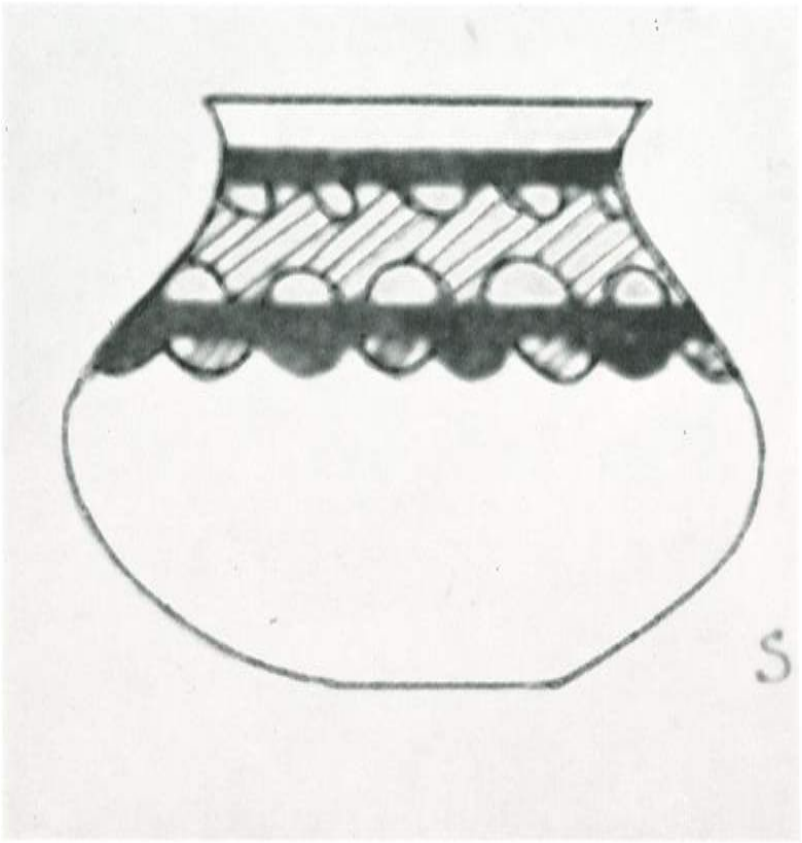
شکل (۴۳) طرح ظرفی سفالی باکمر بتو رفته . مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» که بخش نیمهٔ بالای آن با خطوط کمربندی و ۷ ــ ۸ پهن ودربالا بانقش شطرنجی پر شده است .

ziapour.com

شکل (٤٤) طرح ظرف سفالی پایه‌داری که گرداگرد پایه ونیمهٔ بالای آن منقوش است. طرح ۷ – ۸ واقع درمیان خطوط کمربندی این سفال، طرح سه ردیفه‌ایست که دو ردیف بیرونی آن هاشور زده است و دروسط هر (۷ یا ۸) این طرح نیز نقشی بصورت گل چهاربرگ بکار برده‌اند.

ziapour.com

شکل (۴۵) طرح کوزه سفالی‌ای بشکل خمره، مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» که‌بر دورگردن نقشهای گرد دارد و میان دو ردیف گردن‌را نیز باهاشور پر کرده‌اند.

ziapour.com

نیمدایره های پائینی نیمدایره‌های دیگری طرح کرده‌اند که یك درمیان آنهارا سیاه کرده و هاشور زده‌اند .

یا درطرح ظرف دیگری ، دیده میشود که به نیمدایره‌های‌معکوس خطوط کوتاهی چون اشعهٔ خورشید داده‌اند و حد فاصل آنهارا هاشور نزده‌اند . شکل (٤٦) .

و بالاخره ، کوزه‌گر طراح از همین نقوش نیمدایره‌ای الهام گرفته نیمدایره‌های دوخطی‌ای را که پشت بهم داده‌اند بکارگرفته است . شکل (٤٧) .

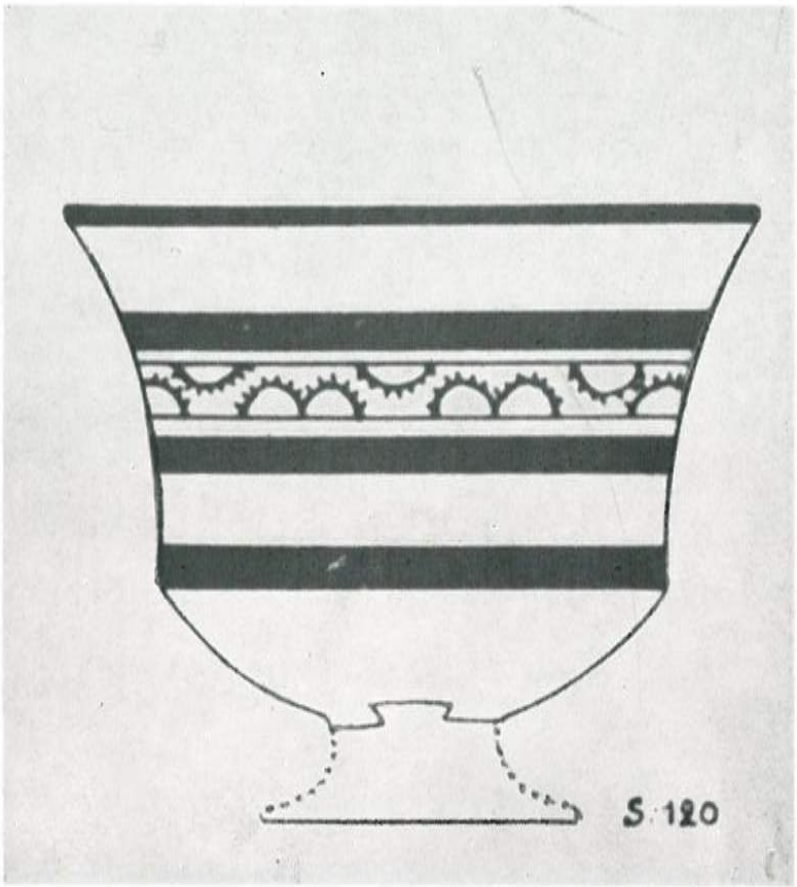
. . . . . .

در میان این نقوش که خطوط موازی به بهترین شکلی بکارگرفته شده‌اند ، رعایت ضخامت و ظرافت این خطوط به بهترین وجهی شده و در فواصل هردودسته‌خط‌موازی، خطوط منکسر بیاری‌گرفته‌شده‌اند وهاشورها نیز نقش عمده پیداکرده برای خوش‌آیندی چشم در اغلب جاها نقش سایه روشن را یافته‌اند .

مهارت در استفاده از خطوط موازی کم‌کم کوزه‌گر طراح را به ایجاد شکلهای دیگری واداشته است .

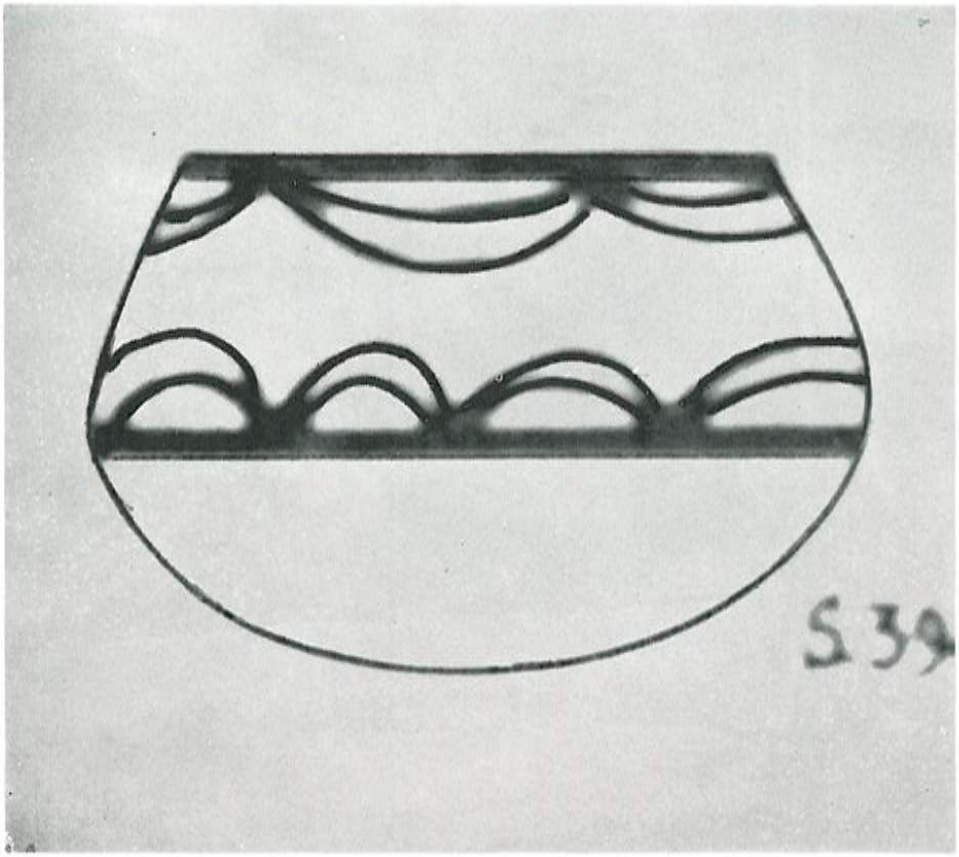
از خطوط متقاطع که با رنگ پر میشده و نقوش شطرنجی بوجود می‌آمده بطریق دیگری از آن استفاده شده است : کوزه‌گر طراح با توجه به شکل ظروف سفالی از تکه‌هائی از آن الهام گرفته و از خطوط متقاطع در ظرف سفالی بشمارهٔ (٤٨) که چون قوری میباشد و دهانهٔ دراز به جلو دارد ، دوبال ساخته وبه‌اینطریق پرنده‌ای به وجود آورده واندیشه‌را ببازی گرفته است .

ziapour.com

شکل (٤٦) طرح ظرف سفالی پایه‌دار بادهانهٔ گشاد، مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» بانقش خطوط پهن کمربندی و نیمدایره‌های با اشعهٔ کوتاه.

ziapour.com

شکل (۴۷) طرح ظرف سفالی با ته نیمگرد . مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» . نیمهٔ بالای این ظرف دارای نقش قوسهای پشت بهم‌کردهٔ متواتر است .

ziapour.com

شکل (٤٨) ظرف سفالی خمره‌ای شکل دسته‌دار باآبریز بلندیکه دارای نقش سر مرغابی است . پر مرغابی دراین ظرف باخطوط هاشوری زینت شده است .

ziapour.com

ازاین طرح به انواع مختلف استفاده شده است مانند شکل های (۴۹ و ۵۰) که از گردن کوزه‌های دسته‌دار خطوط چندی را سرازیر کرده به یك نقطه رسانیده‌اند . اینکاررا روی سفالهای فراوان کرده‌اند ، مانند دو طرح از همین قبیل نقوش که با شماره‌های (۵۱ و ۵۲) ارائه میشود ؛ و بعلاوه ، خطوط متقاطع را هم از گردن وهم از دماغهٔ ظرف شروع کرده، ساده ، متقاطع و سیاه نقش کرده‌اند . مانند شکلهای (۵۳ و ۵۴)

. . . . . .

این نقش گیسوئی گوئی طرفدار زیادی داشته که کوزه‌گر طراح آنرا بصورتهای مختلف روی ظرف سفالی بکار گرفته است . زیرا اگر در کوزهٔ بشمارهٔ (۵۵) نظر کنیم از بن دماغه شروع کرده و به دوشکل آنرا نقش‌بندی نموده‌اند . بخش جلوی متصل به دماغه را از خطوط متقاطع و دنباله را یکسره سیاه گرفته‌اند ، و بعلاوه بر روی همین کوزه طرحی بر دماغه دارد که بسان چشم پرنده آنرا ساخته‌اند و همچنین بر گردن کوزه خط منحنی‌ای چون حرکت مار بر روی خط کمربندی رسم کرده‌اند واز زیراین خط نیز گردیهائی آویخته طرح نموده‌اند .

. . . . . .

در کوزه های بشمارهٔ (۵۶ و ۵۷) می‌بینیم که دماغه‌ها با خطوط متقاطع پر شده و بن دماغه دارای همان نقش گیسوئی بوده و بعلاوه بر رویهٔ وسیع کوزه سطوحی شطرنجی (سیاه و سفید) نشان داده‌اند .

. . . . . .

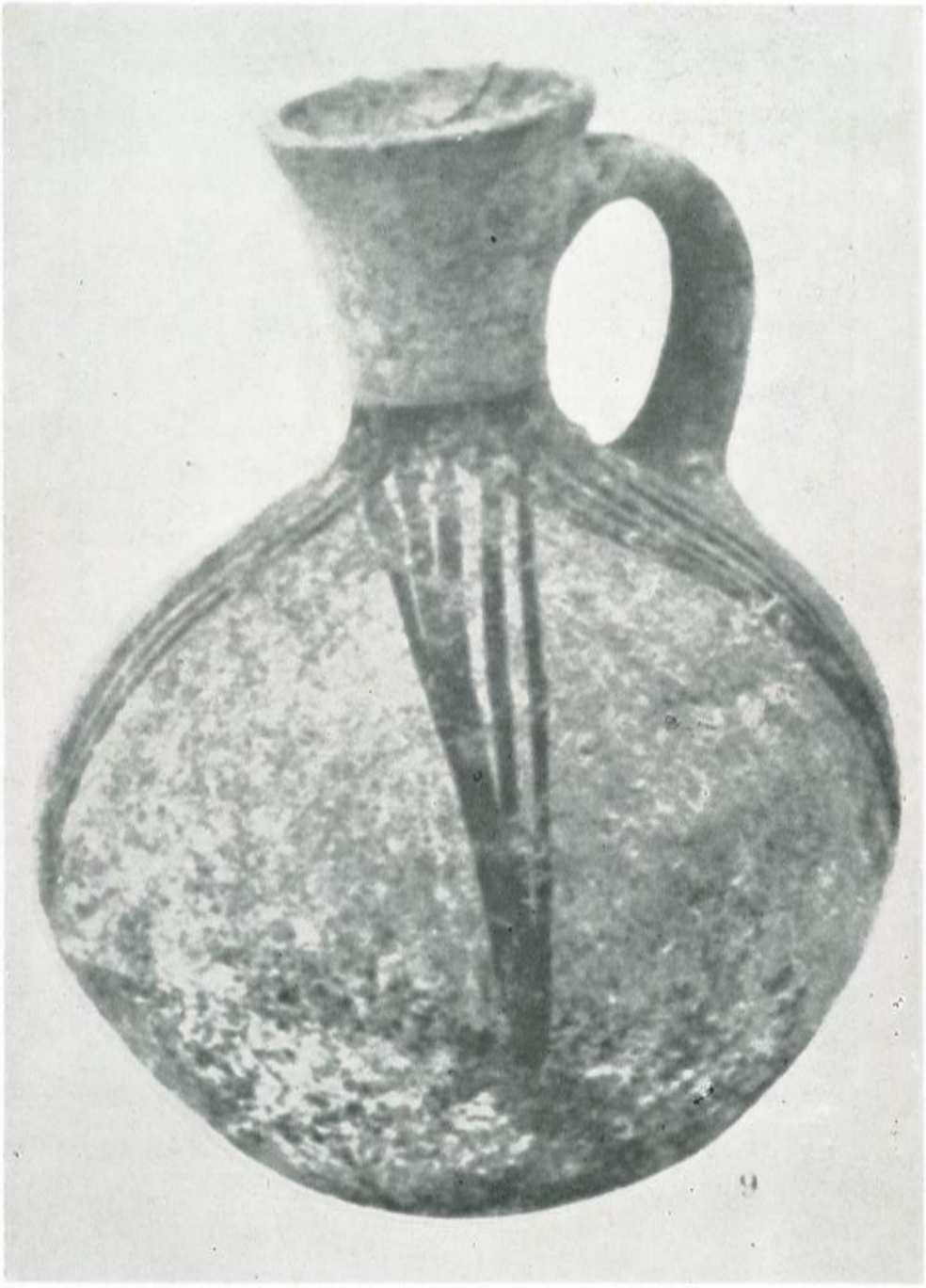
نقش های گیسوئی و شطرنجی بفراوانی بر روی کوزه های سی‌یلك رسم شده‌اند . مانند شکلهای (۵۸ – ۵۹ – ۶۰ – ۶۱ – ۶۲ – ۶۳ –

ziapour.com

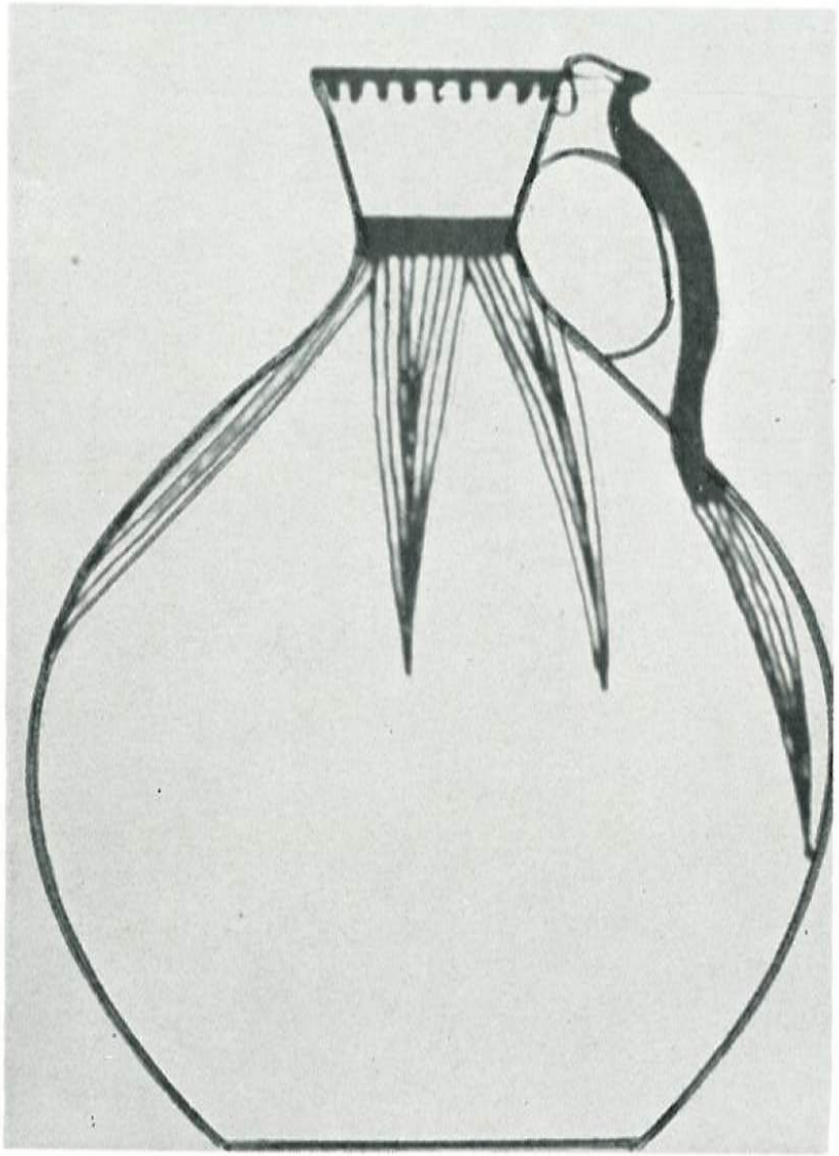
شکل (٤٩) ظرف سفالی خمره‌ای شکل باگردن باریك ودستهٔ جالب‌که زائده‌های عمودی نیز (یا دستگیره) دارد . نقش این ظرف ازنقوش گیسوئی است‌که نظیر فراوان دارد .

ziapour.com

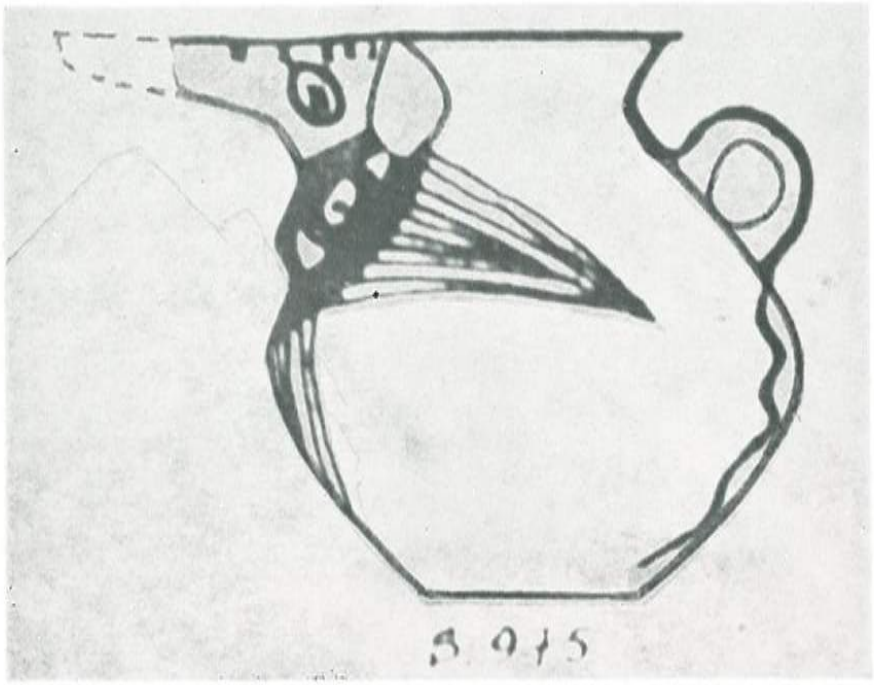
شکل (۵۰) ظرف سفالی خمره‌ای و دسته‌دار دیگری ازتپهٔ «سی‌یلك» با نقش گیسوئی.

ziapour.com

شکل (۵۱) طرح ظرف سفالی‌ای بانقش گیسوئی ازتپهٔ «سی‌یلك» با ته هموار و دستهٔ زائده‌دار با نقش گیسوئی. بردور دهانهٔ این ظرف نقش دندانه‌دار بکار برده‌اند.

ziapour.com

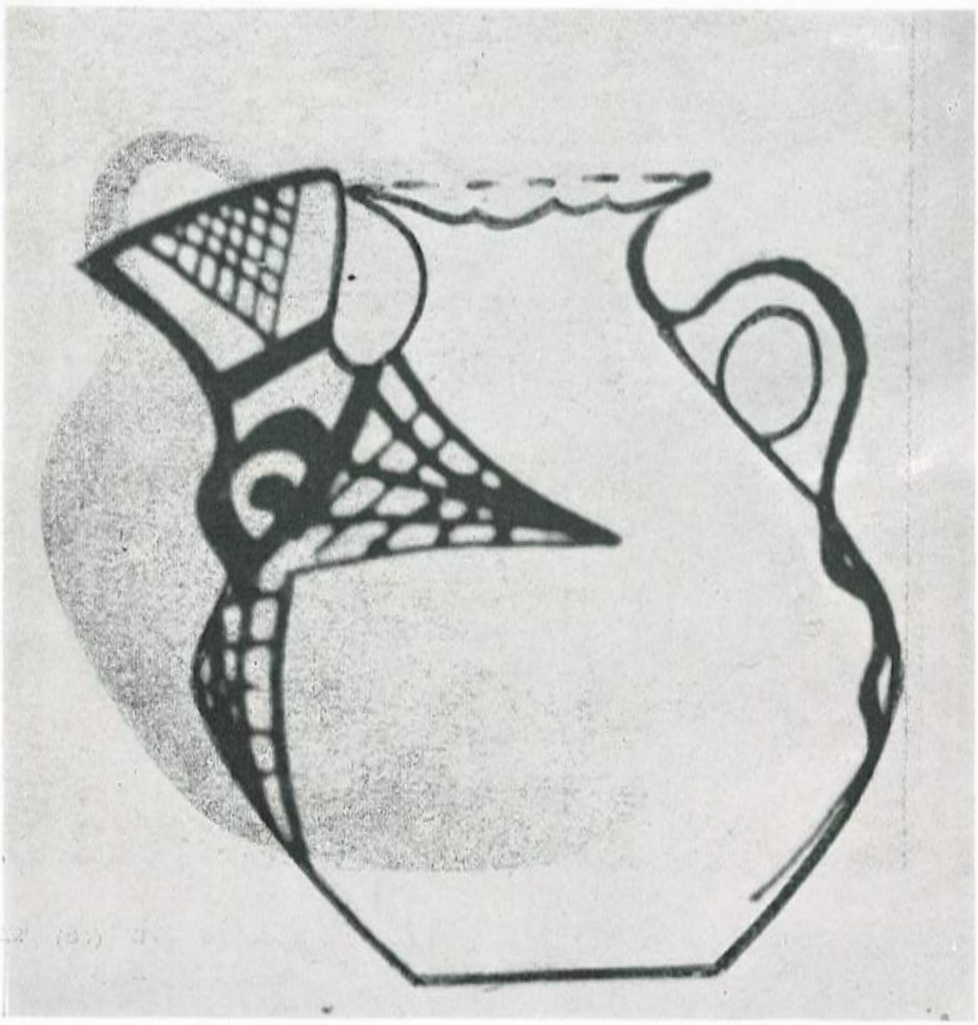
شکل (۵۳) طرح ظرف سفالی ، مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» به‌شکل قوری (دارای دسته و آبریز) دراین ظرف نقش گیسوئی‌را برگردنه و بن آبریز تابرروی دوش وبخش جلوی آبریز بکار برده‌اند .

ziapour.com

شکل (۵۳) ظرف سفالی مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» باشکل خمره‌ای بلند، وتك دسته‌ایکه برگرده وگردنهٔ خمره متصل است. این خمره دارای نقش گیسوئی هاشور زده میباشد.

ziapour.com

شکل (٥٤) طرح ظرف سفالی خمره‌ای شکل مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» بادسته و آبریز ونقش گیسوئی هاشور زده دربخش جلوی خمره و روی آبریز .

ziapour.com

شکل (۵۵) ظرف سفالی خمره‌ای شکل آبریزدار ودسته‌دار ، مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» با نقش گیسوئی هاشورزده برگردهٔ آن . برگردنهٔ این خمره ، نقش ماری وبرروی آبریز نقش‌گرد دیده میشود .

ziapour.com

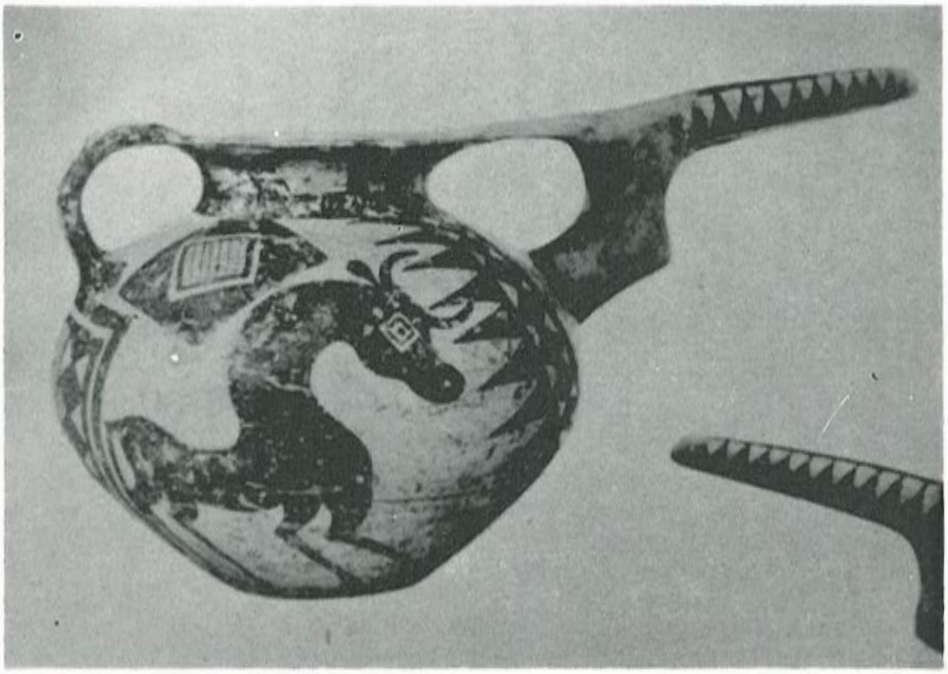
شکل (٥٦) یك خمرهٔ سفالی دیگری (آبریزدار و دسته‌دار) بانقش گیسوئی هاشورزده. مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك».

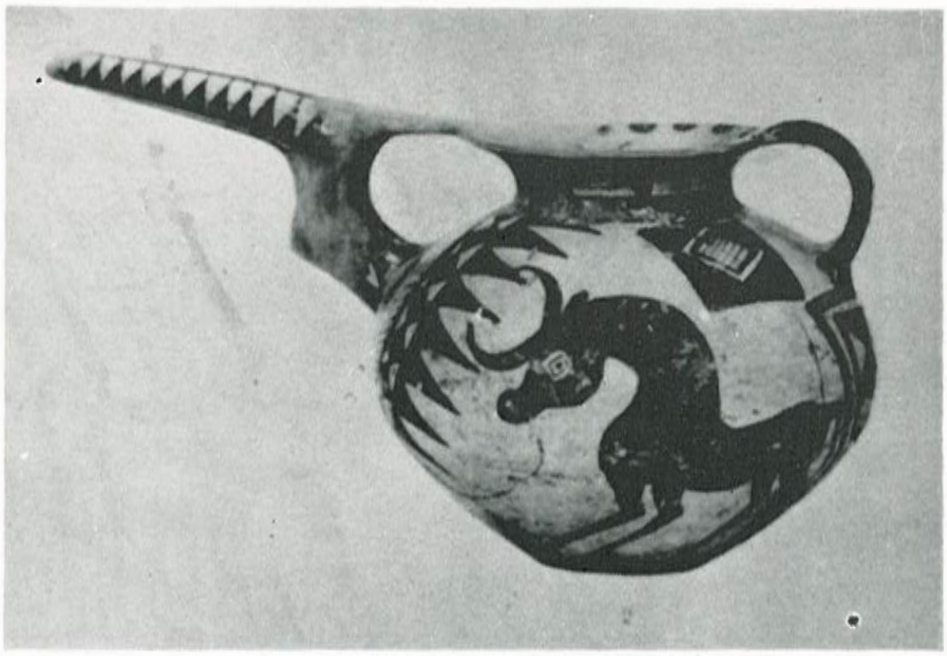
ziapour.com

شکل (۵۷) ظرف سفالی خمره‌ای باآبریز کوتاه سه‌گوشی ، مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» که دارای نقوش شطرنجی وگیسوئی و هاشوری میباشد .

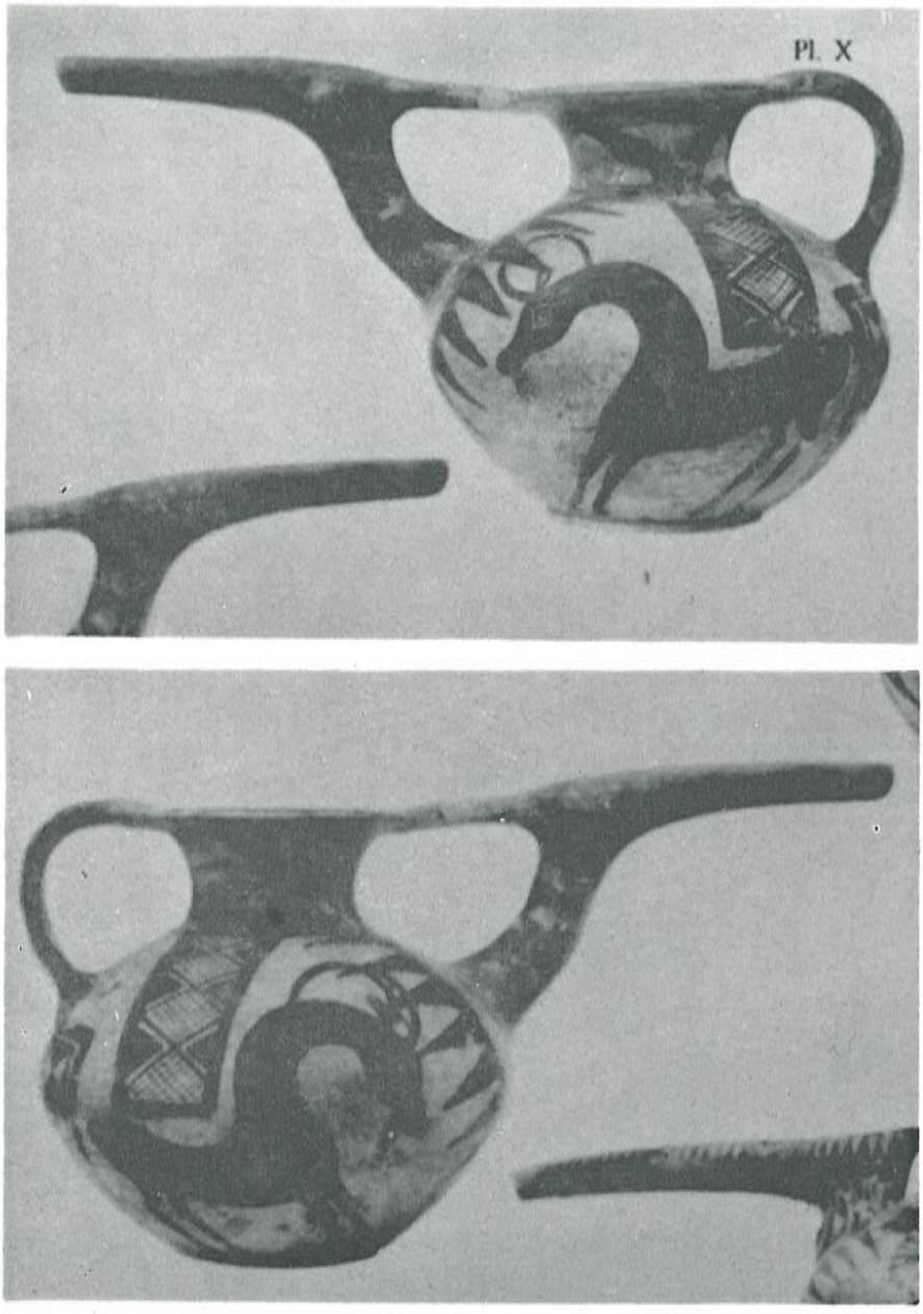
ziapour.com

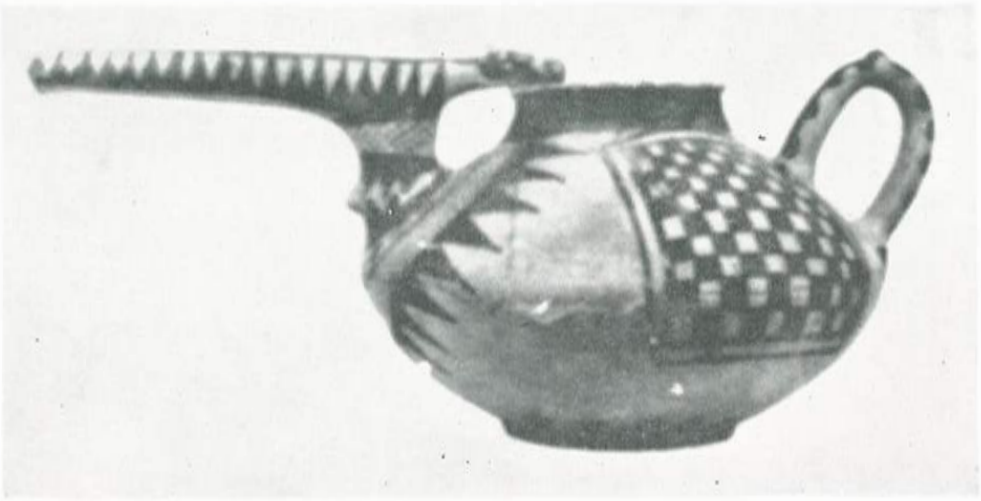
شکل‌های (۵۸ و ۵۹) دوپهلوی یك ظرف سفالی منقش ، مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» است که دارای شکل خمره‌ای با آبریز بلند ونقشهای شطرنجی وسه‌گوشی وحیوان شاخدار است .

ziapour.com

شکل‌های (۶۰ و ۶۱) دوپهلوی یك ظرف سفالی منقش دیگری ، مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» است که نظیر سفالهای بشمارهٔ (۵۸ و ۵۹) دارای شکل خمره‌ای باآبریز بلند وحیوان شاخدار است .

ziapour.com

شکل (۶۲) ــ ظرف سفالی خمره‌ای با آبریز بلند مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» منقش به‌شطرنجی‌ها و سه‌گوشی‌ها .

شکل (۶۳) ــ ظرف سفالی خمره‌ای‌شکل دیگری با نقوش چهارگوشی وسه‌گوشی بلند ودارای آبریز بلند با زائدهٔ عمودی ، مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» .

ziapour.com

٦٤ – ٦٥ – ٦٦ – ٦٧ – ٦٨ – ٦٩ و ٧٠) که آخری دارای نقش انسانی است که به دستی نیزه و دستی دیگر سپر شطرنجی دارد و مضافاً قمه‌ای نیز بر کمر بسته است .

در میان‌این نقوش . گاو و اسب را نیز ساخته‌اند . و بعلاوه ، از نقو ش‌شطرنجی و متقاطع بفراوانی استفاده شده است .

مقداری از ظروف ارائه شده دارای دماغهٔ بلند میباشند . بر روی این دماغه‌ها نقش‌های زیکزاکی تیز هم طرح کرده‌اند .

. . . . . .

چنانکه شکل (۷۱) نشان میدهد نقش شطرنجی گویا در زمانی از ماقبل تاریخ مورد پسند مردم بوده است زیرا کوزه‌گر طراح دراین شکل قسمت بیشتری را بنقش شطرنجی اختصاص داده ونقش سه گوشی تیز نسبةً محدود شده است .

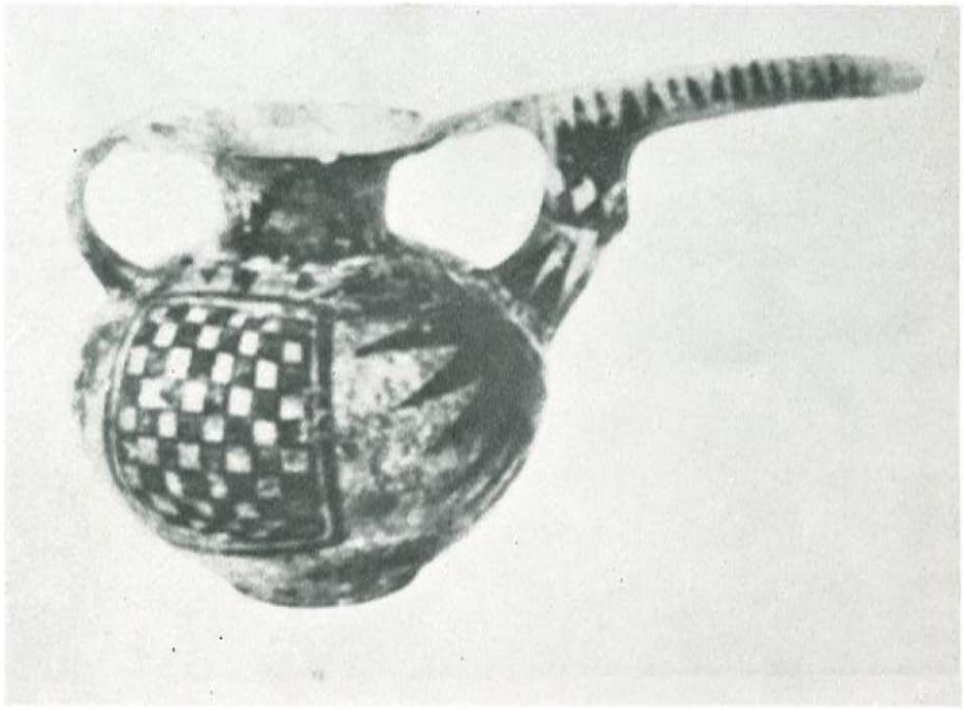
. . . . . .

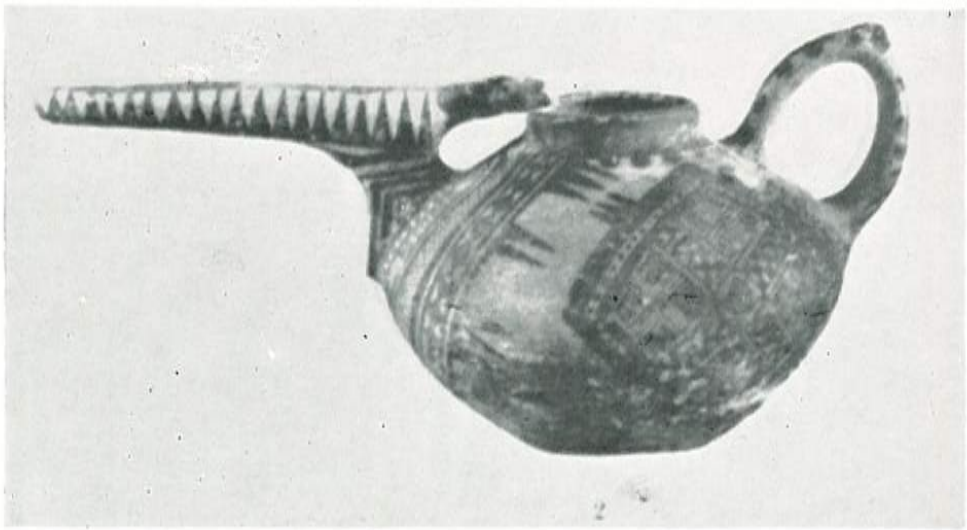
همچنین در میان کوزه‌های ارائه شده ، خطوط متقاطع نقش‌مهمی داشته است زیرا طرز کار آن برای کوزه‌گر آسان و ضمناً با نتیجهٔ خوب بوده است ومیشد درکارنقش‌اندازی باانتخاب خطوط متقاطع تسریع نمود .

. . . . . .

کوزهٔ با شمارهٔ (۷۲) که دارای هیکل بزرگ ودهانه و گردنهٔ‌تنگ است دارای نقوشی از نوع متقاطع و سه گوشی پر و هاشوری در بخش بالا میباشد و بعلاوه ، روی دستهٔ این کوزه را نیز رنگ آمیزی کرده و بالای آنرا بصورت کلهٔ یك پرنده درآورده‌اند . این بخش از کوزه را شکل دیگری که شمارهٔ (۷۳) دارد بهتر مینمایاند .

ziapour.com

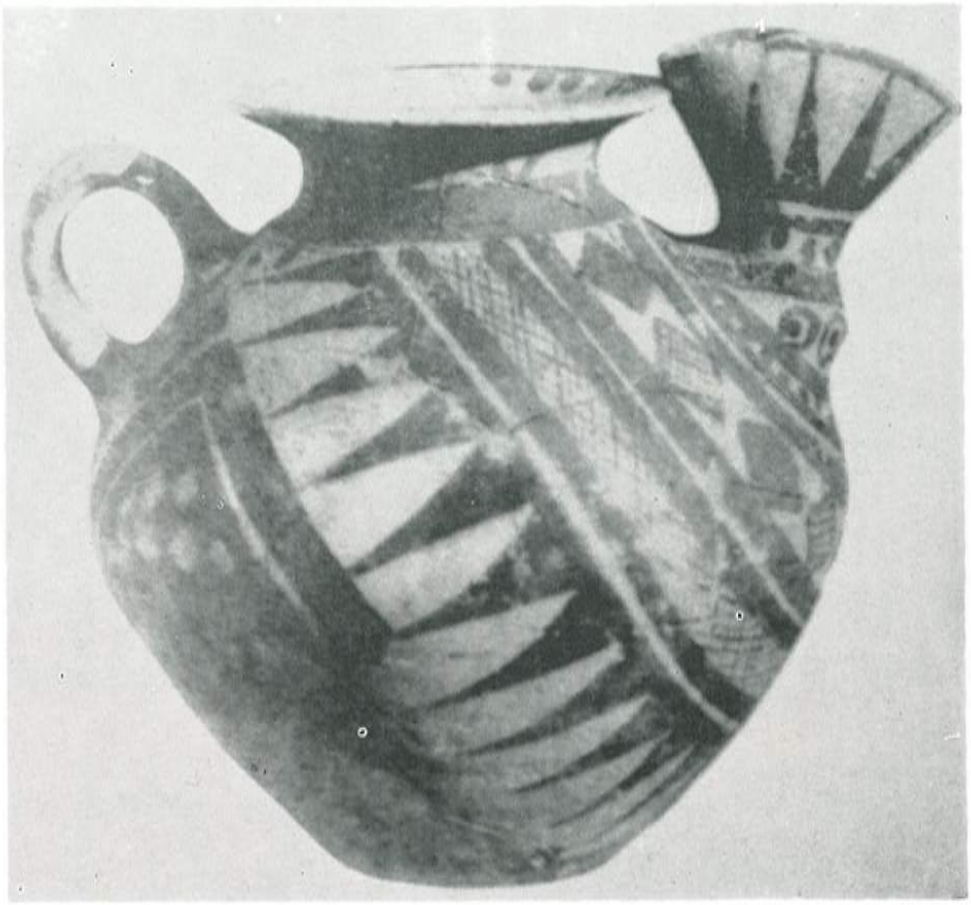

شکل (٦٤) ظرفی سفالی با نقش وسیع شطرنجی با شکل خمره‌ای و با آبریز بلند وسه‌گوشیهای دراز .

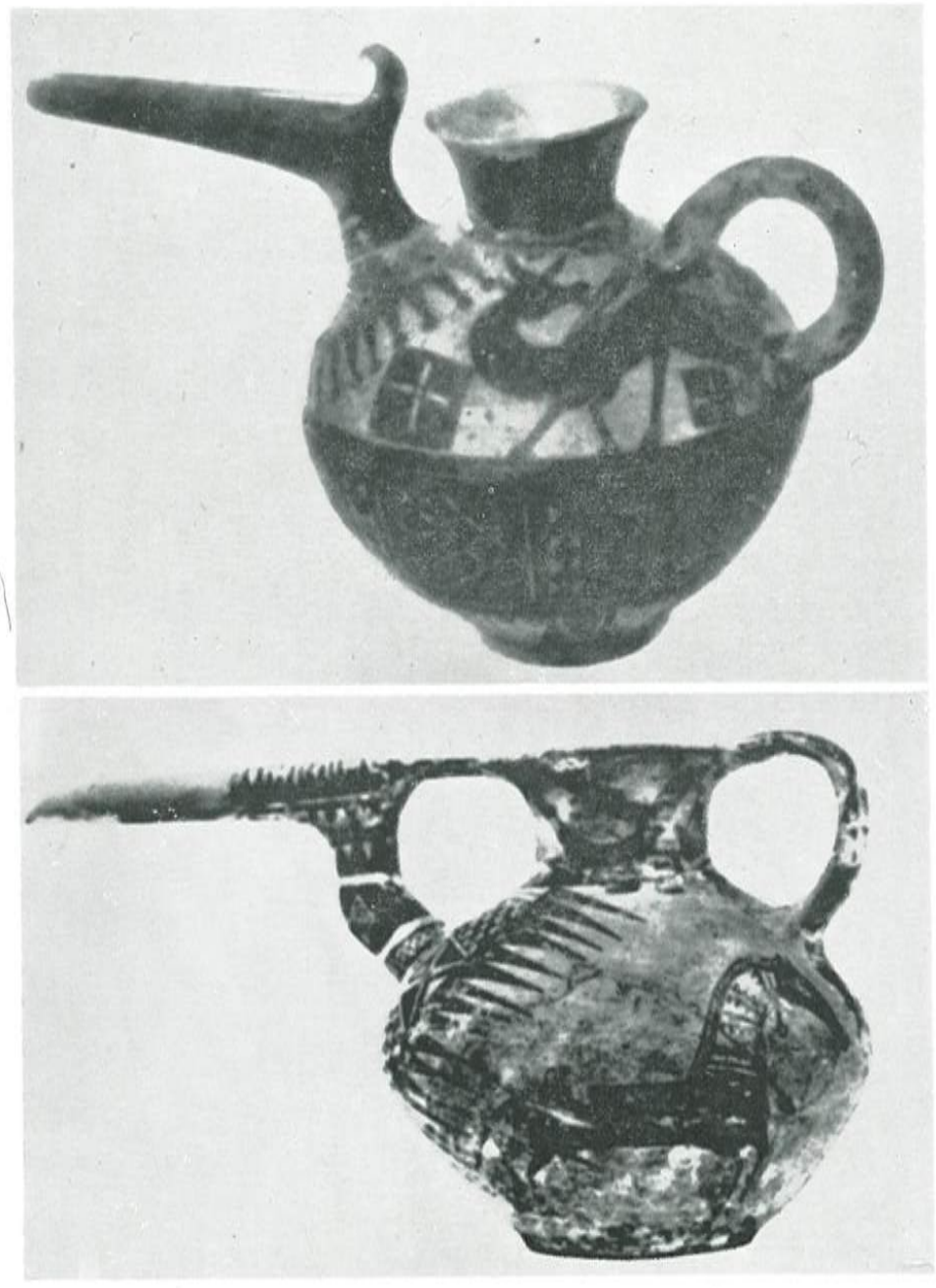
شکل (٦٥) ظرف دیگری ازتپهٔ «سی‌یلك» باشکل خمره‌ای ونقشهای شطرنجی وسه‌گوشی دراز و خطوط موازی ، با آبریز بلند منقش به سه‌گوشی‌ها .

ziapour.com

شکل (٦٦) ظرف سفالی خمره‌ای شکل باآبریز سه‌گوشی و نقوش سه‌گوشی بلند . مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» .

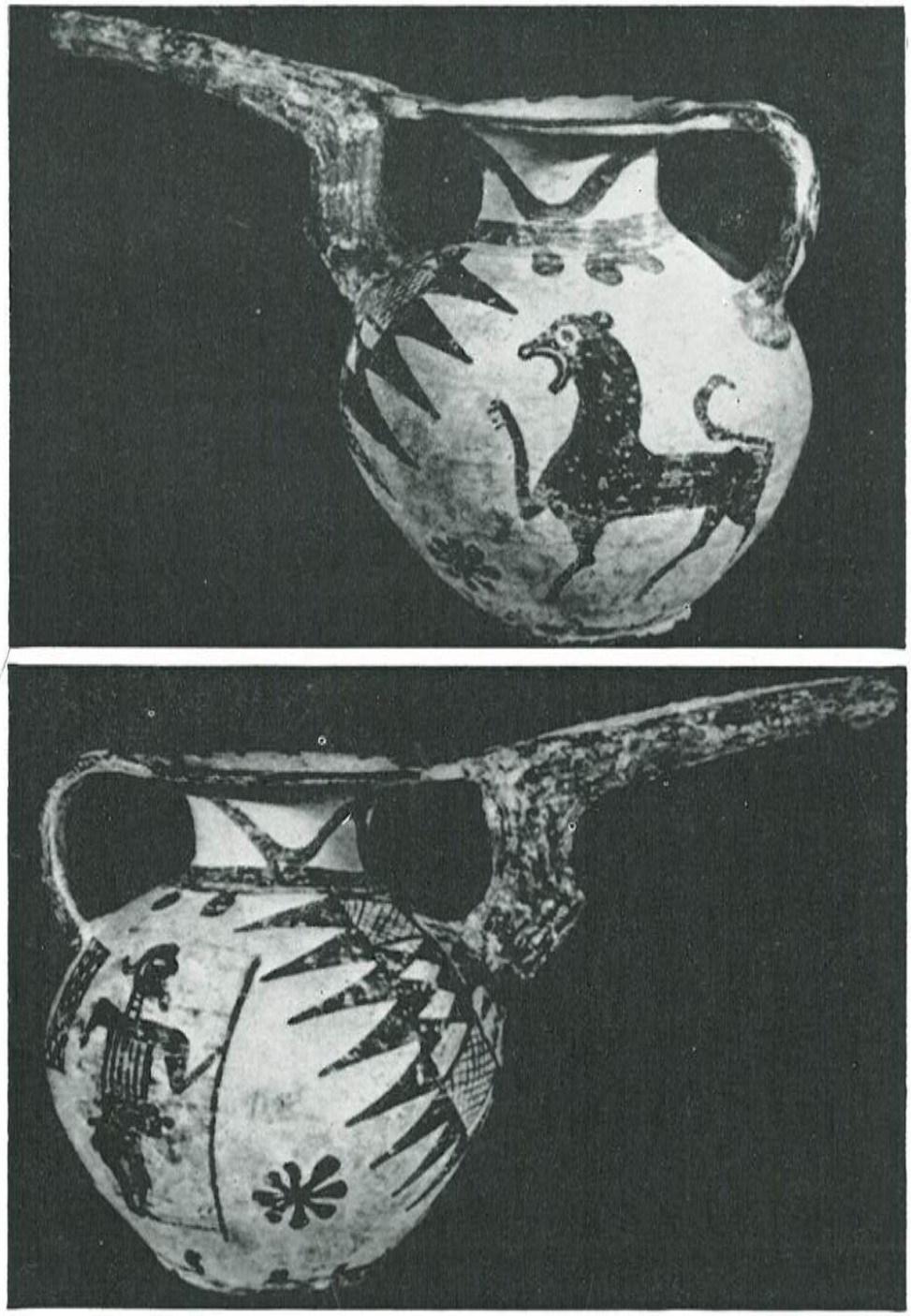
ziapour.com

شکل (٦٧) ظرف سفالی آبریزدار خمره‌ای . مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» که نیمی ازبدنهٔ پائین خمره رنگین است و نیمهٔ بالا منقش به‌چهارگوشی و سه‌گوشی و حیوانی‌که سرش‌را تابه‌پشت برگردانده است .

شکل (٦٨) ظرف سفالی منقش دیگری با نقش حیوان وسه‌گوشی‌ها باآبریز بلندکه نیز منقش است .

ziapour.com

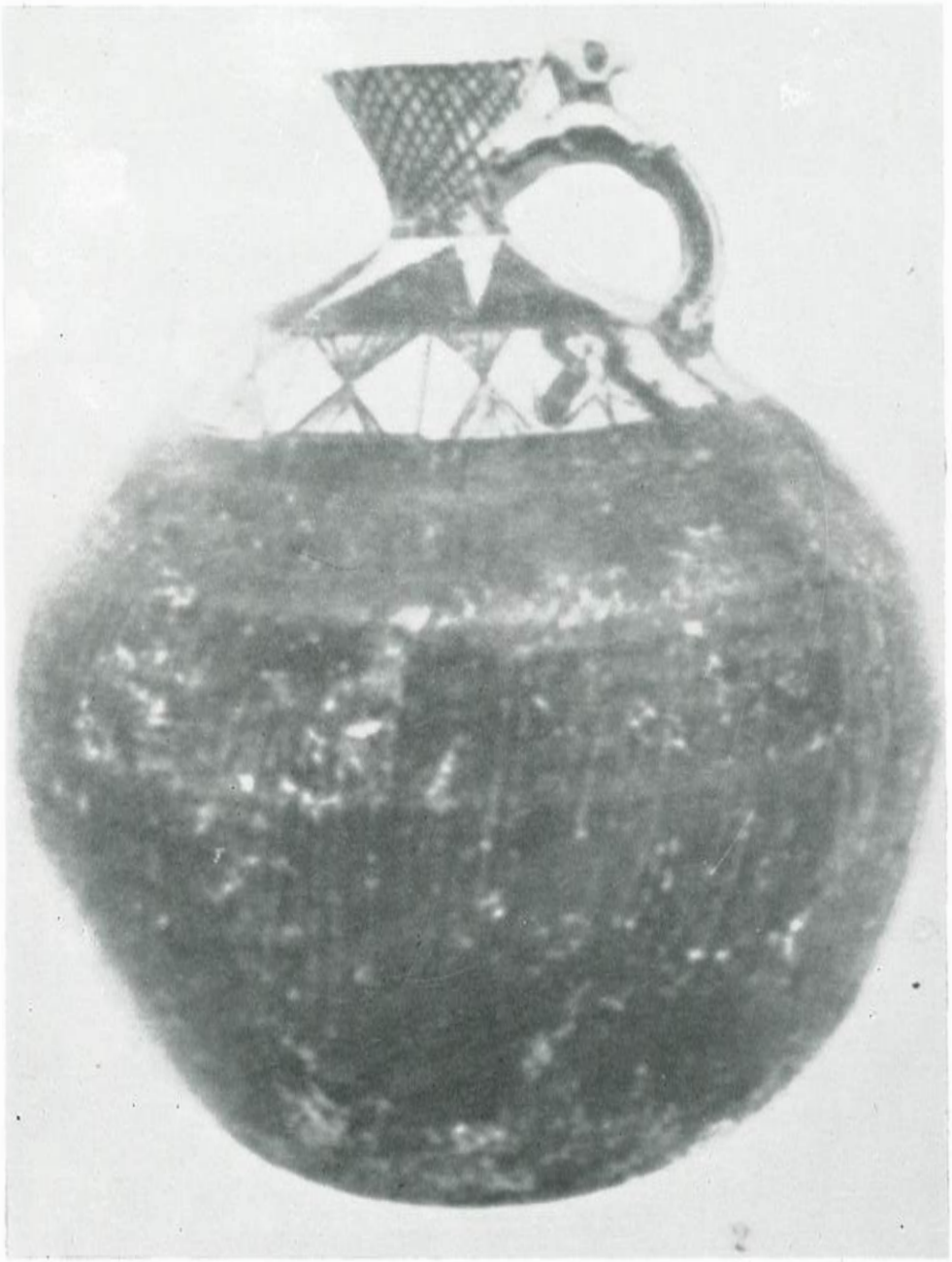
شکلهای (۶۹ و ۷۰) ظرف سفالی خمره‌ای منقش که دو پهلوی آنرا نشان میدهند. این ظرف که از تپهٔ «سی‌یلك» بدست آمده، یك پهلوی آن نقش حیوانی‌را درحالت عصبانیت ودست بلندکرده نشان میدهد و دیگری، انسانی‌راکه چوبدستی بلندی دردست دارد نشان میدهد.

ziapour.com

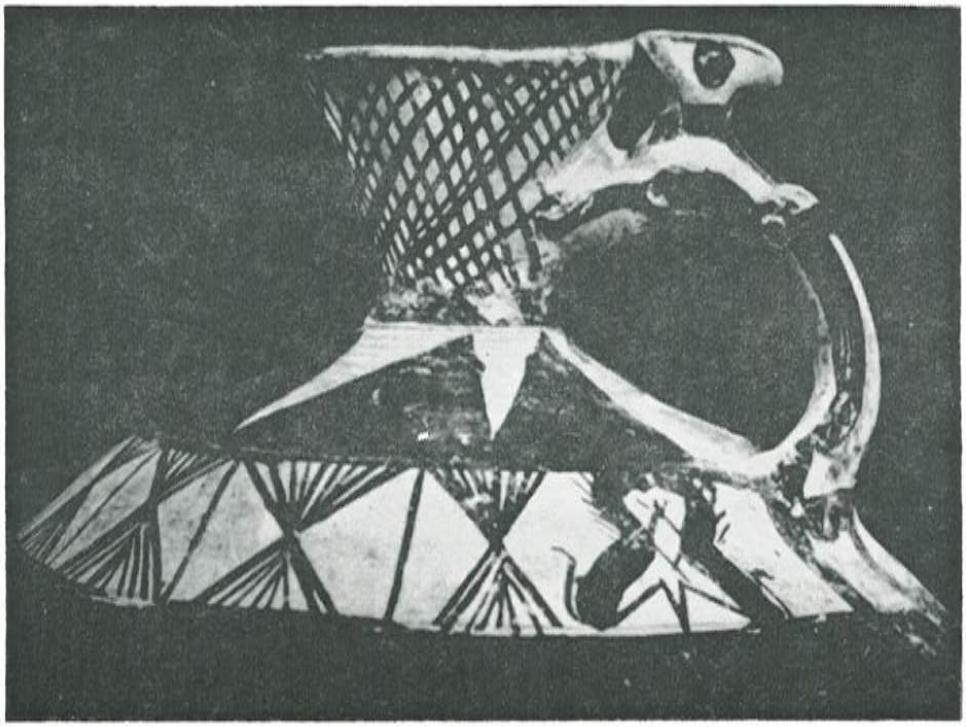
شکل (۷۱) ظرفی سفالی، بدون دسته و آبریز بشکل خمره و بانقش شطرنجی‌که از زیرگردن نیمهٔ بالای بدنه‌را پوشانده است. این ظرف ازتپهٔ «سی‌یلك» بدست آمده است.

ziapour.com

شکل (۷۳) ظرف سفالی خمره‌ای ، مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» بادهانه وگلوگاه تنگ و بدون آبریز وبانقش هاشوری و سه‌گوشی .

ziapour.com

شکل (۷۴) نقش بخش دهانه وگردنه ودوش سفال بشمارهٔ (۷۳) میباشد .

ziapour.com

در زمینهٔ بازی با خطوط هاشوری و متقاطع کوزه‌ای بدون دسته و دماغه هست که سراسر آنرا با نقش سه گوش مخطط ومتقاطع پر کرده‌اند وسه‌گوشی های جاخالی را با گردیهائی زینت بخشیده‌اند . این کوزه با شمارهٔ (۷٤) ارائه شده است .

. . . . . .

کوزهٔ دیگری با دماغهٔ بلند هست که بخش بالای آن سرتاسر با خطوط مخطط و متقاطع پر شده و بخش پائینش شیاردار است . ولی در شروع شیارها که از وسط قد کوزه شروع میشود سه گوشیهائی پر شده از رنگ (که نوك آنها بسوی پائین است) نقش کرده‌اند . شکل (۷۵) .

. . . . . .

این نقوش سه‌گوشی بلند (که غالب کوزه‌ها با آن شکل ، زینت شده‌اند) درکوزه‌ای بطریقی استفاده شده که شکل (۷٦) آنرا ارائه میدهد، وچنانکه دیده میشود بردور آبریز کوزه ، چهارسه‌گوشی‌بلند نقش کرده‌اند ودردوپهلو وپائین (درمابین هردو «سه‌گوشی») گردیهائی ساخته‌اندکه هریك را به چهار قسمت نموده‌اند .

. . . . . .

قسمت کردن گردیها را در نقش های ارائه شده دیده‌ایم . ولی نقشی دیگر هست که سر آدمی را مینمایاند و یك چهارگوشی در آن دیده میشود که نیز به چهار قسمتش کرده‌اند . شکل (۷۷) .

ضمن ارائه طرحهای مختلف ، کوزه‌ای نیز در دست است که از دورهٔ گردن خطوطی منحنی روی آن گشته و تا پائین ادامه یافته است . شکل (۷۸) .

ziapour.com

شکل (۷٤) ظرفی سفالی وخمره‌ای شکل سراسر منقش به سه‌گوشیهای هاشورزده ، وسه‌گوشیهای سفید نقطه‌دار.
این سفال بدون دسته و آبریز ازتپهٔ «سی‌یلك» بدست آمده است .

ziapour.com

شکل (۷۵) ظرفی سفالی باآبریز بلند بانقش هاشوری، مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك». نیمهٔ پائین این سفال دارای شیار است وبخش بالای آن ازنقش رنگین سه‌گوشی پرشده است.

ziapour.com

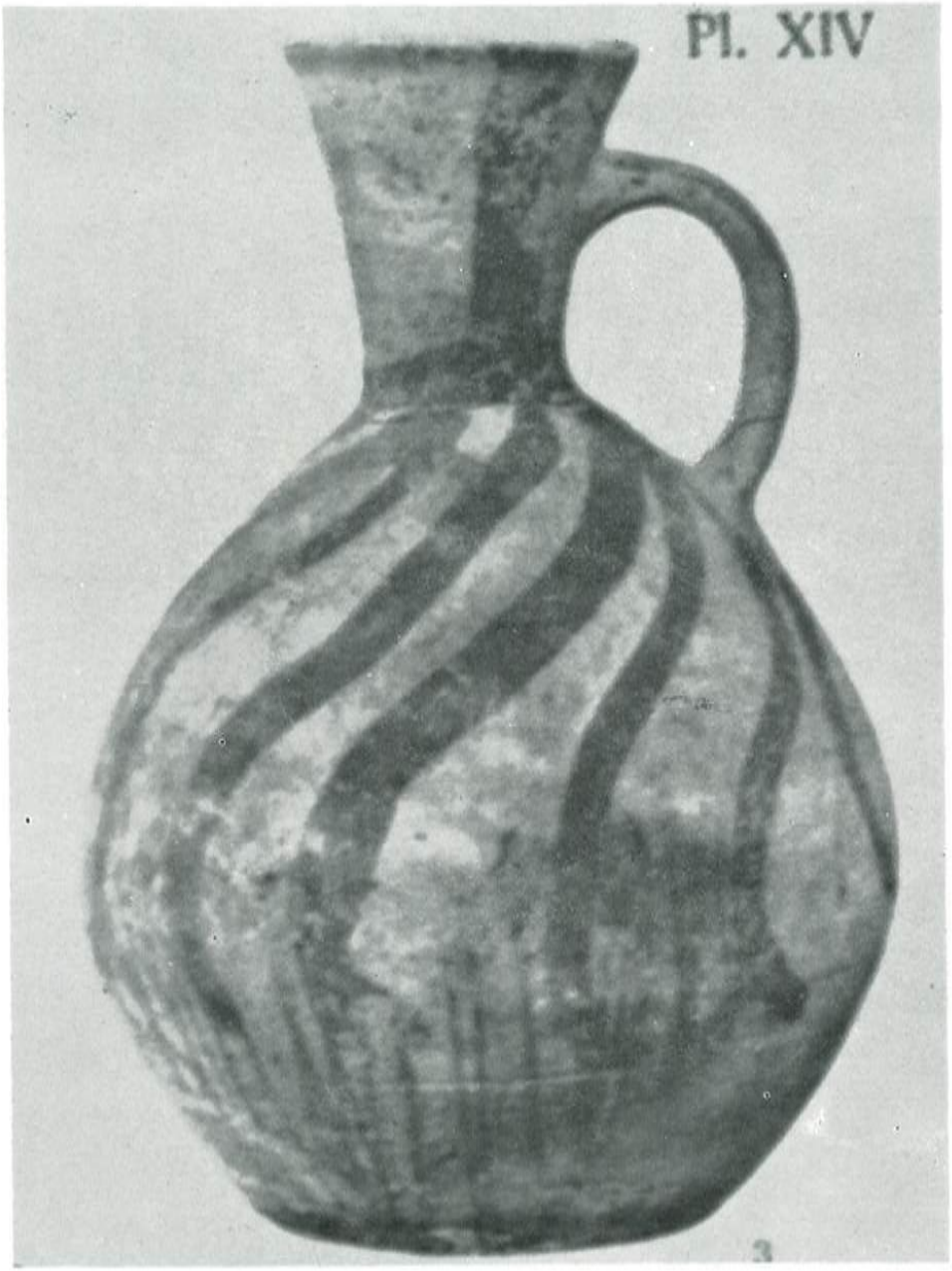
شکل (۷۶) ظرفی سفالی باآبریز کوتاه ، بشکل خمره و بانقش‌های گردکه وسط آنهارا بانقش ضربدر(×) زینت بخشیده‌اند . این سفال ازتپهٔ «سی‌یلك» بدست آمده است .

ziapour.com

شکل (۷۷) تکه سفالی مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» که نقش سر آدمی را با موی سر ، و ریش مینمایاند .

ziapour.com

شکل (۷۸) ظرفی سفالی بشکل کوزه‌ای خمره‌ای باگردنهٔ اندك بلند وطرحهائی‌که ازبن گردنه باگردش دو انحنائی (معکوس هم) تا پائین ظرف ادامه یافته است . این سفال ازتپهٔ «سی‌یلك» بدست آمده است .

ziapour.com

برای مزید آشنائی ، شکلهائی با شمارهٔ (۷۹–۸۰–۸۱–۸۲–۸۳ و ۸٤) از تعدادی کوزه‌های ارائه شده ، دراینجا آورده میشود ، و بعلاوه طرحهائی از سفالهای دماغه‌دار را هم با شماره‌های (۸۵ – ۸٦ – ۸۷ – ۸۸ – ۸۹ و ۹۰ ارائه میدهد .

. . . . . .

شاید خطوط و نقش کوه مانند متواتری که بر دورهٔ سفال به شمارهٔ (۹۱) دیده میشود درواقع حاکی کوههای حوالی کوزه‌گر سی‌یلك باشدکه الهام‌بخش او در ایجاد سلسله‌کوههائی (تزئینی) شده است (خاصه که بر یکسوی لبهٔ این ظرف سرآهو نیز ساخته باشند) .

یا ظرف سفالی دیگری که با همین نقش سلسله کوهها تزئین شده ، ماری را نیز روی آن نقش کرده‌اند . شاید که مارهای موجود در نواحی کوزه‌گر ، مورد علاقهٔ دیگری بوده باشد . شکل (۹۲) .

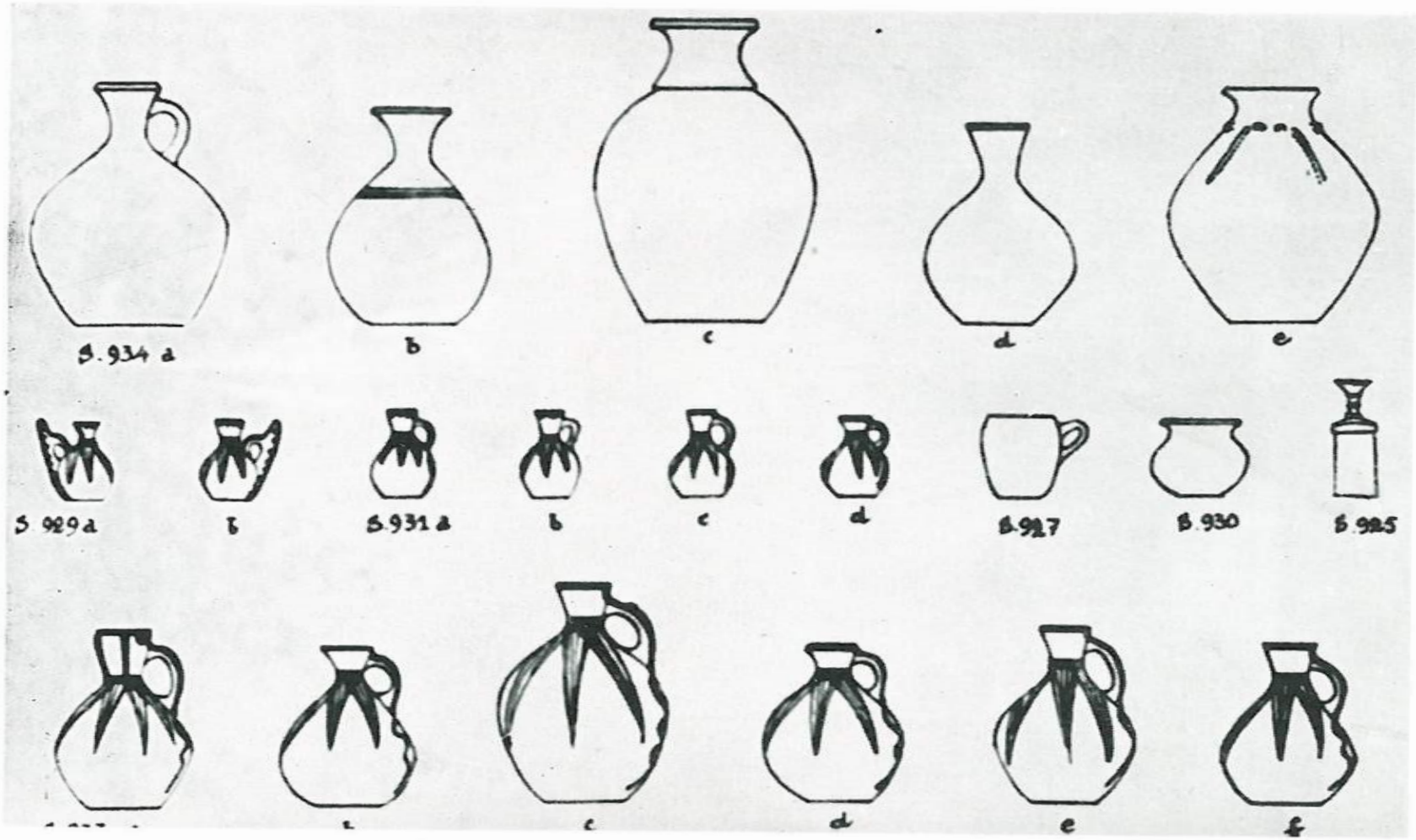
. . . . . .

همچنین در همین‌گونه ظروف که با نقش سلسله کوهها مزین شده و این بار کوهها رنگ سفید دارند نقش خورشید را بکار برده‌اند که باز بتواند حاکی آفتاب سوزان زوال ظهر باشد که همهٔ اشیاء و اطراف را سفید کرده‌اند. این ظرف، نیز دسته‌ای داردکه برسر وصورت حیوانی شبیه است. شکل (۹۳) .

. . . . . .

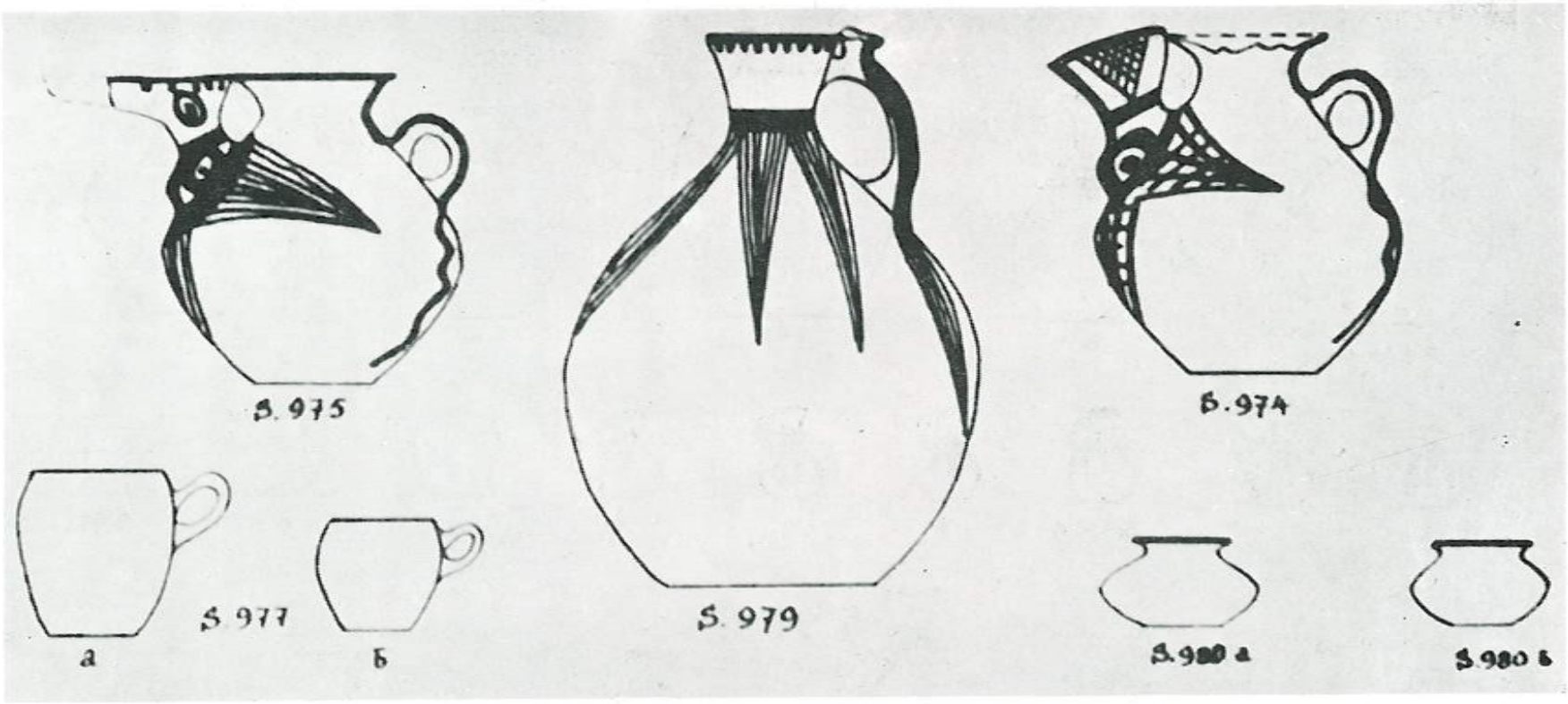
این سه ظرف که با شماره‌های (۹۱ – ۹۲ و ۹۳) ارائه گردید ، همهٔ آنها بدون دماغه بوده‌اند و دهانهٔ گرد داشته‌اند و چنانکه دیدیم دوتای آنها دسته‌ای نیز داشته‌اند که بشکل سرحیوان آنهارا ساخته بوده‌اند . ولی

ziapour.com

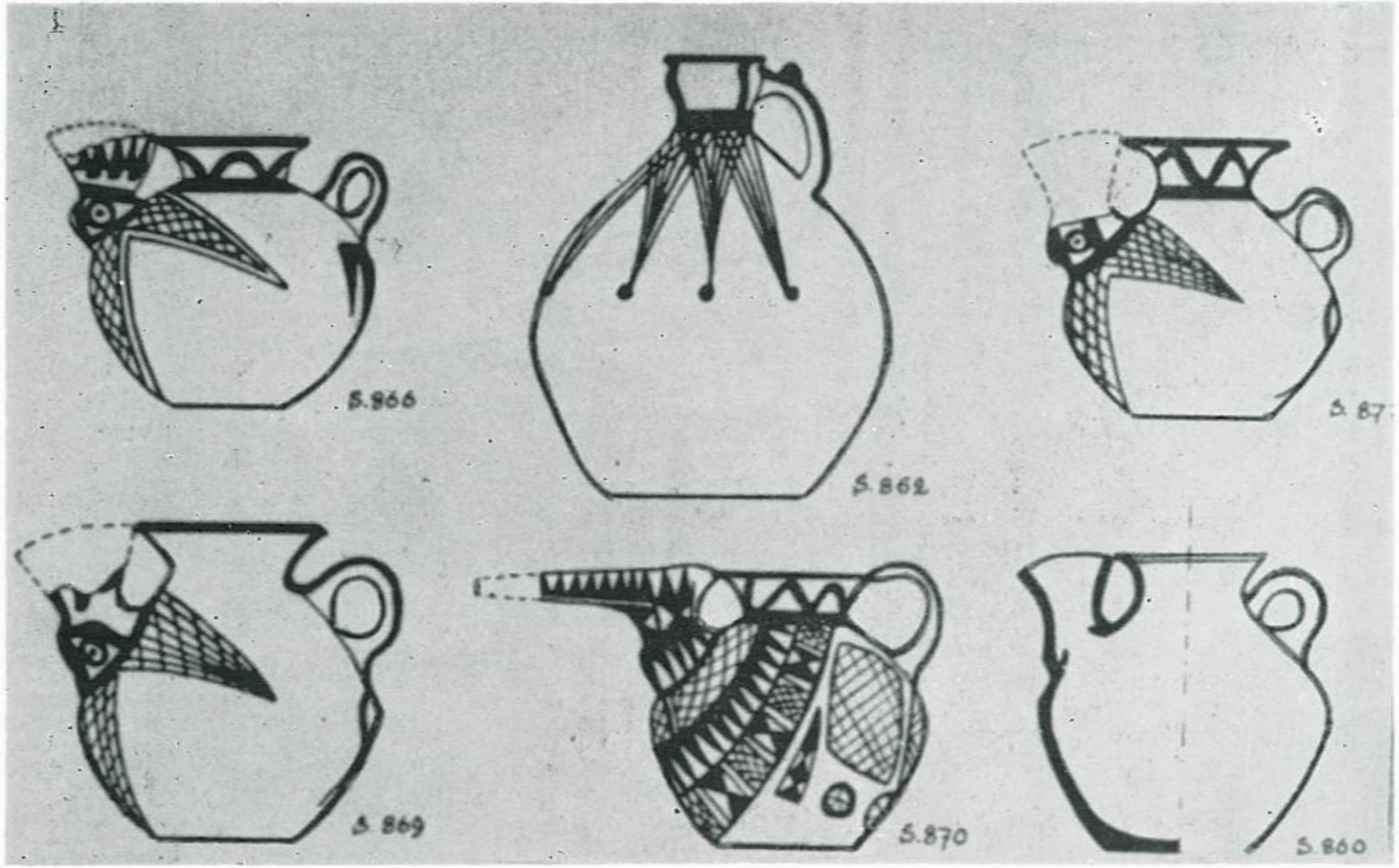
شکل (۷۹) طرحهائی ازسفالهای خمره‌ای شکل ساده و بانقش گیسوئی . مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» .

ziapour.com

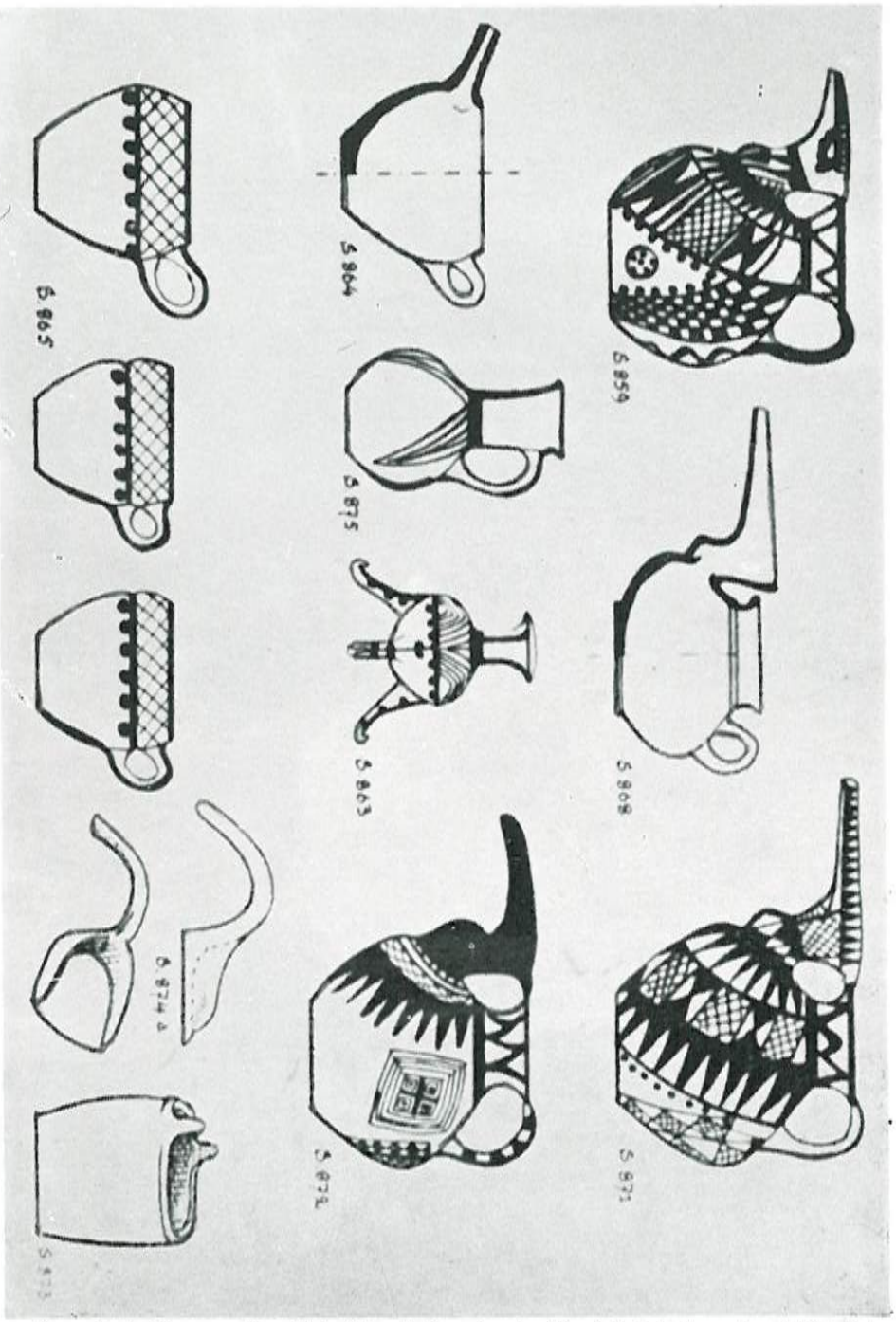
شکل (۸۰) چند طرح دیگر ازظروف سفالی خمره‌ای و فنجانی شکل ، مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» .

ziapour.com

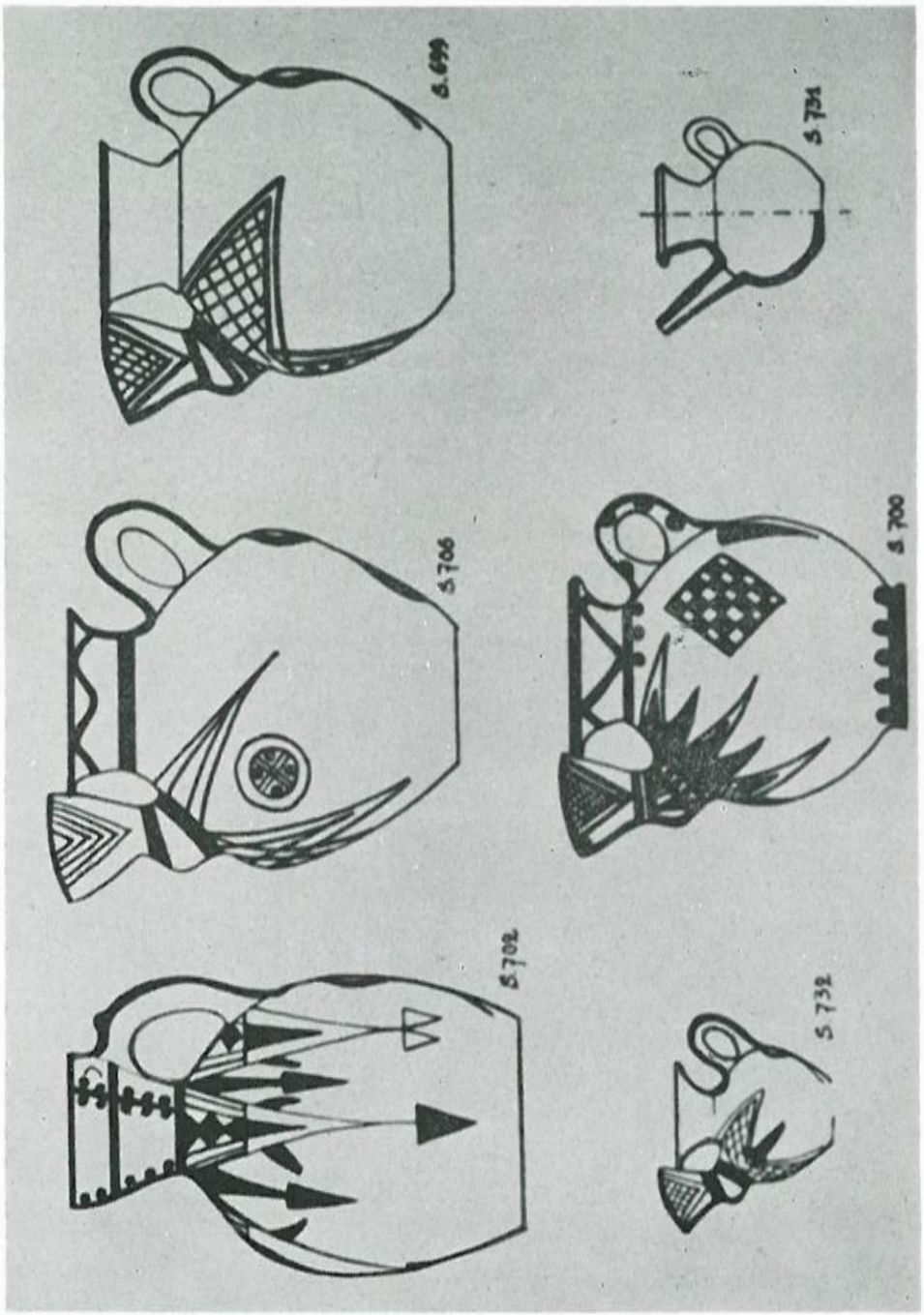
شکل (۸۱) شش طرح دیگر ازسفالهای خمره‌ای شکل منقش مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» .

ziapour.com

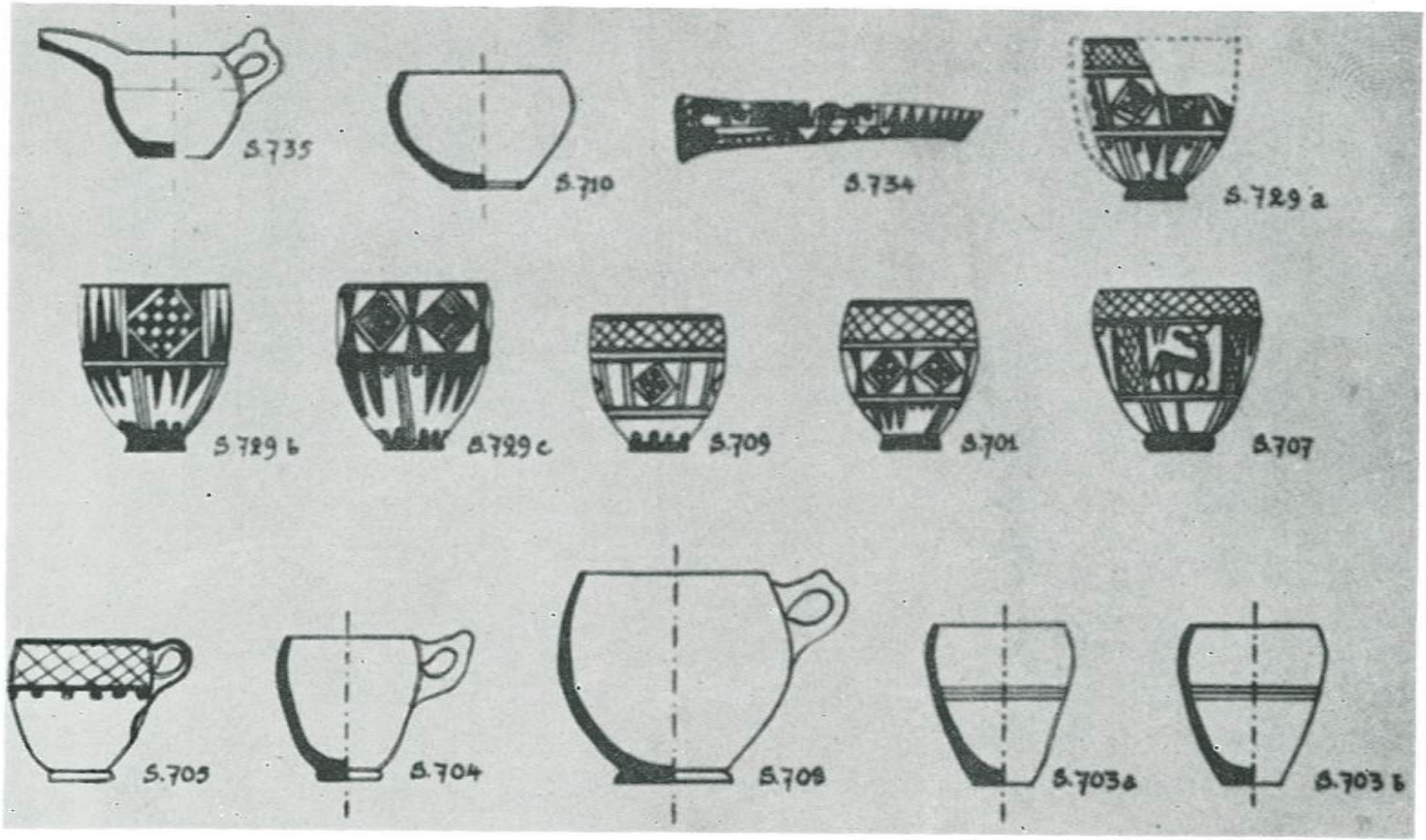
شکل (۸۳) طرح چند نوع ظرف سفالی خمره‌ای وفنجانی شکل با نقش هاشوری وسه‌گوشی‌های دراز .

ziapour.com

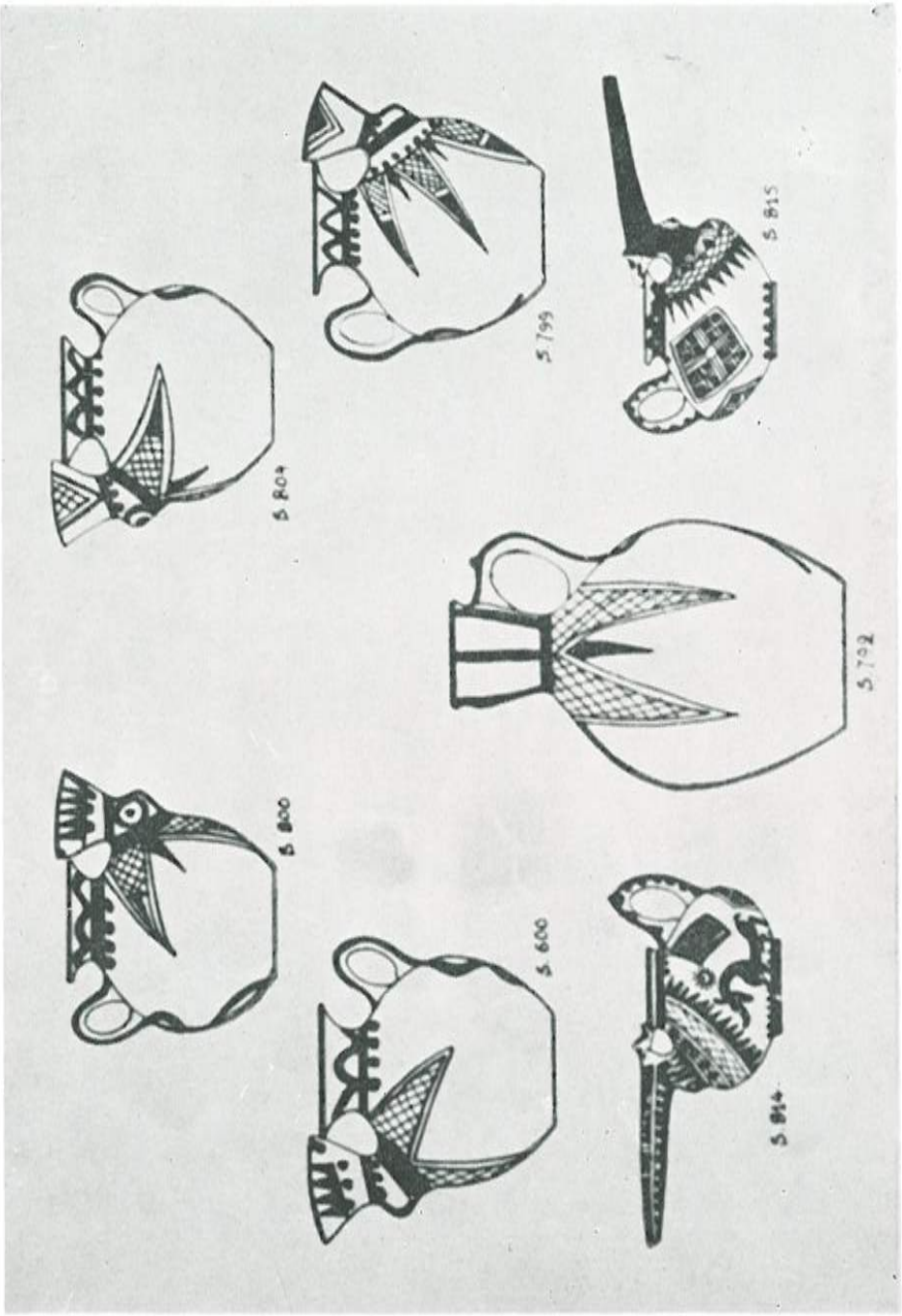
شکل (۸۳) چند طرح دیگر ازظروف سفالی تپهٔ «سیلك» که‌درآن دو شکل تازه خودنمائی میکند یکی، کوزهٔ نخست سمت چپ دربالا، با نقش‌های سه‌گوشی نوك‌تیز که منتهی به سه‌گوشی دیگری هستند، ودیگر، کوزه خمره‌ای نخستین ازسمت راست درپائین، که دارای آبریز ابریقی است.

ziapour.com

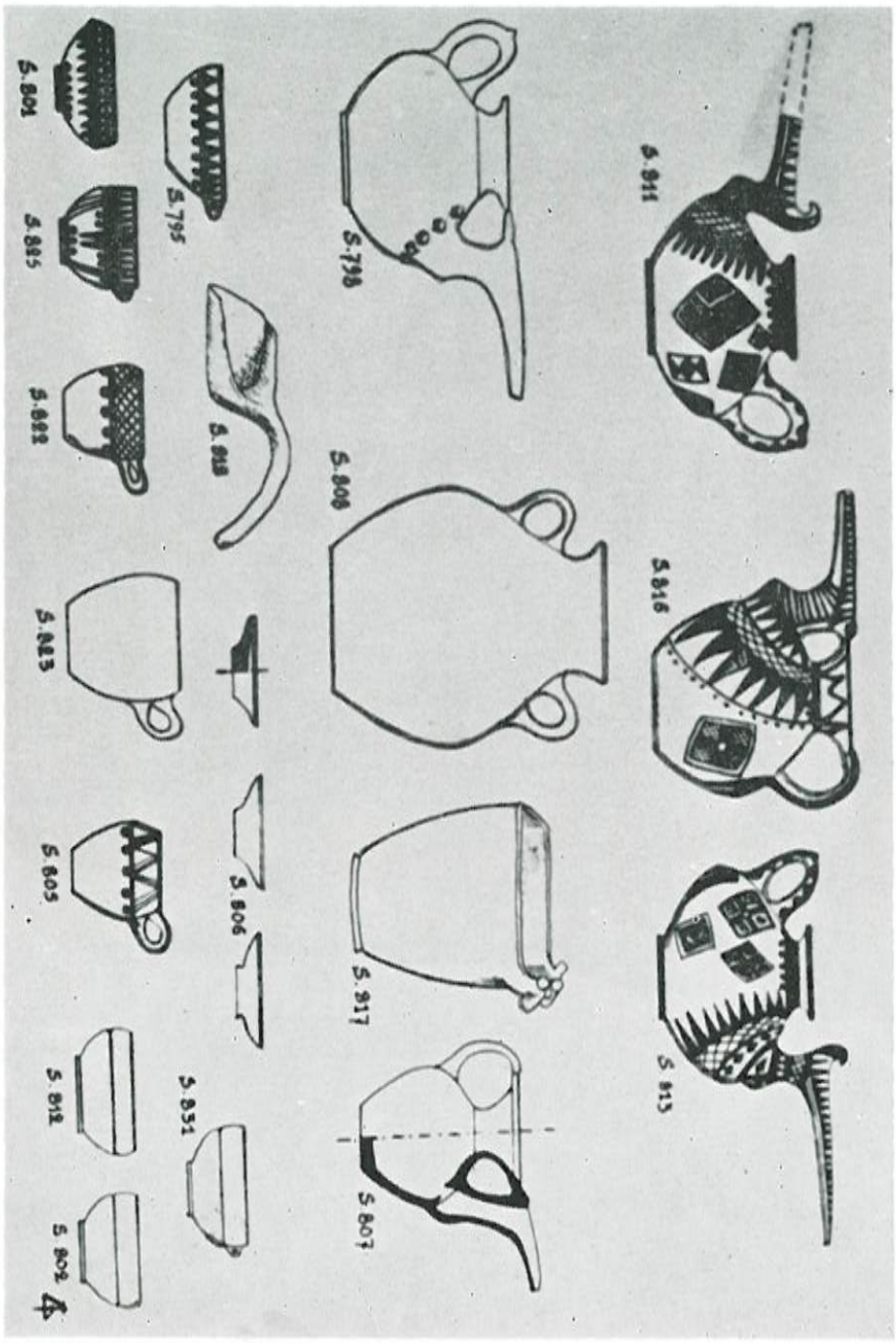
شکل (۸٤) چهارده طرح ازسفالهای منقش فنجانی مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» .

ziapour.com

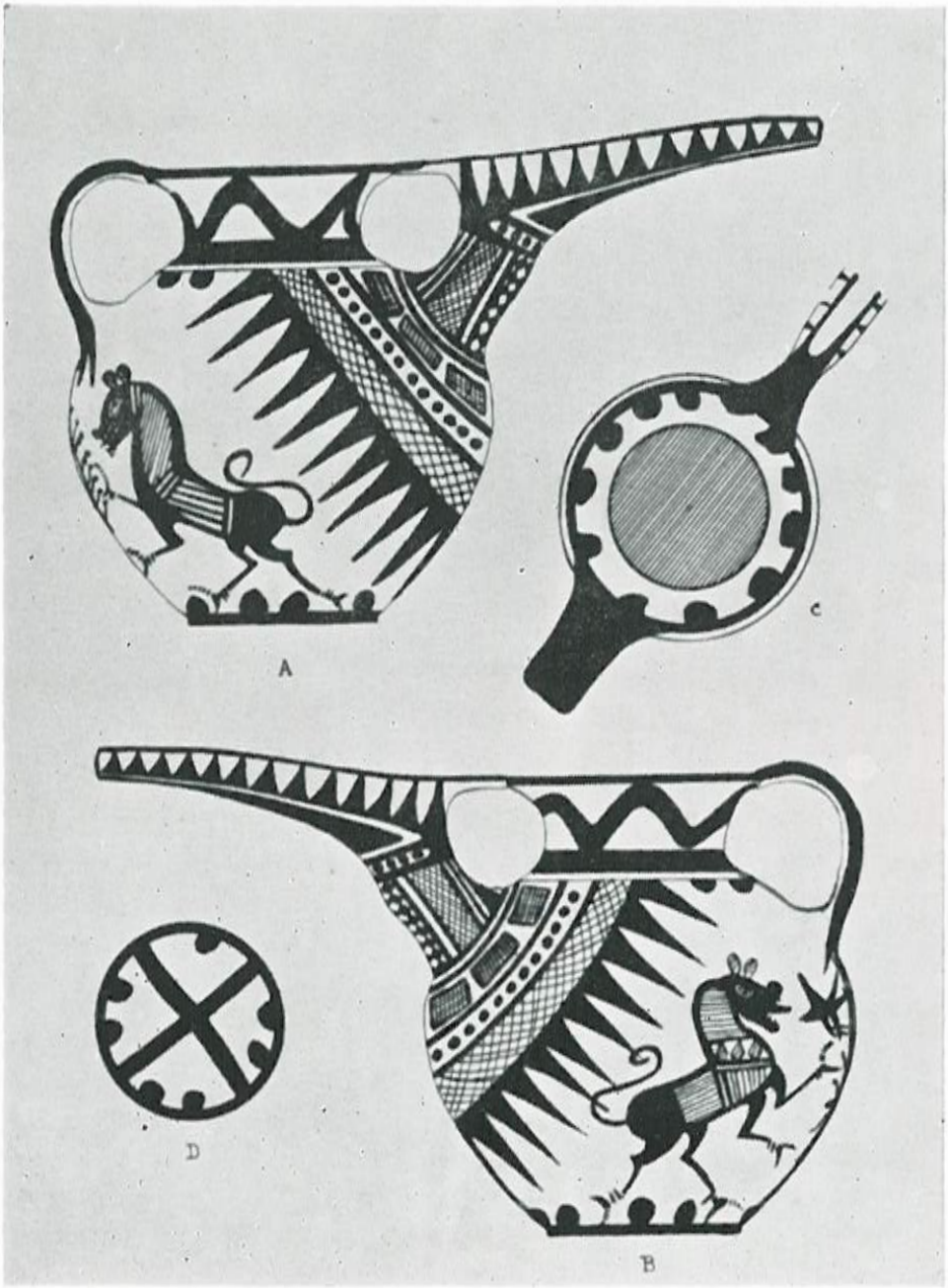
شکل (۸۵) هفت طرح ازسفالهای «سی‌یلك» که دوتای آن دارای آبریز افقی است وچهارتای آن آبریز سه‌گوشی دارد ویکی ازآنها بدون آبریز میباشد.

ziapour.com

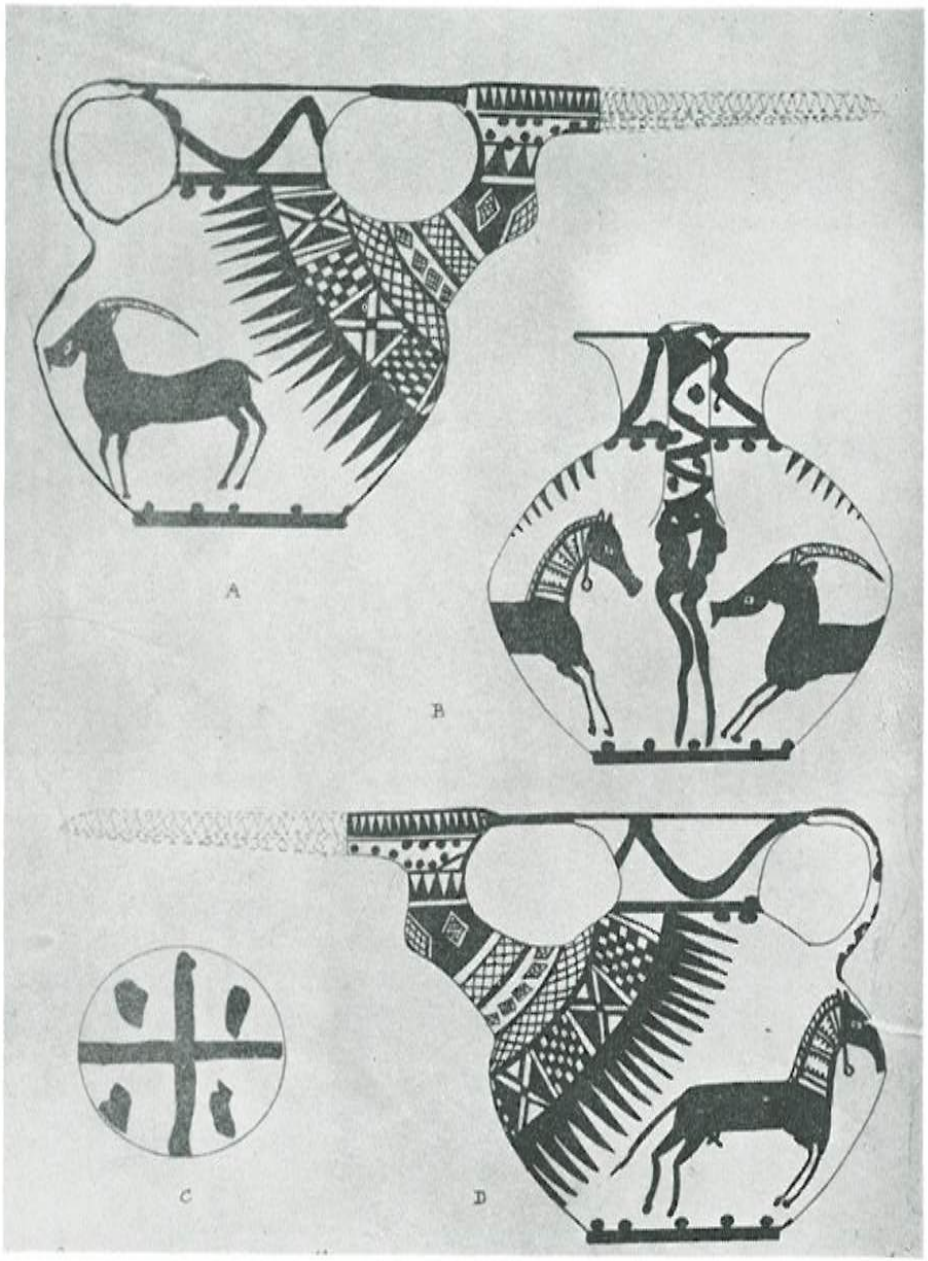
شکل (۸۶) طرحهائی ازظروف سفالی متنوع مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» شامل سفال‌های باآبریز افقی، کاسه‌ها و بشقابها.

ziapour.com

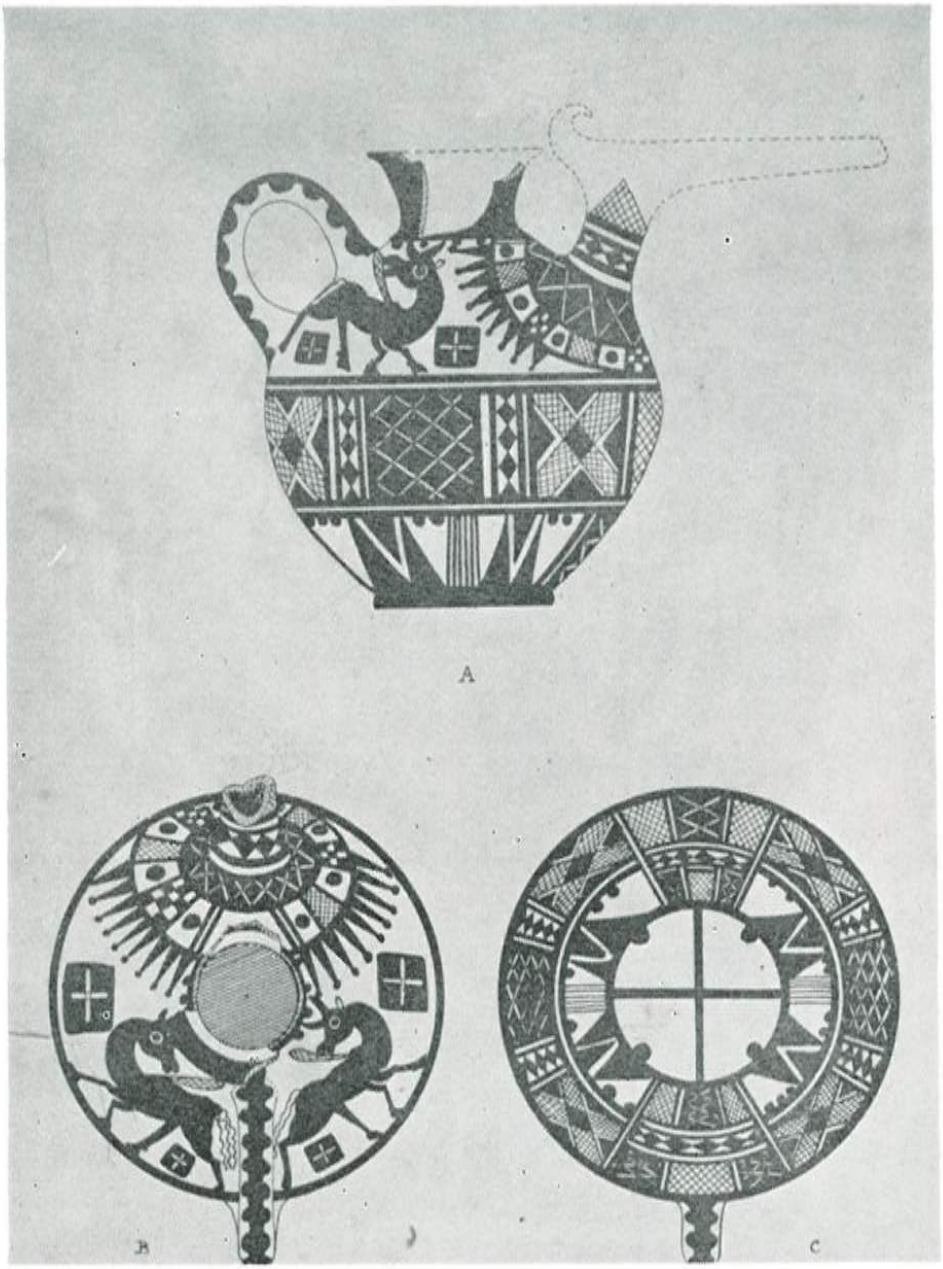
شکل (۸۷) طرح دو پهلوی ظرف سفالی منقش باآبریز افقی ونقش اسب . مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» .

ziapour.com

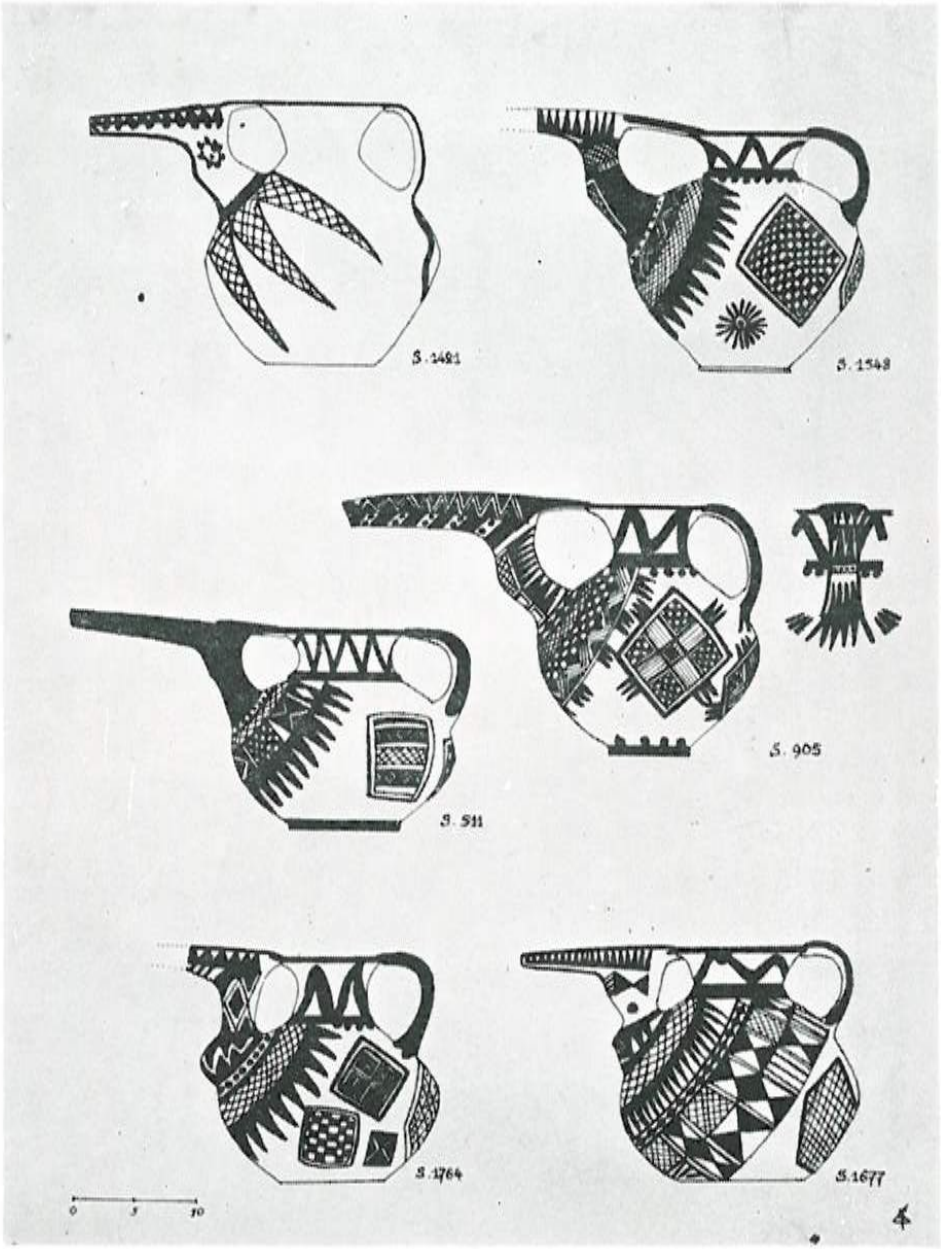
شکل (۸۸) طرح ظرف سفالی آبریزدار ، ازسه جهت (دوپهلو و پشت) که علاوه‌برنقوش زینتی دارای نقش بز کوهی و اسبی است که زنگوله بگردن دارد .

ziapour.com

شکل (۸۹) طرح ظرفی سفالی مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» ازسه‌جهت (پهلوی راست ، ته ظرف و بالای ظرف‌که دهانه را مینمایاند) این ظرف علاوه‌برنقوش فـراوان مرکب از انواع خطوط ، دارای نقش دو اسب بالدار پشت بهم کرده میباشد .

ziapour.com

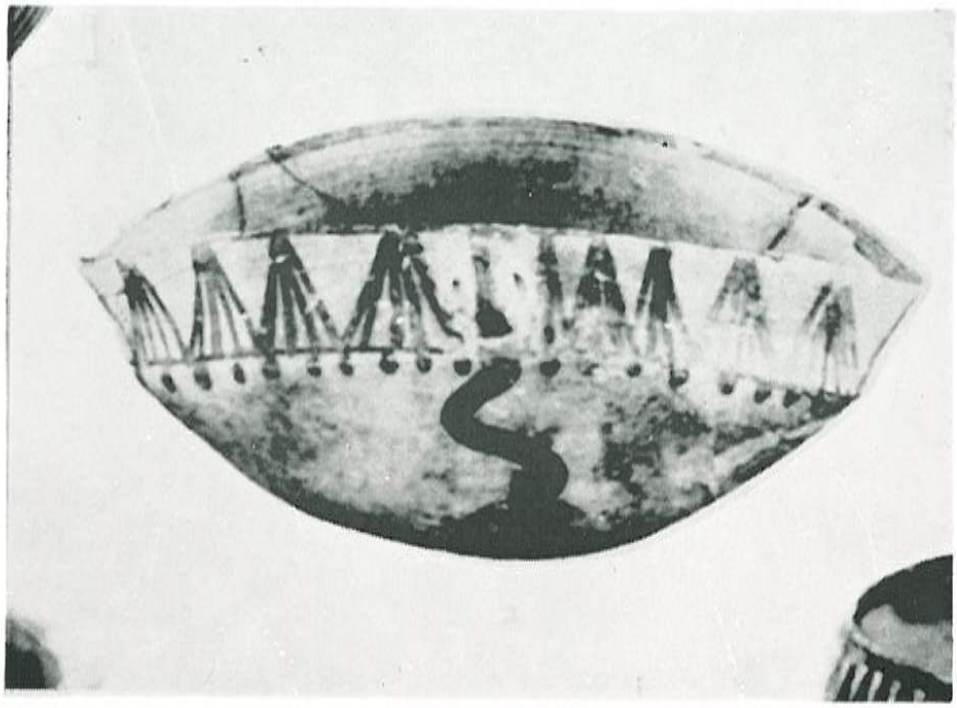
شکل (۹۰) چند طرح ازسفالهای خمره‌ای باآبریز افقی و نقوش متنوع‌که علاوه برنقوش چهارگوشی وشطرنجی ، برروی یکی ازآنها قرص خورشید زینت شده است .

ziapour.com

شکل (۹۱) ظرف سفالی مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» با نقش سلسله کوهها وسر وگردن آهوئی‌که به شکل دسته برآن تعبیه شده است .

ziapour.com

شکل (۹۳) کاسه‌ای سفالی و دهان‌گشاد که دارای نقش‌های سه‌گوشی (سلسله کوهها ؟) بردورهٔ بیرونی بخش لبهٔ خود ونیز نقش مار میباشد .

ziapour.com

شکل (۹۳) فنجان سفالی‌ایکه بردورهٔ بیرونی لبهٔ خود دارای سه‌گوشی‌های هاشوردارست ومضافاً برکنار دسته‌اش (که بشکل سر مرغ است) نقش خورشید دارد .

ziapour.com

اینك ظرفی ارائه میشود که مانند اغلب ظروف سفالی ارائه شده دارای دماغهٔ بلند میباشد ونقش سلسله‌کوهها را دارد ومضافاً دارای یك دستهٔ گرد است و پائین بخش عمومی ظرف ، صاف و ساده میباشد و مانند دو ظرف از سه طرف ارائه شده ، شیاردار نیست و بعلاوه ، روی دماغهٔ بلند این ظرف را با نقش نیمگردی مزین کرده‌اند . شکل (۹٤) .

. . . . . .

درمیان کاسه‌های مکشوفه از سی‌یلك تعدادی ظروف دیده شده که دارای نقش دورو میباشند به این عبارت که هم بیرون را منقوش کرده‌اند و هم داخل را . مانند کاسهٔ سفالی بشمارهٔ (۹۵) که پایهٔ آنـــرا با خطوط موازی افقی زینت کرده‌اند و از لبهٔ کاسه نیز جابجا دو خط موازی پهلوی هم را با هم تا به اولین خط کمربندی پایه ادامه داده‌اند . طرحی ازاین کاسه با شمارهٔ (۹٦) ارائه میشود .

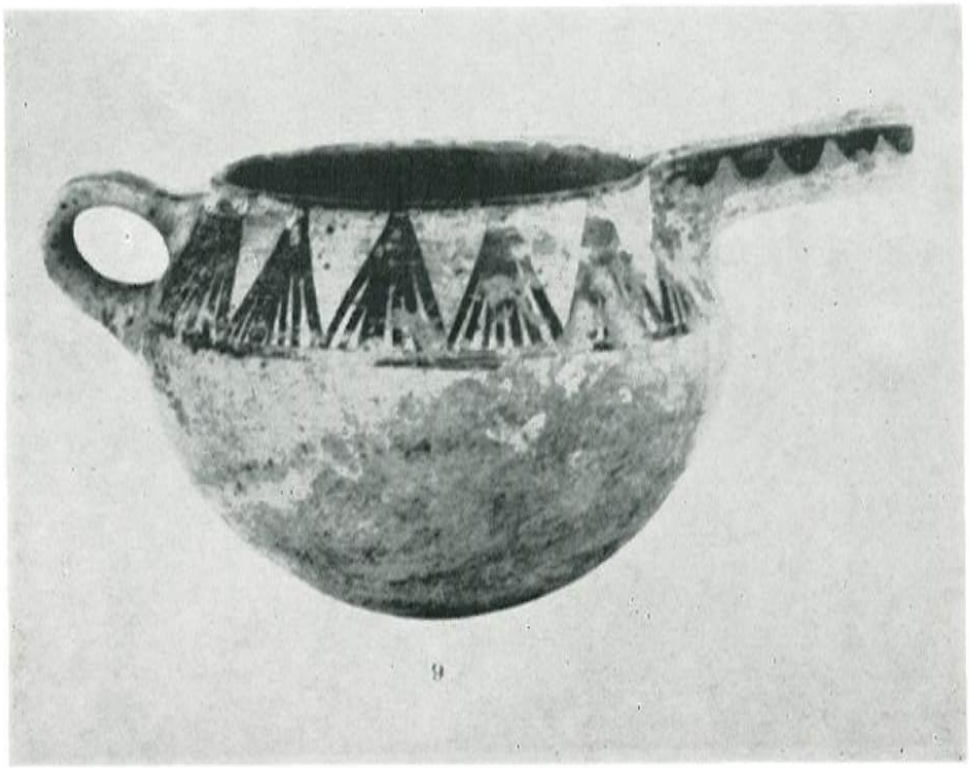
همین کاسهٔ بشمارهٔ (۹۵) که بخش بیرون آن چون طرح بشمارهٔ (۹٦) زینت‌شده، نقش داخل آن ازلبه تا مرکز کف‌کاسه، بطورسه‌گوش بهم رسیده‌اند و این قسمتهای سه‌گوشی را یك درمیان با هاشور متقاطع رسم کرده‌اند و آنهای دیگر را با خطوط زیکزاك (۸ – ۷) پر کرده‌اند .

داخل خود کاسه با شمارهٔ (۹۷) و طرحی ازآن با شمارهٔ (۹۸) و طرحی که نمای داخل و خارج کاسه را مینمایاند با شمارهٔ (۹۹) ارائه میشود .

. . . . . .

کاسه‌ای دیگر که مانندکاسهٔ بشمارهٔ (۹۵ و ۹۷) وطرحهای (۹٦ و ۹۸) ازبیرون دارای تزئیناتی ازلبهٔ کاسه تا پایه میباشد، داخل‌آن بصورت

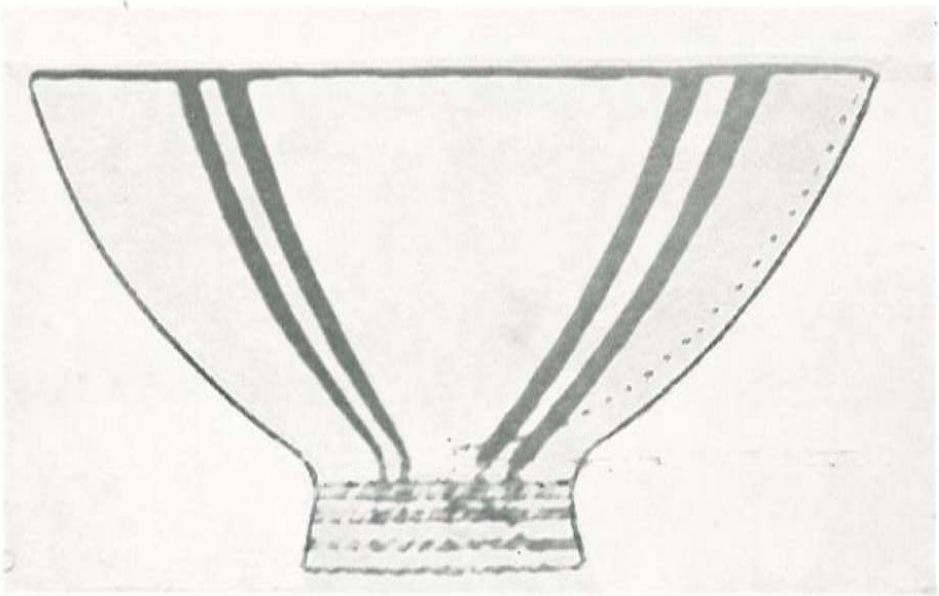
ziapour.com

شکل (۹٤) ظرف سفالی باته نیمگرد باآبریز بلند منقوش مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» . نیمهٔ بالای این سفال‌را با طرح سه‌گوشی‌که با خطوطی از سر تا قاعده پرشده (سلسله کوهها ؟) نقش‌کرده‌اند .

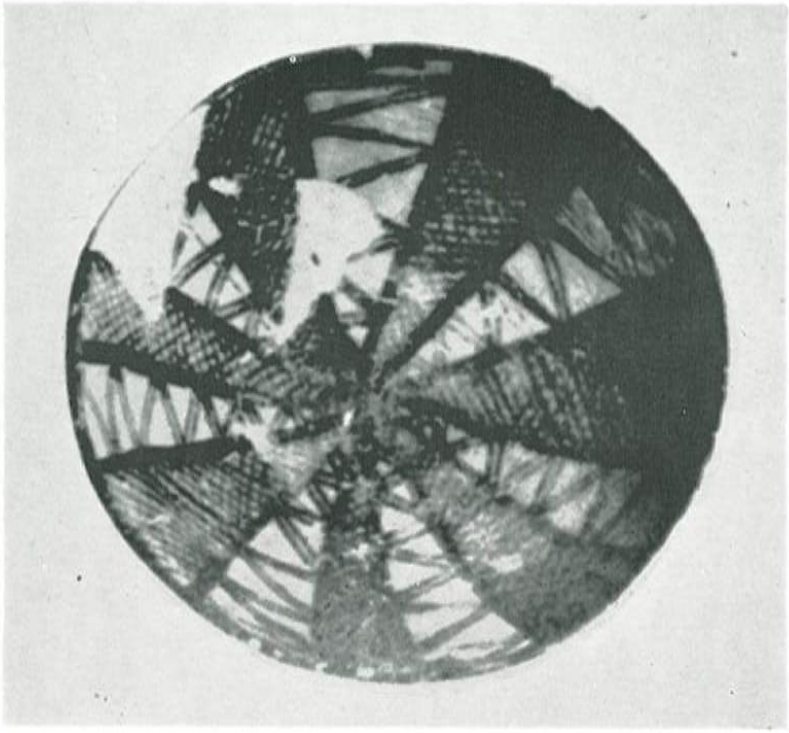
ziapour.com

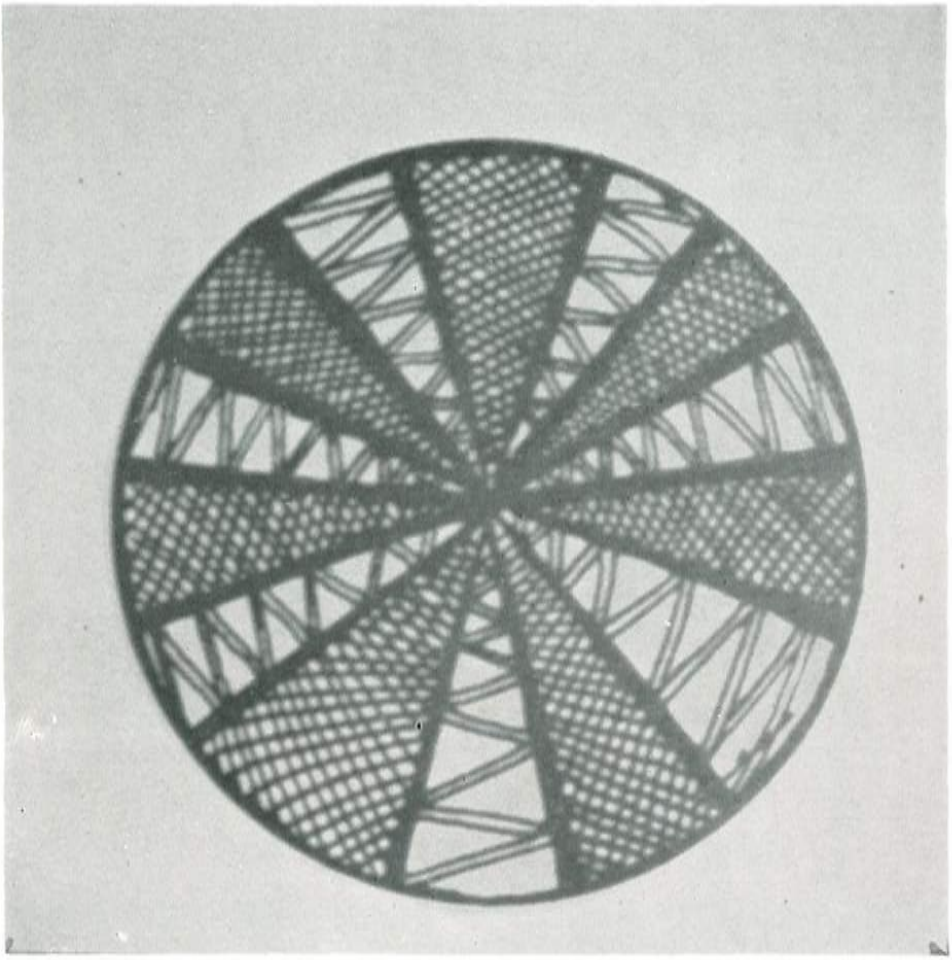
شکل (۹۵) کاسهٔ دهان فراخ سفالی با پایهٔ استوانه‌ای مکشوفه از «سی‌یلك» . این کاسه باخطوطی بفاصلهٔهم، ازلبهٔ کاسه تا به بن پایه نقش شده وبردورهٔ پایه نیز خطوط موازی هم رسم کرده‌اند .
شکل (۹۶) طرح بیرون کاسهٔ با شمارهٔ ۹۵ .

ziapour.com

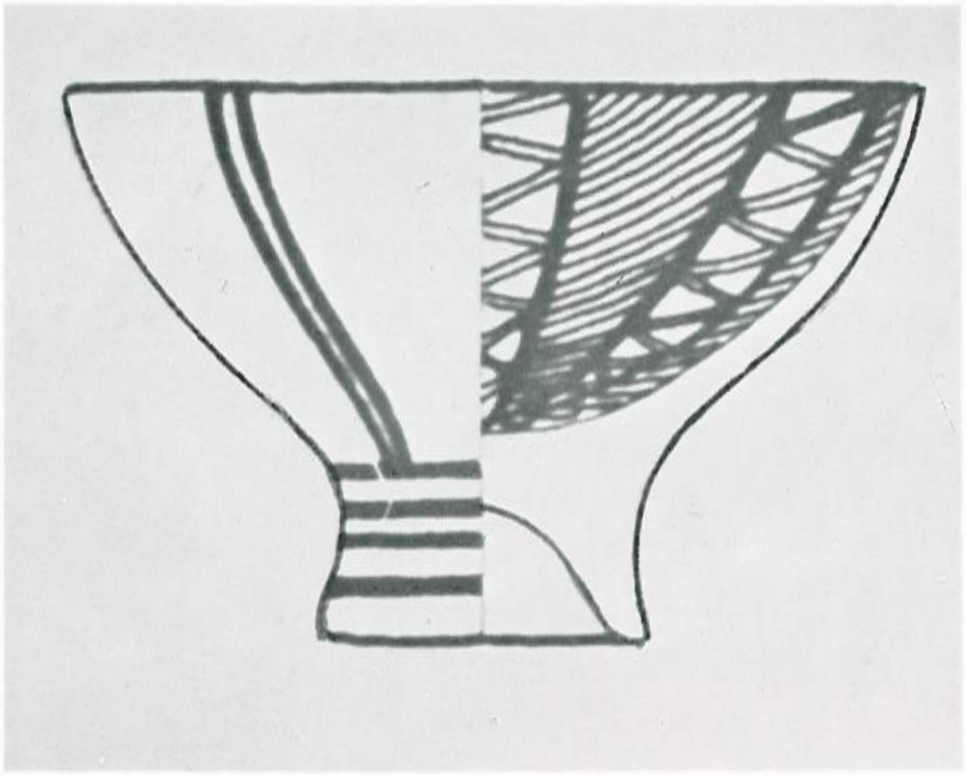
شکل (۹۷) نقش داخل کاسهٔ سفالی مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» که با شمارهٔ (۹۵) ارائه شده وچنانکه دیده میشود از گوشی‌های هاشوردار وخطوط ۸ ــ ۷ (زیگزاگی) پر شده است .

ziapour.com

شکل (۹۸) طرح داخل کاسهٔ سفالی مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» با شمارهٔ (۹۵) .

ziapour.com

شکل (۹۹) طرح داخل وخارج سفال بشمارهٔ (۹۵) که نیمی از داخل ونیمی از خارج آن پهلوی هم نموده شده است .

ziapour.com

بسیار جالب نقش گردیده است . شکل (۱۰۰) .

چنانکه در شکل دیده میشود پرندگانی را طرح کرده‌اند که دایره‌وار ازلبهٔ داخل کاسه همدیگررا دنبال کرده ودوربرداشته‌اند وتامرکز کف کاسه پیچیده‌اند .

شاید این نقش عالیترین الهامی بوده باشد که سفالگر طراح از گردش دستجمعی پرندگان آسمان محیط خود به ایجاد این طرح عالی دستبرده است .

ازاین کاسه ، طرحی دیگر ارائه میشودکه نیمی ازآن نقش بیرون ونیم دیگرنقش درونش را نشان میدهد . شکل (۱۰۱) .

. . . . . .

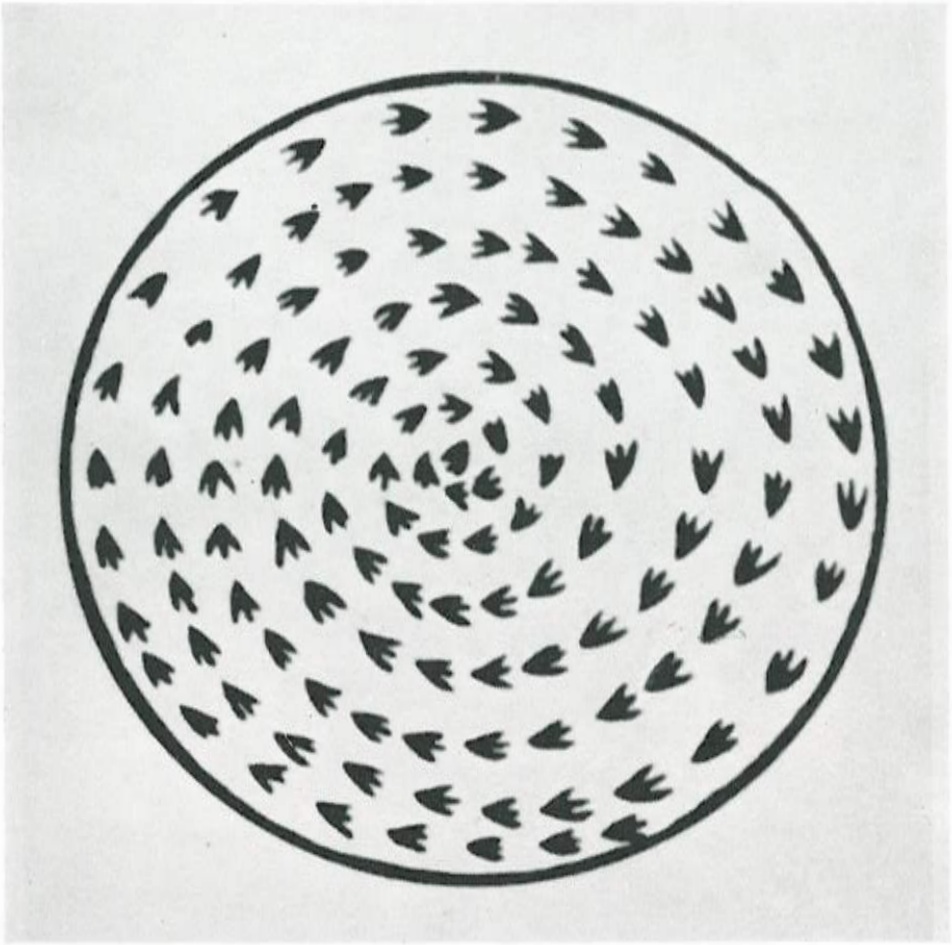
نظیر چنین کاری در دوکاسهٔ دیگر که ارائه میشود انجام شده است . بیرون این کاسه‌ها ساده میباشد ولی فقط داخل آنهارا نقش‌بندی کرده‌اند . کاسهٔ بشمارهٔ (۱۰۲) را با طرحی شبیه دانهٔ گندم که گوئی بدنبال هم ریسه کرده و چون تسبیح آنرا به رشته درآورده باشند ساخته‌اند و سه‌بار این شکل را بصورت متحدالمرکز طرح نموده‌اند ، و چنانکه درشکل دیده میشود داخل این نقش‌ها را هاشوره زده‌اند .

ازاین کاسه‌ها طرحی با شمارهٔ (۱۰۳) داده میشود که نیمی از آن بدون نقش و بیرون آنست و نیم دیگر نقش مشروحه میباشد که در داخل کاسه نشان داده‌اند .

. . . . . .

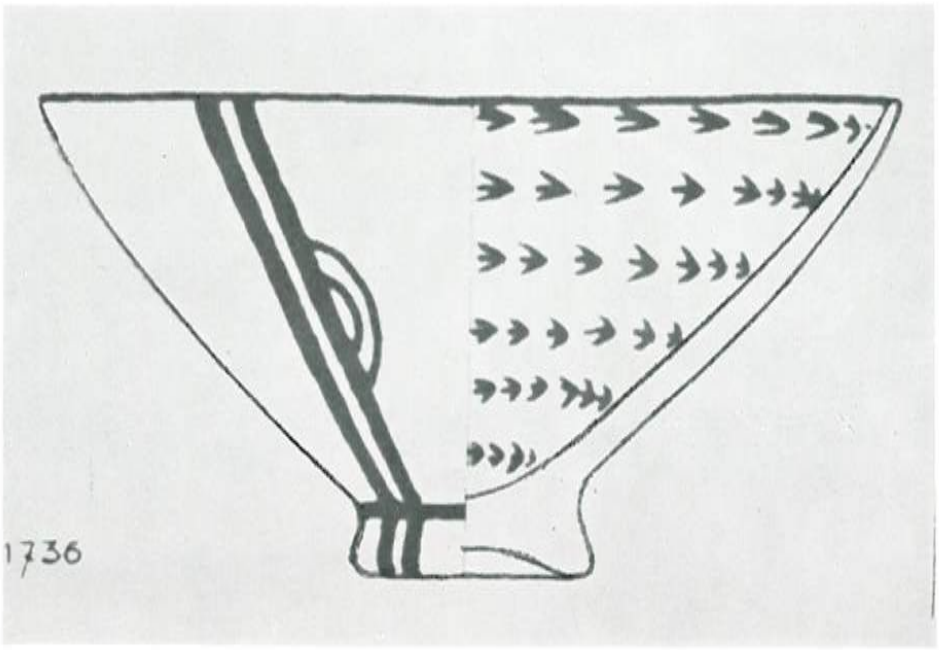
کاسهٔ سفالی دیگری مکشوفه از تپه سی‌یلك در داخل خود دارای نقوش طنابی شکل بصورت دوایر متحدالمرکز است ولی در حوالی کف

ziapour.com

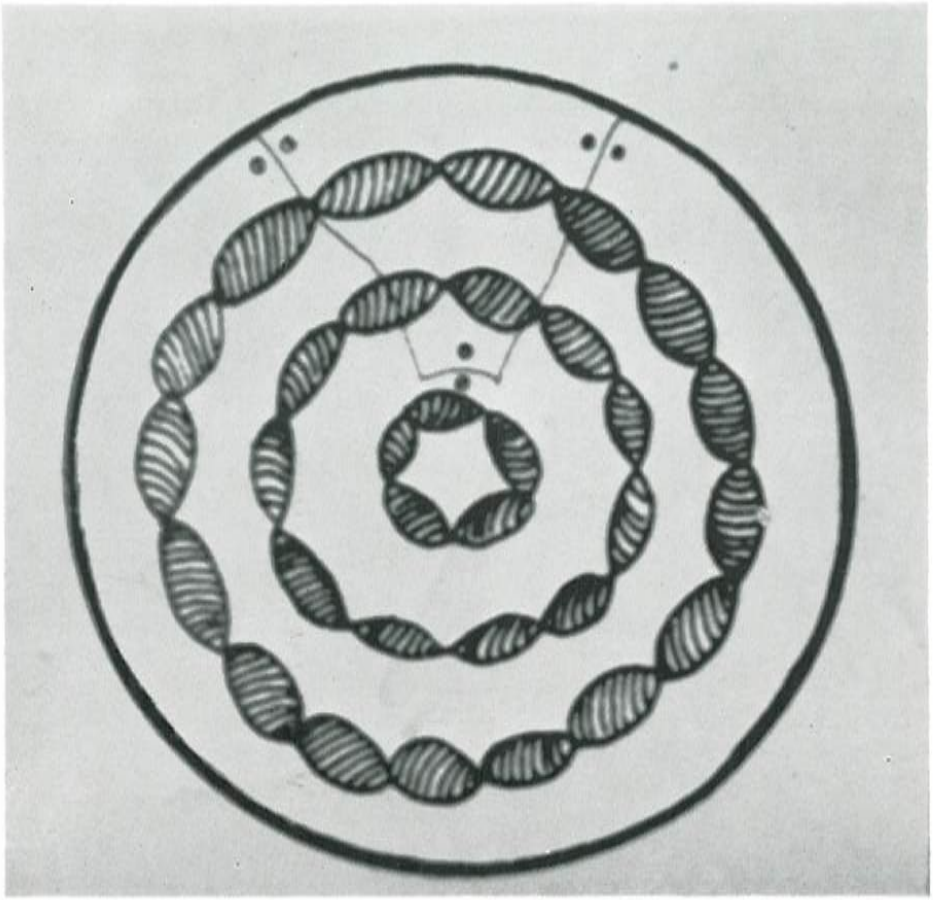
شکل (۱۰۰) طرح داخل کاسهٔ سفالی‌ای مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» که‌پرندگانی بدنبال هم تامرکز سفال درآن نقش شده‌اند.

ziapour.com

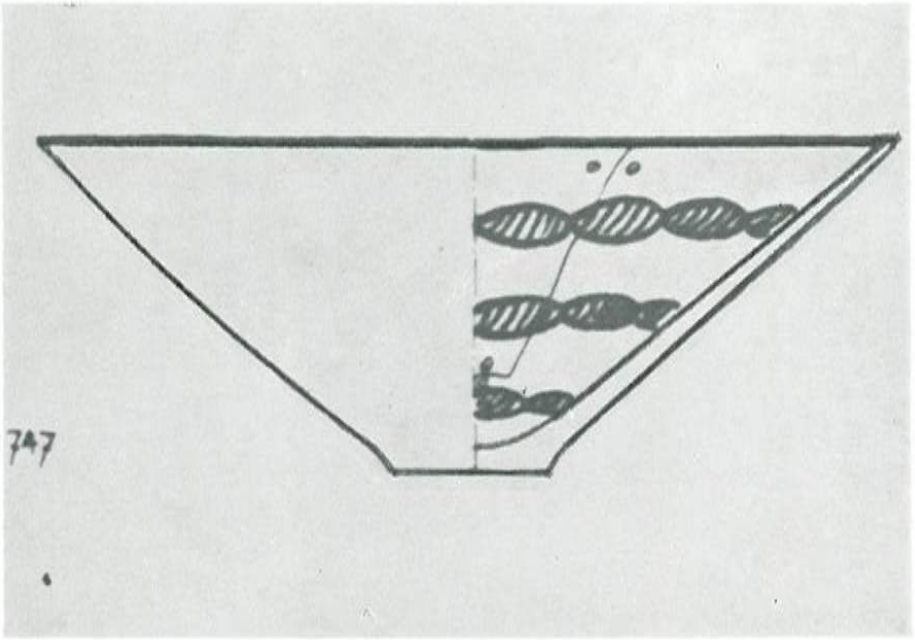
شکل (۱۰۱) طرح کاسهٔ سفالی دارای نقش پرندگان (بشمارهٔ ۱۰۰) که نیمی از آن درون ونیم دیگر نقش بیرون را پهلوی هم نشان میدهد .

ziapour.com

شکل (۱۰۳) طرح داخل کاسهٔ سفالی ، مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» که سه رشتهٔ بهم پیوسته ومتحدالمرکز را چون دانه گندم بشکل دانهٔ تسبیح نقش کرده‌اند .

ziapour.com

شکل (۱۰۳) طرح سفال بشمارهٔ (۱۰۳) که نیمهٔ نقش درون ونیمهٔ نقش بیرون کاسه را مینمایاند .

ziapour.com

کاسه بصورت چهارگوشی درآمده که اضلاع آن در وسط بطرف مرکز شکسته شده و درنتیجه در چهارگوشه بشکل لوزی درآمده است و نیز درمرکز دو مثلث نقش شده که رأس آنها بهم وصل است . این دو مثلث را با رنگ تیره پر کرده‌اند . شکل (۱۰٤)

طرحی ازاین کاسه با شمارهٔ (۱۰۵) داده میشود .

. . . . . .

باستانشناسان طرحی دیگر ازاین قبیل کاسه را ارائه داده‌اند که دوایر طنابی‌شکل و متحدالمرکز آن درست همان است که شکل (۱۰٤) ارائه داده است ولی قسمت کف این کاسه از لحاظ نقش با آن فرق دارد . و چنانکه در شکل دیده میشود ، این کاسه در محل کف و در امتداد قطر ناقص طرحی زیگزاکی دارد که بر رأس هر برجستگی آن خطی مستقیم بسوی بالا و پائین بصورت زیگزاك های بسیار ریز ادامـــه یافته است . شکل (۱۰٦) .

. . . . . .

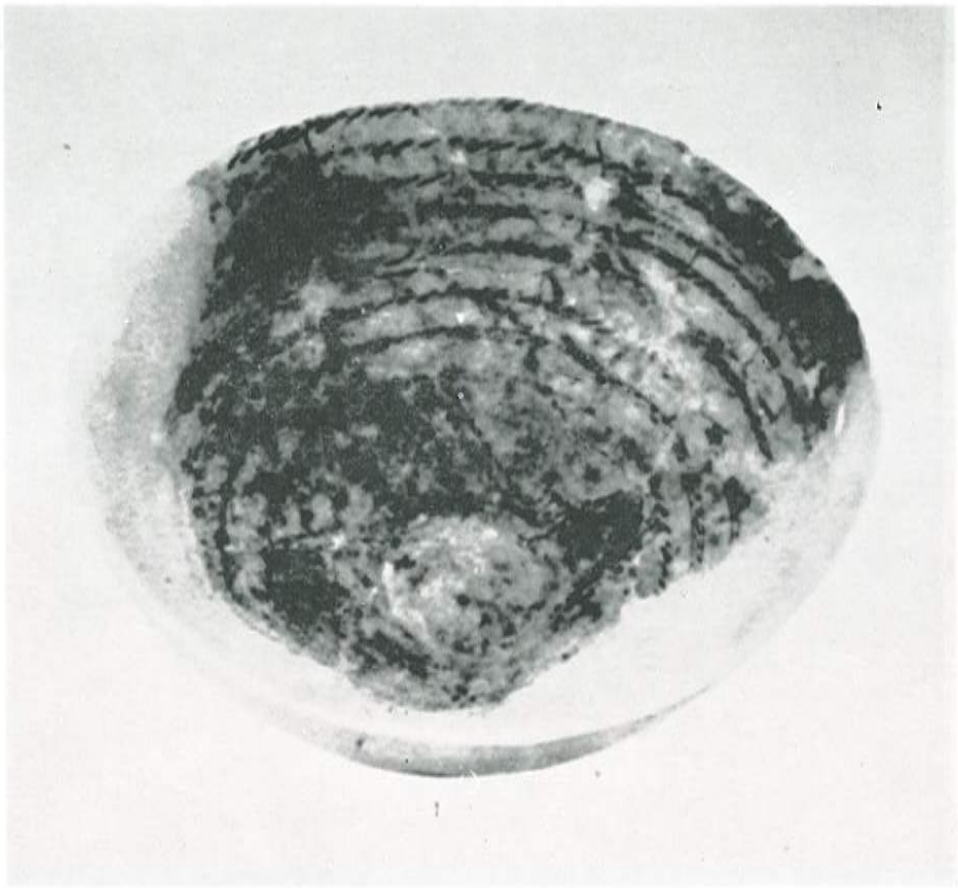
کاسهٔ دیگری هست که نقش داخل آن از سه گوشیهائی تشکیل شده که قاعدهٔ آنها بر روی محیط دایره ورأس آنها بطرف مرکز دایره در کف کاسه متوجه است . این نقش سه بار در دور داخل کاسه تکرار شده است . شکل (۱۰۷)

. . . . . .

. . . . . .

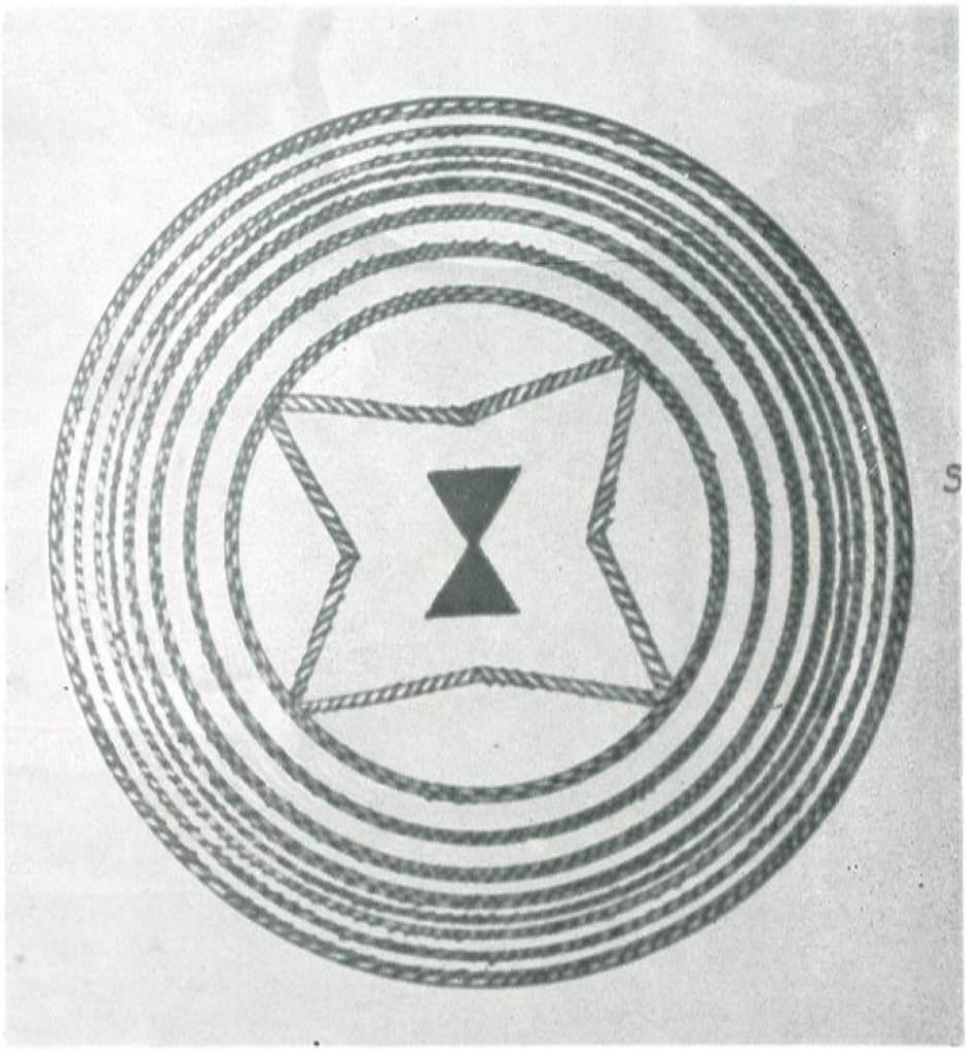
در شرح نقش کاسهٔ با شمارهٔ (۹۷) آمده بود کـــه داخل کاسه را به نحوی قسمت‌بندی کرده بودند که ایجاد سه‌گوشیهائی تا مرکز

ziapour.com

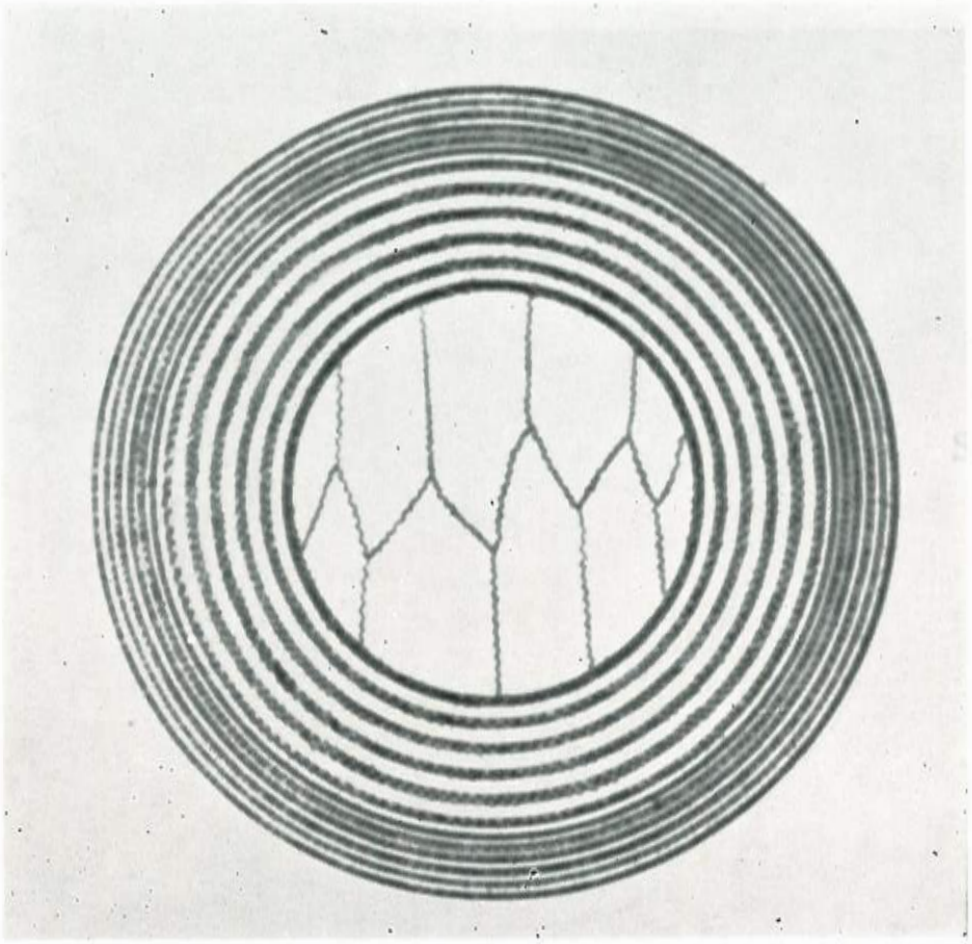
شکل (۱۰٤) کاسهٔ سفالی‌ای‌که دارای نقش دایره‌های متحدالمرکز درداخل خود میباشد ، ودرکف خود نیز یك چهارگوشی لوزی و دو «سه‌گوشی»ایکه نوکشان بهم وصل است دارد .

ziapour.com

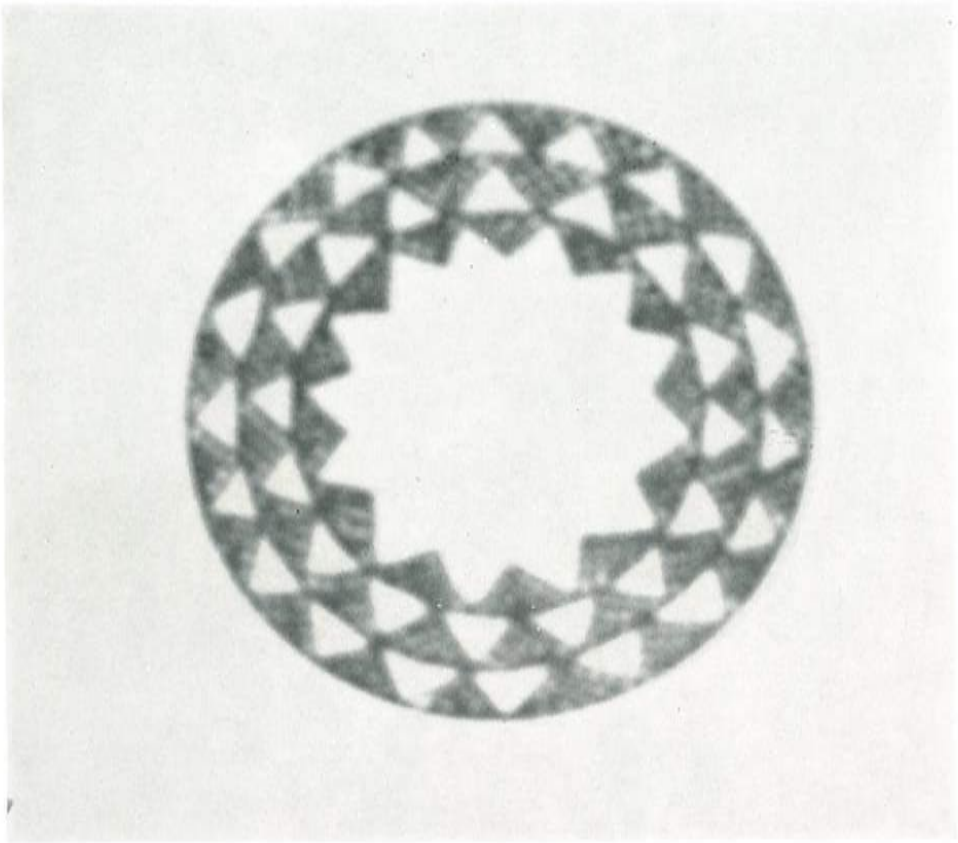
شکل (۱۰۵) طرحی ازسفال دارای دوایر متحدالمرکزیکه باشمارهٔ (۱۰٤) ارائه شده است .

ziapour.com

شکل (۱۰۶) یك طرح دیگر ازنقش داخلی سفالی دیگر ازمکشوفه‌های تپهٔ «سی‌یلك» که نیز دارای دوایر متحدالمرکز است. ولی نقش کف آن بادیگری (شکل ۱۰۵) تفاوت دارد.

ziapour.com

شکل (۱۰۷) طرح داخل سفالی دیگر ازمکشوفه‌های تپهٔ « سی‌یلك » که برروی سه دایرهٔ متحدالمرکز ، سه‌گوشی‌های چسبیده بهم‌را نقش کرده‌اند .

ziapour.com

کاسه نموده بودند و بعضی ازاین سه‌گوشیها را با هاشور متقاطع پر کرده بودند و قسمتهای دیگر را با خطوط زیکزاك زینت بخشیده بودند .

همچنین پرندگانی را دنبال هم در شکل (۱۰۰) دیدیم که بنحو مطبوعی دایره‌وار تا مرکزترکیب شده بودند . اینك نقش دیگری از کاسهٔ سفالی ارائه میشود که به وضعی جالب ترکیبی از دو نقش مذکور دارد . شکل (۱۰۸) .

چنانکه درنقش کاسه دیده میشود سه‌گوشیها چون کاسه‌های قبلی با هاشورهای متقاطع پرشده‌اند وقسمت های دیگر که نقوشی بشکل (۸) دارند چنان ساخته شده‌اند که گوئی پرندگان نقش کاسه بشمارهٔ (۱۰۰) را ساده کرده و دراینجا به دنبال هم ردیف درحرکت‌اند .

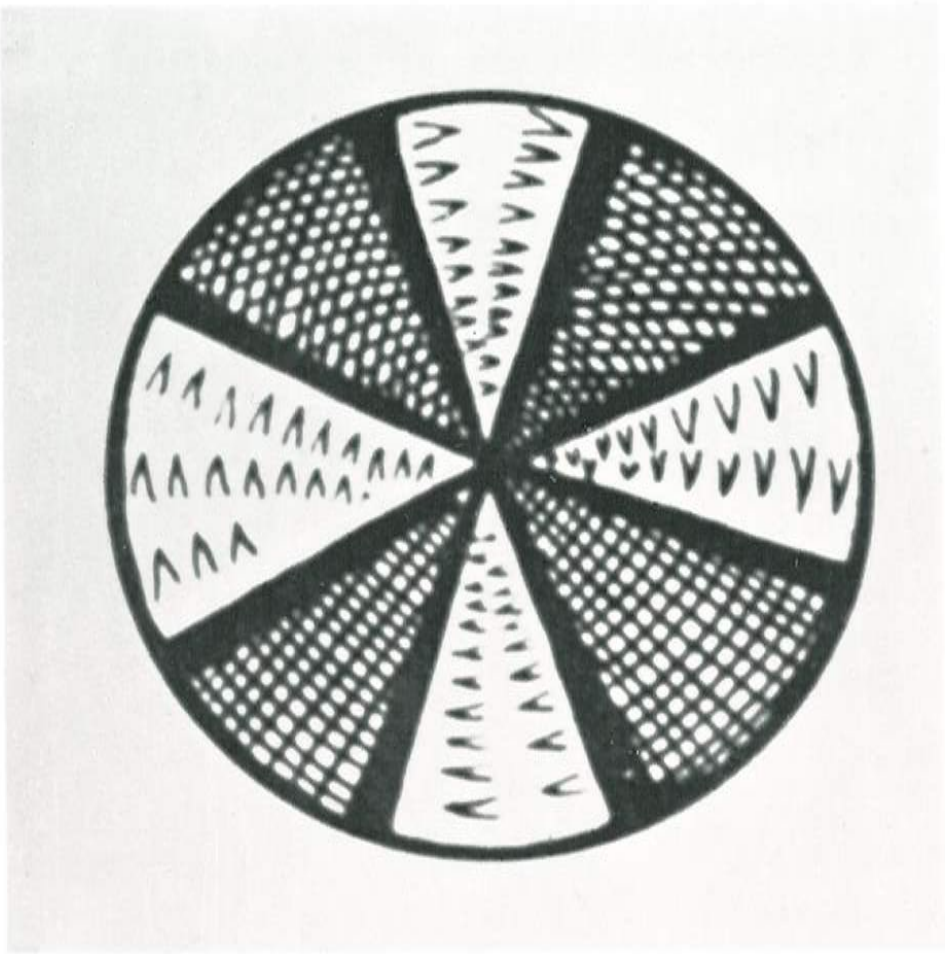
. . . . . .

کاسه‌ای دیگر را که در درون آن نقشبندی کرده‌اند با شمارهٔ (۱۰۹) نشان میدهیم . لبهٔ این کاسه را در داخل با خطوط کوتاه وبفاصله گرداگرد طرح کرده‌اند ودرپائین این نقشبندی خطوطی‌را موازی‌ومتقاطع بصورت خانه های لوزی درآورده‌اند و خانه‌هائی را خالی گذارده و خانه های دیگر را با خطوط متقاطع پرکرده‌اند ، بطوریکه دو رج را زینت بخشیده‌اند ، و از زیریکی از لوزیها نیز سه خط عمودی فرودآورده‌اند .

. . . . . .

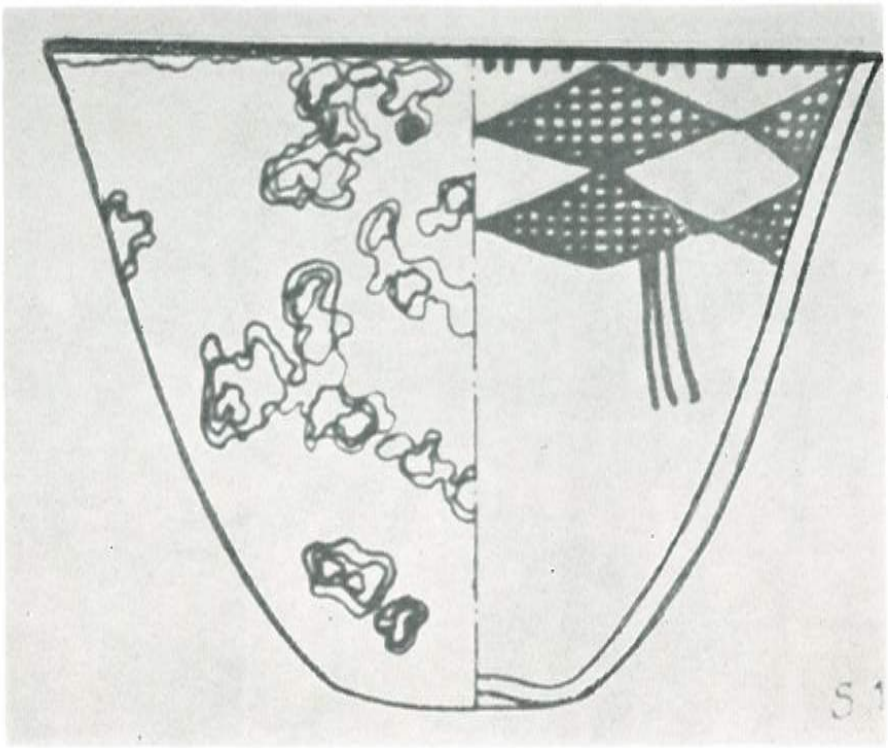
ضمن ارائه نقوش سه‌گوش در شکل (۹۳) دیدیم که از سه‌گوشی های مکرر پهلوی هم استفاده شده و سه‌گوشی‌های واقع بین دوسه‌گوشی‌را که رأسش بپائین بوده با خطوط متقاطع هاشور زده‌اند . ازاین قبیل نقوش بفراوانـــی بر روی سفالهای مکشوفه از سی‌یلك دیده شده است . از

ziapour.com

شکل (۱۰۸) طرح داخل سفالی مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» با نقش‌های سه‌گوشی که یکی با هاشور پر شده و دیگری بانقش پرندگان زینت شده است.

ziapour.com

شکل (۱۰۹) طرح کاسه‌ای سفالی ، مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» که نقش داخل آن از لوزیها ونقش خارج آن بدون شکل مشخص است .

ziapour.com

جمله ، طرحی از روی نقش سفالی که با شمارهٔ (۱۱۰) ارائه میشودموجود است که از تکرار نقوش سه‌گوشی در چهار ردیف استفاده‌شده است. به این نحو که از لبهٔ ظرف پس از یك طرح‌افقی بر دورهٔ لبه ، از خطوط زیکزاك استفاده شده زمینهٔ سه‌گوشیهائی را که قاعدهٔ آنها در پائین قرار دارد ساده گرفته‌اند و سه‌گوشیهائی را که قاعده‌شان در بالا قرار دارد با خطوط افقی هاشورزده‌اند وپس‌از دو رَج خط افقی طرح‌کردن ، نقش بالا تکرار شده و ایضاً بهمین طریق تا پائین ظرف سفالی را پرکرده‌اند . در پائین ظرف نیز سه گوشیهائی پرتر به‌وجود آورده‌اند .

. . . . . .

بر روی چندین ظرف مکشوفه از سی‌یلك نقوش لوزی و نیمه لوزی دیده شده است .

در شکل (۱۱۱) طرح ظرفی داده شده که تا نیمهٔ آن طرح نیمه لوزی و تمام لوزی است و در پائین این نقش دو رج طرح‌ریزی کرده‌اند که بصورت طناب است . بخش پائین این ظرف ساده میباشد .

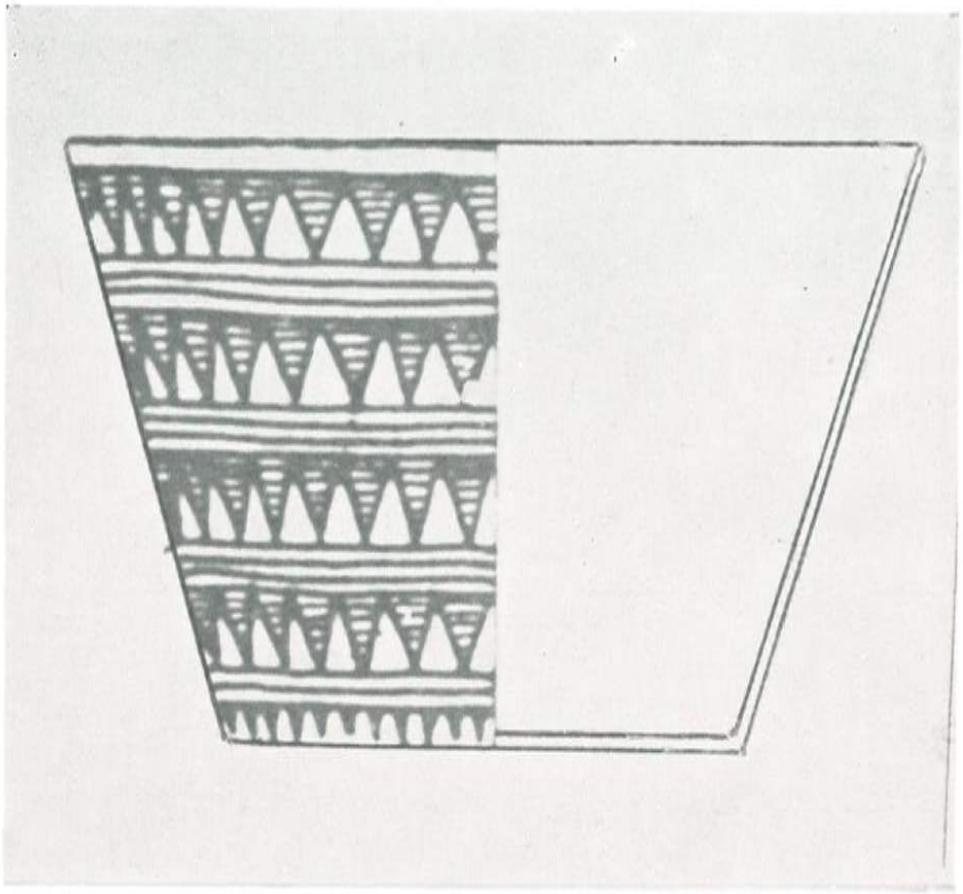
. . . . . .

در ظرف سفالی‌ای که با شمارهٔ (۱۱۲) داده شده از به وجود آوردن دوسطح مستطیلی در میان خطوط متوازی عمودی و طرح اقطار این مستطیل‌ها ، سه گوشی‌هائی بوجود آورده‌اند که بخش بالا و پائین را ساده و پهلوئی هارا با زمینهٔ تیره نشان داده‌اند . این ظرف در لبه و بخش پائین نقش با خطوط موازی افقی زینت شده است .

. . . . . .

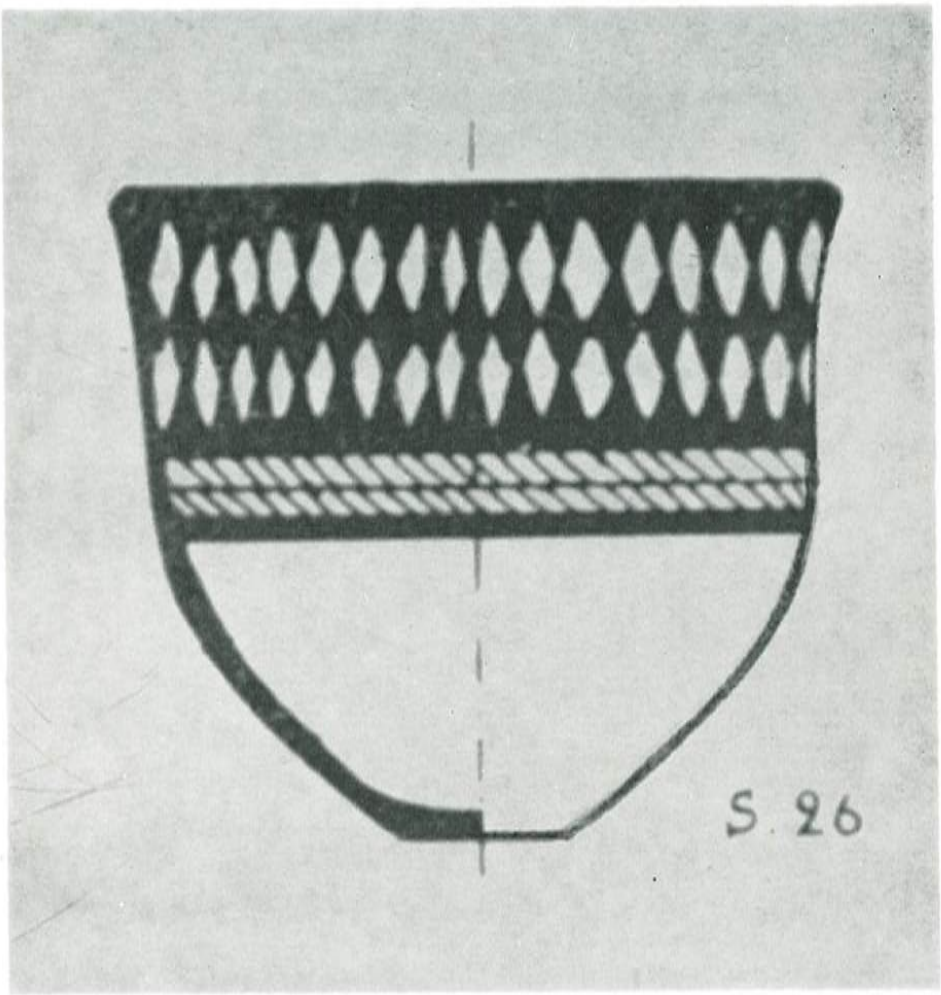
ظرف دیگری نیز هست که از لحاظ نقش بی‌شباهت به ظرف قبلی

ziapour.com

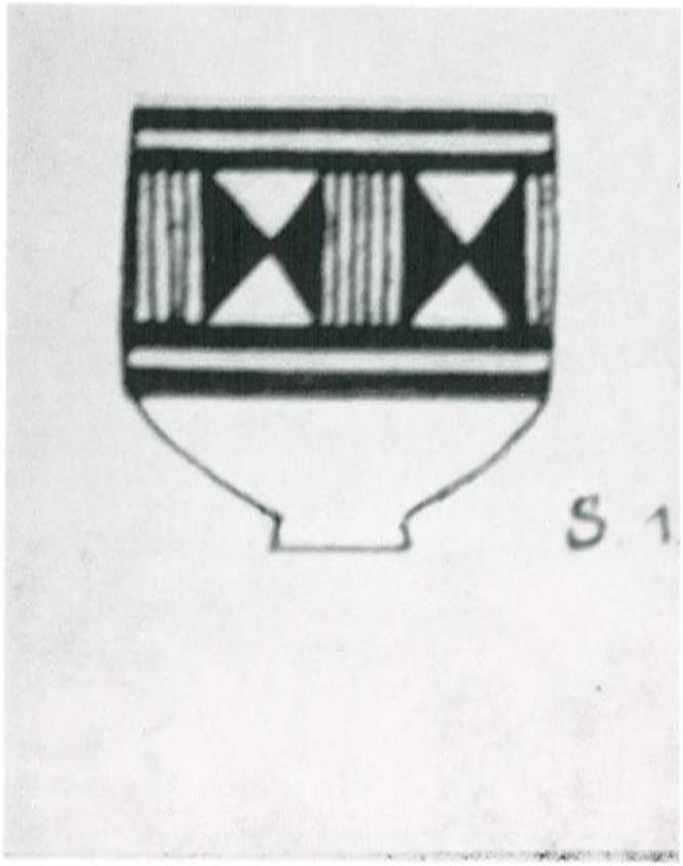
شکل (۱۱۰) طرح کاسه‌ای سفالی ، مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» که درون آن دارای طرحهای موازی ونقوش سه‌گوشی متواتر است .

ziapour.com

شکل (۱۱۱) طرح کاسه‌ای سفالی ، مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» که نیمهٔ بالای آن دارای نقوش لوزی (و نیمه لوزی) و دو رج نقش طنابی موازی هم است .

ziapour.com

شکل (۱۱۲) طرح کاسه‌ای سفالی مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» که بدنهٔ آن با خطوط موازی افقی وخطوط موازی عمودی وسه‌گوشیهای متقارن نقش شده است .

ziapour.com

ارائه شده نیست . نقش اصلی همان است که دیدیم ولی دراین یك ، سطوحی افقی و پهن بموازات خطوط نازك ، بردورظرف سفالی گشته است . شکل (۱۱۳) .

. . . . . .

درظروف سفالی مکشوفه از تپه سی‌یلك نقوش لوزی و نیمه‌لوزی وشطرنجی بفراوانی دیده میشوند .

در ظرف سفالی‌ای که با شمارهٔ (۱۱٤) ارائه میشود نقش لوزی یکدور برقسمت بالای ظرف گشته و دورهٔ بیرونی لبه را پر کرده است و همهٔ آنهادرمیان‌دوردیف خط افقی‌قرار گرفته‌اند. بربدنهٔ این‌ظرف‌ازترکیب خطوط عمودی و افقی خانه‌های شطرنجی به وجود آورده‌اند و یك درمیان آنهارا تیره نموده‌اند و قسمت آخر نقوش که در پائین‌ترین قسمت شکل استوانه‌ای ظرف قـرار دارد ، خط نسبةً پهنی مانند نوار ، دورهٔ ظرف سفالی را احاطه کرده است . همچنین برگردنهٔ پایهٔ این ظرف نیز خطی افقی کمربندی کشیده‌اند و از آن بصورت نقطه‌چین چندین راسته زینت به وجود آورده‌اند .

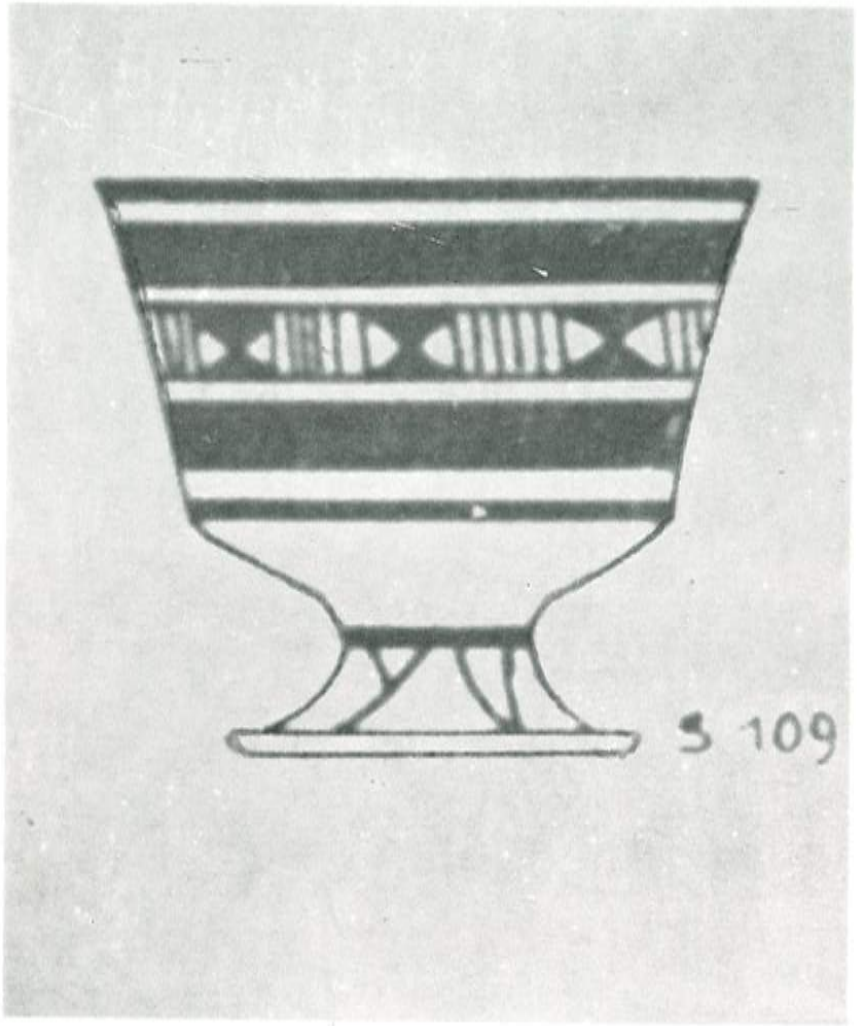
طرحی از شکل اصلی ظرف با شمارهٔ (۱۱۵) ارائه میشود .

. . . . . .

در زمینهٔ نقوش این ظرف سفالی ، ظروف چندی موجود است که هریك بطریقی یادآور یکدورهٔ استفاده از نقوش لوزی ، نیمه‌لوزی و شطرنجی میباشد که گویا مورد استعمال داشته است .

ظرفی سفالی با قد نسبةً بلند هست که قسمت بیشتر آن با نقوش لوزی و خطوط عمودی در سه رج زینت شده است . هریك از این سه رج

ziapour.com

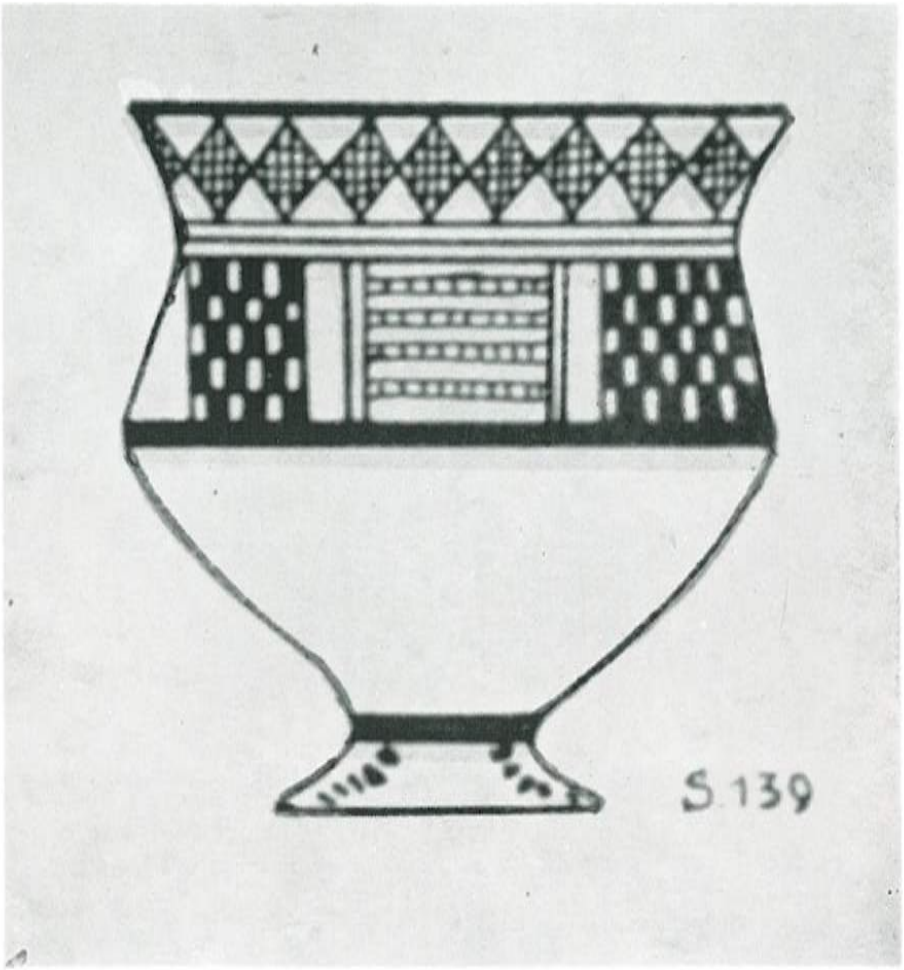
شکل (۱۱۳) طرح کاسهٔ پایه‌دار سفالی مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» که بدنهٔ آن با خطوط پهن موازی ، دوره گشته و در وسط ، میان هردو جفت سه‌گوشیهای متقارن‌را باخطوط عمودی پر کرده‌اند .

ziapour.com

شکل (۱۱٤) ظرفی سفالی (قدحی پایه‌دار) مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» که نیمهٔ بالای بدنهٔ آن از دو نوع نقش لوزی (در بیرون لبه) وشطرنجیهای عمودی پر شده است.

ziapour.com

شکل (۱۱۵) طرح قدحی‌که باشماره (۱۱٤) ارائه گردیده است .

ziapour.com

بوسیلهٔ دو خط افقی از رج دیگر فاصله یافته و بالای اولین رج و پائین آخرین رج از دو خط افقی پهن برخوردار است و چنانکه درشکل (۱۱۶) دیده میشود هر رج پس از یافتن شکلهای لوزی و نیمه‌لوزی ، در میان یك چهارگوشی دارای خطوط عمودی از دو طرف محصور شده است .

. . . . . .

خطوط شطرنجی را نیز با خطوط عمودی با هم ترکیب کرده‌اند و چنانکه شکل (۱۱۷) ارائه میدهد ، دو خط موازی پهن از لبهٔ ظرف سفالی شروع شده و از آخرین خط ، دسته خطوط عمودی و شطرنجی فرود آمده‌اند و درانتها نیز مانند بالای نقش با دو خط پهن افقی محصورند .

. . . . . .

ظرف سفالی دیگری هست که نقش اصلی آن ، نواری شطرنجی است که برنقش‌شطرنجی افقی‌آن متعامداست وطرفین نقش‌شطرنجی عمودی بوسیلهٔ خطوط عمودی پر شده است و خطی افقی میان این خطوط عمودی را گرفته دوره گشته است . شکل (۱۱۸) .

. . . . . .

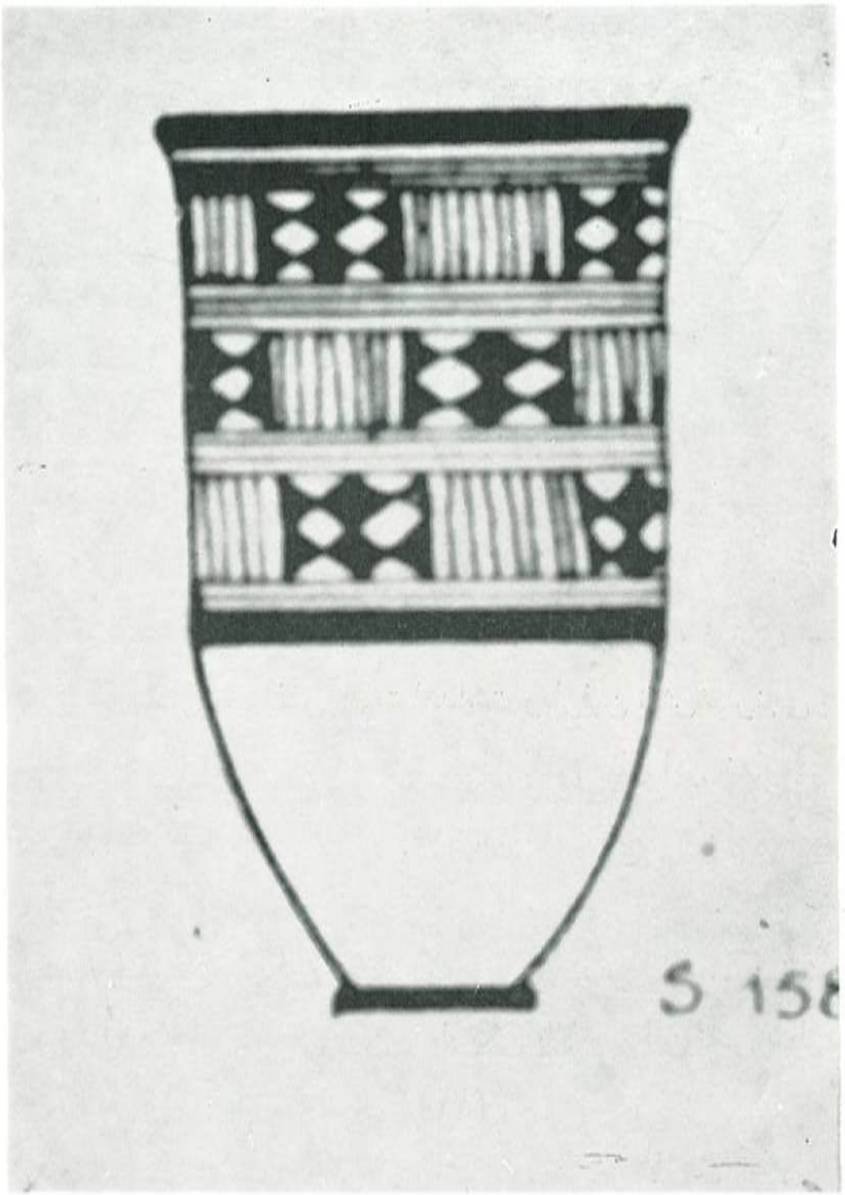
ظرف سفالی دیگری هست که با برخورداری از همین نقش سفال بشمارهٔ (۱۱۸) خطوط افقی پهن و باریکی بالا و پائین نقش شطرنجی و عمودی را در بر گرفته است شکل (۱۱۹) .

. . . . . .

ظرف دیگری ، بر میانهٔ خود فقط دو رج نقش شطرنجی چون کمربند دارد ودر پائین‌تر نیز خطی افقی ، دوره گشته است . شکل (۱۲۰)

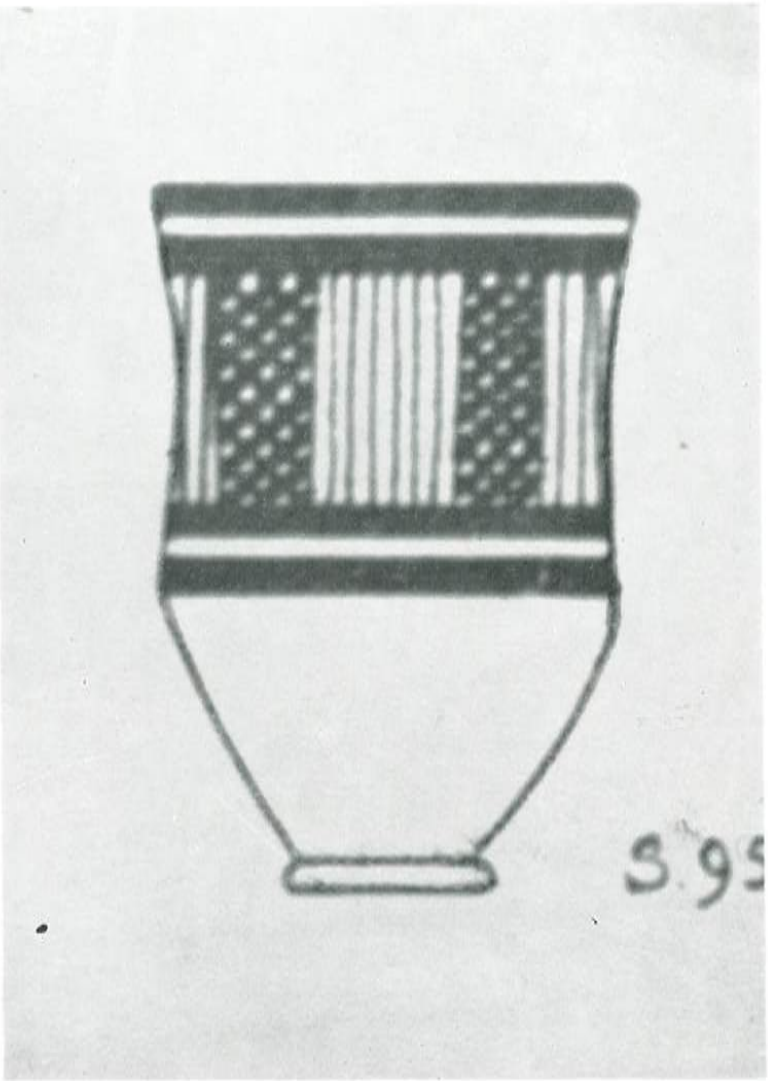
این چند ظرف سفالی، ازلحاظ نقش یادآوردسته ظروفی هستندکه

ziapour.com

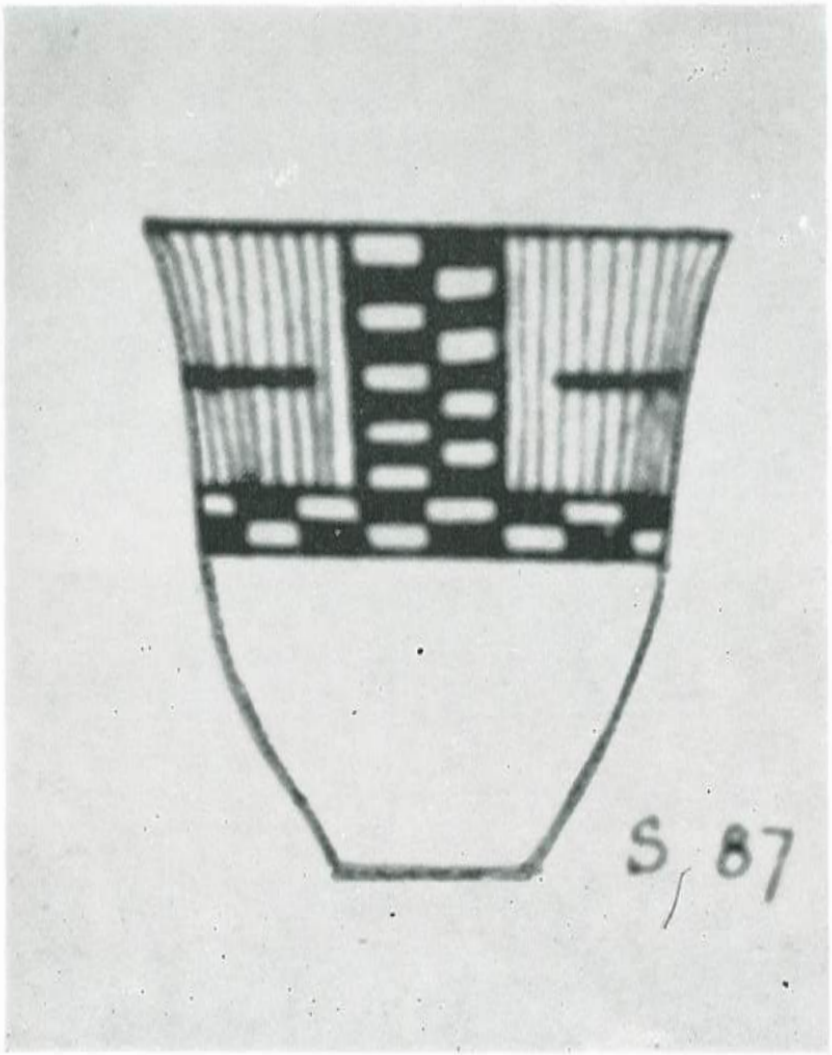
شکل (۱۱۶) طرح ظرفی سفالی بشکل لیوان بلند ، مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» که نیم قد آن با خطوط عمودی و افقی و همچنین با خانه‌های شطرنجی منقوش است .

ziapour.com

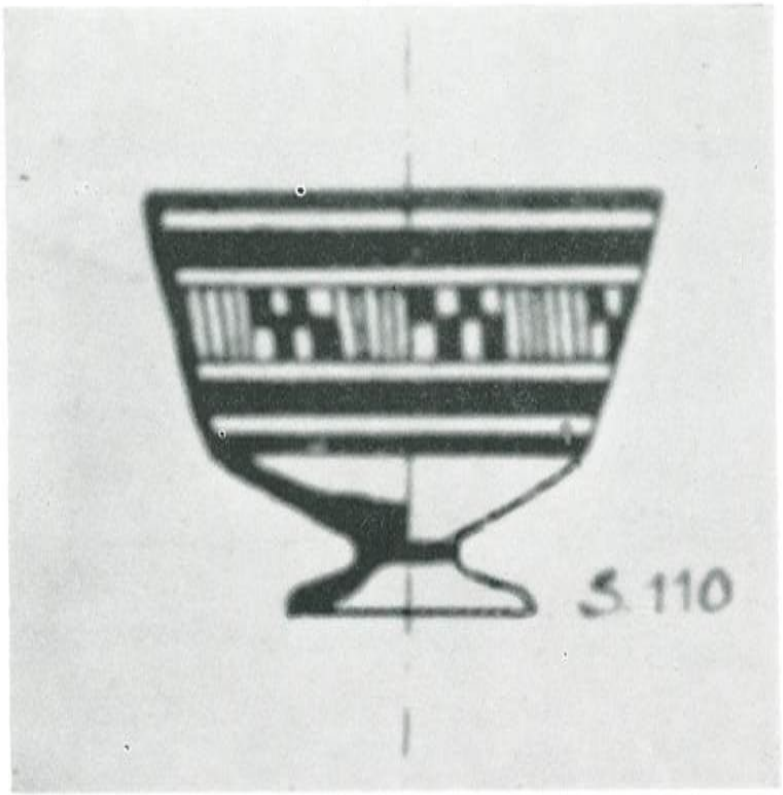
شکل (۱۱۷) طرح ظرف سفالی دیگری بشکل لیوان ، مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» که نیم بدنهٔ آن مانند سفال بشمارهٔ (۱۱۶) ازخطوط عمودی و افقی و موازی وهمچنین نقش هاشوری متقاطع پر شده است .

ziapour.com

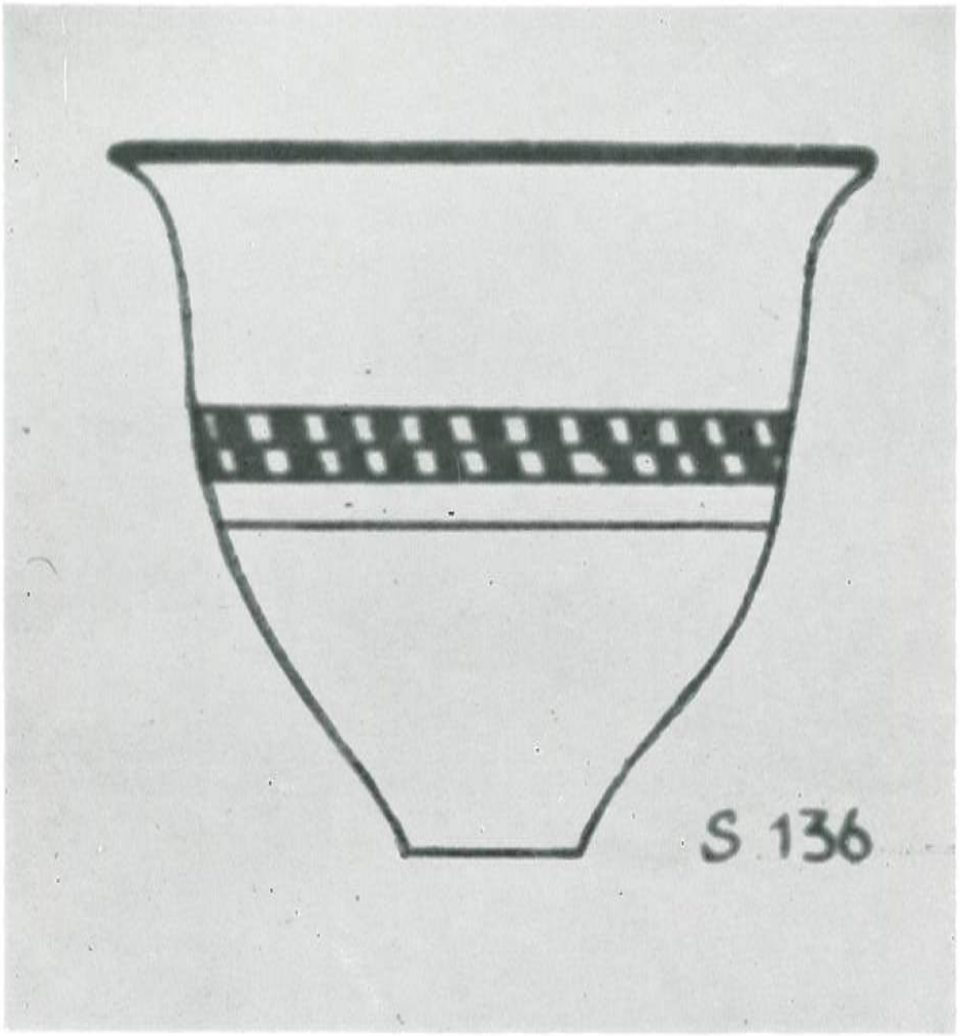
شکل (۱۱۸) طرح ظرف سفالی گلدانی‌شکل ، مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» که نیم بالای بدنهٔ آن منقوش است . بخش پائین نقش ، دارای دو ردیف افقی طرح شطرنجی است وبراین دو ردیف نیز ، دو ردیف طرح شطرنجی عمودی وارد شده ومابقی ازخطوط موازی عمودی ترکیب یافته است .

ziapour.com

شکل (۱۱۹) طرح ظرفی سفالی بشکل فنجان پایه‌دار ، مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» که بخش بالای آن درمیان دو ردیف خط موازی افقی ، چهارگوشیهای شطرنجی وخطوط عمودی بکار برده شده است .

ziapour.com

شکل (۱۳۰) طرح ظرف سفالی بشکل گلدان ساده ، مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» که دارای یك نوار کمربندی شطرنجی دربخش کمرش میباشد .

ziapour.com

در اوائل این کتاب نقوش شطرنجی و سه‌گوشی را ارائه داده‌اند .

. . . . . .

بازی با نقوش لوزی که بطور عمودی وافقی قرار گرفته باشند درمیان طراحان تپه سی‌یلك معمول بوده است زیرا علاوه بر آنچه دراین کتاب دیدیم نقوش دیگری هست که این امر را روشن‌تر میسازد .

ظرفی سفالی مکشوفه از تپه سی‌یلك هست که یك رج نقش لوزی عمودی بر بالای خود دارد و تعدادی ردیف افقی چون پایه‌ای برای لوزیها ساخته شده و لوزیهای دیگری در یك ردیف بطور افقی و هاشورزده ساخته‌اند که نیز چندین خط کمربندی افقی درپائین دارد . شکل (۱۲۱)

. . . . . .

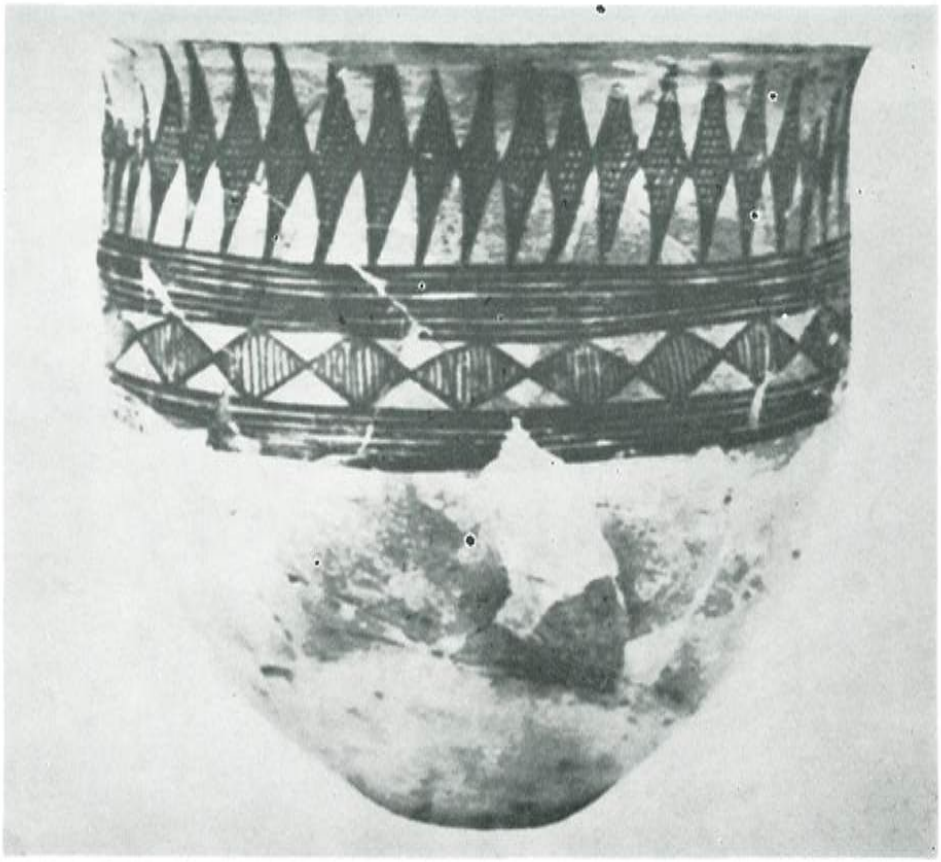
ظروف سفالی دیگری هست که در آنها نقوش هاشوری متقاطع و نقوش نیمه‌لوزی را بکار برده‌اند .

در ظرف بشمارهٔ (۱۲۲) که دهانهٔ آن نسبت به بدنه‌اش تنگ‌تر است ، بر لبهٔ بیرونی آن از خطوط متقاطع استفاده شده و پائین‌تر ، نقوش نیمه‌لوزی را چنان بکار برده‌اند که اقطار کوچك (یا قاعدهٔ مثلث) بهم متصل میباشند .

. . . . . .

در ظرف سفالی دیگر ، نقوش نیمه لوزی بر دور لبهٔ ظرف قرار دارد وخطوط متقاطع هاشوری درپائین‌تربکاررفته است – شکل (۱۲۳) – زیراین خطوط متقاطع را خطی پهن و کمربندی کشیده‌اند وازآن در فواصلی گردیهائی را بعنوان زینت بکار برده‌اند . و بعلاوه ، از این خط کمربندی در چهارجا ، سه خط را با هم تا به زیر ظرف سفالی کشیده‌اند و

ziapour.com

شکل (۱۳۱) ظرفی سفالی با ته نیمگرد ، مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» . نیمهٔ بالای این سفال از نوارهای کمربندی و لوزی‌های عمودی و افقی ترکیب یافته است .

ziapour.com

شکل (۱۳۳) کاسه‌ای سفالی به شکل بیضی ، مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» . دورکمر این سفال با نقوش لوزی عمودی زینت شده وبیرون لبه ، دارای خطوط متقاطع هاشوری است ، و ته آن نقش ستاره‌ای دارد .

ziapour.com

شکل (۱۳۳) کاسه‌ای سفالی باته بیضی و بخش بالا بصورت مخروط ناقص که دارای نقوش سه‌گوشی وخطوط متقاطع هاشوری وهمچنین گلبرگ است (ازسفالهای مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك»).

ziapour.com

گلبرگی هشت‌پر را نیز در جاخالی بخش پائین این ظرف سفالی بکار برده‌اند .

استفاده ازنقوش‌هاشوری متقاطع ولوزیهای نزدیك به‌چهارگوش و احیاناً دسته خطوطی عمودی که به ته ظروف میرسد ، و یا استفاده ازنقطه چین‌ها و گردیها برای زینت جاخالیهای ظروف سفالی بسیار معمول بوده است و بنظرمیرسد که‌کوزه‌گر طراح ، دیگر میدانسته یا یاد گرفته بوده‌که از خطوط به چه نحوی استفاده کند و هریك را در چه محلی بکار برد .

شکل (۱) این‌کتاب‌که دراینجا دوباره باشمارهٔ (۱۲٤) آورده‌شده، برای ما روشن میسازد که کوزه‌گر طراح تا چه حد مهارت فنی به دست آورده و خط‌کشی‌ها و هاشورزنی‌های او چقدر با قدرت انجام میشده است یا دریافته بوده است که سطوح بزرگ را چگونه کوچك نموده تناسبی میان ایـــن سطوح با دیگر سطوح بوجود آورد . مثلا در همین سفال بشمارهٔ (۱۲٤) می‌بنیم که لوزیهای نزدیك به چهارگوشی را با کمك دو دو خط متقاطع بصورت ضربدر (×) بمربعات کوچکتری قسمت نموده‌اند واین دوخط متقاطع را پهن گرفته و میان آنها را پر نکرده‌اند . درنتیجه ، زمینهٔ خالی این خطوط متقاطع به صورت (×) یك هم آهنگی با دیگـــر زمینه های خالی پیدا کرده است . یا با بکار بردن گردیها در پائین‌ترین خط کمربندی ، وسعت خالی پائین ظرف را بصورت مطبوعی درآورده‌اند و وسعت بظاهر زیاد جاخالی این بخش را با سه خط عمودی موازی و گاهی با یك مثلث توپر ، پر کرده‌اند .

همین‌کار بطریق دیگری در ظرف سفالی دیگری انجام شده است.

چنانکه ظرف بشمارهٔ (۱۲۵) نشان میدهد در بخش بالا و و از لبهٔ

ziapour.com

شکل (۱۳٤) ظرف سفالی فنجانی شکل منقش مکشوفه از تپهٔ «سی یلك» بانقش متقاطع هاشوری در بالاوخطوط کمربندی موازی ، و دروسط ، دارای مربعات بزرگ بوضع لوزی .

ziapour.com

شکل (۱۳۵) ظرف سفالی فنجانی شکل بدون دسته بانقشهائی نظیر شکل (۱۳٤) : چهارگوشی‌های بزرگ منقسم و خطوط متقاطع هاشوری در بالا .

ziapour.com

ظرف تا مقداری را با خطوط هاشوری متقاطع پر کرده‌اند و پس از بوجود آوردن دو خط کمربندی موازی ، یك سطح عمودی مستطیل‌شکل‌ساخته‌اند که آنرا با خطوط زمینهٔ خالی متقاطع بمربعات یا لوزیهای نزدیك به چهار گوش تقسیم نموده‌اند و در دوطرف این نقش نیز دوسطح چهارگوشی بصورت لوزی ساخته‌اند که نیز مانند مستطیل بزرگ با خطوط متقاطع هریك به چهار قسمت شده‌اند .

. . . . . .

. . . . . .

سفالسازان سی‌یلك ظرف دیگری را (شکل ۱۲۶) با همینگونه نقوش ولی پرکارتر زینت بخشیده‌اند . گرچه تنوع اساسی در این نقوش کم است ولی با توجه خاصی سعی کرده‌اند که تنوعی درآن بوجود آورند .

در ردیف بالای این ظرف از خطوط متقاطع استفاده شده و پس‌از دورج خط موازی کمربندی ، لوزی افقی‌ای را بکار گرفته‌اند که زمینهٔ آنهارا با گردیهائی پر کرده‌اند ، و سپس زمینهٔ تیره‌ای فراهم نموده اند و در آن لوزیهای زمینه خالی طرح کرده‌اند . در واقع این لوزیهای افقی از سه گوشیهائی که نوك آنها بهم متصل شده به وجود آمده‌اند . در ردیف پائین باز لوزیهای زمینه خالی با گردیها تکرار شده و درآخرین مرحله که به پایهٔ ظرف رسیده ازخطوط زیکزاك استفاده شده است .

. . . . . .

در زمینهٔ ظروف سفالی با نقوش چهارگوش شطرنجی ، ظروف دیگری بشکل خمره موجود است که روی آنهارا با خطوط متقاطع و نوار پهن کمربندی و همچنین سطوح شطرنجی نقش کرده‌اند . مانند شکل

ziapour.com

شکل (۱۳۶) ظرف سفالی فنجانی شکل بدون دسته ، مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» که سراسر آن از بالا تا پائین با نقوش لوزی و خطوط افقی و خطوط متقاطع هاشوری زینت شده است .

ziapour.com

(۱۲۷) که نقوش شطرنجی آن در بالا و پائین گردنه ، و نوار پهنی بر بالای فراخی خمره ، و خطوط متقاطع درست در وسیع‌ترین فراخی این سفال طرح‌ریزی شده است .

. . . . . .

سفالی با همین زمینه نقش ، با بدنهٔ خمره‌ای ولی پایه‌دار هست که نقوش روی آنرا برخی ظروف که در این کتاب ارائه شده ، دارا میباشند. منتها در این ظرف ، کوزه‌گر طراح وسعت زیادتری‌را به خطوط کمربندی موازی (و احیاناً پهن) اختصاص داده است . مانند شکل (۱۲۸) که بخش لبهٔ آن با خطی زینت شده و چـــون بخش گردن را که ساده است کنار میگذاریم یك خط کمربندی پهن و سپس دوخط کمربندی باریکتر بخش بالای ظرف را می‌پوشاند و نقش اصلی از دوگونه نقش شطرنجی و متقاطع افقی – عمودی تشکیل شده وسپس خطوط کمربندی در پائین تکرار میشود بطوریکه تا نیمی از ظرف سفالی را می‌پوشاند و بقیه ظرف ، ساده میماند.

. . . . . .

طرحی از ظرفی سفالی در زمینهٔ نقش (۱۲۸) هست که اصول آن با اندك تفاوت همان ترکیب نقش مذکور است . خاصه پایهٔ آن که در این ظرف کاملاً به بدنه چسبیده است . شکل (۱۲۹) .

. . . . . .

ظرفی سفالی بشکل تنهٔ چهارپائی (شاید گاو ؟) هست که از تپه سی‌یلك بدست آمده و ترکیبی جالب دارد .

به زیر شکم این جانور پایهٔ گردی تعبیه کرده‌اند و بر پشت آن نیز دهانهٔ ظرف را ساخته‌اند . جای چشم‌را گردکرده‌اند و پشت و پهلوی آن‌را

ziapour.com

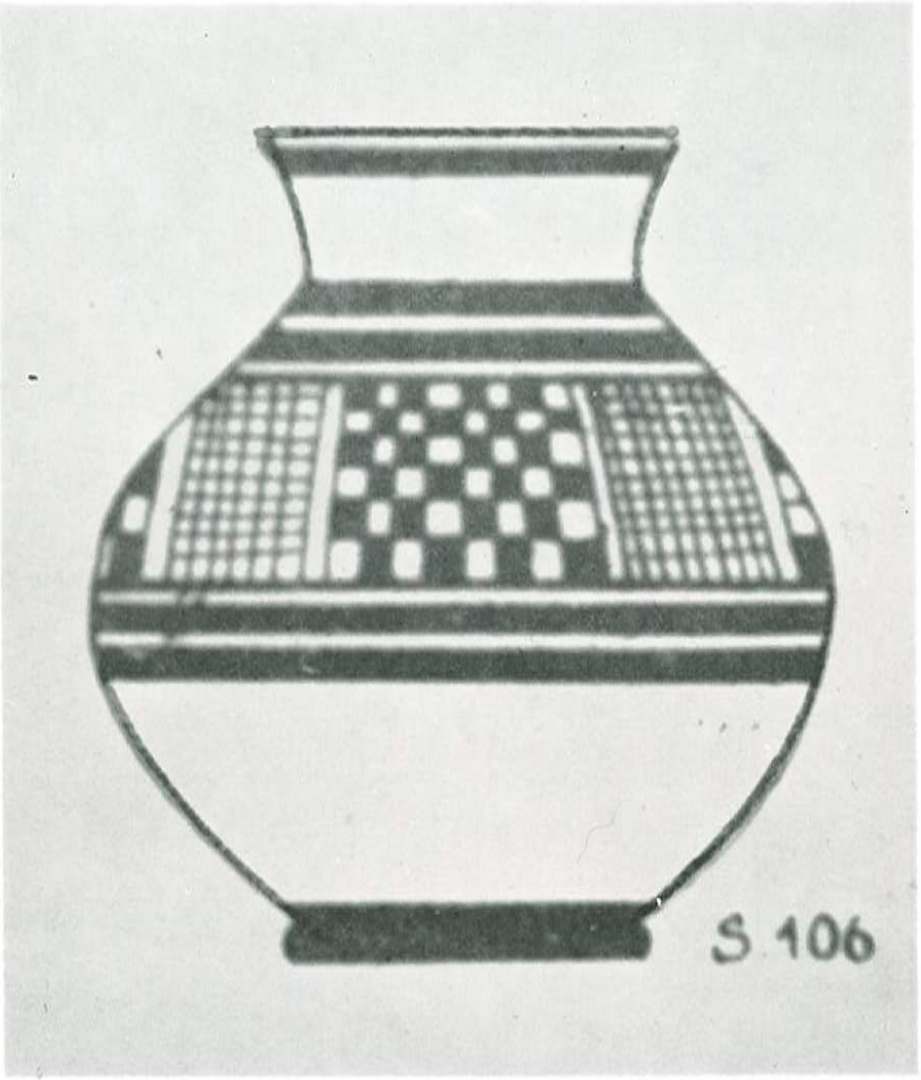
شکل (۱۴۷) خمره‌ای سفالی بشکل دومخروط ناقص که از قاعدهٔ بزرگ بهم وصل‌اند و دارای نقوش متقاطع و نواری کمربندی وشطرنجی میباشد . این سفال ، ازمکشوفه‌های تپهٔ «سی‌یلك» میباشد .

ziapour.com

شکل (۱۴۸) ظرف سفالی خمره‌ای شلغمی‌شکل پایه‌دار ، مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» که از نیمه بالا دارای نواری متوازی کمربندی و نقوش شطرنجی ومتقاطع تاگردنه میباشد .

ziapour.com

شکل (۱۳۹) طرحی از خمره‌ای سفالی مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» با همان نقش سفال بشمارهٔ (۱۳۸) با خطوط موازی کمتر .

ziapour.com

نقشین ساخته‌اند . شکل (۱۳۰) .

بن گردنهٔ این ظرف را با نواری پهن از رنگ تیره پوشانده‌اند . سپس از گردن تا حوالی دُم را در پشت با خطوط مایل طرح نموده‌اند . در انتهای این خطوط بر روی نوار سیاه پهنـــی چهار گوشیهای سفید درآورده‌اند که آنها را بوسیلهٔ یك خط از گوشه‌ای تا گوشهٔ دیگر را نصف کرده‌اند . ردیف پائین‌تر را با همین نقش پر کرده‌اند مگر که دراینجا متن کار ، رنگ سفال است ولی چهار گوشی‌ها به رنگ تیره میباشد . همین‌نقش با همین خصوصیت در ردیف سوم تکرار شده است . درحوالی دُم و جلوی سینه نیز هاشورهائی را که بصورت زیکزاك است بکار برده واین دوجا را زینت بخشیده‌اند .

بمنظورآشنائی با طرح این ظرف جالب ، چند طرح ازآنها را که پهلوی چپ و روبرو را مینمایانند و همچنین دوطرح ازهمین قبیل سفالها را با شماره‌های ۱۳۱ – ۱۳۲ – ۱۳۳ و ۱۳٤ ارائه میدهد .

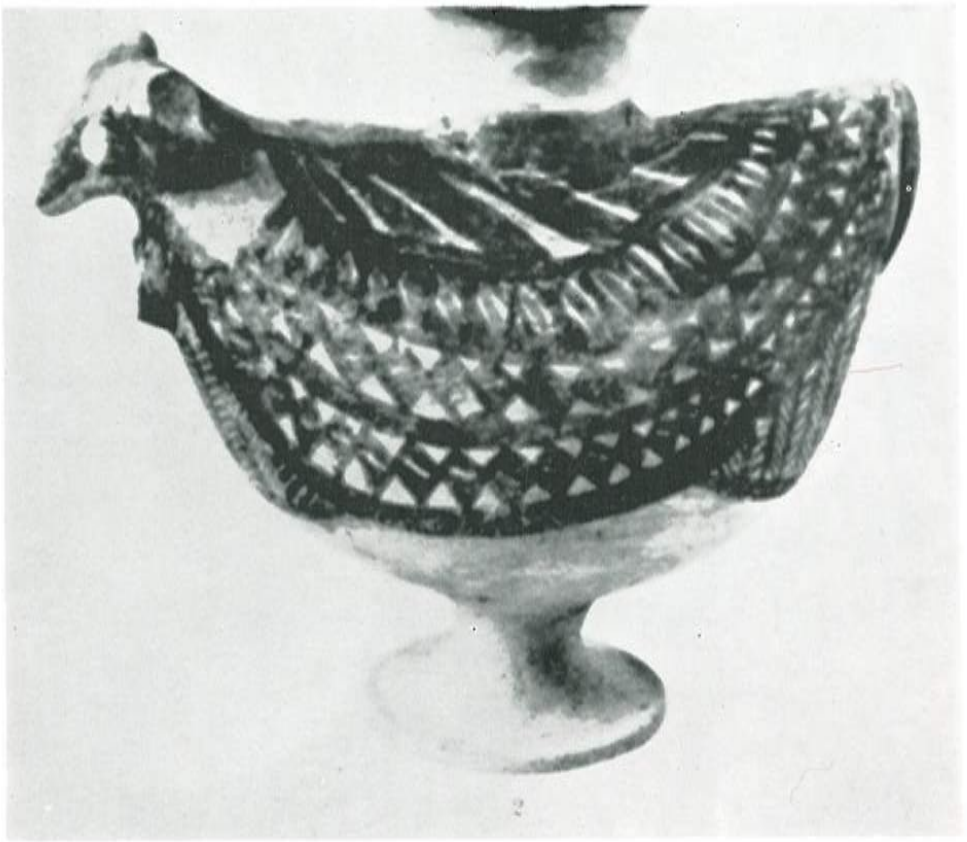
دو طرح اخیر از ظرفی است که قسمت اعظم آن از میان رفته و فقط تکه‌هائی از آن مانده که دارای نقش های شطرنجی و خطوط موازی است و میان این خطوط موازی را با خطوط زیکزاك پر کرده‌اند .

. . . . . .

درمیان ظروف سفالی مکشوفه از تپهٔ سی‌یلك سفالهائی هستند که دارای نقوش سه‌گوش متقاطع و یاشاخه‌های گیاهان میباشند که آنهارا ساده کرده طرحی تزئینی بوجود آورده‌اند .

در شکل (۱۳۵) که دو ظرف سفالی نشان داده شده ، یکی ازآنها (آن‌که درسمت راست واقع‌است) چنانکه دیده میشود دارای نقش‌سه‌گوش

ziapour.com

شکل (۱۳۰) ظرفی سفالی (پایه‌دار) به‌شکل حیوان (گوسفند، گاو، مرغ؟) وبهرجهت مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» که‌پشت وپهلوی آن ازنقوش متوازی، چهارگوشی وخط‌های پهن پرشده است.

ziapour.com

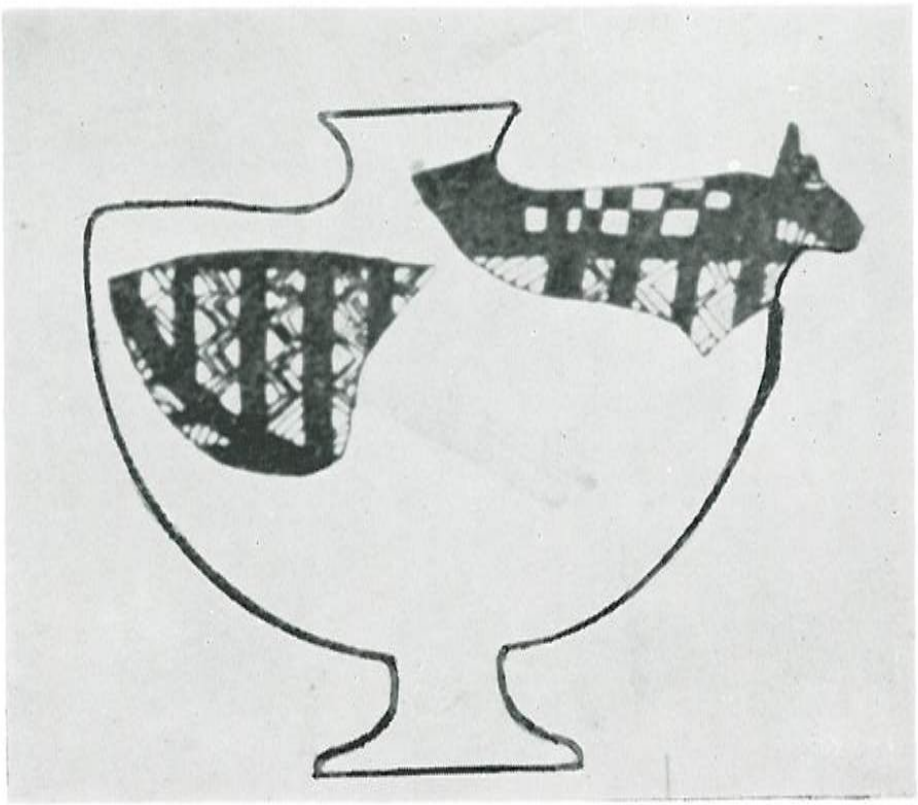
شکل (۱۳۱) طرح همان سفال بشماره (۱۳۰) که‌پهلوی چپ آنرا نشان میدهد.

ziapour.com

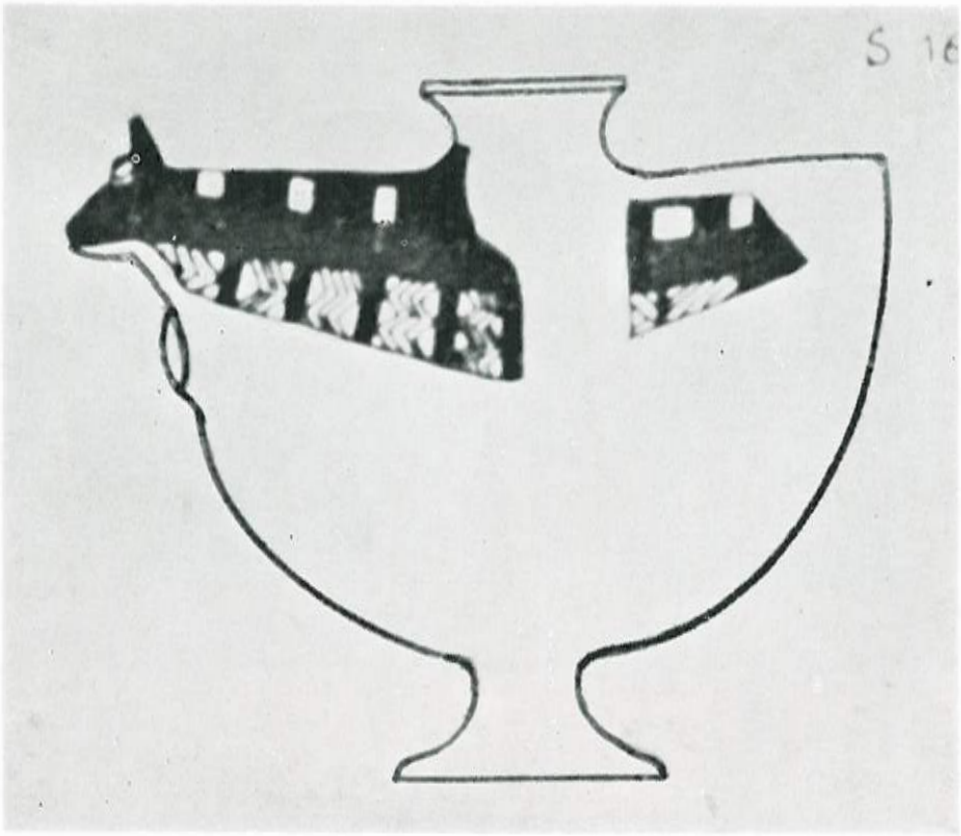
شکل (۱۳۳) طرح دیگری ازسفال بشمارهٔ (۱۳۰) که‌آنرا ازروبرو ارائه میدهد وبیشتر بمرغ مانند است .

ziapour.com

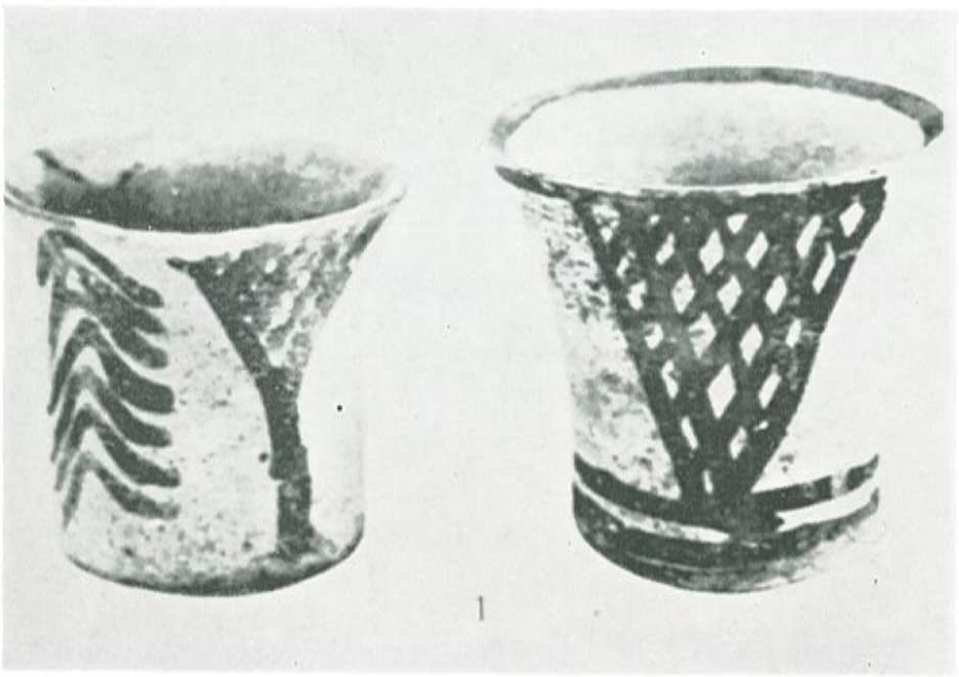
شکل (۱۳۳) طرحی نیز ازپهلوی راست سفال دیگری به‌شکل سفال بشمارهٔ (۱۳۰) که‌دراینجا هیکل عمومی گاورا ارائه میدهد و دارای نقشهای شطرنجی و خطوط پهن عمودی وطرحهای (۷ ــ ۸) است .

ziapour.com

شکل (۱۳٤) طرح دیگری ازسفالی باشمارهٔ (۱۳۳) که‌پهلوی چپ سفال‌را مینمایاند.

ziapour.com

شکل (۱۳۵) دو ظرف سفالی، بمانند لیوان، مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك». سفال سمت راست دارای نقش یك سه‌گوشی بزرگ است که باخطوط متقاطع پرشده است وسفال سمت چپ، نقش درختی‌را (بکمك خطوط متقاطع) ارائه میدهد و مضافاً دارای نقش برگها یا ساقه‌های منحنی است.

ziapour.com

متقاطع است . نوك این سه گوش درپائین و بر روی خطوط کمربندی پائین ظرف قرار دارد .

ظرف سفالی دیگر (آنکه درسمت چپ قرار دارد) طرحی از ساقهٔ درختی بر روی آن دیده میشود که شاخ و برگ این ساقه با خطوط متقاطع و بشکل سه‌گوش تا به لبهٔ ظرف رسیده است .

در سمت چپ این ظرف ساقهٔ گیاهی که برگهای قرینه دارد نقش شده است .

. . . . . .

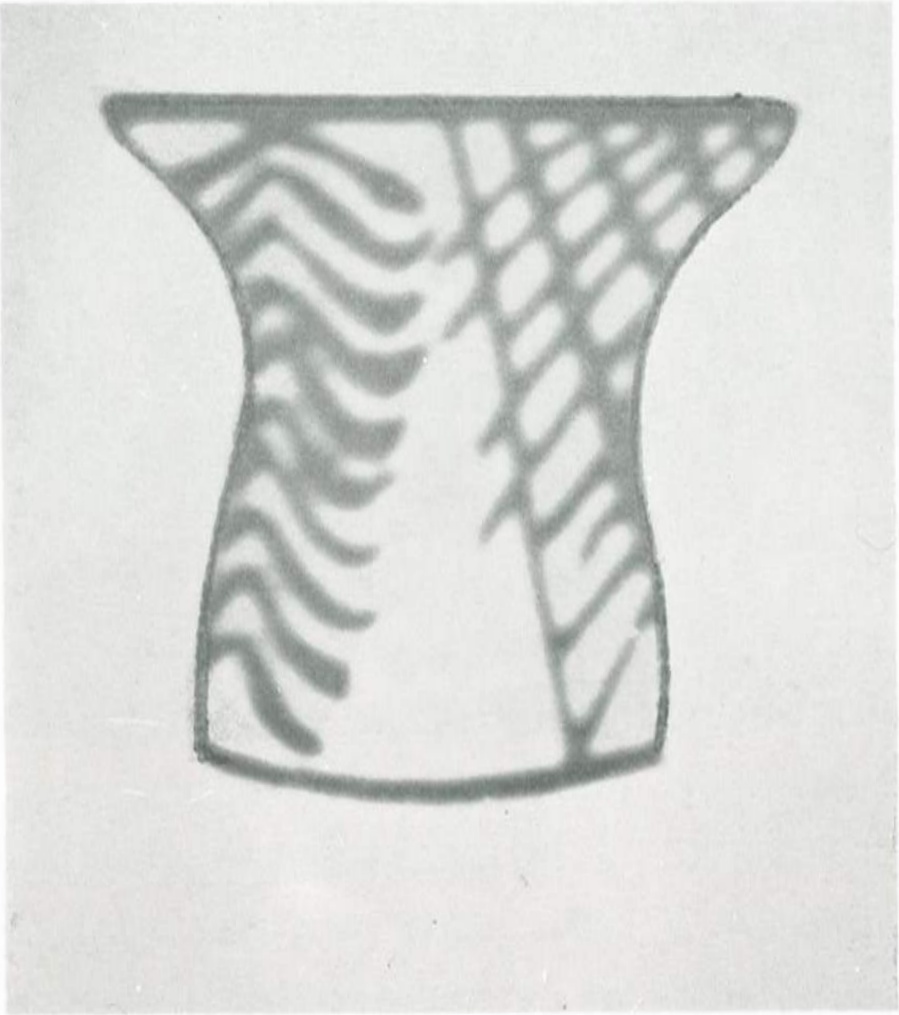
نظیرچنین نقش‌هائی‌را روی ظروف سفالی دیگری بکار برده‌اند . مانند طرحهائی‌که با شماره‌های (۱۳۶ – ۱۳۷ و ۱۳۸) ارائه شده است .

طرح بشمارهٔ (۱۳۶) بنقوش ظروف سفالی بشمارهٔ (۱۳۵) شباهت دارد ، و طرح بشمارهٔ (۱۳۷) با نقش یا طرح شاخه‌ای‌که دارای ساقه است، یادآور طرح شاخهٔ ظرف (۱۳۵) است که در سمت چپ ظرف سفالی طرح شده است و طرح بشماره (۱۳۸) علاوه بر سه گوشیهای با خطوط متقاطع دارای سه خط کمربندی در پائین میباشد .

. . . . . .

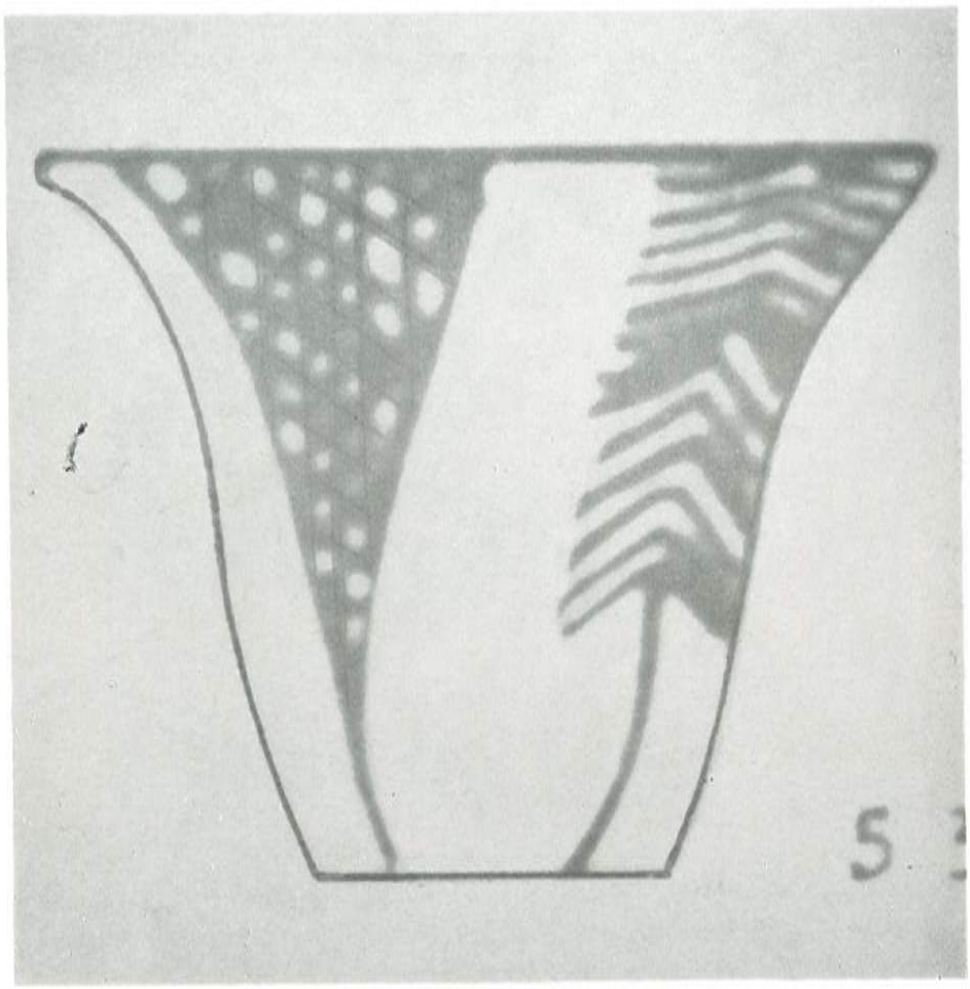
خطوط هندسی بشکلهای شطرنجی ، زیگزاك ، منحنی‌ها ، گردیها، موازی‌ها ودیگرخطوط ، زمینه‌های زیادی برای ایجاد ترکیب های مختلف در اختیار کوزه‌گر طراح گذارده بود و در سی‌یلك سفالهای فراوانی را سفالگران با این زمینه‌ها زینت بخشیده بودند . زمانی هم رسیده‌که شکلهای طبیعت اطراف سفالگران (مانند امواج جریان آبها، گل و برگهای گیاهان وپرندگان) زمینهٔ طرحهائی برای سفالگران شده بود .

ziapour.com

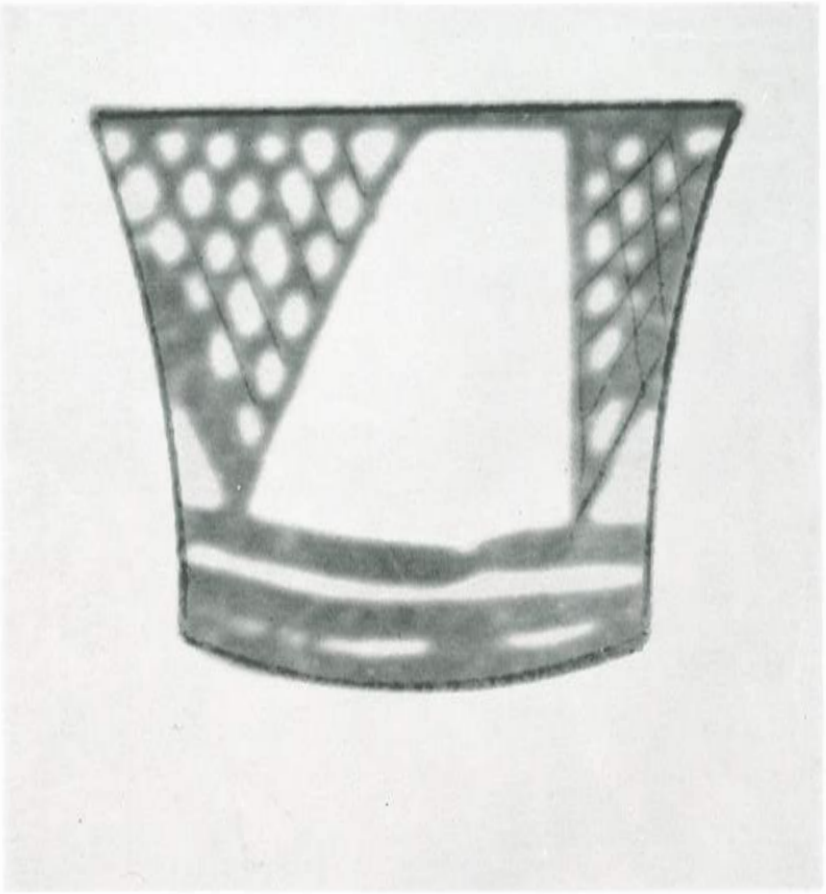
شکل (۱۳۶) طرح ظرف سفالی مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» بشکل لیوان دهان گشاد بانقش خطوط متقاطع و ساقه‌های منقوش درشکل (۱۳۵) .

ziapour.com

شکل (۱۳۷) طرح ظرف سفالی مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» بشکل گلدان و بانقش‌هائی‌که درسفال بشمارهٔ (۱۳۵) بکار رفته بوده است .

ziapour.com

شکل (۱۳۸) طرح ظرف سفالی لیوانی شکل (یا فنجانی) مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» که دارای نقوش سه‌گوشی پرشده باخطوط متقاطع است و مضافاً دربخش پائین (یا ، پایه) دارای سه خط موازی کمربندی میباشد .

ziapour.com

عادت به ترکیب‌های هندسی و شکل سفالها ، سفالگر طراح را وادار به رعایت حدود کار مینموده است .

. . . . . .

ظرفی سفالی مکشوفه از تپه سی‌یلك به هیئت استوانه و با دهانهٔ گشاد و ته نیمگرد در دست است که در درازای استوانه ترکیبی از خطوط موازی و موجی را بکار برده‌اند . شکل (۱۳۹) .

چنانکه شکل مزبور نشان میدهد لبهٔ ظرف سفالی رنگین شده و پائین استوانه نیز مانند بالا دارای خطی کمربندی است . از بالا تا پائین دو خط عمودی در جلو دیده میشود که قاعدتاً در طرف دیگر این ظرف باید تکرار شده باشد . ازهریك از خطوط عمودی خطوط افقی بسیاری موازی هم رسم کرده‌اند و چنانست که گوئی برگ بسیار پهن را از وسط ساقه نصف کرده باشد .

بر دو سوی این خطوط افقی طرحهای موجی شکل عمودی ساخته‌اند .

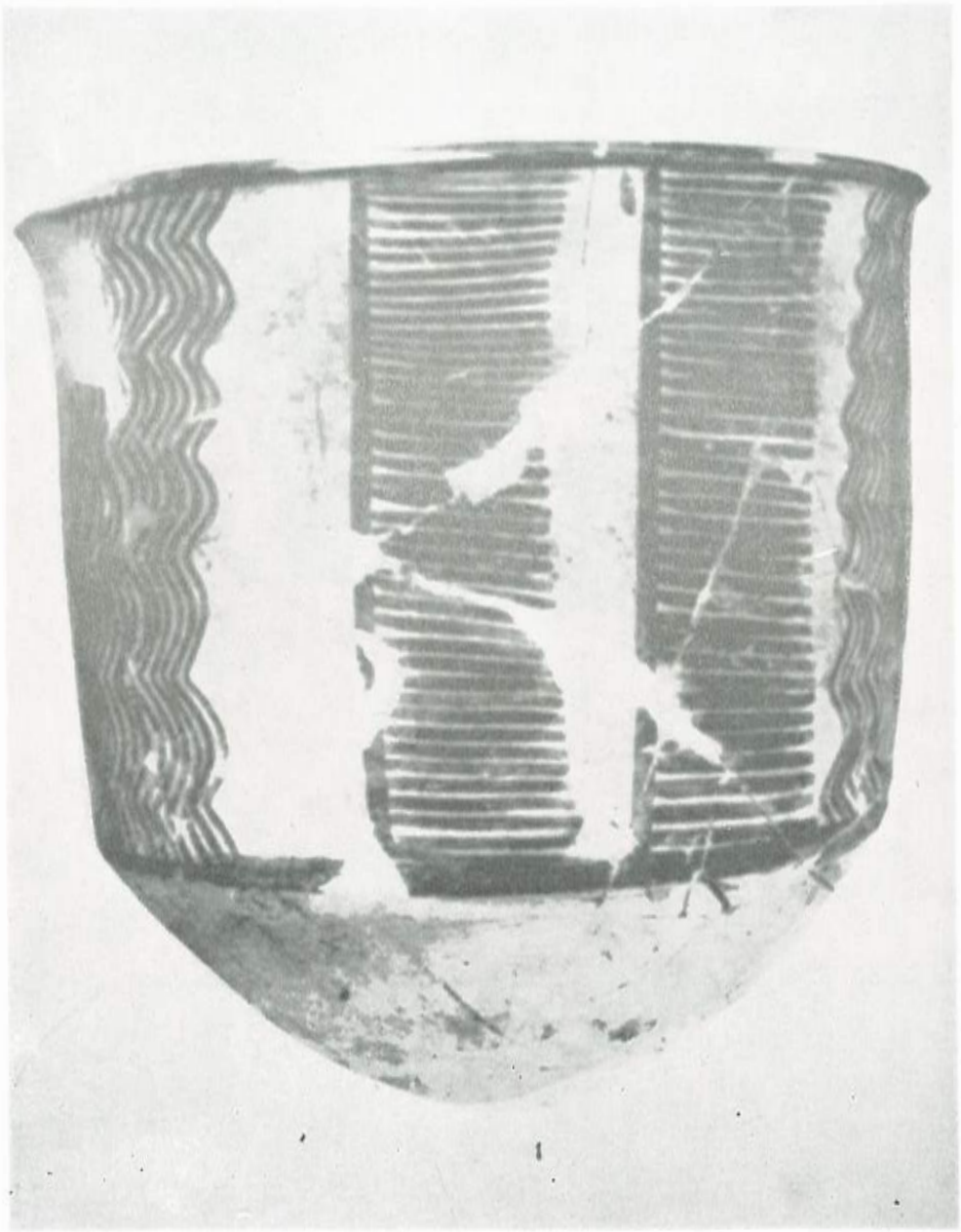
طرحی از این سفال را نیز با شمارهٔ (۱۴۰) می‌آورد .

. . . . . .

بر همین زمینه ترکیب‌بندی ، ظرف دیگری مکشوفه از تپه سی‌یلك هست که بدنهٔ آن بصورت استوانهٔ کوتاهی است و دارای پایه‌ای قیفی‌شکل میباشد . شکل (۱۴۱) .

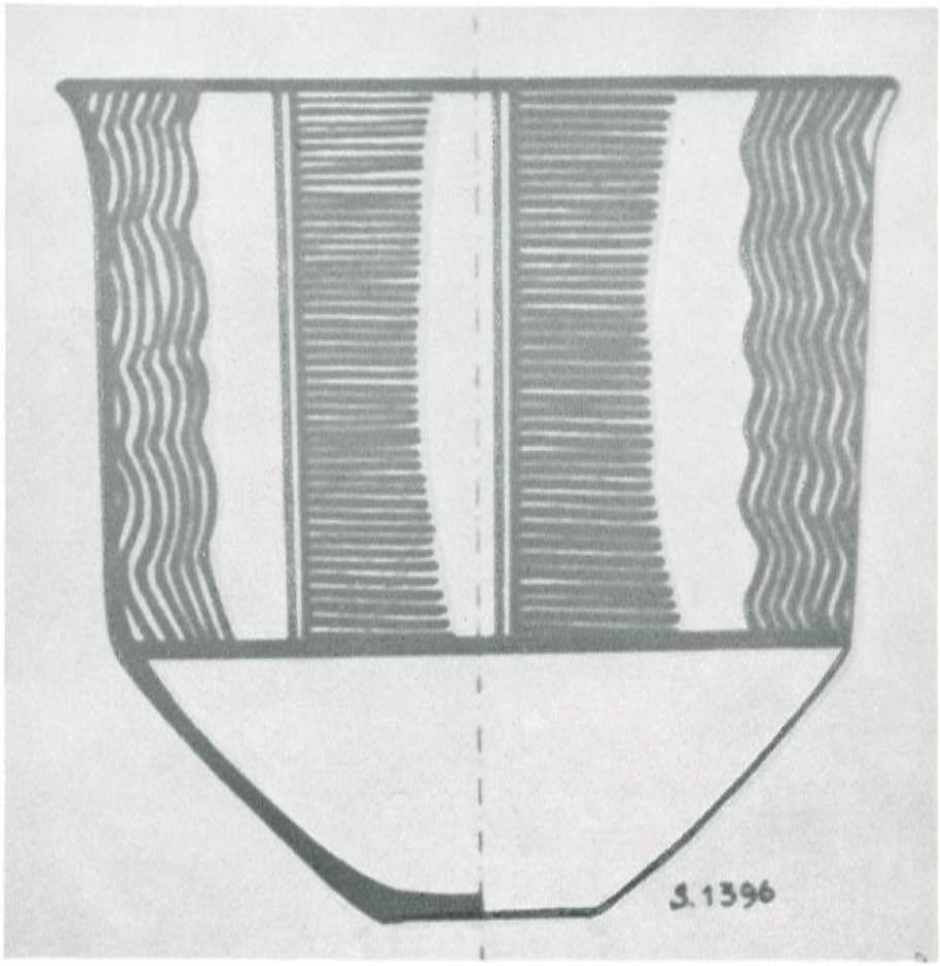
در این سفال نیز خطوط کوتاه افقی متصل بیك خط عمودی دیده میشود . ولی بجای خطوط موجی شکل ، چندین خط عمود پهلوی هم ساخته‌اند ودو خط آخر طرفین را با نیمدایره‌های سیاه زینت بخشیده‌اند و

ziapour.com

شکل (۱۳۹) ظرفی سفالی با ته نیمگرد وبشکل استوانه ، مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» دارای نقوش عمودی گیسوئی و شانه‌ای .

ziapour.com

شکل (۱٤۰) طرحی ازسفال بشمارهٔ (۱۳۹) .

ziapour.com

شکل (۱٤۱) ظرفی سفالی به‌شکل میوه‌خوری پایه‌بلند . مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» که دارای همان نقش سفال بشمارهٔ (۱۳۹) میباشد .

ziapour.com

مضافاً پایهٔ این ظرف را در بالا ، یك گردی داده‌اند و دو «سه گوشی» بلند نیز تا پائین روی آن طرح کرده‌اند .

آنچه به این ظرف سفالی قشنگی بخشیده ترکیب عمومی آنست که طرح آن با شماره (۱۴۲) تناسب آن را مینمایاند .

. . . . . .

طرح خطوط افقی با یك ساقه در اغلب کوزه‌های سفالی تپه سی‌یلك دیده میشود .

ظرف سفالی با شمارهٔ (۱۴۳) که طرحی از آن با شمارهٔ (۱۴۴) ارائه گردیده درست همان است که در سفال شمارهٔ (۱۳۹) دیده میشود .

یا ظرف سفالی با شمارهٔ (۱۴۵) که طرحی ازآن با شمارهٔ (۱۴۶) داده میشود نیز درهمان زمینه میباشدکه دوظرف سفالی ارائه شده هستند .

و کوزهٔ بشمارهٔ (۱۴۷) و یا طرح کوزهٔ بشمارهٔ (۱۴۸) نیز یادآورکوزه‌های ارائه شده درفوق میباشند .

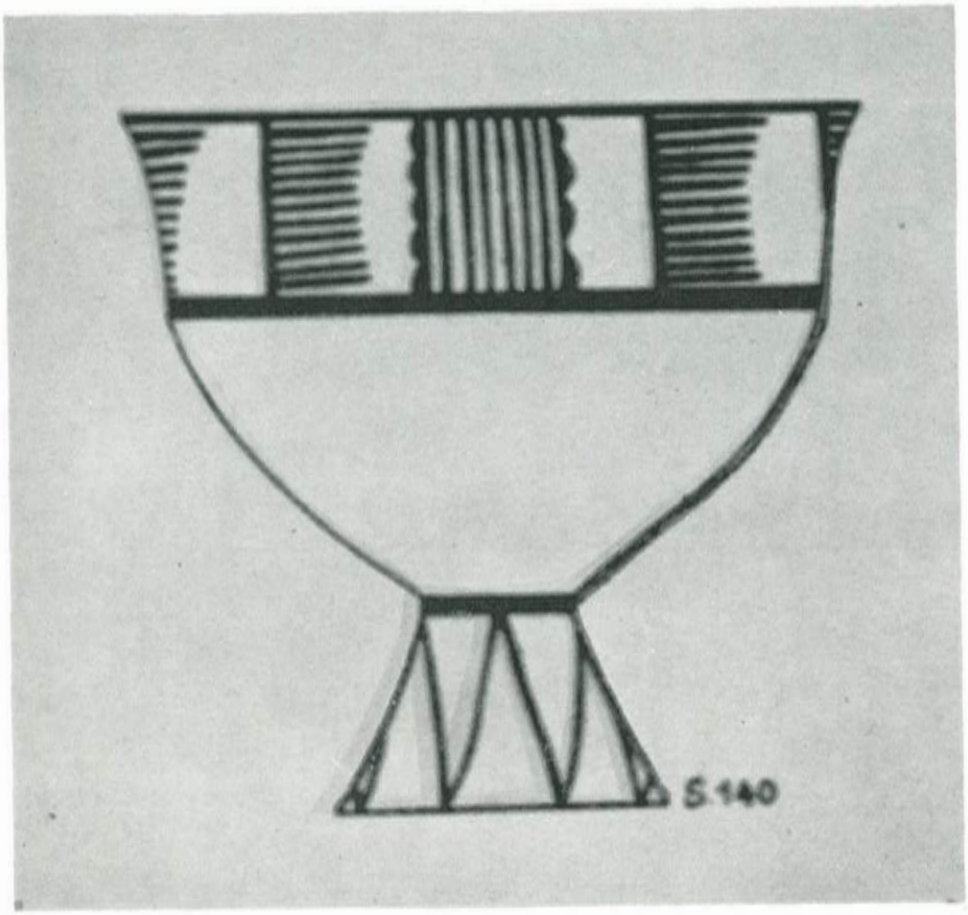
و طرح ظروف سفالی بشمارهٔ (۱۴۹ و ۱۵۰) یادآور ظرف بشمارهٔ (۱۴۲) میباشند . مگر که در سفال بشمارهٔ (۱۵۰) نقش روی پایهٔ قیفی شکل آن دو دسته خط موازی است و از آن (۱۴۹) کمربندی و منحنی میباشد .

. . . . . .

طرحی که با شمارهٔ (۱۵۱) ارائه میشود ظرفی سفالی را نشان میدهد که دارای دهانهٔ گشاد وتناسب بلند و پایهٔ باریك و بلند میباشد و انتهای پایه که به زمین می‌نشیند صفحه‌ای گرد میباشد .

این سفال بر لبهٔ خود طرحی کمربندی دارد و سپس سه خط پهن

ziapour.com

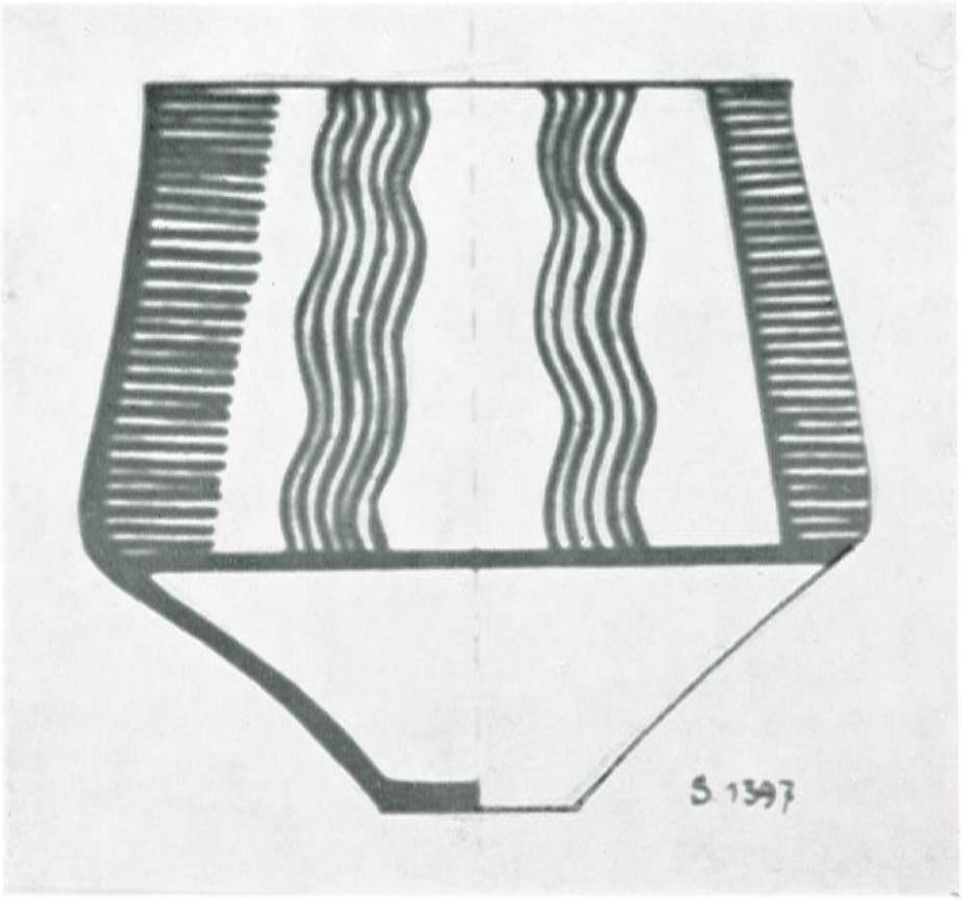
شکل (۱۴۲) طرح ظرف سفالی ارائه شده بشمارهٔ (۱۴۱) .

ziapour.com

شکل (۱۴۳) ظرف سفالی مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» به‌شکل مخروط ناقص با ته‌گله‌قندی (که‌باید قاعدتاً آنرا درچاله‌ای نشاند) بانقش خطوط منحنی موازی و شانه‌ای ، که یادآور ظرف سفالی باشمارهٔ (۱۳۹) ازهمین‌گونه نقش است .

ziapour.com

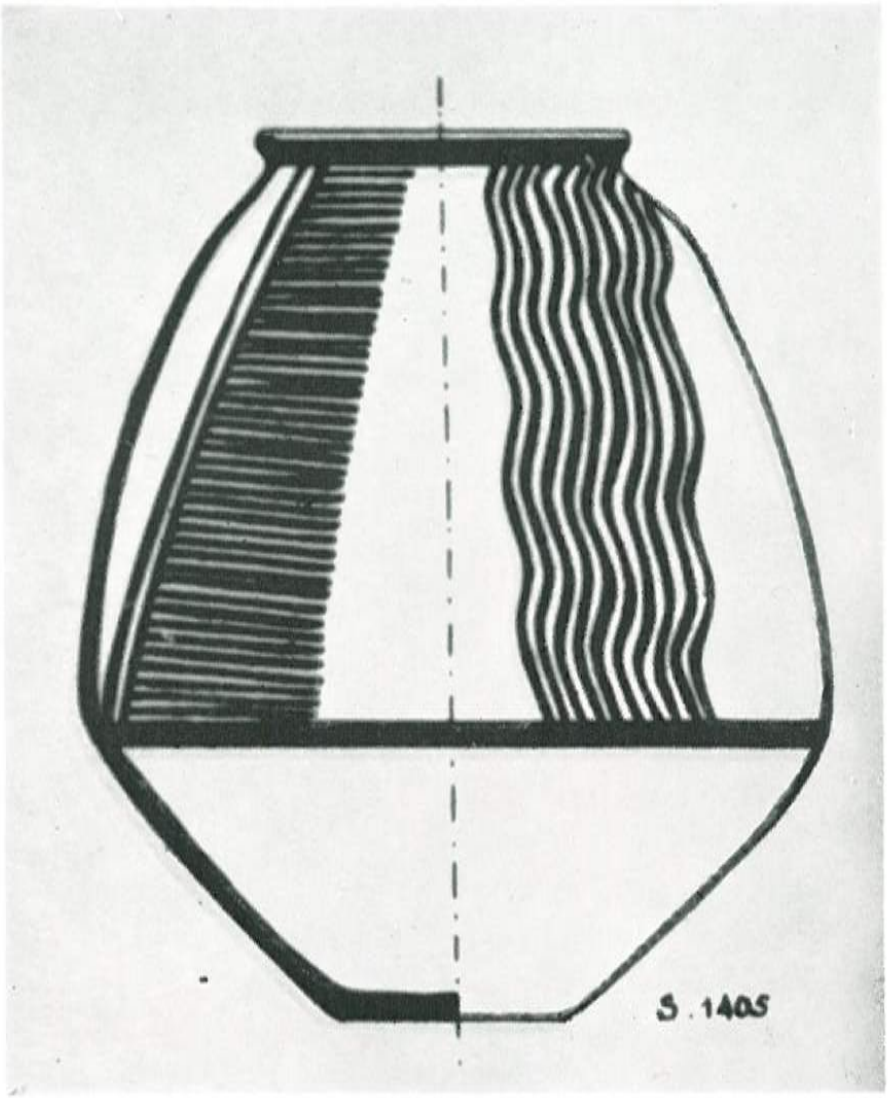
شکل (۱٤٤) طرح ظرف سفالی بشمارهٔ (۱٤۳)

ziapour.com

شکل (۱۴۵) ظرف سفالی‌ایکه ازتپهٔ «سی‌یلك» بدست آمده وخمره‌ای درشکل «امرود» است . ازبالا تاپائین این خمره با نقش انحناهای عمودی وموازی و شانه‌ای زینت شده‌است .

ziapour.com

شکل (۱٤٦) طرح خمرهٔ موصوف به‌شمارهٔ (۱٤٥) .

ziapour.com

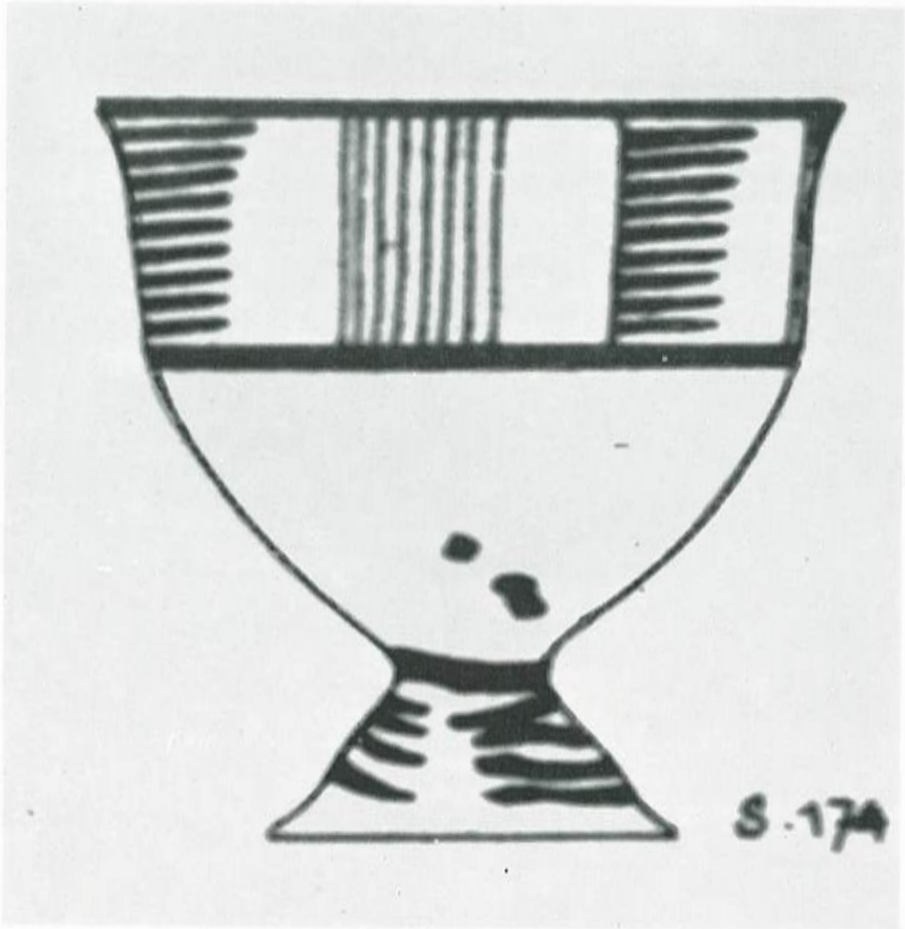
شکل (۱۴۷) ظرف سفالی دهانه فراخ بشکل خمره، مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» با ته گنبدی شکل، که مانند سفال بشمارهٔ (۱۴۵) دارای نقشهای انحنائی متوازی یا گیسوئی یا آبشاری وشانه‌ای میباشد.

ziapour.com

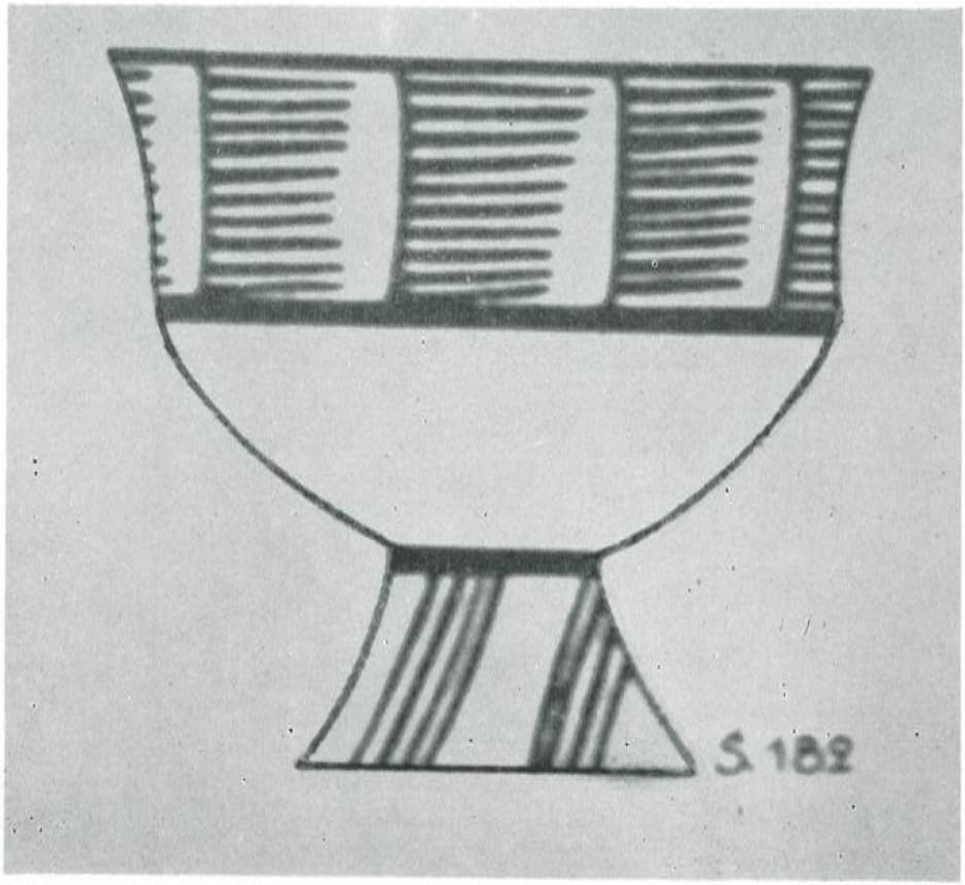
شکل (۱۴۸) طرح ظرفی سفالی مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» که از دو مخروط ناقص وارونه برروییهم تشکیل شده و دارای پایه و دهانهٔ مخروط ناقص وارونه میباشد. این سفال نیز همچون سفالهای بشمارهٔ (۱۳۹ ــ ۱۴۱ ــ ۱۴۳ ــ ۱۴۵ و ۱۴۷) منقوش است.

ziapour.com

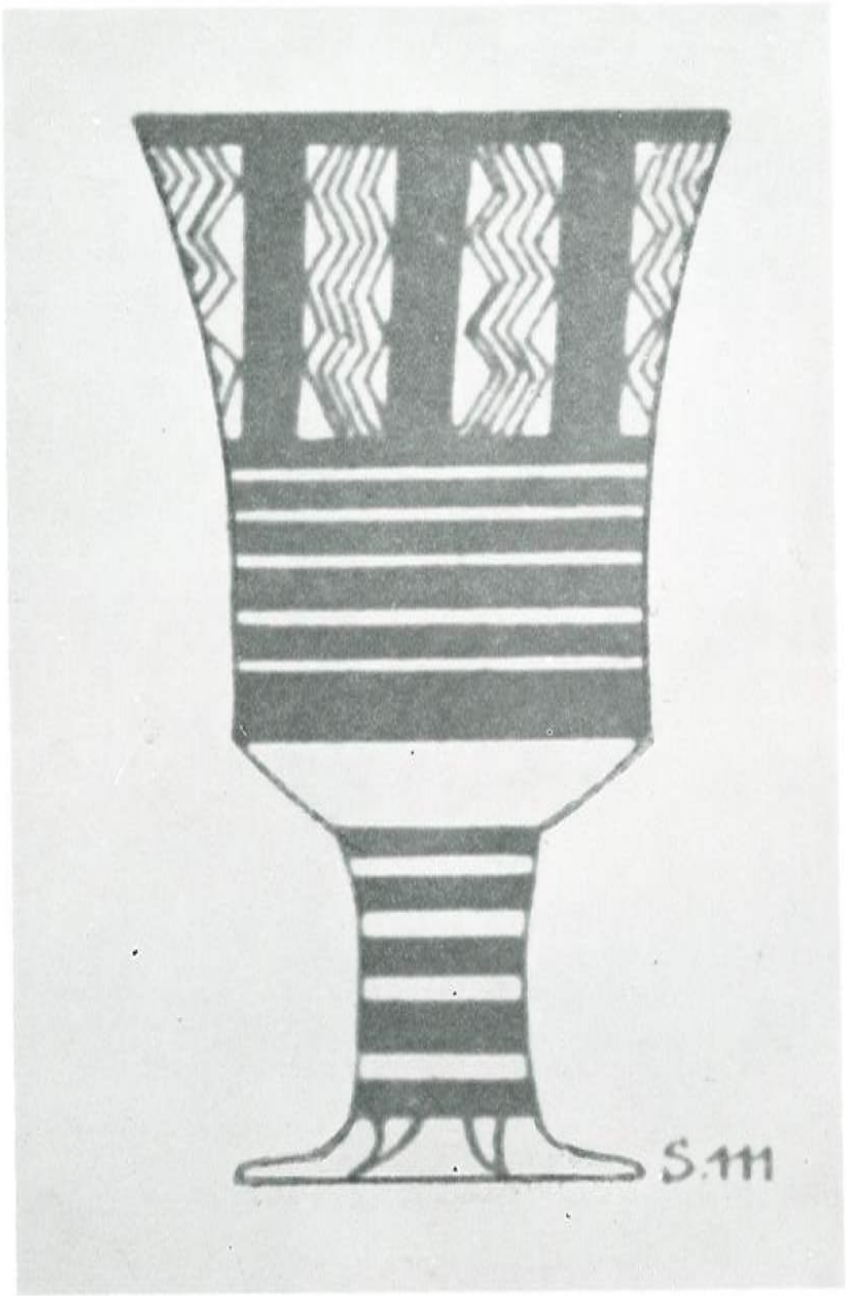
شکل (۱۴۹) طرح ظرف سفالی‌ای پایه‌دار بانقوش ظرفهای چندگانهٔ ارائه‌شده ، مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» .

ziapour.com

شکل (۱۵۰) طرح ظرف سفالی دیگری مشابه سفال بشمارهٔ (۱٤۹) ولی نقش پایهٔ‌آن ، خطوط مایل موازی هم می‌باشد .

ziapour.com

شکل (۱۵۱) طرح سفال مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» که بشکل گیلاس پایه‌بلند است و اندام پایه و مقداری از بلندی بدنهٔ گیلاس باخطوط موازی کمربندی نقش‌شده وبنقش بالا نوارهای موازی عمودی با فاصلهٔ دارد که میان هردوتای آنهارا خطوط (۷ ــ ۸) پرکرده است .

ziapour.com

عمودی از آن جدا شده که قاعدتاً بر گرداگرد ظرف ، این خطوط گشته‌اند. در وسط قد سفال ، خطوط عمودی به نخستین خط افقی پیوسته‌اند وبدنبال این خط نخستین ، خطوط فراوان دیگری تمامت بخش پائین ظرف را دربر گرفته وروی پایه نیز دو «سه‌گوشی» منحنی طرح شده است . در فاصلهٔ هردو خط عمودی این ظرف ، خطوط موجی بصورت زیکزاك پرشده‌اند .

. . . . . .

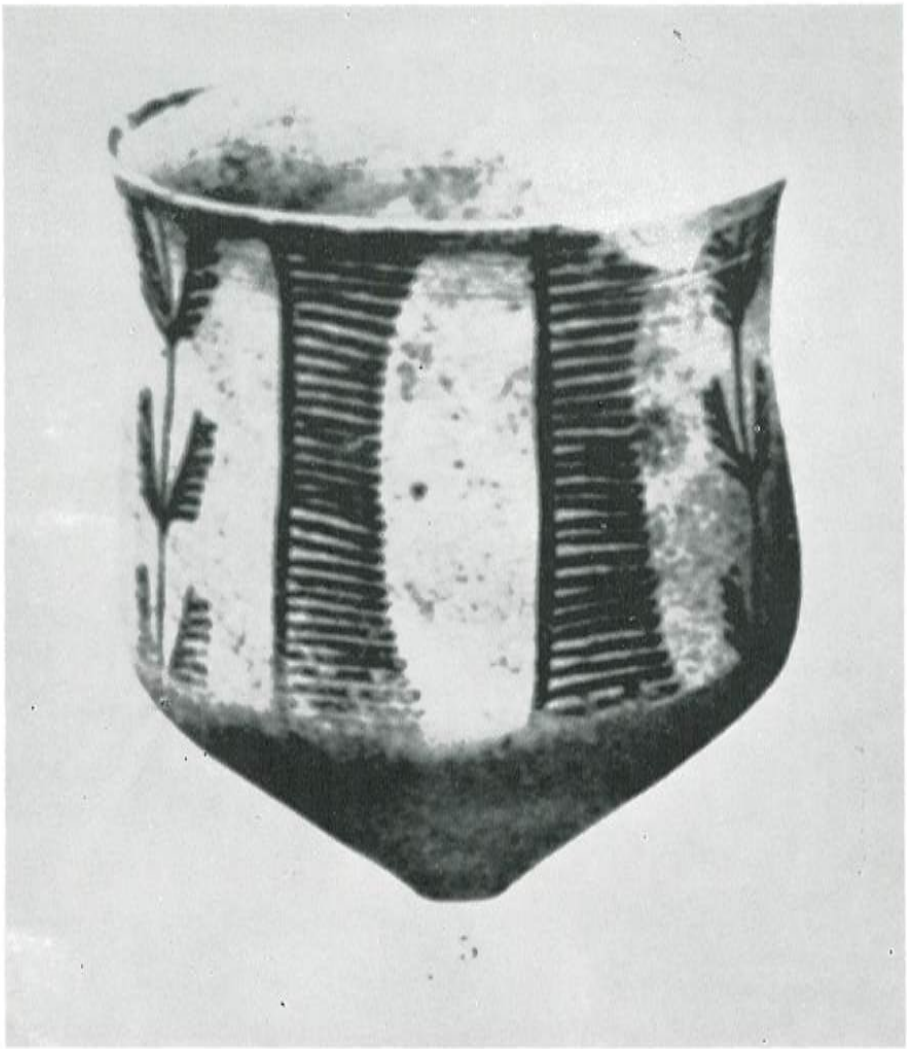
دریکی ازظروف سفالی مکشوفه از تپه سی‌یلك ، نقش خطوط افقی بسیاری که از یکسو به خطی عمودی وصل‌اند (ویادآور نیمی ازساقهٔ برگ میباشند) در طرفین خود ساقهٔ دیگری دارند که در آنها بفواصل ، نیمبرگیهای قرینه تا بالا نقش شده‌اند . بزرگشدهٔ این نیمبرگیها گوئی برروی ظروف سفالی مختلف که ارائه شده‌اند جلوهٔ خاصی گرفته‌اند ، وجداگانه زمینهٔ زینتی یافته‌اند. نقش ساقهٔ متقارن این‌ظرف سفالی باخطوط افقی دوگانه‌ای که هریك بر روی یك خط عمودی چون ساقه‌ای خودنمائی میکنند مطالب زیادی را روشن میکنندکه درجای خود ازآن بحث خواهد شد . شکل (۱۵۲)

بهرانجام . این نقش که با طرحهای کوتاه افقی متصل به یك ساقه درظروف سفالی (که تاکنون ارائه شده) درظروف فراوان دیگری جدا حلوه‌گر شده است :

در ظرف سفالی پایه‌داری که با نقوش مثلث یا نیم لوزی لبه هایش زینت یافته ، دیده میشودکه درمیان خطوط عمودی موازی جدا نشان داده شده‌اند . شکل (۱۵۳) .

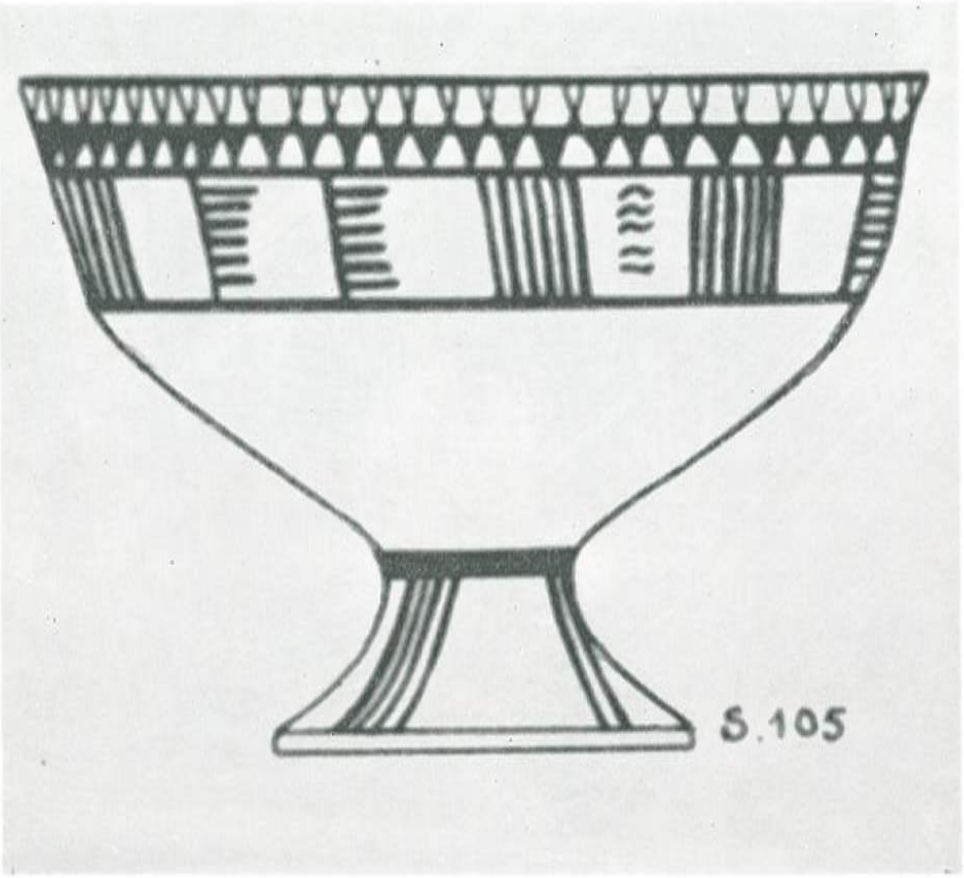
سفالگر طراح ازاین نیم‌برگی‌ها بصورت نقوش زینتی استفاده

ziapour.com

شکل (۱۵۳) ظرف سفالی ته شلغمی با بدنهٔ بلند، مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» که‌دارای نقش‌های شانه‌ای و ساقه و برگ است.

ziapour.com

شکل (۱۵۳) طرح ظرف سفالی پایه‌دار ، مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» که‌دارای نقش‌های سه‌گوشی سیاه و سفید و خطوط عمودی است . پایه‌اش نیز بادسته خطهائی (موازی) زینت شده است .

ziapour.com

نموده است .

درهمین سفال ، چندین خط که بصورت (مَّدی آ) طرح شده‌اند یادآور پرندگانی درحال پروازند .

همین طرح در سفال دیگری بصورت دیگری بنمایش آمده است . درشکل (۱۵٤) که پرندگان را بصورت (۷) طرح نموده‌اند .

یا در شکل (۱۵۵) پرندگان را بصورت (۸) ساخته‌اند که دستجمعی بپرواز درآمده‌اند .

همچنین در شکل (۱۵٦) بهمین صورت آمده است . ولی بهتر آنرا در شکل (۱۵۷) میتوان دید .

این طرح که ظرفی سفالی را نشان میدهد در ردیف بالا پرندگان را نقش کرده‌اند و در ردیف پائین طرحهای موجی و نیمبرگی دارد ، پرندگانی که برروی‌این‌سفال طرح‌شده‌اند ازنوع پرندگان درازپا میباشند که هم از پهلو و هم روبرو آنهارا نمایش داده‌اند . طرح روبروی آنها در حالت پرواز است .

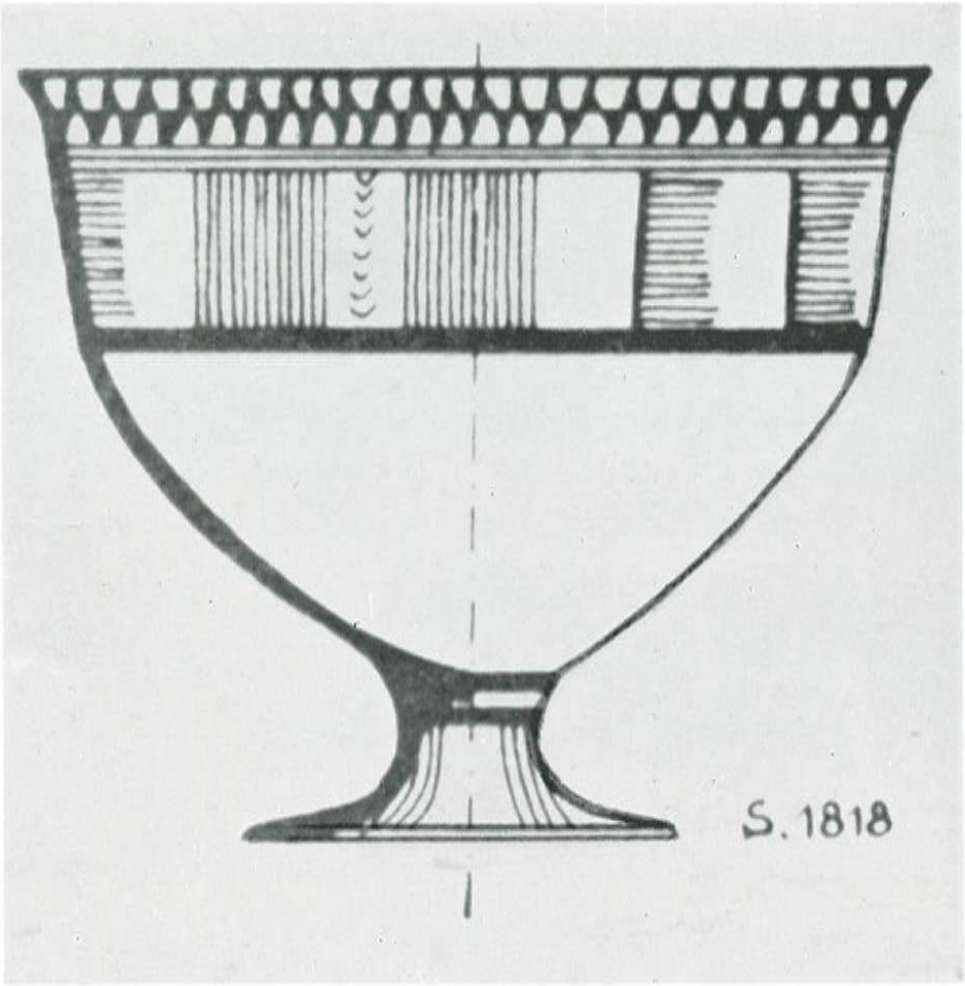
. . . . . .

نظیر این پرندگان را در ظروف سفالی دیگری طرح کرده‌اند و آنان را اغلب بصورت تزئینی و پرواز دستجمعی و مرتب نقش نموده‌اند .

بر ظرف سفالی مکشوفه از تپه سی‌یلك که دارای پایهٔ نیم‌قرقره‌ای میباشد پرندگان زیادی‌را نقش‌کرده می‌بینیم (شکل ۱۵۸) که بطورعمودی بر روی همدیگر ساخته شده‌اند و در میان دسته‌های آنها نیز نیمبرگیهارا طرح نموده‌اند .

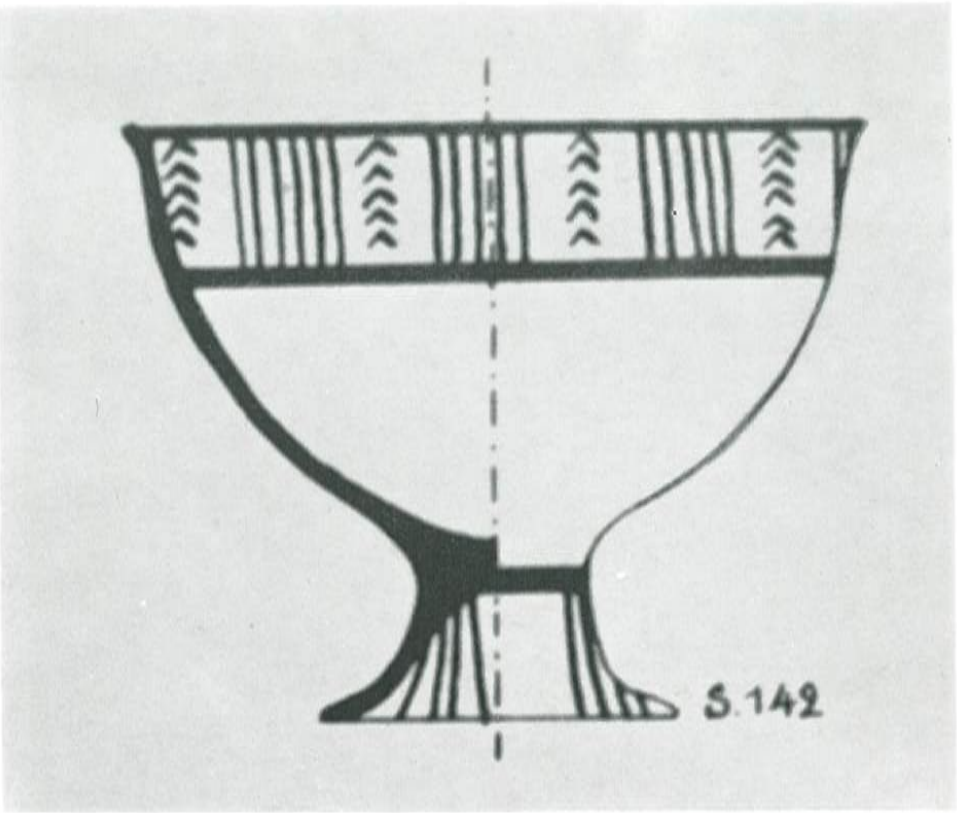
طرح این سفال با شمارهٔ (۱۵۹) داده میشود .

ziapour.com

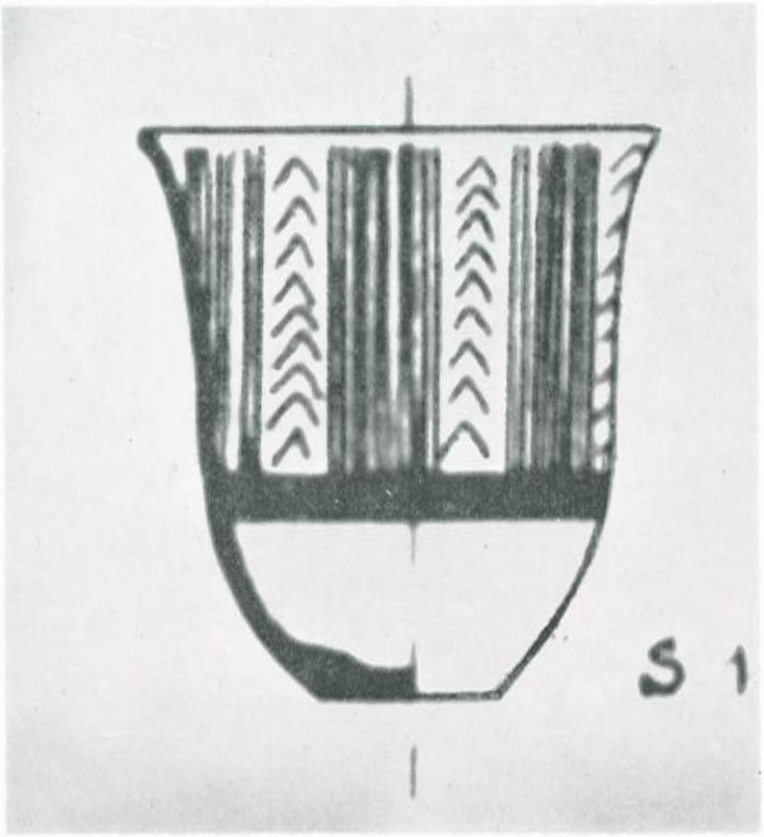
شکل (۱۵٤) طرح سفال دیگری مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» که‌دارای نقش سفال بشمارهٔ (۱۵۳) میباشد مگرکه درترکیب سه‌گوشیهایش باآن دیگری اختلاف دارد .

ziapour.com

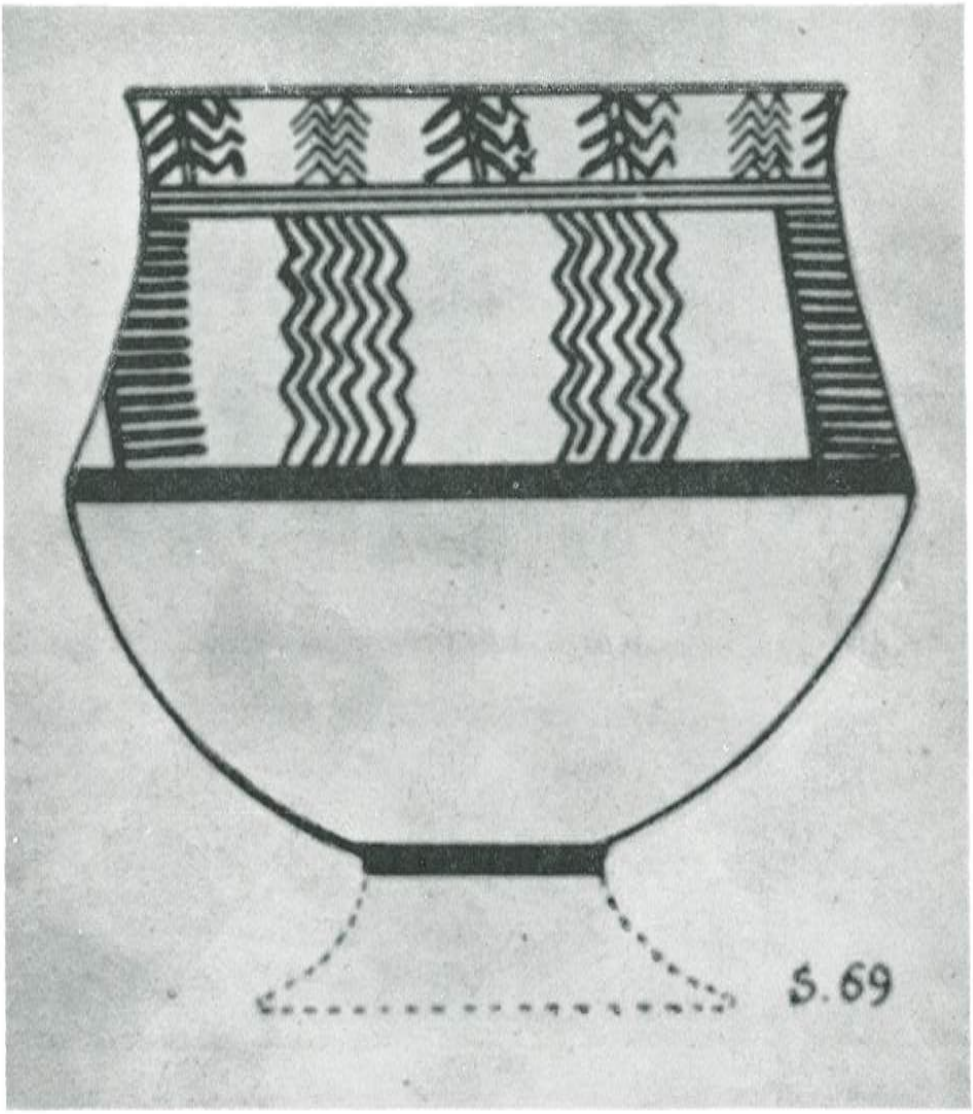
شکل (۱۵۵) طرح سفال‌دیگری از تپهٔ «سی‌یلك» که نقش‌پرندگان‌در آن بصورت (۸) است ودسته‌ای درحال‌پرواز‌ند.

ziapour.com

شکل (۱۵٦) طرح سفالی دیگرگ، بشکل لیوان ساخته شده و دارای همان نقوش چند ظرف قبلی است. این سفال نیز ازتپهٔ «سی‌یلك» بدست آمده‌است.

ziapour.com

شکل (۱۵۷) طرح ظرف سفالی مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» . دراین ظرف چنانکه دیده میشود در ردیف بالا پرندگانی‌را برروی‌هم نقش‌کرده‌اند و یادآور طرحهای پرندگان درظروف ارائه شدهٔ قبلی میباشند .

ziapour.com

شکل (۱۵۸) ظرف سفالی پایه‌داریکه نقش پرندگان‌را بزرگتر و مشخص‌تر دارد. این سفال نیز از تپهٔ «سی‌یلك» بدست آمده است.

ziapour.com

شکل (۱۵۹) طرح سفال بشمارهٔ (۱۵۸) .

ziapour.com

در ظرف سفالی بشمارهٔ (۱۶۰) که طرحی ازآن با شمارهٔ (۱۶۱) داده میشود ، ردیف گردنهٔ ظرف را نقش پرندگان پر کرده و بدنهٔ آن را با خطوط موجی و نیمبرگی پر نموده‌اند .

. . . . . .

طرحی دیگر از ظرف سفالی مکشوفه از سی‌یلك هست که نیز ردیف گردنه را با نقش پرندگان بزرگ پرکرده‌اند و بدنهٔ آن را با نقش موجی و نیمبرگی زینت بخشیده‌اند . شکل (۱۶۲) .

. . . . . .

نظیر این قبیل ترکیب‌بندی و نقش‌بندی را ظروف دیگری ارائه میدهند که دارای نقش پرندگان است و نقوش زینتی آن‌ها مرکب از خطوط متقاطع و شطرنجی است که تاکنون با آن آشنائی یافته‌ایم . مانند سفالی‌که با شمارهٔ (۱۶۳) و طرح آن با شمارهٔ (۱۶٤) ارائه میشود .

. . . . . .

چنانکه در شکل مزبور دیده میشود . پس از طرح یك ردیف پرندگان عظیم‌الجثه ، ردیف نقطه‌چین وپس ازآنها ردیف شطرنجی وسپس خطوط متقاطع مایل را بکار برده‌اند .

طرح بشمارهٔ (۱۶۵) که تکه‌ای ازسفال مکشوفه از تپه سی‌یلك را نشان میدهد ، ردیف بالای آن را با نقش پرندگان پر کرده‌اند وپائین‌تر و آخرین ردیف نیز با طرح خطوط متقاطع زینت شده و وسط این دورا با سه‌گوشی‌هائی که سرشان بهم چسبیده پر شده است .

. . . . . .

ظرف سفالی‌دیگری نیز پرندگان را نشان میدهد ولی این پرندگان

ziapour.com

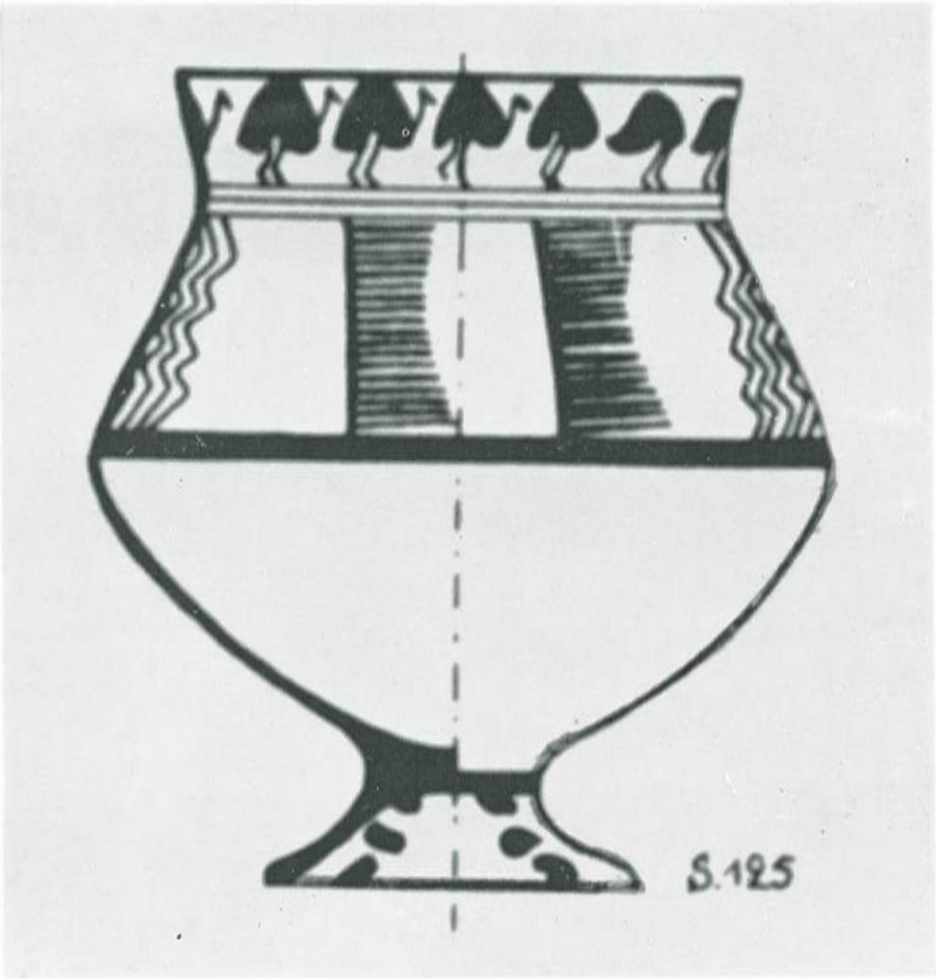
شکل (۱۶۰) ظرف سفالی پایه‌دار ، مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» که دربخش بالا نقشهای پرنده ازصورت جمعی درآمده و تك تك و بدنبال هم طرح شده‌اند .

ziapour.com

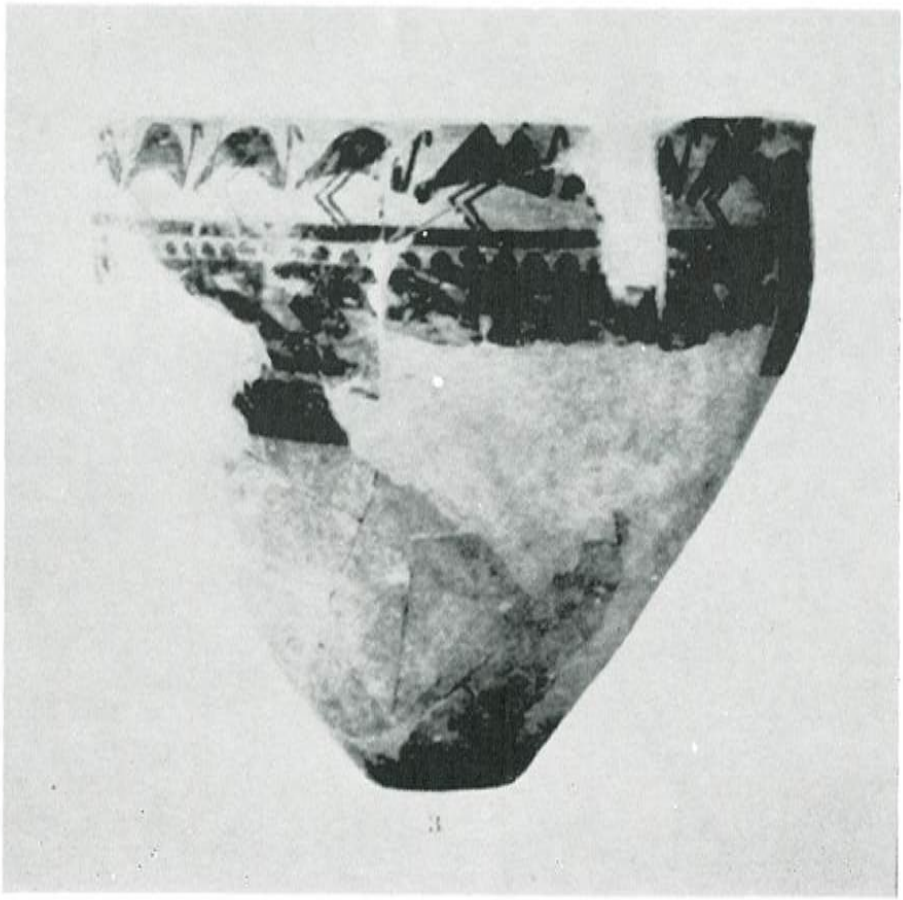
شکل (۱۶۱) طرح سفال بشماره (۱۶۰) .

ziapour.com

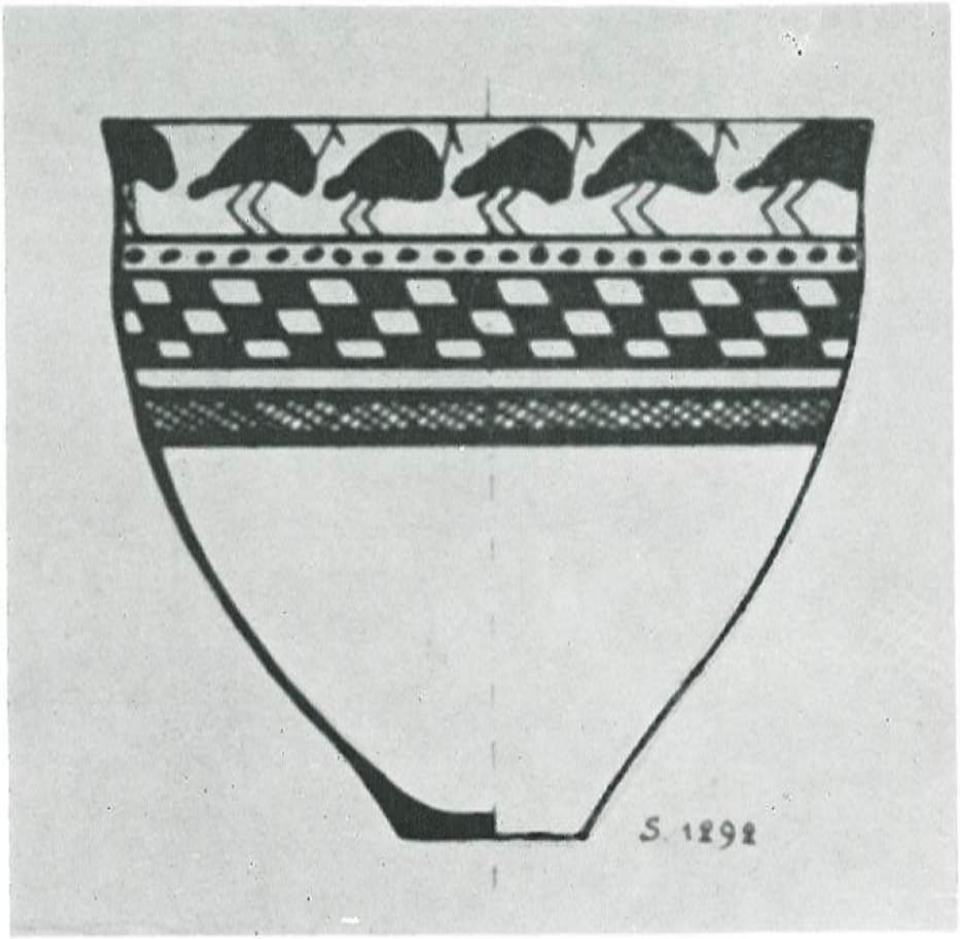
شکل (۱۶۳) طرح ظرف سفالی دیگری که نیز در بخش بالای آن مرغهای سنگینی را نقش کرده‌اند . و پایهٔ ظرف‌را هم بانقطه‌چین زینت نموده‌اند .

ziapour.com

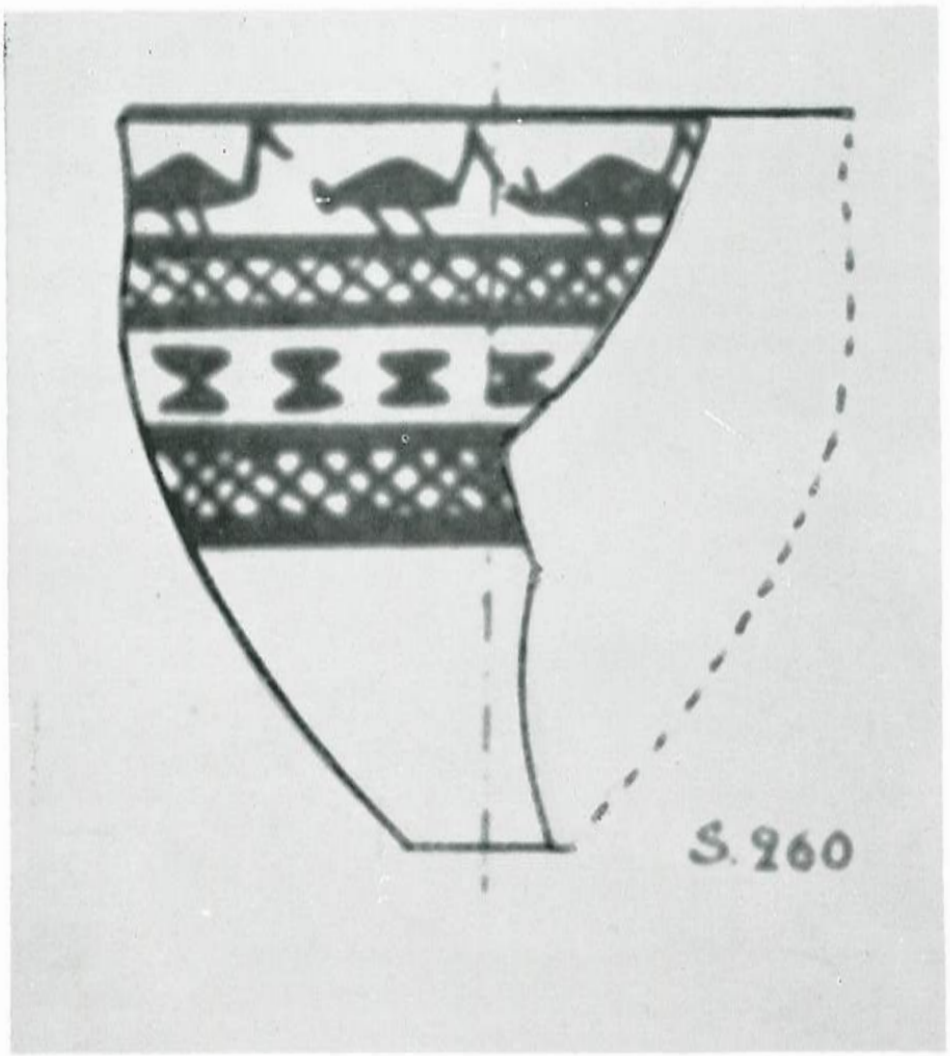
شکل (۱۶۳) ظرف سفالی ازگیلی‌شکلی‌که درلبهٔ بیرونی خود نقش پرندگان پادراز دارد. این سفال ازتپهٔ «سی‌یلك» بدست آمده است.

ziapour.com

شکل (۱٦٤) طرح سفال بشمارهٔ (۱٦۳) که‌علاوه برپرندگان پادراز ، طرح شطرنجی آن‌که درنقش اصلی ، درست نموده نمیشد ، دراینجا ترکیب عمومی نقوش ، روشن‌است .

ziapour.com

شکل (۱۶۵) طرحی ازظرفی دهانه‌گشاد مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» که‌نقش روی آن، عبارت ازپرندگان بدنبال هم و دونوار موازی کمربندی است که روی نوارها را باخطوط متقاطع پر کرده‌اند.

ziapour.com

بنظر میرسند که ازنوع پرندگان سنگین و کم‌پرواز باشند . درردیف پائین این پرندگان دو خط موازی کمربندی طرح کرده‌اند و سپس از خطوط متقاطع مایل استفاده نموده‌اند .

این ظرف که با شمارهٔ (۱٦٦) ارائه میشود طرحی نیز از آن با شمارهٔ (۱٦۷) داده میشود .

. . . . . .

درمیان سفالهای ارائه شدهٔ قبلی (دراین‌کتاب) تعدادی سفال معرفی شده‌اند که با خطوط افقی – عمودی زینت شده بودند ، و میدانیم که‌کوزه‌گران تپهٔ سی‌یلك به انحاء مختلف این خطوط را ببازی گرفته و نقش‌ونگارها بوجود آورده‌اند .

چند سفال دیگر نقش‌هائی از نوع دیگر را در زمینهٔ استفاده از خطوط عمودی و افقی و مربعات نشان میدهند که برای مزید آگاهی و آشنائی به انواع مختلف ترکیب‌بندی دراینجا می‌آورد :

طرحی از ظرفی سفالی که با شمارهٔ (۱٦۸) داده میشود بر لبهٔ خود طرح کمربندی دارد و نواری پهن در سمت چپ نشان میدهد (که از نظر قرینه سازی شاید که روی دیگر آن همین خط را داشته باشد) و پس ازاندك فاصله ، تعدادی خطوط عمودی نقش شده که خطی پهن‌تر از خود آنها میان همهٔ آنها را گرفته است . در پائین‌تر از این نقوش سه خط‌کمربندی ساخته شده که نسبت به نقوش ردیف بالای این ظرف دارای ضخامت و خشونت است .

. . . . . .

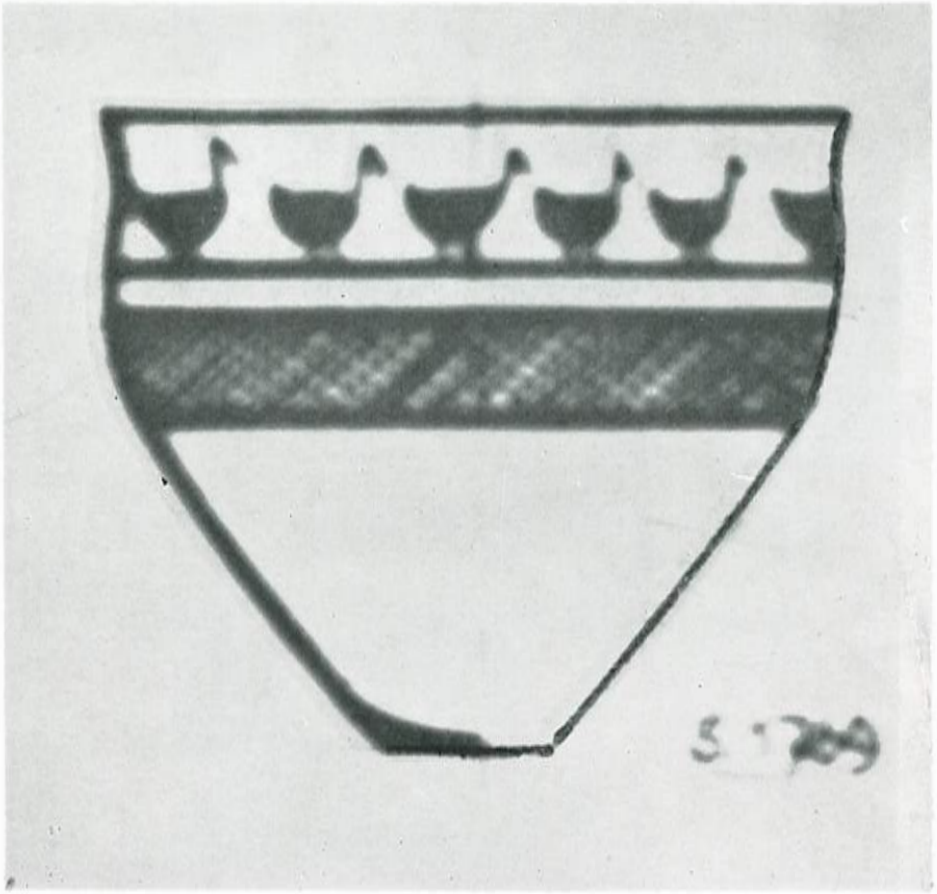
طرحی ازظرفی‌دیگرمکشوفه از سی‌یلك هست که پائین بدنهٔ سنگین

ziapour.com

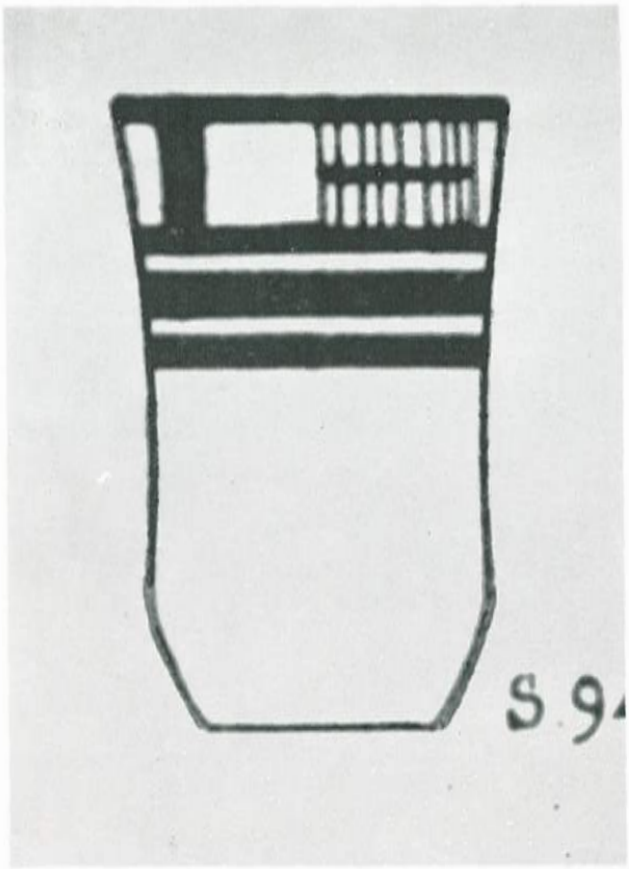
شکل (۱٦٦) ظرف سفالی‌ای بشکل تغار که باپرندگان پاکوتاه بدنبال‌هم وخطوط موازی کمربندی نقش‌شده و نوار داخلی از خطوط متقاطع پرشده است . این سفال نیز از تپهٔ «سی‌یلك» بدست آمده‌است .

ziapour.com

شکل (۱۶۷) طرح سفال بشمارهٔ (۱۶۶) .

ziapour.com

شکل (۱۶۸) طرح ظرف سفالی‌ای بشکل لیوان یاستکان، که‌بخش بالای آن باخطوط متوازی کمربندی وخطوط عمودی زینت شده‌است . این‌سفال از تپهٔ «سی‌یلك» بدست آمده‌است .

ziapour.com

آن بر روی پایه‌ای قرار دارد ، دور بدنه‌اش را خطوط عمودی پر کرده و «دو» جا خالی چهارگوش دارد که بطور معمول درظروف دیگر این جا خالی بوسیلهٔ پرندگان پر شده است . پایهٔ این ظرف دو خط کمربندی دارد و بر بدنهٔ پایه نیز خطوط زیکزاکی « ۷ – ۸ » را بکار برده‌اند . شکل (۱۶۹)

براین زمینه نقش و نگار، سفالی مکشوفه از سی‌یلك که با شمارهٔ (۱۷۰) ارائه میشود زینت شده است .

این سفال که بشکل لیوان و با ته نیمگرد ساخته شده ، بیشتر از نصف آن منقوش است . درردیف بالا ، دو خط موازی هست و پس از فاصله‌ای مقداری زیاد خطوط عمودی را پهلوی هم ردیف کرده‌اند و میان همهٔ آنها را سه خط موازی افقی گرفته است .

ردیف پائین این سفال با سه خط‌کمربندی موازی و پهن زینت شده است .

. . . . . .

همچنین ، ظرف سفالی دیگری مکشوفه ازسی‌یلك‌هست که تا بیشتر ازنیمه منقوش است چنانکه در شکل (۱۷۱) نمایانده شده ، با خطوط افقی و عمودی موازی زینت شده است .

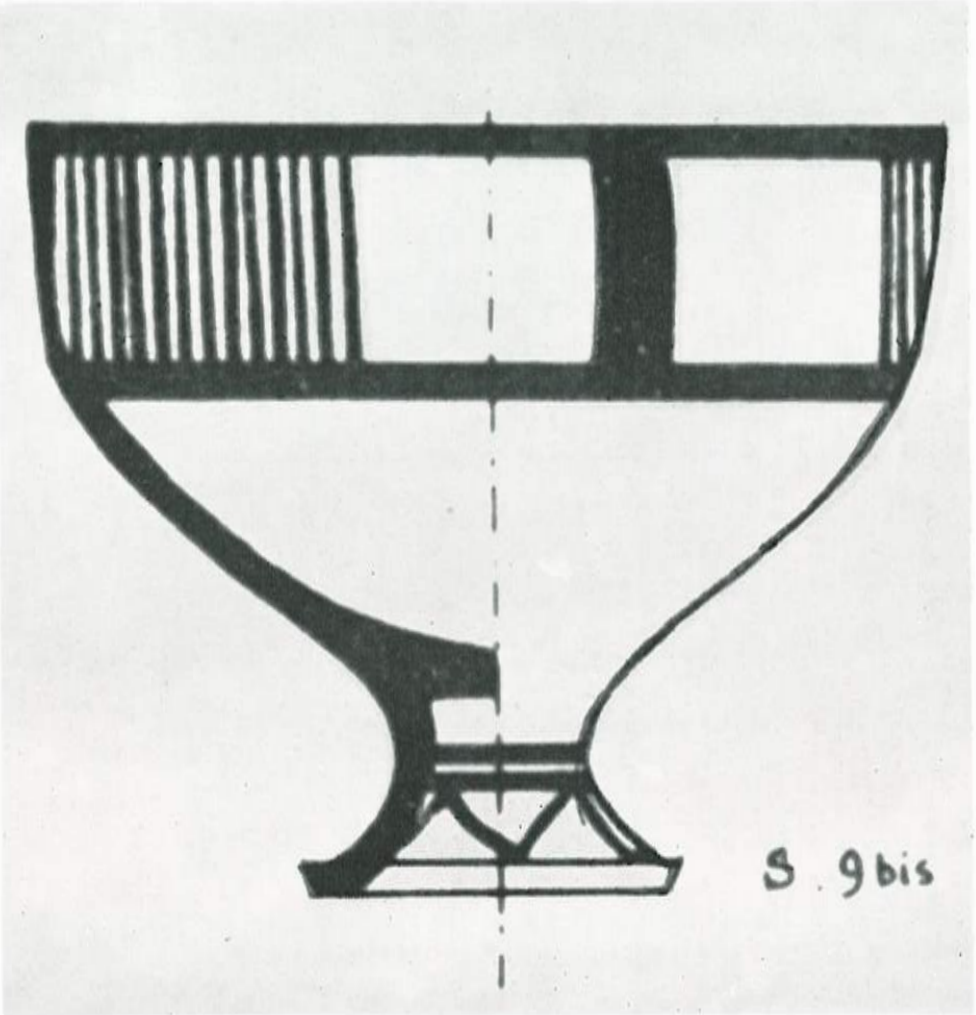
. . . . . .

ازسفال با شمارهٔ (۱۷۱) طرحی نیز با شمارهٔ (۱۷۲) داده میشود .

. . . . . .

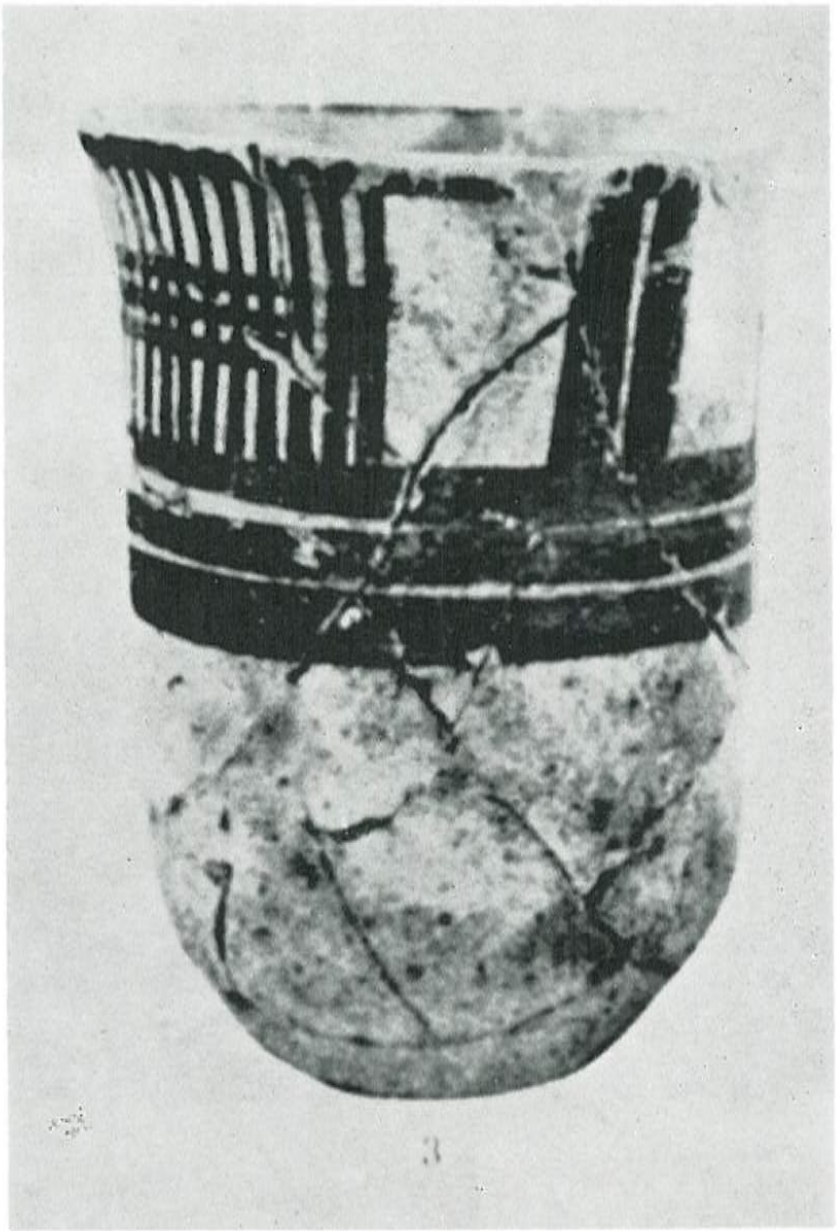
سفال دیگری با دسته و بشکل لیوان مکشوفه از سی‌یلك هست که نیمی از بدنهٔ آن با خطوط عمودی زینت شده و دو ردیف پائین به ابعاد

ziapour.com

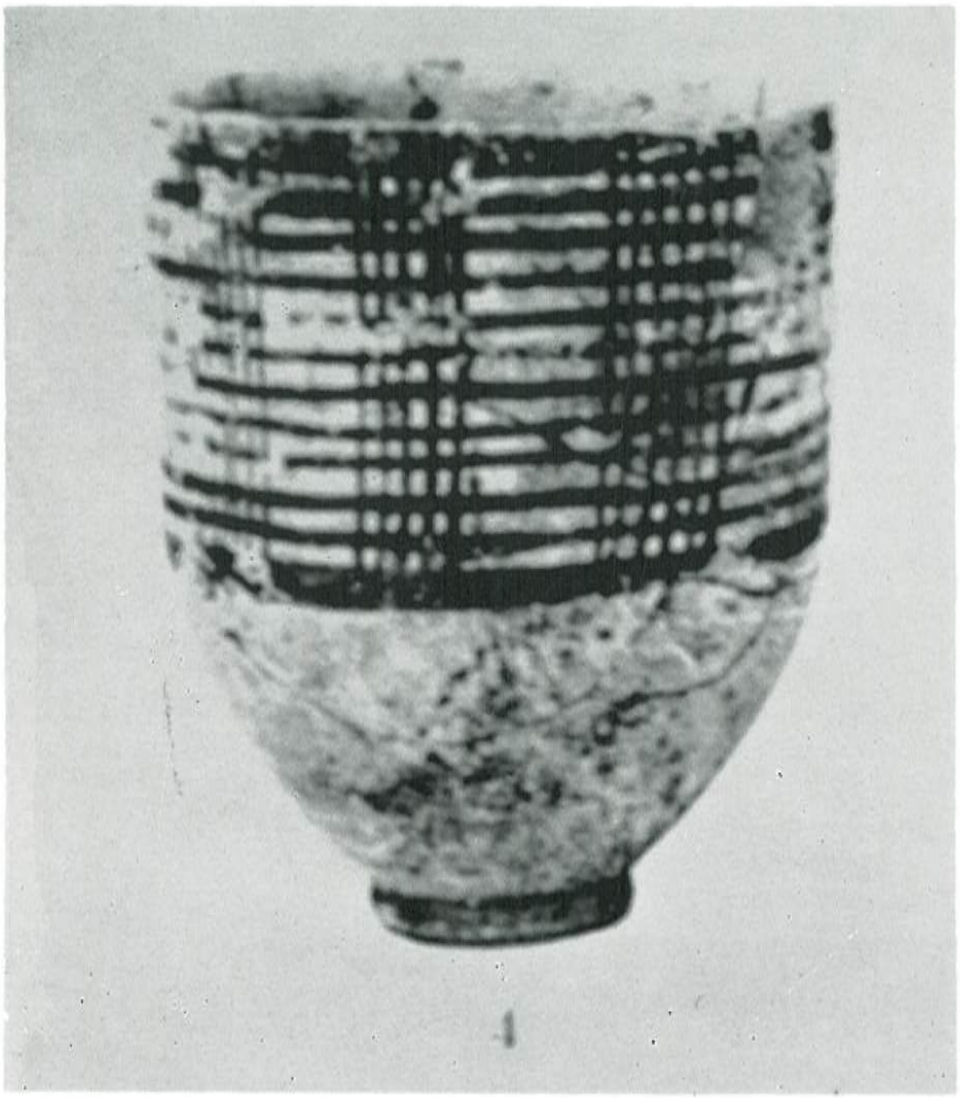
شکل (۱۶۹) طرح سفالی به‌شکل گیلاس پایه‌دار ، مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» که دارای نقش خطوط عمودی موازی هم است . برروی پایه‌اش نیز طرح زیگزاگی دیده میشود .

ziapour.com

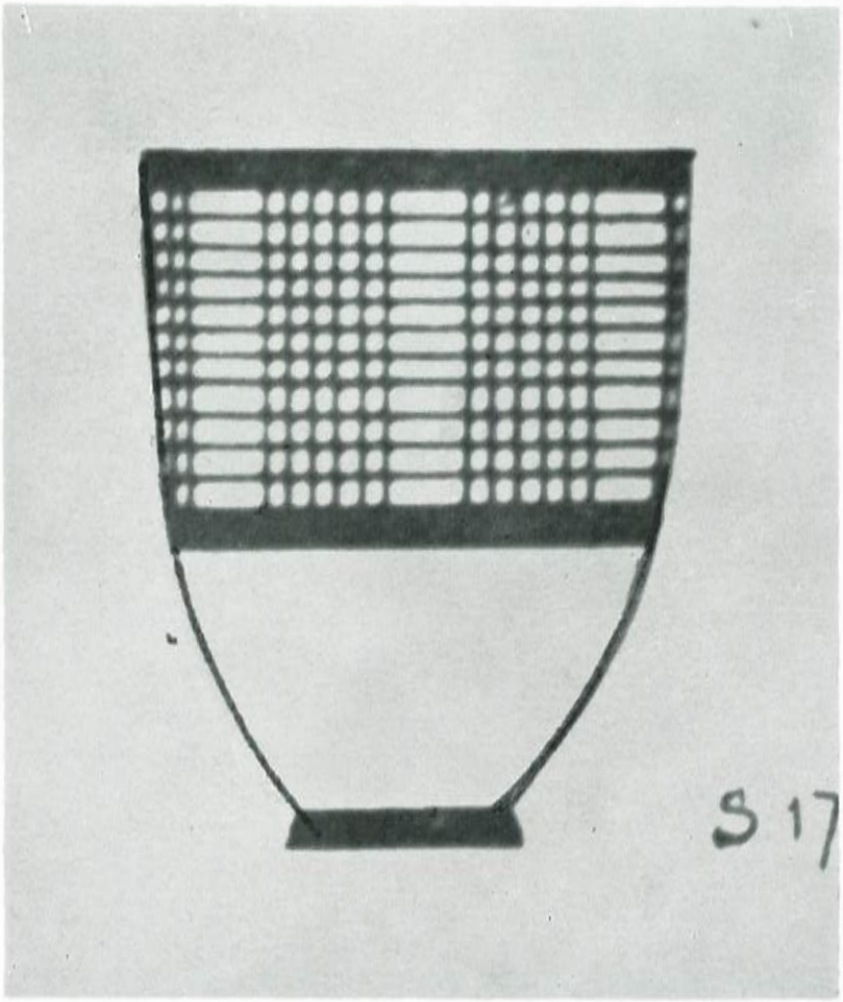
شکل (۱۷۰) ظرف سفالی‌ای به‌شکل لیوان با ته‌گرد ، مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» که درنیمهٔ بخش بالای خود با سه‌نوار کمربندی ، وبربالای آنها نیز باخطوط عمودی موازی‌هم ، نقش‌بندی شده‌است .

ziapour.com

شکل (۱۷۱) ظرف سفالی‌ای به‌شکل لیوان با پایه کوچك و نقش‌های کمربندی وخطوط متعامد برآنها ، مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» .

ziapour.com

شکل (۱۷۳) طرح سفال بشمارهٔ (۱۷۱) .

ziapour.com

مستطیلی قسمت شده ، ردیف بالا را یك درمیان سیاه و سفید بجا گذاشته‌اند و ردیف پائین را یك در میان با خطوط متقاطع مایل پر کرده‌اند و در پائین همه ، چهارگوش‌هائی را بفواصل آویخته‌اند . شکل (۱۷۳) .

. . . . . .

سفالی دیگر تقریباً استوانه‌ای شکل و بلندقد (که به هیئت لیوان است) هست که ازسی‌یلك به دست آمده و پایه‌ای بشکل‌مخروط ناقص‌دارد . شکل (۱۷٤) .

روی این سفال را تا جائیکه پایهٔ مخروطی شروع میشود منقوش ساخته‌اند .

برلبه ، سه‌خط کمربندی دارد و درپائین‌ترنیز همین خط کمربندی سه دور تکرار شده است . در فاصلهٔ این دو خط ، بدنهٔ ظرف را عمودی قسمت‌بندی کرده‌اند و چنانکه در شکل دیده میشود در یك مستطیلی‌شکل حاشیه‌ای با طرح ایجاد کرده‌اند و متن مستطیل را با خطوط متقاطع مایل پر نموده‌اند .

دوطرف این سطح مستطیلی را با خطوط متقاطع زیکزاك نزدیك بهم و ضخیم که بیشتر بچهارگوشیها شباهت دارد پر کرده‌اند .

. . . . . .

ازاین سفال ، طرحی نیز برای آشنائی بیشتر به شکل نقش داده میشود . شکل (۱۷۵) .

. . . . . .

. . . . . .

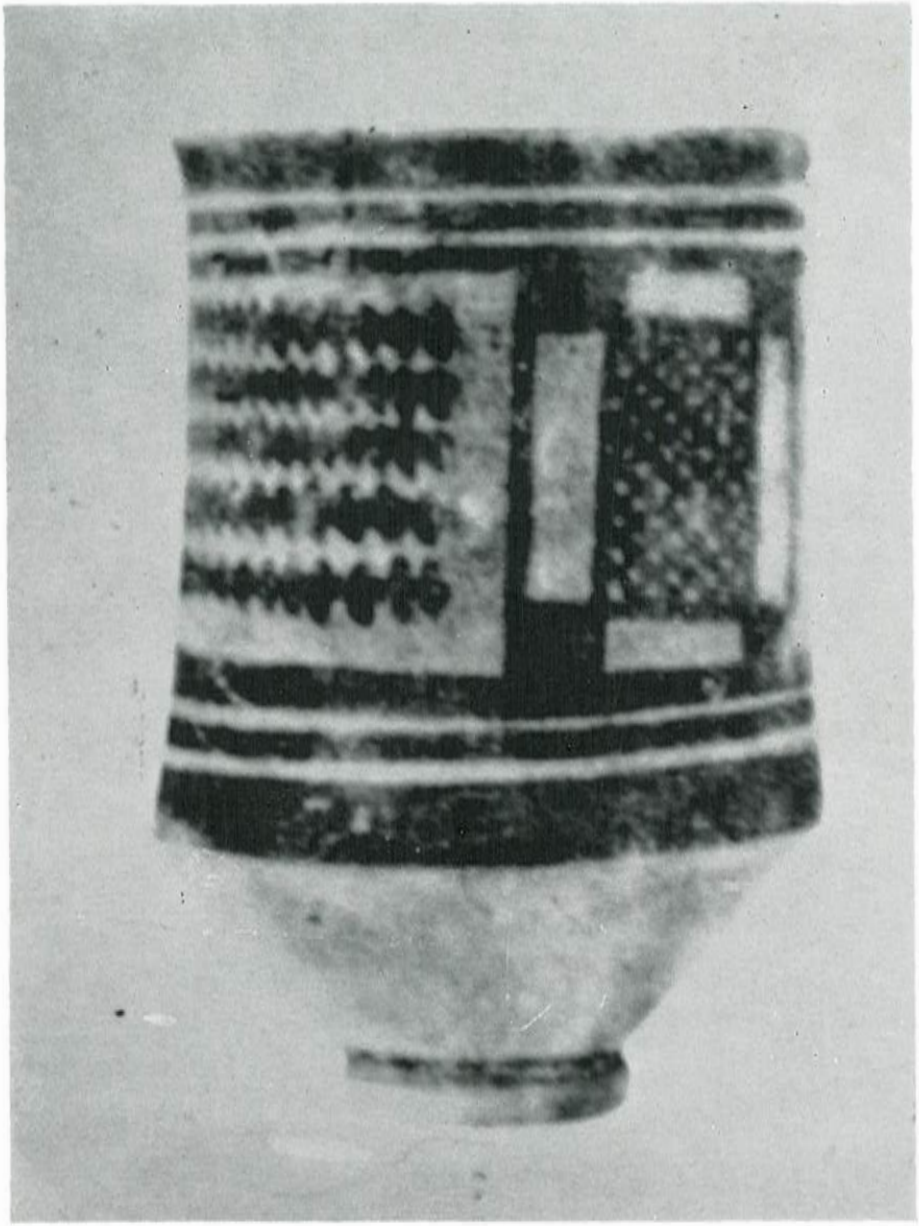
برای طراحان سفالهای تپه سی‌یلك، غیرازخطوط‌هندسی (چنانکه

ziapour.com

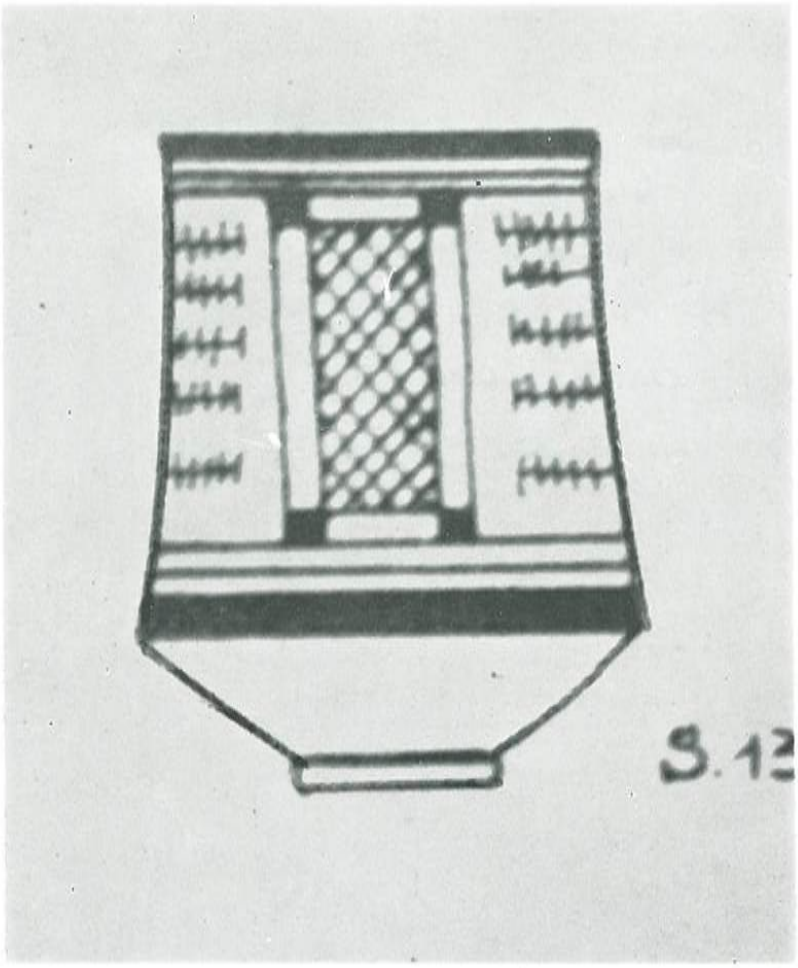
شکل (۱۷۳) آبخوری سفالی دسته‌داری‌که دارای نقوش مستطیلی رنگ دار و هاشورزده باآویزهای متمایل به‌لوزی است وبرروی این نقش‌های کمربندی نیز خطوط عمودی موازی‌هم تابلب آبخوری ساخته‌اند.
(سفال ، مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» است) .

ziapour.com

شکل (۱۷٤) ظرف سفالی‌ای به شکل لیوان با ته مخروطی وپایهٔ گرد کوچك ، مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» که همهٔ بدنهٔ استوانه‌ای آن دارای نوارهائی موازی و چهارگوشی‌های بعضاً پر شده با خطوط متعامد ، است .

ziapour.com

شکل (۱۷۵) طرح سفال بشمارهٔ (۱۷٤).

ziapour.com

درتوضیحات گذشته گفته‌آمد) گیاهان نیز وسیلهٔ الهام وشکل‌سازی بوده‌اند. ظروف سفالی زیادی در دست است که پراز نقوش گیاهی میباشند.

ظرف سفالی بشمارهٔ (۱۷۶) که طرحی از آن با شمارهٔ (۱۷۷) داده میشود چنانکه دیده میشود دارای پایهٔ بلندی است و بالاتنهٔ آن ترکیبی از نقوش برگها و خطوط موجی دارد که درمیان خانه‌های قسمت شده بوسیلهٔ خطوط موازی وعمودی ، قراردارند .

. . . . . .

یا ظرف سفالی دیگری که پایهٔ آن فقط با سفال قبلی اختلاف دارد بالاتنهٔ آن دارای نقش برگهائیست که با هاشور نشان داده شده است . شکل (۱۷۸) .

یا ظرف سفالی بشماره (۱۷۹) که بالای آن بشکل فنجان است و پائین آن به پایه‌ای ضخیم و جادار وصل است . در دو طرف ووسط ، نقش برگها و گیاهان کنار دریائی را نشان میدهد .

ازاین سفال طرحی با شمارهٔ (۱۸۰) داده میشود .

. . . . . .

یا ظرف سفالی فنجانی‌شکل دیگری که با شمارهٔ (۱۸۱) و طرحی از آن با شمارهٔ (۱۸۲) داده میشود . علاوه برطرح گیاهی ، خطوطی‌بصورت زیگزاك و عمودی دارد که چون لرزانك دارای حرکت نرم است و بنظر میرسد که مانند گیاهان دریائی باشند که دستخوش حرکت و جریان آب میباشند .

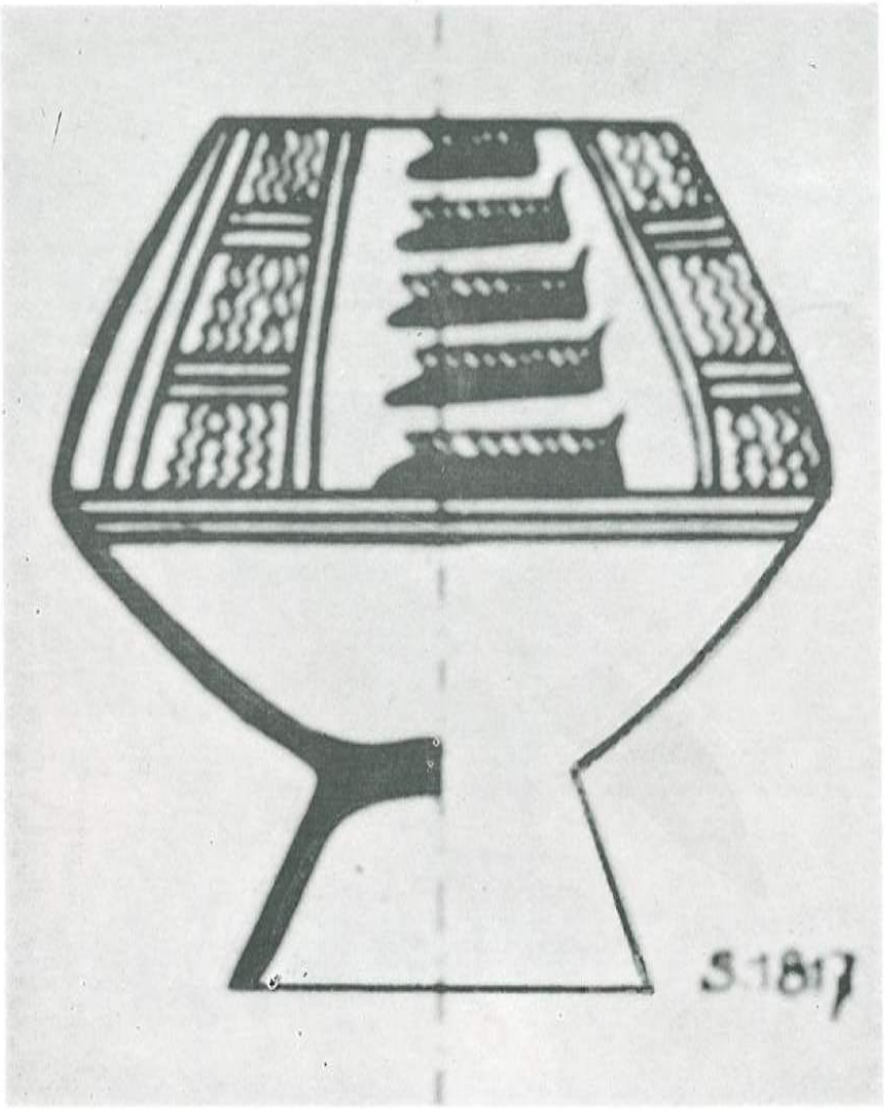
همچنین است ظرف سفالی بشمارهٔ (۱۸۳) که گردنی بلند وبدنی فراخ دارد و به پایهٔ مخروطی کوتاهی ختم شده است .

ziapour.com

شکل (۱۷۶) ظرف سفالی پایه بلند مخروطی‌که "گلا" ، پایه و ته ظرف وخود بدنه ازشکلهای مخروطی استفاده شده وخود بدنه ، ازخطوط (۷ ــ ۸) ونقش برگهای موازی هم ، پر شده است .

ziapour.com

شکل (۱۷۷) طرح سفال بشمارهٔ (۱۷٦) .

ziapour.com

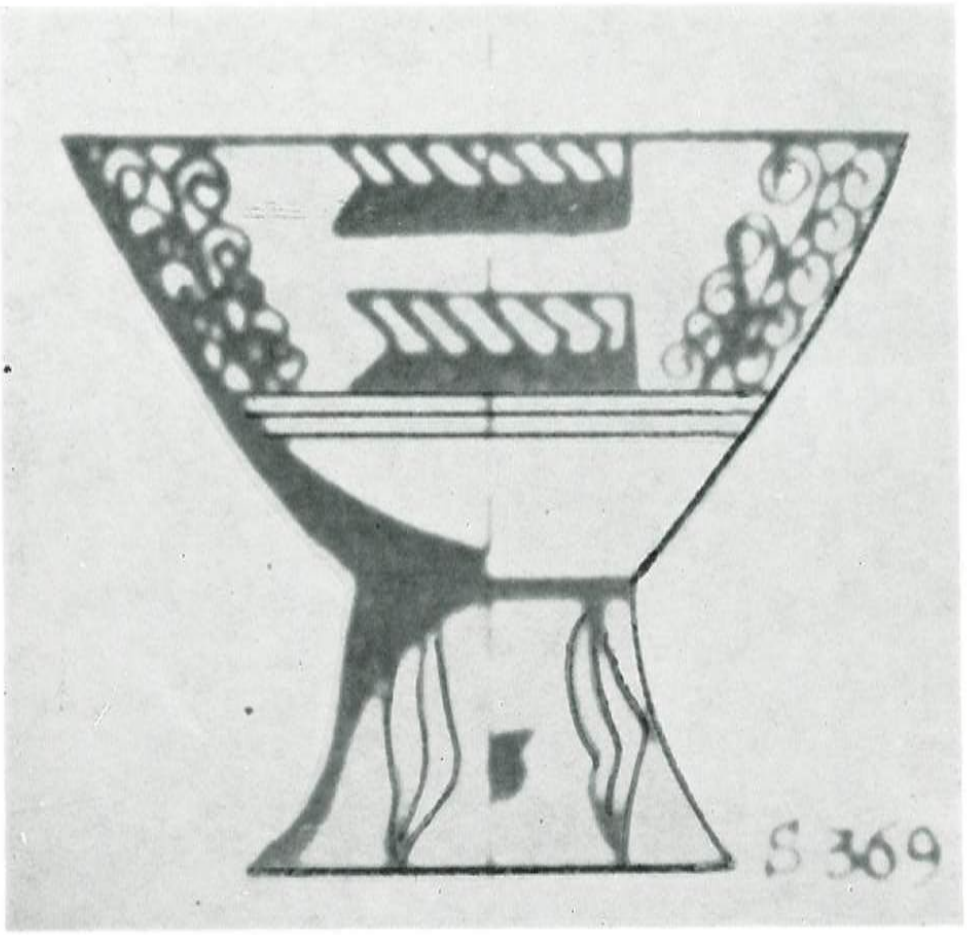
شکل (۱۷۸) ظرف سفالی دیگری ، مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» که ازنظر شکل عمومی ونقش ، یادآور ظرف سفالی بشمارهٔ (۱۷۶) است مگر که پایهٔ این یك ، کوتاه‌تر است .

ziapour.com

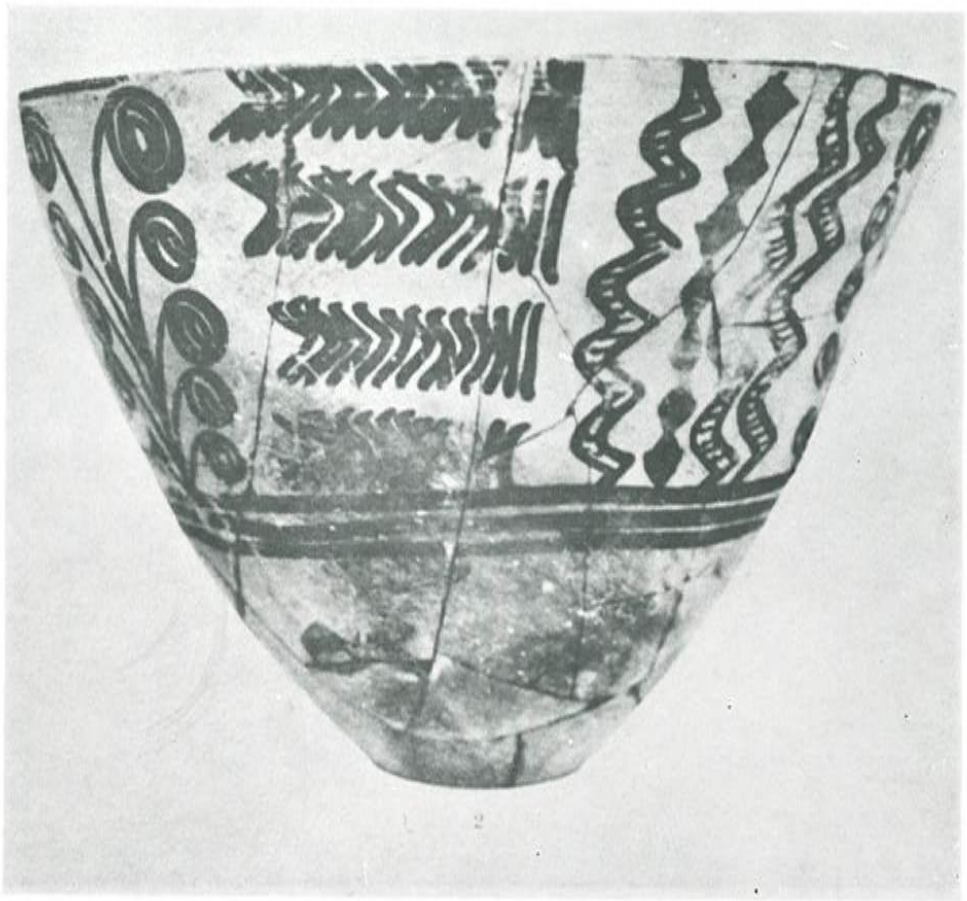
شکل (۱۷۹) ظرف سفالی مخروطی باپایهٔ بلند مخروطی ونقش‌های گیاهی پیچدار ، مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» .

ziapour.com

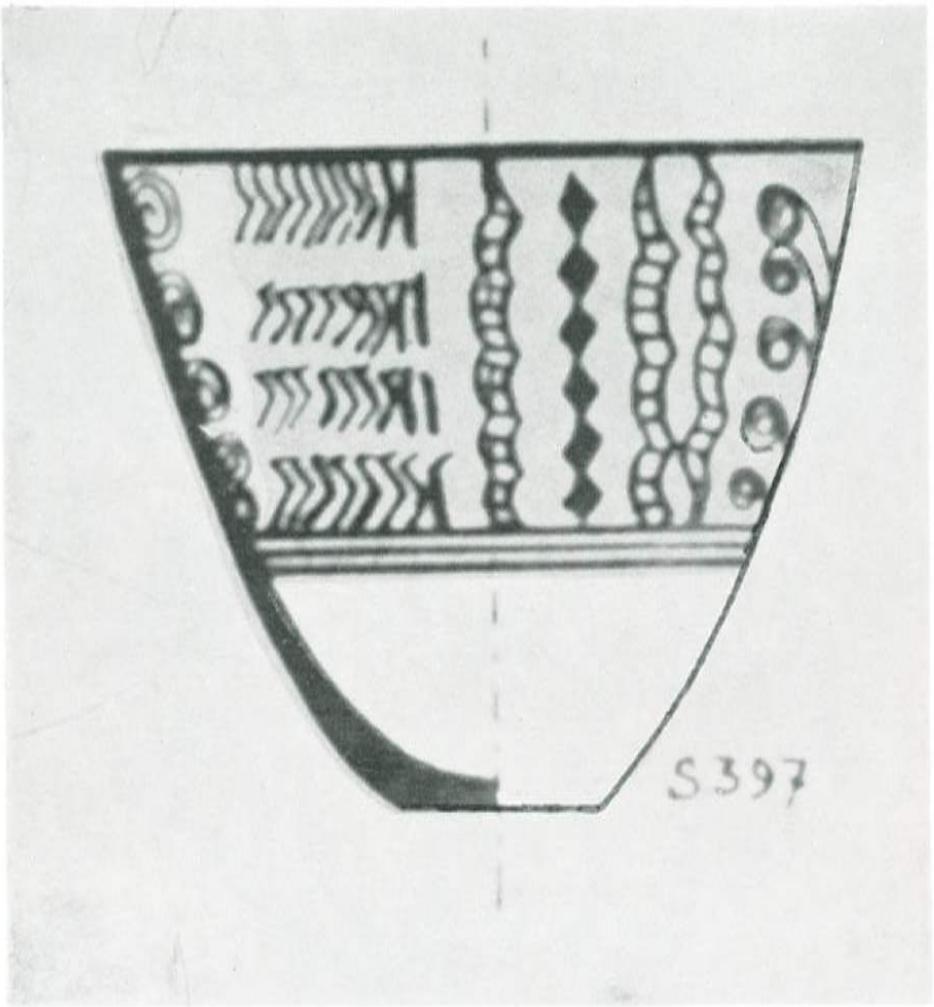
شکل (۱۸۰) طرح ظرف سفالی بشمارهٔ (۱۷۹) .

ziapour.com

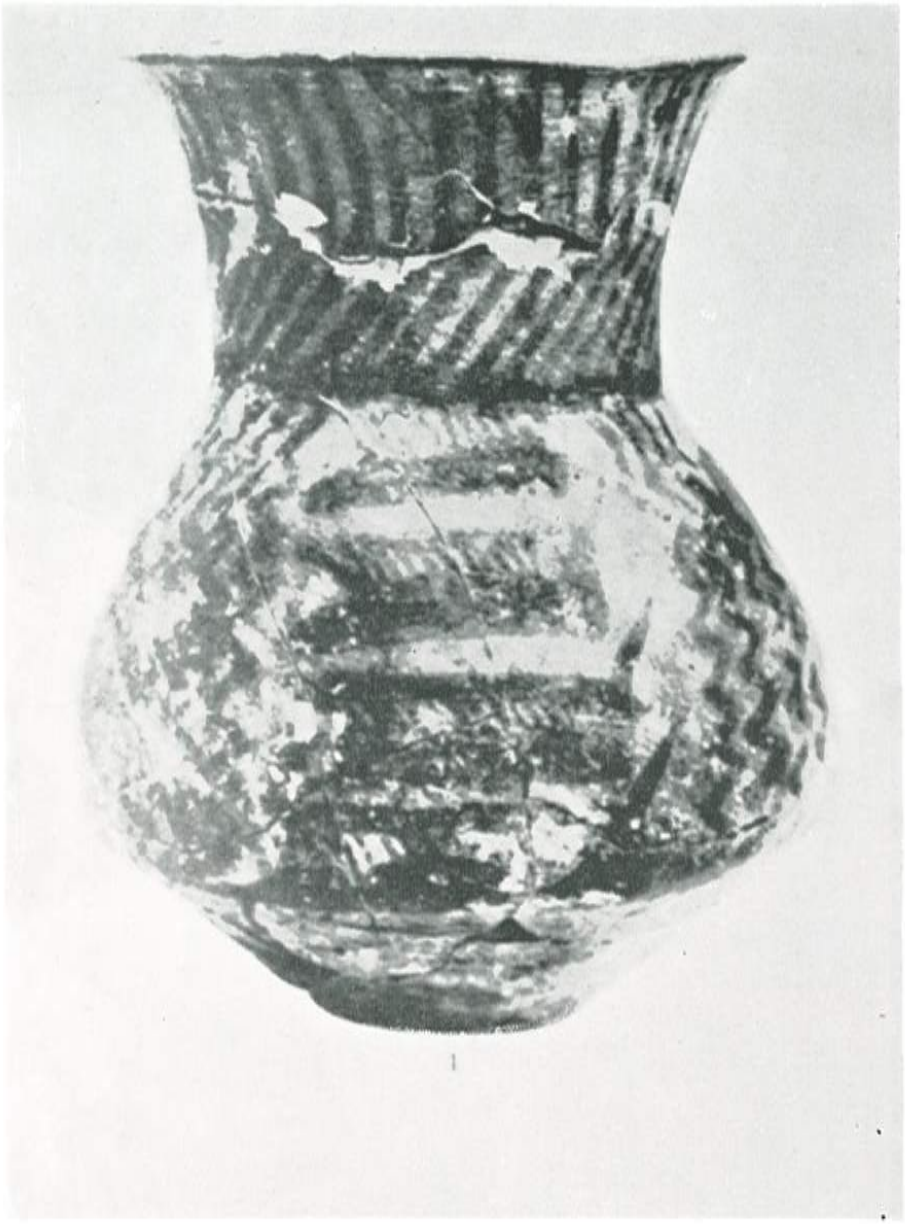
شکل (۱۸۱) ظرف سفالی دهانه فراخ با ته کوچك و بانقوش برگهای پیچك‌دار و زیگزاگی. مکشوف از تپهٔ «سی‌یلك».

ziapour.com

شکل (۱۸۳) طرح ظرف سفالی با شمارهٔ (۱۸۱) .

ziapour.com

شکل (۱۸۳) ظرف سفالی‌ای بشکل مشربه با نقوش زیگزاگی وخطوط شکسته وگیاهی. مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك».

ziapour.com

بر دور گردنهٔ این کوزه ، از خطوط منکسر دوخطی ِ موازی ِ هم استفاده شده است و خود بدنه ، دارای نقوش گیاهی‌ایست که درظروف قبلی مشاهده شده است .

. . . . . .

دوظرف سفالی فنجانی‌شکل (که شکل‌آنها تقریباً مشابه هم است) نیز در دست است که روی آنها را از نقوش گیاهی و پرندگان و بزهای کوهی پر کرده‌اند .

یکی از آنها ظرف بشمارهٔ (۱۸٤) است که در سمت راست آن دو پرنده و یك بزغاله و دو پرنده رسم کرده‌اند و در سمت چپ آن دو پرنده و دو بزغاله دیده میشود .

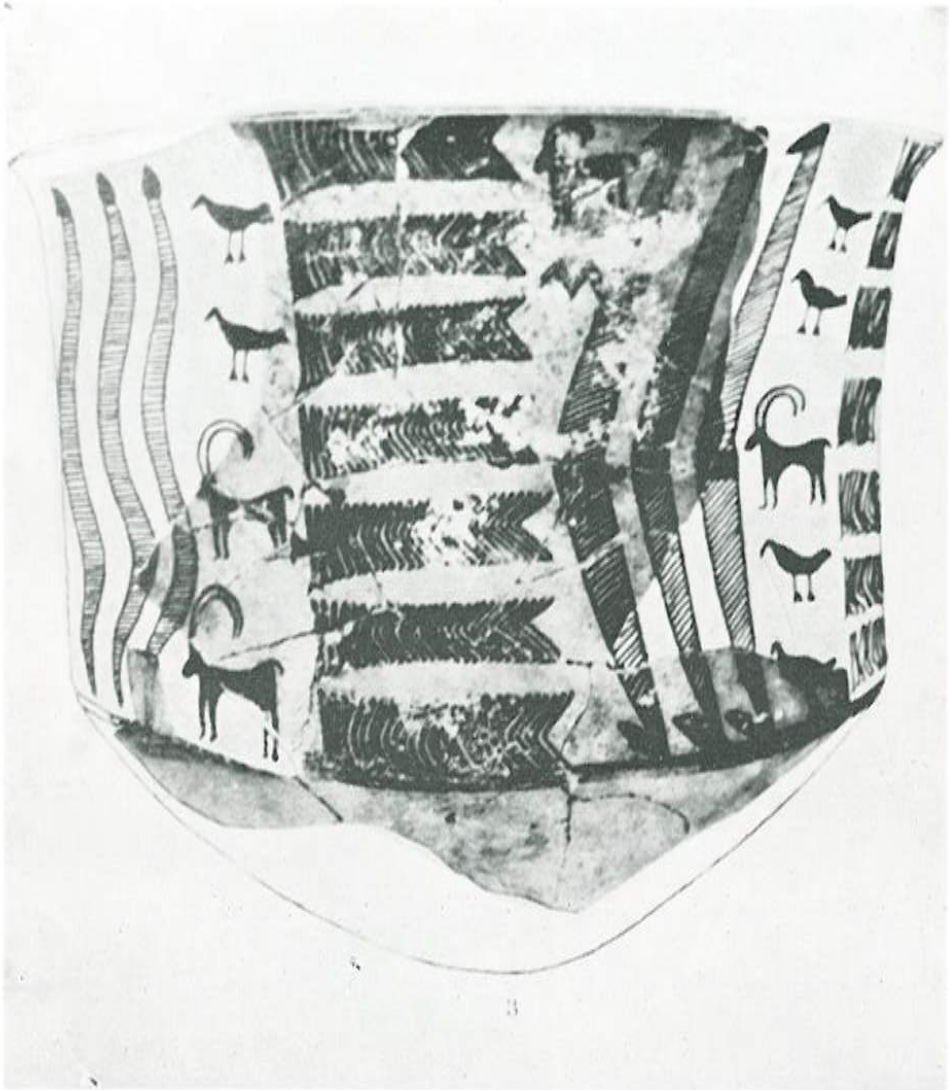
ظرف دیگر، به همین هیئت نقش دارد ولی درسمت چپ که اندکی ناروشن بنظرمیرسد طرحهای لوزی‌ای وجود داردکه داخل آنرا با خطوط متقاطع پر کرده‌اند و بعلاوه ، برسرهر گوشهٔ آزاد لوزی ، شکل دوچنگکی را ساخته‌اند . شکل (۱۸۵) .

برای‌اینکه شکل لوزی چنگك‌دارسفال بشمارهٔ (۱۸۵) بهترنمایان باشد طرحی ازظرف سفالی دیگری با شمارهٔ (۱۸٦) داده میشودکه درآن ، این شکل را بهترمیتوان دید، وبعلاوه، طرحی با شمارهٔ (۱۸۷) داده میشود که نقوش هردوسفال ارائه شده را شامل است .

. . . . . .

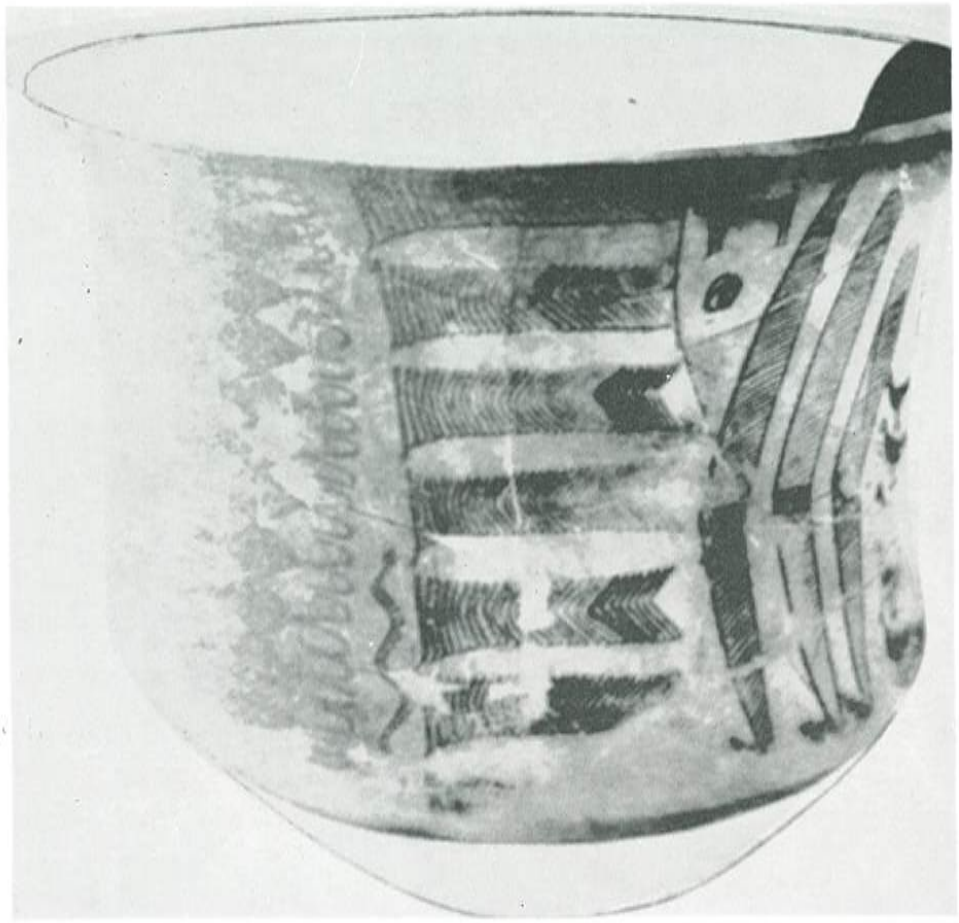
در زمینهٔ نقوش گیاهی که با آنها آشنائی یافته‌ایم ظروف فراوانی هست که بصورتهای مختلف ، شکل این گل‌برگها و گیاهان و ساقه‌های آنان را ترکیب و نقش‌بندی کرده‌اند ، و چنانکه در شکل (۱۸۸) دیده

ziapour.com

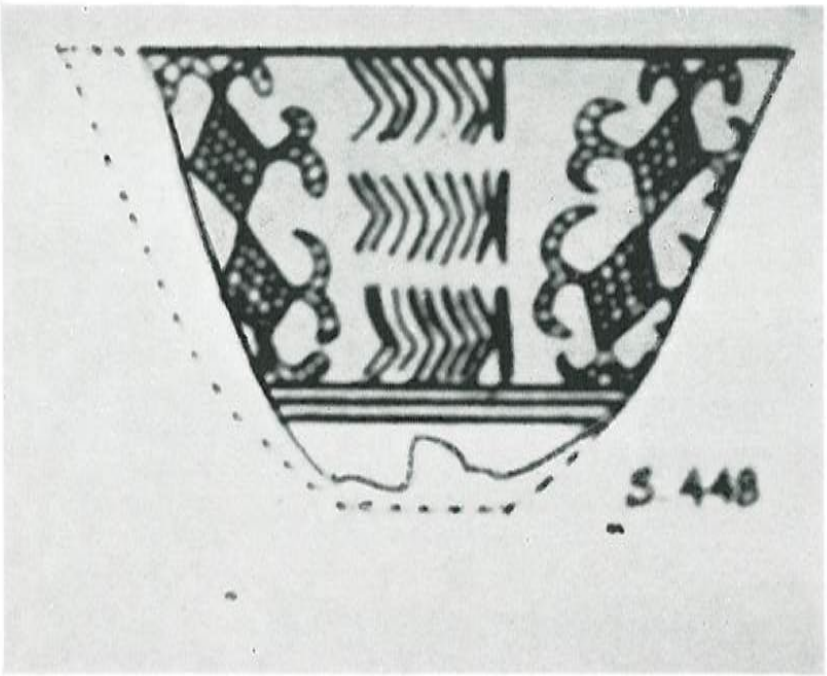
شکل (۱۸٤) ظرفی سفالی به‌شکل فنجان ته‌گرد، مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» با نقش پرندگان و بز کوهی وخطوط شکسته و برگهای قرینه‌ای شاخه‌ها.

ziapour.com

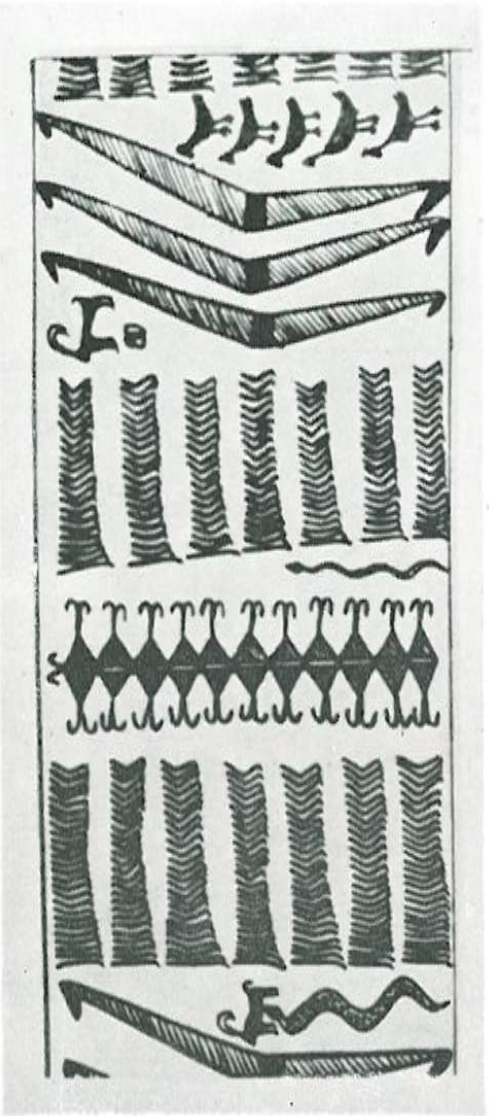
شکل (۱۸۵) ظرف سفالی‌ایکه نظیر سفال بشمارهٔ (۱۸٤) ومکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» است . ولی دراین یك ، نقش لوزیهای چنگك‌دار بکار رفته است .

ziapour.com

شکل (۱۸۶) طرحی ازسفال فنجانی‌شکل مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» که‌برروی آن نقش لوزیهای چنگك‌دار بیشتر وبهتر بکار رفته‌است .

ziapour.com

شکل (۱۸۷) طرح روی ظروف بشمارههای (۱۸٤ ــ ۱۸۵ و ۱۸٦).

ziapour.com

میشود ظرف پایه‌داری است که در سمت چپ ، برگهای هاشوری و درسمت راست ، پیچیك‌دارد وهمچنین این نقش در طرح بشمارهٔ (۱۸۹) و (۱۹۰) و (۱۹۱) دیده میشود و نقش ظروف بشماره (۱۸۱) و (۱۸٤) نیز در طرح سفالهای بشمارهٔ (۱۹۲ و ۱۹۳) دیده میشود .

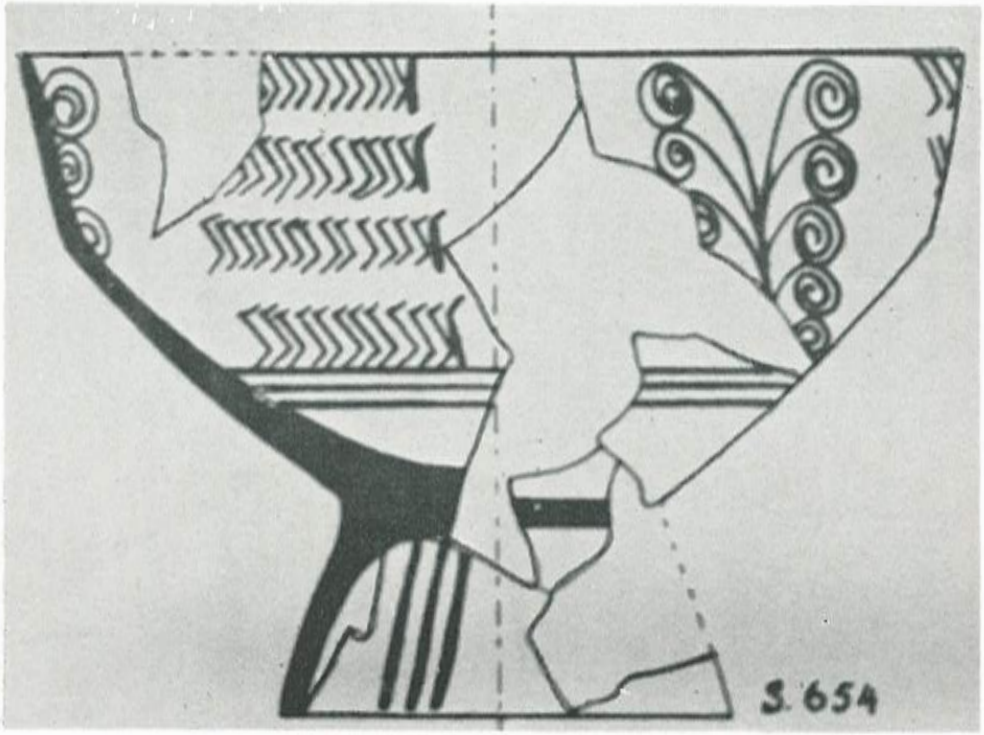
بر اثر مهارت طراحان سفال و آشنائی چشم آنان به تناسبات شکلها (یا براثرایجاد تنوع بیشتر، ونوخواهی، وعدول ازتکرار) حیوانات نیز در تزئینات ظروف سفالی داخل شدند و در ظروف بسیاری دیده شده‌اند که انواع و اقسام چهارپایان (اهلی و وحشی) در ترکیب‌بندیها داخل شده و با همان نظامی که خطوط داشتند حیوانات نیـز به ردیف درآمده‌اند یا که بصورت بارزی عرضه شده‌اند .

طرح یك ظرف سفالی مکشوفه از تپه سی‌یلك که با شمارهٔ (۱۹٤) ارائه میشود نمایندهٔ خوبی از برای نحوهٔ ترکیب‌بندی حیوانات بر روی سفالهای ماقبل تاریخی است و نشان میدهد که چگونه طراحان سفال در نظام و ترکیب دادن درست و پرکردن جا خالی‌ها دقت داشته‌اند .

چنانکه در این سفال دیده میشود ، دُم پلنگ بعلت شاخص بودن در اندام حیوان جائی کافی در ترکیب‌بندی یافته و هیئت مخصوصی به‌آن داده شده است ، و سرحیوان که در هیکل آن ، غالباً همسان با اعضای سر شانه است و نمایش چشمگیر بمانند درازی دُم ندارد ، بحساب نیامده و طرحی ندارد .

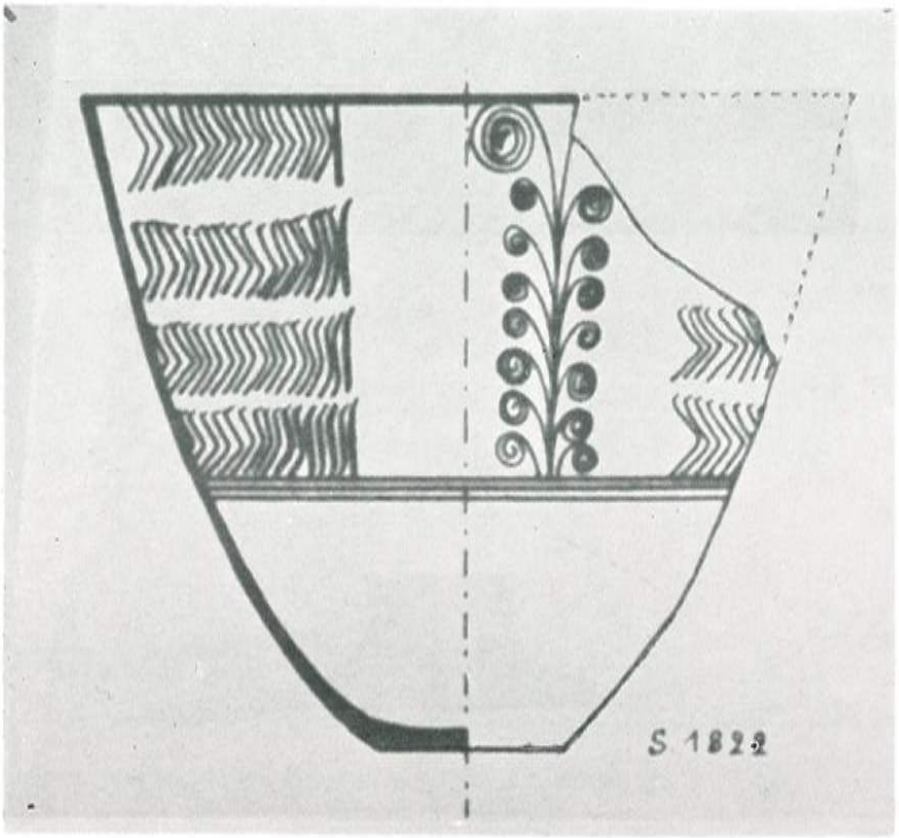
چنین حسابگری در ترکیب‌بندی ، دلالت بر دقت نظر در تزئینات دارد و باید دانست که زمان و مشعر هنری کافی لازم است تا به این درجه از توجه به‌هنر تزئینی ، رسید .

ziapour.com

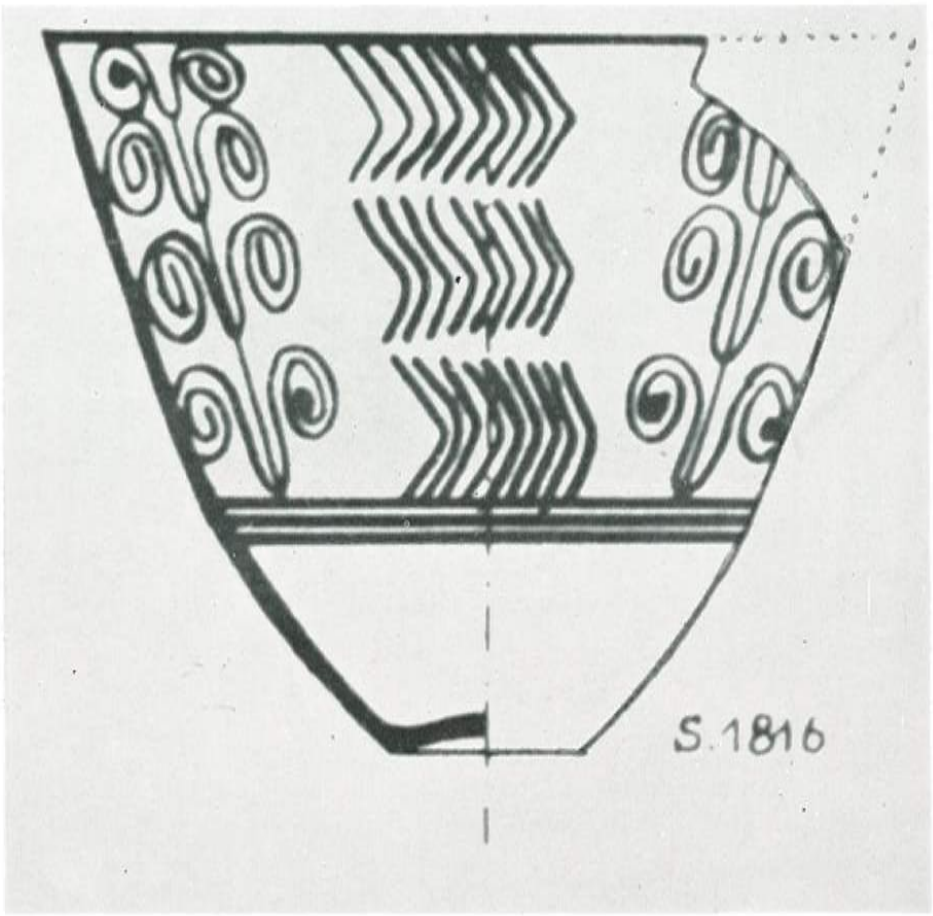
شکل (۱۸۸) طرح ظرفی سفالی ، دهانه فراخ پایه مخروطی بانقش ساقه‌های پیچکی و برگهای ریز نباتات .
مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» .

ziapour.com

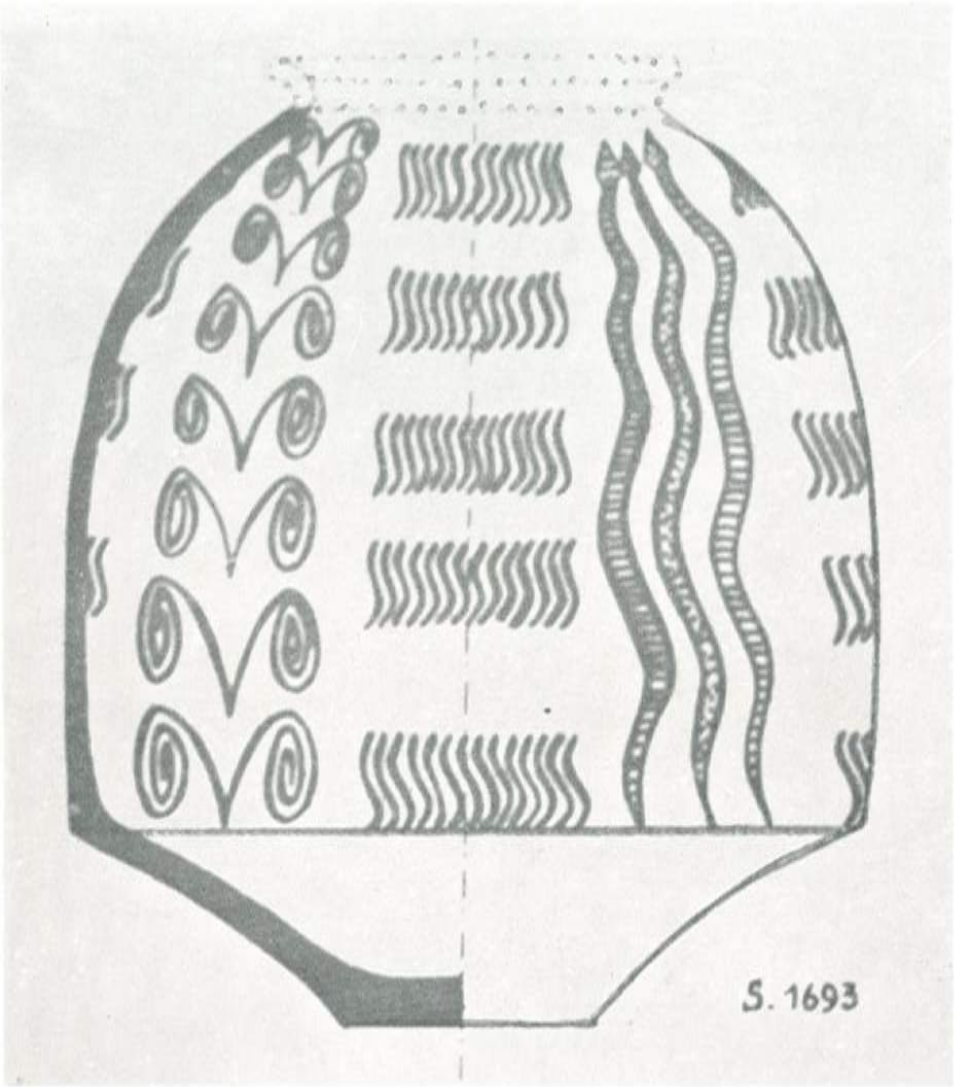
شکل (۱۸۹) طرح سفالی به‌شکل فنجان بدون پایه، بانقش پیچکها وبرگهای نباتات، مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك».

ziapour.com

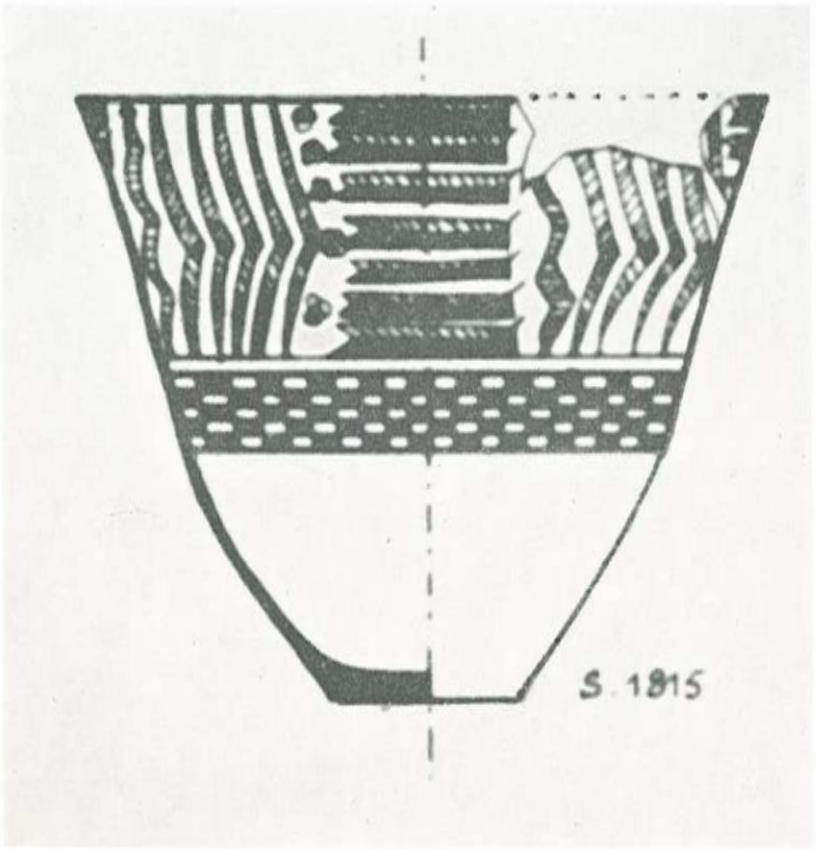
شکل (۱۹۰) طرح دیگری ازظرف سفالی دیگرکه نیز چون سفال قبلی دارای نقش پیچکها وبرگهای متقارن شاخه‌هاست . مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» .

ziapour.com

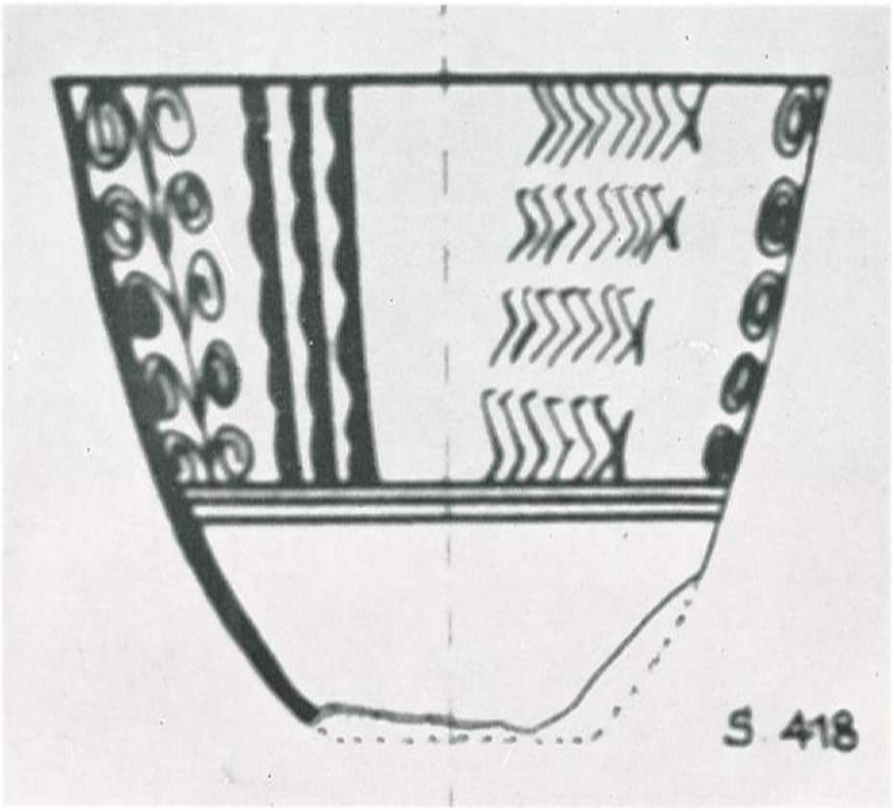
شکل (۱۹۱) طرح ظرف سفالی‌ای به‌شکل خمرهٔ پایه‌دار، بادهانهٔ تنگ که دارای نقش سه مار و پیچکها و برگهای ریز است. مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك».

ziapour.com

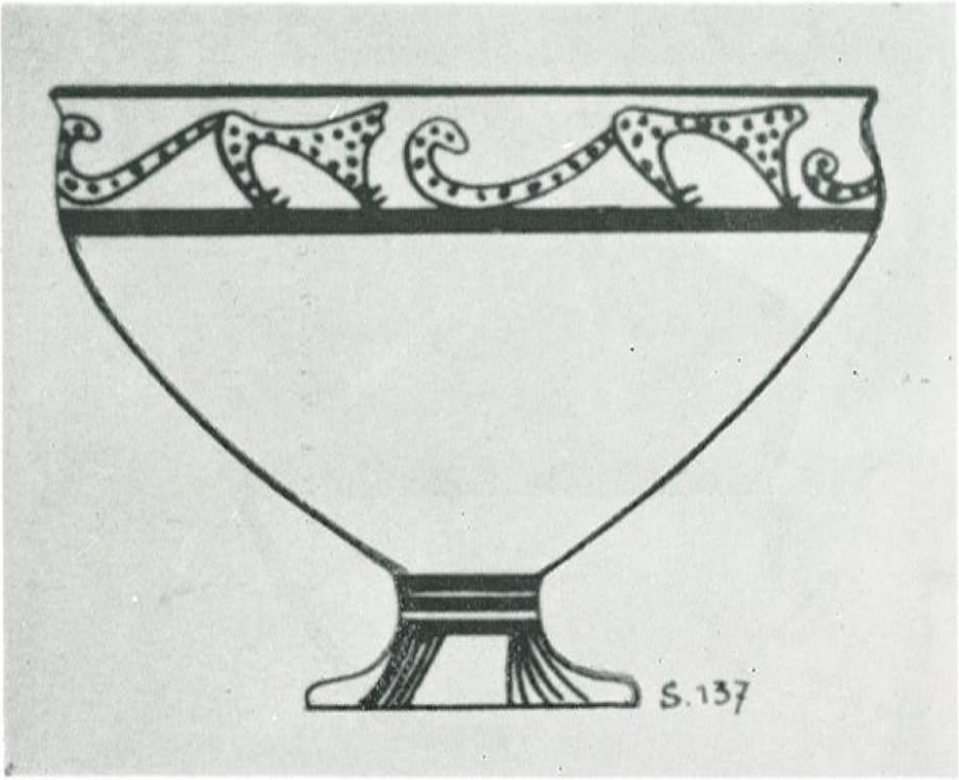
شکل (۱۹۳) طرح سفال مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» که‌علاوه برنقوش ظروف قبلی باشطرنجهای کمربندی نیز زینت یافته است .

ziapour.com

شکل (۱۹۳) طرح ظرف سفالی دیگری ازمکشوفه‌های تپهٔ «سی‌یلك» که‌نقش پیچك و برگهای ریز دارد.

ziapour.com

شکل (۱۹٤) طرح ظرفی سفالی به‌شکل مخروط و پایهٔ مخروطی ، ازمکشوفه‌های تپهٔ «سی‌یلك» که‌بر دور لبهٔ بیرونی خود دارای نقش پلنگ است .

ziapour.com

نظیر چنین طرح و ترکیبی را ظرف دیگری نشان میدهد که با شمارهٔ (۱۹۵) و طرحی از آن با شمارهٔ (۱۹۶) ارائه میشود و چنانکه دیده میشود ردیف بالای سفال را نقش‌پلنگها ، وردیف پائین‌را خطوط عمودی موجی و نیمبرگیها پر کرده‌اند .

. . . . . .

در زمینهٔ سفالهای با نقش حیوان ، ظرف سفالی دیگری با شمارهٔ (۱۹۷) و طرحی از آن با شمارهٔ (۱۹۸) ارائه میشود . در این نقش نیز سرپلنگها چون نقش با شمارهٔ (۱۹۶) بنمایش‌آمده است ولی تزئینات ردیف پائین در این سفال ازپیچکها ونیمبرگها و لوزیهای چنگکدار ترکیب شده است .

. . . . . .

از حیوانات اهلی برای تزئین ظروف سفالی بفراوانی استفاده شده است وچنانکه خواهدآمد به‌وضع بسیار مطبوعی آنهارا ترکیب ونقش‌بندی کرده‌اند .

در یك ظرف سفالی که با شمارهٔ (۱۹۹) داده میشود حیوانی را ساخته‌اند که سرش را به عقب برگردانده است و جلوی این حیوان را با خطوط متقاطع دریك وسعت مستطیلی شکل تزئین کرده‌اند واین نقش بر دورهٔ این سفال فنجانی‌شکل ادامه یافته است .

. . . . . .

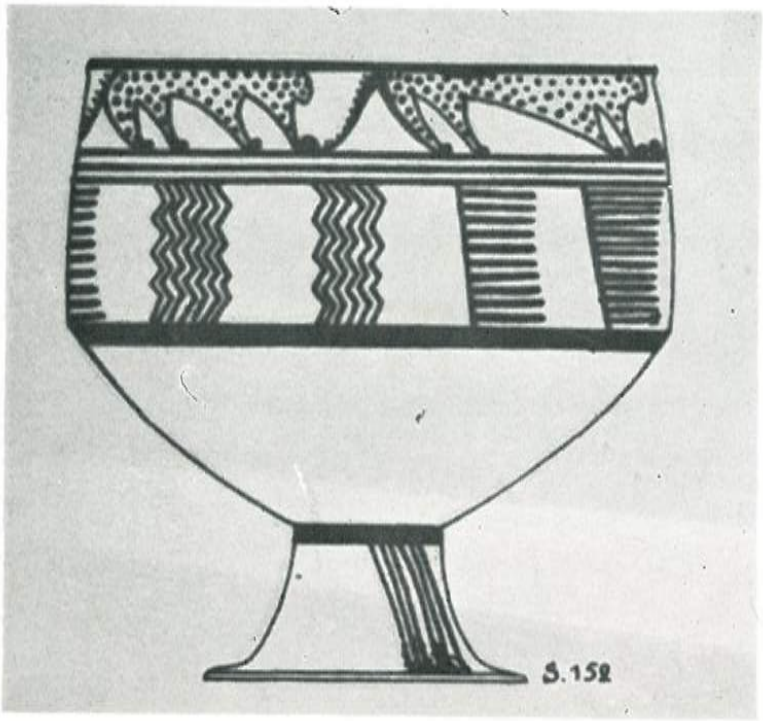
ظرف سفالی دیگری هست که قسمت اعظم آن استوانه‌ای است و بخش پائین آن گنبدی یا مخروط ناقص است و دور آنرا چند قسمت کرده ودرهرقسمت گوزنی‌را ساخته‌اند ولی شاخ‌های آنرا بصورت برگها نمایش

ziapour.com

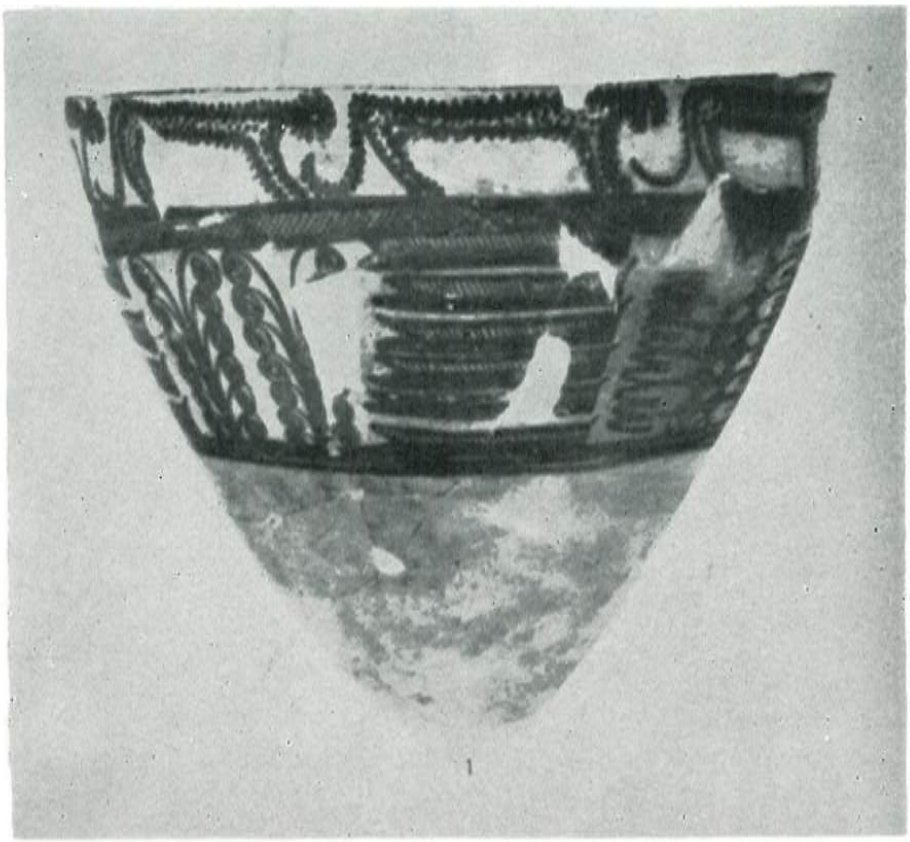
شکل (۱۹۵) ظرف سفالی پایه‌داری به‌شکل گیلاس بانقش دو پلنگ وطرحهای آبشاری عمودی.
مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك».

ziapour.com

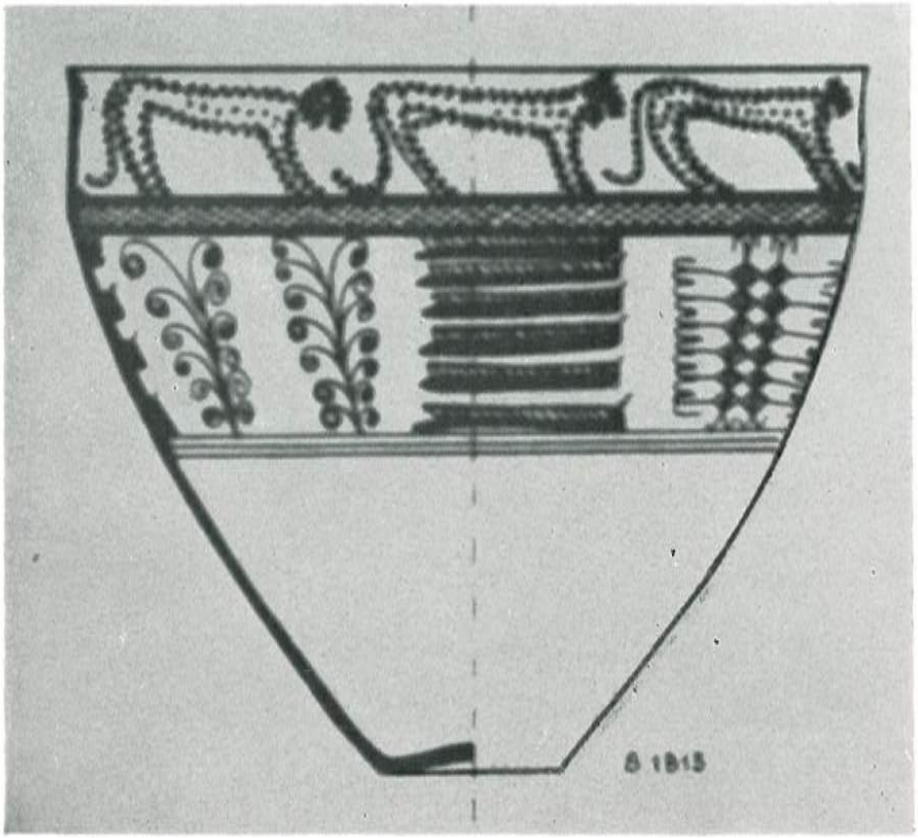
شکل (۱۹٦) طرح ظرف سفالی بشمارهٔ (۱۹۵) .

ziapour.com

شکل (۱۹۷) ظرف سفالی‌ای به‌شکل مخروط و با نقش‌های گیاهی و سه عدد پلنگ بر لبهٔ آن. مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك».

ziapour.com

شکل (۱۹۸) طرح ظرف سفالی بشمارهٔ (۱۹۷) .

ziapour.com

شکل (۱۹۹) کاسهٔ سفالی منقوش مکشوفه از تپهٔ « سی‌یلك » با نقش حیوانی با قیافهٔ نامشخص و خطوط متقاطع و موازی .

ziapour.com

داده‌اند میان هردو گوزن را مستطیل باریکی ساخته‌اند و قوسهائی تعبیه نموده‌اند وشکل وسط این مستطیل را با خطوط افقی هاشورزنی کرده‌اند . شکلهای (۲۰۰ و ۲۰۱) .

. . . . . .

ظرفی سفالی مکشوفه از تپه سی‌یلك هست که دهانه‌ای تنگ و بدنه‌ای فراخ دارد . این سفال که با شمارهٔ (۲۰۲) و طرحی ازآن با شماره (۲۰۳) ارائه میشود ، دارای نقوشی جالب از بزکوهی میباشد که دوشاخ آنرا موازی هم و بطرز بسیار مطبوعی ترکیب کرده‌اند . این نقش را با فاصله در پیرامون ظرف گردانده‌اند و میان هردو بز کوهی را با دو خط عمودی با فاصله جدا کرده‌اند ومیان این دو خط را با خطوط زیگزاك پرنموده‌اند ، وبخش بالا وپائین این سفال را نیز با خطوط کمربندی چندی زینت کرده‌اند .

. . . . . .

در سفال دیگری که بمانند گیلاس پایه‌داراست و با شمارهٔ (۲۰٤) و طرحی از آن با شماره (۲۰۵) ارائه میشود ، همین بز کوهی را با ریش بلندتر ساخته‌اند و در جلوی آن نیز طبق نقوش قبلی ، مستطیلی را هاشوربندی کرده زینت وترکیب‌بندی نموده‌اند . بالا و پائین بدنهٔ این سفال را نیز (در هرجا) با دو خط موازی کمربندی نقش کرده‌اند .

. . . . . .

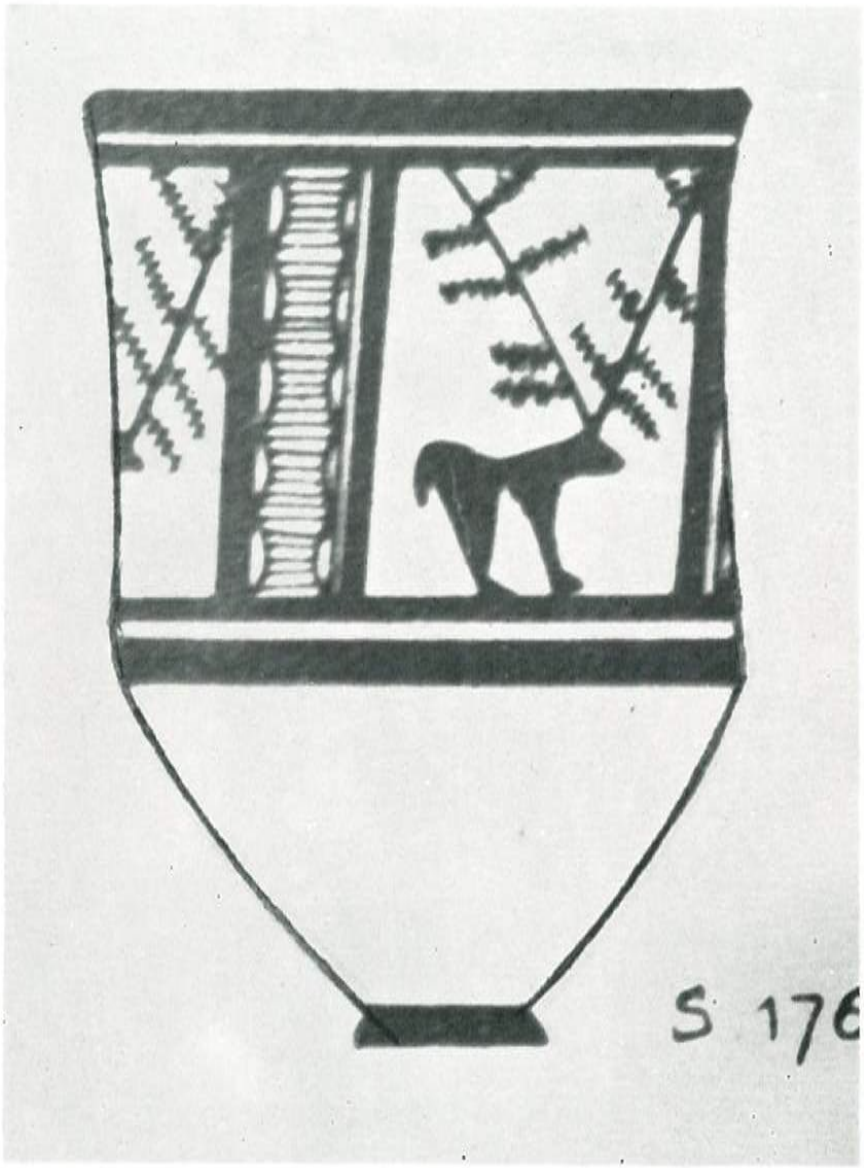
در دو ظرف سفالی دیگر نیز که خمره‌ای هستند این بزهای کوهی را که با شاخهای بلندشان حیوانی باشکوه بنظر میرسند بطریق دیگری ساخته‌اند و چنانکه شکل (۲۰٦) و طرحی از آن با شمارهٔ (۲۰۷) و شکل

ziapour.com

شکل (۳۰۰) ظرف سفالی بدنه استوانه‌ای پایه مخروطی مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» دارای نقش چهارپائی با شاخ گوزن که شاخ آن چون درختی دارای شاخه میباشد .

ziapour.com

شکل (۲۰۱) طرح ظرف سفالی بشمارهٔ (۲۰۰).

ziapour.com

شکل (۲۰۲) ظرف سفالی خمره‌ای شکل دهان گشاد باته مخروطی. مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» با نقش بز کوهی و خطوط شکستهٔ عمودی.

ziapour.com

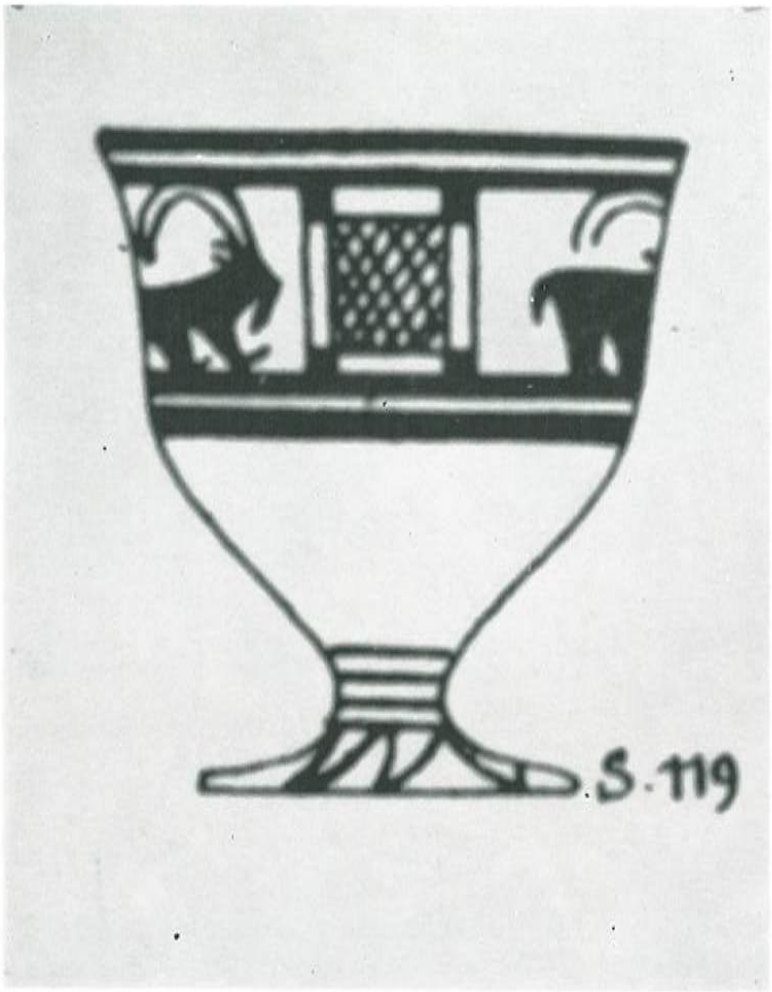
شکل (۲۰۳) طرح ظرف سفالی بشمارهٔ (۲۰۲) .

ziapour.com

شکل (۲۰٤) ظرف سفالی بشکل گیلاس پایه‌دار با نقش بز کوهی وچهارگوشی شطرنجی . مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» .

ziapour.com

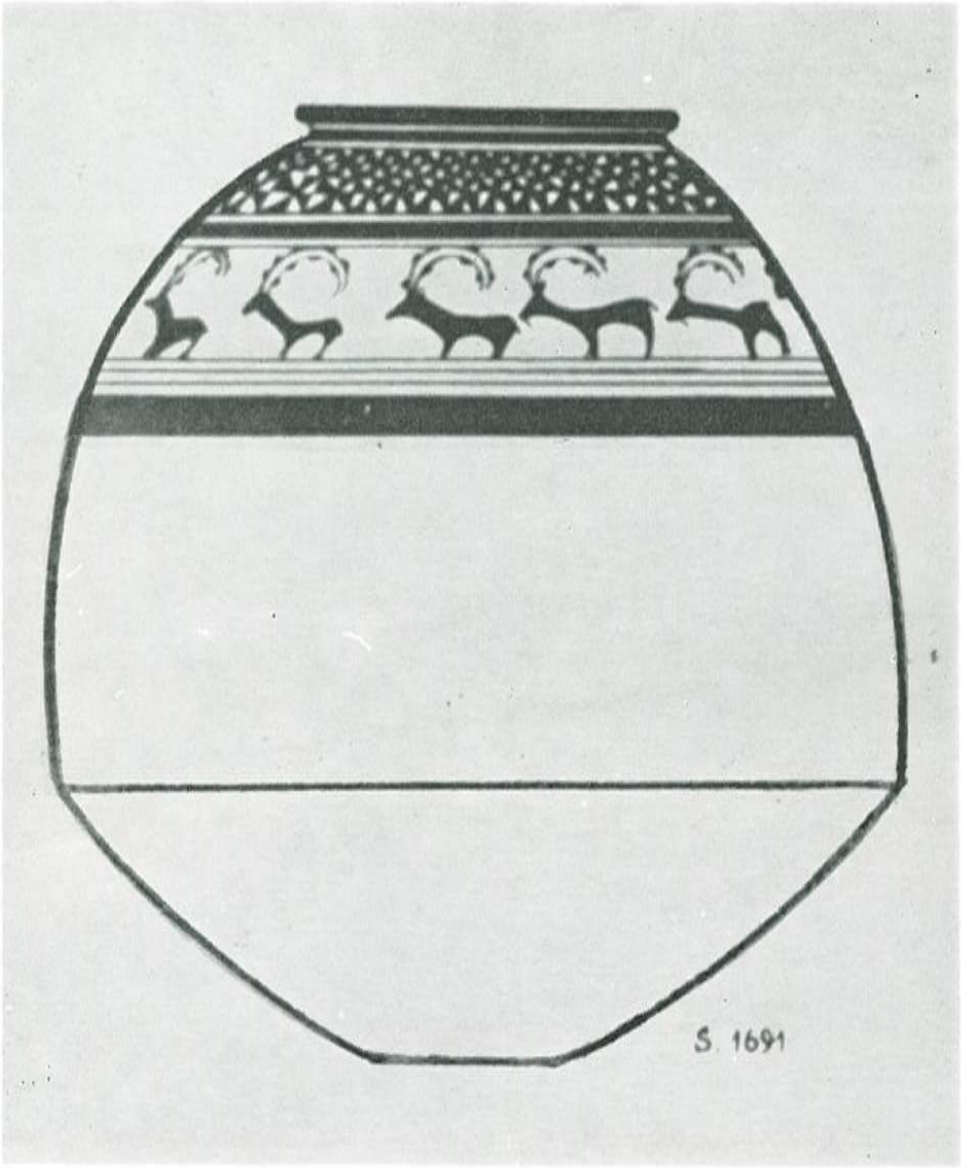
شکل (۲۰۵) طرح ظرف سفالی بشمارهٔ (۲۰٤) .

ziapour.com

شکل (۳۰۶) سفال خمره‌ای با ته مخروط ناقص . مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» . این خمره دربخش بالای خود دارای نقش ردیف بز کوهی وسه‌گوشی‌های سیاه و سفید است .

ziapour.com

شکل (۳۰۷) طرح خمرهٔ سفالی بشمارهٔ (۳۰٦) .

ziapour.com

(۲۰۸) و طرحی از آن با شمارهٔ (۲۰۹) نشان میدهند دریکی ، بخش‌بالای کوزه با شطرنجهای سه‌گوشی زینت شده و در ردیف پائین بزهارا به دنبال هم ساخته ودر زیرپای آنها نیز خطوط کمربندی موازی را بکار گرفته‌اند، و در دیگری بزها را در میان دو ردیف انبوه خطوط کمربندی نقش کرده‌اند . در هردو خمره ، نقش بزها با شاخهای با شکوهشان با تناسب مطبوع ساخته شده است و با اینکه جای دست‌وپاها درست نیست ولی بهمین طریق که ساخته شده‌اند گوئی درست‌تر و محکم‌تر و بجاتر بنظر میرسند .

. . . . . .

در ظرف سفالی دیگر که با شمارهٔ (۲۱۰) و طرحی از آن با شمارهٔ (۲۱۱) ارائه میشود ، بزغاله‌ها را پرپشم ساخته‌اند وبعلاوه ، شاخ‌های آنها را چون نقوش قبلی در یکراسته و موازی هم رسم نکرده‌اند ، بلکه بصورت دایرهٔ مقابل هم ساخته‌اند ، و میان هردو بزکوهی را نیز طبق معمول ، فاصله انداخته و این فاصله را با خطوط عمودی پر کرده‌اند ، وفاصلهٔ هردو خط عمودی را نیز با خطوط زیکزاك پر نموده‌اند .

. . . . . .

ظرف سفالی دیگری هست که پائین آن گنبدی شکل است ومنتهی به یك پایهٔ نیم قرقره‌ای شده است . (شکل ۲۱۲) .

ردیف بالای این‌ظرف را با نقش بزهای کوهی‌ایکه دارای شاخهای بلند انحنادار است پرکرده‌اند . در زیر پای آنها چند خط‌کمربندی رسم نموده‌اند وپائین‌تر را نیز با خطوط موازی عمودی وشطرنجها پرکرده‌اند.

. . . . . .

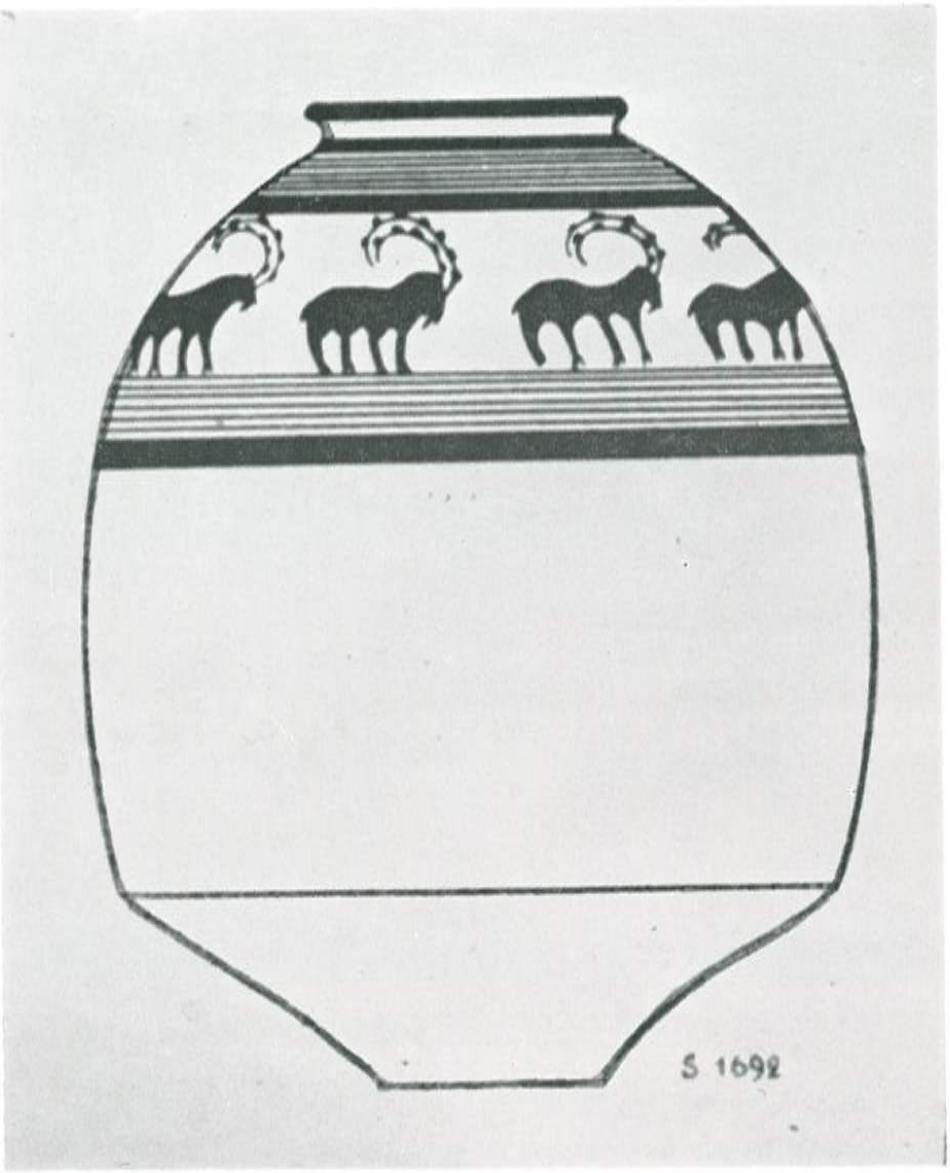
نظیر این تزئینات را در دوظرف سفالی دیگر که طرح آنها با

ziapour.com

شکل (۲۰۸) خمرهٔ سفالی بانقش بز کوهی و نوارهای کمربندی دربخش بالایش. مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك».

ziapour.com

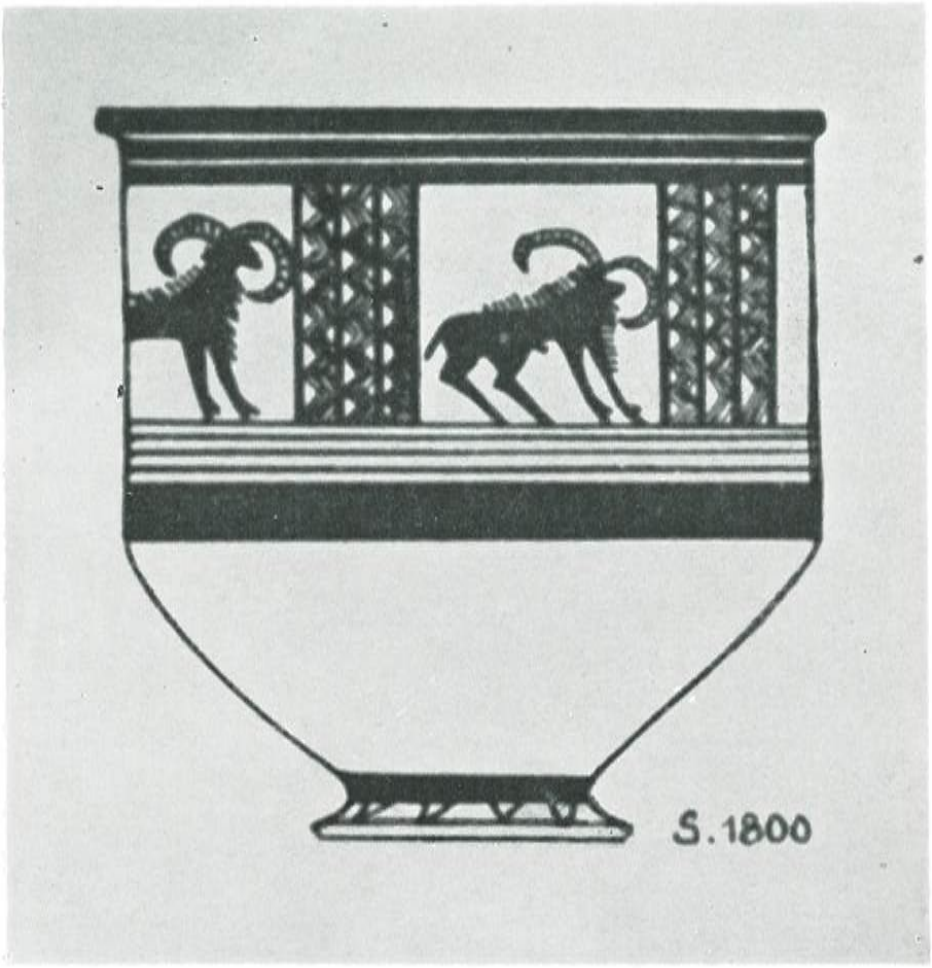
شکل (۳۰۹) طرح خمرهٔ بشمارهٔ (۳۰۸) .

ziapour.com

شکل (۳۱۰) ظرف سفالی فنجانی‌شکل پایه‌گرد ، مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» با نقش بز کوهی .

ziapour.com

شکل (۲۱۱) طرح ظرف سفالی بشمارهٔ (۲۱۰) .

ziapour.com

شکل (۳۱۳) ظرف سفالی فنجانی شکل پایه مدور با نقش‌های شطرنجی و خطوط موازی و عمودی و بزهای کوهی ، که دور لبه را گرداگرد فرا گرفته‌اند . این سفال نیز از تپهٔ «سی‌یلك» بدست آمده‌است .

ziapour.com

شماره‌های (۲۱۳ و ۲۱٤) داده میشود میتوان دید . درطرح شمارهٔ (۲۱۳) شطرنجهای آن به وضع لوزی افقی ساخته شده ، ولی در طرح (۲۱٤) شطرنجها بصورت مربعات است .

. . . . . .

تعدادی ظروف سفالی و پاره سفالهای مکشوفه از تپه سی‌یلك ، نقش آدمها را (زن ومرد) ارائه میدهند: مانند ظرف سفالی بشمارهٔ (۲۱۵) که طرحی ازآن با شمارهٔ (۲۱٦) داده میشود .

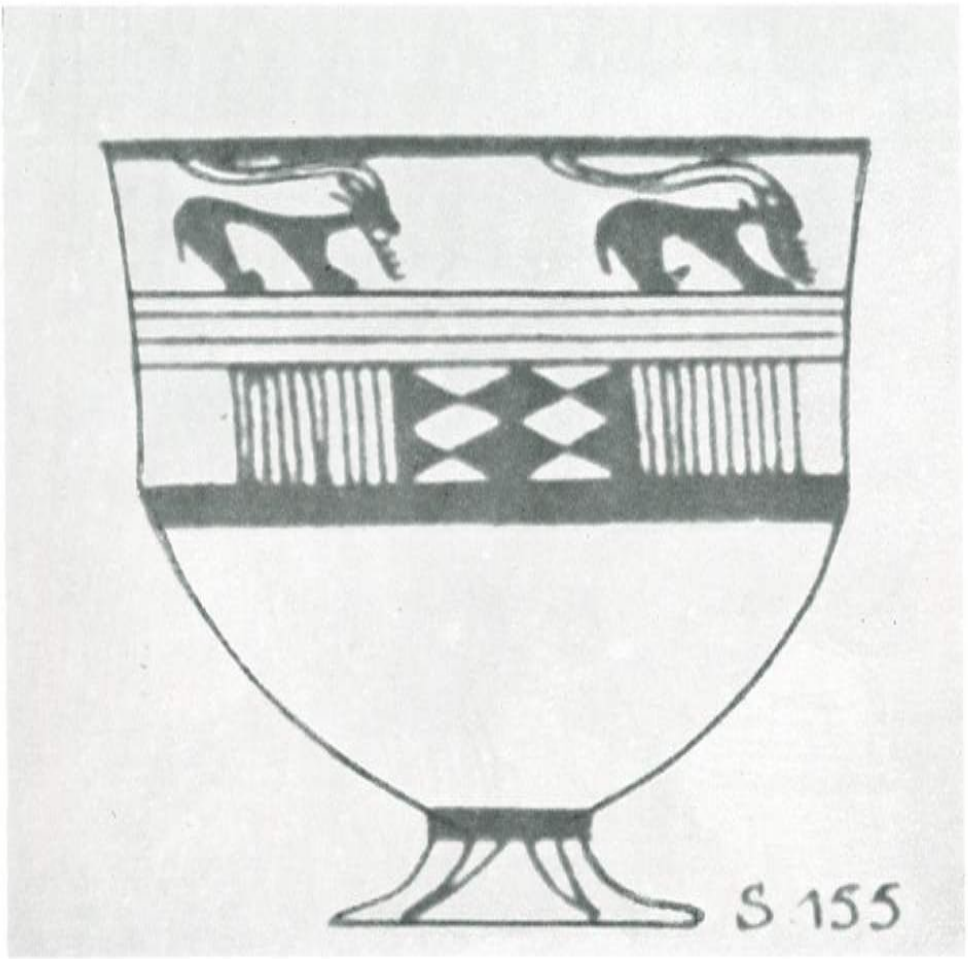
دراین سفال آدمی را ایستاده ساخته‌اند که طرح آن بسیاربی‌تناسب است ومیتوان گفت بچه‌گانه میباشد . یك درمیان آدمها را با نقشی‌متشکل‌از گردیهای پیچك‌دار که درهم آمیخته‌اند پر کرده‌اند .

نقش آدمی را برروی اغلب سفالهای تپه سی‌یلك میتوان دید . گرچه این نقوش ناشیانه طرح شده‌اند ولی طرح کلی آنها حرکات لازم را به ذهن راه میدهند .

درشکل به‌شمارهٔ (۲۱۷) که هفت‌قطعه سفال‌نقش‌دار باهم آمده‌اند، همهٔ آنها دارای نقش آدمی در اوضاع مختلفه میباشند :

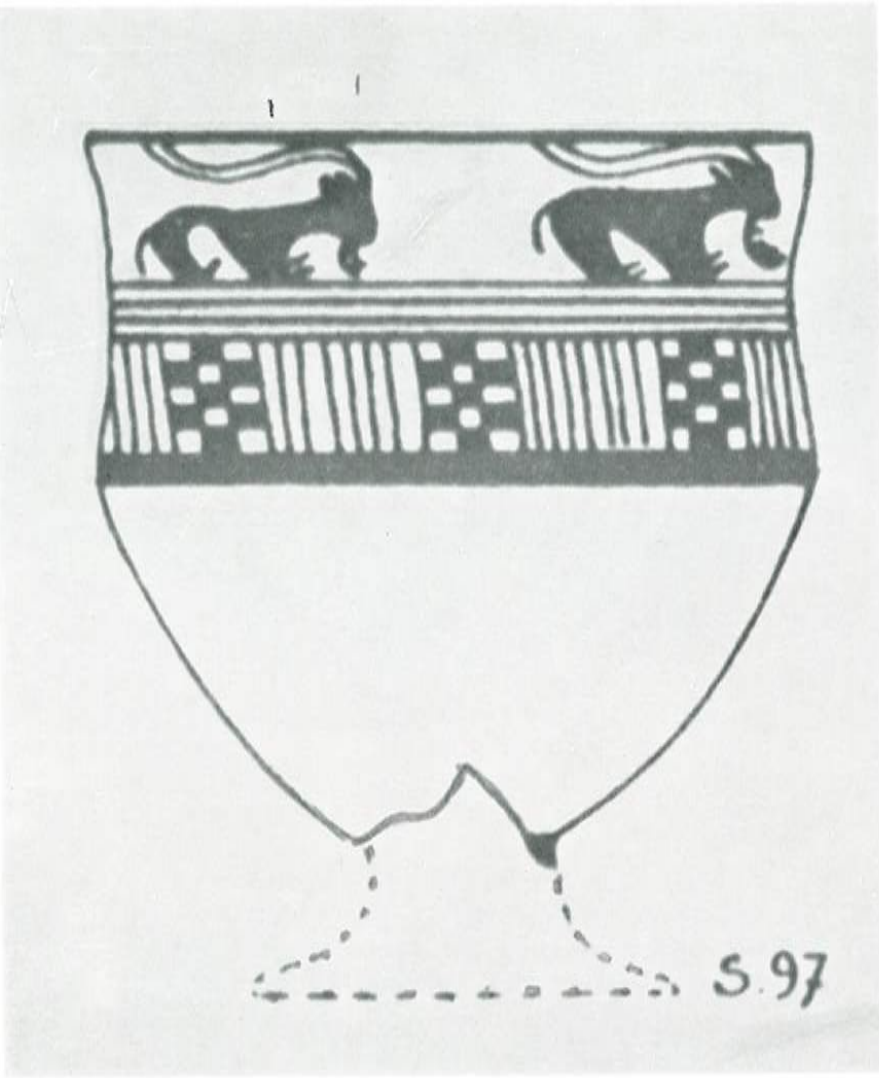
پارهٔ سفال بشمارهٔ«۱» شکل (۲۱۷) شش نفر را با هم و بحالت ایستاده نشان میدهد که دست همدیگر را گرفته‌اند و بنظر میرسد که در حال پایکوبی باشند . در سمت راست و بخش پائین این پاره‌سفال ، دونقش بکاربرده‌اند که گویا ساقهٔ گلبرگ باشند . از نقطهٔ مرکزی این گلبرگ‌ها میله‌هائی چون اشعه به اطراف دویده و بر سر هر میله نیز یك گردی وجود دارد . در سمت چپ بخش پائین همین نقش و میان سه آدم ، دومرغ بلند پارا رسم کرده‌اند .

ziapour.com

شکل (۲۱۳) طرحی از ظرف سفالی‌ای مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» با نقش سفال بشماره (۲۱۳) .

ziapour.com

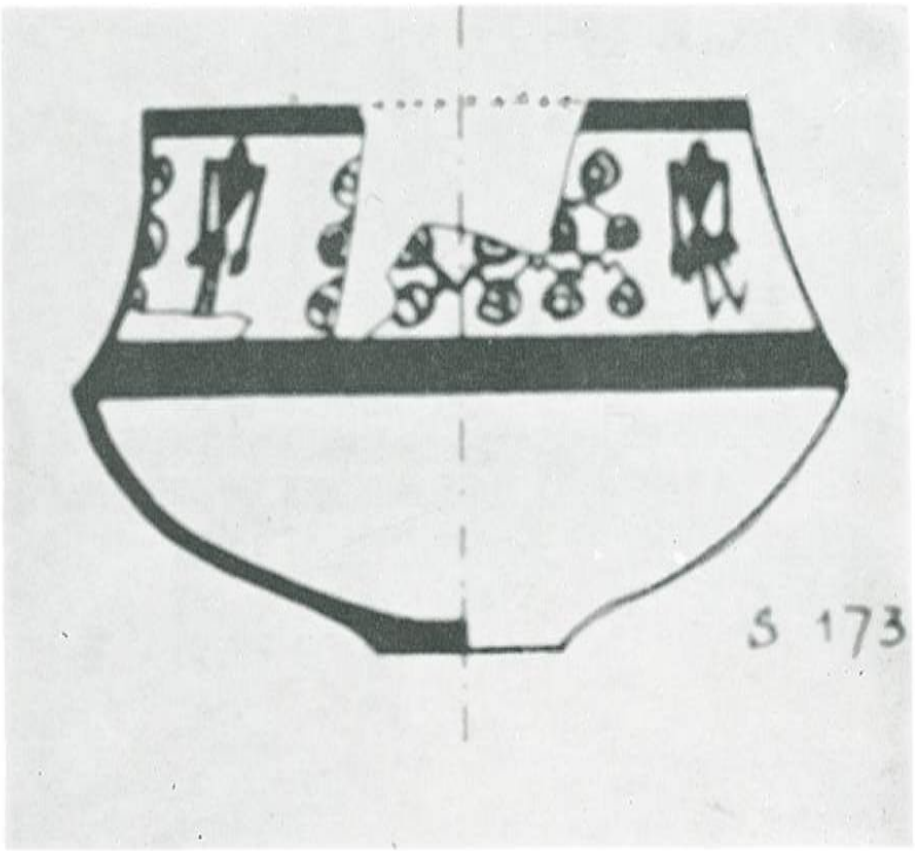
شکل (۳۱٤) طرح دیگری از سفالی دیگر (مکشوفه از تپهٔ «سی یلك») با نقش سفالهای بشمارهٔ (۳۱۲ و ۳۱۳)

ziapour.com

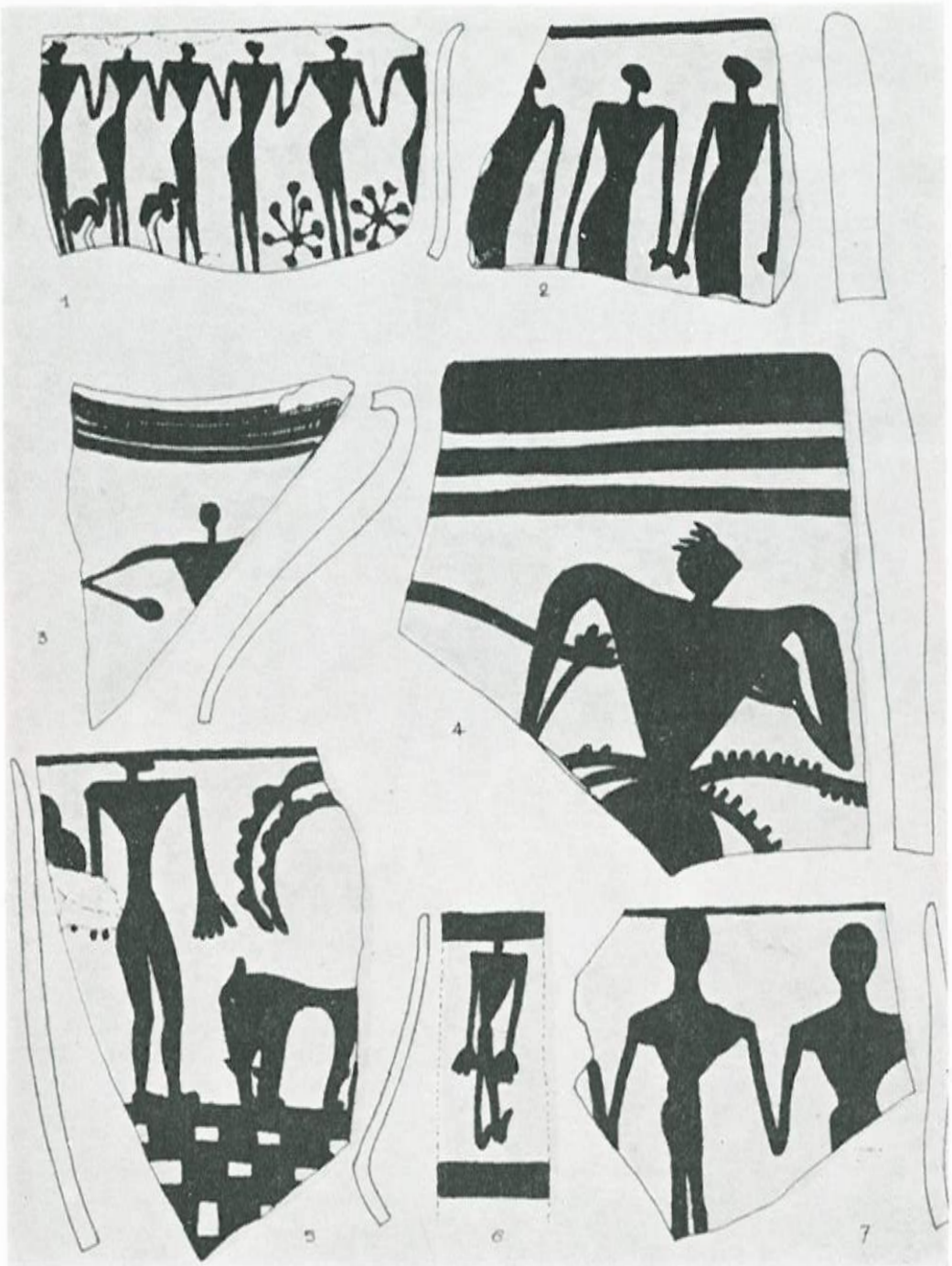
شکل (۳۱۵) کماجدان سفالی‌ای با نقش انسان ایستاده و پیچکهای متصل به‌گردیها با دونوار کمربندی دروسط و لبهٔ کماجدان . مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» .

ziapour.com

شکل (۳۱۶) طرح کماجدان بشمارهٔ (۳۱۵) .

ziapour.com

شکل (۳۱۷) هفت پاره سفال مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» که هریك دارای نقش آدمی درحال رقص و ارابه‌رانی و هدایت بزکوهی میباشند.

ziapour.com

در پاره سفال به شمارهٔ «۲» شکل (۲۱۷) سه آدم طرح شده که دست به دست هم داده‌اند ، و درپاره سفال بشمارهٔ «۳» یك آدم نقش شده که سروسینه و دست راست تاشدهٔ او نمایان است .

در پاره سفال بشمارهٔ «٤» شکل (۲۱۷) آدمی نقش شده که گوئی با دو دست چیزی را گرفته است و ساقه های دنده‌داری نقش شده است که درمورد آن حدس درستی نمیتوان زد .

. . . . . .

در پاره سفال بشمارهٔ «٥» شکل (۲۱۷) آدمی ایستاده طرح شده که در پیش روی او بز کوهی‌ای را با شاخهای با شکوهش کشیده‌اند . این هردو را بر روی نقوش شطرنجی که دارای مربعات است ایستاده طرح کرده‌اند .

درپاره سفال بشمارهٔ «٦» شکل (۲۱۷) مردی ایستاده (یا آویخته یا نیمه نشسته ؟) طرح شده که دستهایش بردو پهلو آویزان است .

درپاره سفال بشمارهٔ «۷» شکل (۲۱۷) دوآدم را نقش کرده‌اند که دست به دست همدیگر داده‌اند .

. . . . . .

برخی پاره سفال مکشوفه از سی‌یلك نقوشی را نشان میدهند که دارای ریزه‌کاری‌های بسیار جالب میباشند و نشانهٔ اینست که طراحان ظروف سفالین پیشرفت زیادی در امور طراحی نموده بودند و بسا که وضعیت و حالت حیوانات را توانسته‌اند تجسم دهند .

شکل (۲۱۸) که طرح تعدادی پاره سفالهای مکشوفه از سی‌یلك را نشان میدهد ، پاره سفال بشمارهٔ «۱» آن ، اسبی را نشان میدهد که

ziapour.com

برگردن و بدن آن زینت فراوان بخشیده‌اند . این زینت‌ها مرکب از خطوط موازی میباشند . لگام اسب را چنان طرح کرده‌اند که زنجیری بنظر میرسد و یال اسب نیز کوتاه است .

درپاره سفال بشمارهٔ «۲» شکل (۲۱۸) مردی جنگجو طرح شده است .

درپاره سفال بشمارهٔ «۳» شکل (۲۱۸) دو رأس اسب یا قاطر بر روی پاهای خود ایستاده و دستها را بسوی هم آورده درجدالند وشیهه میکشند . در پشت سر این دو قاطر ، قاطری دیگر نمایان است و بنظر میرسد که آن هم ایستاده طرح شده است .

در پاره سفال بشمارهٔ «٤» شکل (۲۱۸) اسبی طرح شده‌که سرش را بعقب و بسوی دمش برگردانده است . موی دم اسب تا پائین رسیده ویال کوتاه دارد .

درپاره سفال بشمارهٔ «٥» شکل (۲۱۸) نقش شطرنجی مربعی ساخته‌اند ولی پای حیوانی از قسمت ران تا پنجه ، درکنارشطرنج نمایان است .

درپاره سفال بشمارهٔ « ٦ » شکل (۲۱۸) سر و گردن و پشت وکفل واندکی از دم اسبی را ساخته‌اند که یال ودم دارد ولی بجای گوشها طرح شاخ دارد .

در پاره سفالی که دماغهٔ ظرفی دماغه‌دار در شکل (۲۱۸) نشان داده شده ، نقوش فراوان‌ساخته‌اند وچنانکه درشکل دیده میشود ، درردیف بالا و سمت چپ ، گاوی ساخته‌اند و پس از مقداری نقوش لوزی و خطوط متقاطع گاوی‌دیگررا نقش‌بسته‌اند. دربخش‌پائین، مقداری نقطه‌چین وسپس

ziapour.com

شکل (۲۱۸) پاره سفالهای منقوش مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» که نقش اسبها وآدمی دارد ، وآبریز بلندی از ظرفی که با دو نقش گاو و سه‌گوشی‌ها زینت شده‌است .

ziapour.com

سطوح سه‌گوشی کوتاه و سپس نقوش سه گوشی بلند ساخته‌اند .

. . . . . .

در پاره سفال با شمارهٔ «۷» شکل (۲۱۹) گاوی را ساخته‌اند .

در پاره سفالهای با شمارهٔ «۸ و ۱۰» شکل (۲۱۹) چهرهٔ آدمی و مقداری خطوط متقاطع را طرح کرده‌اند .

در پاره سفال با شمارهٔ « ۹ » شکل (۲۱۹) بنظر میرسد که چرخ دنده‌دار ارابه ای را ساخته‌اند . هیکل چهارپائی با دم بلند نمایان است . دربخش بالای این پاره سفال نقشی هست که از یك گردی مرکزی تعدادی میله خارج شده و بر روی آنها گردیهائی تعبیه کرده‌اند و این نقش باید نوعی گیاه باشد ، و بعلاوه دراین‌پاره سفال ، نقش شطرنجی و سه‌گوشی در سمت راست ساخته‌اند .

طرح پائین و سمت راست با شمارهٔ «۱۱» شکل (۲۱۹) ظرفی را نشان میدهد که برروی آن گاوی را نقش کرده‌اند .

. . . . . .

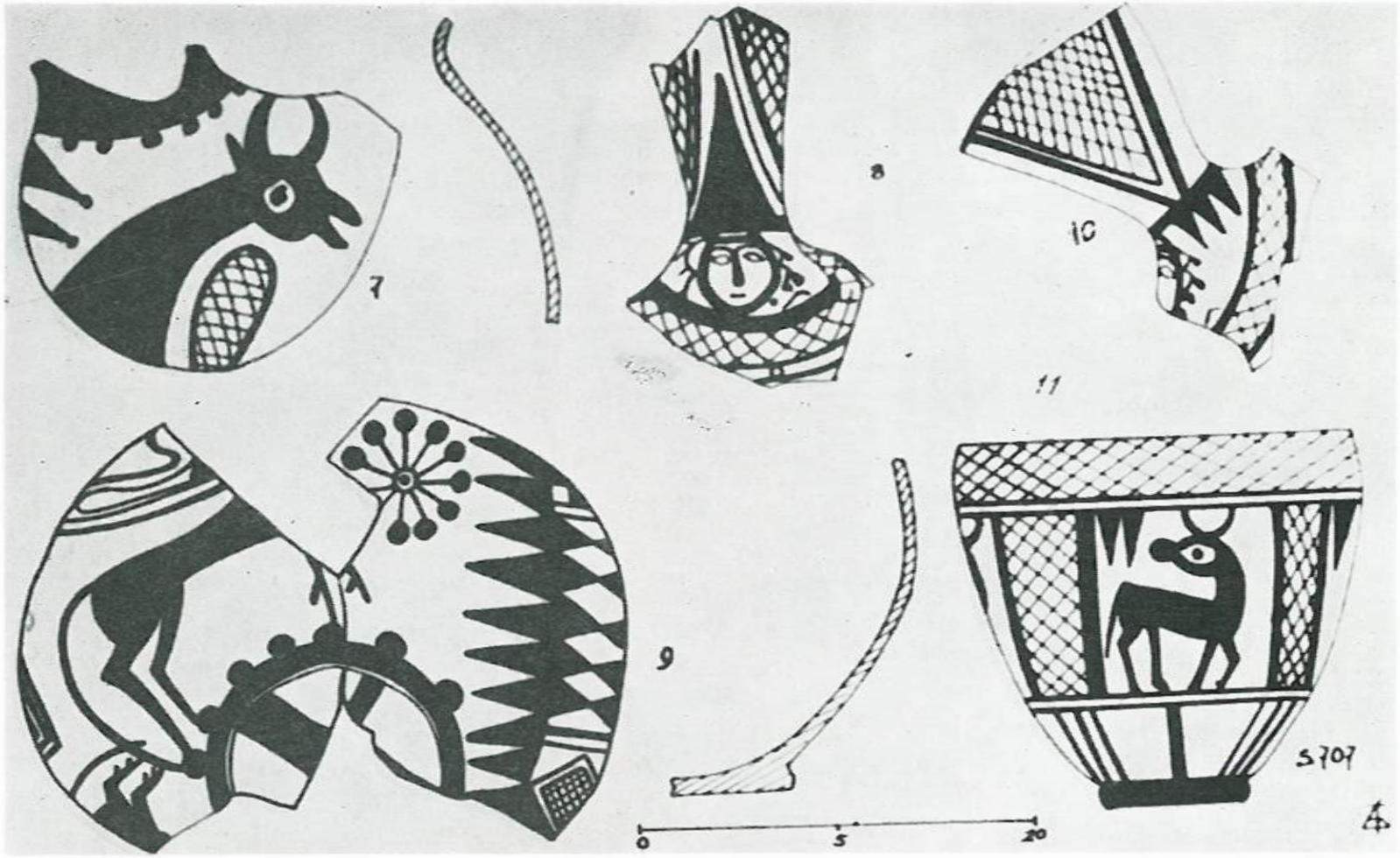
سفال پاره‌های زیادی از تپه های سی‌یلك به دست آمده است که نقوش متنوعی را ارائه میدهند .

شکل (۲۲۰) بیست‌ویك پاره سفال را ارائه میدهد که دارای تنوع بسیارند :

پاره سفال بشمارهٔ « ۱ » این شکل ، کفل و دم‌گاوی را نشان میدهد و مضافاً دارای خطوط موازی و موجها میباشد .

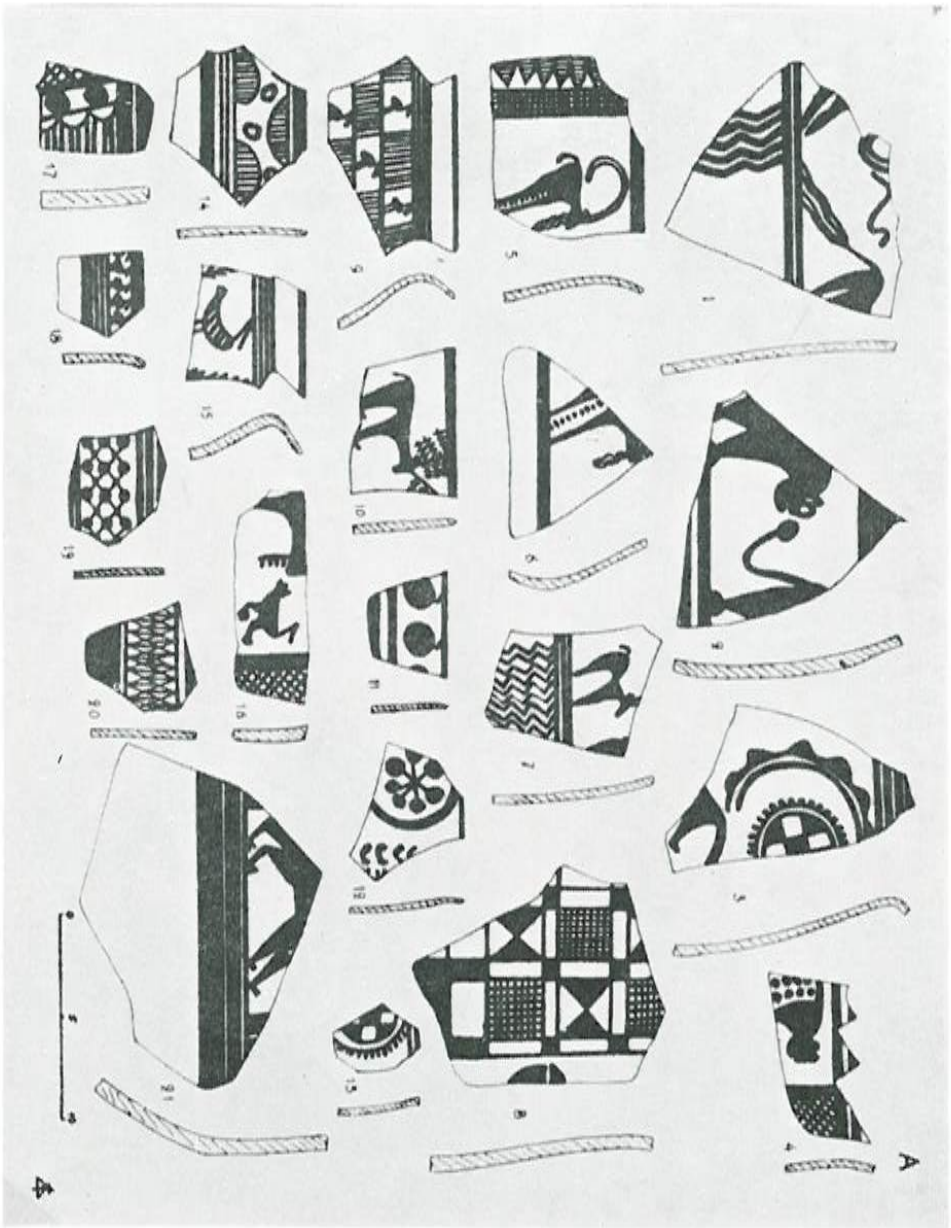
پاره سفال بشمارهٔ « ۲ » دو حیوان عظیم‌الجثه را نشان میدهدکه هیچگونه شباهتی به فیل ، خرس ، کرگدن و حیوان دیگری ندارد .

ziapour.com

شکل (۲۱۹) طرح پاره سفالهای منقوش که درآن‌ها نقش گاو ودیگر چارپایان ونقش آدمی از روبرو ونیمرخ دیده میشود .

ziapour.com

شکل (۲۲۰) طرح پاره‌سفالهای مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» که‌نقش گاومیش، بزکوهی، پرندگان آبی و چهارگوشیهارا ارائه میدهند.

ziapour.com

پاره سفال بشمارهٔ «۳» پائین‌تنه و شاخهای باشکوه بزی را نشان میدهد ودرجاخالی دایرهٔشاخها یك گردی ساخته‌شده که داخل‌آنرا شطرنجی کرده‌اند .

پاره سفال بشمارهٔ «۵» بزغاله‌ای را با دو شاخ پرابهتِ گرد ، و ریش دراز نشان میدهد و مضافاً در سمت چپ سفال ، نوار پهن عمودی متقاطع و نقش سه‌گوشی متقاطع ساخته‌اند .

درپاره سفال بشمارهٔ « ٦ » دو دست و جلوی چانه و ریش بزغاله نمایان است .

در پاره سفال بشمارهٔ « ۷ » بزغاله‌ای ساخته شده و بخش پائین سفال با خطوط موجی و زیکزاك پرشده است .

پاره سفال بشماره « ۸ » دارای نقوش چهارگوشی و شطرنجی و خطوط متقاطع و شطرنج سه گوشی میباشد .

پاره سفال بشمارهٔ «۹» را بصورت شطرنج درآورده‌اند و یك درمیان خانه‌ها را هاشور عمودی زده‌اند وخانه‌های خالی را با پرندگان پر نموده‌اند .

پاره سفال بشمارهٔ «۱۰» دارای نقش‌گوزنی است‌که شاخهای آن بمانند شاخه‌های درختان دارای برگهای قرینه میباشند وبسیار باهیبت بنظر میرسد .

پاره سفال بشمارهٔ « ۱۱ »دارای‌دوخط موازی‌افقی و گردیهائی در بخش بالای سفال میباشد .

پاره سفال بشمارهٔ «۲۱» دارای نقوش پرندگان در حال پرواز بصور «۷» است و همچنین درمیان یك طرح گرد ، نقش برفی‌شکل دارد .

ziapour.com

در پاره سفال بشمارهٔ «۱۵» پائین چندین خط موازی افقی ، یك اردك ساخته شده است .

پاره سفال بشمارهٔ «۱٦» یك مرغ و یك بزغاله را با ریش بلند نشان میدهد . در جلوی مرغ سطحی را با خطوط متقاطع پر کرده‌اند .

درپاره سفال بشمارهٔ « ۱۸ » ودر ردیف بالا – یك ردیف مرغ بدنبال هم ساخته شده است .

در پاره سفال بشمارهٔ «۲۱» برروی چند خط افقی ، دست وپای چارپائی معلوم است .

. . . . . .

درشکل بشمارهٔ « ۲۲۱ » نیز تعدادی پاره سفال ، نقوش جالبی را ارائه میدهند :

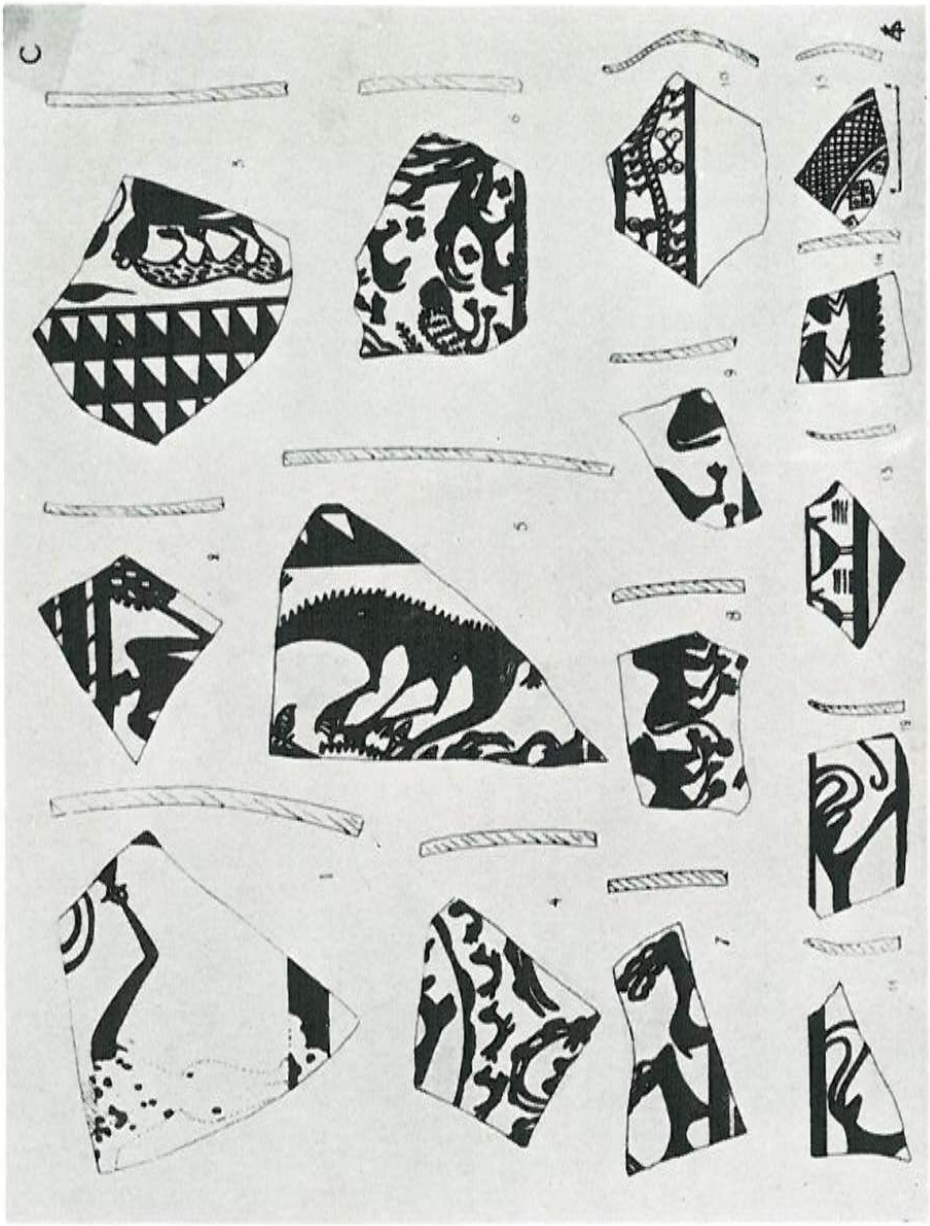
پاره سفال بشمارهٔ «۱» دست آدمی را نشان میدهد و پاره سفال بشمارهٔ « ۲ » بالاتنهٔ آدمی را ارائه میدهد که دست بر روی نقشی شطرنجی و مضرس نهاده است .

پاره سفال بشمارهٔ «۳» پلنگی را برصخره‌ای نشان میدهدکه گوئی برجانوری حمله کرده در حال خوردن آنست . بخش بالای این پاره سفال را با نقوش سه‌گوشی پر کرده‌اند .

پاره سفال بشمارهٔ « ٤ » دارای یك ردیف سگ در حال تاخت است و در ردیف پائین نیز شاخهای مجلل بزهای کوهی نمایان است .

در پاره سفال بشمارهٔ « ٥ » اسبی در حال تاخت ساخته شده و سرتاسرفقرهٔ پشت اسب را با موی افراشته وکوتاه نشان داده‌اند ودرزیرپای این اسب (یا جانوردیگر؟) شاخهای مجلل تعدادی بزکوهی نمایان است .

ziapour.com

شکل (۳۳۱) پاره سفالهائی‌که دارای نقوش پلنگ، آدمی، چارپایان شاخدار و پرندگان ونقش سه‌گوشی است ــ (ازسفالهای مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك»).

ziapour.com

در پاره سفال بشمارهٔ «٦» بیشه‌ای نمایانده شده که تعدادی بز کوهی را باشاخهای مجللشان ساخته‌اند و پلنگی در پشت سر بزهای کوهی در کمین است.

در پاره سفال بشمارهٔ «۷» دو گوزن نشان داده شده و پاره سفال بشمارهٔ «۸» دوهیکل جانورانی چون شیر را مینمایاند.

پاره سفال بشمارهٔ « ۹ » نیز کفل و پنجهٔ دست جانورانی را ارائه میدهد که گوئی همان جانوران پاره سفال بشمارهٔ « ۸ » باشند.

پاره سفالهای بشمارهٔ « ۱۱ – ۱۲ » جانورانی را با دو شاخ بجلوی سر دراز شده ، نشان میدهند.

و پاره سفالهای بشمارهٔ « ۱۳ و ۱٤ » پرندگان را مینمایانند.

. . . . . .

شکل (۲۲۲) هفده تکه پاره سفال مکشوفه از تپه سی‌یلك راکه بیشتر دارای نقوش هندسی میباشند ، نشان میدهد :

پاره سفال بشمارهٔ «۱» شاخه‌هائی ازدرخت را نشان میدهد.

پاره سفالهای بشمارهٔ « ۲ – ۳ – ٤ – ٥ – ٦ – ۷ – ۸ – ۹ و ۱۰ » دارای نقوش هندسی میباشند.

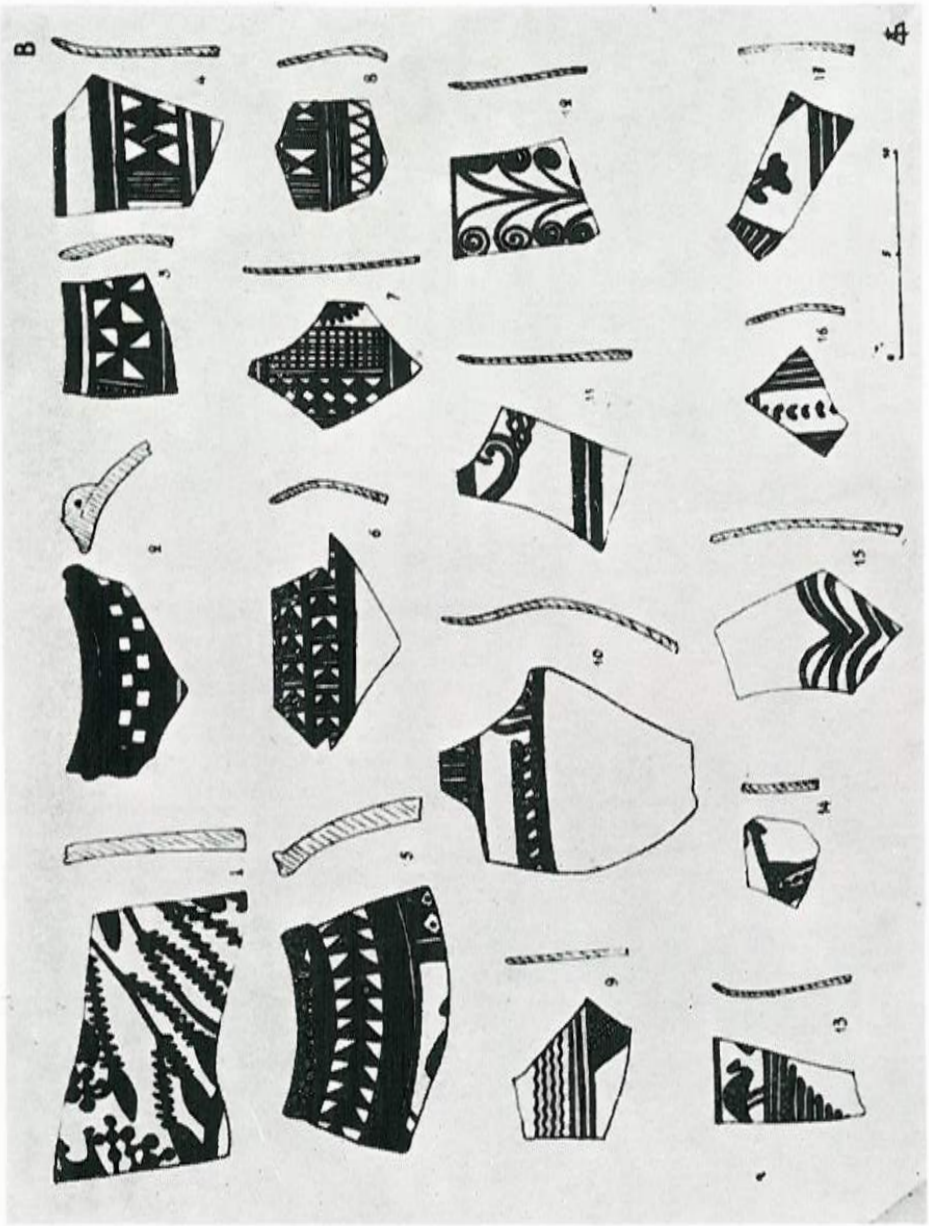
. . . . . .

پاره سفال بشمارهٔ «۱۱» دُم حیوانی را نشان میدهد ، و پاره سفال بشمارهٔ « ۱۲ » از شاخهٔ پیچك‌دار نقش شده و شمارهٔ « ۱۳ » مرغی را نشان میدهد و بنظر میرسد که نقش مرغ را دنبال هم بر روی سفال گردانده باشند.

تکه سفال بشمارهٔ «۱٤» بزغاله‌ای را نشان میدهد.

. . . . . .

ziapour.com

شکل (۲۲۲) طرح پاره سفالهای منقوش مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» که پیچکهای گیاهان وسه‌گوشی‌ها وپرنده‌ای سنگین وبزی کوهی‌را ارائه میدهند.

ziapour.com

شکل (۲۲۳) که از دوازده پاره سفال فراهم آمده، اغلب، نقوش حیوانات را شامل است :

تکه سفال بشمارهٔ « ۱ » بز کوهی با هیبتی را با شاخهای مجلل و ریش نشان میدهد ولی هیکل بزرا بد ساخته‌اند .

در پاره سفال بشمارهٔ « ۲ » بزغاله‌ای را ساخته‌اند که شاخهای آن چون شاخ قوچ بنظر میرسد و میان گردی شاخ را نقطه گذارده بشکل چشم درآورده‌اند ؛ و سفال بشمارهٔ « ۳ » تنه و دستهای حیوانـــاتی را مینمایاند .

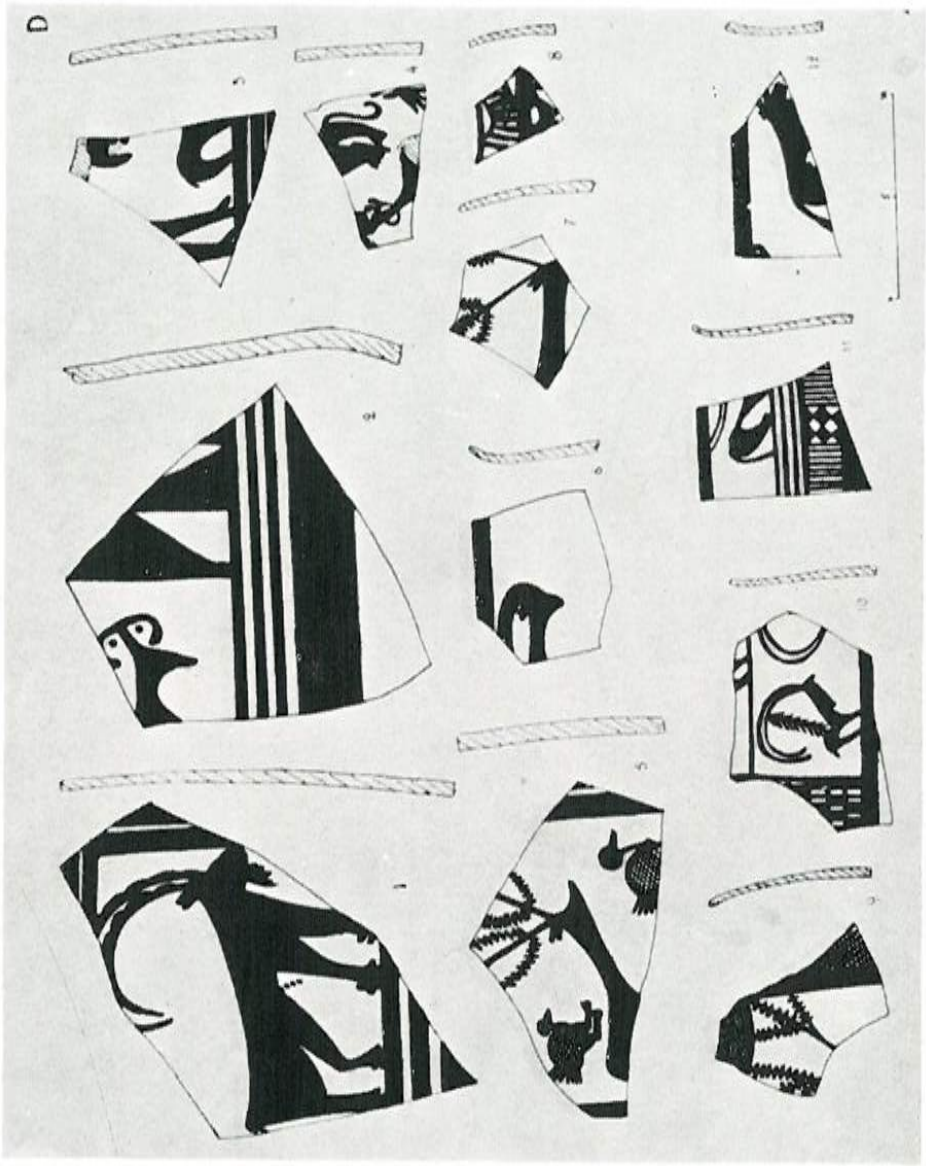
آنچه بسیار جالب و دلچسب است نقش تکه سفال بشمارهٔ « ۵ » است که گوزنی جوانسال را با ترکیب مطبوعی ساخته‌اند و شاخهای آنرا طبق معمول نظیر برگ درختان، قرینه‌سازی کرده‌اند ، و همچنین دو مرغ در جلو و بالای گوزن ساخته‌اند که یکی را میتوان گفت مرغابی یا اردك است ولی آن دیگری تن کوتاه و دم پهن دارد . پاهای او چون شتر مرغان است و سرش ازنوع سر مرغابی است .

پاره سفال‌های بشمارهٔ « ٦ و ۷ » بز کوهی و گوزن را نشان میدهند و پاره سفالهای بشمارهٔ « ۱۰ و ۱۱ » بزهای کوهی را با شاخهای بلند منحنی و مجلل نشان میدهند .

. . . . . .

پاره سفالهای مکشوفه از تپهٔ سی‌یلك ، ضمن ارائه نقوش هندسی که بوسیلهٔ خطوط متقاطع و منکسر و هاشوری مارپیچی و لوزی ونیمبرگی و خطوط موازی طرح‌ریزی شده‌اند و مقداری ازآنهارا در شماره‌های ۲۲٤ – ۲۲۵ – ۲۲٦ – ۲۲۷ – ۲۲۸ – ۲۲۹ – ۲۳۰ – ۲۳۱ – ۲۳۲ – ۲۳۳ –

ziapour.com

شکل (۲۲۳) پاره‌سفالهائی مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» که‌نقش چارپایان شاخدار را مینمایانند.

ziapour.com

۲۳٤ – ۲۳۵ – ۲۳٦ – ۲۳۷ – ۲۳۸ – ۲۳۹ و ۲٤۰ میتوان دید ، در میان برخی از پاره‌سفالها نیز گاهی شکل‌هائی از حیوانات وحشرات دیده میشود که الحق به بهترین صورتی نموده شده‌اند و نمیتوان ازدیدن آنها که در حدود شش یا هفت هزار سال پیش انجام شده است درشگفتی فرو نرفت .

در پاره‌سفال بشمارهٔ «۱٦» شکل (۲٤۰) ، حیوانی چون زرافه را نقش کرده‌اند ! آیا این حیوان درنواحی سی‌یلك وجود داشته است ؟ آیا این طرح درواقع از ظرافه نبوده بلکه از حیوان دیگری است که البته دست و پای بلند داشته ولی ناشیانه و اغراق‌آمیز طرح شده است ؟ بهرانجام طرحهای پاره سفال بشمارهٔ «۱۵» نیز سر و گردن حیوان گردن‌درازی را مینمایاند . شاید که شترمرغ یا بچهٔ آن باشد که بد طرح شده است .

. . . . . .

در شکل (۲٤۱) که « ۹ » تکه پاره سفال ارائه شده ، درپاره سفال بشمارهٔ « ۱ » پس از شکل مارپیچ که با هاشور پر شده دو خط عمودی ساخته شده که دوایر روی آن دوخط مانند اینست که گوجه فرنگی را به سیخ کرده باشند وخطی درمیان این دودسته گردیها عبور داده‌اند و سپس از هریك از گردیها خطوطی مایل به خط وسط عمود فرود آورده و بصورت « ۷ » نقش‌بندی کرده‌اند .

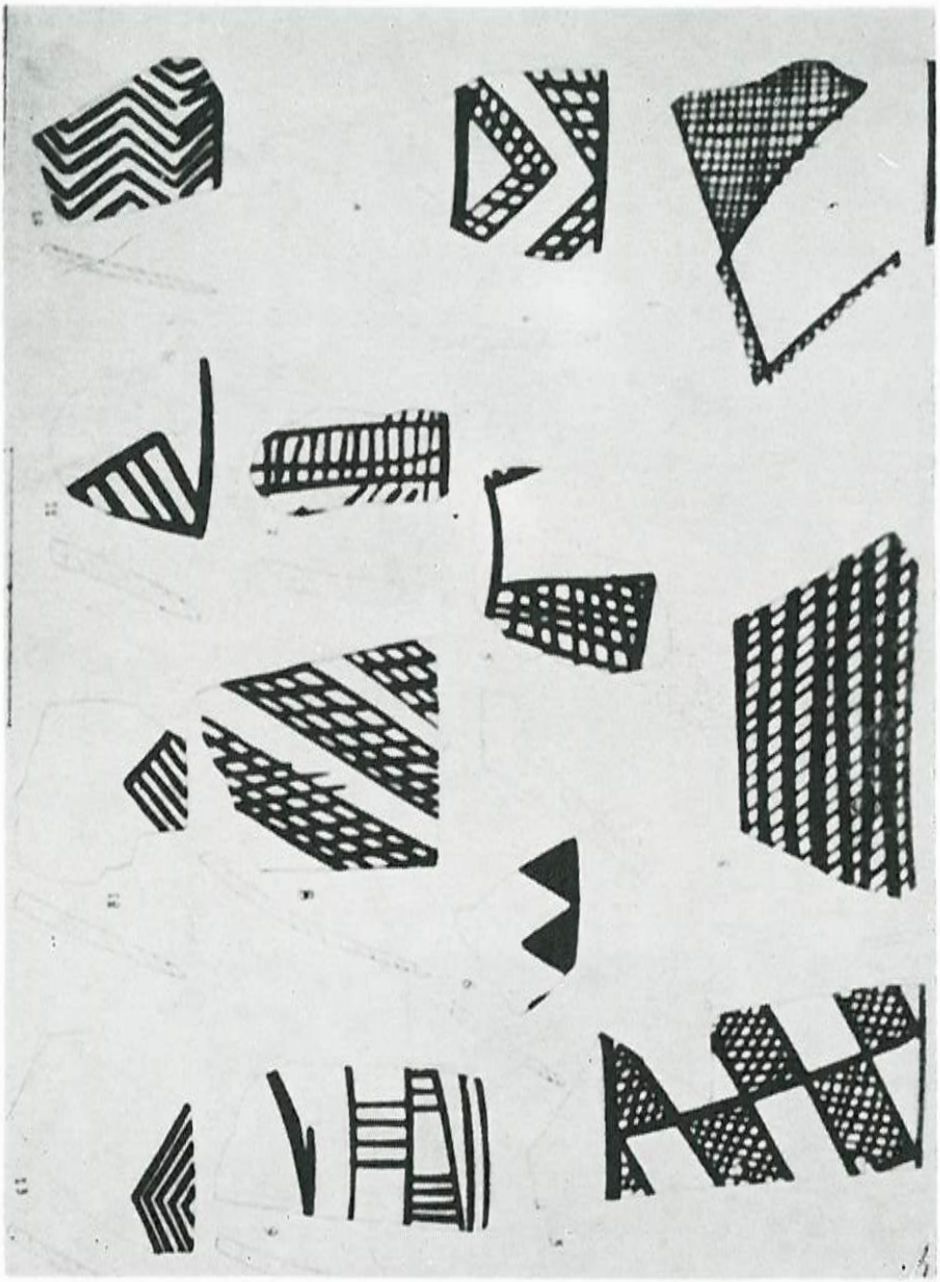
در تکه سفال بشمارهٔ « ۲ » پس از نقوش شانه‌ای‌شکل ، عقربی دیده میشود ، وطراح سفال ، پشت آنرا نقطه‌چین یا به‌اصطلاح خالدار کرده و بندهای دُم آنرا نیز خط خطی نشان داده است . در این پاره سفال ، دوگل نیز ساخته‌اند که یکی دربالای سر عقرب قرار دارد و دیگری در سمت چپ دم آن . گل بالائی ، پنج‌پر است و گل پائینی ازنوع ۸ پر ، ولی

ziapour.com

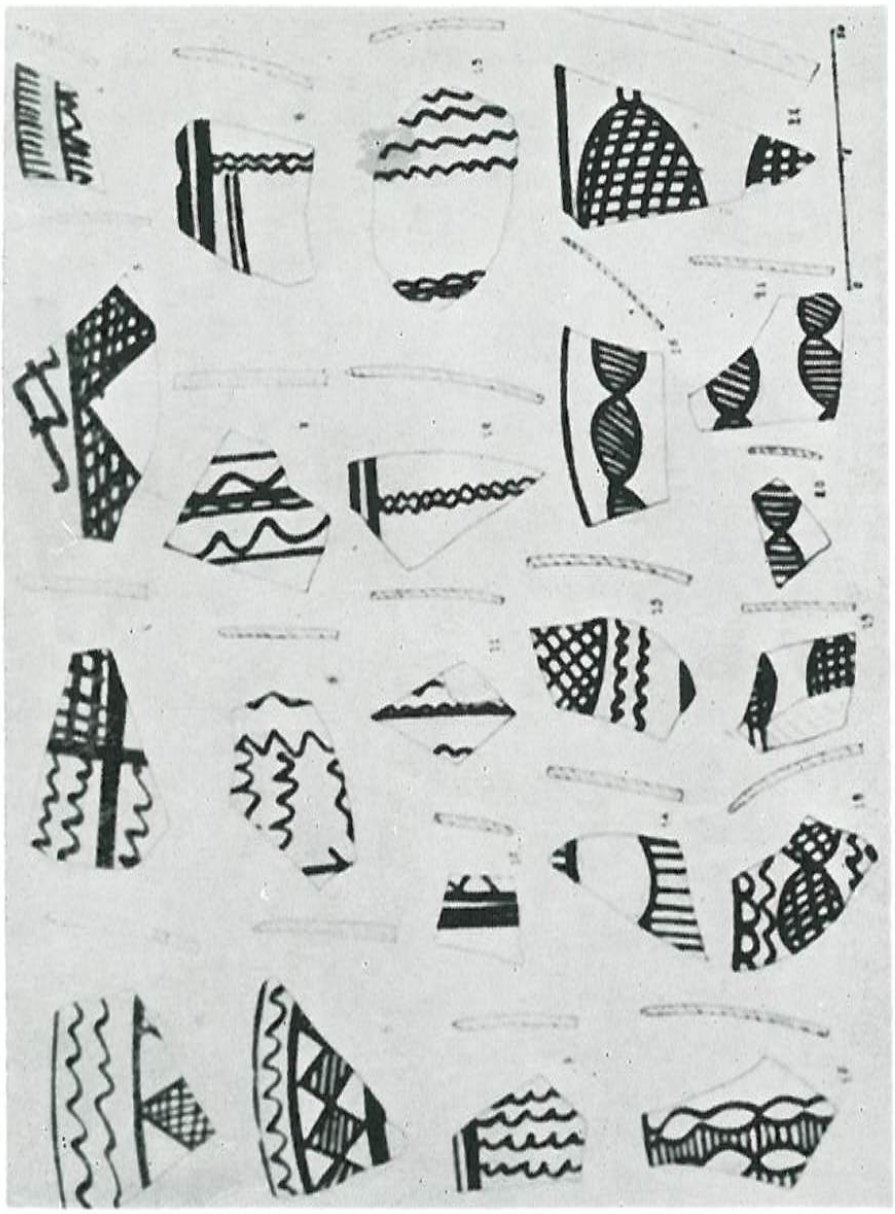
شکل (۲۲٤) طرح پاره سفالهای منقوش که درآنها باخطوط موازی ومتقاطع بازی شده‌است .

ziapour.com

شکل (۲۲۵) نقوش هندسی با خطوط متقاطع درپاره سفالهای مکشوفه .

ziapour.com

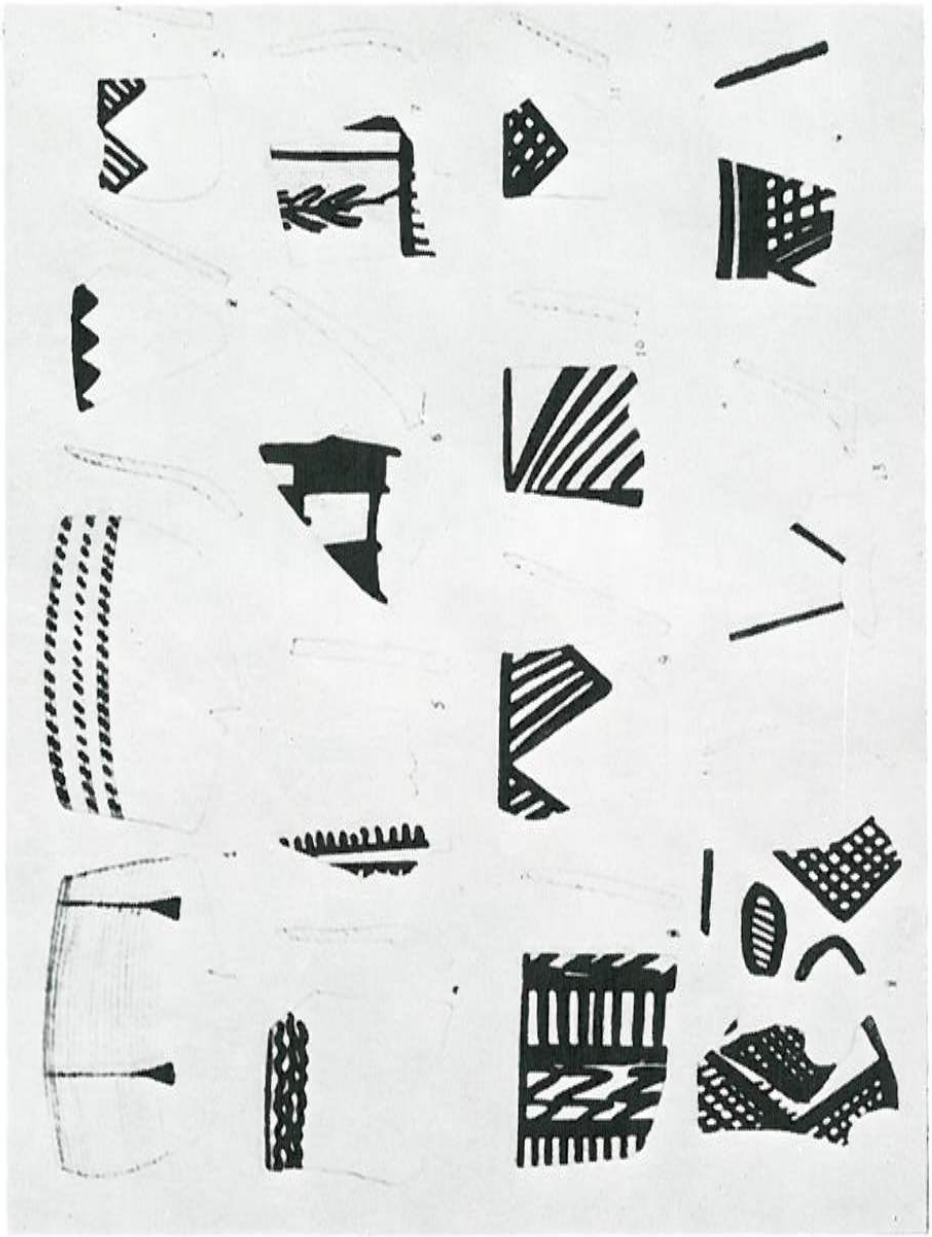
شکل (۲۲۶) طرحهای متنوعی ازخطوط باترکیبات متقاطع و هاشوری وموجی شکل پاره سفالهای مکشوفه.

ziapour.com

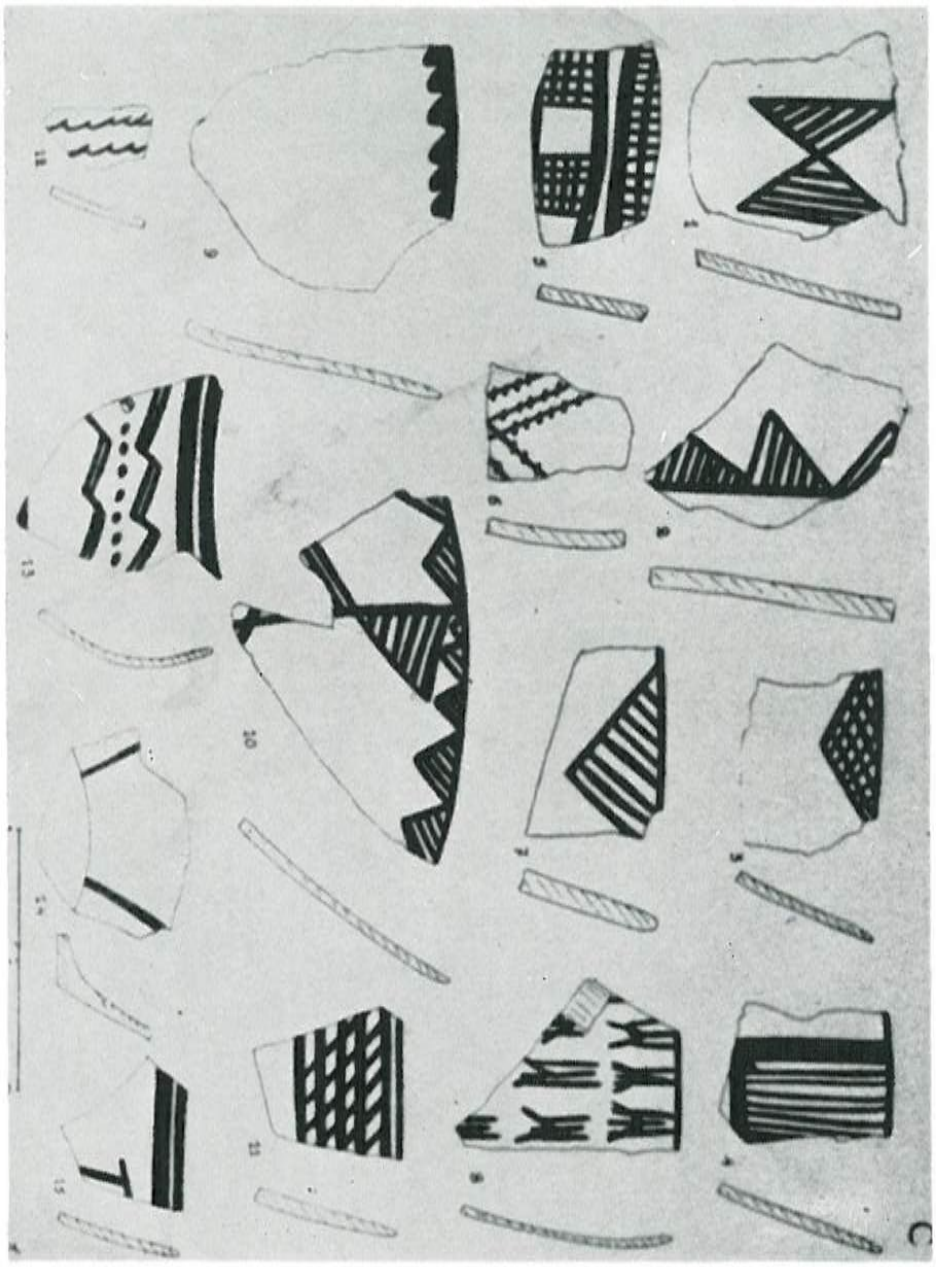
شکل (۴۴۷) طرح‌های زینتی پاره سفالهای مکشوفه‌ایکه دارای خطوط متقاطع و همچنین طرح دو پای جلوی یك چهارپا میباشد .

ziapour.com

شکل (۳۲۸) چند طرح روی پاره سفالهای مکشوفه‌که نمایشگر خطوط موازی ، هاشوری ، نقطه‌چین منحنی و سه‌گوشیپاست .

ziapour.com

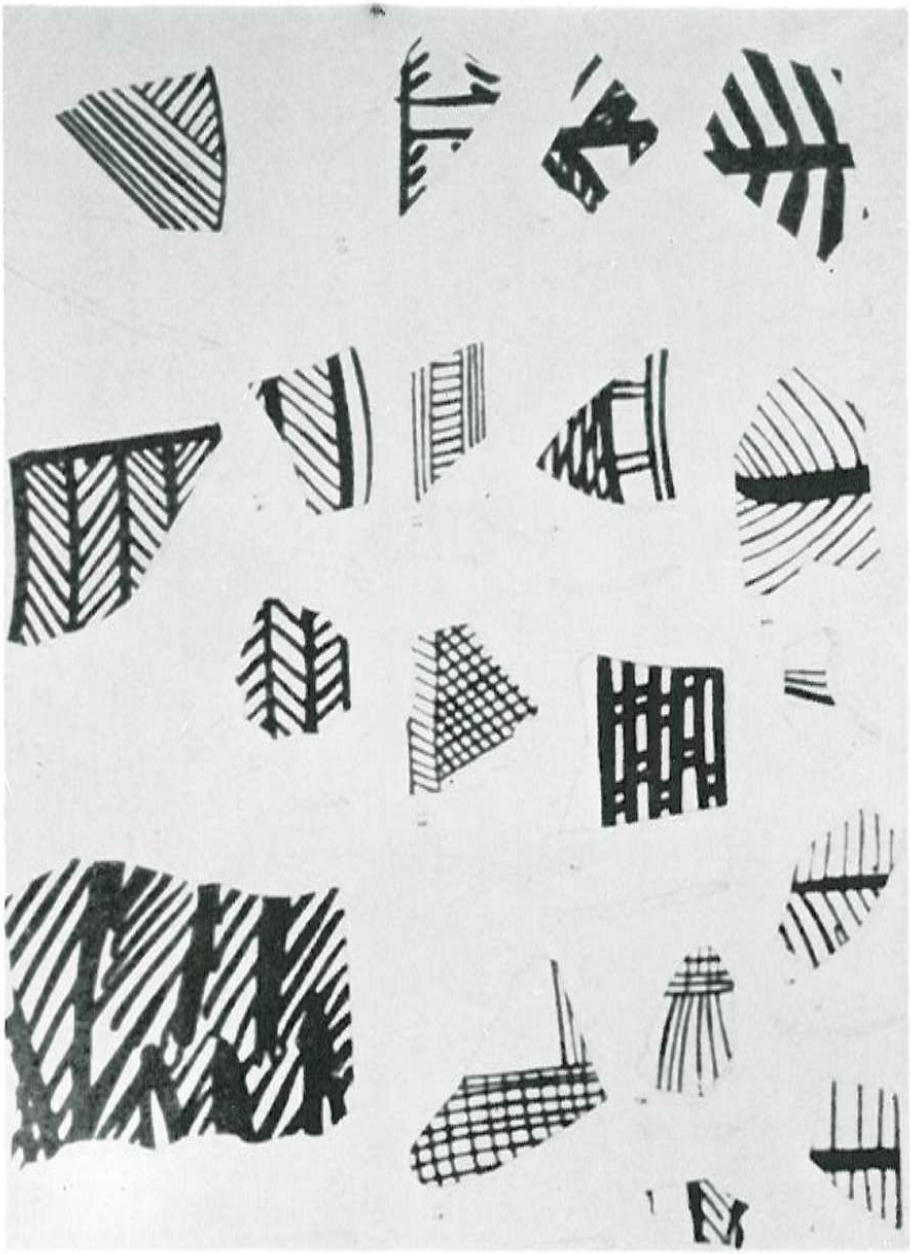
شکل (۳۲۹) طرحهای دیگری ازپاره سفالهای منقوش‌که دارای ترکیبات خطی بصورت متقاطع هاشوری و سه‌گوشیهاست .

ziapour.com

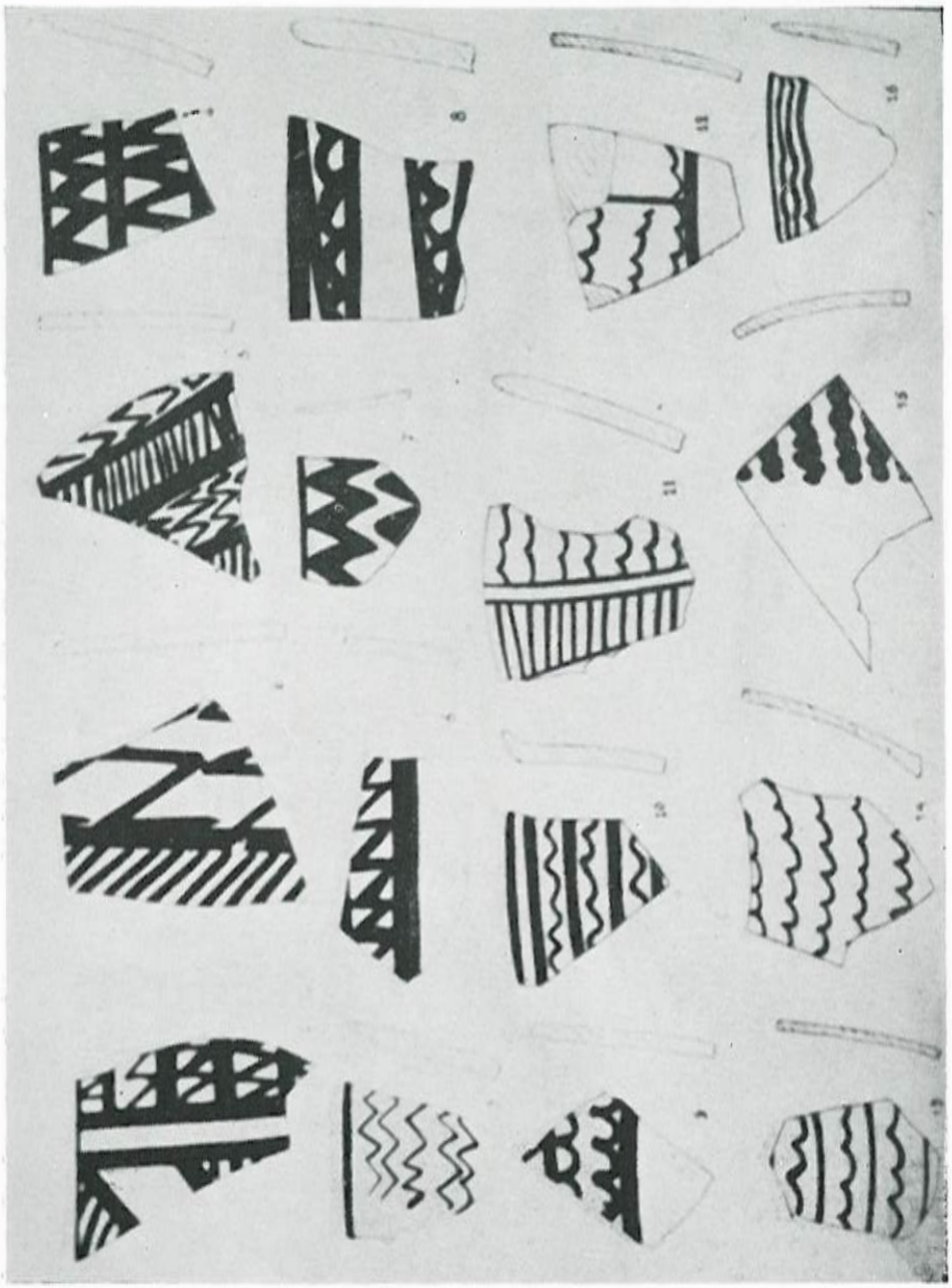
شکل (۲۳۰) طرح پاره سفالهائی‌که دارای نقوش چنگکی وپیچکهای گیاهی میباشد.

ziapour.com

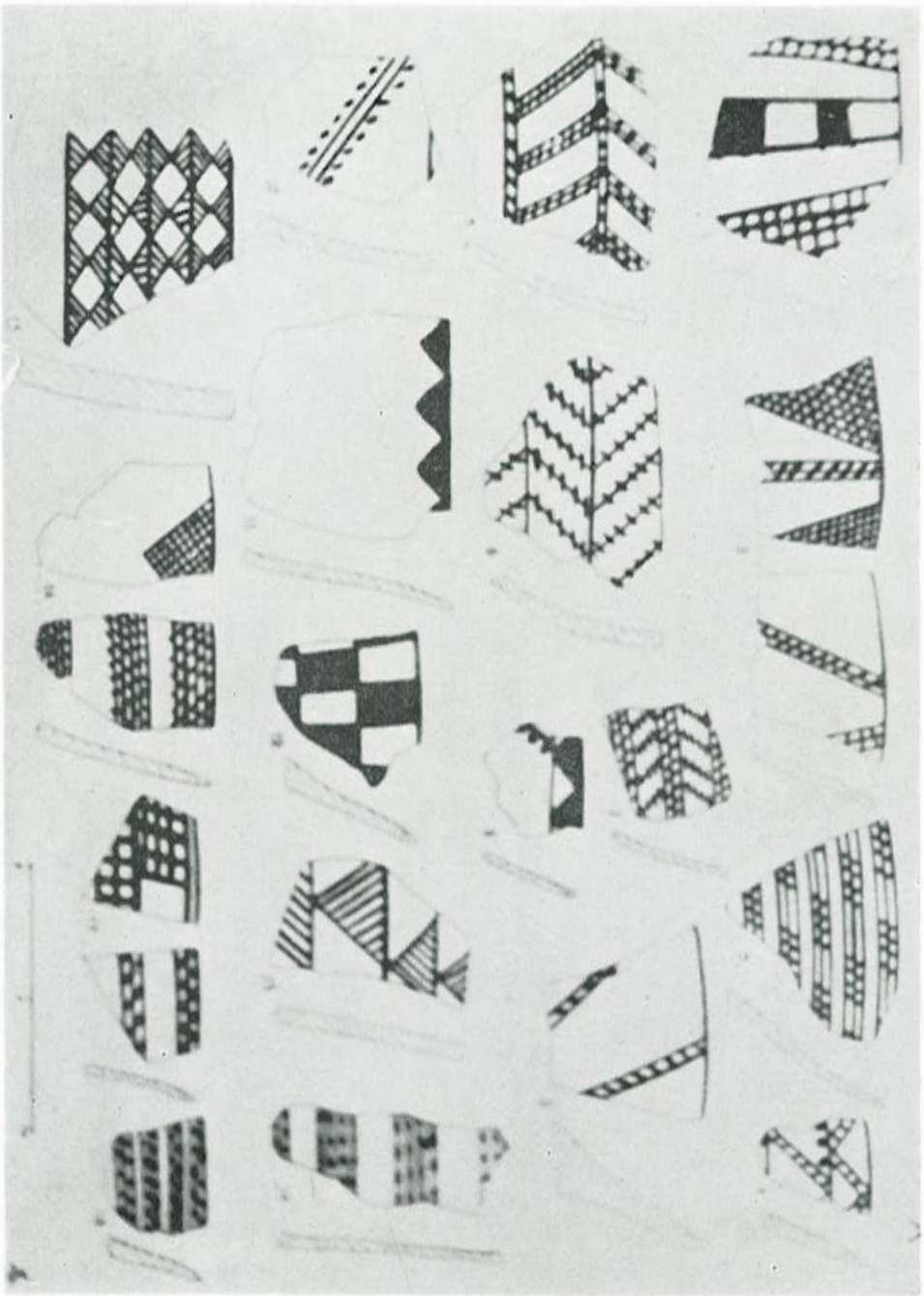
شکل (۲۳۱) طرحهائی ازپاره سفالهای منقوش‌که مرکب ازخطوط متقاطع و ساقه‌ای است و یادآور شاخه و ساق درختان میباشند .

ziapour.com

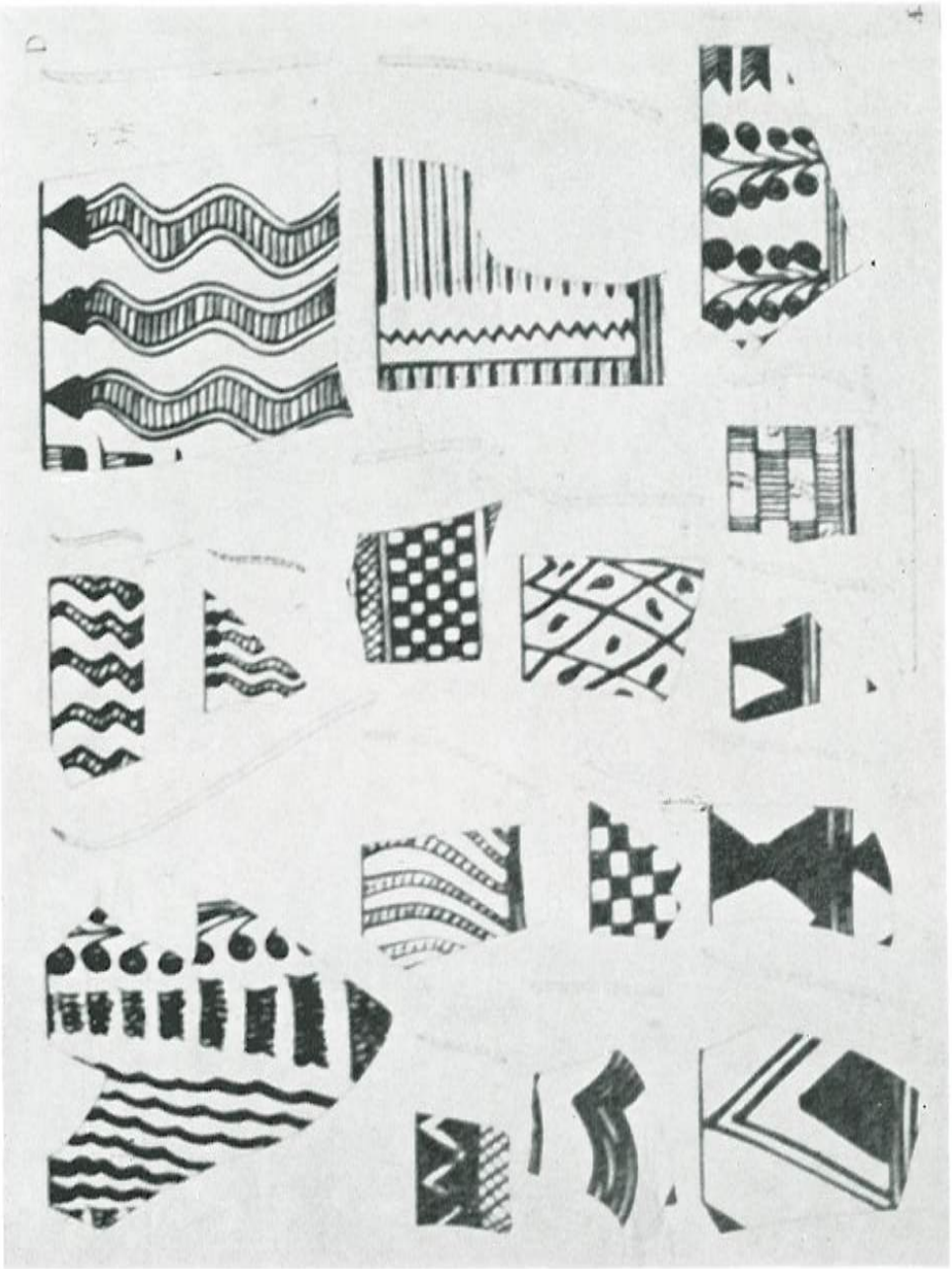
شکل (۳۳۲) طرحهائی ازپاره سفالهای مکشوفه‌که نقش خطوط (معرف آب) وخطوط (۷ ــ ۸) دارد .

ziapour.com

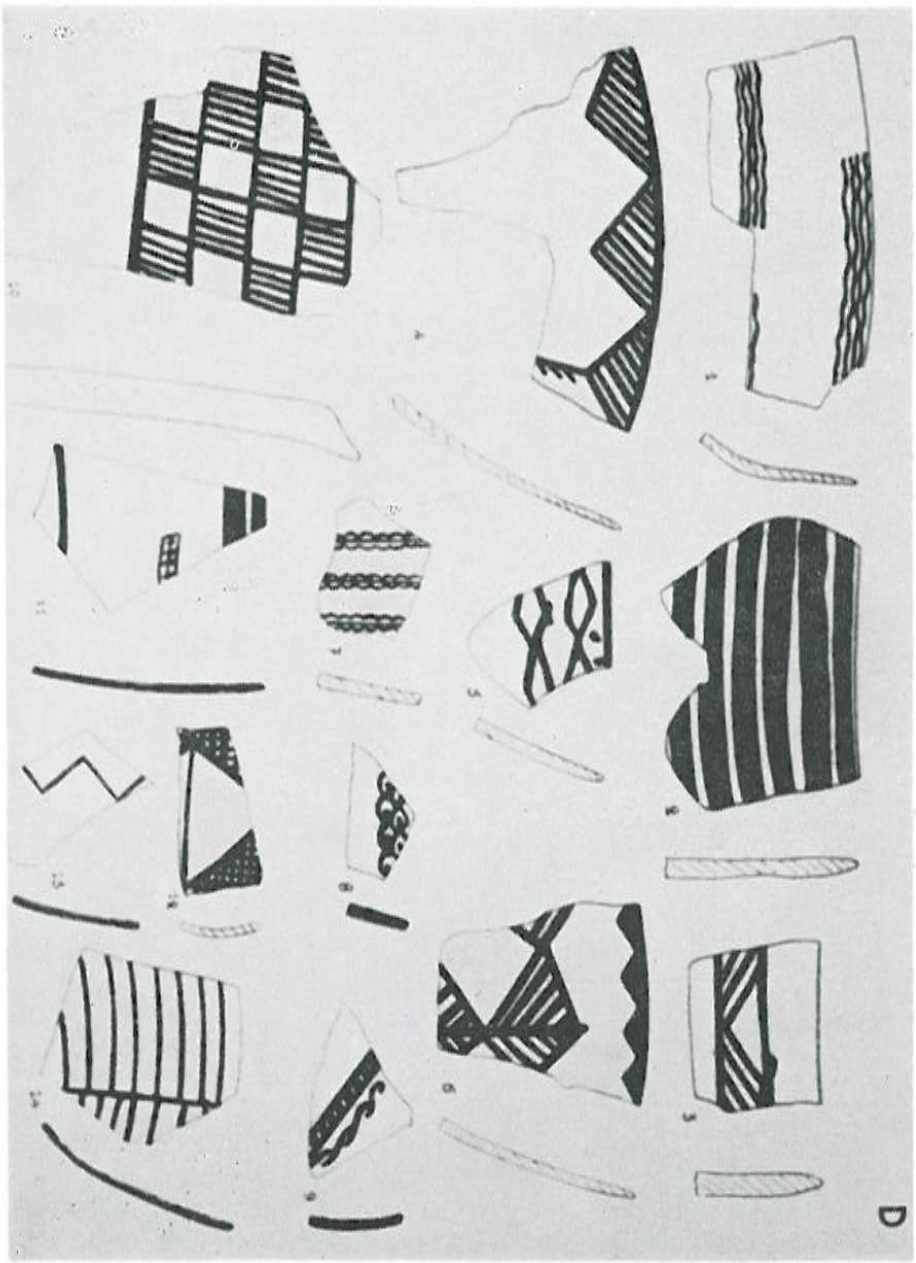
شکل (۲۳۳) طرحهائی ازپاره سفالهائی‌که دارای نقوش چهارگوشهٔ لوزی ، چهارگوشی‌های دراز و سه‌گوشی‌های هاشوری است .

ziapour.com

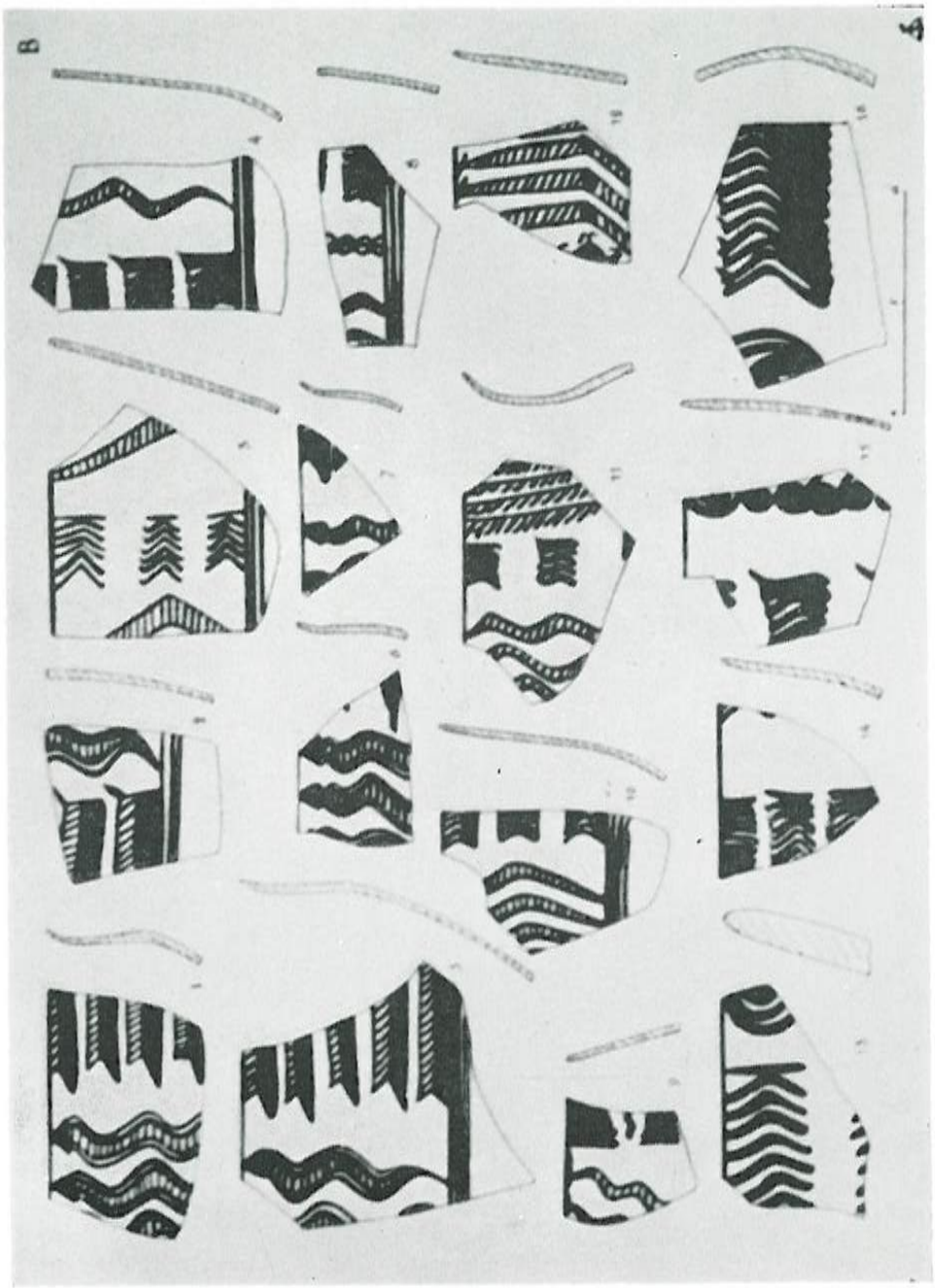
شکل (۳۳٤) طرحهائی ازپاره‌سفالهاکه دارای طرحهای متنوعی ازپیچکها ، چهارگوشی‌ها وهمچنین سه طرح مارپیچ با هاشورهای افقی میباشند .

ziapour.com

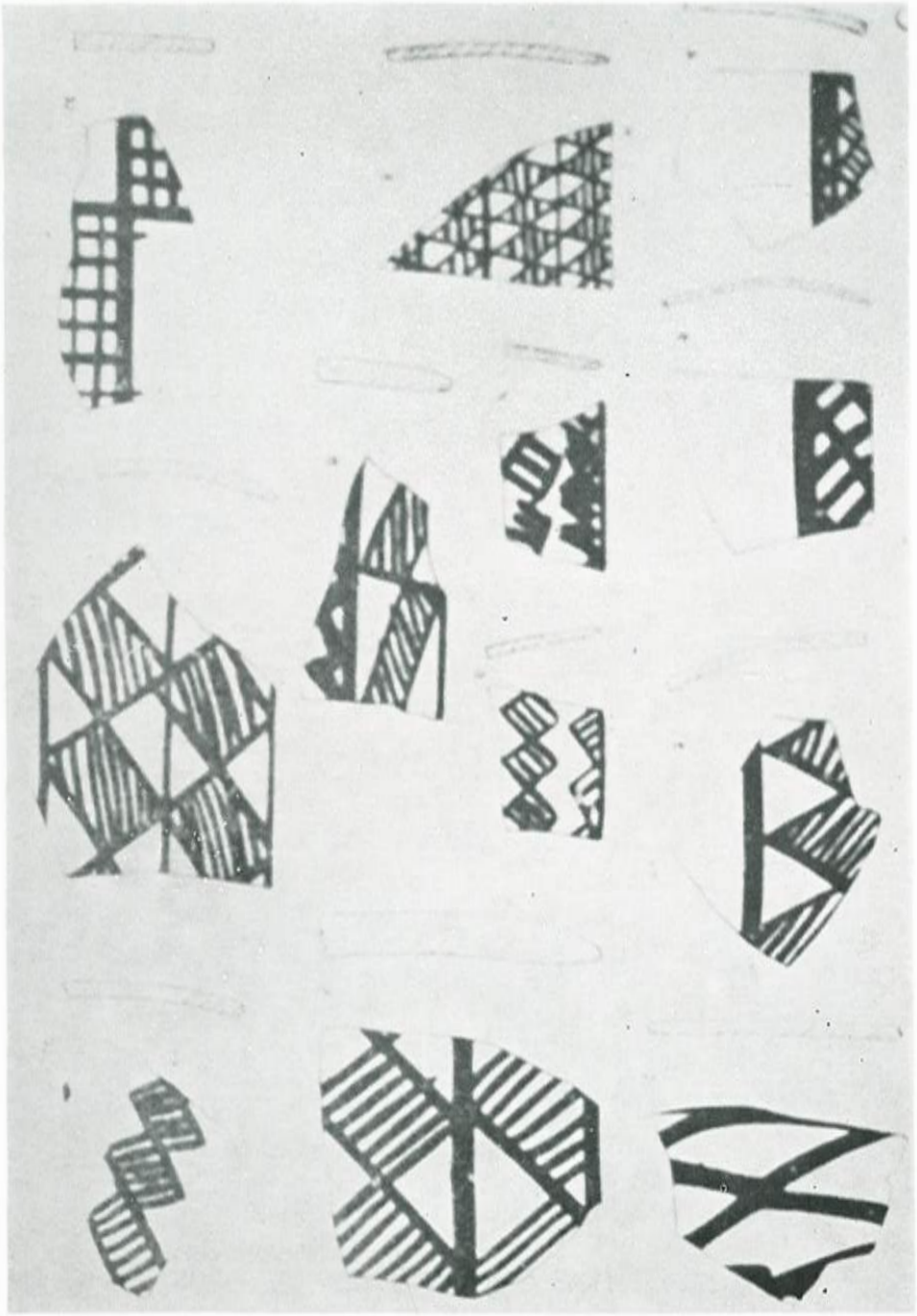
شکل (۳۳۵) چند طرح ازپاره سفالهای منقوش ، شامل خطوط موازی لوزی وچهارگوشی‌ها وسه‌گوشیهای پرشده با هاشور .

ziapour.com

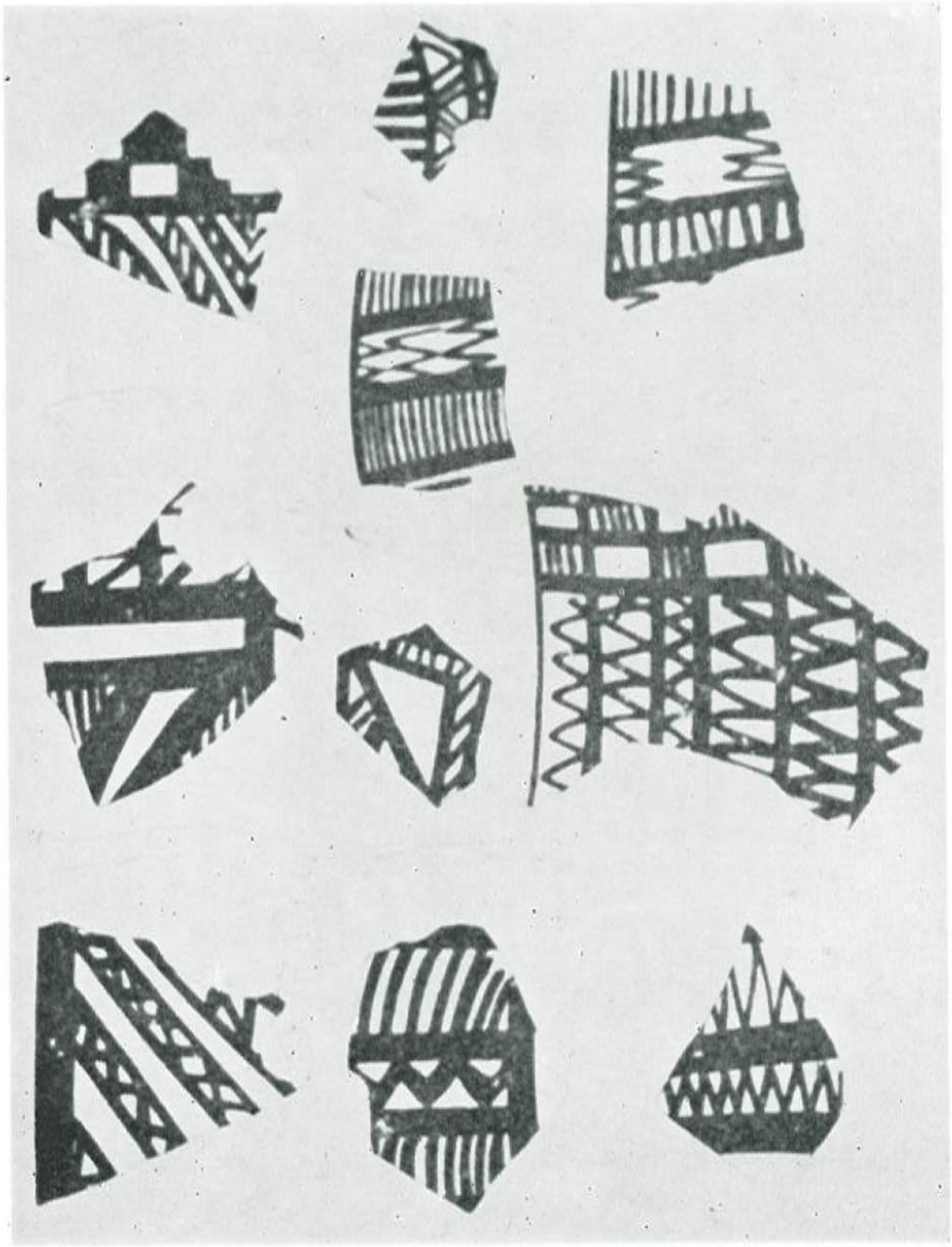
شکل (۲۳۶) طرحهائی ازپاره‌سفالهای منقوش‌که دارای شکل گیاهان است .

ziapour.com

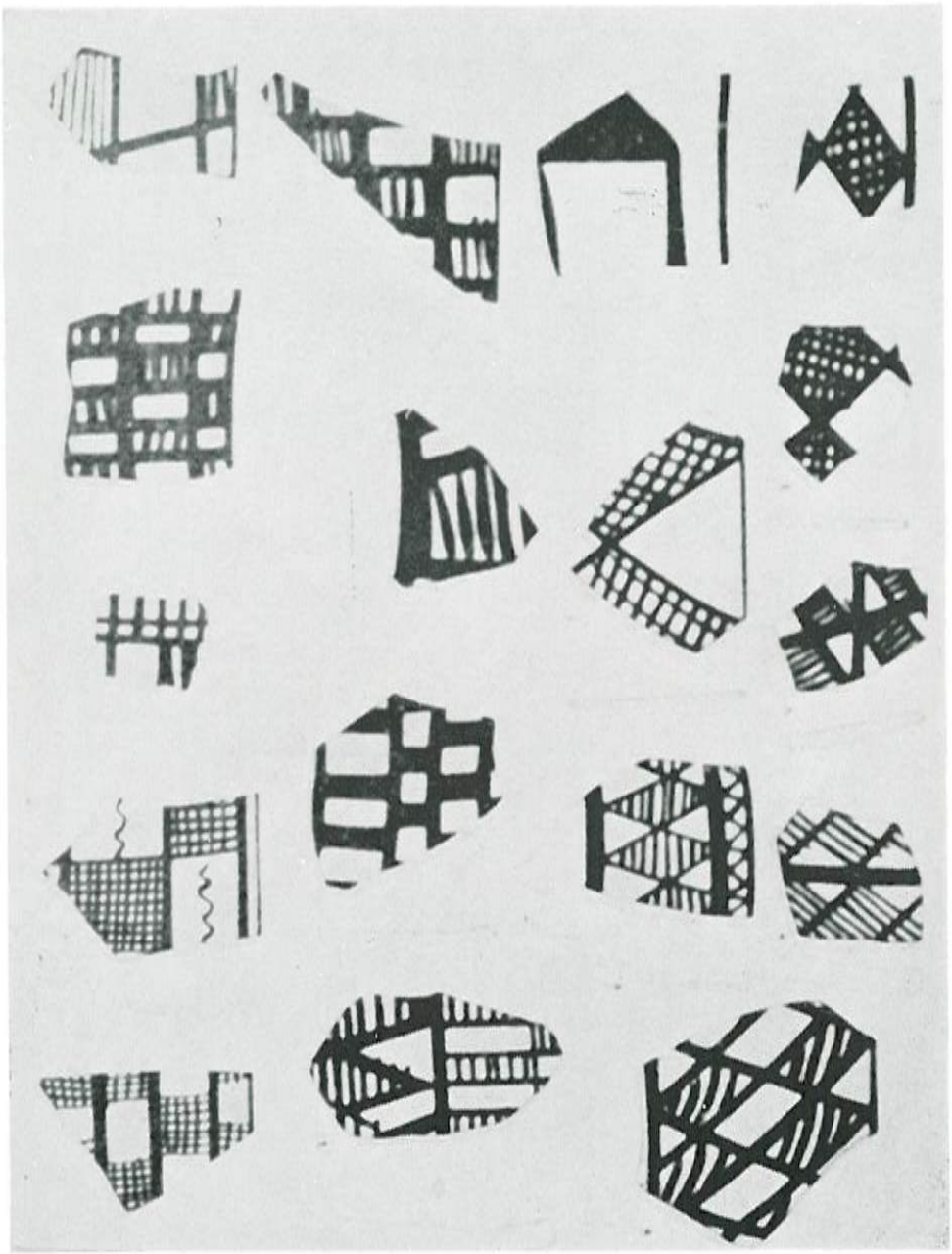
شکل (۲۳۷) چندین طرح چهارگوشه‌ای وسه‌گوشه‌ای ولوزی پر شده ازخطوط موازی وهاشوری ، برروی پاره سفالهای مکشوفه .

ziapour.com

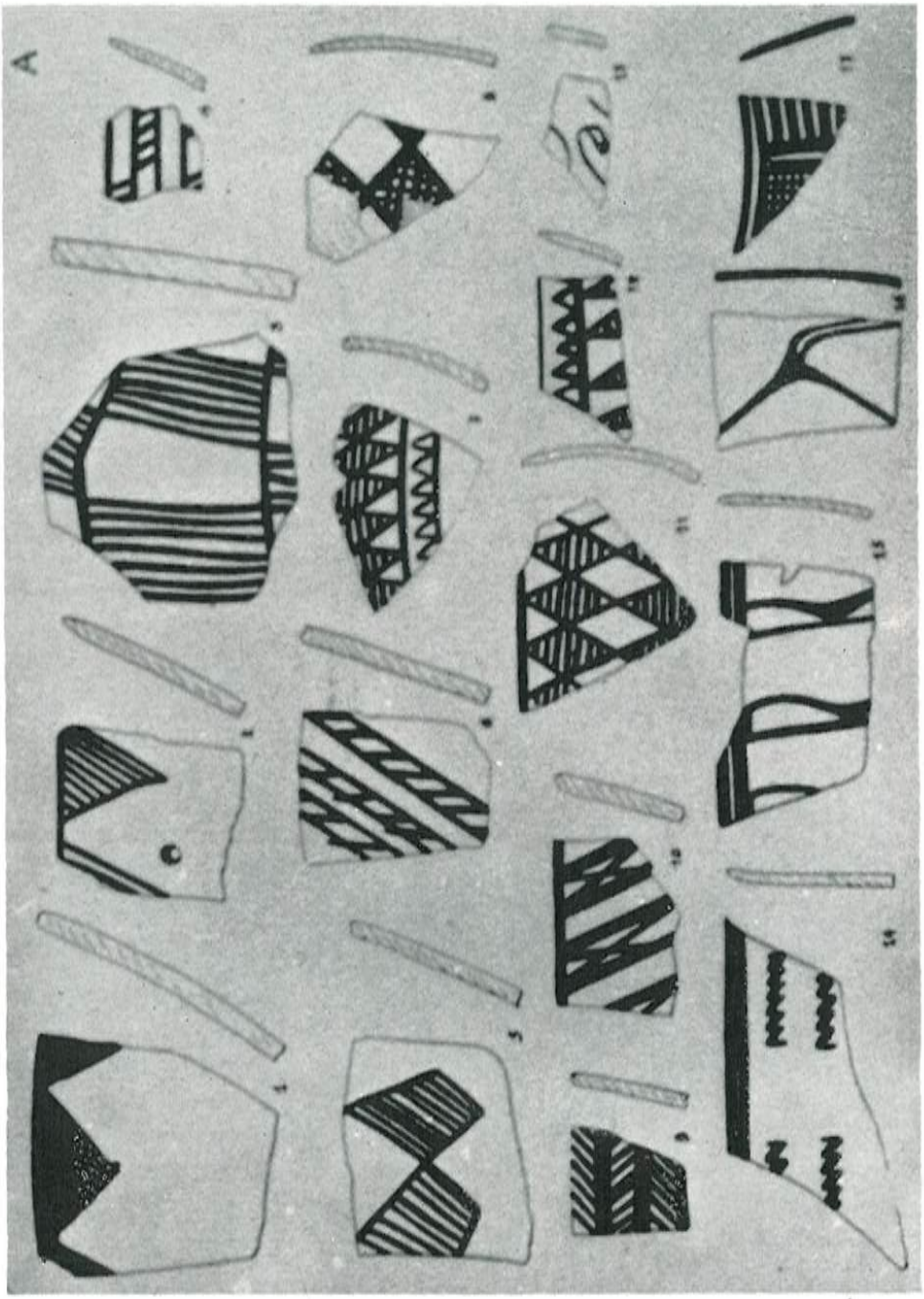
شکل (۲۴۸) چند طرح با خطوط (۷ ــ ۸) ومُوازی ، برروی پاره سفالهای مکشوفه .

ziapour.com

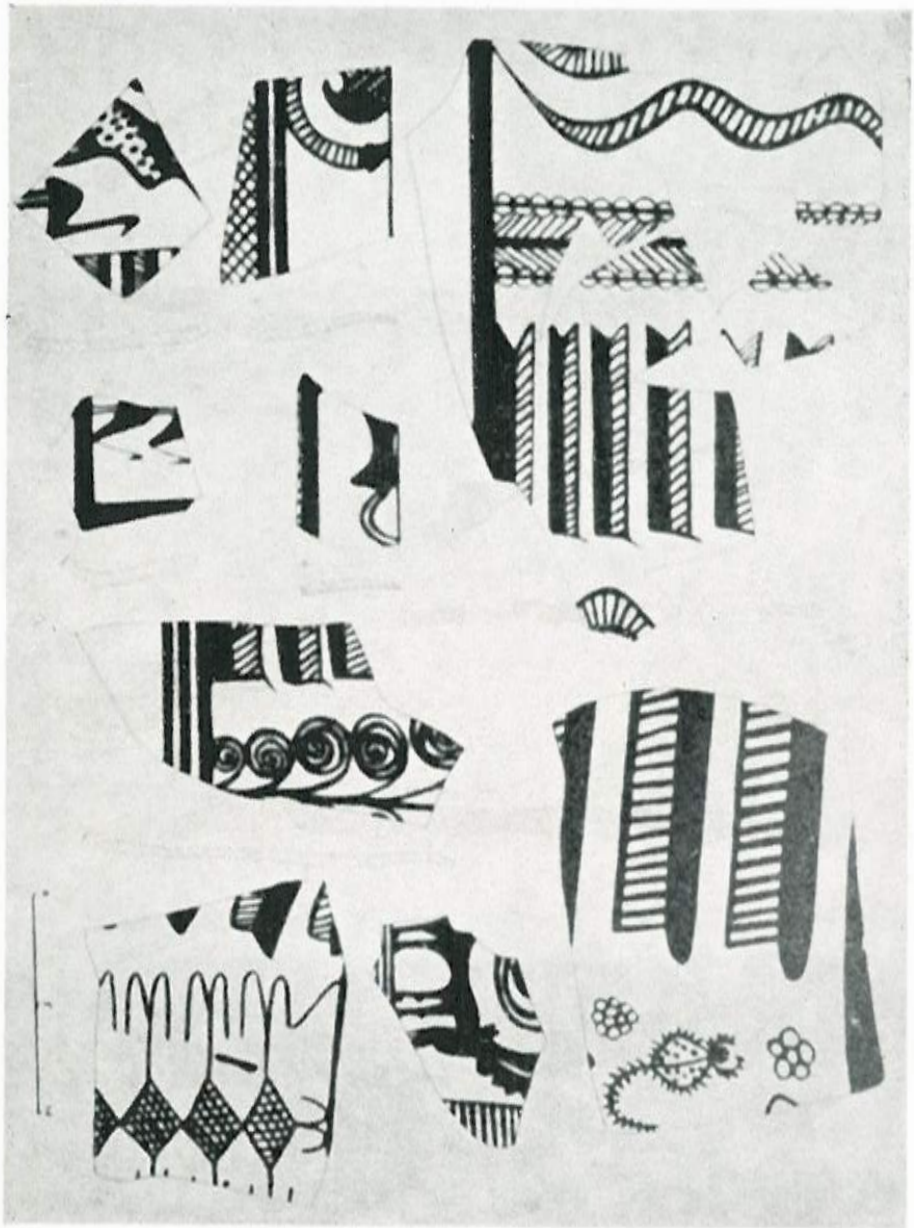
شکل (۳۳۹) طرحهای برروی پاره سفالهای مکشوفه‌که بکمك خطوط ، لوزیها ، چهارگوشیهای پر بوسیله خطوط متقاطع ، بوجود آورده‌اند .

ziapour.com

شکل (۳٤۰) طرحهائی برپاره سفالهای مکشوفه‌که دارای نقوش لوزی وهمچنین نقش ظرافه میباشند .

ziapour.com

شکل (۳٤۱) طرحهائی گیاهی برروی پاره سفالهای مکشوفه‌که دریکی ازآنها نقش عقرب‌را ساخته‌اند.

ziapour.com

درهم طرح شده است زیرا دو گلبرگ اضافی دارد .

تکه سفال بشمارهٔ « ۳ » نقش سر ماری را نشان میدهد و چهارمی « ٤ » سر یك گاو را با دوشاخ جلو داده ، عرضه میکند .

تکه سفال بشمارهٔ « ٥ » نقش ساقهٔ پیچك دارد و ششمی « ٦ » بز با هیبتی را نشان میدهدکه دوشاخِ ضخیم ومهیبِ چند دور گشته و ریش بلند دارد .

پاره سفال بشمارهٔ « ۷ » اندکی از یك پلنگ و یك مرغ پا دراز گردن بلند را نشان میدهد .

پاره سفال بشمارهٔ « ۸ » دو مرغ از نوع بالا را بر روی هم ارائه میدهد .

. . . . . .

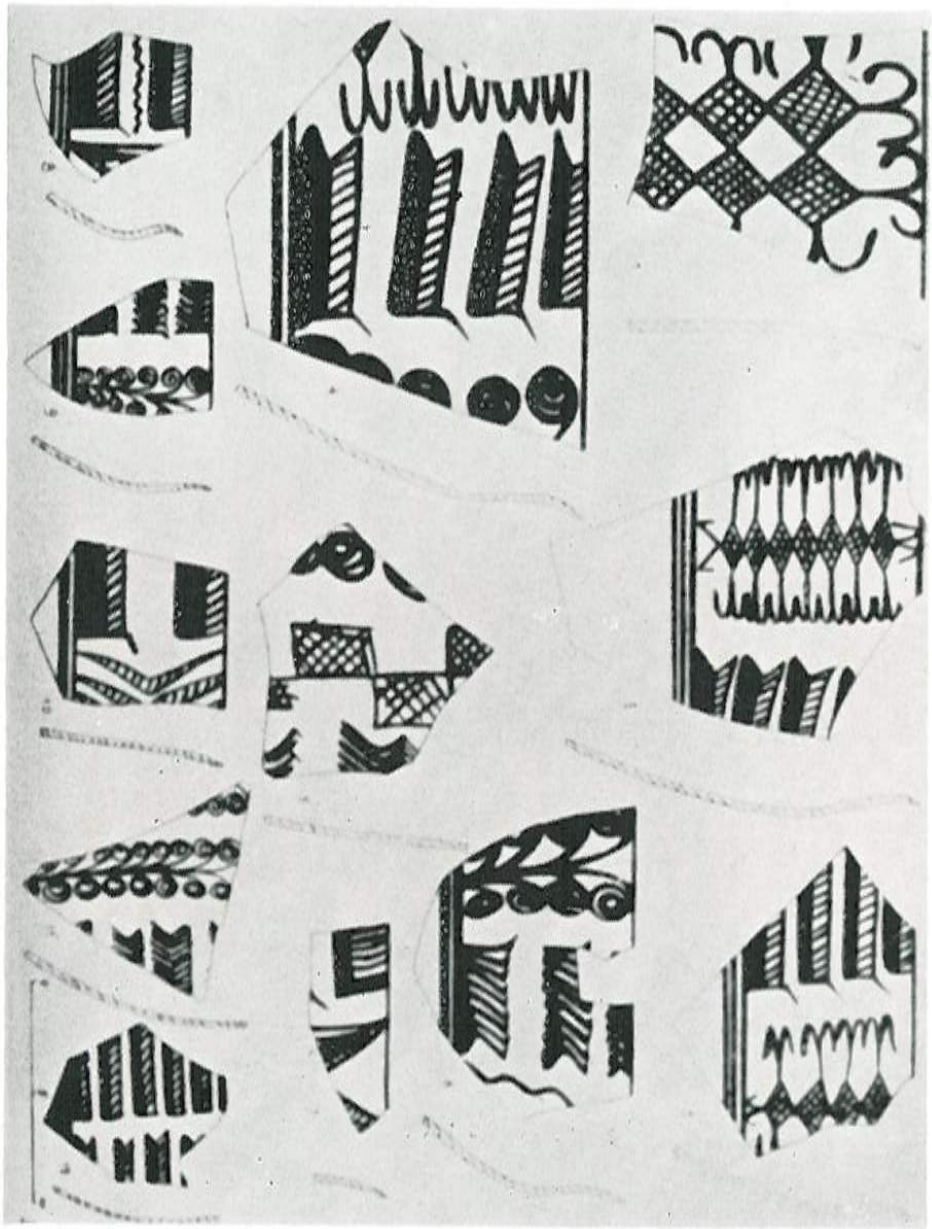
شکل (۲٤۲) دوازده تکه سفال مکشوفه از تپه سی‌یلك را نشان میدهدکه بیشتر آنان ترکیبی از نقوش نیمبرگی یا شانه‌ای شکل و ساقه‌های پیچکی و لوزیهای پر شده از خطوط متقاطع مایل و چنگکدار است .

. . . . . .

شکل (۲٤۳) هیجده تکه پاره سفال را ارائه میدهد که نقوش بعضی از این پاره سفالها دارای تازگی میباشد : مانند پاره سفال بشمارهٔ «٦» که درمیان یك حاشیه ، دو ردیف گردی توخالی ساخته‌اند که دو به‌دو پائین و بالا قرار دارند . سپس بوسیلهٔ خطی هریك از گردیهای بالائی به دو گردی چپ و راست پائینی خود وصل شده‌اند .

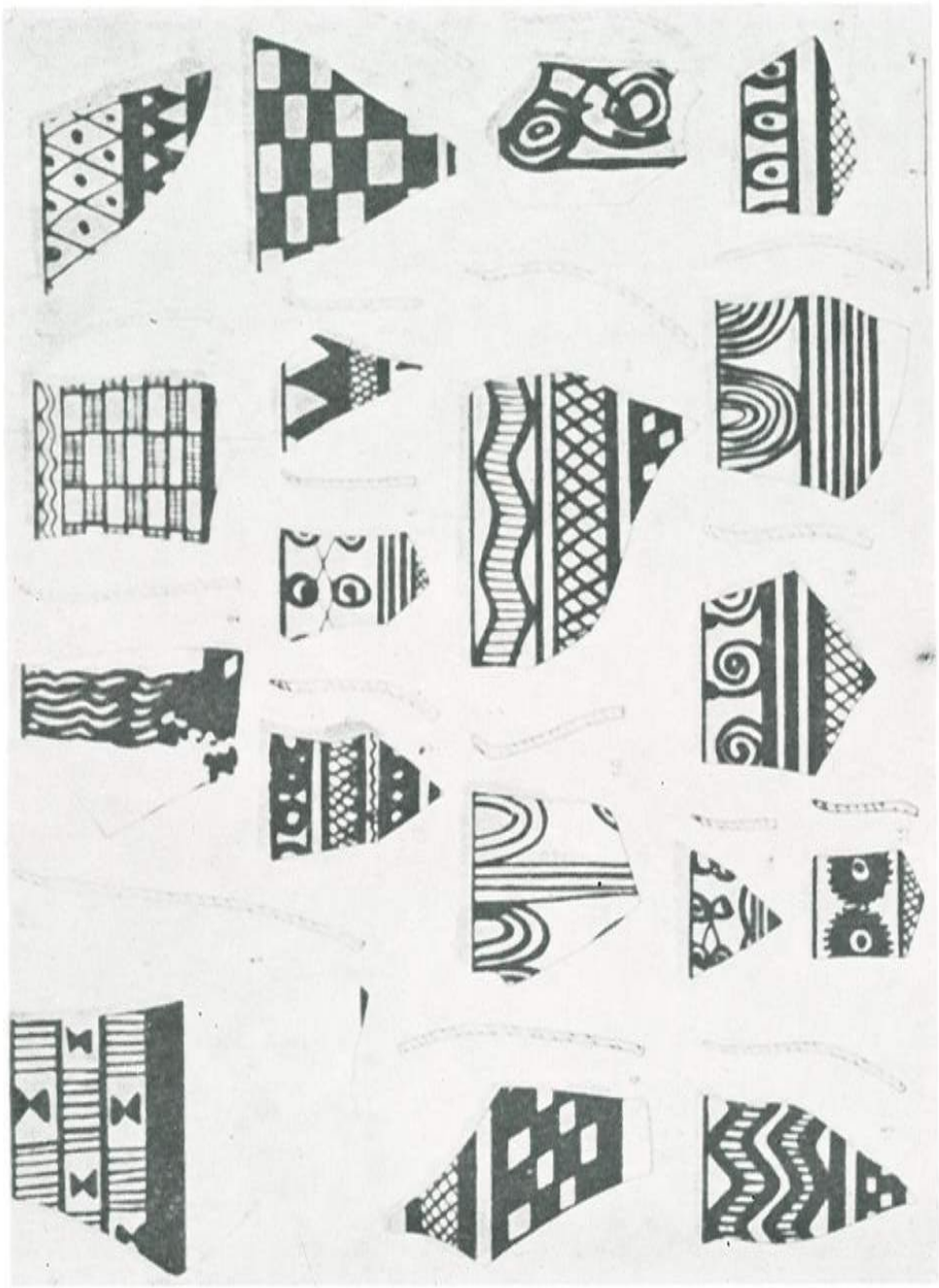
یا درپاره‌سفال بشمارهٔ «۱٦» ازخط لبهٔ آن طرحی شروع کرده و تا به لبهٔ پائین حاشیه رسیده‌اند ، وگردشی در دو دور تا بمرکز دایره بوجود

ziapour.com

شکل (۲۴۲) چند طرح ازپاره سفالهای مکشوفه‌که دارای نقش‌های جنگلی و برگهای باشیارهای موازی میباشند .

ziapour.com

شکل (۲۴۳) طرحهائی ازپاره‌سفالهای‌مکشوفه‌که نقش‌های شطرنجی‌وموازی‌وپیچیده و دونقش‌خورشیددارد.

ziapour.com

آورده‌اند . ظاهراً این دور گردیدن خط ، شباهت به گردش شاخهای بزرگ و گردیدهٔ بزهای کوهی دارد که تاکنون باآنها آشنائی یافته‌ایم . فقط دراین نقش این شاخ‌ها به‌سربزها وصل نیستند .

در پاره سفال بشمارهٔ «۱۵» همین شکل ، در حاشیهٔ بالای آن خورشید را ساخته‌اندکه دورهٔ کوزه را پوشانده است .

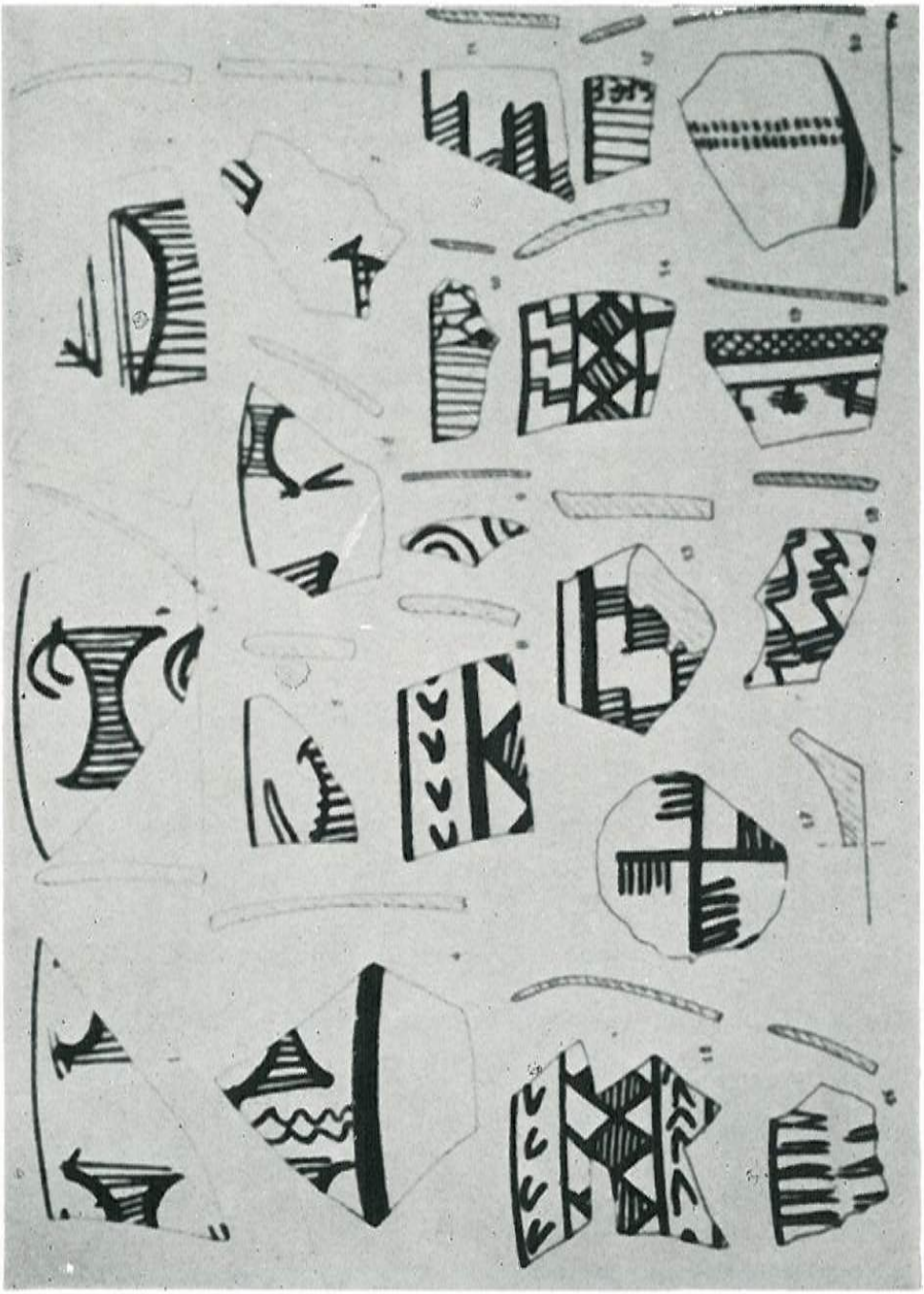
. . . . . .

شکل (۲٤٤) که دارای طرح « ۲۰ » تکه پاره سفال مکشوفه از تپه سی‌یلك است ، درپاره سفال بشمارهٔ « ۲ » با دو خط منحنی (که گردهٔ آنها بسوی هم است) ودوخط عمودی‌که هریك دوسراین دومنحنی را بهم وصل کرده‌اند بزی ساخته شده است و چنانکه دیده میشود توی اندام بز را با خطوط عمودی هاشور زده‌اند ، و دو خط برای دو شاخ کشیده‌اند . این طرح که بی‌اندازه ساده است بوجهی بسیار جالب حرکت و بدن پر پشم بز را نشان داده است . باید اقرار کرد که طراح این دسته سفالها بینهایت قدرت فنی کسب کرده بوده ، و دید او دراشکال طبیعت قوی بوده و تشخیص میداده که به چه طریقی حرکات و طرحها را خلاصه کند که از اصل مقصود نکاهد .

پاره سفال بشمارهٔ « ٦ » که در متن وارونه کار گذارده شده با همین اسلوب ساده سازی بزغاله‌ای را نشان میدهد که بسیار جالب است و در بعضی از پاره سفالهای این شکل (۲٤٤) بزغاله‌های متعددی طرح شده که با همین اسلوب ساخته شده‌اند ولی قسمتی از اعضاء آنها بعلت شکسته شدن سفال معدوم شده است .

پاره سفالهای بشمارهٔ « ۸ و ۱٤ » در حاشیه‌های خود پرندگانی

ziapour.com

شکل (۲۴۴) طرح پاره سفالهای مکشوفه‌که علاوه برطرحهای چلیپائی ، طرح بزهائی درآنها دیده میشودکه بکمك بالاترین شعور هنری ، شکل آن ساده شده وبصورت زینتی درآمده است .

ziapour.com

را در حال پرواز نشان میدهند ولی هیئت عمومی این پرندگان چنانکه در سابق نموده شد بصورت « ۸ » میباشد .

یکی از نقوش بسیارجالب و تازه‌ای که ترکیب تازه را در طراحی سفال نشان میدهد سفال بشمارهٔ « ۱۷ » است که ترکیب عمومی نقش بصورت علامت (+) میباشد ولی بر روی هر بازوی این دو خط متعامد چند خط افقی عمود بر آنها ترسیم شده که درواقع هرخط تا محل تقاطع هیئت بادبزنی را دارد ودراصطلاح تاریخی این نقش را سوآستیکا (نوعی از سوآستیکا) یا چلیپا و صلیب میخوانند .

. . . . . .

شکل (۲۴۵) هیجده‌پاره سفال را نشان میدهد که هریك طرح متنوع دارند . مقداری از طرحهای سفالهای این شکل برای ما آشنا است ولی چندین پاره سفال طرحهای تازه‌ای را ارائه میدهند :

در پاره‌سفال بشمارهٔ «۶» درحواشی روی آن ، طرحهائی بصورت (S) را دنبال هم طرح کرده‌اند وفاصلهٔ سروته هردو (S) را با خطوط موازی افقی پر کرده‌اند .

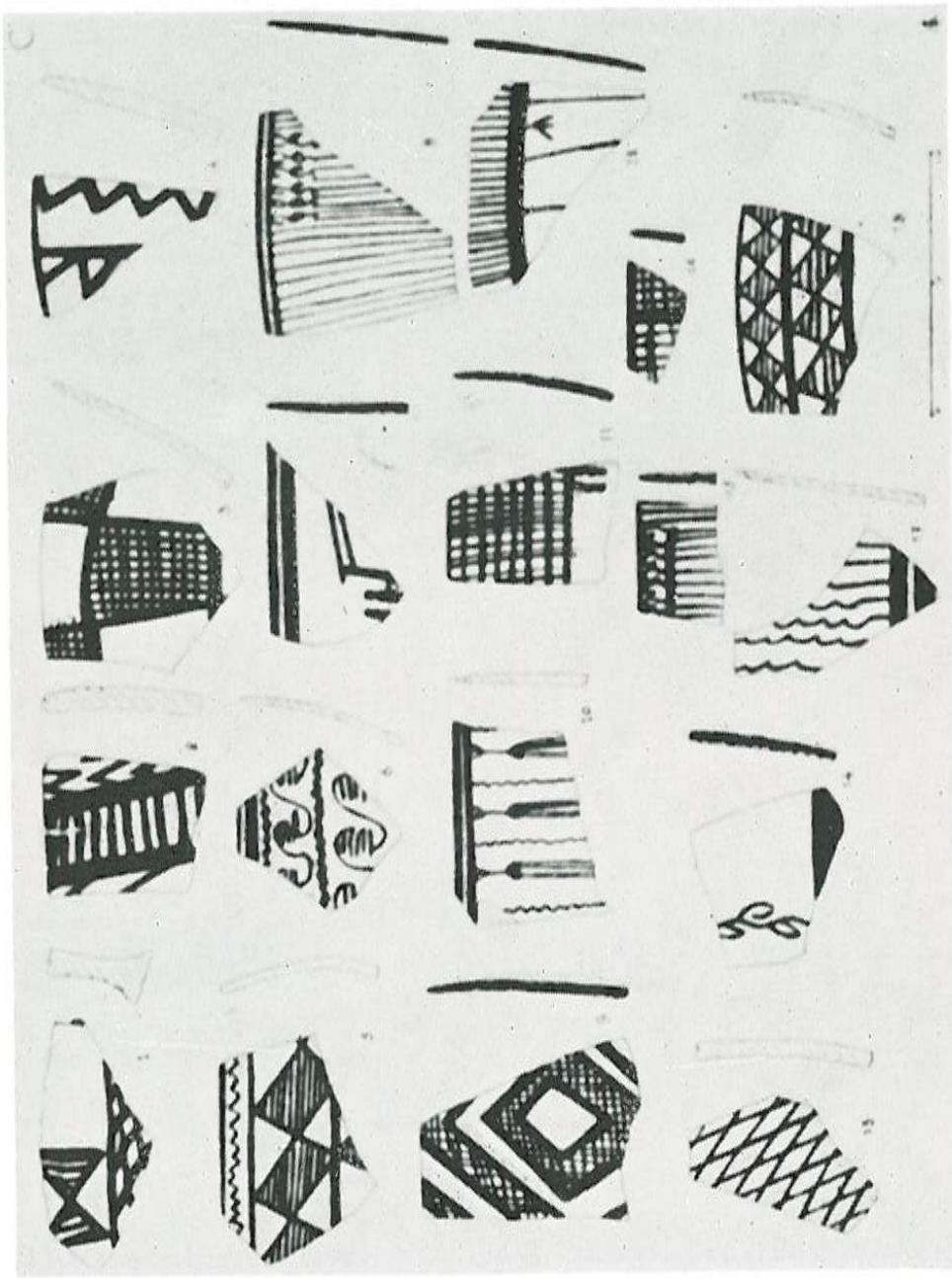
پاره سفال بشمارهٔ « ۱۰ » دو خط موازی را بر لبهٔ سفال نشان میدهد و از پائینش شرابه‌هائی آویزان است ، ودرپاره سفال بشمارهٔ « ۱۴ » ساقه‌ای جوانه‌دار طرح شده است .

مابقی نقوش روی پاره سفالها ، متشکل از نقوش هندسی است که شامل چهارگوشی‌ها ، لوزی‌ها و خطوط متقاطع است .

. . . . . .

شکل (۲۴۶) نیز دارای هیجده پاره سفال است که مرکب از

ziapour.com

شکل (۳٤٥) طرحهائی ازپاره سفالهای مکشوفه‌که مرکب ازخطوط متقاطع ، شانه‌ای وچهارگوشی‌ها و لوزیهاست .

ziapour.com

شکل (۲٤٦) طرحهائی ازپاره سفالها که خطوط متقاطع وطرح بزهای کوهی ساده شده ، وشاخ «کَل» و پرندگان‌را درحال پرواز نشان میدهد .

ziapour.com

نقوش هندسی آشنا است و چندین نقش تازه را ارائه میدهد :

پاره سفال بشمارهٔ « ٤ » دربالای حاشیه‌اش که ازخطوط هاشوری پرشده ، خطوطی موجی بصورت « (S) » درسه رج دارد .

برپاره‌سفال بشمارهٔ «۷» ساقهٔ جوانه‌داری بشکل «خوشه انگوری» طرح شده است .

در پاره سفال بشمارهٔ « ۸ » سر و سینه و دو شاخ پر ابهت بزکوهی نقش شده است .

درپاره سفال بشمارهٔ « ۹ »مرغان پابلند گردن‌دراز کنار مرداب طرح شده است .

طرح جالبتر دراین شکل (۲٤٦) نقش پاره‌سفال بشمارهٔ « ۱۲ » است که هیکل بزغاله‌ای به آن طریق طرح شده که درشکل بشمارهٔ (۲٤٤) آنرا روی پاره سفال بشماره «۲» دیدیم. ولی دراینجا برای هیکل بزغاله، شاخ طرح نکرده‌اند و ازینرو شبیه قرقره چوبی میباشد که با هاشور آنرا پُر کرده‌اند .

در طرح روی پاره سفال بشمارهٔ (۱۷) نیز چیزی شبیه به طرح بزغاله می‌بینیم ودیرتر ، این هیکل ساده شدهٔ بزکوهی را که بصورت دو منحنی پشت‌بهم کرده طرح کرده‌اند، چنان ساده‌اش کرده‌اندکه آنرا بصورت دو مثلث که رأسشان بهم وصل است درآورده‌اند . نظیر چنین هیئتی را در شکل بشمارهٔ (۲٤٥) وروی سفال بشمارهٔ « ۱ » آن ، میتوان دید .

در پاره‌سفال بشمارهٔ (۱٦) پرندگانی را ازروبرو درحالت پرواز می‌بینیم .

. . . . . .

ziapour.com

شکل (۲۴۷) شامل هیجده تکه پاره سفال است که درمیان آنها نقوش لوزی و سه‌گوش و لوزیهای چنگک‌دار و خطوط متقاطع و پیچکی و مارپیچ وجود دارد . مضافاً گل چهارپر نیز در توی نقش آمده است و پاره سفال بشمارهٔ « ۱۴ و ۱۵ » آنرا نشان میدهند .

درپاره سفال بشمارهٔ « ۱۶ » این شکل (۲۴۷) یك نیمگردی و گوشه‌هائی از گل چهارپر در داخل گردی ، یادآور شاخ بلند و گرد بزکوهی است که درداخل دایرهٔ شاخ ، یك گل چهارپر ساخته باشند .

نقش لوزیهای سفید که هریك شامل دو دایرهٔ متحدالمرکز درمیان‌خودمیباشند با نقش‌لوزیهای سیاه‌نقشِ زمینه‌سفیدِ پاره‌سفال بشمارهٔ « ۶ » همین نقش (۲۴۷) با هم قابل مقایسه میباشند که چگونه طراح سفال از آنها بصور متنوع استفاده کرده است .

. . . . . .

شکل بشمارهٔ (۲۴۸) شامل هیجده پاره سفال مکشوفه از تپهٔ سی‌یلك است که دارای نقوش هندسی از قبیل پیچکها ونیمبرگی‌ها و سطوح مثلثی وموازی میباشند :

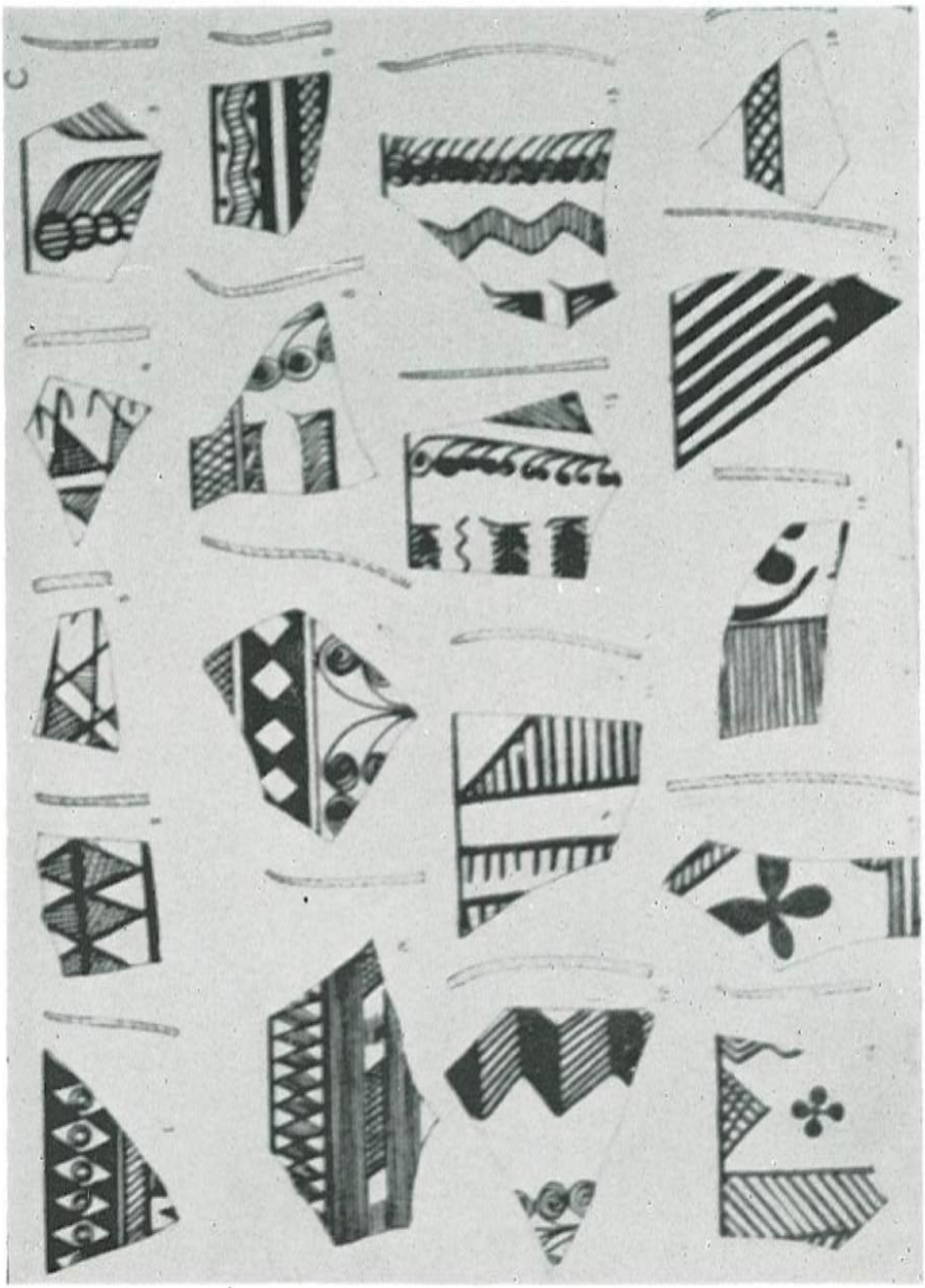
درپاره سفال بشمارهٔ « ۱ » این شکل ، نقوشی بصورت علامت (×) هست که بر روی هر سر یك خط ، یك گردی ساخته‌اند .

در پاره سفال بشمارهٔ « ۲ » گاوی را ساخته‌اند که شاخهای بلند آن در جلوی سر پیشرفته است .

. . . . . .

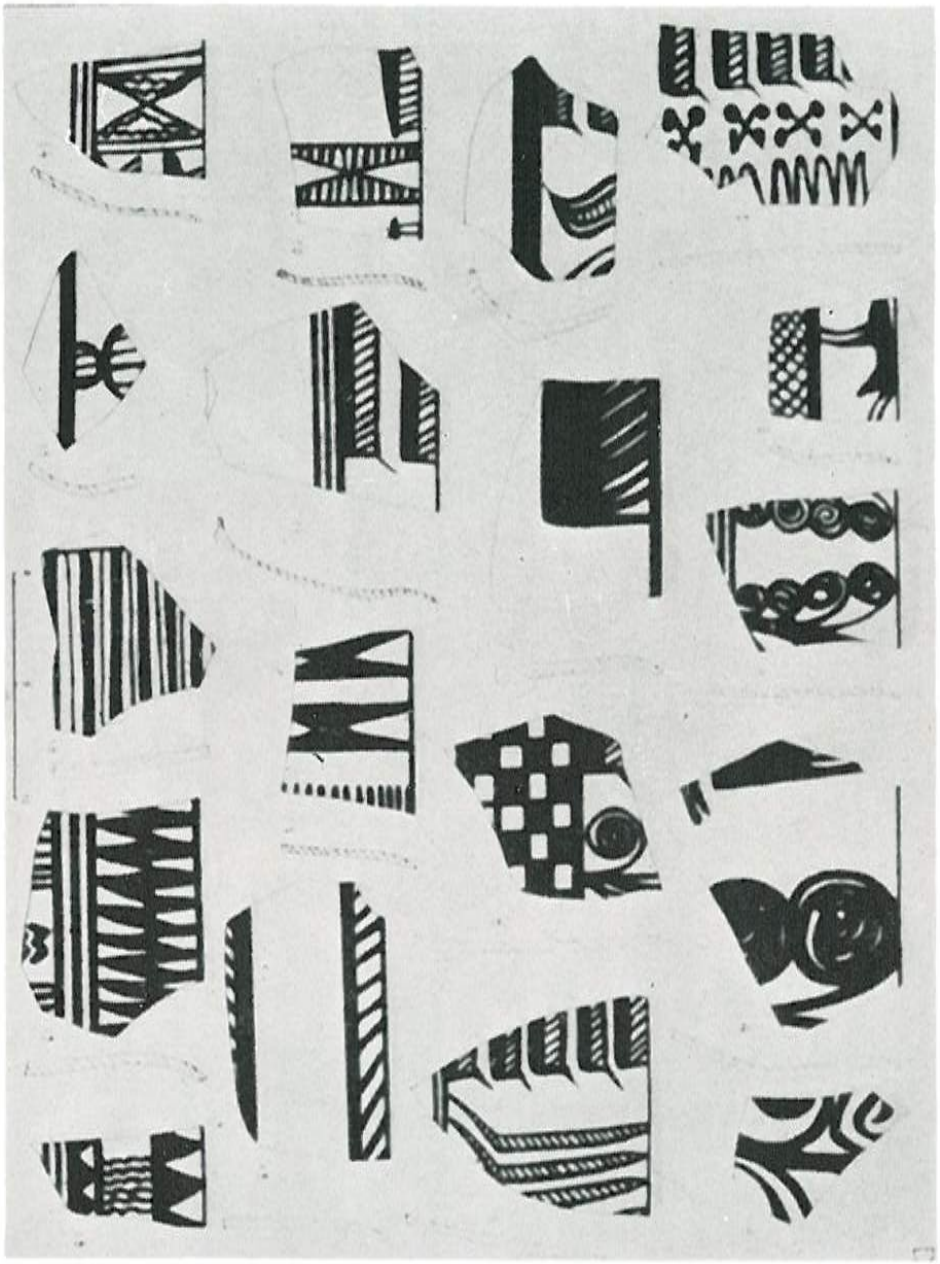
در شکل (۲۴۹) بیست‌ودوطرح از پاره سفالهای مکشوفه از تپه سی‌یلك نشان داده شده که اغلب دارای نقوش هندسی از قبیل شطرنجی ،

ziapour.com

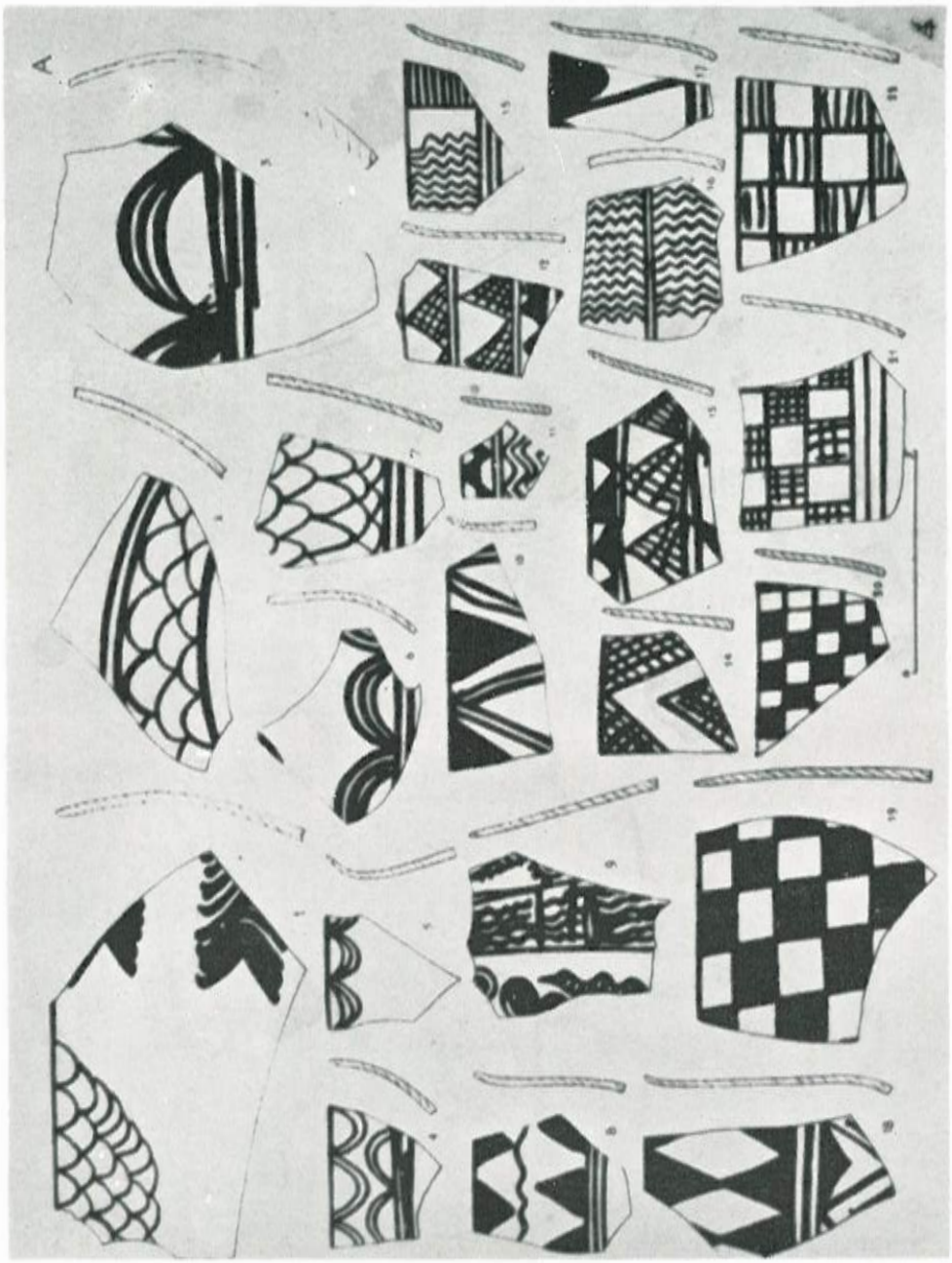
شکل (۳٤۷) مجموعهٔ طرحهائی ازپاره سفالهای مکشوفه‌که نقوش‌را درزمینهٔ لوزیها وپیچك گیاهان و دو گل چهار پر نشان میدهند .

ziapour.com

شکل (۳٤۸) طرحهائی ازپاره سفالهای مکشوفه‌که نقوش چهارگوشی ولوزی هاشوردار ، و برگ شیاردار گیاهان و ضمناً نقش یك گاو را نشان میدهند .

ziapour.com

شکل (۲۴۹) طرحهای پاره سفالهای مکشوفه، که نقوش چهارگوشی هاشورزده و خطوط مقوس متنوع و نقش‌های سه‌گوشی‌را نشان میدهند.

ziapour.com

لوزی ، سه‌گوشی ومنحنی‌ها میباشند :

پاره سفال بشمارهٔ « ۱ » نقش تازه‌ای نشان میدهد که مانند فلس ماهی میباشد . پاره سفالهای بشمارهٔ « ۲ » و « ۷ » نیز چنین ترکیبی دارند .

پاره سفالهای بشمارهٔ « ۳ و ٥ و ٦ » دارای نقوش منحنی‌ای هستند که سه بار تکرار شده‌اند و این انحناها بر روی خطوط موازی و یکی از آنها بر روی یك خط قرار دارند .

در پاره‌سفال بشمارهٔ « ٤ » در یك حاشیه از گردش دودسته‌منحنی استفاده شده و آنها را اولاً پشت هم و درثانی هریك را در فاصلهٔ میان جا خالیهای دو منحنی قرار داده‌اند .

پاره سفال بشمارهٔ « ۸ » بجای دو ردیف منحنی دارای دو ردیف سه گوشی با همان مشخصات است ، به این طریق که هرسه‌گوش در فاصلهٔ میان دو سه گوشی جا سازی شده است و چنان است که یکبار سه‌گوشیها بنظر میرسند و یکبار زیکزاك سفیدی که از فاصلهٔ بین این سه‌گوشیها بوجود آمده است .

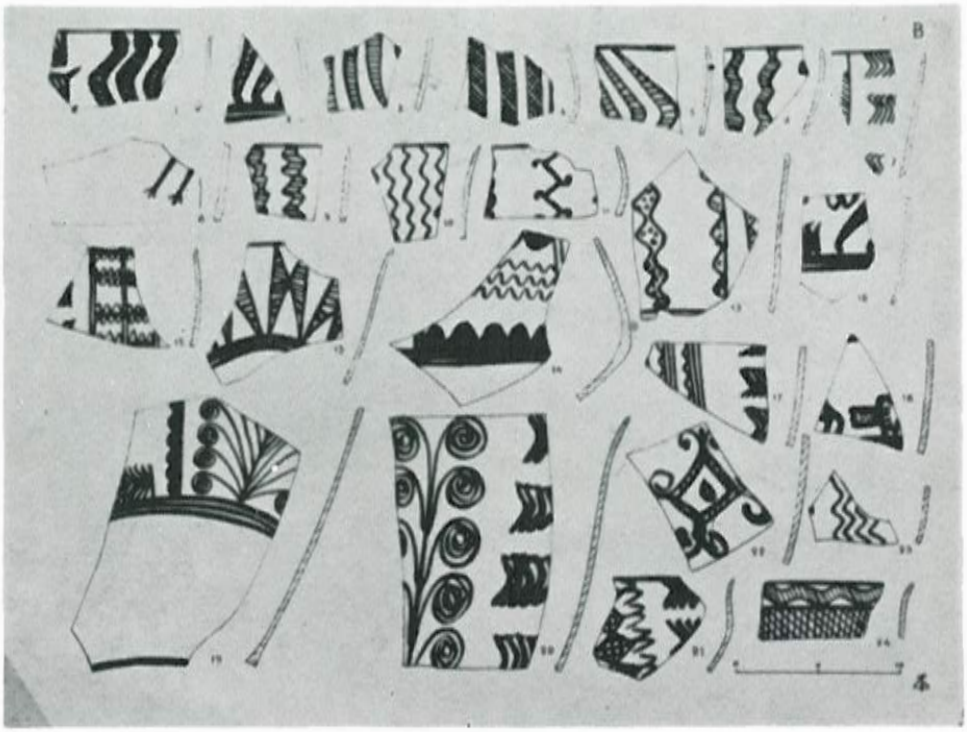
بقیهٔ پاره‌سفالهای این شکل، چنانکه دیده‌میشوند بانقوش‌شطرنجی و لوزی و موجی زینت یافته‌اند .

. . . . . .

شکل (۲٥۰) بیشتر شامل نقوش گیاهان و پیچکها و طرح مارها است . مثلاً پاره سفال بشمارهٔ « ۱ » سر مار را نشان میدهد . همچنین پاره‌سفالهای بشمارهٔ (٦ و ۹) که طرح مار دارند .

پاره سفال بشمارهٔ (۸) دو پای پرنده‌ای را نشان میدهد .

ziapour.com

شکل (۴۵۰) طرحهائی ازپاره سفالهای مکشوفه‌که نقوشی ازپیچك گیاهان و خطوط مارپیچ و نقوش چنگکی را ارائه میدهند .

ziapour.com

پاره سفالهای بشمارهٔ « ۱۹ و ۲۰ » دارای نقش پیچکها هستند و پاره سفال بشمارهٔ (۲۲) طرح لوزی چنگك‌دار دارد (ولی میان لوزی خالی است و فقط با نقطه‌ای پُر شده است) اما در سفال بشمارهٔ «۲۱» که دارای نقش لوزی است ، لوزیها بوسیلهٔ خطوط متقاطع پر شده‌اند . این شکل ، رویهم دارای بیست‌وچهار طرح از پاره سفالهای مکشوفه از تپه سی‌یلك میباشد .

. . . . . .

شکل (۲۵۱) بیست‌ودو پاره سفال را نشان میدهد که طرح آنها عبارت‌است ازسه گوشیهای توپر یکدست یا خطوط متقاطع ومنحنی‌های فلس ماهی و شطرنجی ها و نقش خطوط متقاطع که با آن‌ها آشنائی کافی داریـــم .

. . . . . .

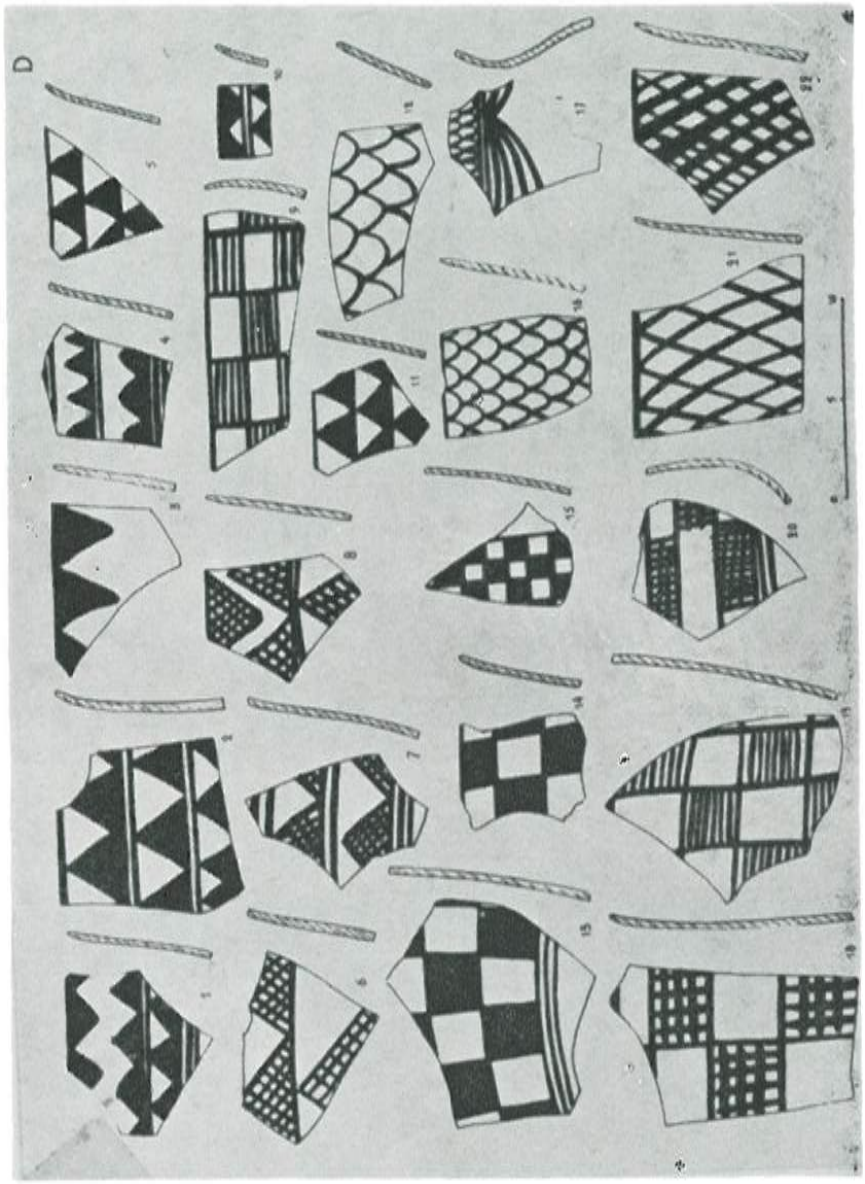
شکل (۲۵۲) درای هیجده طرح از پاره سفالهای مکشوفـــه از تپه سی‌یلك است که شامل نقوش لوزی چنگکی و ساقهٔ گیاهان است . آنچه در این شکل تازگی دارد نقش گل ده گلبرگی است که پاره سفال بشمارهٔ هفده آنرا ارائه میدهد .

. . . . . .

شکل (۲۵۳) دارای نه پـــاره سفال منقوش مکشوفه از تپهٔ سی‌یلك است که نقش خورشید و دانه‌هـــای برف و همچنین پیچك‌ها و چهارپایان درآن بچشم میخورد :

پاره سفال بشمارهٔ « ۱ » بنظر میرسد که طرح گاوی را نشان میدهد زیرا دو شاخ ازگاو در سمت چپ نمایان است و سینه و شکم وکپل

ziapour.com

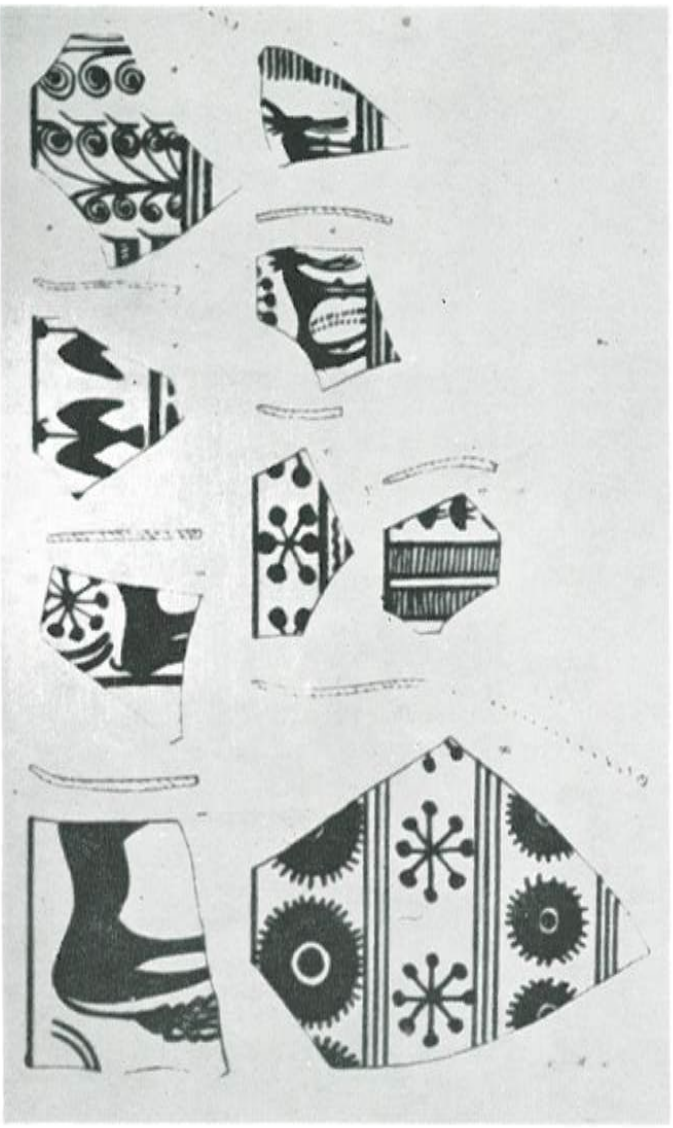
شکل (۲۵۱) طرحهائی ازپاره سفالهای منقوش باترکیبهای سه‌گوشی وچهارگوشی‌های تو پر و هاشوری .

ziapour.com

شکل (۳۵۴) طرحهائی ازپاره سفالهای مکشوفه با نقش برگهای شیاری و نقوش چنگکی و گردن بلند مرغان پا دراز .

ziapour.com

شکل (۲۵۳) تعدادی طرح روی پاره سفالهای مکشوفه‌که دارای نقش‌گاو ، پرندگان سنگین ، نقش خورشید وبرفی شکل وبزکوهی میباشند .

ziapour.com

و دم گاوی نیز در متن پاره سفال دیده میشود .

پاره سفال بشمارهٔ « ۲ » بزی را با شاخهای منظم نشان میدهد . زیرا دنبالهٔ دوشاخ آن در پاره سفال دیده میشود ودرمیان دایرهٔ شاخها نیز نقش دانهٔ برف (؟) (شاید هم گل گیاهی باشد) نمایان است .

پاره سفال بشمارهٔ «۳» دو پرنده را که بالهای آنها نیمه‌گشاده است در حال صعود نشان میدهد .

پاره سفال بشمارهٔ « ٤ » دارای نقش پیچکها است . و پاره سفال بشمارهٔ « ۸ » دارای سه رج حاشیه میباشدکه حواشی بالائی و پائینی دارای نقش خورشیدها است . ولی نقوش حاشیهٔ وسط ، نقش گل‌های شبیه دانه برفی میباشد . پاره سفال بشمارهٔ « ٥ » نیز دارای همین نقش دانه برفی است .

پاره سفالهای بشمارهٔ « ٦ – ۷ » دارای نقش بزهای‌کوهی است و پاره سفال بشمارهٔ « ۹ » دوحاشیهٔ عمود موازی دارد که داخل آنها با خطوط افقی هاشور زده شده و سمت راست این دو حاشیه ، نقش پرندگان پادراز است (که بالای هم نقش شده‌اند) .

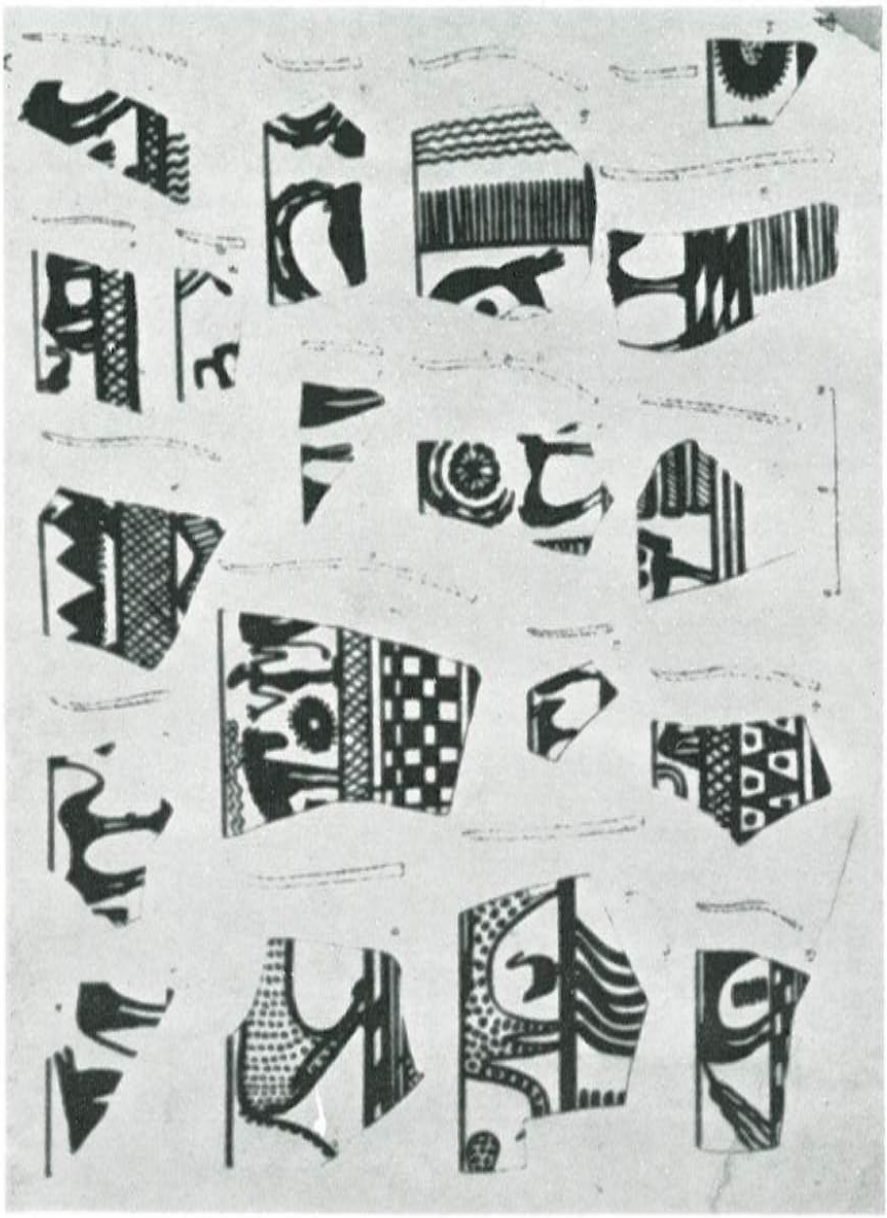
. . . . . .

شکل (۲٥٤) دارای «نوزده» پاره سفال مکشوفه از سی‌یلك است‌که نقوش متنوع را نشان میدهد :

پاره سفالهای بشمارهٔ « ۱ – ۲ – ٤ – ٥ و ۱٥ » دارای نقش چهارپایان است .

پاره سفالهای بشمارهٔ « ٦ و ۱۱ » پلنگ‌ها را نشان میدهد ، و پاره سفال بشمارهٔ « ۷ » آدمی را (که باید چوپانی باشد) نشان میدهدکه درمیان

ziapour.com

شکل (۲۵٤) طرحهائی ازپاره سفالهای مکشوفه‌که نقش پلنگ، گاومیش، بز کوهی، انسان، اسب و پرنده‌را نشان میدهند.

ziapour.com

دوچهارپا ایستاده ، و بالای سراسب سمت چپ ، خطوط مواج ساخته‌اندکه شاید منظورآب باشد ، ودرفاصلهٔ میان چوپان واسب طرحی بشکل‌خورشید کرده‌اند (کــه شاید انباشتهٔ علف باشد) . پائین پای اینها را با یك حاشیهٔ پهن هاشوردار که متقاطع است زینت کرده‌اند و پائین‌تر از این‌را شطرنجی ساخته‌اند . این نقش از لحاظ اینکه انسانی را در حین کار و زندگی نشان میدهد بسیار جالب است .

بقیهٔ نقوش پاره سفالهای این شکل (۲۵٤) سر بزهای کوهی و خطوط موازی و موجی و نقش سه گوشی را که با آنها آشنائی یافته‌ایم نشان میدهد .

. . . . . .

شکل (۲۵۵) دارای بیست پاره سفال مکشوفه از تپه سی‌یلك است که نقوش پرندگان و چهارپایان و گیاهان با گلهای دانه برفی در آن خودنمائی میکنند :

پاره سفالهای بشمارهٔ « ۱ – ۲ – ۳ – ٤ و ٦ » چهارپایان را نشان میدهند .

درپاره‌سفالهای (۵ – ۷) آثاری ازشاخهای معظم بزهای‌کوهی با نقش‌گلهای دانه برفی دیده میشود .

پاره سفالهای بشمارهٔ « ۸ – ۹ – ۱۰ – ۱۱ – ۱۲ – ۱٤ و ۱۵ » نقش پرندگان را دارند . و بقیهٔ سفالها دارای حاشیه‌های زیکزاك است که داخل آنها را هاشور زده‌اند .

. . . . . .

شکل (۲۵٦) دارای « نوزده » پاره‌سفال مکشوفه ازتپه سی‌یلك

ziapour.com

شکل (۴۵۵) طرح چندین نقش سفال مکشوفه‌که شامل نقش گاومیش وپرندگان سنگین میباشند .

ziapour.com

است که نقش مار و پرندگان پادراز کنارمرداب درآن دیده میشوند .

پاره سفال‌های بشمارهٔ « ۱ – ۲ و ۳ » نقش ماردارند .

پاره سفال‌های بشمارهٔ « ٥ – ٦ و ۷ » چهارپایان و بز کوهی را نشان میدهند .

و پاره سفالهای بشمارهٔ « ۸ – ۹ – ۱۰ – ۱۱ – ۱۲ – ۱۳ – ۱٤ – ۱٥ – ۱٦ و ۱۹ » پرندگان پا دراز و اردکها را نشان میدهند .

. . . . . .

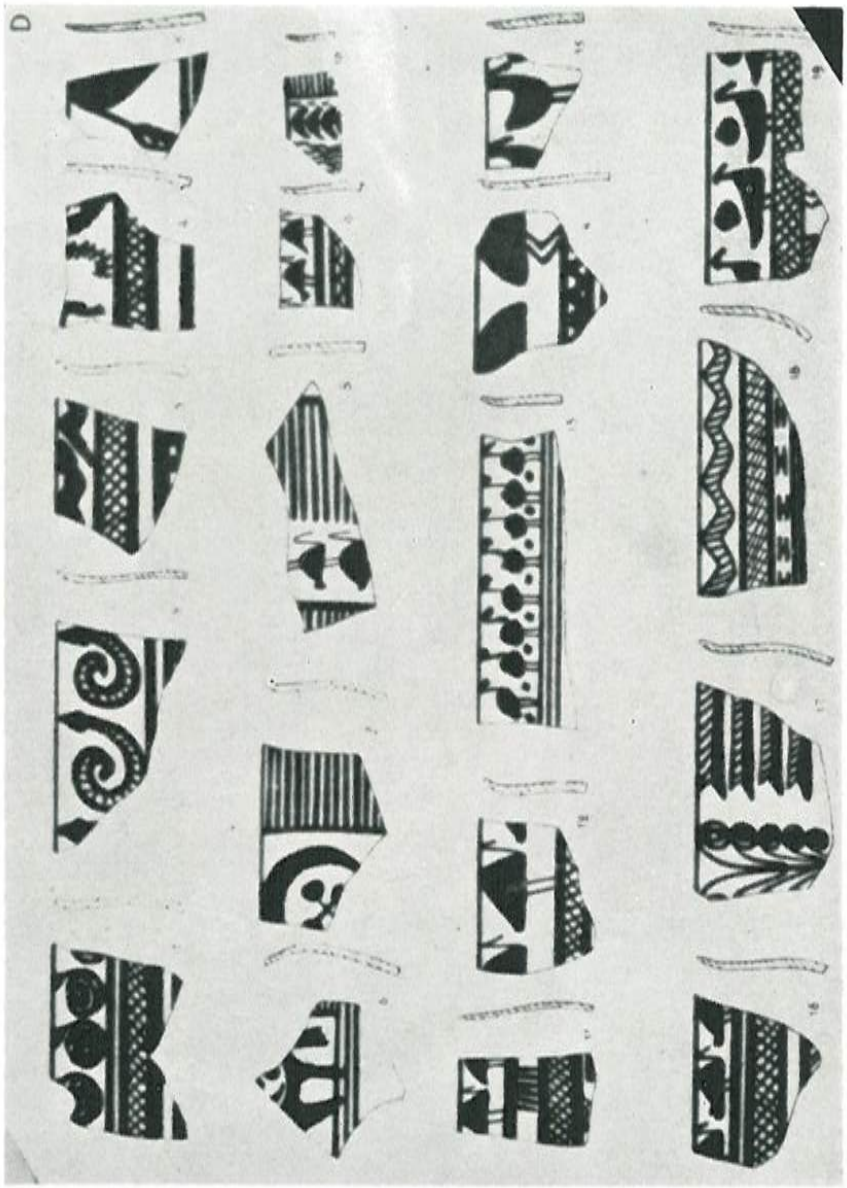
شکل (۲٥۷) دارای هفده پاره سفال منقوش مکشوفه از سی‌یلك است که مجموعاً پرندگان وبزهای کوهی وانسان را نشان میدهند :

پاره سفال به شمارهٔ « ۱ » انسانی را نشان میدهد که وسط دو حیوان ایستاده و دستها را تا شانه بالا آورده است . حیوان سمت راست او گاوی است که دارای شاخهای جلو آمده است و مقداری طرح مواج در زیر پوز گاو ساخته شده که گوئی گاو درکنار رودخانه یا جویباری در حال نوشیدن آبست . درسمت چپ این چوپان ، قسمت کپل یك چهارپا با دم بلندی که تا به سطح زمین رسیده نقش شده است . در زیر پای انسان و چهارپایان نقش شطرنجی دیده میشود .

پاره سفال بشمارهٔ « ۲ » نیز گاوی را با همان دو شاخ موصوف نشان میدهد و همچنین کپل یك حیوان با دم بلندش که بزمین رسیده نمایان است و بعلاوه طرحی از امواج آب دارد که گاو مذکور مشغول نوشیدن است . این نقش فاقد نقش انسان میباشد .

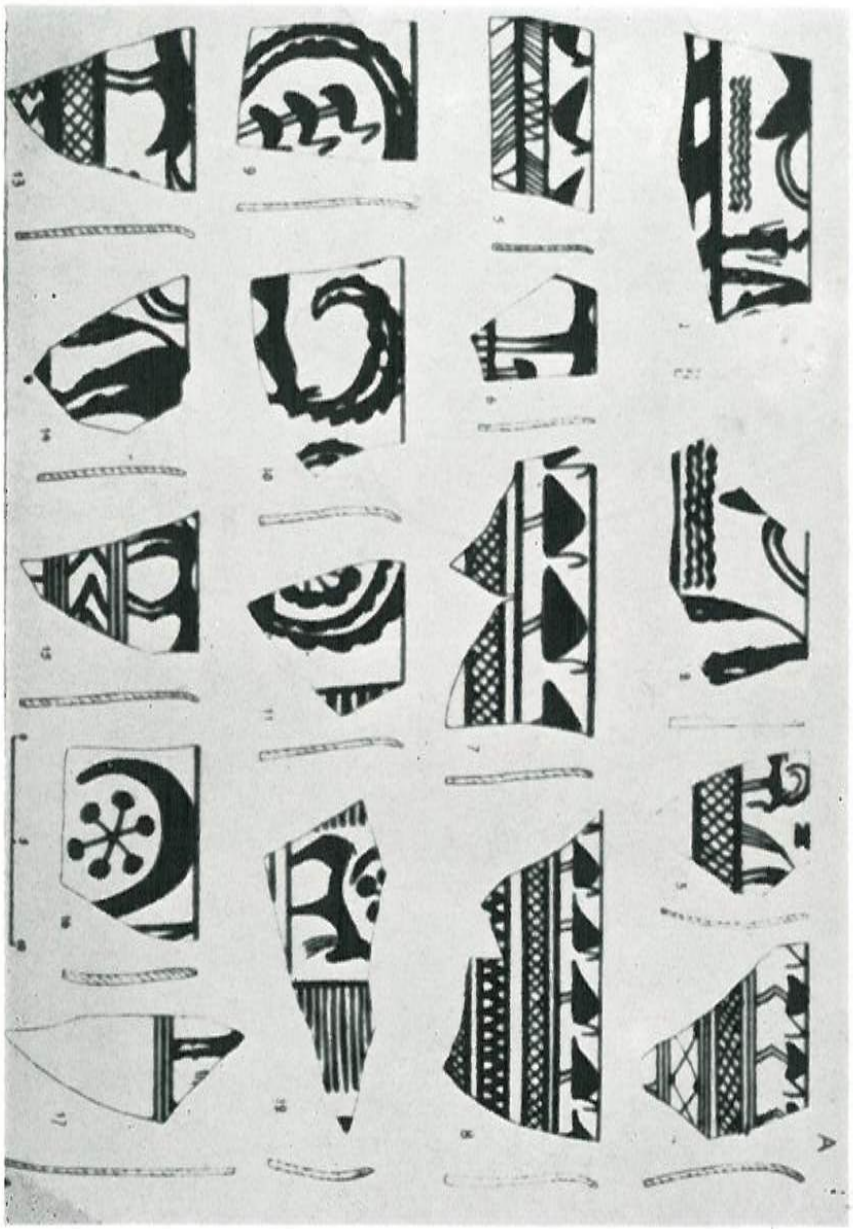
پاره سفال بشمارهٔ « ۳ » یك بز کوهی را با ریش بلند نشان میدهد و مضافاً دو پا و دم گاوی را نیز شامل است و زیر پای این دو

ziapour.com

شکل (۲۵۶) طرحهائی ازپاره‌سفالهای مکشوفه‌که‌درآن نقش‌مارپیچ وپرندگان سنگین واردکها دیده‌میشوند.

ziapour.com

شکل (۲۵۷) طرح چندین پاره سفال مکشوفه‌که نقش گاومیش و بز اهلی وکوهی و پرندگان پا دراز ومردی چوپان برروی آنها دیده میشود .

ziapour.com

حیوان را با خطوط متقاطع نقش‌بندی کرده‌اند .

پاره سفال بشمارهٔ « ٤ » دو پرندهٔ پا دراز را بطرز مشخصی نشان میدهد و ضمناً سر و گردن این پرندگان را در سمت چپ و پاهای پرندهٔ دیگری را در جلو نشان میدهد . در زیر پای این پرندگان یك حاشیهٔ مزین به خطوط متقاطع و حاشیهٔ دیگری بصورت لوزی طرح شده است .

پاره سفال بشمارهٔ « ٥ » سه مرغابی را نشان میدهد . یك مرغابی در وسط بطور کامل دیده میشود و درسمت چپ ، نقش مرغابی نصفه میباشد و در سمت راست نیز دم مرغابی دیده میشود . طرح زیر پای این مرغابیها هاشوری و زیکزاك است .

پاره سفال بشمارهٔ « ۷ » پرندگان سنگین تنی را نشان میدهد و همین پرندگان در پاره سفال بشمارهٔ «۸» منقوش‌اند . نقوش زیر پای این پرندگان دارای حواشی ایست که از خطوط متقاطع وزیکزاکی پراست

پاره سفال بشمارهٔ « ۹ » سه پرندهٔ پا دراز را که بر روی هم قرار دارند نشان میدهد و این پرندگان در داخلِ دو شاخ معظم بزکوهی جاسازی شده‌اند .

پاره سفال بشمارهٔ « ۱۰ » ردیف بزهای کوهی را نشان میدهد و یك بز کوهی بهتر نمایان است .

پاره سفال بشمارهٔ « ۱۱ » نیز دو شاخ یك بز کوهی را نشان میدهد ولی میان گردی این شاخها نقش گل برفی دارد .

پاره سفال بشمارهٔ « ۱۲ » یك بز کوهی ریش‌دار را نشان میدهد ولی قسمتی از شاخ شکسته و اندکی از دنبالهٔ آن نمایان است و بعلاوه

ziapour.com

چندگردی سرمیله‌های نقش گل برفی خودنمائی میکند .

پاره سفال بشمارهٔ « ۱۳ » نقش گاوی دارد و پاره سفال بشمارهٔ « ١٤ » نیز کپل و دم گاو و دو نوك شاخ گاو دیگری را نشان میدهد و پاره سفال بشمارهٔ «۱۵» گاوی را نشان میدهد که دستها و پاها و تنهٔ گاو نمایان است و شاخ آن شکسته است و در زیر پای گاو با خطوط موازی افقی وهشتی‌شکل (≺) طرح کرده‌اند .

در پاره سفال بشمارهٔ « ١٦ » فقط گردش شاخ بز کوهی نمایان است ودرداخل گردی آن گل برفی‌شکل طرح شده است .

. . . . . .

شکل (۲۵۸) دارای بیست‌وپنج پاره سفال است که علاوه برنقوش بزها و گاوها و پرندگـــان ، سه پاره سفال نیز نقوش آدمی را نشان میدهند :

پاره سفال بشمارهٔ « ۱ » دو نقش کامل بزها را با شاخهای منحنی و عظیم نشان میدهد .

پاره سفال بشمارهٔ « ۲ » دارای طرحهای زیکزاك است و داخل این طرحها را با خطوط عمودی هاشور زده‌اند . و پس از دو خط زیکزاك در پائین ، سه خط افقی طرح کرده‌اند و در پائین این سه خط ، بزی را نقش کرده‌اند که شاخهای آن برخلاف نقش پاره سفال بشمارهٔ « ۱ » دو انحنائی میباشد به این نحو که نخست به بالا انحنا گرفته و سپس دنبالهٔ انحنا از پائین شروع شده است .

پاره سفال بشمارهٔ « ۳ » تعدادی پرندگان عظیم را بر پشت هم ساخته ، نشان میدهد .

ziapour.com

شکل (۲۵۸) طرحهائی ازپاره سفالهای مکشوفه‌که دارای نقش انسانها ، بزکوهی ومرغان خانگی ومرغان سنگین ، وگاومیش اند .

ziapour.com

پاره سفال بشمار « ٤ » در بخش بالای خود طرحی بصورت زیکزاك دارد و درگوشهٔ پائین (درسمت چپ) گلی شش‌پر دارد که وسط هر گلبرگ را با یك نقطه پر کرده‌اند .

پاره سفال بشمارهٔ « ٥ » شاخ گاوی را نشان میدهد و همچنین دم حیوانی را که بلند است و خود موهای بلند دارد نشان میدهد . شاید که این دم از آن اسب باشد .

پاره سفالهای بشمارهٔ « ٦ – ٧ و ٨» تعدادی آدم را نشان میدهد که دست بهم داده‌اند و بنظر میرسد که در حال‌پایکوبی میباشند و هیئت زنان را دارند .

در این نقش پاره سفالهای دیگری که قابل ذکر میباشند و نقش روی آنها قبلاً بنظرنرسیده است ، پاره سفال‌های بشمارهٔ «١٤ – ١٦ و٢٥» است که اولی به مربعات لوزی شکل تقسیم شده و خطوط متعامد وسط آنها را پر کرده است .

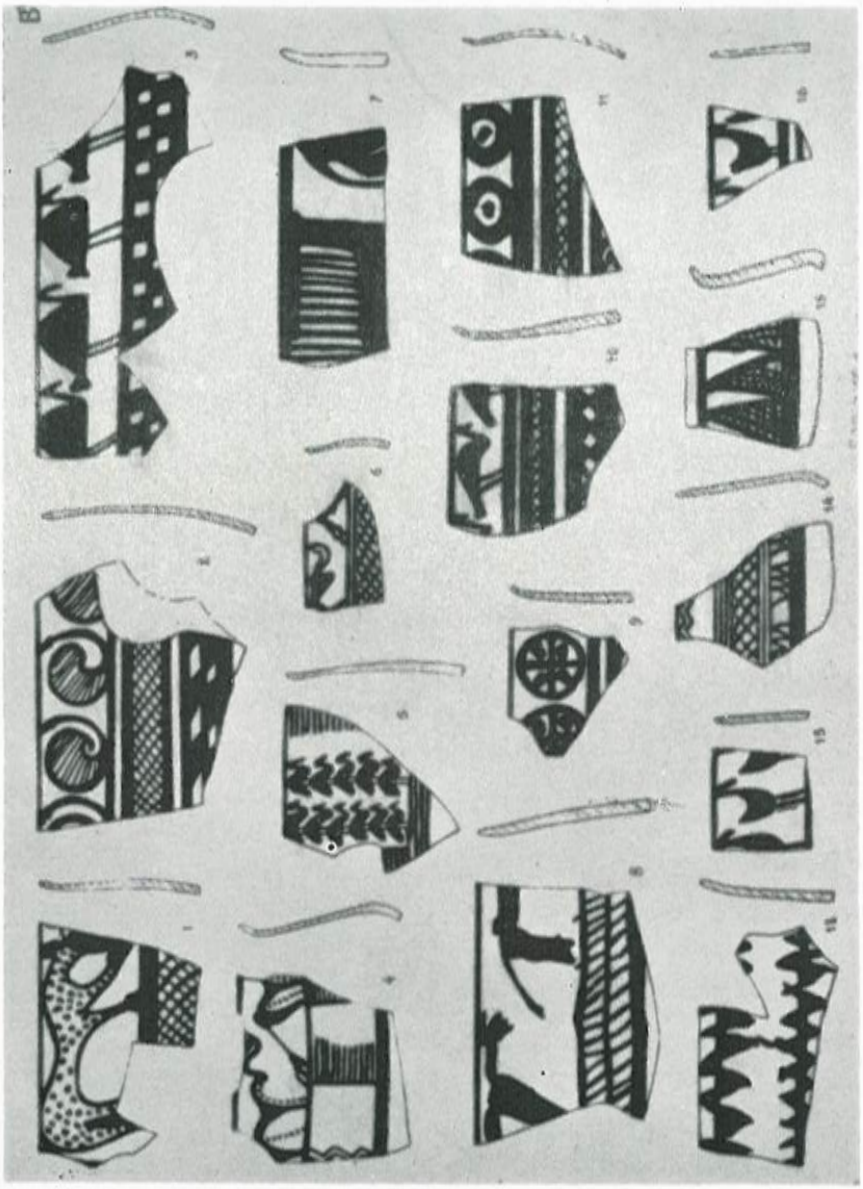
پاره سفال بشمارهٔ « ١٦ » علاوه برخطوط افقی ، شاخ پیچیده و عظیم بزکوهی را نشان میدهد که داخل دایرهٔ بزرگ آن گل شش‌پری طرح کرده و داخل هریك از آنها را یك نقطه نشانده‌اند .

پاره سفال بشمارهٔ « ٢٥ » هیکل چارپائی را نشان میدهد و مضافاً نقش ماری بر بالای پشت این چارپا طرح شده که خالدار است .

. . . . . .

شکل (٢٥٩) دارای شانزده پاره‌سفال منقوش است که اول آن دارای نقش پلنگ است و بعلاوه ، نقوش پرندگان وگردیها و طرح زیکزاکی و متقاطع و نیز نقش چهارپایان شاخدار دارد :

ziapour.com

شکل (۳۵۹) طرحهائی ازپاره سفالهای مکشوفه ، بانقش پلنگ و مرغان سنگین پا دراز ومرغانی‌که برپشت‌هم سوار شده نقش شده‌اند .

ziapour.com

پاره سفال بشمارهٔ « ۱ » پلنگی را نشان میدهد و در زیر پای آن با خطوط متقاطع نقش‌بندی کرده‌اند .

پاره سفال بشمارهٔ « ۲ » طرحهای تازه‌ای را ارائه میدهد زیرا ردیف بالا گردیهای دنباله‌داری است که در میان نقوش ارائه شدهٔ دراین کتاب سابقه ندارد .

پاره سفال بشماره « ۳ » نقش پرندگان پا دراز دارد و در زیر پای این پرندگان ، سطوح شطرنجی ساخته‌اند .

پاره سفال بشمارهٔ « ۵ » دو ردیف از مرغان پا دراز دارد که برروی هم ساخته شده‌اند ، و در پاره سفال بشمارهٔ «۹» مانند پاره سفال بشمارهٔ « ٤ » چهارپایان را ساخته‌اند .

پاره‌سفال‌های بشمارهٔ «۱۰ – ۱۳ و ۱٦» دارای‌نقش‌مرغان‌پاکوتاه است که در ردیف بالا ساخته شده‌اند و پاره سفال بشمارهٔ « ۱۱ » در ردیف بالا گردیهائی دارد که در وسط آنها نقطه گذارده‌اند .

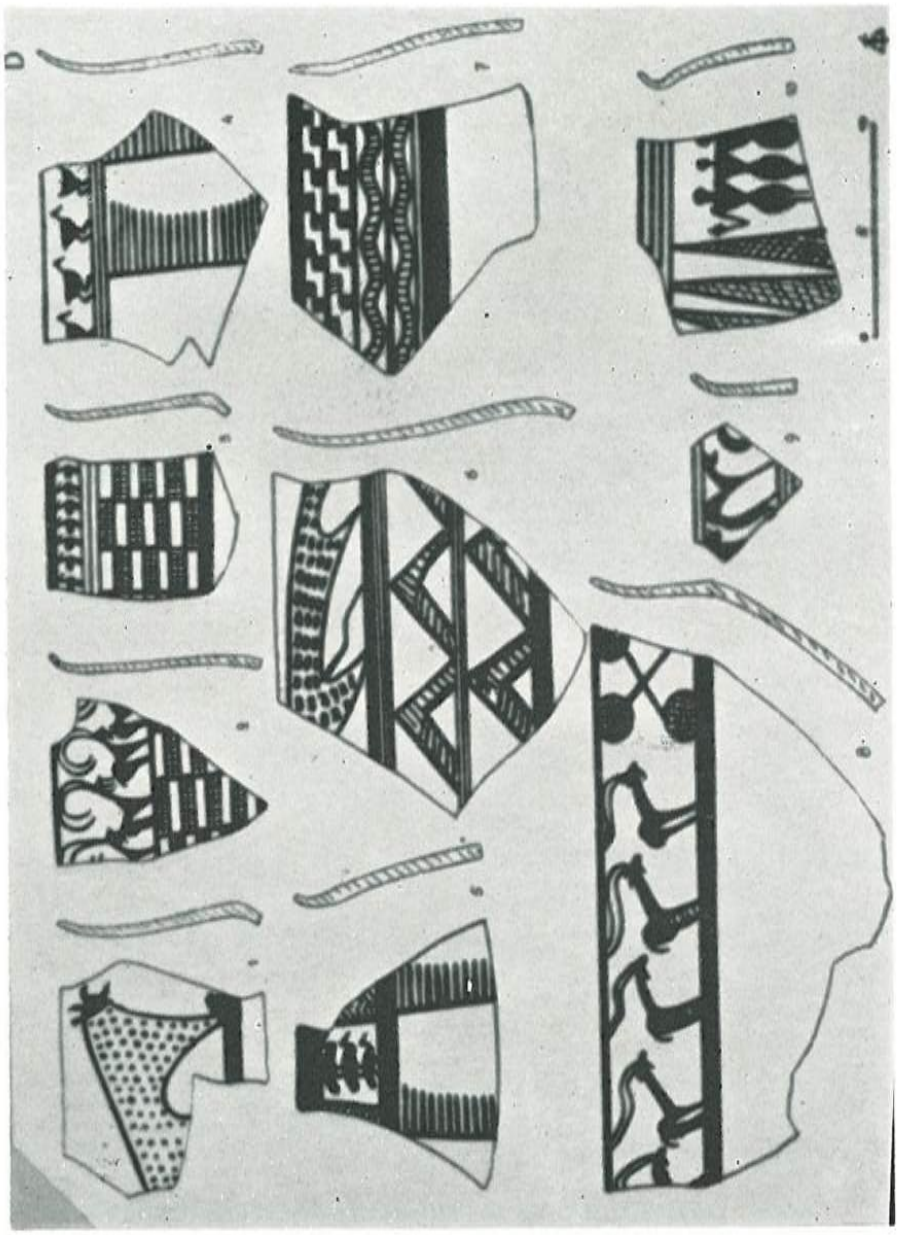
نقش جالب درمیان این پاره‌سفالهاکه نیز تازگی دارد ، دوگردی درپاره سفال بشمارهٔ «۹» است‌که هریك را با خطوط متعامد بچهار قسمت کرده‌اند ودرمیان بخش‌ها نقطه نشانده‌اند .

. . . . . .

شکل (۲٦۰) دارای ده پاره سفال بسیار جالب ازلحاظ نقوش مختلفه است . خاصه دوپاره سفال دارای دو گونه طرح از بزهاست و همچنین دو نقش پلنگ دارد که از نظر سادگی طرح قابل‌توجه است وهمچنین پاره سفال بشمارهٔ «۱۰» دارای نقوش آدمی است :

پاره سفال بشمارهٔ «۱» هیکل پلنگی را نشان میدهدکه سر کوچکی

ziapour.com

شکل (۳۶۰) طرح چندین پاره سفال مکشوفه‌که دارای نقش پلنگ باطرح بسیار ساده و بزهای کوهی وآدمیان ایستاده (دریهلوی نقش‌هائی هرمی ــ شاید کوه؟) و پرندگان.

ziapour.com

دارد ولی چنان طرح شده که گوئی دارای شاخ است . پاره سفال بشمارهٔ « ٦ » نیز طرح پلنگ دارد .

پاره سفالهای بشمارهٔ « ۲ و ۸ » بزهای کوهی را نشان میدهند . در پاره سفال بشمارهٔ « ۲ » چنانکه دیده میشود شاخ بزها انحنای وسیع وبرگشته بسوی پشت دارد ، ولی درپاره سفال بشمارهٔ «۸» بزها باگردنهای بلند طرح شده‌اند و بعلاوه ، شاخهای آنها دو انحنائی میباشد (به این نحو که شاخها پس از بلند شدن ، از روی سر، قوس بالا گرفته و سپس تدریجاً قوس بسوی پائین متمایل شده بسوی عقب دنباله گرفته طویل شده‌اند) .

پاره سفالهای بشمارهٔ « ۳ – ٤ و ٥ » دارای طرح ماکیان است وبالاخره پاره سفال دهمی ، سه‌نفر آدم را دربرابر سه دکل که شایدکوه باشند نشان میدهد .

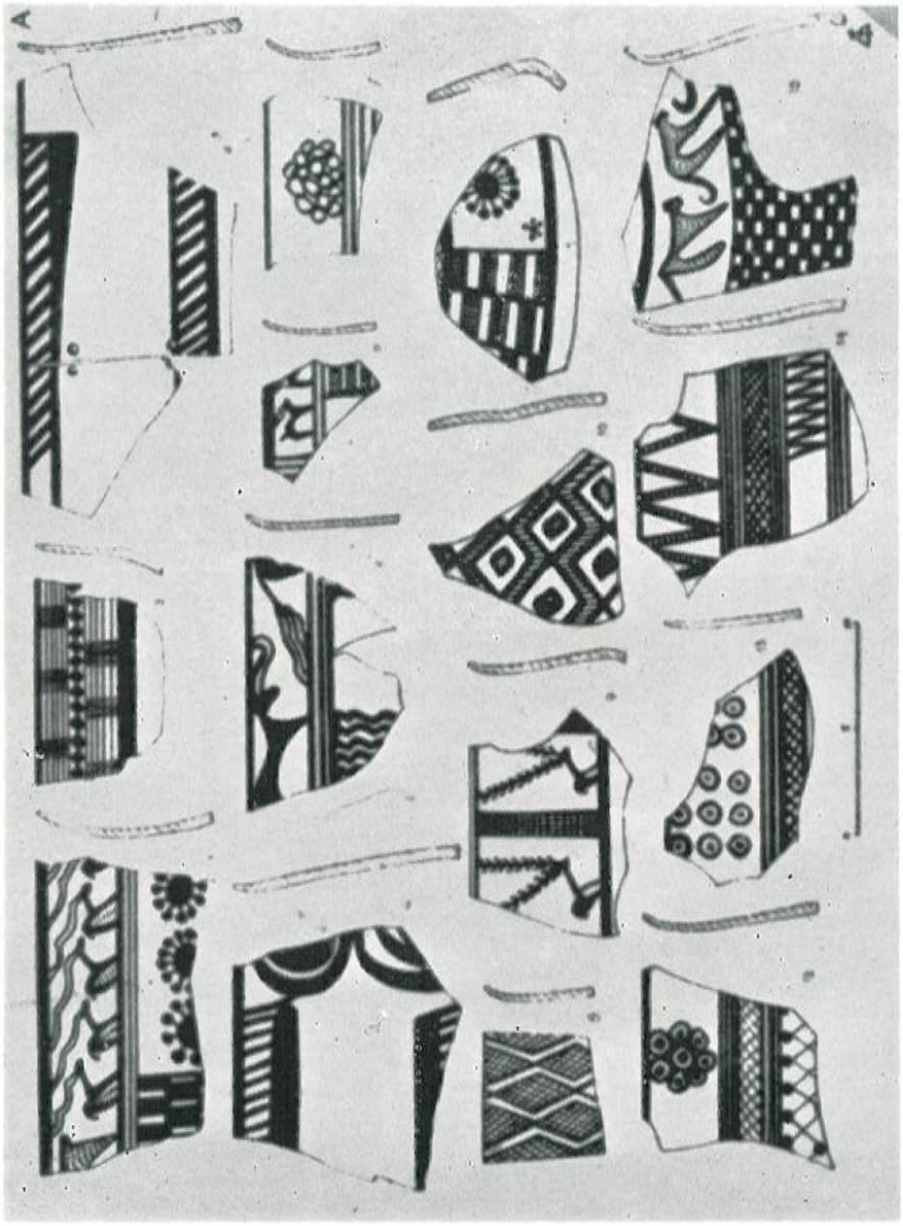
شکل (۲٦۱) که دارای پانزده سفال منقوش است نقوش جالبی را ارائه میدهد :

پاره سفال بشمارهٔ « ۱ » در ردیف بالا یك ردیف بزها را باشاخهای بلند تابدار نشان میدهد و ردیف پائین با نقش گل برفی و شطرنجی پر شده است .

پاره سفال بشمارهٔ « ٥ » طرح بزی دارد که دو شاخ آن در جلوی سر به پیش رفته است . ضمناً طرح دم گاوی در این پاره سفال دیده میشود . در پائین پای این دوچهارپا ، دو خط موازی افقی و خطوط آبشاری طرح کرده‌اند .

پاره سفال بشمارهٔ « ٦ » دو بز را با شاخهای بلند نشان میدهد ولی طرح بدن این بز با آنها که در پاره سفال بشمارهٔ « ۱ » دیده میشود

ziapour.com

شکل (۲۶۱) طرحهائی ازپاره سفالهای مکشوفه‌که نقش ردیف بزهای کوهی وگاومیش و دو پلنگ‌را نشان میدهد .

ziapour.com

فرق دارد ، زیرا درآنها گردنها بلند طرح شده ودراین یك ، بدن بلند است و گردن کوتاه میباشد . در ردیف پائین این پاره سفال ، طرح‌های شانه‌ای شکل ساخته‌اند .

درپاره‌سفال بشمارهٔ «۷» طرحی بیسابقه دیده میشود و آن عبارت از تعدادی گلبرگ است که بر رویهم انباشته شده مجموعاً یك گل پر برگ را نمایش میدهند ، ولی بسیار ناشیانه و ابتدائی انجام شده است .

در پاره‌سفال بشمارهٔ «۸» نقش‌های لوزی‌ایست که داخل آنها را با خطوط متقاطع پر کرده‌اند .

شاید یکی ازعالیترین طرح‌ها در ایـــن نقش (۲۶۱) نقش پاره سفال بشمارهٔ « ۹ » باشد که دو بز کوهی (یا گوزن) را نشان میدهد ، تن و براین بزها (یا گوزنها) نظیر همان بزهائی است که درپاره سفال بشمارهٔ « ۱ » دیده میشود ولی شاخهای این حیوان مانند شاخهٔ درخت دارای انشعاب منظم در یکساقه میباشد .

پاره سفال بشمارهٔ « ۱۰ » بوسیلهٔ خطوط زیکزاکی بمربعات لوزی شکل ترکیب گرفته و داخل هرلوزی را مانند نقطه‌گذاری با یك چهارگوش کوچك پر کرده‌اند . یا میتوان گفت مربعاتی را چون فورم لوزی مرتب ساخته‌اند و فواصل بیرون این مربعات را که زیکزاکی‌شکل است با خطوط هاشوری پر کرده‌اند .

پاره سفال بشمارهٔ « ۱۱» دارای نقشی شطرنجی است که بوسیلهٔ مربعات دراز خانه ترکیب یافته است وبعلاوه، دریك وسعت مناسب طرحی از گل برفی‌شکل یا اشعه‌دار را کار زده‌اند .

پاره سفال بشمارهٔ « ۱۲ » دارای ترکیبی از خطوط در سه ردیف

ziapour.com

است . ردیف بالارا یك گل «هفت پر» پر کرده ، ردیف وسط با خطوط متقاطع، وردیف پائین نیز از خطوط متقاطعِ درشت خانه جاسازی شده است.

پاره سفال بشمارهٔ « ۱۳ » دو ردیف نقش را ارائه میدهد . ردیف بالا ، پر است از گردیهای منظم که هریك در داخل خود یك نقطه دارند و ردیف پائین ، پس از سه‌رج خط افقی با خطوط متقاطع پر شده است .

پاره سفال آخرین که با شمارهٔ « ۱۵ » نموده شده است دارای دو ردیف نقش است . ردیف بالا ، دو پلنگ جوان را ارائه میدهد که بصورتی مطبوع طرح شده‌اند ، و ردیف پائین را نقش شطرنجی پر کرده است .

. . . . . .

شکل (۲۶۲) که شانزده پاره سفال منقوش مکشوفه از سی‌یلك را ارائه میدهد دارای نقوش پلنگ ، گوزن ، نقوش هندسی و ضمناً مرغان خانگی است :

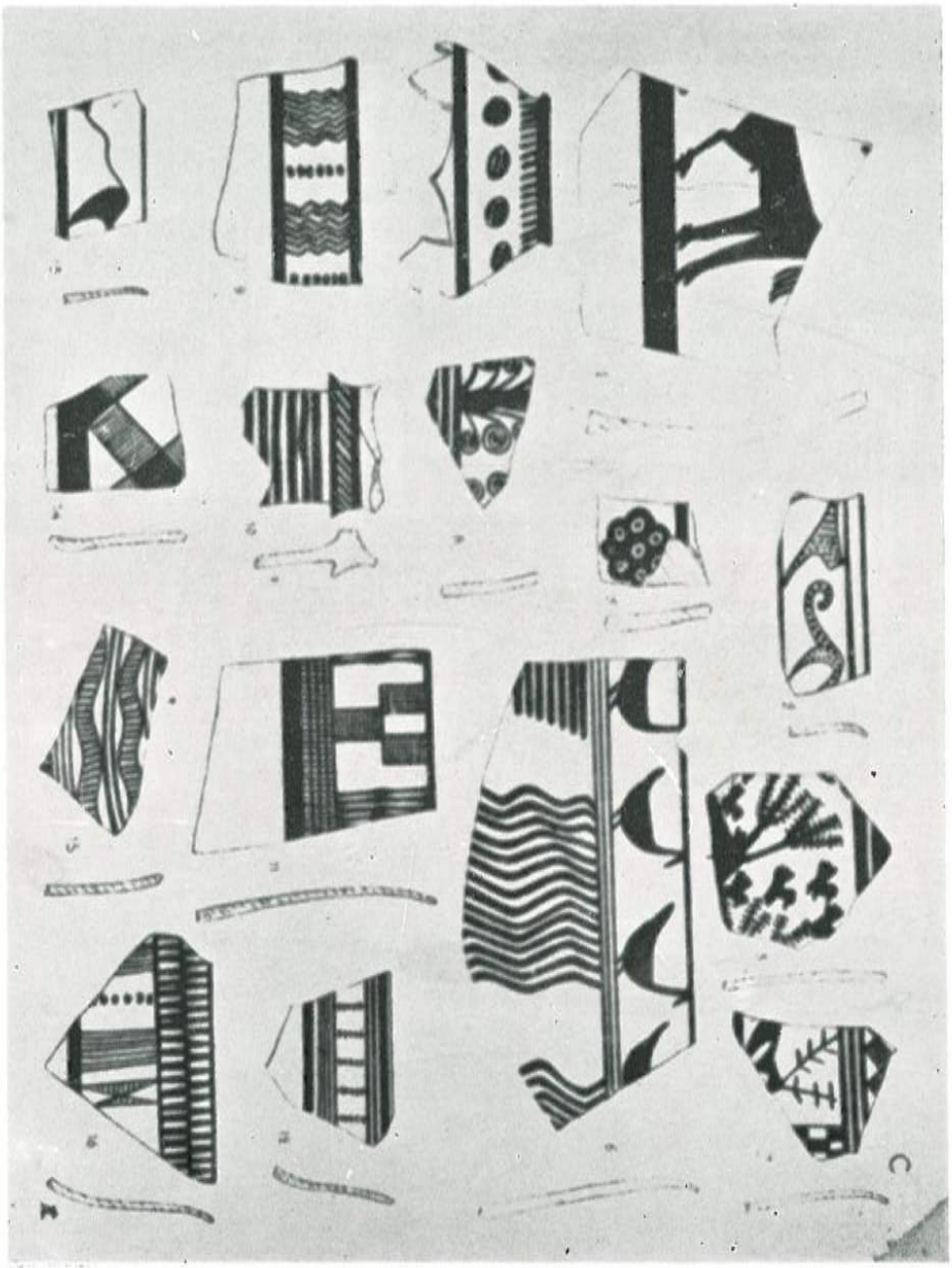
پاره سفال بشمارهٔ « ۱ » بزی را نشان میدهد و ریش بلند آن درسمت راست پاره سفال ، خودنمائی میکند .

پاره سفال بشمارهٔ « ۲ » هیکل ناقص دو پلنگ را که دارای حرکت قشنگی است نشان میدهد .

پاره سفال بشمارهٔ « ٤ » هیکل گوزن را با شاخهای منشعب و منظم ارائه میدهد .

پاره سفال بشمارهٔ «۵» دارای نقش گل «هفت پر» میباشد که مرکب از هفت دایره در اطراف یك دایرهٔ داخلی میباشد و هریك دایره دارای یك نقطهٔ چشمگیر است .

ziapour.com

شکل (۳۶۴) طرحهائی ازپاره سفالهای مکشوفه‌که دارای نقش شاخه‌های اسفنجی وپلنگ ومرغان خانگی‌است .

ziapour.com

پاره سفال بشمارهٔ « ٦ » در ردیف بالا ، مرغان خانگی را ارائه میدهد ، و درردیف پائین ، با خطوط زیگزاك عمودی وخطوط مستقیم افقی پر شده است .

پاره سفال‌های بشمارهٔ « ۷ – ۸ – ۹ – ۱۰ – ۱۱ – ۱۲ – ۱٤ – ۱۵ و ۱٦» دارای طرحهائی از گیاهان و خطوط هندسی میباشند ولی پاره‌سفال بشمارهٔ « ۱۳ » دنبالهٔ تنهٔ حیوانی را با دم بلند ارائه میدهد که میتوان حدس زد که باید دم گاو باشد .

. . . . . .

شکل (۲٦۳) دارای شانزده پاره سفال مکشوفه از تپه سی‌یلك است و دارای نقوش جالبی از ترکیبات مختلف بزکوهی و پرندگان اهلی وخطوط هندسی میباشد :

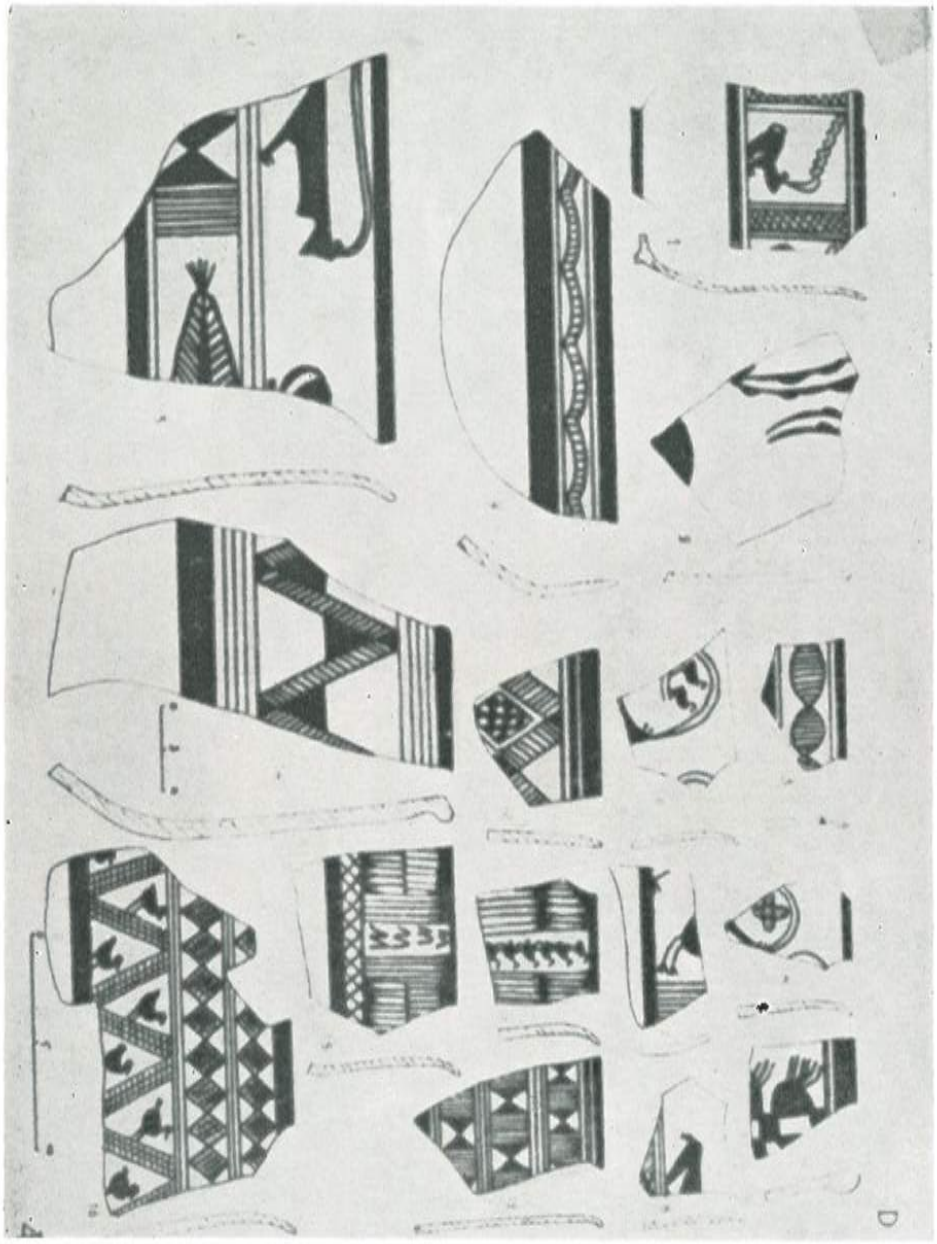
در پاره سفال بشمارهٔ «۱» و در یك چهارگوشی ، بزغاله‌ای را با حرکت شیطنت‌آمیز آن ساخته‌اند و دوشاخ بلند آنرا نیز بهم تابیده‌اند .

و پاره سفال بشمارهٔ « ۲ » انتهای دو شاخ و شروع دوشاخ دیگر بزهارا نشان میدهد و مقداری از بالای کفل بز نیز پیداست . بنظرمیرسد که یك ردیف بزها را با همین‌گونه شاخها (که خط زیرین شاخ‌ها دارای منحنی ساده است وروئی شاخها انحناهای ریزودرشت دارد) برروی ظرف سالم همین پاره سفالها ساخته بوده‌اند .

انحنای این شاخها بسیار بزرگ است . در داخل یکی از انحناهای شاخ بز (در پاره سفال بشمارهٔ «٦») دیده میشود که دو پرنده را جاسازی کرده‌اند .

درپاره سفال بشمارهٔ « ۳ » در ردیف بالا ، سطوحی بیضی‌شکل را

ziapour.com

شکل (۳۶۳) طرحهائی ازپاره سفالهای مکشوفه‌که دارای نقوش بز کوهی باتن و شاخ افقی وطرحهای نواری (۷ ــ ۸) که‌درمیان آنها پرندگان خانگی‌را طرح کرده‌اند .

ziapour.com

(که از گردش نرم و تقاطع دو خط مقوس درهم بوجود آمده) پر کرده و آنهارا هاشور زده‌اند .

درپاره سفال بشمارهٔ « ٤ » در داخل انحنای وسیع شاخ یك بزغالهٔ گردن دراز ، طرحی بشکل علامت بعلاوه (+) بوجود آورده‌اند .

درپاره‌سفال بشمارهٔ «۱۳» ودرردیف بالا ، بزی نقش شده است که شاخهای بلند آن بعقب سر درامتداد طول بدن طرح شده و حالت جنگی دارد و در ردیف پائین این پاره سفال ، طرحی چون دم ماهی هست ، و بعلاوه ، سمت چپ این بخش سفال با خطوط عمودی زینت شده و یك چهارگوشی را با طرح دو قطر به چهار «سه‌گوشی» مبدل کرده و دو تای مقابل هم را تیره کرده‌اند .

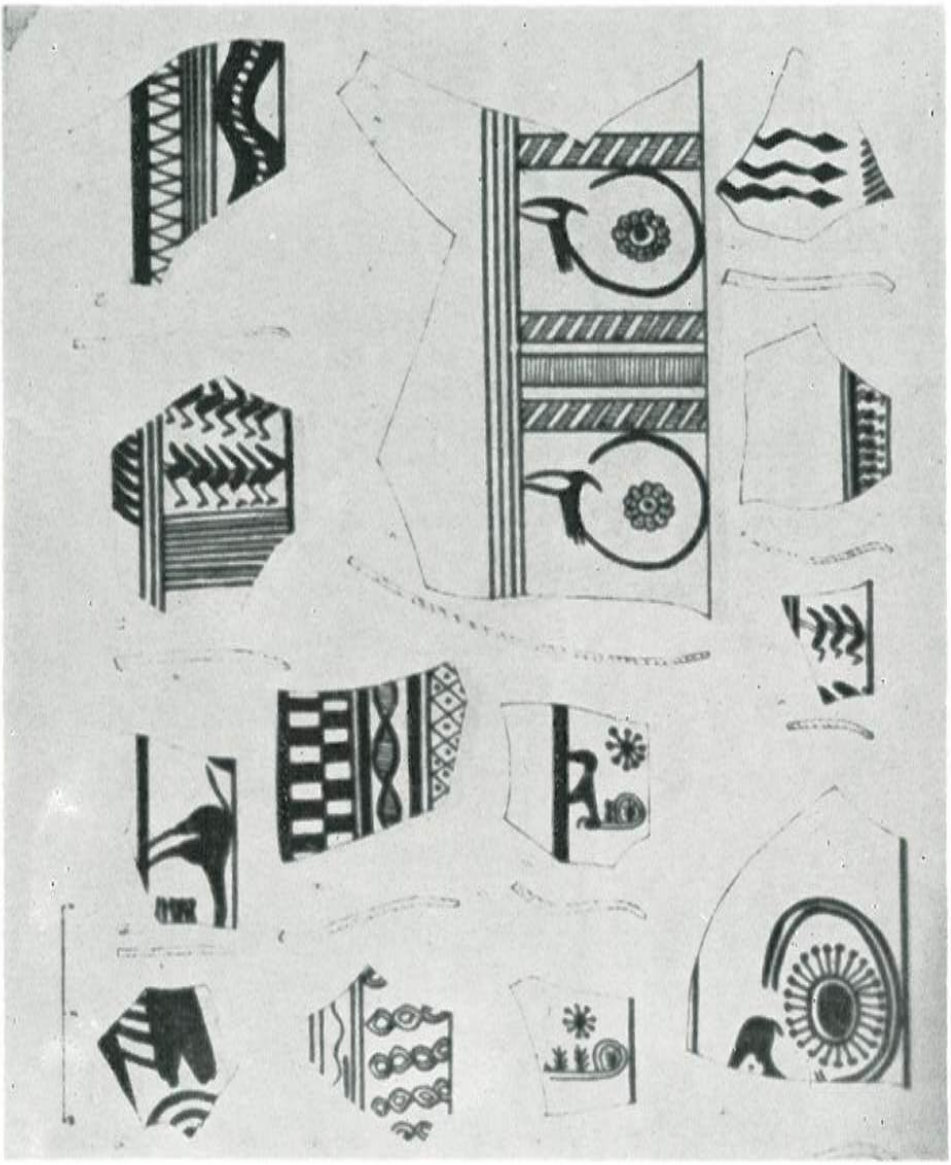
پاره سفال بشمارهٔ «۱٦» سه ردیف خط موازی را نشان میدهد که میان آنها دو ردیف از چهارگوشی‌هائی که بوضع لوزی و پهلوی هم قرار دارند پرشده ، و ردیف پائین بصورت سه‌گوشیهائی که ازخط پهن‌زیکزاکی بوجود آمده زینت شده است . براثر ایجاد خانه‌های سه گوشی ، وسعتی بوجود آمده که داخل هریك از آنهارا با یك پرنده پر کرده‌اند .

. . . . . .

شکل (۲٦٤) دارای سیزده پاره سفال منقوش و جالب مکشوفه از تپه سی‌یلك میباشد . اولین نقش ، صورت مارها و همچنین دو بز با شاخهای بسیاربزرگ را با گردی وسیع نشان میدهد :

پاره سفال بشمارهٔ « ۱ » چنانکه گفته آمد دارای نقش سه مار بصورت عمودی است ، و دومین ، در حاشیهٔ بالائی خود پرندگانی به‌ردیف دارد ، و سومی پرندگان پا درازی را عرضه میکند که بر روی هم ساخته

ziapour.com

شکل (۳٦٤) طرحهائی ازسفالهای مکشوفه‌که درآنها نقش بزهای کوهی باشاخهای دایره‌ای و نقش مارها و پرندگان برروبهم ایستاده ، دیده میشود .

ziapour.com

شده‌اند و چهارمی ، از لحاظ ترکیب زینتی ، بسیار عجیب و جالب است : دراین نقش نیمی از عقب بدن بزغاله دیده میشود و دو شاخ آن که دارای گردی وسیعی میباشد چنان دور گرفته که سرآن پس‌ازوسعت گرفتن بیحد دوباره بسوی عقب بزغاله متمایل گشته است . درمیان این گردی ، یك نقش چون گلبرگ بصورت خورشید و اشعهٔ آن ساخته‌اند .

براین زمینه طرح ، پاره سفال بشمارهٔ « ٥ » طرحی ارائه میدهد. دراینجا مشاهده میشود که ردیف بالای ظرف بوسیلهٔ چند طرح هاشوردار عمودی مربعاتی بوجود آمده و میان هریك ازمربعات را با هیکل و شاخ بزی پر کرده‌اند .

برای این بزغاله‌ها نیز شاخهای عظیم و گردی ساخته‌اند وداخل آنرا با نقش گلبرگ‌ها پر کرده‌اند . آنچه دراین نقش بسیار جالب مینماید طرح سادهٔ بزغاله است که دُم و پای آن با یك طرح انجام شده و سر وریش و سینه و دست آن نیز با دو خط طرح گردیده و منظور نیز بدست داده شده است .

در پاره سفال‌های بشمارهٔ « ٦ – ٧ » طرح شاخ بزها عوض شده و وضع خاصی گرفته است . شاخها دراین طرح، پس ازآنکه برروی سر ببالا گرائیده دنبالهٔ آن، دور محدودی گرفته بشاخ اصلی و بدنه برگشته وبه‌آن وصل شده است . در وسط دایرهٔ کوچك و بدنهٔ اصلی شاخ ، طرح نباتات ترکیب شده و بعلاوه ، گلی چون نقش خورشیدی را بکارگرفته‌اند .

بقیهٔ نقوش پاره سفالهای این شکل ، ازنوع هندسی و زیکزاك و پرندگان دریائی است که بر روی هم بطور عمودی طرح شده‌اند . خطوط شطرنجی و گردیها نیز زینت‌بخش این پاره سفالها میباشند .

ziapour.com

شکل بشمارهٔ (۲٦٥) نقش سفالی مکشوفه از تپه سی‌یلك‌است که بزی را با شاخ عظیم و گِردش نشان میدهد . این شاخ ، چون گنبدی ازسر تا دم بز را گرفته و درمیان گردی شاخ آن یك علامت بعلاوه (+) طرح کرده‌اند وانتهای هرخط متقاطع را با یك گردی مختوم نموده‌اند .

در پشت سر بز ، خطی عمودی کشیده‌اند و از این خط ، خطوط افقی جدا نموده‌اند .

. . . . . .

شکل بشمارهٔ (۲٦٦) که متعلق به سفال یافته از تپه سی‌یلك است نقش دو مرغ بزرگ درازپارا نشان میدهد که بر روی هم ساخته شده‌اند .

. . . . . .

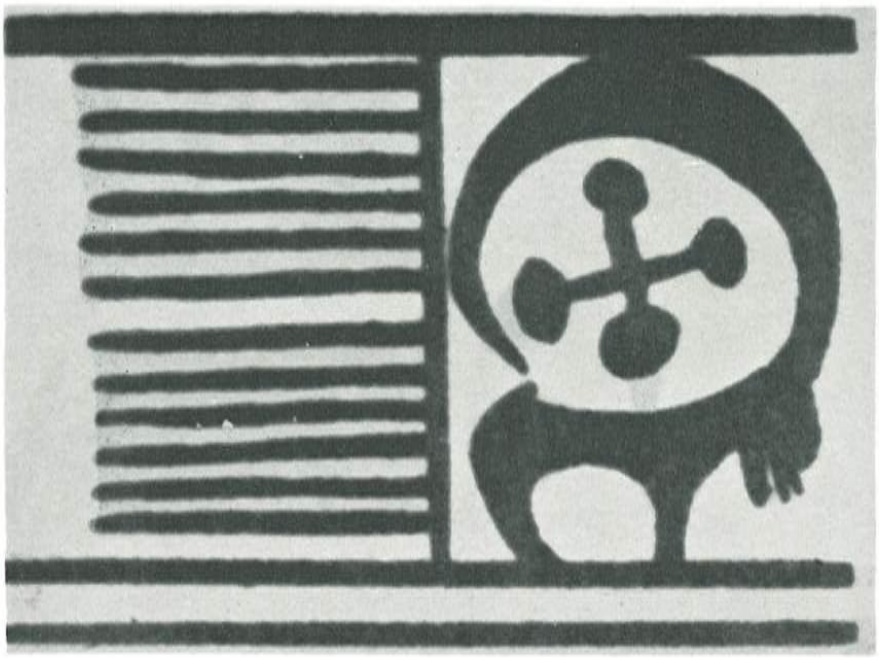
شکل شمارهٔ (۲٦۷) دارای هیجده پاره سفال منقوش مکشوفه از تپه گیان نهاوند است که اکثر این نقش‌ها هندسی و متشکل از طرحهای سه‌گوشی و مربعات ولوزی و خطوط متقاطع است . ولی پاره‌سفال اولی از سمت چپ درردیف بالا ، بزی را باشاخهای بلند نشان میدهد که درمقابل ستونی متشکل از خطوط منحنی متقاطع ، کله برافراشته و گوئی قصد کوبیدن به آن را دارد .

این شکل ، درچهارردیف عرضه شده که بشرح یکایك‌پاره‌سفالهای هرردیف می‌پردازد :

در ردیف « ۱ » از بالا ، پاره سفال نخستین از سمت چپ ، نقش همان بزی است که شرح آن رفت . این‌بز با حرکت اعتراض و جنگ طرح شده ودرزیردست وپایش دوخط افقی کشیده‌اند .

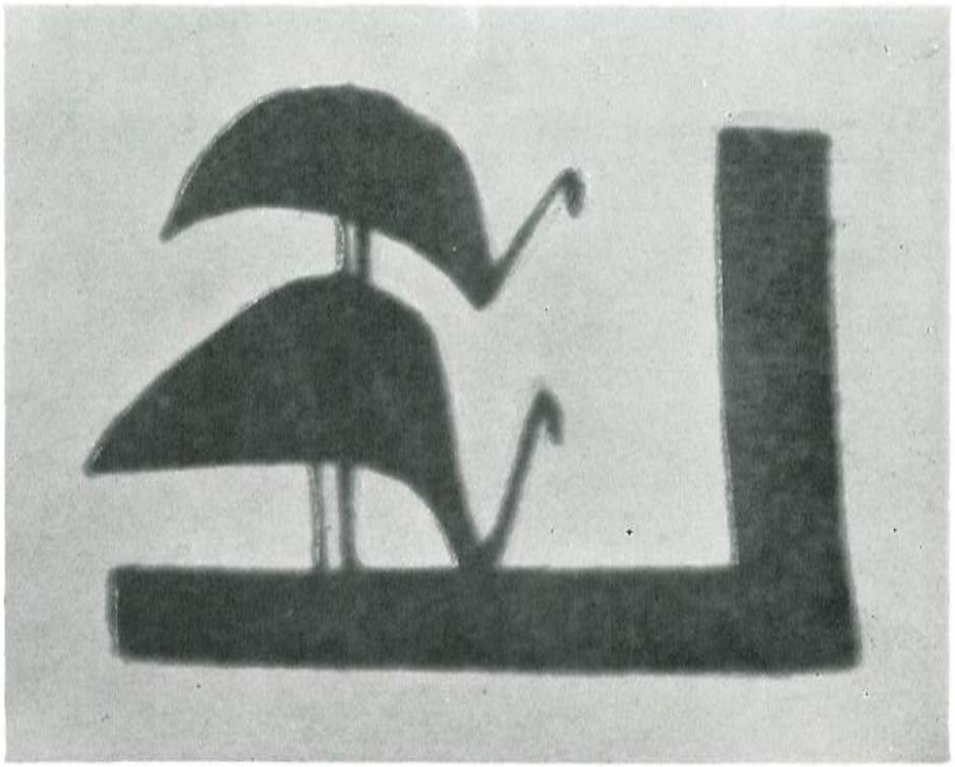
نقش پاره سفال بعدازبزغاله درسمت راست ، گیاهی را با شاخه‌های

ziapour.com

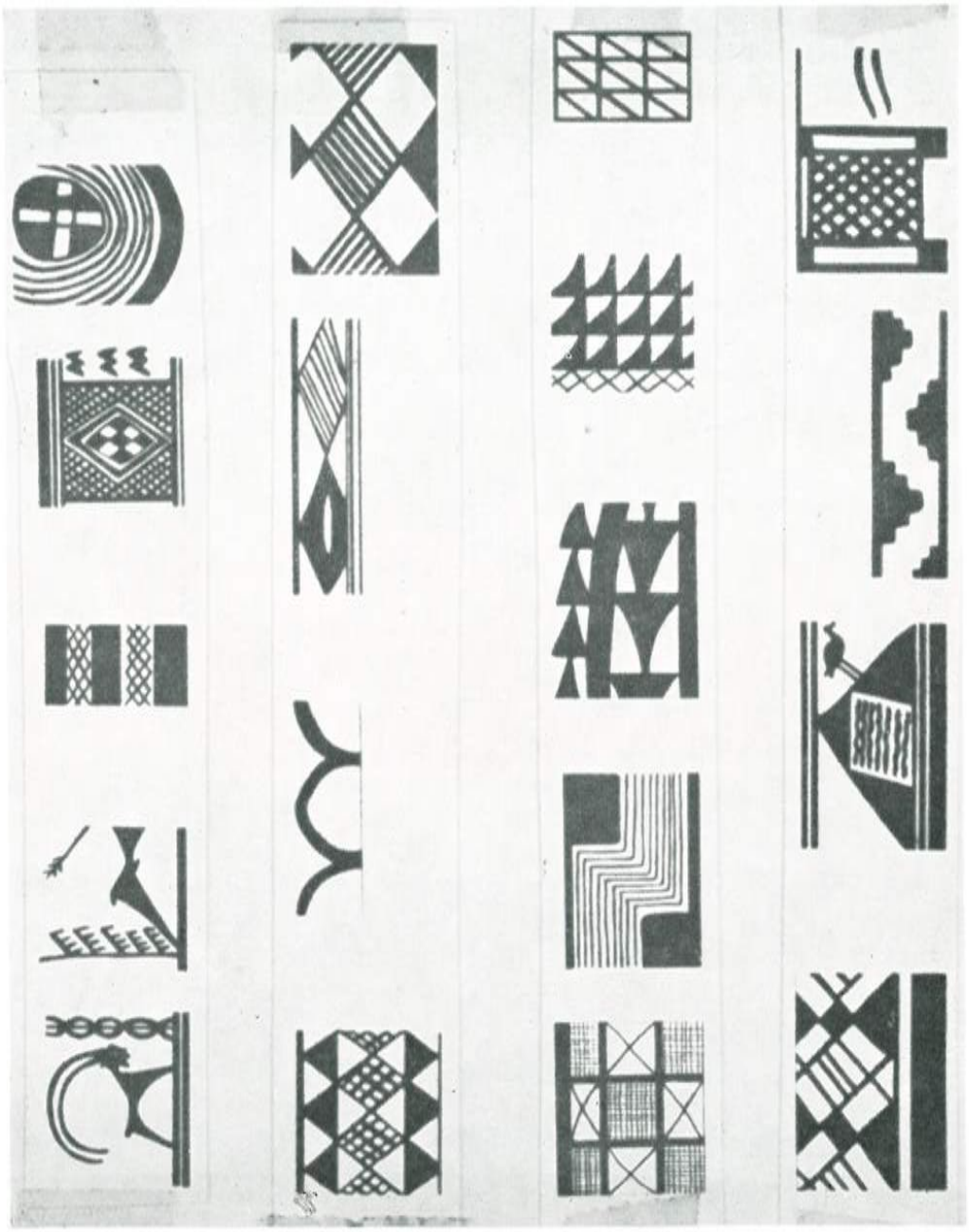
شکل (۳۶۵) نقشی برسفال مکشوفه ازتپهٔ «سی‌یلك» که بزکوهی را با شاخ گرد و بزرگ (تا به دم رسیده) نشان میدهد ودر داخل گردی شاخ آن نیز نقشی که بشکل علامت بعلاوه (+) است وبرهرسرآن یك گردی هست دیده میشود .

ziapour.com

شکل (۳۶۶) نقش دومرغ سنگین‌گردن درازکه ظاهراً برروی هم نقش شده‌اند ولی باید پهلوی هم به ردیف ایستاده باشند .

ziapour.com

شکل (۳۶۷) طرحهائی ازسفالهای مکشوفه ازتپهٔ «گیان» (نهاوند) که بزکوهی‌را باشاخهای پرابهتش دروضعی محکم و ساده نشان میدهد و همچنین شکلهای سه‌گوشی و چهارگوشی سیاه و هاشوردار درمیان آنها دیده میشود.

ziapour.com

منشعب موازی نشان میدهد و سپس بخش عقب هیکل غزال یا گوزنی دیده میشود که ضمناً شاخ این حیوان مستقیم طرح شده و منتهی بچند انشعاب کوچك شده است .

سومین نقش که دروسط قرار دارد مرکب از خطوط پهن موازی است و یك در میان فواصل آنهارا با خطوط متقاطع پر کرده‌اند .

چهارمین‌نقش ، سطحی مرکب از خطوط متقاطع را نشان میدهد که در وسط، زمینه‌ای شطرنجی بصورت لوزی و در سمت راست این نقش، پرندگان نیمه‌بال گشاده‌ای را نقش کرده‌اندکه برروبهم ایستاده بنظرمیرسند و هیئت عمومی این پرندگان به شکل حرف لاتین M میباشد .

پنجمین نقشی که در سمت راست ردیف « ۱ » واقع است طرحی از مجموعهٔ نیمدایره‌های ناقص است که در وسط دارای یك گردی با اقطار متقاطع است .

در نقش اول سمت چپ از ردیف دوم در شکل (۲٦۷) خطوط متقاطع ، ترکیبی را که مربعات لوزی‌شکل است به‌وجود آورده‌اند وبخش بالا و پائین آنها را خط افقی نصف کرده وبصورت سه گوشیهای سیاه وسفید درآورده است ، و نقش وسط نیز که مربعات لوزی‌شکل‌است فقط با خطوط متقاطع پر شده‌اند .

نقش دوم این ردیف بصورت یك طاقی و دو نیمطاق دیده میشود ، و سومی نقش لوزیهای خواییده یا افقی‌ایست که یکی را تیره کرده فقط خط افقی نازکی که سفید است وسطش کشیده‌اند و دیگری را با خطوط هاشوری مایل ، پر کرده‌اند ، و چهارمی ، که نقش سمت راست ردیف دوم است نیز مانند نقش اول همین ردیف پی‌ریزی شده ولی به سه گوشیها قسمت

ziapour.com

نشده است ، و رویهم ، پاره‌ای از مربعات ، لوزی ومشکی ، و پاره‌ای دیگر هاشوری زینت شده‌اند وتعدادی دیگر نیز به رنگ زمینهٔ سفال مانده‌اند .

در ردیف سوم ، نقش اول سمت چپ در شکل (۲۶۷) نقشی شطرنجی دیده میشود که یك در میان هر خانه‌ای را با خطوط عمودی و افقی پر کرده‌اند و خانه های دیگر را با دو خط متقاطع از گوشه‌ای تا گوشهٔ دیگر زینت کرده‌اند .

نقش پهلوئی آن عبارت از خطوط موازی منکسر متعامد است که در متن روشن ، طرح‌ریزی شده‌اند .

نقش سوم و چهارم ، ترکیبی از خار گل سرخ دارد که بدنبال هم ساخته شده‌اند ، و پنجمین ، طرح چهارگوشی‌های دراز است که خطوطی مایل از گوشهٔ هرخانه تا گوشهٔ دیگرش را قطع کرده است .

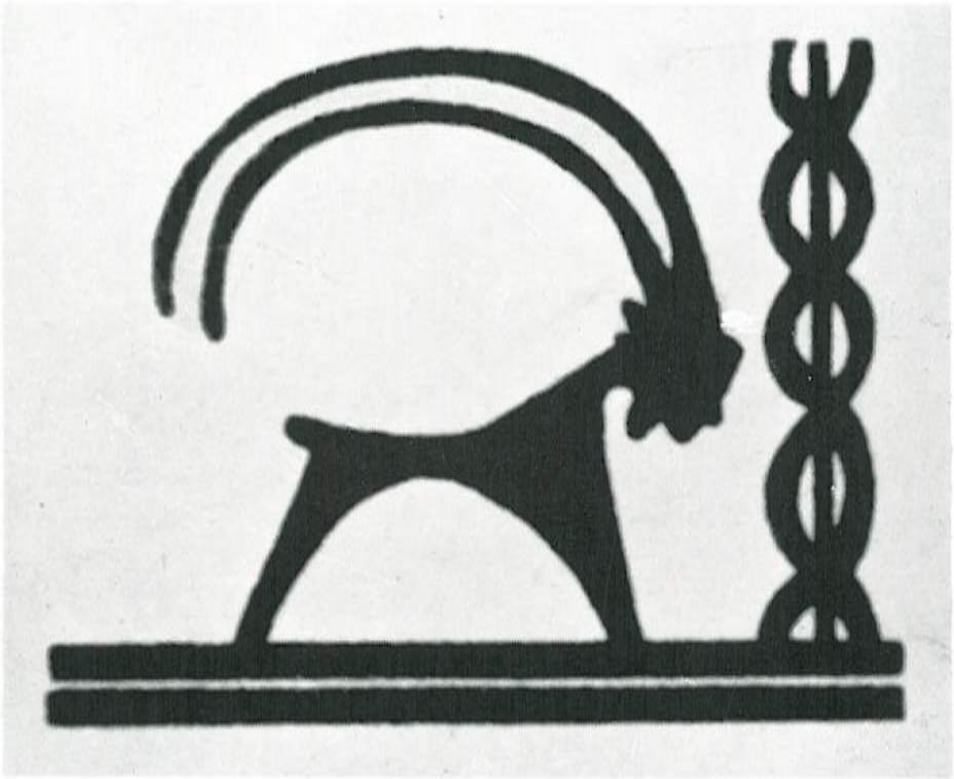
ردیف چهارم (صف پائین‌ترین نقوش) در شکل (۲۶۷) چهار نقش دارد :

نقش اول سمت چپ این ردیف ، ترکیبی از مربعات کوچك و بزرگ سیاه وسفید است .

نقش‌سوم ، ترکیبی پلکان مانند است . چهارمین ، مانند پاراوان، و مشبك است . اما دومین نقش ، بعداز دو خط موازی یك سه‌گوشی پررنگ است که نوك آن به دو خط وصل است و داخل سه‌گوشی ، یك چهارگوشی ساخته‌اند و داخل آنرا با خطوط افقی موجی که آب را مینمایاند پر کرده‌اند . بر روی یك بازوی این سه گوش درسمت راست ، پرنده‌ای را ایستاده ساخته‌اند .

ziapour.com

ازشکل (۲٦۷) بزرگشدهٔ نقش اول سمت چپ درردیف نخست را (از بالا) و نقش دوم سمت چپ از ردیف پائین را با شماره‌های (۲٦۸ و ۲٦۹) در اینجا می‌آورد .

شکل (۲٦۸) نقش بز کوهی برسفال مکشوفه ازتپهٔ «گیان» (نهاوند) که‌اورا دربرابر خط عمودی زنجیری ساخته‌اند .

ziapour.com

شکل (۳۶۹) طرحی از کوزه‌گر «گیان» (نهاوند) برسفال که موج آب ومرغ «کنار آبی» را نشان میدهد .

ziapour.com

در مناطق فارس و شوش ، پاره سفالهائی از ظروف سفالی به‌دست آمده‌است که علاوه بر نقوش مشابه سفالهای تپه سی‌یلك و گیان نهاوند وتپه حصار ، نقوشی دیگررا ارائه میدهندکه اختصاص بمردم فارس داشته و یا که با استفاده از نقوش همجواران تغییراتی در نقوش خود داده بصورت نوی آنهارا عرضه کرده‌اند .

. . . . . .

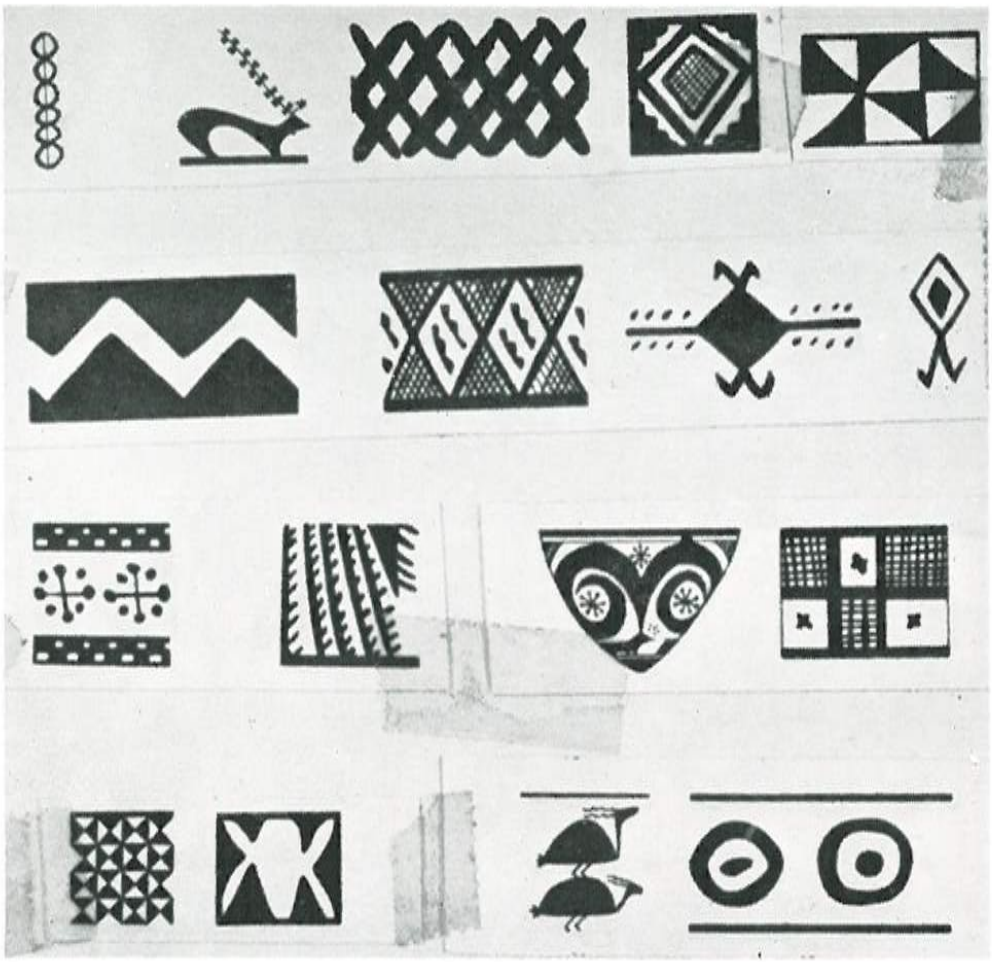
شکل (۲۷۰) که پاره سفالهای مکشوفه از نواحی فارس را ارائه میدهد ، هفده نقش مختلف دارد که مجموعاً متشکل از نقوش هندسی و حیوان وپرندگان‌است . این نقوش در چهارردیف‌اند که بتدریج ازردیف بالا و از سمت چپ بشرح آنها پرداخته میشود :

. . . . . .

نقش نخستین از سمت چپ ردیف بالا ، عبارت است ازیك خط عمودی که محور دوایر برروبهم نهاده ، بحساب می‌آید . در برخی جا ، این‌دوایر، ازحرکت مارپیچی دوخط (که‌متقاطع‌شده‌اند) به‌وجودآمده‌اند و ما ، درشرحهای گذشتهٔ این کتاب به‌آنها برخورده‌ایم .

نقش دوم ردیف بالا از سمت چپ ، چهارپائی شاخ‌دار است که حرکت «راسو» دارد ولی شاخ‌آن مانند شاخهای فانتزی حیواناتی‌دیگر که

ziapour.com

شکل (۲۷۰) طرحهائی ازسفالهای مکشوفه از «بکیون» (فارس) که‌نقش‌های ۷ ــ ۸ وچهارگوشی و چهارپائی شاخدار و دو مرغ شاخدار سنگین درمیان آنها دیده میشود.

ziapour.com

تاکنون ارائه گردیده میباشد و عبارتست از خط مستقیمی که از کلهٔ حیوان بطور مایل بعقب سر و بالا رفته و دو طرف این خط را با چهارگوشیهائی پر کرده‌اند که بمانند شاخهٔ درختان شده و یادآور گوزن جوانی است .

. . . . . .

نقش سوم از ردیف بالا ، خطوط متقاطع مایلی است که بصورت مشبك درآورده‌اند .

نقش‌چهارم، چهارگوشیهای‌نامنظمی‌درداخل‌هم‌است وچهارگوشی وسطی را با خطوط متقاطع پُر کرده‌اند .

. . . . . .

ونقش پنجمین ، عبارت ازمربعاتی است‌که هرمربع را ازگوشه‌ای تا گوشهٔ دیگر بوسیله خط منحنی جدا کرده‌اند و یك قسمت را رنگ‌آمیزی نموده و قسمت دیگر را همچنان با رنگ زمینهٔ سفال باقی گذاشته‌اند .

ردیف دوم شکل (۲۷۰) دارای چهار نقش است . نقش نخستین عبارت ازطرح (۷ – ۸) یا زیگزاکی سفید است‌که درواقع ازقرارگرفتن سه گوشیهای پهلوی هم و فاصله گرفتن دو ردیف سه گوشی بالا و پائین از هم ، به‌وجود آمده است .

نقش «دوم» این ردیف ، عبارت است از خطوط متقاطع که سه گوشیهائی را به وجود آورده و طراح سفال ، دو ردیف سه گوشیهای بالا و پائین را با خطوط متقاطع پر کرده و لوزیهای مانده در وسط را فقط با نقشی‌کوچك وابرمانند زینت بخشیده است .

نقش سوم این ردیف ، یك چهارگوشی لوزی مانند است که نوك بالا و پائین آن ، هریك دارای دو چنگك است و دو نوك چپ و راست

ziapour.com

آن هریك خطی افقی دارد و بالا و پائین این دو خط را با نقطه چین زینت کرده‌اند .

نقش چهارم ، یك لوزی توخالی است که فقط لوزی کوچکتری توپر در مرکز آن قرار دارد و نوك پائین لوزی دارای دو چنگك است که بمنزلهٔ دوپا یادآور راه رفتن بچهٔ تازه‌پا میباشد .

ردیف سوم شکل (۲۷۰) دارای چهار نقش است . نخستین آن از سمت چپ در بالا و پائین ، دارای دو حاشیهٔ شطرنجی است و مابین این‌دو حاشیه ، دونقش برفی‌شکل ساخته‌اندکه درنقوش گذشته نظیرآن را دیده‌ایم ولی آنها با این نقش فرق دارند . این نقش را که نقش برفی معروف نموده‌ام درواقع نقش برف نیست بلکه یادآور آنست و عبارتست از چندخط متقاطع متحدالمرکز که چون اشعهٔ دایره به اطراف کشیده شده‌اند وبرنوك هر شعاعی یك گردی تعبیه کرده‌اند . دراین نقش فقط دو خط متقاطع بشکل علامت بعلاوه (+) موجود است و بجای دو خط متقاطع مابین این دو خط ، فقط به نقطه‌گذاری سر آنها کفایت شده است .

نقش دوم این ردیف ، عبارتست از تعدادی ساقهٔ (شاید «نی») و برگ پهن .

نقش سوم این ردیف که برروی کاسهٔ دهانه‌گشاد با ته نوك‌تیزطرح شده ، شاخ بسیارجالب قوچی است که شاید درجهان زینت‌گری کمتر بتوان چنین نقشی آفرید :

چنانکه دیده میشود حیوانی را بسیار کوچك در بخش پائین سفال ساخته‌اند و ازکلهٔ آن ، شاخ قوچ را بالا آورده و سپس به دو سو منشعب کرده هریك را بسوی مرکزدایره پیچانده‌اند و بنحوی با عظمت شاخ قوچ

ziapour.com

را نمایانده‌اند . درجاخالی های سفال که از آنجمله داخل هر شاخ و محل انشعاب این دوشاخ است نقش برفی‌شکل را بکار برده‌اند .

نقش چهارم این ردیف که در سمت راست واقع است ، عبارتست‌از چهار گوشیهائی که یك درمیان با خطوط متقاطع عمودی و افقی پرشده‌اند وچهار گوشی‌های سفید با یك علامت کوچك (×) زینت شده‌اند .

ردیف چهارم شکل (۲۷۰) دارای چهار نقش است . نخستین آن از سمت چپ ، مربعاتی است که هریك از گوشه‌ای به گوشهٔ دیگر بوسیله دو خط متقاطع به چهار «سه گوشی» قسمت شده‌اند و سپس دوبدو و مخالف‌هم رنگ‌آمیزی شده‌اند .

نقش دوم، عبارت ازسه گوشیهائی است که با نزدیك‌شدن نوك آنها بهمدیگر و در میان خود ، زمینه‌ای بوجود آورده‌اند که یادآور سر گاو (شاخ و گوشهای آن) است .

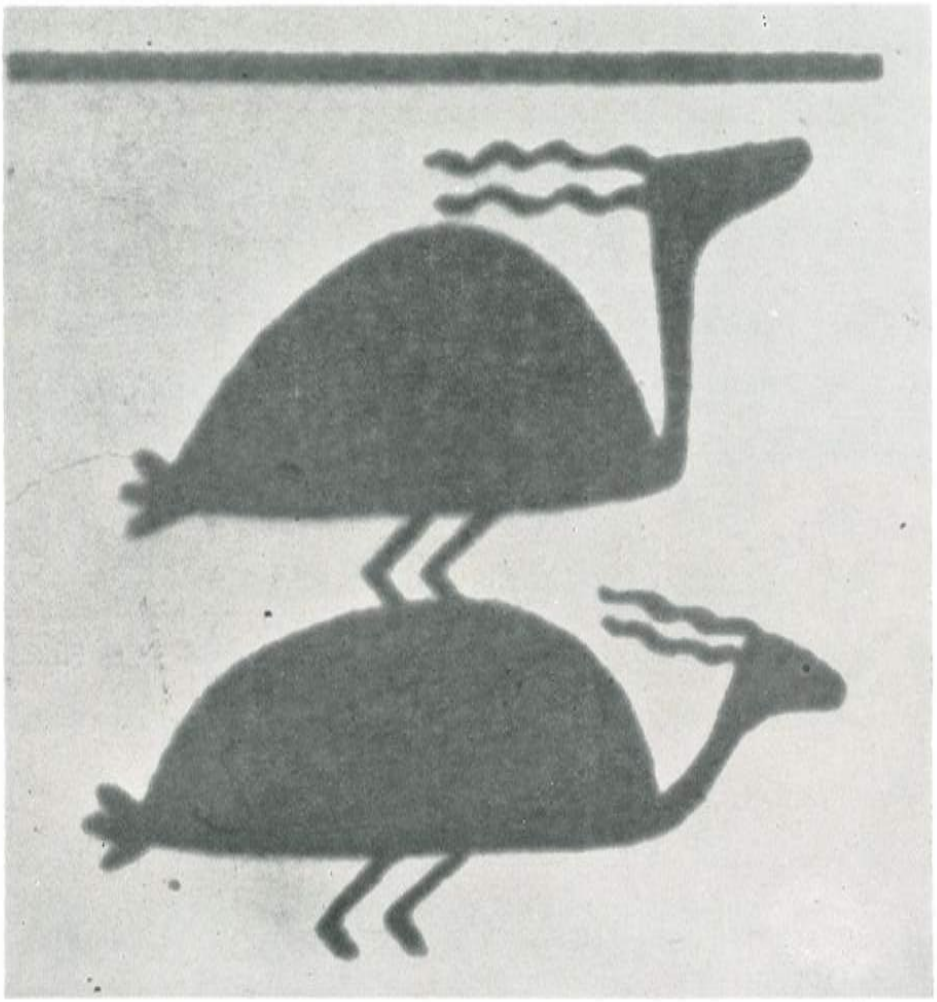
نقش سوم ، دو پرندهٔ عظیم شاخدار است که بر روی هم نقش شده‌اند و از نوع پرندگان پادراز میباشند . نقش بزرگشدهٔ این پرندگان با شمارهٔ (۲۷۱) ارائه میشود .

نقش چهارم ، عبارت از دو گردی یا گردیهائی پهلوی هم است که هریك در وسط خود نقطه‌ای دارند و خود گردیها در حاشیه‌ای قرار دارند که بوسیلهٔ دو خط موازی محدودند و نظیر این قبیل نقوش را در سفالهای سی‌یلك دیده‌ایم .

. . . . . .

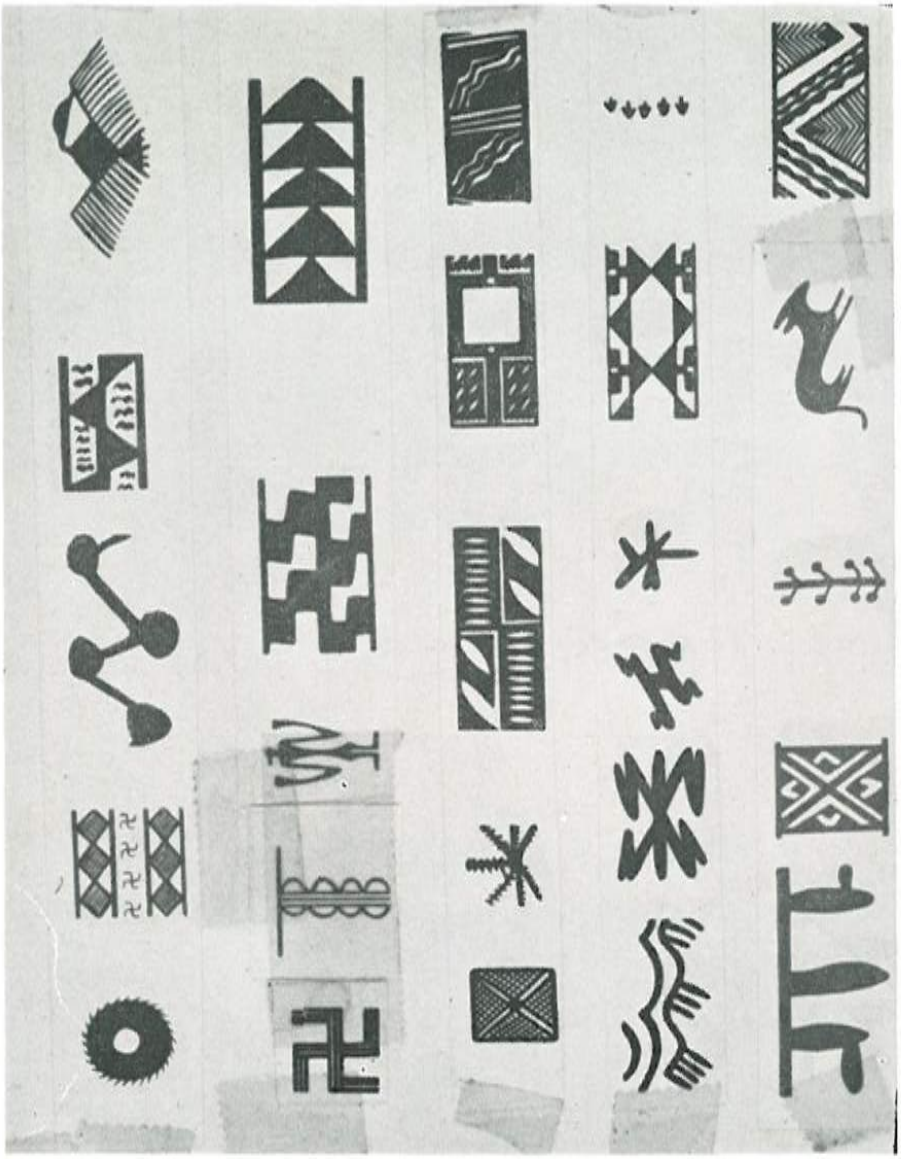
شکل (۲۷۲) که دارای بیست وپنج پاره سفال منقوش مکشوفه از فارس است ، ترکیبی از نقوش هندسی دارد و بعلاوه دراین شکل ، یك

ziapour.com

شکل (۴۷۱) نقش دو مرغ سنگین وزن شاخدار برسفال مکشوفه از «بکیون» فارس.

ziapour.com

شکل (۳۷۳) طرحهائی برسفالهای مکشوفه ازتپه‌های «بکیون» فارس‌که نقش خورشید و عقاب گشاده بال وسگ ، وآدمی با دستهای بالا آورده وچلیپاهای شکسته دیده میشوند .

ziapour.com

پرنده ، یك انسان و یك حیوان نیز دیده میشود . همهٔ این نقوش در پنج ردیف عرضه میشوند :

نقش یکم سمت چپ در ردیف بالا ، نقش خورشید است که بمانند اره‌ای گرد ساخته شده است . دندانه‌های آن اشعه خورشید میباشد و در داخل آن یك زمینهٔ سفید گرد دیده میشود .

نقش دوم ردیف بالا از سمت چپ ، دوحاشیهٔ لوزی‌دارد وحاشیهٔ وسط دارای یك سری طرح مشهور به «سوآستیکا» است که عبارت است از دو خط متقاطع که سر هرخط در زاویهٔ قائمه خم شده است . بهتر این نقش را در ردیف دوم میتوان دید .

نقش سوم ردیف بالا ، متشکل از تعدادی نقطهٔ بفاصله و موازی‌هم است که بوسیلهٔ خطوط مستقیم بهم وصل‌اند .

نقش چهارم ردیف بالا ، متشکل از دو حاشیهٔ روی هم است که نقش روی آنها نظیر هم میباشند : و عبارت است از سه‌گوشیهائی بفاصله که میان هردو «سه‌گوشی» را با طرحی‌بشکل علامت «تشدید» بطورایستاده پر کرده‌اند .

نقش پنجم ، شاهینی است که بالهای گشاده دارد و سرش را بسوی چپ برگردانده و منقارش را بر روی بال چپ نهاده است .

در ردیف‌دوم از بالا ، نیز مانند ردیف اول پنج نقش هست که نخستین در سمت چپ ، همان «سوآستیکا» میباشد . دومی ، سه خط عمود است و دربیرون دو خط طرفین نیمدایره‌هائی را بدنبال هم تا پائین طرح کرده‌اند .

نقش سوم ردیف دوم ، انسانی را ایستاده نشان میدهد که دو دست

ziapour.com

را تا محاذی سر بالا آورده است . بالاتنه ای بلند و پاهائی کوتاه دارد و سراو شبیه پرندگان است . بزرگتر این نقش را در شکل (۲۷۳) و اصل نقش اورا بر روی سفال در شکل (۲۷٤) میتوان دید .

نقش چهارم ردیف دوم ، عبارتست از نقش شطرنجی‌ای که خط حدفاصل هردوردیف حاشیه را نیز نشان داده‌اند .

نقش پنجم این ردیف عبارت از سه‌گوش هائی است که نوك آنها برقاعدهٔ دیگری وصل است و به دنبال هم طرح شده‌اند .

ردیف سوم یا وسطی نیز دارای پنج‌نقش‌است . نخستین آن ازسوی چپ ، یك چهارگوشی درازخانه است که دو خط متقاطع بشکل علامت ضربدر (×) گوشه‌های آنرا بهم وصل‌کرده ودرنتیجه ، چهار «سه‌گوشی» بوجود آمده که بوسیلهٔ خطوط متقاطع هاشور زده و پرشده‌اند .

نقش دوم چون شاخهٔ مرجانی است : یك خط افقی است که دو خط متقاطع بصورت علامت ضربدر (×) این‌خط را قطع‌کرده متحدالمرکز شده‌اند و خطی عمود نیز ازاین مرکز اخراج شده است .

هریك از شاخه‌ها چون طرح برگ ، زوائدی دارند که مجموعاً یك بتهٔ کوتاه را بنظر میرسانند .

نقش سوم و چهارم ، طرح هندسی است و عبارت از مربعاتی هستند که گاه درازخانه میباشند و داخل آنها را با خطوط عمودی یا مایل پرکرده‌اند .

نقش پنجم این ردیف ، دو «چهارگوشه» است که با خطوط مایل، ازگوشه‌ای بگوشهٔ دیگر بطور زیگزاك پرشده‌اند .

ردیف چهارم ، دارای شش نقش است که نخستین نقش آن باخطوط

ziapour.com

شکل (۲۷۳) نقش انسان برسفال مکشوفه از تل «بکیون» فارس. این نقش ازکتاب «باستانشناسی ایران قدیم» (واندن‌برگ) برداشت شده است.

ziapour.com

شکل (۲۷٤) نقش آدمی برسفال مکشوفه ازتخت جمشید (با سر و صورت غیر انسانی) . این نقش ازکتاب «ایران درشرق قدیم» (هرتسفلد) دراینجا آورده شده است .

ziapour.com

منحنی و موازیهای مایل ، موج آب را بنظر میرساند ، و سه نقش دیگر که تقریباً مشابه هم میباشند یکی ازآنها شبیه «سوآستیکا» با اضافاتی است و نیز خط افقی در وسط ، آنرا قطع کرده‌است . دیگری نقشی است که نیز یادآور «سوآستیکا» است ولی نظیر آن نمی‌باشد ، و چهارمی ، نظیر خط میخی میباشد .

نقش‌پنجم، نقشی کاملاً هندسی‌است‌وعبارت‌ازلوزیهاوسه‌گوشیهائی است‌که ازمداخلهٔ هم بوجود آمده‌اند .

ششمین نقش ، یکدستهٔ پنج‌تائی پرندگان در حال پرواز میباشند که آنهارا بر روی هم ساخته‌اند .

ردیف پنجم که در پائین قرار دارد ، دارای پنج نقش میباشد : نخستین نقش ، خطی افقی است که از آن سه خط عمود فرود آمده است ، و دومین، چهارگوشهٔ درازی است‌که بکمك خطوط‌متقاطع به‌چهار «سه‌گوشهٔ دراز» تبدیل شده است .

نقش سوم، یك شاخهٔ جوان درخت است‌که غنچه‌هائی دارد، ونقش چهارم ، حیوانی شبیه روباه با دُم سگ است که بزرگشده‌ای ازآن بشمارهٔ (۲۷۵) ارائه میشود .

نقش پنجم ، عبارت از سه‌گوشی‌هائی است که اگر از نوکشان به وسط قاعدهٔ آنها خطی فرضی را درنظربگیریم از دو بازوی این سه‌گوشیها خطوط موازی و مایل به این خط فرضی و هاشوری فرود آمده‌اند ؛ وچون این سه‌گوشیها یك در میان از خط بالا و پائین حاشیه ، وارد و خارج شده‌اند ، وسط هردو «سه‌گوشی» جاخالی‌ای پدید آمده است که آنرا با چند خط مستقیم پرکرده‌اند واین خطوط نیز برگردهٔ خود منحنی‌های

ziapour.com

شکل (۲۷۵) نقش روباه (یا ، سگ) برسفال مکشوفه از تل «بکیون» فارس .

ziapour.com

پیوسته‌ای دارند .

. . . . . .

شکل (۲۷٦) دارای شانزده نقش در چهار ردیف است که همهٔ آنها هندسی میباشند :

ردیف بالا که دارای چهارنقش است ، نخستین آن از سوی چپ ، مربعات لوزی‌مانندی است که درون آنها را با خطوط متقاطع و بموازات بازوی این لوزیها پر کرده‌اند .

نقش‌دوم، «سه‌گوشی»ایست‌که وسط‌آن بوسیلهٔ یك «چهارگوشی» درازخانه طرح‌ریزی شده است .

نقش سوم ، نظیرپلکان دوطرفه میباشد .

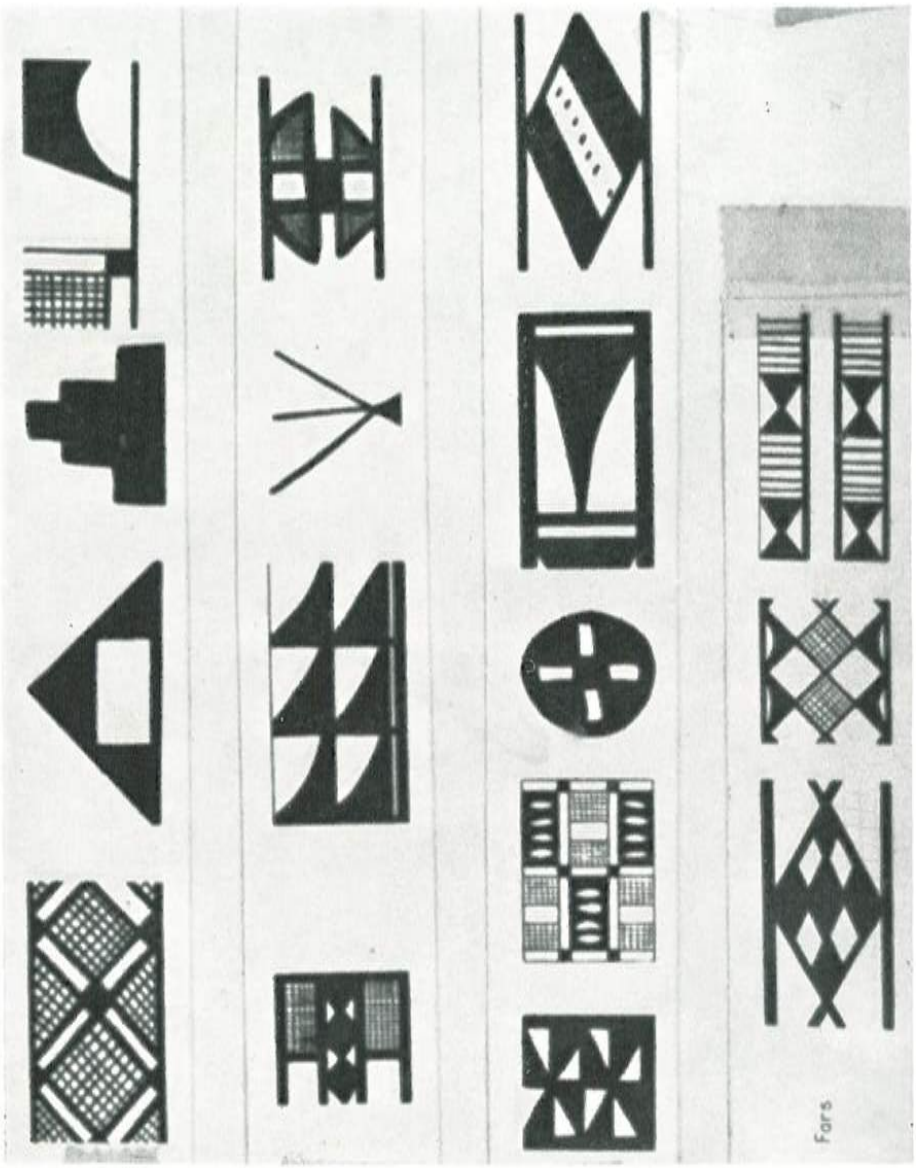
نقش چهارم، عقب بدن بزی را (؟) نشان‌میدهد وپیش‌ازنقش آن، خانه‌های دراز و چهارگوشی است که یکی ازآنها سفید و دیگری سیاه است وسومی با خطوط متقاطع عمودی و افقی پر شده است .

ردیف دوم نیز چهار نقش را ارائه میدهد ، نقش نخستین ازچپ ، مرکب از خانه‌های چهارگوشهٔ دراز در بالا و پائین است و حاشیهٔ وسطی ، خانه‌های لوزی دارد .

نقش دوم، عبارت ازدرازخانه‌های راست‌گوشه‌ایست‌که از گوشه‌ای تا گوشهٔ دیگر هریك ازآنها را با خط منحنی جدا کرده‌اند ونیمی را رنگین کرده ونیم دیگررا بدون رنگ باقی‌گذاشته‌اند .

نقش سوم، الهام ازتپه‌ایست‌که سه شاخهٔ منشعب دارد، وچهارمین، نقشی میان دو خط افقی است به این ترتیب : که چهارگوشه‌ای در وسط است و از هر گوشهٔ آن سه‌گوشه‌ای به بیرون طرح شده و میانش را باخطوط

ziapour.com

شکل (۲۷۶) طرحهائی هندسی با شکل سه‌گوشی ولوزی وپلکانی ، ازسفالهای مکشوفهٔ تل «بکیون» فارس .

ziapour.com

متقاطع پر کرده‌اند .

ردیف سوم ، دارای پنج‌نقش‌است ونخستین‌آن ، عبارت ازخانه‌های چهارگوشهٔ دراز است که ازگوشه ای تا گوشهٔ دیگر هریك ازآنهارا ، با خط مستقیم جدا کرده‌اند و یك قسمت را با رنگ پر کرده‌اند .

نقش دوم ، عبارت از خانه‌های چهارگوشهٔ درازیست که متن یکدرمیان آنهارا گاهی با رنگ و گاهی با خطوط متقاطع پر کرده‌اند .

نقش سوم ، یك گردی است که درمتن دارای علامت بعلاوه (+) میباشد .

نقش چهارم ، چهارخانه‌های دراز دنبال هم میباشدکه داخل آنها را با یك «سه‌گوشه» پر کرده‌اند . قاعدهٔ این سه‌گوشه‌ها به اندازهٔ عرض چهارگوشه‌ها میباشد .

نقش پنجم ، لوزیهائی درمیان دو خط افقی است که هریك به سه قسمت مساوی بخش شده‌اند و حاشیهٔ وسطی را بجای رنگین کردن فقط نقطه‌چین نموده‌اند .

ردیف چهارم ، سه نقش دارد. نقش نخستین ، لوزیهائی است‌که در شکم لوزی بزرگ جا گرفته‌اند و یك درمیان ، رنگین میباشند .

نقش دوم ، مربعات لوزی شکل است . رج وسطی آنها با خطوط متقاطع پر شده ، و نیم مربع های دو حاشیهٔ بالا و پائین باخطی منحنی جدا شده ، یك قسمت آن را رنگ کرده‌اند .

نقش سوم، چهارخانه‌های درازی‌است‌که یکدرمیان زینت‌یافته‌اند: به این طریق که یك خانه از گوشه تا گوشهٔ دیگر بصورت علامت ضربدر (×) قسمت شده وسه‌گوشه‌های محدثهٔ طرفین، رنگ‌گرفته است وخانه‌های

ziapour.com

پهلوئی آن نیز با خطوط عمودی پرشده‌اند .

. . . . . .

شکل (۲۷۷) دارای چهار ردیف و مجموعاً هفده نقش از پاره سفالهای مکشوفه ازامکنهٔ ماقبل تاریخی فارس است :

ردیف بالا ، چهار نقش دارد کـــه نخستین آن از سوی چپ ، چهارگوشه‌ای است که به (۹) چهارخانهٔ کوچکتر قسمت شده و یکدرمیان هریك بنحوی زینت شده‌اند . اولی با علامت ضربدر (×) و میانی با خطوط متقاطع پرشده‌اند .

نقش دوم ، با تعدادی خطوط افقی حاشیه‌بندی شده و در وسط ، سه‌گوشی‌هائی درکنارهم و به شکل مخالف هم (سرازیر و سربالا) نقش شده‌اند و با خطوط متقاطع پر شده‌اند ، ونیز هریك ، ازیك‌گوشه به گوشهٔ سه‌گوشی دیگر بطور عمودی وصل‌اند .

نقش سوم ، دوحاشیه با خطوط افقی است که حاشیهٔ وسطی را محاط کرده‌اند ، وحاشیهٔ وسطی از سه‌گوشیهای دنبال هم و متصل بهم پر شده است .

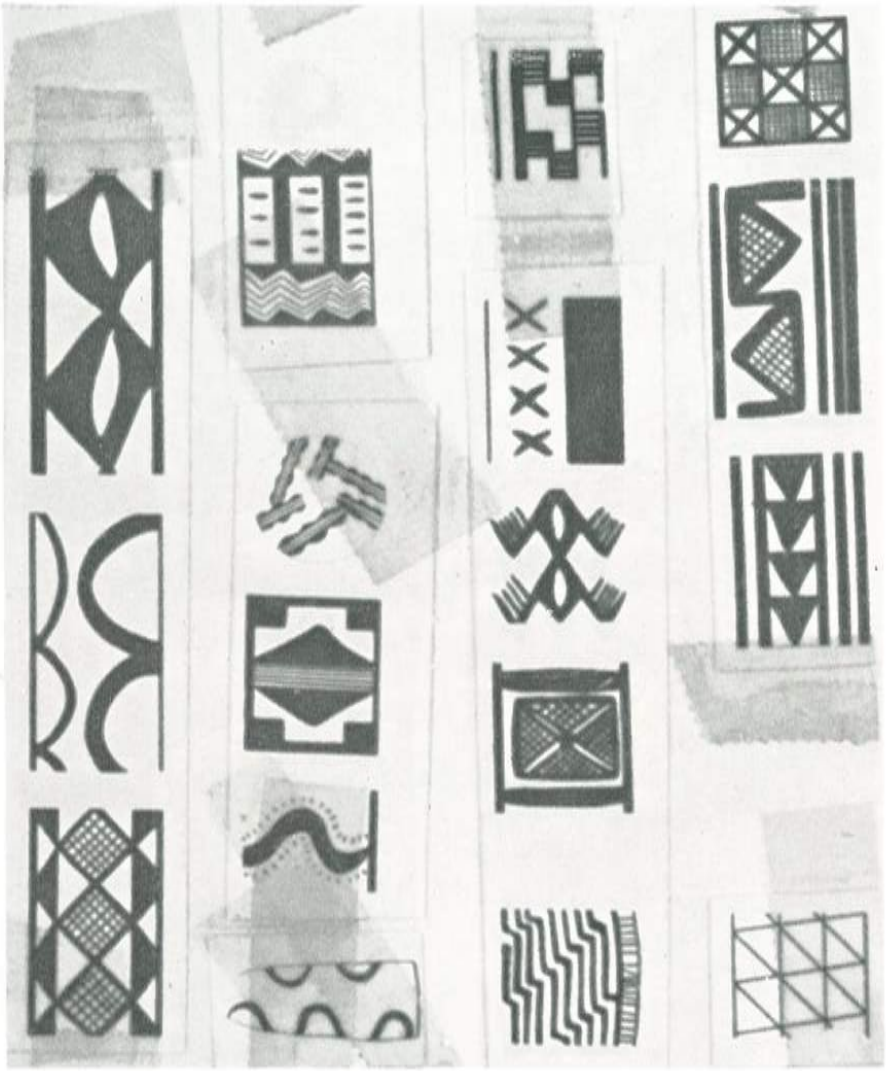
نقش چهارم ، خانه‌های لوزی‌ایست که هریك بوسیلهٔ خطی از گوشه‌ای تا گوشهٔ دیگر قطع شده‌اند .

ردیف دوم، پنج نقش دارد ونخستین آن، چهارگوشه‌هائی است که در سه ردیف روی هم قراردارند و یکدرمیان با خطوط عمودی پرشده‌اند .

نقش دوم ، حاشیهٔ پهنی است که در پائین خود و بالای یك خط افقی ، خطوط زینتی‌ای از نوع علامت (×) متوالیاً دارد .

نقش سوم ، مرکب از لوزیها و طرح شانه‌ای شکل است (کـــه

ziapour.com

شکل (۲۷۷) طرحهائی ازسفالهای مکشوفه از تل «بکیون» فارس که شکل پرندگان ساده شده‌ای بوضع بسیار عالی و هنری و نقوش سه‌گوشی وچهارگوشی پرشده باخطوط متقاطع درمیان آنها بچشم میخورد.

ziapour.com

مجموع آنها دو پرندهٔ درحال پرواز را بنظر میرساند) نظیر این طرح را (بدون بالهای پرنده یا نقش شانه‌ای‌شکل را) درردیف پائین‌ترمیتوان دید.

نقش چهارم ، چهارگوشه‌ای دراز در میان طرحی چهارگوشه‌است که با علامت ضربدر (×) خط‌کشی شده و هریك ازسه‌گوشه‌های محدثه، با خطوط متقاطع پر شده است .

نقش پنجم ، خطوطی منکسراست‌که مرتب ومتوازی طرح شده‌اند و مجموعاً جریان آب را بر روی پلکانهای کوتاه نشان میدهند .

ردیف سوم نیز پنج نقش دارد . نخستین آن ، سه‌گوشه‌های برروی هم‌اند ، و در دو طرف خود خطوط منکسردارد که بطور عمودی و از بالا بپائین طرح‌ریزی شده‌اند .

نقش دوم ، یك گردی است که بوسیلهٔ چندین خط مستقیم که هریك درپهلوی خود منحنی‌های منظم دارند پر شده است .

نقش سوم ، یك چهارگوشه است که در داخل خود بصورت یك صلیب یونانی طرحی دارد و داخل این صلیب یك لوزی ساخته شده که در قطر طویل خود دارای چندین خط عمودی است .

نقش چهارم ، طرحی مارپیچ است‌که در دوطرف خود با نقطه‌چین زینت شده است . این نقش درواقع نقش روی کوزه‌ای است که در طرف راست همین نقش قرار دارد .

ردیف چهارم ، سه نقش را ارائه میدهد و نخستین آن همانست که قبلاً به آن اشاره شد که بمنزلهٔ بدن پرندگان ردیف دوم میباشد .

نقش دوم ، عبارت از منحنی های کلفت و نازك است که مخالف هم در میان دو خط افقی قرار دارند .

ziapour.com

نقش سوم ، عبارت از سه ردیف حاشیهٔ زیباست که دو ردیف بالا و پائین ، مرکب از سه‌گوشیهای رنگین و بی‌رنگ است و حاشیهٔ وسط ، چهارگوشیهائی بصورت لوزیِ ایستاده‌داردکه باخطوط متقاطع پرشده‌اند.

. . . . . .

شکل (۲۷۸) که نقوش روی پاره سفالهای مکشوفه از شوش‌است هجده نقش را درچهارردیف ارائه میدهد :

نقش نخستین سمت چپ ردیف بالا ، درختی را ارائه میدهد که شاخ و بال های گسترده دارد و مرغ‌های درازپا درسایهٔ آن ایستاده‌اند .

نقش دوم، سگی را ارائه‌میدهدکه مترصد نشسته و گوشها تیز کرده است . بزرگشدهٔ نقش این حیوان با شمارهٔ (۲۷۹) داده میشود .

نقش سوم ، چهارگوشه‌های درازخانه‌ایست که به‌وسیلهٔ سه گوشیها وخطوط عمودی و افقی زینت شده‌اند .

نقش چهارم ، ازنوع چهارگوشه های درازخانه میباشد که مانند نقش‌سوم با سه‌گوشه‌های کوچك و همچنین وسط آنها با خطوط عمودی پرشده است .

ردیف دوم ، دارای پنج نقش است . نخستین آن عبارت از چند خط منحنی است که در پائین خود شاخه‌ای با برگهای قرینه و مقابل هم دارند .

نقش دوم ، دارای یك حاشیهٔ پهن است ودر پائین ، بر روی یك خط‌افقی، ساقه‌هائی ایستاده نقش شده‌که هریك برسرخود یك‌گردی دارند.

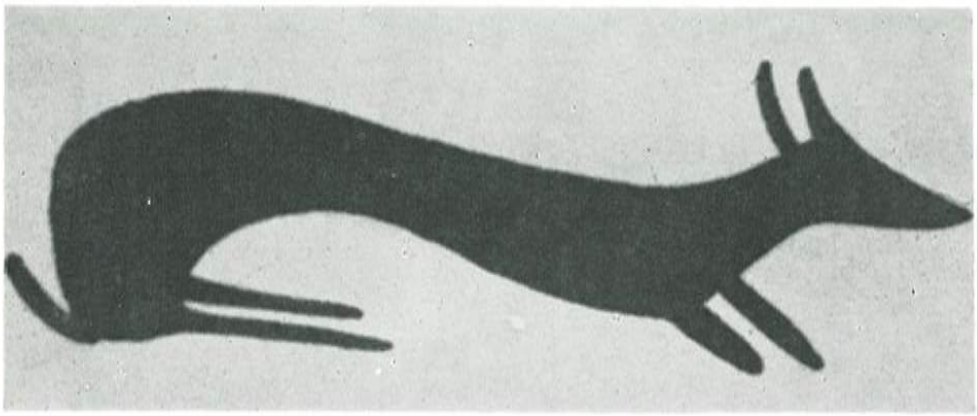
نقش سوم ، مخلوطی از نقوش لوزی و سه‌گوشی است . دو لوزی دراین‌نقش (که‌درطول‌قطردرازترقراردارند) بوسیلهٔخطی‌افقی‌بهم‌وصل‌اند

ziapour.com

شکل (۲۷۸) طرحهائی ازروی سفالهای مکشوفه ازشوش که درختی‌را مینمایاندکه درپای آن دو مرغ ایستاده کشیده‌اند و بعلاوه ، سگی نشسته وپرنده‌ای چون پیکان وبرگهای قرینه‌سازی شده و خطوطی منکسر وهاشوری درمیان آنها دیده میشود .

ziapour.com

شکل (۲۷۹) نقش سگی نشسته برسفال، مکشوف از شوش.

و در دو طرف این خط افقی پیوسته، خطوطی بصورت بال پرندگان طرح شده که بنظر میرسد تیری بر چلهٔ کمان است، یا پرنده‌ای با سر بزرگ در پرواز است.

نقش چهارم، دو ردیف نقش چهارخانهٔ درازاست که یکدر درمیان با خطوط متقاطع پرشده‌اند.

نقش پنجم، یك گردی است که از لحاظ نقش، یادآور نقش دوم از ردیف سوم شکل (۲۷۷) میباشد. دراینجا چهارحاشیه دردایره گنجانده شده و حد فاصل آنها نیز با خطوط نقطه‌چین پر شده است.

ردیف سوم نیزدارای پنج نقش است ونخستین آنها ازچپ، عبارت

ziapour.com

از خطوط عمودی و نقطه‌چین‌های افقی برگرداگرد یك خمره میباشد .

نقش دوم ، یك گردی است که بصورت علامت ضربدر (×) قسمت شده و سپس بوسیلهٔ علامت بعلاوه که با علامت ضربدر متحدالمرکز است زینت شده است .

نقش سوم ، یك خط افقی است که چهار خط عمودی از آن فرود آمده و دو خط بیرونی شکستی بسوی بالا گرفته‌اند .

نقش چهارم ، مرکب از دو قسمت است : قسمت چپ نقش ، بطور عمودی طرح شده و حاشیهٔ وسط ، مرکب ازسه گوشه‌های نشسته برهم است ، و قسمت راست نقش ، یك چهارگوش است که با علامت ضربدر (×) قسمت شده و چهار «سه گوشی» یافته است و هرسه گوشی بوسیلهٔ خطوط موازی بازوهای علامت ضربدر ، هاشور زده شده و پرشده است .

نقش پنجم ، دربالا و پائین دو خط موازی دارد که در میان خود یك حاشیهٔ بزرگ بوجود آورده‌اند . نقش وسط این حاشیه ، عبارت از یك گردی است که وسط آن با چند خط عمودی قسمت شده و دو طرف گردی‌با علامت (×) پر شده است .

ردیف چهارم ، دارای چهار نقش است که دونقش نخستین ودومین تقریباً نظیر هم‌اند و یادآور یکدیگر میباشند . نخستین ، دارای خطوط مایل موازی است که طرحهای کوتاه همقد از هریك از خطوط چون شانه‌ها بالا آمده‌است . دومین ، دربالای خود، یك حاشیهٔ مرکب ازطرحهای بصورت‌بصورت علامت ضربدر (×) دارد و بخش پائین ، که حاشیه‌ای پهن است دروسط خود مربعاتی بشکل لوزی دارد و ازدو بازوی بیرونی این مربعات ، خطوطی موازی هم به سوی دو خط حاشیه رفته وازهریك از

ziapour.com

آنها چون نقش نخستین زوائدی چون شانه‌ای بیرون زده است .

نقش سوم ، ترکیبی از خانه‌های چهارگوشهٔ دراز است که داخل این خانه‌ها را با طرحهائی چون ردیفی از پرندگان رویهم ایستاده درحالت پرواز، پر کرده‌اند .

نقش چهارم ، دوقسمت را نشان میدهد : بخش راست‌آن عبارت از یك خانهٔ چهارگوش درازاست که با دوخط متقاطع بعلامت ضربدر (×) چهار «سه‌گوشه» بوجود آورده‌اند و نقش بخش سمت چپ (که نیز یك چهارگوشه است) ازگوشهٔ بالای سمت چپ آن تا گوشهٔ پائین سمت راستش چند خط زیکزاك بصورت پلکان پرشده است و در وسط این نقش پلکانی ، دوخط شانه‌ای‌شکل روئیده وبحد خط بالای چهارگوشه رسیده است .

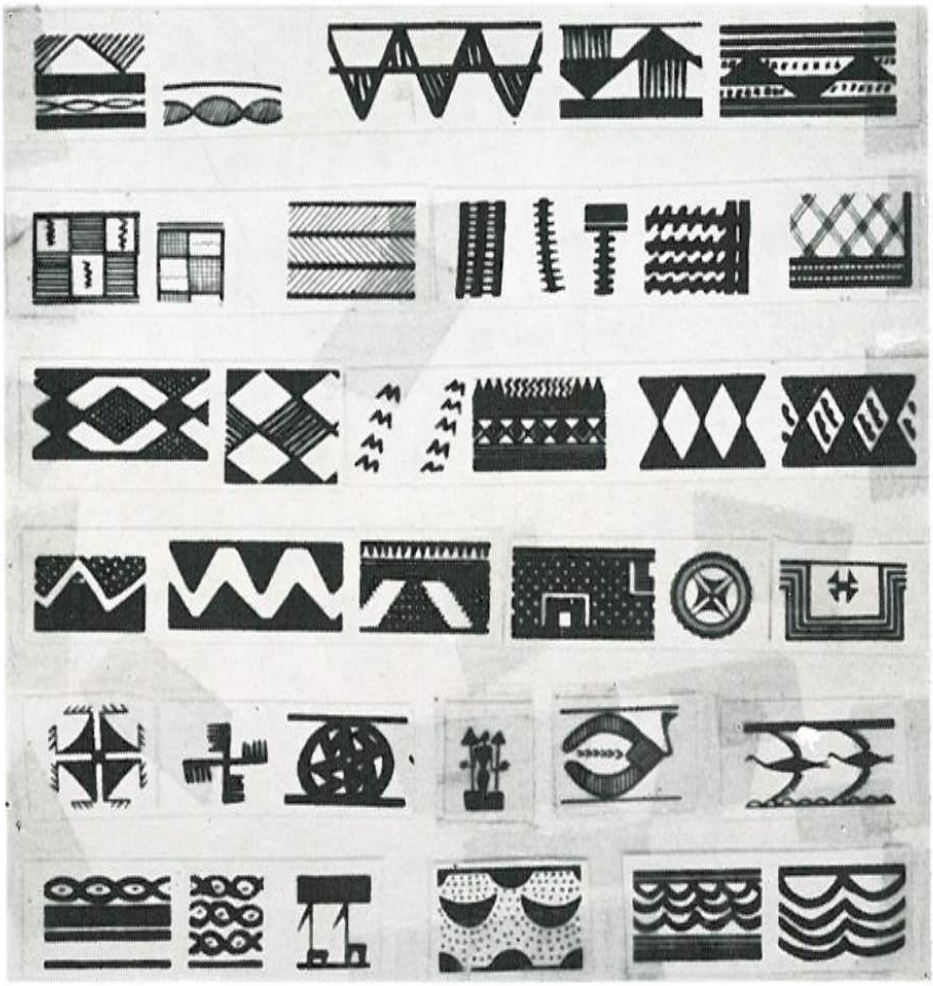
. . . . . .

شکل (۲۸۰) که دارای سی‌وهفت نقش در شش ردیف است با اینکه دارای نقوش هندسی نظیر هم (با اندکی تفاوت) میباشد درمیان آنها به چند نقش بسیار جالب میتوان برخورد که از نظر هنری و سادگی و یادآوری برخی شکلها بی‌نظیر میباشند و میتوان گفت که غایت سلیقه در ساده‌سازی بکاررفته است :

ردیف بالا در سمت چپ ، نقشی را ارائه میدهد که متشکل از دو قسمت است . بخش بالا ترکیبی از سه گوشیها است که یك درمیان هاشور خورده ، و حاشیهٔ پائینی در وسط خود ترکیبی از دو خط منحنی دارد که بهم پیچیده‌اند و بتوالی هم بیضی‌هائی بوجود آورده اند . این وضعیت را نقش دوم بهتر نشان میدهد .

نقش سوم ، عبارت از توالی خطوط ، بصورت (۷ – ۸) است که

ziapour.com

شکل (۲۸۰) طرحهائی از روی سفالهای مکشوفه درشوش که درآنها نقش پرندگان جمعی درحال پرواز وچلیپای بسیار جالب ونقش آدمی و دو پرندهٔ مماس برآب و دو چهارپای بدون شاخ دیده میشوند .

ziapour.com

خطی افقی میان آنهارا بریده و سه گوشیهائی بوجود آورده است . این سه‌گوشیها با خطوط عمودی و مایل موازی هم پرشده‌اند .

درنقش چهارم ، همین زمینه فراهم‌است مگر که سه‌گوشیها دراینجا بجای هاشورهای عمودی ، رنگ تمام گرفته واز قاعدهٔ آنها نیز خطوطی شانه‌ای شکل فرود آمده و اخراج شده است .

نقش پنجم نیز اصالتاً همین دو نقش ارائه شده میباشد ولی جاخالیهای آنها در اینجا با نقطه‌چین پر شده است .

دونقش سمت چپ ردیف دوم ، نظیر هم‌اند و عبارتند از چهار-گوشه‌هائی که با خطوط متقاطع و موازی افقی پرشده‌اند و جاخالیها نیز با خطوط منکسره زینت شده‌اند .

نقش سوم این ردیف ، هاشورهای مخالف هم در سه رج است .

نقش چهارم ، نردبانی‌شکل است . و پنجم و ششم ، خط عمودی هستند که خطوط کوتاه موازی بطور افقی بر روی آنها قرار دارند .

نقش هفتم، ازهمین دونقش فوق است‌که بطورافقی طرح شده‌اند.

نقش هشتم این ردیف ، خطوط متقاطعی است که لوزیهائی بوجود آورده است . منتهی دراینجا بجای یك‌خط ، سه‌خط بکار گرفته‌شده و بخش پائین آن نیز نردبانی شکل طرح شده است .

ردیف سوم که دارای شش نقش است ، نقش اول و دوم مشابه هم میباشند زیرا هریك مرکب ازمربعات لوزی شکل است‌که با خطوط‌متقاطع و موازی پر شده‌اند .

درنقش سوم ، پرندگانی دردورج درحال پرواز نقش‌شده‌اند ولی شکل پرندگان را ندارند بلکه بصورت M لاتین طرح شده‌اند . این شکل

ziapour.com

به ذهن میرساند که پرندگانی در حال پروازند .

نقوش چهارم ، پنجم و ششم، مرکب ازنقوش لوزی میباشندکه در بخش پائین وبالای خود سه گوشیها یا نیم لوزیهائی احداث کرده‌اند . نقش پنجم و ششم ، ازاین‌حیث نظیر هم‌اند ، مگر که یکی ازآنها با رنگ یکسره ودیگری با نقش ابری پرشده است. اما نقش چهارم ، ترکیب بیشتری دارد . زیرا ردیف پائین ، عبارت از نواری پهن و افقی است و بالای آن مربعاتی لوزی‌شکل بتوالی هم درحاشیهٔ وسط قراردارد وبالای این مربعات نظیر نقش پائین ، دارای نوار افقی است وروی آن سه‌گوشه‌هائی ساخته‌اند ومیان دودسته «سه‌گوشه‌ها» نقش‌هائی نظیر پروازپرندگان بحالت دسته‌ای بوجود آورده‌اند .

ردیف چهارم، دارای شش نقش است. نقش نخستین ودوم، متشکل ازسه‌گوشه‌هائی‌است‌که هریك‌مخالف‌هم درداخل‌جاخالیهای دو«سه‌گوشی» قرارگرفته‌اند وبرای تنوع ، ردیفی از سه‌گوشه‌ها را با رنگ پر کرده‌اند و ردیف دیگر را با خطوط متقاطع زینت بخشیده مشبك کرده‌اند .

نقش سوم ، بهمین صورت طرح شده ولی جالب‌تراست زیرا دراین یك ، بوسیلهٔ انتهای خطوط متقاطع بازوهای سه‌گوشه‌ها را بصورت پلکان درآورده مضرس کرده‌اند .

نقش چهارم ، با الهام‌گیری از سه‌نقش قبلی طرح جالبی دارد . به دیدن این نقش میتوان مجسم کرد کـــه یك زمینهٔ مشبك بوسیلهٔ خطوط متقاطع فراهم شده و جابجا «چهارگوشه‌هائی» درمیان آنها تعبیه‌کرده‌اند ومانند آستانهٔ در ، معبری برای آن فراهم نموده‌اند . این زینت ، همچنین به دیوار باشکوه بقعه‌ای مانند است .

ziapour.com

نقش پنجم ، عبارت از چند گردی داخل هم و متحدالمرکز است که دایرهٔ بیرونی از قوسهای کوچك تشکیل شده است . در داخل گردی میانی بصورت علامت ضربدر (×) طرحی بوجود آورده‌اند که در محل تقاطع دوخط یك چهارگوشهٔ سیاه دارد. با طرح علامت ضربدر (×) چهار «سه‌گوشه» با قاعدهٔ منحنی بوجود آمده است به اینطریق که : از پائین هر بازوی سه گوشه (که انتهای قاعدهٔ منحنی نیز میباشد) تا پائین بازوی دیگر ، قوسی بطرف نوك سه‌گوشه کشیده‌اند و سپس آن قسمت را پـر کرده‌اند .

نقش ششم ، عبارت ازیك چهارگوشه است که درداخل خود طرح داخل نقش پنجم را دارد ولی بیرون این‌چهارگوشه، باخطوط‌موازی زینت شده است .

ردیف پنجم نیزدارای شش‌نقش میباشد . نخستین نقش آن ، یادآور طرح داخل چهارگوشه و دایرهٔ نقوش پنجم و ششم در ردیف چهارم است . مضافاً اینکه سه‌گوشه‌های با قاعدهٔ منحنی درنقوش قبلی دراینجا ، با داشتن دوبازوی چنگی دیگر، یادآور چهارگوشه میباشند .

نقش دوم این ردیف ، بصورت علامت بعلاوه (+) ایست که هرخط بر روی خود طرحی شانه‌ای شکل دارد .

نقش سوم ، عبارت از یك گردی در محدودهٔ دو خط افقی است و این گردی در داخل خود نقش «سوآستیکا» دارد .

نقش چهارم ، طرح انسانی است که ایستاده و دو درخت را (که شبیه بیل میباشدو که شاید علامتی است) در دست دارد .

نقش پنجم ، مرغی است کـه بالهای آنرا بصورت جالبی طرح

ziapour.com

کرده‌اند و بدنی برای آن نساخته‌اند و بجای تنه خطوطی را بشکل هشت افقی (∞) به دنبال هم طرح کرده‌اند .

نقش ششم ، دومرغ در حال پرواز است و آنها را بنحوی طرح کرده‌اند که یکبال‌شان به خط بالای حاشیهٔ سفال وصل است و بال دیگر روی امواج آب است که بصورت قوسهائی طرح گردیده‌اند .

ردیف ششم نیز دارای شش نقش میباشد :

نقوش یکم و دوم ، نظیر هم‌اند . نخستین آن ، عبارت ازیك‌طرح زنجیری است‌که بصورت بیضی‌هائی بدنبال هم طرح شده‌اند و در داخل هر بیضی یك نقطه گذارده‌اند .

در زیر این زنجیره نیز سه خط موازی پهن و باریك کشیده‌اند .

نقش دوم نیز سراسر ، طرح زنجیری دارد و با همان مشخصات نقش نخست میباشد .

نقش سوم ، طرح ناآشناست زیرا بدن حیوانی چون بز را دارد و سر و گردن پرندگان پادراز را . با اینوصف شاید بتوان گمان داشت که مقصود طراح کوزه یا سفال ، ساختن بزغاله بوده است .

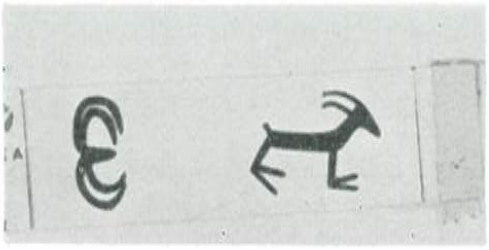
نقش چهارم ، عبارت اززمینه‌های نقطه‌چینی است‌که داخل حاشیه را با نیمگردیهائی پرکرده‌اند و میان نقطه‌چین‌های فراوان را با شکل هلال ماه جابجا ساخته‌اند .

نقش‌های پنجم وششم ، مثل هم میباشند وعبارت‌اند ازمنحنی‌های دنبال هم و روی هم که یادآور امواج میباشند .

. . . . . .

شکل (۲۸۱) دو نقش مکشوفه از چشمه‌علی « ری » را نشان

ziapour.com

شکل (۲۸۱) دو نقش روی سفالهای مکشوفه از «چشمه علی» (ری) که یك بزغاله و سر قوچ چهار شاخی را نشان میدهد.

میدهد که عبارتند از یك بزغاله و سریك قوچ .

ضمن ارائهٔ نقوش روی سفال‌های مکشوفهٔ مناطق ماقبل تاریخی در فلات ایران ، ایضاً درهمین اماکن لوازم زینتی دیگری مربوط به‌اندکی بعداز زمانهای گذشته دور بدست آمده است که اشکال ابتدائی روی سفالها گاهی بر روی این لوازم زینتی نیز بکار گرفته شده است .

. . . . . .

شکل (۲۸۲) پلاکی را نشان میدهد که از گورستان تپه سی‌یلك بدست آمده و برنز میباشد . این پلاك که گرد است دارای سه دایرهٔ متحدالمرکز است که محیط آنها با هم فاصله دارد . میان این فواصل را با نقطه‌چین و خطوط اشعه زینت کرده‌اند . در داخل دایرهٔ داخلی ، طرحی چون علامت‌بعلاوه (+) بکار برده‌اند که هربازوی آن پهن‌است، وهربازودر بالا و پائین خود دوخط دارد که داخل این دو خط را نقطه‌چین کرده‌اند و مضافاً درحاشیهٔ اصلی این بازو ، گردیهائی را مرتب وپهلوی هم نهاده‌اند و هر گردی دروسط خود نقطه‌ای دارد .

ziapour.com

شکل (۳۸۲) نشان منقوش با نوار متقاطع . مکشوفه از تپهٔ «سی‌یلك» . برداشته ازمجلد دوم کتاب «حفریات تپهٔ سی‌یلك» گیرشمن .

ziapour.com

با ترکیب طرح بعلاوه (+) چهار «سه‌گوشی» با قاعدهٔ منحنی بدست‌آمده که یادآورنقش سوم ردیف سوم ازشکل (۲۷٦) میباشد. برروی قاعدهٔ منحنی این سه‌گوشه‌ها ، یك «سه‌گوشهٔ» با نقطه چین ساخته‌اند و در هر گوشهٔ این سه‌گوشه (جز بالائی) یك گردی نهاده‌اند . درمحل تقاطع این‌طرح‌بزرگ بعلامت بعلاوه (+) یك گردی بزرگ هست که متعلق به‌نوك هرچهار « سه گوشهٔ » محدثه میباشد .

. . . . . .

شکل (۲۸۳) که یك مفرغ مکشوفه از « گوی‌تپهٔ» رضائیه است ، وروی آن نقش گیلگمش دارد، نشانی گرد است که درحاشیهٔ محیط دایره‌اش گرداگرد ، گردیهای بزرگ دارد و پس از یك دایرهٔ دیگر که با محیط دایرهٔ بزرگ متحدالمرکزاست ، گیلگمش را برجسته ساخته‌اندکه با پاهای گشاده ایستاده ودرهردست لنگ شیری را گرفته اززمین بلندکرده است .

. . . . . .

شکل (۲۸٤) طرحی بر روی سفال مکشوفه از ایلام است که کسانی را در مراسم مذهبی (؟) نشان میدهد .

ازنظر کار ما ، طرح حاشیهٔ بالای ظرف دارای اهمیت است که عبارتند از خطوط موازی که بفاصله های معینی شکست برداشته بسوی پائین گرائیده و سپس بصورت هموار ادامه یافته است . نظیر این چنین طرحی‌را نقش ششم ردیف چهار از شکل (۲۸۰) یادآور است .

. . . . . .

شکل (۲۸۵) نقش برجسته‌ایست مکشوفه از زیویهٔ کردستان که صحنه‌ای از شکارگاه را نشان میدهد و متعلق به حدود هفتصد پیش از

ziapour.com

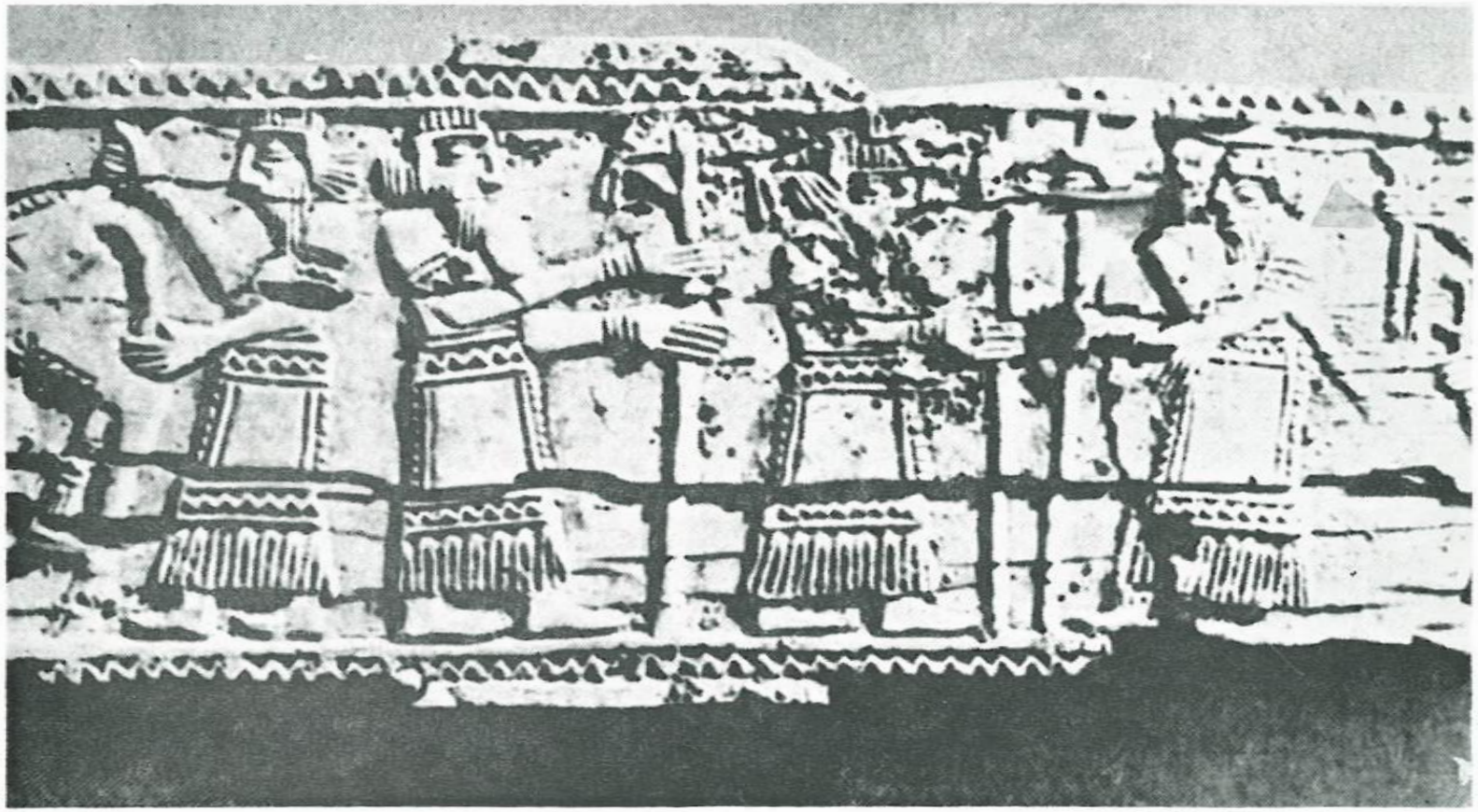
شکل (۲۸۳) پهلوان گیلگمش. پلاك فلزی مکشوفه از «گوی تپه» رضائیه. موجود در موزهٔ ایران باستان تهران.

ziapour.com

شکل (۳۸٤) طرح رقاصه‌های «کاسو» . برداشته از کتاب «ایران درشرق قدیم» هرتسفلد .

ziapour.com

شکل (۲۸۵) بلاك صحنهٔ شکار ، متعلق به سدهٔ هفتم پیش‌ازمیلاد . مکشوفه از زیویهٔ کردستان . برداشته
ازکتاب «باستانشناسی ایران قدیم واندنبرگ» .

ziapour.com

میلاد است . «واندن‌برگ» این نقش را درکتاب خود «باستانشناسی ایران قدیم» ارائه داده است .

آنچه از نظر ما مهم است نقش خطوط زیگزاکی آنست که آنهارا میتوان درحاشیهٔ بالا وپائین وبرمحل کمرودامن اشخاص صحنهٔ شکار دید .

. . . . . .

شکل (۲۸٦) نقش‌برجسته‌ای بر روی یك «کودورو» است که از ایلام به دست آمده است (کودورو ، بر حسب نظر محققان عبارتست از یك سنگ مرزی که درون خالی است و بر روی آن نقش‌های برجسته‌ای بمناسبت ، حك میکرده‌اند) .

برروی‌این«کودورو» ودرقسمت‌بالا، طرحهائی‌بعلامت‌ضربدر (×) و چهار گوشه هائی بصورت لوزی دیده میشود و نظیر این چنین نقشهائی را در اغلب نقوش ارائه شده ، دیده و شناخته‌ایم .

نشانهائی گرد و برجسته‌سازی شده از مارلیك گیلان و ایلام دردست است که بصورت قدیمتر خود زینت سازی شده‌اند .

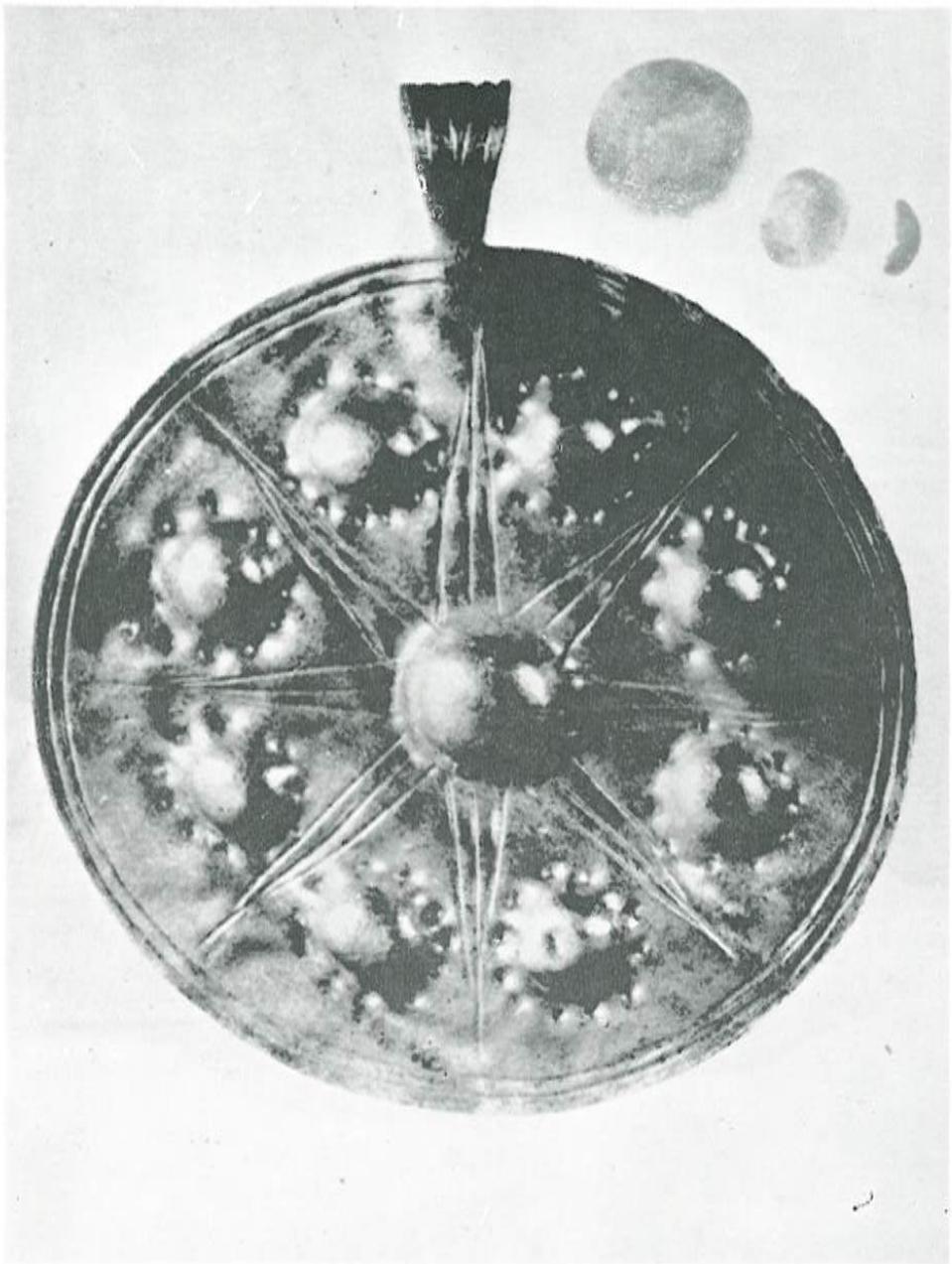
پلاك ایلامی ، آویزی‌است متعلق به قرن (۱۳ – ۱٤) پیش‌ازمیلاد و چنانکه در شکل (۲۸۷) دیده میشود نقش خورشیدی درمیان دارد که خود گردی خورشید برجسته است و اشعهٔ آن طرح ریزی شده است ، و در میان هردو شعاع خورشید ، یك‌گردی (اندك کوچکتر از خورشید) برجسته سازی شده و دورهٔ هریك از آنها را با فرورفتگی‌هائی نقطه‌چین کرده‌اند . خود پلاك درپیرامونش دارای چند خط گرد موازی هم است که میدانیم اینطریق حاشیه‌بندی در روزگاران قدیمتر معمول سفالگران بوده است .

ziapour.com

شکل (۳۸۶) یك سنگ منقوش مرزی (برای تعیین مرزکشور) با نقش آدمی و خطوط هندسی چهارگوشهٔ لوزی و علامات ضربدر (×) .

ziapour.com

شکل (۳۸۷) یك پلاك متعلق به آویزگردن با طرح ستاره‌ای . منتسب به سدهٔ (۱۳ ــ ۱٤ پیش‌ازمیلاد) .
برداشته از کتاب « ایلام » پی‌یر آمیه .

ziapour.com

شکل (۲۸۸) یك دگمهٔ بزرگ یا نشان را ارائه میدهد که دارای چندین دایرهٔ متحدالمرکز است . در وسط ، قبه‌ای برجسته سازی شده ، و اطراف آن نقطه چین است . این نقطه چینها در چندین رج روی دوایر کوچك ساخته شده و به این نشان وضعیت مطبوعی داده است ، و بعلاوه ، در داخل این دوایر متحدالمرکز ، گردیهائی برجسته (که نقطه چین بر اطراف دارند) ساخته شده‌اند و به اینطریق شباهتی به پلاك ایلامی دارد .

در شکل (۲۸۸) ملاحظه میشود که حاشیهٔ بیرونی دگمه که برجستگیهائی با نقطه‌چین ساخته شده ، میان هردو گردی ، یك «سه‌گوشه» با نقطه‌چین بوجود آورده‌اند .

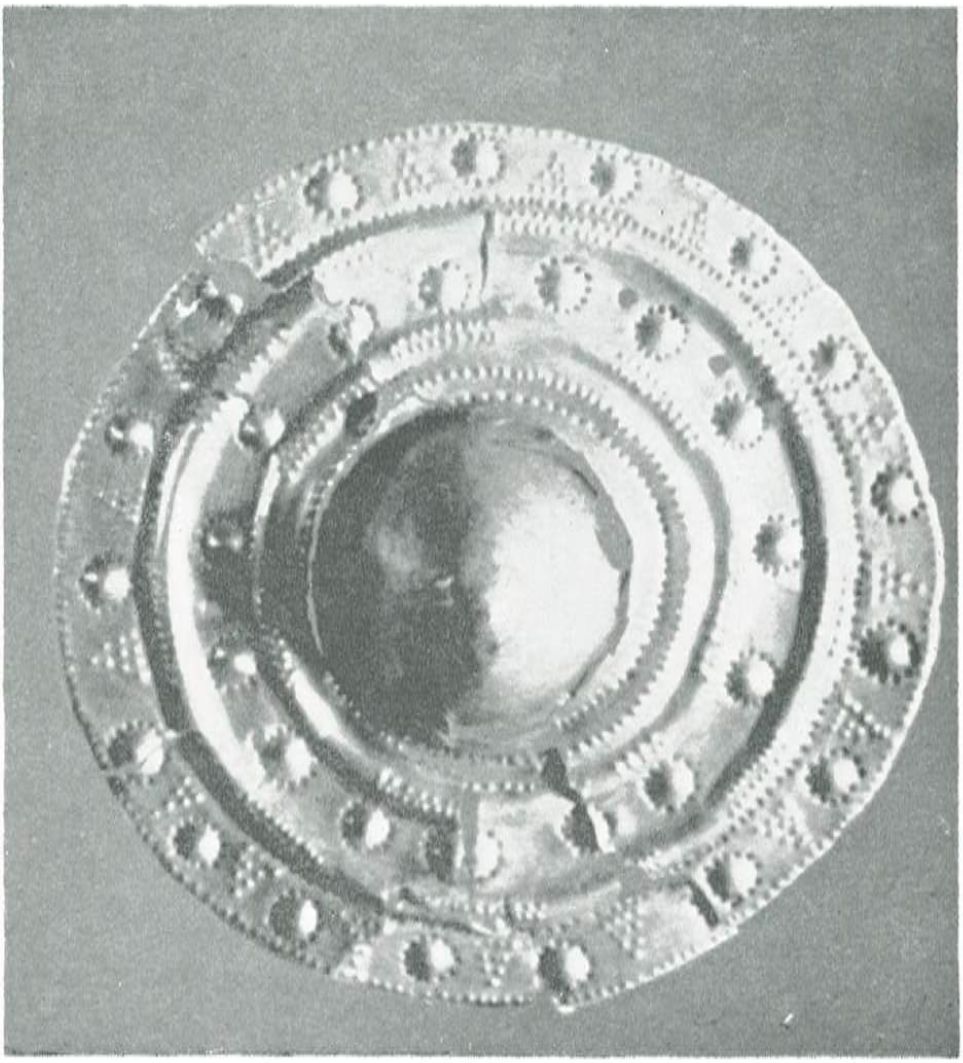
. . . . . .

در پلاك دیگری (شکل ۲۸۹) که روی آن را برجسته سازی کرده‌اند و در متن ، با شمارهٔ (٦٨) داده شده متعلق به مارلیك است . این سه‌گوشه‌های نقطه چین همچنان برروی دایرهٔ بزرگ پلاك قرار داده شده و دوره گشته است . بعلاوه ، در مرکز دایره نیز ، یك دایرهٔ کوچك متحدالمرکز ساخته‌اندکه داخل آنرا مانند دایرهٔ بزرگ نقطه چین کرده‌اند و سه‌گوشه‌هائی در داخل خط دایره و بیرون آن ساخته‌اند .

جاخالیهای این پلاك را نیز با گلوله‌های ریز که همان نقطه چین باشد پر کرده‌اند .

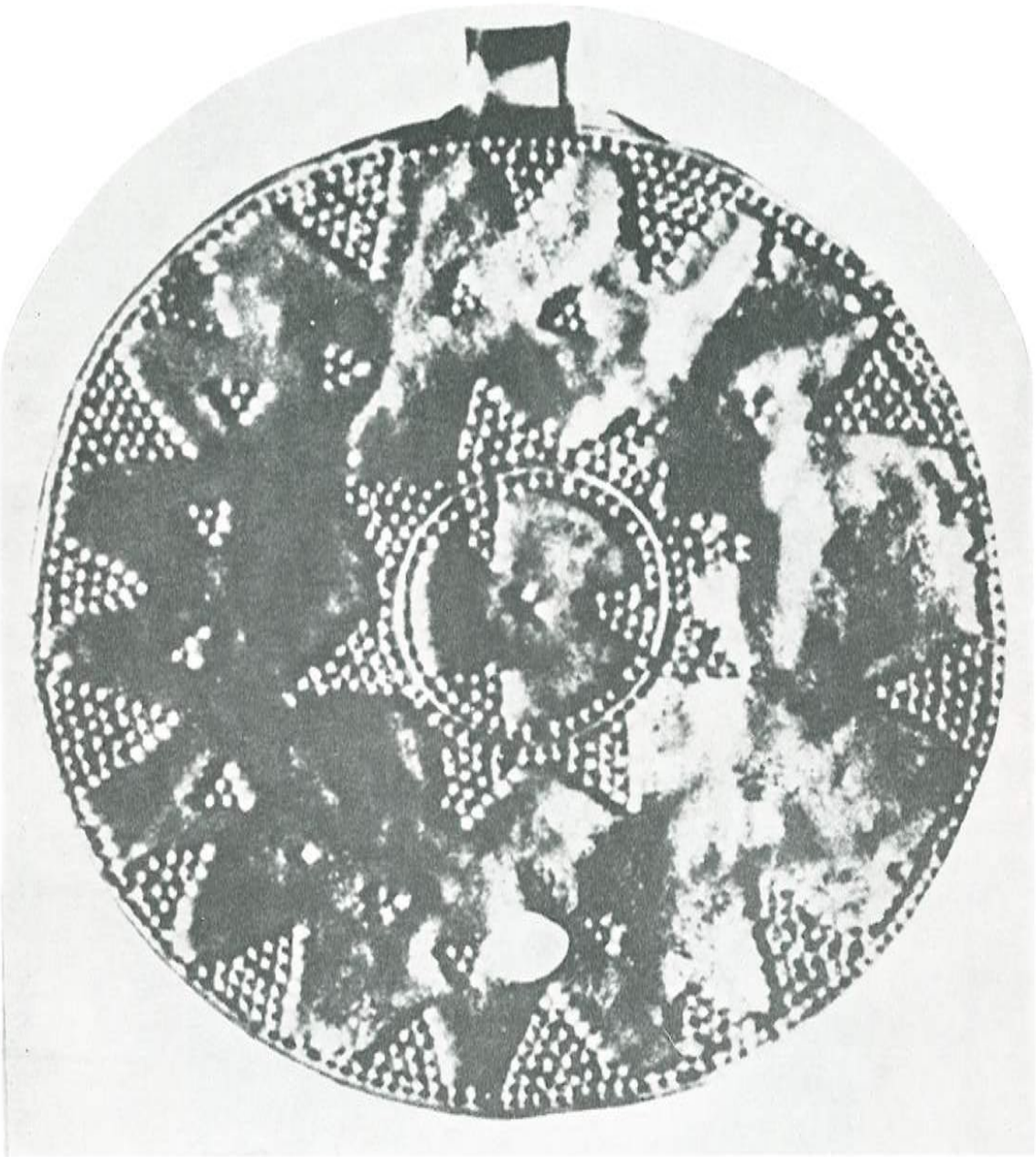
اینچنین گلوله نشانی یا نقطه چینی که در شکل (۲۸۹) دیده شد، برگوشواره‌ای طلا مکشوفه از مارلیك دیده میشود . چنانکه در شکل (۲۹۰) ملاحظه میشود ، گوشواره‌ای بشکل انار ساخته شده‌است . بن انار ، یك ردیف گلولهٔ ریز دارد و سپس سه‌گوشه‌های پهلوی هم چیده‌ای را

ziapour.com

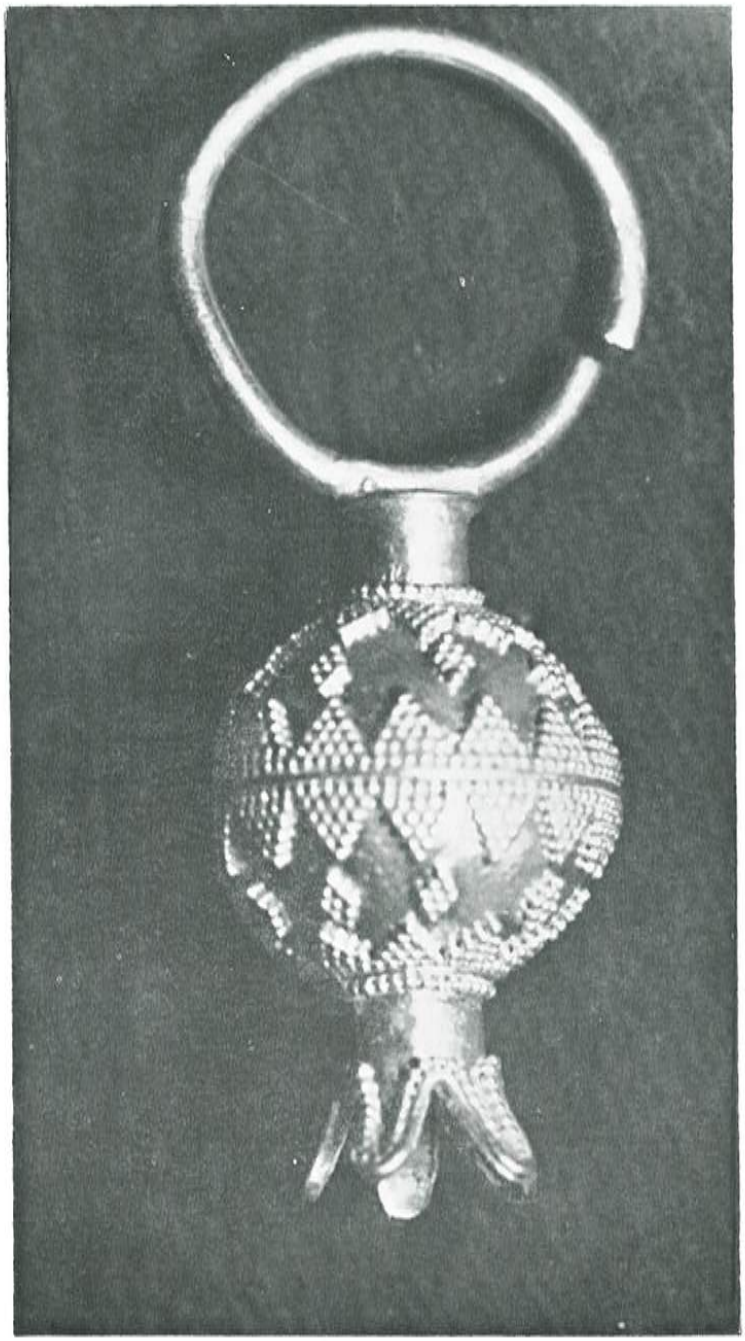
شکل (۳۸۸) دگمه‌ای از طلا . ازمکشوفه‌های مارلیك گیلان . با نقوش نقطه‌چین و دوایر نقطه‌چین .
(ازکتاب مارلیك) .

ziapour.com

شکل (۴۸۹) پلاک متعلق به‌آویزی ازطلا . مکشوفه ازمارلیك . بانقوش سه‌گوشی پرشده از نقطه‌چین‌های برجسته . (برداشته از کتاب مارلیك) .

ziapour.com

شکل (۳۹۰) انار ساخته ازطلا بانقش‌های سه‌گوشی پرشده ازنقطه‌چین‌های برجسته .
ازمکشوفه‌های مارلیك گیلان .

ziapour.com

ساخته‌اند و به نیمدایرهٔ انار که میرسیم سه گوشه‌های دیگری ساخته‌اند که مضاعف آن بقاعدهٔ سه گوشه‌ها چسبیده و نوك آنها سرازیر شده و دور تا دور انار را پوشانده است . گـردنهٔ انار نیز بهمین طریق نقطه‌چین شده است .

زینت با گلوله های ریز طلا را ، در شوش بر روی حلقه های انگشتری بکار برده‌اند . مانند حلقهٔ انگشتری‌ایکه با شمارهٔ (۲۹۱) عرضه شده است و چنانکه دیده میشود دارای چهار ردیف گلوله‌های ریز برجسته است .

یا حلقهٔ انگشتری بشمارهٔ (۲۹۲) که در بخش بالا و پائین دارای دو رج گلوله‌های ریز است و بر روی این دو رج نیز بفاصله ، سه گوشه‌هائی از گلوله‌ها ساخته‌اند .

. . . . . .

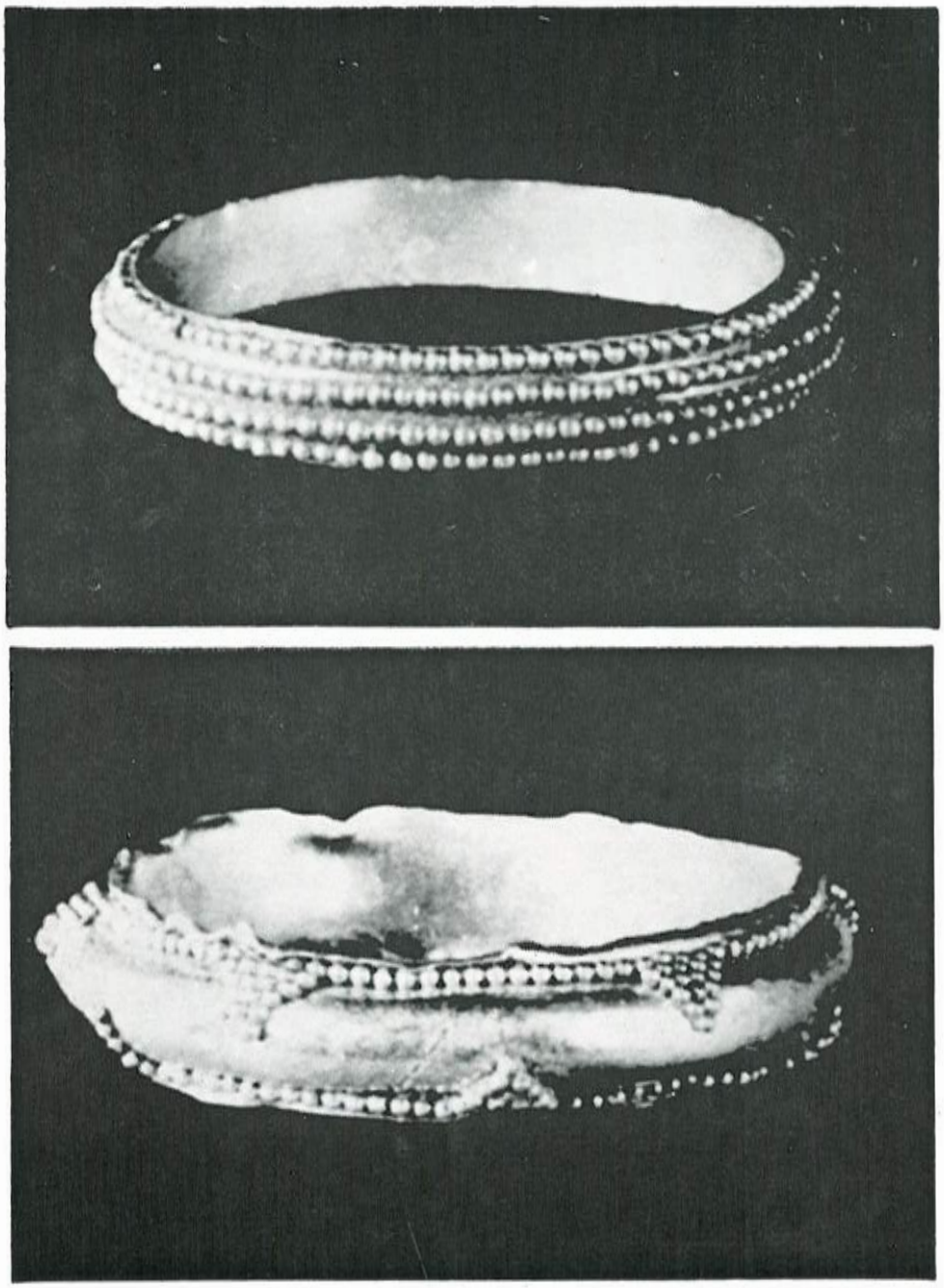
از میان برنزهای مکشوفه از لرستان ، مقداری سنجاق گیسو به دست آمده است که هریك دارای نقش مخصوصی میباشد .

شکل (۲۹۳) سنجاقی را ارائه میدهد که سری گرد و پهن دارد و در مرکز آن نقش ستاره را زینت کرده‌اند و اطراف آنرا دایره‌ای کشیده‌اند . پس از این دایره ، چهار گردی دیگر نیز ساخته‌اند که با هم متحدالمرکزمیباشند وفاصلهٔ میان این دوایر را با خطوط اشعه پرکرده‌اند .

. . . . . .

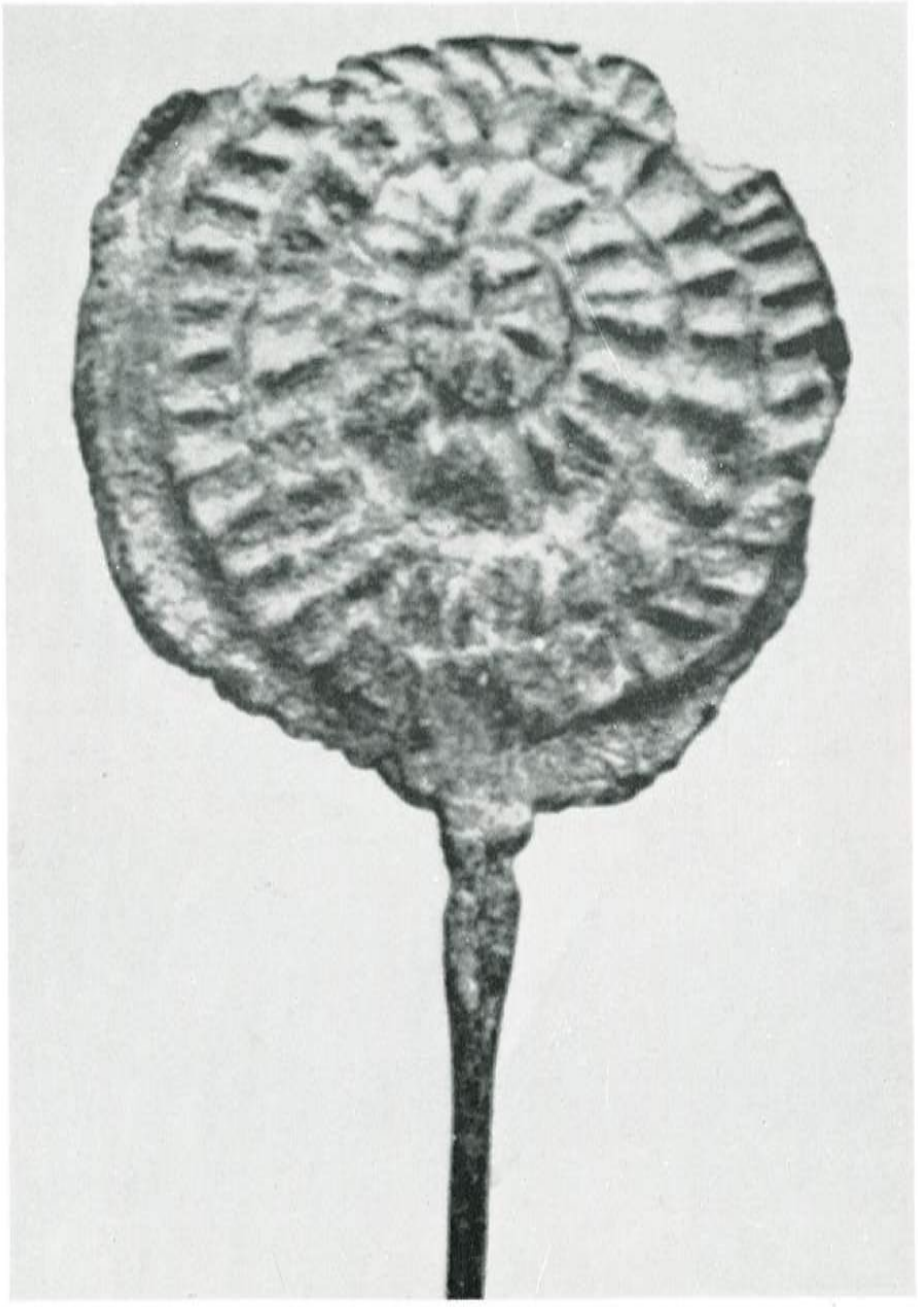
شکل (۲۹٤) سنجاقی را نشان میدهد کـه دارای دو دایرهٔ متحدالمرکز است و دایرهٔ درونی و کوچکتر ، یك گردی برآمده در وسط دارد . بر دور این دائرهٔ کوچك ، منحنیهائی تشکیل یك گردی داده‌اند

ziapour.com

شکلهای (۳۹۱ و ۳۹۲) انگشترهای طلای مکشوفه ازشوش با نقشهای دایره‌ای وسه‌گوشی نقطه‌چین شده .

ziapour.com

شکل (۳۹۳) سر سنجاق برنزی مکشوفه ازلرستان بانقش دوایر متحدالمرکز و هاشوری .

ziapour.com

شکل (۳۹٤) سر سنجاق برنزی دیگری ازمکشوفه‌های لرستان بانقش دوایر متحدالمرکز و قوسهای بهم‌پیوستهٔ روکرده به‌دایرهٔ بزرگ بیرونی و پیکانهای چسبیده به‌قوسها .

ziapour.com

که قوس آنها پشت بدایرهٔ داخلی است و گوشه‌های قوس بسوی بالا ومتوجه دایرهٔ بیرونی است . از دو نوك هرقوس ، خطی چون شعاع به بیرون کشیده شده و سر این خطها را چون پیکان یا گل پنج‌پر و سرشاخه زینت کرده‌اند .

. . . . . .

شکل (۲۹۵)سنجاقی را نشان میدهد کـــه دارای دو دایرهٔ متحدالمرکز است و دایرهٔ کوچك در وسط خود نقش ستاره‌ای دارد که شش خط شعاعی دارد و خطی سر هردو شعاع را بهم وصل کرده است . در داخل دایرهٔ داخلی و بیرونی که با هم حاشیه‌ای را تشکیل داده‌اند ، دایره‌های کوچکی ساخته‌اند و هردایره را نیز بوسیلهٔ دوخط شعاعی جدا ساخته‌اند. لبهٔ بیرونی این سنجاق با گلوله‌های ریز برجسته سازی شده است .

. . . . . .

استفاده از طرحهای موازی و نقطه چین در میان‌آنها ، که برروی سفالها نقش آنها را دیده‌ایم ، بر روی مجسمه‌ها نیز معمول بوده است و چنانکه شکل (۲۹۶) نشان میدهد برروی پایه‌های شمعدان برنزی می‌بینیم که برگردن نقش آدمی در میان دو خط موازی گلوله نشان شده و مضافاً گلبرگهائی بر سینه (در پای گردن – وصل بر گردن‌بند) ریخته شده است ، و سراسر شکم ، یك خط درمیان نقطه‌چین شده و تا بپائین‌تر و پشت نشیمن رسیده است .

. . . . . .

در شکل (۲۸۱) دو نقش از سفالهای ماقبل تاریخی مکشوفه از چشمه‌علی «ری» ارائه‌گردیدکه یکی ازآنها سروشاخ قوچ بوده است .
اینك طرحی بر طلا از سر قوچها ارائه میگردد که در شکل

ziapour.com

شکل (۲۹۵) سر سنجاق برنزی مکشوفه ازلرستان بانقش دوایر متحدالمرکز و تقسیمات اشعه‌ای و دوائر کوچك در داخل تقسیمات .

ziapour.com

شکل (۳۹۶) مجسمه‌های زنان . از برنزهای مکشوفه از لرستان .

ziapour.com

(۲۹۷) آنرا میتوان دید . این طرح بر روی زیور پیشانی بکار می‌رفته و در لرستان ساخته شده است .

از میان نقوش قدیم از قرار معلوم ، نقشی که در اواخر دورهٔ ماقبل تاریخی بیشتر مورد استفاده قرار می گرفته ، گلهای چند پر است که بر روی اغلب لوازم زندگانی بصورت زینت بکار گرفته شده است . مانند همان نقش‌هائی که در روی سنگهای تخت جمشید بفراوانی بکار رفته است .

. . . . . .

نقش گل شش پر و هشت پر را برروی دستهٔ خنجری ساخته‌اند که از لرستان به دست آمده و متعلق به قرن هشتم و هفتم پیش از میلاد است و در شکل (۲۹۸) آنرا میتوان دید . چنانکه بنظر میرسد ، این دستهٔ خنجر در انتهای خود نقش دو شیر حمله‌ور دارد و گل شش‌پر برجسته‌ای در میان این دوشیر ساخته شده ، و گل شش‌پر کوچکتری نیز بر روی آن ساخته‌اند .

در محل قبضهٔ خنجر و به دنبالهٔ ساقه‌ای ، یك گل هشت‌پر ساخته شده که یك گردی در وسط دارد .

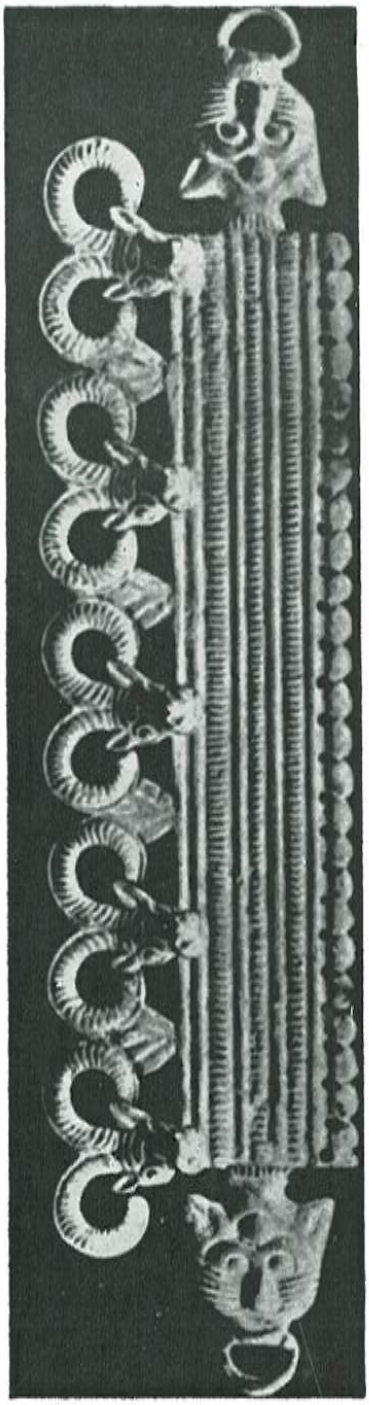
بعد از این گل ، شیر بالدار ساخته شده و در زیر پای آن ، گل هشت‌پر دیگری را ساخته‌اند .

همهٔ این شیرها و ساقه‌ها و گلبرگ‌ها بوسیلهٔ مفتول تابیده روی دستهٔ خنجر نصب و جوش داده شده‌اند .

. . . . . .

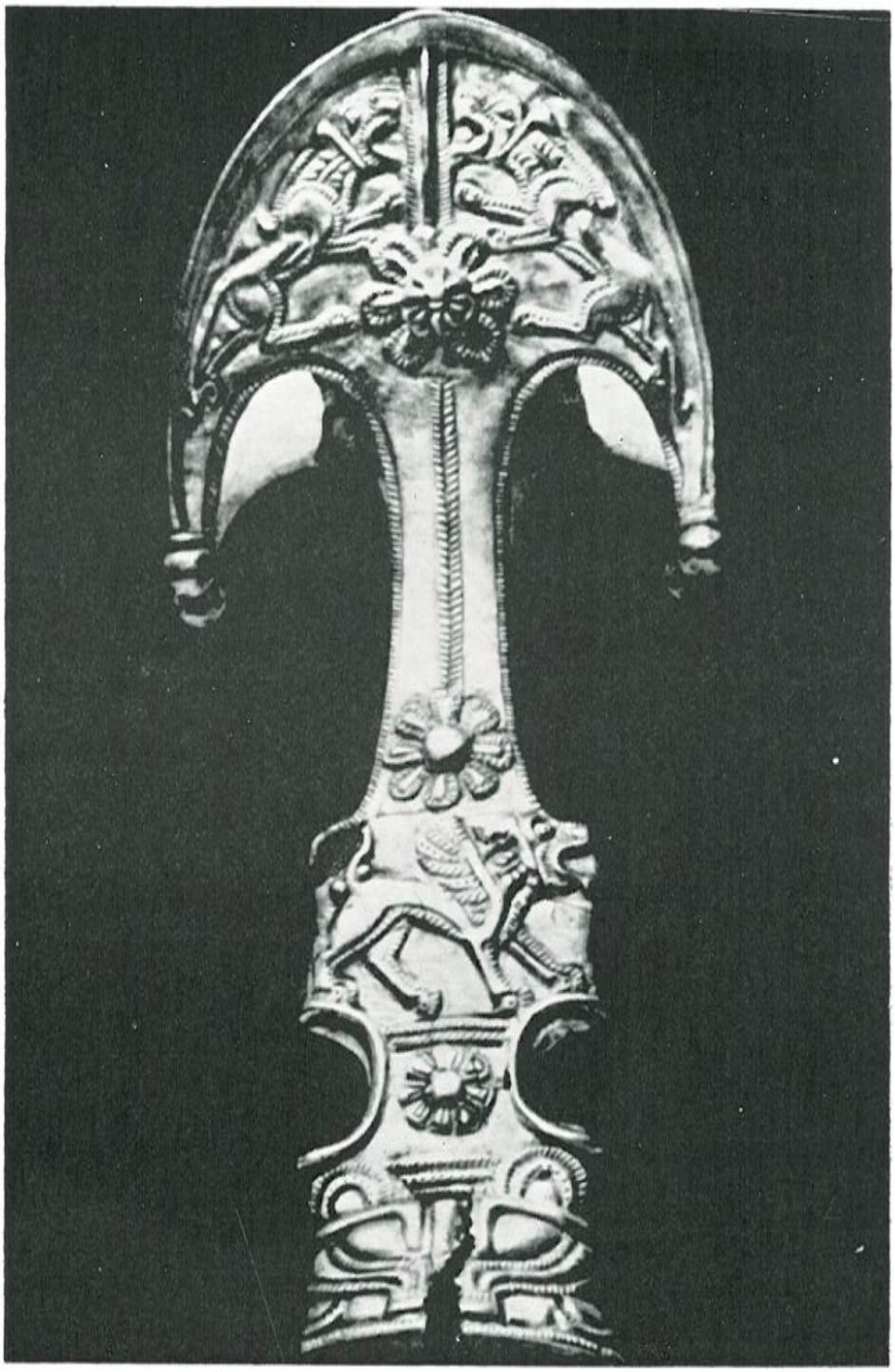
همین گلبرگ ، در صحنه‌های مختلف رخنه کرده و بصورت زینت یا شیئی تیمّنی (؟ !) جایگزین شده است .

ziapour.com

شکل (۴۹۷) پیشانی بند طلای مکشوفه از لرستان با نقش سر قوچها.

ziapour.com

شکل (۳۹۸) دسته خنجری مکشوفه ازلرستان بانقش شیرهه وگلهای هشت پر وطرحهای موازی هاشور زده .

ziapour.com

درشکل (۲۹۹) که سرسنجاق مسطحی را نشان میدهد، در وسط آن سر یکزن (که باید مادر طبیعت باشد) برجسته سازی شده ودر بخش بالای این سنجاق، سر سه‌نفر انسان را با گوش بلند و دو شیر در سمت راست و چپ ساخته‌اند.

بر روی تن این شیر گل دوازده پر، برجسته سازی شده است.

. . . . . .

در وسط سنجاق مسطح دیگری که با شمارهٔ (۳۰۰) در اینجا آورده میشود، ایضاً سر یك زن که مادر طبیعت است برجسته سازی شده و در بالا، دوشیر در مقابل هم طرح شده است.

در زیر گونه‌ها و چانهٔ مادر طبیعت، این گلهای مذکور در فوق را طرح کرده‌اند و همچنین در بخش سمت چپ عکس و بالای سر مادر طبیعت، این گل‌ها ساخته شده‌اند. مضافاً، دراین سنجاق حاشیه‌ای دیده میشود که با گلوله‌های ریز برجسته سازی شده واندکی به داخل، گلوله های درشتر و با فاصلهٔ بیشتر بکار رفته است.

. . . . . .

در «املش» گیلان نیز ظرفی از طلا یافته شده که شیر بالدار و گوزن را نشان میدهد. مضافاً، گلهای شانزده پر را نیز بکار برده‌اند. شکل (۳۰۱).

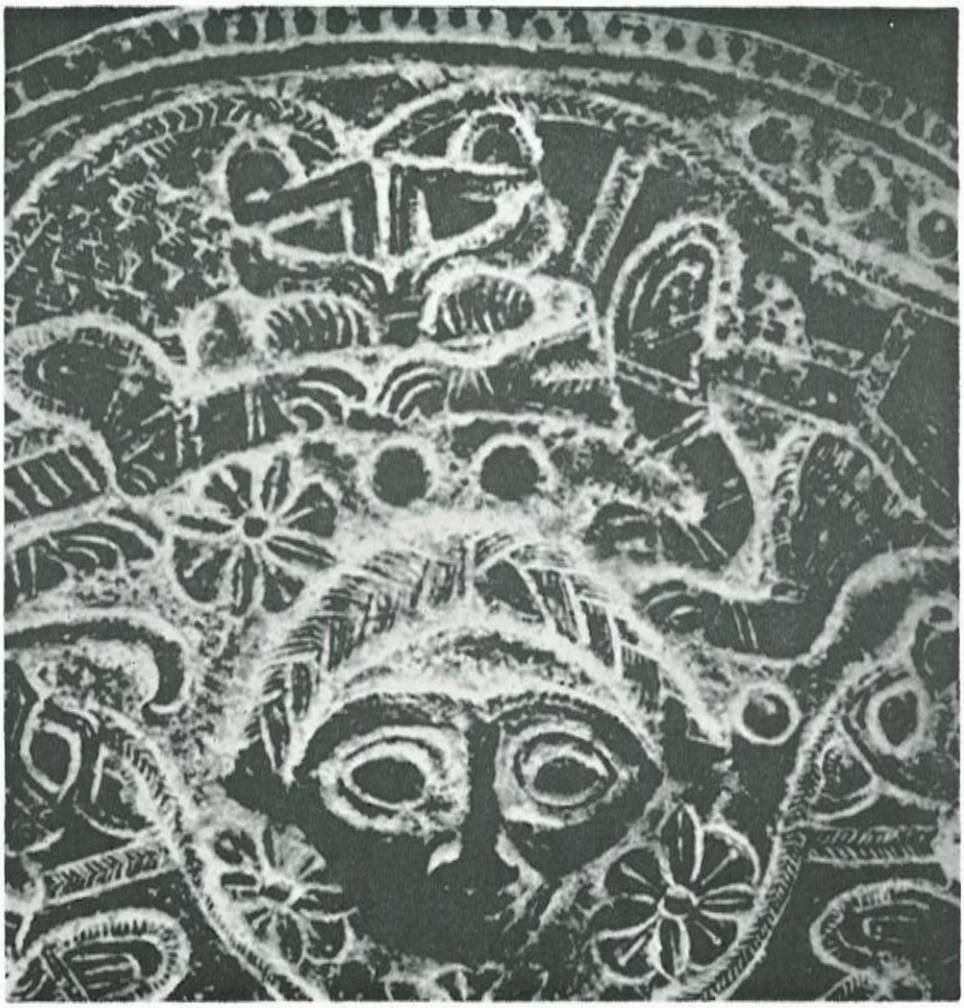
این گل علاوه‌برروی سنجاقهای ارائه شده، برچهار گوشهٔ سنجاق دیگری نیز بکار رفته که با شمارهٔ (۳۰۲) ارائه میشود، و برروی سنجاق دیگری در زیر پای مرد وسط نقش ساخته شده که با شمارهٔ (۳۰۳) داده میشود و بر روی یك پلاك پیشانی از طلا نقش شده که صحنهٔ شکار

ziapour.com

شکل (۳۹۹) سر سنجاق برنزی مکشوفه ازلرستان ، بانقشهای گل چهارده پر و قوسیهای بکارگرفته شده در تخت جمشید . (ازمجموعه‌های اختصاصی در نیویورك) .

ziapour.com

شکل (۳۰۰) سر سنجاق مکشوفهٔ دیگری ازلرستان، بانقشهای گل چند پر و قوسیها و نقطه‌چین (ازمجموعه‌های اختصاصی درپاریس).

ziapour.com

شکل (۳۰۱) لیوان طلای مکشوفه از املش گیلان بانقش چهارپایان بالدار وگلهای چندین پر و گوزن .
(ازمجموعه‌های شخصی در نیویورك) .

ziapour.com

شکل (۳۰۲) از سنجاقهای مذهبی مکشوفه از لرستان . برداشته از کتاب « برنزهای لرستان » آندره گدار .

ziapour.com

شکل (۳۰۳) سر سنجاق برنزی مکشوفه ازلرستان با نقش آدمیان و چهارپایان و نقش گل چند پر و خطوط هاشوری درحاشیه‌ها . این نقش ازکتاب «بررسی هنرهای ایران» پوپ (مجلد هفتم) دراینجا آورده شده‌است .

ziapour.com

را مینمایاند و دراینجا با شمارهٔ (۳۰٤) ارائه میشود .

نقش دیگری که درمیان مردم ماقبل‌تاریخ تا اواخر ایندوره معمول بوده ، نقش مارپیچی است که طرحی چند لا را به دور طرح دیگری نظیر خود گردانده‌اند ، مانند نقش روی حلقهٔ انگشتری‌ایکه برای بهتر دیده‌شدن بزرگشدهٔ آنرا با شمارهٔ (۳۰۵) ارائه میدهد و این انگشتری از شوش به دست آمده است .

همین نقش بر روی ظروف مفرغی لرستان طرح شده که بر دور لبهٔ دو ظرف با شماره‌های (۳۰٦ – ۳۰۷) دیده میشود .

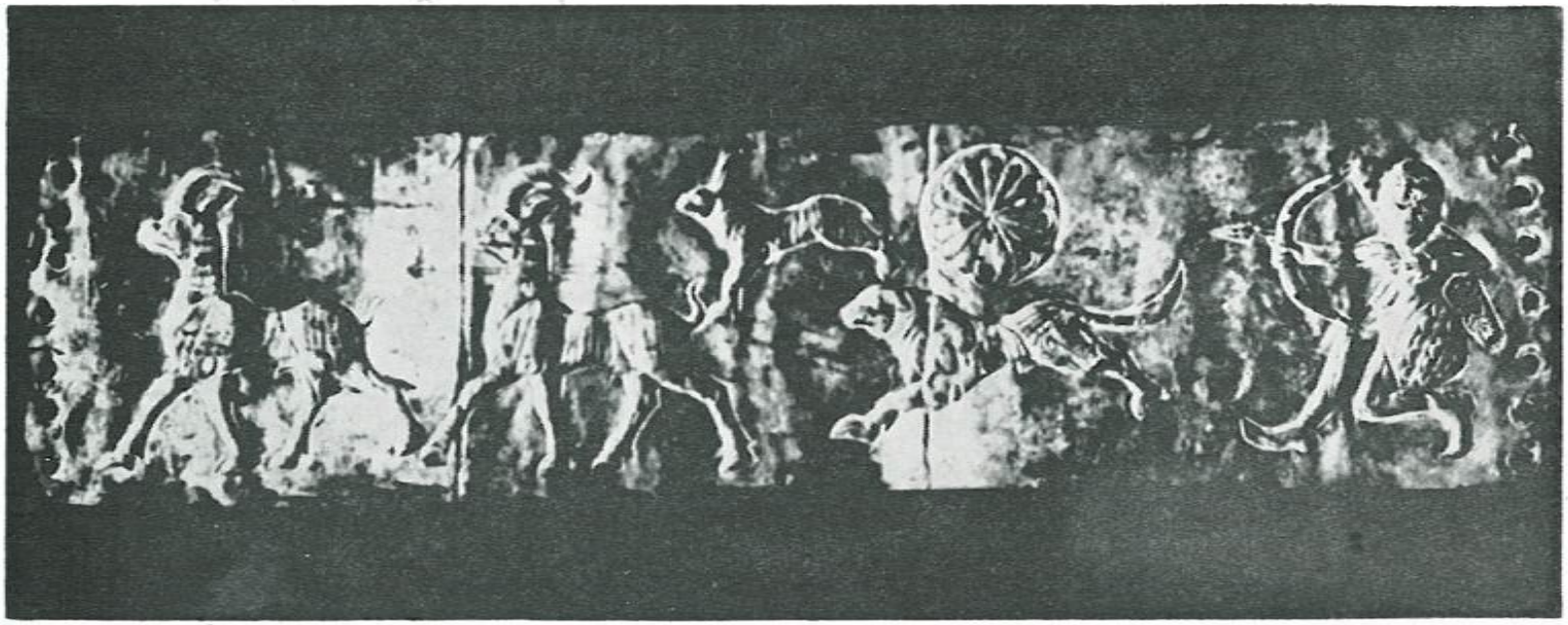
شکلهای (۳۰٦ و ۳۰۷) علاوه بر نقش‌هـــای دو مارپیچه ، نقش‌های منحنی دارند که در دورهٔ ماقبل تاریخی فارس روی سفالهـــا معمول بوده است ، ومزیداً ، در پائین این ظرف‌های مفرغی نیز گل های موصوف را جاسازی کرده‌اند و چنانکه خواهیم دید در زمان مادی‌هـــا و هخامنشی‌ها این گل ، زمینهٔ تزئینات زیادی بوده و در تخت جمشید و شوش از آنها نقش شده است .

مردم دورهٔ پیش از میلاد بر روی این نقش‌های دو مارپیچی دست برده و برآنها چیزهائی مزید کرده‌اند . مانند اینکه در شکل بشمارهٔ (۳۰۸) از لرستان می‌بینیم همین نقش صورت هندسی‌تری بخودگرفته ، دوایر ، منظم‌تر شده و میان آنها را با گلوله‌های ریز پرکرده‌اند .

در شکل (۳۰۹) که النگوی طلائی مکشوفه از مارلیك رودبار گیلان است ، این شکلهای دو مارپیچه ، سه‌تائی شده و مانند گیسوان بافته طرح گرفته است ، و چنانکه دیده میشود هرنوار مارپیچ ، سه تائی میباشد.

پایان مجلد اول

ziapour.com

شکل (۳۰٤) پلاك نقره‌ای زیور پیشانی متعلق به‌سدهٔ (۷ ــ ۸) پیش ازمیلاد ، که صحنهٔ شکار را مینمایاند ودرآن یك‌گل ۱٦ پر دیده میشود .
این نقش‌که ازمجموعه‌های شخصی درنیویورك است ، ازکتاب «ایران قدیم» گیرشمن دراینجا آورده شده است .

ziapour.com

شکل (۳۰۵) انگشتری طلای مکشوفه ازشوش‌که دارای زنجیره‌های طلای مارپیچ وحاشیهٔ نقطه‌چین برجسته میباشد.

ziapour.com

شکل (۳۰۶) ظرف برنزی مکشوفه ازلرستان، متعلق به‌سدهٔ نهم پیش ازمیلاد ــ بانقشهای زینتی مشابه نقوش تخت جمشید.

ziapour.com

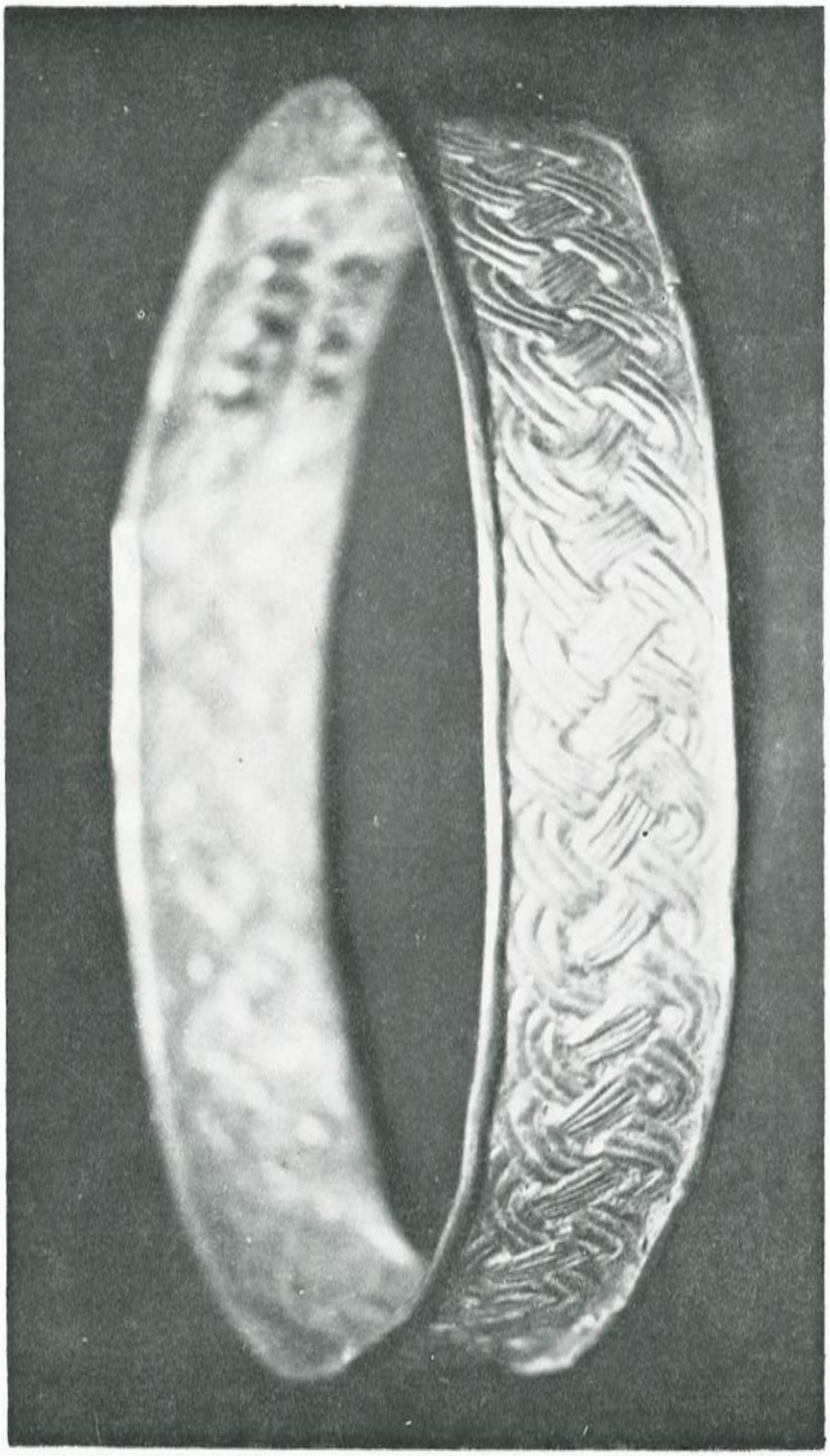
شکل (۳۰۷) ظرف برنزی مکشوفه ازلرستان . متعلق به سدهٔ نهم پیش‌ازمیلاد ــ با نقش زینتی مشابه ظرف بشمارهٔ (۳۰۶) .

ziapour.com

شکل (۳۰۸) کمربند طلای مکشوفه از لرستان . متعلق به سدهٔ (۷ ــ ۸) پیش‌ازمیلاد ، با نقش مارپیچ نقطه‌چین شدهٔ برجسته ،
ازمجموعه‌های خصوصی دربروکسل ، برداشته ازکتاب «ایران» گیرشمن .

ziapour.com

شکل (۳۰۹) الگوی طلای مکشوفه از مارلیک رودبار گیلان با نقش سه ماربیچی (یا گیسوئی بافته) منسوب بهسدهٔ (۱۱ ـ ۱۲) پیش‌از میلاد.

ziapour.com

فهرست نوشته‌ها

موضوع نوشته‌ها	صفحات وسطرها
نقش‌آفرینی بشر اولیه	۱/۵
جسارت طراحان اولیه	۱۰/۶
یافته‌های ماقبل تاریخی مردم فلات	۱/۲۰
سفالهای‌منقوش	۵/۲۲
آیا رنگهائی‌که سفالگران ماقبل تاریخی فلات ما برای .	
نقشین‌کردن سفالها بکار میبردند چه چیزهائی بودند ؟ . .	۱۳/۲۴
زن کوزه‌گر کلپورکانی	۳/۲۸
سفالهای دوران چرخ کوزه‌گری	۱/۳۰
استفاده از نوارهای پهن کمربندی و زیکزاکی	۱۰/۴۳
استفاده از شکل نیمگردیها در ترکیب‌بندی	۱۸/۵۵
استفاده از نوك وسر پرندگان برای لولهٔ آبریز	۱۶/۶۱
استفاده از نقش‌های گیسوئی	۸/۶۵
استفاده از نقش‌های شطرنجی	۱۷/۶۵
استفاده از شکل انسان	۱/۷۸

ziapour.com

موضوع نوشته‌ها — صفحات وسطرها

استفاده از نقش گاو و اسب ٤/٧٨
سه‌گوشی‌های بلند (یا ، نمودار کوهها) ٦/٩٢
سفالهای دو رو رنگ شده ٧/١٠٨
پرندگان دّوار ١/١١٤
نقش‌های شطرنجی وترکیب آن‌ها باخطوط عمودی . . . ٦/١٣٥
استفاده از نقوش لوزی بصور مختلف ٣/١٤١
استفاده از نقوش هاشوری ونقطه‌چین‌ها ٣/١٤٥
استفاده از شکل جانوران ١٩/١٥٠
استفاده از برگ وساقهٔ درختان ٧/١٨٠
استفاده از پرندگان ٢/١٨٣
استفاده از هیئت زینتی جانوران ٥/٢٢٤
استفاده از هیئت عمومی زنان و مردان ٥/٢٥٣
شرح شکل (٢١٧) ١٤/٢٥٣
شرح شکل (٢١٨) ٢١/٢٥٩
شرح شکل (٢١٩) ٣/٢٦٢
شرح شکل (٢٢٠) ١٧/٢٦٢
شرح شکل (٢٢١) ١٠/٢٦٦
شرح شکل (٢٢٢) ١١/٢٦٨
شرح شکل (٢٢٣) ١/٢٧٠
شرح شکل (٢٤١) ١٢/٢٧٢
شرح شکل (٢٤٢) ١٢/٢٩١

ziapour.com

موضوع نوشته‌ها صفحات وسطرها

شرح شکل (٢٤٣) ١٦/٢٩١
شرح شکل (٢٤٤) ٧/٢٩٤
شرح شکل (٢٤٥) ١٠/٢٩٦
شرح شکل (٢٤٦) ٢٢/٢٩٦
شرح شکل (٢٤٧) ١/٣٠٠
شرح شکل (٢٤٨) ١٣/٣٠٠
شرح شکل (٢٤٩) ٢١/٣٠٠
شرح شکل (٢٥٠) ١٩/٣٠٤
شرح شکل (٢٥١) ٨/٣٠٦
شرح شکل (٢٥٢) ١١/٣٠٦
شرح شکل (٢٥٣) ١٦/٣٠٦
شرح شکل (٢٥٤) ١٧/٣١٠
شرح شکل (٢٥٥) ١١/٣١٢
شرح شکل (٢٥٦) ٢٢/٣١٢
شرح شکل (٢٥٧) ٨/٣١٤
شرح شکل (٢٥٨) ١٠/٣١٨
شرح شکل (٢٥٩) ٢٠/٣٢٠
شرح شکل (٢٦٠) ١٨/٣٢٢
شرح شکل (٢٦١) ١٢/٣٢٤
شرح شکل (٢٦٢) ١١/٣٢٧
شرح شکل (٢٦٣) ٩/٣٢٩

ziapour.com

موضوع نوشته‌ها — صفحات وسطرها

شرح شکل (۲۶۴) ۱۷/۳۳۱
شرح شکل (۲۶۵) ۱/۳۳۴
شرح شکل (۲۶۶) ۸/۳۳۴
شرح شکل (۲۶۷) ۱۱/۳۳۴
شرح شکل (۲۷۰) ۷/۳۴۳
شرح شکل (۲۷۲) ۲۱/۳۴۷
شرح شکل (۲۷۶) ۳/۳۵۶
شرح شکل (۲۷۷) ۳/۳۵۹
شرح شکل (۲۷۸) ۵/۳۶۲
شرح شکل (۲۸۰) ۱۲/۳۶۶
شرح شکل (۲۸۱) ۲۲/۳۷۱
شرح شکل (۲۸۲) ۷/۳۷۲
شرح شکل (۲۸۳) ۸/۳۷۴
شرح شکل (۲۸۴) ۱۴/۳۷۴
شرح شکل (۲۸۵) ۲۱/۳۷۴
شرح شکل (۲۸۶) ۶/۳۷۸
شرح شکل (۳۰۹) ۱۹/۴۰۱
فهرست تصاویر و طرحها . . . . . ۴۱۳ – ۴۳۲

ziapour.com

فهرست تصاویر و طرحها

شمارهٔ شکلها	شمارهٔ صفحات	موضوع شکلها
۱	۳	ظرف سفالی با نقش مشبّك و چهار گوشه‌های لوزی کمربندی .
۲	۷	ظرف سفالی با نقش مشبّك با خطوط متعامد .
۳	۸	طرح ظرفی سفالی با سطوح شطرنجی .
٤	۹	طرحهای شانه‌ای شکل .
٥	۱۰	طرح سر و گردنهای بلند پرندگان بموازات هم و سه‌گوشی‌های پیوسته بهم بطور عمودی .
٦	۱۱	طرح سر و گردنهای بلند پرندگان بموازات هم و سه‌گوشی‌های پیوسته‌بهم بطور عمودی وافقی .
۷	۱۲	طرح نوارهـــای پهن و باریك بطور افقی و سه‌گوشی‌های پیوسته بهم بصورت افقی .
۸	۱۳	طرح نوارهای پهن و باریك نظیر شکل شمارهٔ ۷ وچهارگوشی‌های لوزی‌شکل وخطوط عمودی موازی هم .

ziapour.com

شمارهٔ شکلها	شمارهٔ صفحات	موضوع شکلها
۹	۱٤	طرح نوارهای پهن و خطوط عمودی و نوار حاشیه‌دار در وسط .
۱۰	۱۵	طرح توری‌شکل با حاشیهٔ نوارهای پهن .
۱۱	۱٦	نقش سه ردیف ازپرندگان درحال پرواز محدود به چهار نوار موازی چهارتائی .
۱۲	۱۷	طرح نقش بشمارهٔ ۱۱ .
۱۳	۱۸	نقش سه ردیف از پرندگان پا دراز و گردن دراز بحالت ایستاده و دوره گشته .
۱٤	۱۹	طرح نقش بشمارهٔ ۱۳ .
۱۵	۲۳	کنده‌کاری بصورت سه‌گوشی و خطوط موازی و نقش‌های بشکل (۸) .
۱٦	۲۵	طرحهای برجستهٔ گِلی بصورت خطوط (۷–۸) .
۱۷	۲٦	نقش زیکزاکی (۷–۸) .
۱۸	۲۷	نقش زیکزاکی (۷–۸) . . .
۱۹	۳۱	نقش زیکزاکی هاشوری و نوار پهن دارای نقش‌های لوزی .
۲۰	۳۲	نقش زیکزاکی و نوار پهن دارای خانه‌های مشبّك .
۲۱	۳۳	طرح نقش بشمارهٔ ۲۰ .
۲۲	۳٤	نقش خطوط موازی مایل و توری‌شکل با هم .
۲۳	۳٦	نقش متقاطع توری‌شکل .

ziapour.com

شمارهٔ شکلها	شمارهٔ صفحات	موضوع شکلها
۲۴	۳۷	نقش نوارهای زیکزاکی دارای خطوط موازی افقی .
۲۵	۳۸	نقش نوارهای موازی با خطوط هاشوری .
۲۶	۳۹	نقش نوارهای موازی شکسته باخطوط هاشوری .
۲۷	۴۰	نقش خطوط شکستهٔ موازیِ هم .
۲۸	۴۱	نقش دونوار نازك موازی در وضعیت افقی .
۲۹	۴۲	نقش سه نوار موازی در وضعیت افقی .
۳۰	۴۴	نقش نوارهای پهن ونازك با فواصل حسابشده .
۳۱	۴۵	طرح نقش بشمارهٔ (۳۰) .
۳۲	۴۶	طرح نوارپهن وخطوط چهارتائی‌موازی وافقی.
۳۳	۴۷	طرح نوارهای پهن ونقطه‌چین مایل درمیان‌آنها.
۳۴	۴۸	طرح نوارهـــای موازی در وضعیت افقی و سه‌گوشی‌های پیوسته بهم در حالت افقی .
۳۵	۴۹	نقش ماری در میان نوارهای افقی .
۳۶	۵۰	نقش منحنی‌های بهم پیوسته در وضعیت افقی در سه ردیف که در میان نوارهای پهن وباریك جاسازی شده‌اند .
۳۷	۵۱	طرح نقش بشمارهٔ (۳۶) .
۳۸	۵۲	نقش ماری با نوار پهن با طرح توری .
۳۹	۵۳	نقش ماری هاشوردار با نوار پهن مشبّك .
۴۰	۵۴	طرح نوارهای پهن که در داخل خود شکل

ziapour.com

شمارهٔ شکلها	شمارهٔ صفحات	موضوع شکلها
		سه‌گوشی‌های بصورت زیگزاك دارند .
٤١	٥٦	طرح خطوط موازی کمربندی و زیکزاکی .
٤٢	٥٧	طرح نوارهای پهن و استفاده از منحنی‌های معکوس دارای خطوط هاشوری عمودی .
٤٣	٥٨	طرح خطوط موازی و نوار مشبّك لوزی .
٤٤	٥٩	طرح نوارهای پهن و زیکزاك هاشوری با گلبرگهای چهارتائی سه‌گوشه‌ای .
٤٥	٦٠	طرح دونوار و خطوط مایل و نیمگردی‌ها .
٤٦	٦٢	طرح نوارهای پهن و استفاده از گردیهای خورشیدی در میان آنها .
٤٧	٦٣	طرح نیمگردی‌ها و منحنی‌های دو لا .
٤٨	٦٤	نقش سه‌گوشه‌های بلند و مشبّك توری .
٤٩	٦٦	دو نقش گیسوئی برگردن ظرفی سفالی .
٥٠	٦٧	سه نقش گیسوئی برگردن ظرف سفالی .
٥١	٦٨	طرح چهار شقهٔ گیسوئی .
٥٢	٦٩	طرح دو دستهٔ گیسوئی بر سینهٔ کوزه .
٥٣	٧٠	نقش طرحهای توری نمای گیسوئی .
٥٤	٧١	طرح گیسوئی توری‌شکل .
٥٥	٧٢	نقش سه‌گوشی مرکب از طرح توری و ساده .
٥٦	٧٣	نقش سه‌گوشی وتوری وشطرنجی .
٥٧	٧٤	نقش سه‌گوشی‌های بلند ونوار شطرنجی وتوری .

ziapour.com

شمارهٔ شکلها	شمارهٔ صفحات	موضوع شکلها
٥٨ و ٥٩	٧٥	نقش گاو و شطرنج و سه‌گوشی‌ها .
٦٠ و ٦١	٧٦	نقشی از بز و سه‌گوشی‌ها و چهارگوشیها .
٦٢ و ٦٣	٧٧	نقش شطرنجی و سه‌گوشی‌ها .
٦٤ و ٦٥	٧٩	نقوش شطرنجی و سه‌گوشی‌ها .
٦٦	٨٠	نقش‌های سه‌گوشی و چهارگوشی .
٦٧ و ٦٨	٨١	نقشهای اسب و چارپای بالدار و چهارگوشی‌ها و سه‌گوشی‌ها و شکلهای متقاطع (+) .
٦٩ و ٧٠	٨٢	نقش‌های سه‌گوشی و گلبرگها و انسان .
٧١	٨٣	نقش‌های سه‌گوشی و چهارگوشی شطرنجی‌شده .
٧٢	٨٤	نقش هاشوری متقاطع و سه گوشیهای مخطّط و رنگی و نقش شیر .
٧٣	٨٥	نقش بزرگشدهٔ بشمارهٔ (٧٢) .
٧٤	٨٧	نقش‌های سه‌گوشی پرشده از خطوط متقاطع .
٧٥	٨٨	نقش خطوط متقاطع ، نقطه‌چین و سه‌گوشی .
٧٦	٨٩	نقش گردیهای شامل دو خط متقاطع (+) و سه‌گوشی‌های بلند رنگ‌شده .
٧٧	٩٠	سر آدمی و نقش‌های چهارگوشهٔ دارای دو خط متقاطع (+) .
٧٨	٩١	نقش گیسوئی مورّب و مایل .
٧٩	٩٣	طرحهائی از انواع نقش گیسوئی .
٨٠	٩٤	سه طرح نمونهٔ گیسوئی .

ziapour.com

شمارهٔ شکلها	شمارهٔ صفحات	موضوع شکلها
٨١	٩٥	چند طرح گیسوئی دارای خطوط متقاطع .
٨٢	٩٦	چند طرح مختلف ، نمودار نقش گیسوئی ، متقاطع توری و سه‌گوشیهای بلند و کوتاه و شطرنجی‌ها و چهارگوشی‌ها .
٨٣	٩٧	طرحهائی از سه‌گوشی‌های رنگ‌دار و منقوش منتهی به سه‌گوشی کوچك و چهارگوشی‌های شطرنجی و سه‌گوشی‌های با خطوط متقاطع .
٨٤	٩٨	چندطرح توری‌شکل وخطوط متوازی کمربندی و چهارگوشه‌های شطرنجی و نقش آهو .
٨٥	٩٩	چند طرح گیسوئی بانقش‌توری وچهارگوشه‌های منقسم به‌قطعات نظیروکوچکتر ونقش بزکوهی .
٨٦	١٠٠	چند طرح خطوط متقاطع و سه‌گوشی و چهار گوشی .
٨٧	١٠١	طرحهای مشخصی ازچند سه‌گوشی بلند واسبها .
٨٨	١٠٢	چند طرح بزکوهی و اسب و سطوح شطرنجی و سه‌گوشی‌ها و خطوط متقاطع .
٨٩	١٠٣	چند طرح مشخص سه‌گوشی‌ها وچهارگوشی‌های دارای دو خط متقاطع و نقش خرها و خطوط متقاطع نقش توری .
٩٠	١٠٤	طرحهای مشخصی از چهارگوشیهای شطرنجی و سه‌گوشی‌های سیاه وسفیدکوتاه (وبلند دارای

ziapour.com

شمارهٔ شکلها	شمارهٔ صفحات	موضوع شکلها
		خطوط متقاطع) .
۹۱	۱۰۵	نقش سه‌گوشی‌های کوه مانند .
۹۲	۱۰۶	نقش سه‌گوشیهای کوه‌مانند و نقش مار .
۹۳	۱۰۷	نقش سه گوشی‌هـــای مخطّط و توری و نقش خورشید .
۹۴	۱۰۹	نقش سه‌گوشی‌های کوه مانند و نیمگردی‌ها .
۹۵ و ۹۶	۱۱۰	نقش نوارهای عمودی و طرح آنها .
۹۷	۱۱۱	نقش درون کاسه بصورت سه‌گوشی‌های باخطوط متقاطع وخطوط زیکزاکی .
۹۸	۱۱۲	طرح داخل شکل به شمارهٔ (۹۷) .
۹۹	۱۱۳	نیمی از طرح داخلی شکل به شمارهٔ (۹۷) .
۱۰۰	۱۱۵	طرح پرندگان دوّار از لبهٔ ظرف تا بمرکز .
۱۰۱	۱۱۶	نیمی از طرح پرندگان دوّار داخل کاسه .
۱۰۲	۱۱۷	طرح طنابی (رشته تسبیحی) بصورت دایره‌های متحدالمرکز .
۱۰۳	۱۱۸	نیمی از طرح شکل به شمارهٔ (۱۰۲) .
۱۰۴	۱۲۰	نقش دوایر متحدالمرکز (طرح طنابی) .
۱۰۵	۱۲۱	طرح دوایرمتحدالمرکز طنابی بانقش سه‌گوشی‌های متعامد بررأس هم .
۱۰۶	۱۲۲	طرح دوایر متحدالمرکز و خطوط زیکزاکی و عمودی در وسط .

ziapour.com

شمارهٔ شکلها	شمارهٔ صفحات	موضوع شکلها
۱۰۷	۱۲۳	طرح سه‌گوشی‌های دارای خطوط متقاطع که بصورت بهم پیوسته و دوایر متحدالمرکز در سه‌ردیف ساخته شده‌اند .
۱۰۸	۱۲۵	طرح سه گوشی‌های دارای خطوط متقاطع و سه‌گوشیهای زمینه سادهٔ پرشده از پرندگانی که بصورت ساده شدهٔ (۸) ساخته شده‌اند .
۱۰۹	۱۲۶	طرحهای‌لوزی مشبّك مرکب‌ازخطوط متقاطع .
۱۱۰	۱۲۸	طرحهای سه‌گوشی پرشده از خطوط افقی در چهار رج که هررج دربالای خود چند خط افقی موازی دارد .
۱۱۱	۱۲۹	طرح چند ردیف ازلوزیها و دونوار افقی‌طنابی .
۱۱۲	۱۳۰	طرح چند سه‌گوشی و خطوط عمودی ونوارهای افقی .
۱۱۳	۱۳۲	طرح نوارهای پهن موازی وافقی و سه‌گوشیها و خطوط عمودی .
۱۱۴	۱۳۳	نقش‌لوزیها وشطرنجی‌ها ونوارهای افقی‌طنابی .
۱۱۵	۱۳۴	طرح نقش بشمارهٔ (۱۱۴) .
۱۱۶	۱۳۶	طرح لوزیهای سیاه وسفید وخطوط عمودی .
۱۱۷	۱۳۷	طرح شطرنجی‌ها و خطوط عمودی .
۱۱۸	۱۳۸	طرح شطرنجی‌ها برنوار عمودی وافقی وخطوط عمودی .

ziapour.com

شمارهٔ شکلها	شمارهٔ صفحات	موضوع شکلها
۱۱۹	۱۳۹	طرح نوارهای افقی ونقش شطرنجی‌ها باخطوط عمودی .
۱۲۰	۱۴۰	طرح نوار شطرنجی .
۱۲۱	۱۴۲	نقش‌لوزیهای عمودی وافقی و خطوط کمربندی موازی هم .
۱۲۲	۱۴۳	نقش‌لوزیهای کمربندی باخطوط متقاطع توری .
۱۲۳	۱۴۴	نقش‌لوزیها ونوارتوری ونقش گلبرگ هشت‌پر .
۱۲۴	۱۴۶	نقش توری و لوزیهای چهارگوشی با علامت ضربدر (×) نقطه‌چین و خطوط کمربندی .
۱۲۵	۱۴۷	نقش توری و لوزیهای چهارگوشی ونوار پهن منقوش .
۱۲۶	۱۴۹	نقش‌های توری و لوزیهای افقی سیاه وسفید و نوارهای کمربندی .
۱۲۷	۱۵۱	نقش شطرنجی ونوار پهن کمربندی رنگی ونوار کمربندی توری .
۱۲۸	۱۵۲	نقش نوارهای کمربندی و شطرنجی و خطوط متعامد توری شکل .
۱۲۹	۱۵۳	طرحی در زمینهٔ نقش بشمارهٔ (۱۲۸) .
۱۳۰	۱۵۵	نقش چهارگوشی لوزی و خطوط مایل برروی ظرفی سفالی بشکل جانوری چون گوسفند .
۱۳۱	۱۵۶	طرح نقوش برگوسفند از پهلوی چپ .

ziapour.com

شمارهٔ شکلها	شمارهٔ صفحات	موضوع شکلها
۱۳۲	۱۵۷	طرح نقوش بر گوسفند از روبرو وسینه .
۱۳۳	۱۵۸	طرح نقوش بر گوسفند ازپهلوی راست باخطوط موازی عمودی وخطوط زیکزاکی .
۱۳٤	۱۵۹	طرح نقوش بر گوسفند دیگری از پهلوی چپ .
۱۳۵	۱٦۰	نقش سه‌گوشی مشبّك و درخت وبرگها .
۱۳٦	۱٦۲	طرح توری و درختی .
۱۳۷	۱٦۳	طرح توری و درختی .
۱۳۸	۱٦٤	طرح سه‌گوشی مشبّك ونوارهای افقی .
۱۳۹	۱٦٦	نقش‌های شانه‌ای و موجی .
۱٤۰	۱٦۷	طرح نقش به شمارهٔ (۱۳۹) .
۱٤۱	۱٦۸	نقش‌های شانه‌ای وخطوط موازی عمودی .
۱٤۲	۱۷۰	طرح شانه‌ای با خطوط عمودی و استفاده از نیمگردیها و سه‌گوشی‌های بلند .
۱٤۳	۱۷۱	نقش شانه‌ای و موجی موازی .
۱٤٤	۱۷۲	طرح نقش بشمارهٔ (۱٤۳) .
۱٤۵	۱۷۳	نقش شانه‌ای و موجی مرسوم زمان .
۱٤٦	۱۷٤	طرح نقش بشمارهٔ (۱٤۵) .
۱٤۷	۱۷۵	نقش شانه‌ای و موجی دیگری ساده‌تر .
۱٤۸	۱۷٦	طرح شانه‌ای و موجی‌ای بر سیاق عادت .
۱٤۹	۱۷۷	طرح شانه‌ای با خطوط عمودی موازی .
۱۵۰	۱۷۸	طرح شانه‌ای کمربندی .

ziapour.com

شمارهٔ شکلها	شمارهٔ صفحات	موضوع شکلها
۱۵۱	۱۷۹	طرح نوارهای پهن عمودی و افقی موازی و خطوط موجی منکسر .
۱۵۲	۱۸۱	نقش شانه‌ای و ساقه و برگ .
۱۵۳	۱۸۲	طرح سه‌گوشی‌ها و خطوط عمودی موازی و پرندگان .
۱۵۴	۱۸۴	طرح سه‌گوشی‌ها و خطوط شانه‌ای و عمودی و پرندگان .
۱۵۵	۱۸۵	طرح پرندگان در میان دسته خطوط عمودی .
۱۵۶	۱۸۶	طرح دسته خطوط عمودی و پرندگان به شکل (۸) .
۱۵۷	۱۸۷	طرح پرندگان سنگین وزن ایستاده و در حال پرواز و نقش شانه‌ای و موجی .
۱۵۸	۱۸۸	نقش پرندگان سنگین و خطوط شانه‌ای .
۱۵۹	۱۸۹	طرح نقش بشمارهٔ (۱۵۸) .
۱۶۰	۱۹۱	نقش مرغان سنگین بصورت کمربندی و طرح موجی و شانه‌ای .
۱۶۱	۱۹۲	طرح نقش بشمارهٔ (۱۶۰) .
۱۶۲	۱۹۳	طرح دیگری نظیر نقش بشمارهٔ (۱۶۰) .
۱۶۳	۱۹۴	نقش مرغان سنگین بصورت کمربندی و حاشیهٔ نقطه‌چین و شطرنجی بصورت نوار .
۱۶۴	۱۹۵	طرح نقش بشمارهٔ (۱۶۳) .

ziapour.com

شمارهٔ شکلها	شمارهٔ صفحات	موضوع شکلها
۱۶۵	۱۹۶	طرح مرغان سنگین بصورت کمربندی ودونوار توری پهن .
۱۶۶	۱۹۸	نقش مرغان سنگین پا کوتاه بصورت کمربندی و نوارهای موازی و حاشیهٔ پهن توری .
۱۶۷	۱۹۹	طرح نقش بشمارهٔ (۱۶۶) .
۱۶۸	۲۰۰	طرح نوارهای موازی افقی و خطوط عمودی در میان دو نوار .
۱۶۹	۲۰۲	طرح خطوط عمودی میان دونوار و تقسیمات سفید چهارگوشه‌ای .
۱۷۰	۲۰۳	نقش نوارهای افقی پهن و نوارهای عمودی و...
۱۷۱	۲۰۴	نقش خطوط کمربندی و تقسیمات عمودی دسته خطوط بفواصل حسابشده .
۱۷۲	۲۰۵	طرح نقش بشمارهٔ (۱۷۱) .
۱۷۳	۲۰۷	نقش خطوط عمودی موازی بر نوارهای افقی قسمت‌شده به‌سیاه وسفید واستفاده از نقطه‌چینهای بزرگ بطور کمربندی و آویز .
۱۷۴	۲۰۸	نقش مشبّک و ساق و برگ بطور افقی .
۱۷۵	۲۰۹	طرح نقش بشمارهٔ (۱۷۴) .
۱۷۶	۲۱۱	نقش مارپیچ و ساقهٔ شانه‌ای .
۱۷۷	۲۱۲	طرح نقش بشمارهٔ (۱۷۶) .
۱۷۸	۲۱۳	نقش ساقه برگی .

ziapour.com

شمارهٔ شکلها	شمارهٔ صفحات	موضوع شکلها
۱۷۹	۲۱٤	نقش ساقه برگی و شاخه‌های حلقوی .
۱۸۰	۲۱۵	طرح نقش بشمارهٔ (۱۷۹) .
۱۸۱	۲۱٦	نقش ساقه برگی و مارپیچ و شاخه‌های حلقوی .
۱۸۲	۲۱۷	طرح نقش بشمارهٔ (۱۸۱) .
۱۸۳	۲۱۸	نقش خطوط کمربندی منکسر و ساق و برگی و موجی .
۱۸٤	۲۲۰	نقش ساقه برگی و پرندگان و بزکوهی .
۱۸۵	۲۲۱	نقش دیگری در زمینهٔ نقش به شمارهٔ (۱۸۵) باضافهٔ نقش چنگکی و لوزیهای افقی .
۱۸٦	۲۲۲	طرح ساقه برگی و چنگکی با لوزیهای عمودی .
۱۸۷	۲۲۳	طرحی کلی از پرندگان و مار و بز کوهی و ساقه برگی و چنگکی (با هم) .
۱۸۸	۲۲۵	طرح ساقه‌های پیچکی و ساقه برگی .
۱۸۹	۲۲٦	طرح دیگری ساقه پیچکی و ساقه برگی .
۱۹۰	۲۲۷	طرحی‌دیگر نظیرطرحهای بشمارهٔ (۱۸۸و۱۸۹) .
۱۹۱	۲۲۸	طرح مارها و ساقه‌های پیچکی وبرگی .
۱۹۲	۲۲۹	طرحی ازساقه‌برگی ومارها ونوارپهن شطرنجی.
۱۹۳	۲۳۰	طرح ساقه‌برگی وپیچکی ونیمگردیهای چسبیده بخط عمود .
۱۹٤	۲۳۱	طرح پلنگها بصورت کمربندی .
۱۹۵	۲۳۳	نقش پلنگها بصورت کمربندی و خطوط موجی

ziapour.com

شمارهٔ شکلها	شمارهٔ صفحات	موضوع شکلها
		افشان .
۱۹۶	۲۳۴	طرح نقش بشمارهٔ (۱۹۵) .
۱۹۷	۲۳۵	نقش پلنگها بصورت کمربندی ونقش ساقه‌برگی و پیچکی .
۱۹۸	۲۳۶	طرح نقش بشمارهٔ (۱۹۷) .
۱۹۹	۲۳۷	نقش نوار توری ومتقاطع و چهارپا .
۲۰۰	۲۳۹	نقش‌خطوط نردبانی‌وگوزن باشاخ‌شبیه شاخه‌های پر برگ .
۲۰۱	۲۴۰	طرح نقش بشمارهٔ (۲۰۰) .
۲۰۲	۲۴۱	نقش بزهای کوهی و دسته نوارهای کمربندی و خطوط زیکزاك .
۲۰۳	۲۴۲	طرح نقش بشمارهٔ (۲۰۲) .
۲۰۴	۲۴۳	نقش بزکوهی و چهارگوشه دراز مشبّك .
۲۰۵	۲۴۴	طرح نقش بشمارهٔ (۲۰۴) .
۲۰۶	۲۴۵	نقش بزهای کوهی ردیف شدهٔ کمربندی .
۲۰۷	۲۴۶	طرح نقش بشمارهٔ (۲۰۶) .
۲۰۸	۲۴۸	نقش بزکوهی برروی دسته نوارهای‌کمربندی .
۲۰۹	۲۴۹	طرح نقش بشمارهٔ (۲۰۸) .
۲۱۰	۲۵۰	نقش دسته خطوط منکسر آبشاری و قوچ‌کوهی بر روی دسته نوارهای کمربندی .
۲۱۱	۲۵۱	طرح نقش بشمارهٔ (۲۱۰) .

ziapour.com

شمارهٔ شکلها	شمارهٔ صفحات	موضوع شکلها
۲۱۲	۲۵۲	نقش بزهای شاخ بلند بر روی خطوط موازی کمربندی و خطوط شانه‌ای و نقوش شطرنجی لوزی .
۲۱۳	۲۵۴	طرحی از بزهای شاخ بلند وخطوط عمودی و شطرنجیهای لوزی .
۲۱۴	۲۵۵	طرحی دیگر در زمینهٔ طرح بشمارهٔ (۲۱۳) .
۲۱۵	۲۵۶	نقش انسان و ساقه‌های رزمانند .
۲۱۶	۲۵۷	طرح نقش بشمارهٔ (۲۱۵) .
۲۱۷	۲۵۸	طرح تعداد زیادی انسان (زن ومرد) .
۲۱۸	۲۶۱	طرح تعدادی چهارپا (اسب وگاو) وانسان .
۲۱۹	۲۶۳	طرح سه چارپا و صورت یك انسان .
۲۲۰	۲۶۴	طرح تعدادی مرغ ، بز و نقش‌های هندسی .
۲۲۱	۲۶۷	طرح بزها ، پرندگان و پلنگ .
۲۲۲	۲۶۹	طرح مرغـــان سنگین و پیچکها و شطرنج و سه‌گوشی‌های بدنبال هم پیوسته وطرح موج‌آب .
۲۲۳	۲۷۱	طرحهائی از گوزنهای جوان و مرغان و بزها .
۲۲۴	۲۷۳	طرحهائی از خطوط متقاطع و هاشوری .
۲۲۵	۲۷۴	طرحهائی از خطوط متقاطع و منکسر .
۲۲۶	۲۷۵	طرح خطوط موجی و متقاطع و طنابی .
۲۲۷	۲۷۶	طرحهای متقاطع و سه‌گوشی هاشوردار .
۲۲۸	۲۷۷	طرحهائی در زمینهٔ طرح بشمارهٔ (۲۲۷) .

ziapour.com

شمارهٔ شکلها	شمارهٔ صفحات	موضوع شکلها
۲۲۹	۲۷۸	طرحهای سه‌گوشه ومتقاطع مشبّك .
۲۳۰	۲۷۹	طرحهای چنگکی وپیچکی .
۲۳۱	۲۸۰	طرحهای متقاطع و ساقه‌ای .
۲۳۲	۲۸۱	طرحهای موجی .
۲۳۳	۲۸۲	طرحهای متقاطع وشطرنجی مخطّط وساقه‌ای .
۲۳۴	۲۸۳	طرحهای ماری با طرح نردبانی و شطرنجی و پیچك .
۲۳۵	۲۸۴	طرحهای شطرنجی مخطط ونوارهای موازی و...
۲۳۶	۲۸۵	طرحهای ماری و ساقه برگی .
۲۳۷	۲۸۶	طرحهای دیگری از شطرنجی‌هـای مخطّط و لوزی .
۲۳۸	۲۸۷	طرحهائی از خطوط زیکزاکی .
۲۳۹	۲۸۸	طرحهای متقاطع .
۲۴۰	۲۸۹	طرحهای لوزی مخطّط وچارپایان ظرّافه‌شکل.
۲۴۱	۲۹۰	طرحهـائی از بز کوهی ، عقرب ، پیچك و چنگك‌ها .
۲۴۲	۲۹۲	طرحهای چنگکی و پیچکی .
۲۴۳	۲۹۳	طرحهای شطرنجی و خورشیدی .
۲۴۴	۲۹۵	طرح بز ساده شده و پرندگان .
۲۴۵	۲۹۷	طرحهائی از شطرنجهای مخطّط و ساقه‌ای و حیوانات ساده شده .

ziapour.com

شمارهٔ شکلها	شمارهٔ صفحات	موضوع شکلها
۲۴۶	۲۹۸	طرح خطوط متقاطع و مرغان پا دراز و بزهای ساده شده .
۲۴۷	۳۰۱	طرحهائی ازساقه‌های پیچکی ولوزیهای مخطّط.
۲۴۸	۳۰۲	طرح برفی و پیچکی و شطرنجی و ساقه‌ای .
۲۴۹	۳۰۳	طرح کوهی و شطرنجی مخطّط و لوزی .
۲۵۰	۳۰۵	طرحهائی از پیچکها وچنگکی وخطوط موجی .
۲۵۱	۳۰۷	طرح شطرنجی و سه‌گوشی .
۲۵۲	۳۰۸	طرح چنگکی مخطّط وساقه‌ای ونقش گلبرگ .
۲۵۳	۳۰۹	طرح پیچکی و بز و برفی و خورشیدی .
۲۵۴	۳۱۱	طرح پلنگ‌ها و اسب وخورشید و عقاب ، ومرغ و بز و گاو .
۲۵۵	۳۱۳	طرح بزها و گاوها و شطرنجها و نوارهای مخطّط .
۲۵۶	۳۱۵	طرح ماری وپرندگان پادراز وسنگین وپیچکها.
۲۵۷	۳۱۶	طرح مرغان سنگین و گاوها و بز و برفی .
۲۵۸	۳۱۹	طرحهائی از زنان درحال رقص وبزهای بلندشاخ و پرندگان وخطوط زیکزاك ومارها ونوارهای متقاطع .
۲۵۹	۳۲۱	طرحهائی از پلنگ ومرغان سنگین وگاو .
۲۶۰	۳۲۳	طرحهائی از پلنگ و بزهای بلندشاخ ومردان .
۲۶۱	۳۲۵	تعدادی طرح از نقوش لوزی افقی و عمودی

ziapour.com

شمارهٔ شکلها	شمارهٔ صفحات	موضوع شکلها
		و گلبرگها و پلنگها و گاو و نوارهای مخطّط .
۲۶۲	۳۲۸	طرحهائی از گوزن و مرغان پا کوتاه و پیچکها و پلنگها .
۲۶۳	۳۳۰	طرحهائی از پرندگان و خطوط زیکزاك .
۲۶۴	۳۳۲	طرح بز بسیار بلندشاخ و مارها و پرندگان سنگین .
۲۶۵	۳۳۵	طرح بز کوهی با نقش علامت بعلاوه (+) .
۲۶۶	۳۳۶	طرح دو مرغ سنگین .
۲۶۷	۳۳۷	طرحهائی از خطوط هندسی چهار گوشی و بز کوهی .
۲۶۸	۳۴۰	طرح بزرگشده از شکل بشمارهٔ (۲۶۷) .
۲۶۹	۳۴۱	طرح دیگری بزرگشده از شکل بشمارهٔ (۲۶۷) .
۲۷۰	۳۴۴	تعدادی طرح متقاطع ، منکسر ، چنگکی و بزکوهی و مرغان سنگین .
۲۷۱	۲۴۸	طرح دو مرغ سنگین شاخدار .
۲۷۲	۳۴۹	تعدادی طرح از عقاب وسگ ونقشهای هندسی .
۲۷۳	۳۵۲	طرح انسان ایستاده با دستهای ببالا گرفته .
۲۷۴	۳۵۳	نقش انسان نظیر طرح بشمارهٔ (۲۷۳) .
۲۷۵	۳۵۵	طرح بزرگشدهٔ سگ از شکل بشمارهٔ (۲۷۲) .
۲۷۶	۳۵۶	تعدادی طرح هندسی سه‌گوشی ولوزی وپلکانی.
۲۷۷	۳۶۰	تعدادی طرح هندسی و پرندگان ساده شده .

ziapour.com

شمارهٔ شکلها	شمارهٔ صفحات	موضوع شکلها
۲۷۸	۳۶۳	تعدادی طرح سگ و درخت و شاخ وبرگ .
۲۷۹	۳۶۴	طرح بزرگشدهٔ سگ از شکل (۲۷۸) .
۲۸۰	۳۶۷	طرحهائی هندسی با پرندگان وانسان وبزها .
۲۸۱	۳۷۲	طرح سر قوچ و آهو (از چشمه علی ری) .
۲۸۲	۳۷۳	نقش نشان منقوش با نوار وگردیها .
۲۸۳	۳۷۵	پلاك گیلگمش .
۲۸۴	۳۷۶	طرح رقاصه‌های کاسو (= کاسی وکاشی) .
۲۸۵	۳۷۷	نقش صحنهٔ شکار (زیویه) .
۲۸۶	۳۷۹	نقش بر روی سنگ مرزی .
۲۸۷	۳۸۰	نشان آویز با نقش ستاره‌ای .
۲۸۸	۳۸۲	دگمهٔ بزرگشده (طلا) از مارلیك .
۲۸۹	۳۸۳	پلاك آویز دانه‌نشان با نقش سه‌گوشی .
۲۹۰	۳۸۴	گوشوارهٔ اناری از طلا .
۲۹۱و۲۹۲	۳۸۶	انگشتریهای طلای شوش .
۲۹۳	۳۸۷	سر سنجاق ، از لرستان .
۲۹۴	۳۸۸	سر سنجاق دیگری ، از لرستان .
۲۹۵	۳۹۰	سر سنجاقی دیگر ، از لرستان .
۲۹۶	۳۹۱	مجسمه‌های زنان ، از لرستان .
۲۹۷	۳۹۳	پیشانی‌بند ، از لرستان .
۲۹۸	۳۹۴	دستهٔ خنجر ، از لرستان .
۲۹۹	۳۹۶	سر سنجاق لرستان با نقش سرآدمی .

ziapour.com

شمارهٔ شکلها	شمارهٔ صفحات	موضوع شکلها
۳۰۰	۳۹۷	سر سنجاق دیگری با نقش سر آدمی .
۳۰۱	۳۹۸	لیوان طلای املش .
۳۰۲	۳۹۹	از سنجاق مذهبی لرستان با نقش انسانها .
۳۰۳	۴۰۰	سر سنجاق چهارگوش لرستان با نقش چارپایان .
۳۰۴	۴۰۲	پلاك زیور پیشانی (صحنهٔ شکار) .
۳۰۵	۴۰۳	انگشتری طلای شوش .
۳۰۶	۴۰۴	ظرف برنزی لرستان .
۳۰۷	۴۰۵	ظرف دیگری برنزی ، از لرستان .
۳۰۸	۴۰۶	کمربند طلای لرستان با نقش انسانها .
۳۰۹	۴۰۷	النگوی طلای مارلیك .

تصاویر این کتاب ، در دایرهٔ
عکاسی ادارهٔ کل موزه‌ها ،
بوسیلهٔ آقایان « ملك عراقی »
« دهبنه‌ئی » فراهم شده است .

ziapour.com